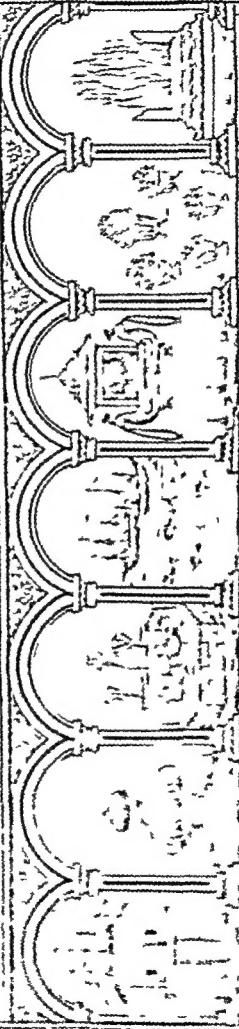

१ ५८
 २ ५९
 ३ ६०
 ४ ६१
 ५ ६२

६ ६३
 ७ ६४
 ८ ६५
 ९ ६६
 १० ६७

५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८०

प्रस्तावना.

ज्ञाननी वृद्धि ज्ञानीओपर आधार राखेते अने ज्ञानीओनी वृद्धि ज्ञानउपर आधार राखे ते. ज्ञान अने ज्ञानीओनो परस्पर कारण कार्यजाव संबंध ते. हरेक गाममां, गेहे रमां, प्रांतमां छयवा देशमां एक ज्ञानी रहेनो होय. तेना उपदेशयी बीजा कंटलाएकने ज्ञान थायते. अने जेठजाने ज्ञान थाय ते. तेथो वया ज्ञानीओ कहेवाय ते. जेवारे ज्ञानीयो ज्ञाननो प्रसार थायते. तेवारे ज्ञानी ज्ञाननुं कारण ते, अने ज्ञान ज्ञानीनो कार्य ते. अने जेवारे ज्ञानना प्रसारयी ज्ञानीओनी वृद्धि थायते. नेवारे ज्ञान ज्ञानीओनुं कारण ते. अने ज्ञानी ज्ञाननो कार्य ते. यद्यपि ज्ञान अने ज्ञानीनो गुणगुणी जाव संबंध होयायी परस्पर कार्यकारणजावमां गंठा उत्पन्न वाय. केमके ज्ञान अने ज्ञानी अने दे ते. तेथी कार्य कारणता नंचवे नही. तथापि कर्मसहित जीवने ज्ञानरूप गुण उत्पत्ति जान ते, तेथी कार्यता नंचवे ते अने ज्ञानीने कारणता संचवे ते, अने ज्ञानयी ज्ञानीपणुं थाय ते. तेथी ज्ञानी कार्य ते. अने ज्ञान कारण ते. एमज विद्या अने विद्वानो तथा धर्म अने धर्मी बगेरेना पण परस्पर कार्यकारणजाव संबंध जाणी लेवा.

हरेक वस्तु निः स्वामां तेना नाथनोनी अपेक्षाते. जेवारे ज्ञानरूप वस्तु तिष्ठ करवी होय तेवारे तेना नाथनो व्याकरण, कोश, काव्य, ज्योतिष, न्याय, धर्म, अने अन्य दर्शनविषयक नाना प्रकारना शास्त्रो, तेमज जे तेंते शास्त्रोनुं अध्ययन करवानो विधि, तथा श्रवण मननादिकनी आवश्यकता ते

प्राचीन काजमां विद्वानोनी स्मरणशक्ति अति उत्कृष्ट होवायी. तेथो हरेक विषय नी प्रकिया शृंखलावद्ध कंवा राखता हुता; अर्थात् मोटा सूत्रो प्रमुख बादगांगीजगण मुख पाठ करी राखता हुता. ते समयन विपे जोपण देवनागरीआदिक जीपीओ विद्यमान हुती, तो पण ग्रंथो लखी राखवानी बणी जरूर पडती नही, केमके ते का लमानज तेहुं हनु. पठी जेमजेम मनुष्यांनी स्मरण शक्ति छोटी थती गऽ, तेमतेम ज्ञाननी न्यूनता थवा लागी, नेथी कोऽ एक समये कंटलाएक विद्वानो एक्का थजेने ग्रंथो लखवा थयवा लखाववानो प्रारंभ कयो. ते चाज चाजु थया पठी तेममयना थप्ट पुरुषोए लहीआथो पाजोयी अनेक ग्रंथो लखावीने तेना मोटा मोटा ज्ञानचंभा गओ कराव्या ते: ते अद्यापि दीगमां थावे ते.

प्रथम जेवारे ग्रंथो लखवानी गीन चाजु थऽ, तेवारे कागड बनाववानी कला प्र सिद्ध थऽ नहोनी, तेथी ताजपत्र प्रमुख उपर अक्षरो कोतरीने ग्रंथो लखी राखता ह

माटे पुस्तक मुद्रित करवानी अति उत्कृष्ट अने सद्गुणी सहेली रीतने न ग्रहण करवा
ने लीधे ज्ञाननी न्यूनता रूप महा हानि करी लेवी नही. पण जेम बने तेम ज्ञाननी
वृद्धि साधनोने उपयोगमां आणीने ते उद्योगनो आरंज करवो, तेमां कांईदोप नथी
पण महोदो पुष्पानुबंधी पुण्य ठे. केमके सूक्ष्म दृष्टियें विचार करीए तो एथी ज्ञाननो
विनय थाय ठे; कारण के महोदो अमेथी परोपकार बुद्धिथी पूर्वाचार्योये जे ग्रंथो क
लेता ठे; तेने अपमान आपी कोईने उपयोगमां पण न आवे. एवी रीते ठाना राखी मू
ल्य करतां ते ग्रंथो प्रसिद्ध करी तेनो जान हरेक प्राणीने आपवो ए करतां बीछुं व
हारे रुहुं काम कोई पण जणातुं नथी. मारा विचार प्रमाणे तो जे ते प्रकारे ग्रंथो उपावी
ने प्रसिद्ध करवा जोयें. जेथी अनेक नव्य जीवो ज्ञानने पामे. अने ज्ञाननी वृद्धि थाय
केमके एक वखत उपाइ गयेलो ग्रंथ हमेश कायम रहे ठे; तेनो घणा काल सुधी विवेक
पतो नथी. कारणके जे ग्रंथनी घणी प्रतो प्रसिद्ध थईहोय, ते वधी घणा काल सुधी
नाश पाय नही. तेम ठतां जे अल्प बुद्धिवाला, अविचारिओ. ए कृत्यनो धिक्कार करे
ठे तेओ मूर्ख, ज्ञानना क्षेपी, अने अज्ञानी जाणवा. एवा मनुष्योनी कांई पण परवान
करनां में आ मोटुं पुस्तक ठापवानो आरंज करीने तेनो पहेलो जाग समाप्त कखो ठे, अ
ने वाकिना त्रण जाग पण ज्ञानीनी कृपाथी कोई विघ्न न पडतां समाप्त थाओ. तथास्तु:

सूचना.

हरेक ग्रंथनी रचना करतां अथवा शोधन करतां दृष्टिदोप अने बुद्धि दोप रहे एयो
निश्चय ठे. एविपे कोई पण गर्व करी शके नही. माटे हुं सर्व सज्जनोने विनंती
रुहुं बुं के आ जे पहेलो जाग उपाइ तैयार थयो ठे, तेमां कांई चूल्चूक रही होय
तो हमा करवी. ए पुस्तक उतावलेथी ठापीने प्रसिद्ध करवाना उद्योगने लीधे फुरशुत
नही मल्याथी आ पहेलो जाग फरीथी वचायो नही, माटे एतुं बुद्धिपत्र कखुं नथी पण
आ पुस्तकना वधा जाग समाप्त थया पठी बुद्धिपत्र करीश.

आनंदधनजीनी चोवीलीना आवामां श्री चंडप्रजजिनना स्तयननी पहेली गायामां
(शिवे सुरनरइंड) ए पद चूलथी नखायो नथी तेमज बीजा ग्रंथोमां फोइ ठेकापो कानो
अनेकापो मात्रा फोइ ठेकापो अक्षर फोइ ठेकापो गूण्य फोइ ठेकापो स्वर बीजनी
अथवा आगल पाठल अक्षरो अक्षर गयाएसे ते फोइ मदारी नजर
करकसन करनारनी चूकथी फोइ ~~अक्षर~~ गाथाथी फोइ बुद्धि बोधथी ~~चूक~~
तेमज हुं अल्प बुद्धि ठता ग्रंथ ~~फोइ~~ फोइ ठेकापो आगलथी

ने अनुसारें लखत दोष यकी आग्रंथमां पण तेमजदोष रहीगयो हसे अथवा अनानो गयी अज्ञानयी चातिथी ओठो अधिको अयुक्त लखाणो हसे ते बहु श्रुत गीतार्थ वाचना रायें महारो अपराध कृमा करी उपकार बुद्धिये अशुद्धटाली सुधारिने वांचवु केमके दुःश्रुत्युधिवत ठता कोइ शुरु गम्यनु साह्य पण नहनु तेयी पूर्वोक्त प्रकारे जे कांइ अशुद्ध दोष महाराथी थयो होय तेहनु मिश्राडकड

आपुस्तकमा जे जे ग्रंथो नाख्याते तेघणु करिने सुविहित गीतार्थ पूर्वाचार्योना करे लाते तेयी हु एवी आशाराखुंतु जे सविज्ञापही शुद्ध धर्मनारागी मार्गानुसारी सज्जनो आ सर्वोत्कृष्ट ग्रंथोने वाचवा नणवानो अन्यास करवाने चुकरो नही

जेम धूलनी आकाश गमन करवानी शक्ति नथी तथापि पवन तेने खेंची उचो लेइ जायते तेम महारामा आ पुस्तकमा दाखल करेला सर्वोत्कृष्ट ग्रंथो ठापी प्रसिद्ध करवा नी शक्ति नठता ए ग्रंथोनी महत्त्वतायेंज मने ठापी प्रसिद्ध करवानो उद्योग करवाने प्रवर्त्ताव्योते आ पुस्तक प्रसिद्ध करवाविषे जे जे श्रेष्ठ पुरुषोए पोतानी उदारता युक्त आ अथ आप्यो ते तेथोना नामनी टीप ठेलानागमा उपकारपूर्वक प्रसिद्ध कखामांआवशे

‘ आ ग्रंथो ठापी प्रसिद्ध करवावास्ते शेर केशवजी नायक तथा मुनि महिमा सागरजिये आपेली मदतविषे

प्रत्येक पुरुषनी परीक्षा तेना अत करणना परिणामोथी तथा तत्काल्य क्रियाथी पायते मूर्ख पुरुषना अत करणना परिणामो थने तत्काल्य कृत्यो एवा होयते के जेथी पाप कर्मज वधाय ते, थने बुद्धिमान पुरुषना अत करणना परिणामो तथा तत्काल्य कृत्यो एवा होयते के जेथी पुण्य कर्मज वधाय ते जेमके, जे पुरुष अजकार्यनेविषे विघ्न करवानी इष्टा तथा उद्योग करेते, ते मूर्ख जाणवो, थने जे पुरुष अजकार्यनेविषे निर्विघ्नता तथा वचेजन आपे ते, ते बुद्धिमान जाणवो एवो सर्व शास्त्रोनों सिद्धांत ते, ते आ महान् पुस्तक उपाखवाना आरजने पूर्वे श्रेष्ठ पुरुषोनी सहायता मेळववाना समये प्रत्यह् प्रमाण बढे में जाणी लीयो ते

जेवारे में आ पुस्तक उपाखवानी सहायता लेवानो आरज कखो, तेवारे केटलाएक पुरुषोएतो पोतानु आचरण तक मूर्ख पुरुषनी पठे कथु थने केटलाएक पुरुषोनु आचरण तक बुद्धिमान पुरुषनी पठे यथु ते तेथी मूर्ख थने बुद्धिमान पुरुषनी परीक्षा सारी नव सहित करी लोथी तेथोमांना मूर्ख पुरुषोनु नाम माराथी प्रसिद्ध करा

श्री पंचपरमेष्ठिन्यो नमः

अथ

श्रीमद्यशोविजयजी उपाध्यायकृत साढात्रणसोगाथानुं

स्तवन अर्थसहित प्रारंभः

प्रथम अर्थ कर्तानुं मंगलाचरण.

पार्श्वनाथपदबंधं, नत्वा सीमंधरप्रभुम्

स्तवस्य वार्त्तिकं कुर्वे, स्वपरानुग्रहाय वै. १

हवे अर्थकर्तानी सूचना.

एस्तवन माहेजी गाथाओना अर्थ अन्वयकरी कहीशुं पण पाथरो नही कहेवाय
माटे पद आगल पाठल जोडीने पोतानी वुडीये विचारी जोशो तो खरोअर्थवेगमे
ढालपेहेजी:-एठडिकिहांराखी. ए देशी

श्रीसीमधरसाहिवआगे ॥ विनतडीएककीजे ॥

मारगशुद्धमयाकरीमुक्ते ॥ मोहनमूरतिदीजेरे ॥

जिनजी. विनतडीअवधारो ॥ १ ॥ एआंकणी

अर्थ ॥ श्रीः० चोत्रीश्रुतिमय अने प्रातिहार्यादिक बाह्यलक्ष्यी तथाकेवलज्ञा
नादिक अन्तरज्यो तेंणेकरीयुक्त एहवागीमंधरनामसाहिव तेआगलएकज शुद्ध
मार्गे उल्लखवारण अहितीयवीनतिकरीये तेमाहारापर मयाके० वृषाकरीने शुद्ध
मार्गेजे रत्नत्रयरूपमोहनमार्गे अथवाअनेकदशीने वितत्यसंवादी: तथा विपरीतजाप
णकरनाग नदशीने; सानूमानवुं ते अशुद्धमार्गेकहीये तेतवेउगेनीने न्याहादने
लीये जिनमार्गे उल्लखवाते शुद्धमार्गेकहीये तेशुद्धमार्गेनी अनेवज्यजीव स्वल्प
अज्ञोपीपया एद्वो शुद्धमार्गेत हे मोहनमूरतिके० यत्नमूरति मुक्तेदीजेरे० मु
नेया आगे एवीने कीयेतेये माटे हे सगळेपनाजीनगादा जिनजी तेवमा
नेतीउदधागेरे० वेदजहनेरीजातो ॥ १ ॥ ८ ८ ८ ८ ८

ચારમો ગ્રંથ દિગ્પટ ચોરાશી બોલ તેની અનુક્રમણિકા

અમાં હિંદુસ્તાની જાણના વિગ્રિય ઉદ રચનાયુક્ત શુક્તિએ કરી સિદ્ધાંતોની સાથે
તથાનયના ઘજથી નન્દ્ય દિગંબરીઓના ચોરાસી બોજોનુ સડનકણુઢે ૭૬૬
તેમોગ્રંથ શ્રીચિંતામણિ પાઞ્ચવેનાય જિનસ્તોત્ર કોડ મહાપદ્ધિત રચિત

અમાં ઢગ ઘાટુંન ચિત્રીકિતઉદ, તથા યતે એક માજિની ઉદ મજી આગ્યાર
ઉદે કરીશ્વરુષ્ટ પોમિય પુક શબ્દ જાનિયાદિ ગર્જિત તથા અનકારાદિ
જુવિત મુતિ રગિને ૭૭૫

પોંદમો ગ્રંથ શ્રીપાર્થનાથાષ્ટક મલુકચડ રચિત.

અમાં ગ્રાઠ જુર્નગપ્રપાલ ઉદ તથા યતે એક આપી ઉદ મની નપ ઉદે કરી ઇ
શ્વર પોમિયપુક યનુર્ય પદારૂઢિ કરી અતિ મુશોજિત મુતિ કરી ઢે ૭૭૬

श्री पंचपरमेष्ठिन्यो नमः

अथ

श्रीमद्यशोविजयजी उपाध्यायकृत साढात्रणसोगायानुं

स्तवन अर्थसहित प्रारंभः

प्रथम अर्थे कर्तानुं मंगलाचरण.

पार्श्वनाथपदद्वंद्वं, नत्वा सीमंधरप्रभुम्
स्तवस्य वार्त्तिकं कुर्वे, स्वपरानुग्रहाय वै. १

हवे अर्थकर्तानी सूचना.

एस्तवन माहेजी गाथाओना अर्थ अन्वयकरी कहीशुं पण पाथरो नही कहेवाय
ल पाठल जोडीने पोतानी बुढीये विचारी जोशो तो खरोअर्थवेशसे
ढालपेहेली:-एठडिकिहाराखी; ए देशी

श्रीसीमंधरसाहिवआगें ॥ विनतडीएककीजें ॥

तारगशुद्धमयाकरीमुऊने ॥ मोहनमूरतिदीजेंरे ॥

जेनजी, विनतडीअवधारो ॥ १ ॥ एआंकणी

१।के० चोत्रीअतिशय अने प्रातिहार्यादिक वाद्यजड्डी तथाकेवलझा
तरजड्डी तेणेकरीयुक्त एहवासीमंधरनामेसाहिव तेआगलएकज शुद्ध
वारूप अद्वितीयवीनतिकरीये तेमाहराऊपर मयाके० कृपाकरीने शुद्ध
मयरूपमोक्षमार्ग अथवाअनेकदर्शनी वितत्यसंवादी; तथा विपरीतजाप
स्वदर्शनीने; साचूंमानवुं ते अशुद्धमार्गकहीये तेसर्ववेषखीने स्यादादसे
मार्ग उलखवोते शुद्धमार्गकहीये तेअशुद्धमार्गसेवी अनेकजव्यजीव स्वसंप
णा एहवो शुद्धमार्गते हे मोहनमूरतिके० वल्लभमूरति मुऊनेदीजेके० सु
तापो एवीनती करीयेतये माटे हे रागद्वेपनाजीतणहार जिनजी तेअमा
अवधारोके० केवलज्ञानेकरीजाणो ॥ १ ॥ ६ ८ ० ० ०

चालेसूत्रविरुद्धाचारे ॥ जापेसूत्रविरुद्ध ॥ एककहेअमे
मारगराखू ॥ तेकेममानूगुद्धरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ केडुप्राणीसूत्रयी विरुद्धआचारेचात्रे, तथा जापेके० परुषणाकरे
तेपणसूत्रविरुद्ध, यत्नीजोकनेरुहेजे अमेमार्गराखीयेथेये जोअमेथेयेतोमार्गचाले
एहजुगेनेत्रे माटेहेप्रलु तेवातने अमेथुद्धकेमकरीमानियें इहासूत्रतेथु तेजिखेने ११
अग १२ उपांग १० पयन्ना ६ छेद ४ मूजसूत्र १ नदी १ अनुयोगदार एव ४५
आगमजाणया यत 'एकास्ततहवारस ॥ अगूगणितसपयन्नाणी ॥ ठेयेयाचठमू
ला ॥ नदीअणुउगपणयाजा ॥ १ ॥ तथा तेनीनाथ चूर्णि नियुक्ति वृत्ति अने मूल
सूत्र यत्नीए पंचांगिने सम्मतजे पूर्वाचार्यप्रणीत धर्मरत्नादिप्रकरण तथा जेनदीसू
त्रगतपयन्ना अने हरीनइसूरि उमास्वातिगायक प्रमुखरुतग्रथादिक तेसर्वसूत्रमाहे
जयाये केमके कुर्जिदपड्यातेकात्रे सूत्रसिग्याहता तेमाहे जेटलासाजया तेसूत्र
निग्या अनेजे अर्थसाजया तेहना प्रकरणप्रमुखवांया तेपणसूत्रानुजायी माटेसू
त्रजकहीये तोतेथीविरुद्धकरेने तथावोलेने तेवुजोतताने शुद्धकेममानु ॥ १ ॥

आलवनकूडादेराडी ॥ मुगधलोकनेपाडे ॥ आणाजग
तिलकतेकालू ॥ आपेआपनिह्नामरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेतेविपरीनराजतां कोईरुहेजे अमकाचालोगे तेहने पाठोजया
यथापतां कुडाके० सोटाआजवनदेगाडे जे थापचमकासे सयणपृतिप्रमुखपूर्व
पुरुषजेहयाविहांत्रे एमकहिने मुगधके० मुगधजोकने पाडेके० अज्ञानमार्गपाडे
एहयापुत्त ते आणाके० जिनाज्ञा तेहनोजेजग तडूपजेकालुतिजक तेपोंतानेकपा
सेपापेने एटसेचिनाज्ञाजोपेने तिवारेकोडकरोयु जे आज्ञाजगनुदूषणदीधूतेवरु प
ण सर्वथा विधितोरोईरीगनेही ॥ ३ ॥ ० ० ० ० ० ० ० ० ०

विधिजोतांकलिपुगमाहोये ॥ निरयनोनवेद ॥ जिमचाले
तिमचलवेजइयें ॥ एदधरेमतिनेदरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनेविधिजोतांता कलिपुगके० अन्यतिर्याएहनेकजिपुगकेहेने अनेजेन
पांचमोआरोरुहेने तेकलिपुगमानियेनोवडेदयाय केमके तमेअवशिनीनोताहोगे
अने विधियेतोथापनही तेदीनीयेविडेदजाय ना ॥

जाजीचापाचिपीकरीयेंनही नरमगरमचलावियें एरीते कोइकपोतानी मतिनाजेदएम
जधरीरह्यांते ॥ ४ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

इमनांपितेमारगलोंपे ॥ सूत्रक्रियासविपीसी ॥ आचरणासू
द्धीआचारियें ॥ जोड्योगनीवीसीरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एहवावचनबोलीने जेविधिमार्गनेलोंपेते तेप्राणीयेंसूत्रक्रियासर्व पीतीके०
दलीनाखी तेमाटे आचरणाके० क्रियातेगु०६आदरीयें तेथ्रीह्रीनइसरियें योगनीवी
सवीतीकरेलीते तेमाहेली सत्तरमीवीतीमांहेकह्युंते यतः ॥ तिष्ठस्तुवेआइ ॥ विणा
लंबपांजस्तएमेव ॥ मुक्तकिरियाइनातो ॥ एसोअसमंजस्तविहाणो ॥ १ ॥ एगाथा
जोडने ॥ ५ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

पंचमेंआरेजिमविपमारे ॥ अवधिदोपतिमलागे ॥ इमनुपदेश
पदादिकदेखी ॥ विधिरसितंजनजागेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ पांचमांआरामांहेजेमविपमारेते तेमपांचमांआरामांहे अविधिदोपपण
लागेतेएटलेएनावज पांचमांआरामांपांचविपकह्याते तेपणजीवने अमत्यप्रवृत्तिनाहे
तुते यतः ॥ १ इत्तम ० हुंमा सप्पिणि ॥ ३ द्वाहिणपास्तमि ४ जात्तगहजोउ ०
तहकणपत्तीजीवा ॥ पंचविहपंचमेअरए ॥ १ ॥ एगाथाहुयणासीत्तरीनीते एजिम
पांचविपकह्या ते मारंते निमपांचमेंआरे जेअविधि दोपलागे तंपणमारेजते अथवा
चोयेथारे जिमविपखायुंमार तेम पांचमेआरेपण विपखायुंमारे तिमअविधिदोप
ण जेम चांयाआरामांहेजागे तेमपांचमेंआरेपणलागे यतः “मारेइविसुत्तः ॥ ज
हाचउठारएतहाइत्तमं ॥ तद्विद्विद्विदोपफलीउः ॥ धम्मोवियदुग्गाइहेक ॥ १ ॥
इतिहितांपदेशमालाया एमउपदेशपदादिकग्रंथमांहेपाठदेखीने विधिनोरतियो जन
के० लोकहांयते जागेके० विशिक्वानेनादधानथाय ॥ ६ ॥ ॐ ॐ ॐ

कोइकदेजिमवहुजनचाले ॥ तिमचलियेंसीचर्चा ॥ मारगमहा
जनचालेंजाप्यो ॥ तेह्मांलढीयेंअचारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वजीफ्टलास्तोएमवहेते जं जेमवहुजनरं० घणालोकचाले तेरीतंचा
लीयें केमके जंयपाकनादगं तेत्तुजकनादगं तोजाजीचर्चासीरगेतो अमेंपांनानी
मनियेंकनादुडे तोनजेचर्चाके आरणके मार्गतोतेदनेजवहीयें के जेमागे महा

जनके० महोटाजोरुना समुदायचालेने तेहनीचाल तेनेमार्गेकहीये इम जाप्योके०
प्रथमाहंकह्योने यत ॥ महाजनोयेनगत सपथाइति तोतेमहाजननीचालेचालतां
यता लहीयेके० पामीये थर्वाके० पुजा इति ॥ ७ ॥ ० ० ० ० ०

एणणबोलमृपामनधरीये ॥ बहुजनमतआदरता ॥ वेहनआवे
बहुलअनारय ॥ मिथ्यामतमाफिरतारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ८ ॥

थये ॥ हवेउत्तरथापेने के एवोजजेकह्यो तेपणमृपाके० जूले चित्तमाहंधारीये
तेहनोदेनुकहेने एटले बहुजनमतआदरताके० घणालोकनोमतआदरता तो बहुल
अनारयके० घणाजनतांअनारये तेहनो वेहके० पारपामीयेनही मिथ्यामतमाहेफि
रता० ॥ अनारयेने तेतरमिथ्यामतिने माटे तेमाहेनमतांपारनपामीये इतिनाव॥ ८ ॥

थोडाआर्यअनारयजनथी ॥ जैनआर्यमाथोडा ॥ तेमापणपरि
णतजनथोडा ॥ श्रमणअलपबहुमोडारे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ९ ॥

थये ॥ थोडाआरियअनारयजनथीके० थनार्यलोकथी आर्यलोकथोडावे केम
के यत्रमिहजारवेगमाहे आर्यदेशतोसाडीपचवीसजठे तेवलीआर्यदेशमापण जैनना
मधगये एहयाजोरुथोडावे वनीचैननामग्गये तेमादेपण परिणतके० जैनवासना
येपरणम्याहांप एहयाअक्षवत स्याहाइसेतीनाजाणथोडा वलीतेपरिणतजनमाहे
पण श्रमणके० मुनीराज तेअलपके० घणाथोडा थने बहुमोडाके० मात्र मस्तक
सुंदनकरायु पणपुणनिनाना एहयाजोरु बहुजाणवा ॥ ९ ॥ ० ० ०

नइराहुगुरुउदनवचनए ॥ आवश्यकमालहिये ॥ आणाशु
इमहाजनजाणी ॥ तेहनीमगेरदियेरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १० ॥

थये ॥ नइराहुसामीनामुग्गनो एअकमाणवचनने ते आवश्यकसूत्रमाहंकह्योने
तिहांपी लहियेने० पामीये जे आकाशुइतेदिज महाजन एटले जिनाझापामेतेहि
जसएहबुजाणिने तेका महानननीपामे वमीये गाया ॥ “एगोयस्ताहुण्णो, यस्ताहु
एणितावउदसदीवा, आणापुनोससो, मेमोपुणअहिमवाउ ” ॥ १ ॥ इतिआवश्यर
वचनद ॥ १० ॥ ० ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०

अग्गानीनिबिद्धेवेमहाजन ॥ जोपणचलयेटोलु ॥ धर्मदाशग
णिउबनविचारी ॥ मननमिळिजेजोलुरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ पणजेअज्ञानीनोसमुदायहोय अनेजो ते टोळुंके० गवनेचलावे तोहेपण तेहनेमहाजन न कहीये एह्हुं धर्मदाशगणीनो वचनविचारीने मनने जोळुंतकरीये एटले अज्ञाने धमाधम नकरीये यतः “जजयईअगीयवो” इतिवचनात् ॥ ११ ॥

अज्ञानीनिजठंदेचाले ॥ तसनिश्रायेंविहारी ॥ अग्यानीजो गवनेचलवे ॥ तेतोअनंतसंसारारे ॥ जिन १ ॥ वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेअज्ञानीपुरुष ते निजठंदेके० पोताना अणिप्रायेंचाले तथा ते अज्ञानीनीनिश्राये जे विहारीके० विचरे तेपण अज्ञानीजहोय तो एह्हुवो अज्ञानी अगी तार्थ थको जे गवनेचलावे तेतोअनंतसंसारि जाणवो यतःजजयईअगियवो॥अंच अगियवनिस्तिजोयई;वटवेइयगवें,अणंतसंसारउहोई॥इलुपदेशमालायां॥ ११ ॥

खंमखंमपंमितजेहोवे ॥ तेनविकहीयेनाणी ॥ निश्चितसमय लहेतेनाणी ॥ समतिनिसहिनाणीरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ जे खंमखंमपंमितके० अंयग्रंथमांहेथी थोमीथोमी वातसीखीने पंमित पणो जेहनेहोय तेपुरुषनेज्ञानीनकहियें यतः “जोसुत्तमउमुनयं ॥ समहीजंतेगुरुक म्मविहीणो; नोनन्नईतोनाणी; अरुमयघाणमूढमणो” ॥ १ ॥ इतिआवश्यकमा हाजाप्ये माटे निश्चितसमयके० निश्चैसिद्धांतनीवातने लहेके० जाणे ते नाणीके० ग्यानीकहीये एटले गुरुक्रमागत निश्चयव्यवहारसहीत त्यादादसैलीये ज्ञानयष्टुहोय तें सिद्धांतनिश्चित ज्ञानकहियें एवात समतिनीके० समतितर्कशास्त्रनी सहिनाणीके० नीतानीठे गाथा ॥ “जोनिष्ठयसमयज्ञूं ॥ सबवहारसमयमासळूं ॥ गुरुपारतंत जइठ; नयनिष्ठणोगाहणाकुसलो” इति ॥ १३ ॥

जिमजिमवदुश्रुतवदुजनसंमत ॥ वदुशिष्येंपरवरिउ ॥ तिमतिम जिनशासननोवयरी ॥ जोनविनिश्चयदरीउरे॥जिन० वी०॥ २४॥

अर्थ ॥ जिमजिम वदुश्रुतके० घणोजण्यो अने वदुजनसमतके० घणालोकने मानवायोग्यथयो वलीवदुशिष्येपरवखोके० घणाचेलाचांटिकखां तिमतिम जिनशासननोवयरीके० सिद्धांतनोज्ञानजाणवो जो निश्चयज्ञाननो दरिउके० समुद्धनहोयतो. अनेजे निश्चैज्ञानीहोय तेहनेतोसर्वलेखेठे यडकं ॥ ऊहूहूहूवदुसुअसमउ ॥ सीसगुण

गहणंमि ॥ मायाएकेऽपाणी ॥ तेसीएयारित्तंचहोई ॥ ३ ॥ चेऽऊणघरवासं ॥ त
स्सफलंचेवमहापरतंता ॥ नगिहिनयपवड्या ॥ संसारपवट्टगानणिया ॥ ४ ॥ ॥ १ ७ ॥

कोऽकहेअमेलिंगेतरसुं ॥ जैनलिंगठेवारु ॥ तेमिध्यानविगु
णविणुंतरियें ॥ जुजविणनतरेतारुरे ॥ जिन० ॥ वी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे कोईकहेजे इयलिंगतेहिजप्रमाणे एटले लिंगजेउंगोमुहपति
तेथी तरीसंसार पारपामीसुं केमकेजेननोलिंगते वारुके० सुंदरठेतेनेगुरुउत्तरकहेठे
केतेमिध्याके० खोटुठे कारणके गुणविना एकलोमात्रलिंगधारणकरेथी तरायनही
तेहनोदृष्टांत जेम तारुपुरुषते जुजाविनानदिप्रमुखतरीशकेनही ॥ यदुक्त ॥ वंदनाव
श्यके ॥ शिष्यवचनं ॥ “सुविहियडुविहीयंवा; नाहंजाणामियंखुठउमठो; लिंगंतुपू
ययामि ॥ तिगरणसुधेनावेण ’ ॥ १ ॥ प्रत्युत्तर ॥ “माहज्जतेलिंगपमाण ॥ वंदाहि
निन्हएतुमेस्तवे ॥ एअवंदमाणस्स ॥ लिंगमविअप्पमाणते ॥ इत्यादि ॥ १८ ॥

कुटलिंगजिमप्रगटविमंवरु ॥ जाणीनमतदोप ॥ निदंइसजा
एनिनमतां ॥ तिमजकह्योतसपोपरे ॥ जिन० वी० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ जेम विमंवरुके नाटकीआ प्रमुख तेहनो जे कुटलिंगके० खोटोवेश
तेप्रगट पणेंजाणीनें एटलेकोऽऊनाटकीयो साधुनोवेपलाव्यो तेखोटोवेशठे एमजा
णतायकां जोतेहनेनमीयेंतोदोपलागे तयालोकहासीप्रमुखपणकरे तेमाटे निदंइस
जेप्रवचनोपघातक निरपेक्षक केवललिंगधारी पासडादिकजाणीने तेहनेनमीयें तो
तिमजके० ते पूर्वोक्तीनाटकीयासाधुनीपरे तसपोपके० तेदोपनोपोपकह्योठे यदुक्तं ॥
“जह्वेलंबुगलिंग ॥ जाणंतस्सनमउहवइदोसो ॥ निदंइसुत्तिनाउणं ॥ वदमाणोधुवो
वोसो ॥ १ ॥ इति वंदनावश्यके ॥ एरीतेआचार्यें लिंगअप्रमाणकहुं ॥ १९ ॥

शिष्यकहेजिमजिनप्रतिमाने ॥ जिनवरथापीनमियें ॥ साधुवेस
थापीअतिसुंदर ॥ तिमअसाधुनेनमियेरे ॥ जिन० वी० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेवारें शिष्यबोळुं जे जिमजिनेश्वरनीप्रतिमामांहे ज्ञानादिकगुणनथी अ
नेतेहनेतीर्थकरनीबुद्धीयें नमस्कारकरतां महोटोलाजथायठे महोटीनिर्झराथायठे
यथाआवश्यके शिष्यवचनं:- ॥ तिउयरगुणापमिमा ॥ मुनविनिस्तंसयंविद्याणंतो ॥
तिउयरहजिनमंतो ॥ सोपावईनिर्झरंवीउलं ॥ १ ॥ इति ॥ तेमअतिसुंदर एहवो ना

धुवेसथापी अस्ताधुनेपणनमिये एटसे गुणविनानीजिमजिनप्रतिमाठे तेहनेनमता
 निङ्करायाय तेमपासठादिकमाजोसाधुनोगुणनथी तोपणसाधुनोवेपतोठे माटेजोपो
 तानुमनसुद्धे तो तेहगनेनमताज्ञानथाय कारणके जानअथवाखोट तेतो पोता
 नाअथ्यस्तायआश्रीठे उक्तच ॥ लिगजिणपन्न ॥ एवममत्तस्सनिङ्कराविठला, जं
 ऽरिगुणविष्णुहिण, वदइयप्रप्पसोहिण ॥ १ ॥ इतिशियवचनं ॥ २० ॥ ॐ ॥

नजवाहुगुरुबोलेप्रतिमा ॥ गुणवतिनदीदुष्ट ॥ लिगमाहेवे
 वानादीमे ॥ तेतोमानिअदुष्टरे ॥ जिन० ॥ बी० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ हवेआचार्य उत्तरआपेठे जे श्रीनिजवाहुगुरु आवश्यकमा एमकहेठे के
 प्रतिमा गुणवतिनथी तेमदुष्टपणनथी माटे तेहने गुणवतिमानिये एटसे अदुष्टप
 णानो आरोंपकरियेतोथाय अनेलिगमाहेतो गुणतयादोष एवेवानादेखापठे तेतुहे
 अदुष्टके० गुणवत शिष्यमान इतिगाथार्य । हेएनुनावार्यकहेठे जे जिनप्रतिमामां
 हेगुणनथी तेमदोषपणनथी माटेपोताना अथ्यवसायनीशुद्धीये नमताज्ञानथाय इ
 हाकोइकहेठेजे परिणामेज्ञानथायने तेवार प्रतिमानुसुकामठे तेहनेकहीये जे शुद्ध
 परिणामनोहेतुते प्रतिमाजठे तेवारेतेकहेठे जे साधुनोवेपतेपण शुद्धपरिणामनोहे
 तुने तेहनेकहेतुजे साधुवेगपुरुषपण ते प्रतिमान बराबरनथाय कमके प्रतिमा ह
 जारोगमेजोडये पणतरेएकाकाठे सावयक्रिया नथीकरती तेमनिरयचक्रियापण न
 थीकरती अनेसाधुजिग तो कोइकह्यानेके सावयकर्मकरतोदेखीये तथाकोइकह्या
 नके निरयय शुद्ध चारित्रपाजतोदेखीये माटेवगवरनथाय अनेजिनप्रतिमामांहे जि
 नगुणनो आरोंपकरिने परिणामकरता निङ्करायाय पण पासठादिकने वदनाकरतां
 कानागुणशानारीता तेवारेतेबोयो जे बीजा रुमासाधुना गुण आरोंपकरिने परिणाम
 करिसु तेहनेकहेठेजे निरगुणनिमिषे गुणनोआरोंपयायनही अने जो गुणनु आरोंप
 करीये तो विषयांगथाय अनेजेविषयांश तेतोकर्मबधनुहेतुठे तेमाटेजिहांगुण न
 था दोषनहोय तिहाआरोंपथाय पणअन्यथाआरोंपनथाय यदुक्त वदनावश्यके ॥
 सतातिउपरगुणा ॥ तिउपरतेमिमतुअप्रप्प ॥ नयसावय्याकिरिया ॥ इपरेसुधु
 यासनपुमन्ना ॥ १ ॥ चो० ॥ “जहसाउक्काकिरिया ॥ नजिउपदिमासुणमियरा
 रि ॥ तयनावेनपीरुज ॥ अदहोईअहेउयदोई ॥ २ ॥ आचा०कामउनपानायो ॥
 तहमिन्नअग्गिमणिसुद्धीए ॥ निपुणमणिसुद्धीए ॥ कारणहूतिपदिमाउ ॥ ३ ॥
 “जरीपदिमाउगुणा ॥ मुणीगुणसरप्पफागणजिग ॥ उनयमयिअग्गिजिगे । नयप

अर्थ ॥ तेमाटे आझापालताथका साहेबके ० परमेश्वरतुष्टमानथाय अनेसमस्त
आपदानेकापे माटेआझाकारीजे जनके ० लोक तेमागे एटलेआनचमांहे प्रभुआझापा
ले नेतेप्राणीजेमागे तसके ० तेप्राणीने जशनीजीजाआपे एटलेप्रभुआझाथी जशली
जापामें ॥ २४ ॥ एप्रथमटालमांहे एककहुजे अमेनिर्गुणीयकां प्रभुपासेथीमागीजेसुं
एवुंजोनारनेसीखामणदिथी ॥ २४ ॥ ० - ० ० ० ० ० ० ०

(ठाजवीजोआदरजीवदमागुणआदर एदेशी)

कोडकदेअमेगुरुथीतरमु ॥ जिमनावधीलोहारे ॥ तेमि
थ्यानलहेसद्वामे ॥ काचपाचनीसोहारे ॥ १ ॥ श्रीमी
मपरमादेवसुणजो ॥ चरतखेत्रनीवातोरे ॥ लहुदेवके
वलरतिष्णोपुगे ॥ हुतोतुजगुणरातोरे ॥ श्रीसी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेवीजाढाजामाजे एमरुहेतेके अमेनिर्गुणीयकाज गुरुथीतरीसु तेम
नेसीग्रामण वेरासय रीआव्यावीजोढाजतेकहेते कोडकतोएमरुहेते जे अमारामां
तांगुणनथी पण अमारागुरुगुणपतवे तोतेथीजससारसमुद्धरी पारपामिसु जेम ना
याके० निहाजतरेते तेमाहे लोहाके० लोखमनाखीजाजमद्याहोय तेपणतरेते एह
एतितेतिगु यत "सद्यजपेइजणो ॥ उच्चमसगेणउच्चमोहोइ ॥ लोहोकेछविलगो ॥
सजोगेसापरतरु ॥ १ ॥ इतिपाठात् तेहनेउत्तर जेएरीतनाबोलनारा तेपण मिथ्या
वे० ग्योटुपहेते केमरेगागुरुने सह्यासेके० मात्रजेलायसवाधीज नलहेके० नपा
मे, जेम काच ते पाचके० पानानीमोजापामेनही उक्तच ॥ मणिजुंरतिपादाये ॥
काच निरमिपार्यते ॥ परीदरुस्तेप्राप्ते ॥ काच सचांमणिर्मणि ॥ ॥ ॥ तथाउपनिर्गु
तावपि ॥ सुनिगिअप्रमाणा ॥ अरुनिउंरायमणीय ॥ मीतोन्नयवेइकायचाय ॥
पादगुणोणनियण ॥ १ ॥ माटेदेश्रीमीमपरसाहेअथानरतखेत्रनी याताके० च
रित्र तेगुणनारे० माननना हेव हेअन्मगुणरमणि इणोपुगे० आरिपमका
त पंचमयारां दुष्टावर्गां वलीनेंरि केउत्तर ० निरेउन जेऊ रतिलडुके० सातापा
सुतु ते तुनगुणनारे० तमागुणनेरिने नन्परथका एटलेनुमारागुणनोरगते एट
लीनगाताउ वारीमननेदरुद्राद्वेग्रीतोराइपणशातानोररणनथी इतिनाय ॥ २ ॥

कोडकदेजेगउथीनटल्या ॥ तेनिरगुणपणसागरे ॥ नातिमाहे
निरगुणपणगणीय ॥ जशनदीनातिवाघोरे ॥ श्रीसी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेरेटजाएकएमरुहेतेके जे गउथीगाहिरनिकथ्यानथी अनेआचाये
जमसदामाहे रूपाते तेनोनिर्गुणते तापणते गउमांरुहामाटे साधोके० साधुक
दिवेरेहनादरुतकहेते जेम आनिनामवेनोर वनमदोय अनेतेमाहेकोडकनिर्गु
रुहेते एमरुहेतेचिन्मणे आनिनामवेनोरोय निरानगेनेआनिमांदजगणाय

ठे जशके० जेगुणरहितपुरुषनो नातिबाधोके० नातीनोबाधक नहीके० नथी एटले
तेपुरुषनोजिमनातिमांहेबाधकनथी तेमसाधुपणगह्वमांहेते माटेरुमोजाणवो ॥ ३ ॥

गुणअवगुणइमसरिपाकरतो ॥ तेजिनशासनवैरीरे ॥ निर
गुणजोनिजठंढेचाले ॥ तोगठ्याएस्वैरीरे ॥ श्रीसी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वोक्तकहेनारने सीखामणअपेठे के जोएरीते गुण अने अवगुण
नेसरिपाकरे तेजिनशासननोवैरीजाणवो तेहनोहेतुदेखाडेठे के तेगह्वमांहेरह्योजेनि
गुणपुरुष तेजो० भिजके० पोतानेठंढेचाले तो गह्वंथायस्वैरीके० तेसर्वगह्वस्वहाचा
रीथाय केमके एकनेहीणोदेखीने बीजापणहीणाचारीथाय ॥ इतिनावः ॥ ४ ॥

निरगुणनोगुरुपदकरजे ॥ तसगह्वत्यजवोदारव्योरे ॥ तेजि
नवरमारगनोघातक ॥ गह्वाचारेंजारव्योरे ॥ श्रीसी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली जेनिगुणहोय तेनोपकृपातजगुरुकरे तो तेगुरुनोगह्वबीजासाधुयें
त्यजवोके० ठामवो एमदारव्योके० कह्योठे एटलेतेगह्वमारहेहुंनहीअनेतेगुरुजिनेश्व
रनामार्गनोघातकरनारजाणवो एरीतेगह्वाचारपयन्नामथ्येकह्योठे यतःजहनहीगु
णाणपस्को ॥ गणीकुसीलोकुसीलपस्करो ॥ सोयअगह्वोगह्वो ॥ संजमकामीहि
मुत्तवो ॥ १ ॥ जहनहीसारणावारणाय ॥ चोयणायसगह्वंमि ॥ सोयअगह्वोगह्वो ॥
संयमकामीहिमुत्तवो ॥ २ ॥ इतिगह्वाचारे ॥ ५ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

विपमकालमांनिरगुणगह्वें ॥ कारणथीजोवसीयेंरे ॥ ज्व्य
थकीव्यवहारेंचलीयें ॥ नावेंनविजलसीयेंरे ॥ श्रीसी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ यद्यपि विपमकालमां एटले पांचमा आरामां पोतानी मनोबल श
क्तिनेअनावें निरगुणगह्वे एटले गुणरहित गह्वनेविपे जो कोइकारणे वसहुंपडे तो
इव्यथकी एटले बाह्यथी तो ते गह्वने व्यवहारें चलियेके० प्रवृत्तियें पण नावथकी
वह्वास्तपामियेनही एटले अंतरथी हरपीयेंनही पण जो शुद्धाचारीनी संगतमिले
तो निरगुण गह्वने तुरत ठोमी आपियें यतः गीयगोणयुक्तो ॥ निरगुणगह्वमिसं
चसित्ताय ॥ नोनिरगुणाणपस्कं ॥ कुआसोयुणहरसरिहो ॥ इत्युपदेशपदे ॥ ६ ॥

जिमकुवृष्टिथीनगरलोकने॥घहेलादेखीराजारे ॥ मंत्रिसहि
तघहेलाहोईवेठा ॥ पणमनमांहेताजारे ॥ श्रीसी० ॥ ७ ॥

(ढालबीजोआवरजीवकमागुणआदर एवेंशी)

कोइकहेअमेगुरुथीतरसु ॥ जिमनावाथीलोहारे ॥ तेमि
थ्यानलहेसह्वासे ॥ काचपाचनीसोहारे ॥ १ ॥ श्रीसी
मधरसाहेवसुणजो ॥ जरतरेत्रनीवातोरे ॥ लहुदेवके
वलरतिइण्युगे ॥ हुतोतुजगुणरातोरे ॥ श्रीसी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेबीजाढालमाजे एमकहेठेके अमेनिर्गुणीयकाज गुरुथीतरसु तेम
नेसीखामण देवासवधीआव्योबीजोढालतेकहेठे कोइरुतोएमकहेठे जे थमारामा
तोगुणनथी पण अमारागुरुगुणवतठे तोतेथीजससारसमुइतरी पारपामिसु जेम ना
वाके० जिहाजतरेठे तेमाहे लोहाके० लोखमनाखीजाजमथाहोय तेपणतरेठे एट
छाते तरिसु यत्त “सच्चजपेइजणो ॥ उत्तमसणेणउत्तमोहोइ ॥ जोहोफधविलगो ॥
सजोगेसायरतरई ॥ १ ॥ इतिपाठात् तेहनेउत्तर जेएरीतनात्रोलनारा तेपण मिथ्या
के० खोटुकहेठे केमकेसारागुरुने सह्वासेके० मात्रजेलावसवाथीज नलहेके० नपा
मे, जेम काच ते पाचके० पानानीसोनापामेनही उक्तथ ॥ मणिजुवतिपादाये ॥
काच शिरसिधार्यते ॥ परीक्षककरेप्राप्ते ॥ काच काचोमणिर्मणि ॥ १ ॥ तथाउधनियु
क्तावपि ॥ सुचिरपिअद्यमाणो ॥ वेरुलिउकायमणीयउ ॥ मीसोनववेइकायनाव ॥
पाहणगुणोणनियएण ॥ १ ॥ माटेहेश्रीसीमधरसाहेवआजरतरेत्रनी वातोके० च
रित्र तेसुणजोके० सानलजो हेवेव हेआत्मगुणरमणि इण्युगेके० आविपमका
ज पंचमआरौ हुमावसर्पिणीनेविपे केवलके० निरुवल जेऊ रतिलजुके० सातापा
मुवु ते तुजगुणरातोके० तमारागुणनेरिपे तत्परथको एटलेतुमारागुणनोरगठे एट
लीजसाताठे बाकीमतजेदकदाग्रहदेखीतोकाइपणशातानोकारणनथीइतिनाउ ॥ २ ॥

कोइकहेजेगठथीनटल्या ॥ तेनिरगुणपणसाधोरे ॥ नातिमाहे
निरगुणपणगणीये ॥ जशनदीनातिवाधोरे ॥ श्रीसी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेकेटलाएकएमकहेठेके जे गठथीबाहिरनिकआनथी अनेआचार्य
नासयाढामाहे रहाठे तेजोनिर्गुणठे तोपणते गद्यमारह्यामाटे साधोके० साधुक
हिये तेहनाोटछातकहेठे जेम न्यातिनासर्वलोक उत्तमहोय अनेतेमाहेकोइरुनिर्गु
णहोय पणनेहनेजिद्वाजगं न्यातिबाहरकथोनहोय निद्वाजगेतेन्यातिमाहेजगणाय

ते जगके० जेगुणरहितपुरुषनो नातिबाधोके० नातीनोबाधक नहीके० नथी एटले
तेपुरुषनोजिमनातिमाहेबाधकनथी तेमसाधुपणगव्वमाहेते माटेरुमोजाणवो ॥ ३ ॥

गुणअवगुणइमसरिपाकरतो ॥ तेजिनशासनवैरीरे ॥ निर
गुणजोनिजठंडेचाले ॥ तोगठयाएस्वैरीरे ॥ श्रीसी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे पूर्वेक्तकहेनारने तीखामणअपेठे के जोएरीते गुण अने अवगुण
नेसरिपाकरे तेजिनशासननोवैरीजाणवो तेहनोहेतुदेखाडेठे के तेगव्वमांहेरह्योजेनि
गुणपुरुष तेजो० भिजके० पोतानेठंडेचाले तो गव्वयायस्वैरीके० तेसर्वगव्वस्ववाचा
रीयाय केमके एकनेहीणोदेखीने बीजापणहीणाचारीयाय ॥ इतिचावः ॥ ४ ॥

निरगुणनोगुरुपदकरजे ॥ तसगव्वत्यजवोदारव्योरे ॥ तेजि
नवरमारगनोधातक ॥ गव्वाचारेंनारव्योरे ॥ श्रीसी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली जेनिगुणहोय तेनोपदपातजेगुरुकरे तो तेगुरुनोगव्वबीजासाधुयें
त्यजवोके० ठांमवो एमदारव्योके० कह्योठे एटलेतेगव्वमांहेहुंनहीअनेतेगुरुजिनेश्व
रनामार्गनोयातकरनारजाणवो एरीतेगव्वाचारपयन्नामथ्येकह्योठे यतजहनघीगु
णाणपस्को ॥ गणीकुसीजोकुसीजपक्षधरो ॥ सोयअगव्वोगव्वो ॥ संजमकामीहिं
मुत्तवो ॥ १ ॥ जहनघीसारणावारणाय ॥ चोयणायसगव्वंमि ॥ सोयअगव्वोगव्वो ॥
संयमकामीहिंमुत्तवो ॥ २ ॥ इतिगव्वाचारे ॥ ५ ॥ ० ० ० ० ०

विपमकालमांनिरगुणगव्वं ॥ कारणथीजोवसीयिरे ॥ अव्य
यकीव्यवहारेंचलीयें ॥ जावेंनविउल्लसीयिरे ॥ श्रीसी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ यद्यपि विपमकालमां एटले पांचमा आरामां पोतानी मनोवज्ज श
क्तिनेअजावें निरगुणगव्वे एटले गुणरहित गव्वनेविपे जो कोऽकारणे वसवुंपडे तो
इव्ययकी एटले बाह्यथी तो ते गव्वने व्यवहारें चलीयेंके० प्रवृत्तियें पण नावयकी
वज्जासपामियेंनही एटले अंतरथी हरपीयेंनही पण जो गुवाचारीनी संगतमिले
तो निरगुण गव्वने नुरत ठोमी आपियें यत गीयवोगुणयुतो ॥ निरगुणगव्वंमि
चसिचाय ॥ नोनिरगुणाणपस्कं ॥ कुआसोगुणहरसरिहो ॥ इत्युपदेशपदे ॥ ६ ॥

जिमकुवृष्टीनगरलोकने॥घहेलादेखीराजारे ॥ मंत्रिसहिं
तघहेलाहोईवेठा ॥ पणमनमांहेताजारे ॥ श्रीसी० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम घहेलापणानीरनारी कुवृष्टिथयी ते कुवृष्टीनु पाणी ते नगरना
सर्वलोकपानकरीने घहेला थया मात्र एक राजा अने प्रधान ए वेजणे पाणी पी
धुनही माटे माहारहा पडे ते बेहुने विप सदृशाचारी घहेला लोकोए मारवानो
उपाय कसो तेवारे राजा पोताना जीववाना उपायने माटे प्रधान सहित पोते
घहेलाथयी वेठा पण मनमांतो ताजाके० माह्यावे एमजाणेवे जे सारीवृष्टीया
य तो सद्गु माह्याथइये एम एदृष्टांतें इहांपणजाणवु जे नीरगुणगद्यमावसे तया ते
हनीपेठेंचाले तोपणमनमा तो एमजाणेजे सुविहित मलेतो तेहने सगेरदु अनेगु
आचारीयाउ इतिजाव ॥ ४ ॥ ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०

इमउपदेशपदेएजाण्यु ॥ तिहामारगअनुसारिरे ॥ जाणीने

जावेआदरीये ॥ कल्पजाण्यनिरधारिरे ॥ श्रीसी० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एरीते श्रीहरीनइस्त्रिरुत उपदेशपदनामाग्रथमा जाण्युवे गीयद्योगु
णयुक्तो इत्यादि पूर्वोक्त गाथाजाणवी तया एमकद्युजे इव्ययकी व्यवहारेचालीपें
पण नाथयी उल्लासपामीयेनही तोपण तिहाके० तेगद्यमां जो कदाचित् सर्व कि
याव्यवहारमा सावधाननहोय पण जो मार्गानुसारी शुद्धपरूपकहोय अने गुणप
रूपातिहोय तेवा मार्गानुसारी जाणीने तेहने जावयी पण अगीकारकरियें एहदु
वृहत्कल्पजाण्यमां कद्युवे यत सिटिलोअणायारकठ ॥ चोयणपदिचोयणाइगुणही
णो ॥ गुणपरकरोगद्यो ॥ सीजेयद्योविजावेण ॥ १ ॥ इति ॥ ८ ॥ ० ०

ज्ञानादिकगुणवतपरस्पर ॥ उपगारेआदरवोरे ॥ पचवस्तु

मागवसुगुणने ॥ अवरकह्योवेत्यजवोरे श्री॥ सी० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ यली परस्परके० माहोमांहे ज्ञानादिकगुणवतके० ज्ञानदर्शन चारित्रगुण
वतहोय यली उपगारेके० उपकारीहोय एटले माहोमाहे कोइनो ज्ञानउपकार को
इनो दर्शनउपकार इत्यादिक उपकारवतहोय तो आदरवो एम श्रीहरिनइस्त्रिरुत
पचवस्तुग्रथमा कद्युवे यत सुगुणमिदुवयार ॥ अन्नून्नगुणादिजावसवध ॥ उत्तम
ठठत्ततुद्यो ॥ वासोउणगद्यवासोति ॥ १ ॥ तेमाटे सुगुण जे गुणवतहोय तेणे पू
र्वोक्त ज्ञानादिकना उपकारीगद्यविना अवरके० बीजोजेगद्य ते त्यजवोकह्योवे ॥ ९ ॥

जेनिरगुणगुणरत्नाकरने ॥ आपसरिपादाखेरे ॥ समकित

साररहिततेजाणो ॥ धर्मदाशगणीजाखेरे श्रीसी० ॥ १० ॥

अर्थ॥ वली जे पोते निर्गुणवतां वीजा जे गुणना रत्नाकरके० समुद्रहोय तेहने
आपके० पोतासरीया दावके० कहे एटले एमकहेजे अमारांमां तथा एदुमां गो
फेरते एम गुणी अवगुणीने सरिपाकरे तो ते प्राणी सारके० प्रधान एहवो जे स
मकित तेवी रहितजाणवो एरीतें उपदेशमालामध्ये धर्मदागणयिं कहुंते यतः
गुणहीणोगुणरयणा ॥ यरेसुजोकुणर्जुद्धमप्पाणं ॥ सुत्तवस्तीणोयंहीलई ॥ तम्मनं
कौमलंतस्त ॥ १ ॥ १० ॥ ० ० ० ० ० ० ० ० ० ०

कोष्कहेजेवकुसकुशीला ॥ मूलोत्तरपमिसेवीरे ॥ जगवई
अंगेजाप्यातेयी ॥ अंतवातनविलेवीरे ॥ श्रीसी० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एरीतें ग्रंथकारना केवाप्रमाणे सर्वथागुणवंतहोय तोजआदरवो एमते
खुं तेकपर शिष्यप्रश्नकरते के कोष्क एमकहेजे जे वकुसकुशीलाके० वकुसचारित्री
या तथा कुजीजचारित्रीया ए मूलउत्तरगुणना प्रतिसेवीकह्यावे पमिसेवीके० प्रतिकू
लपणेसेवहुं दोपलगामवो एटले ए जावजे १ पुलाक २ वकुस ३ कुशील ४ निग्रंथ
५ सनातक ए पांच निग्रंथ कह्यावे तमां वकुसचारित्रीया ते उत्तर गुणना एटलेमात्र
दशविध पत्रखाणनाज प्रतिसेवीहोय तथा कुजीजचारित्रीया ते मूल गुणना तथा
उत्तरगुणना प्रतिसेवि होय यद्यपि मूलोत्तरपमिसेवी इहां सामान्ये कह्या तो
पण अर्थपूर्वोक्तीरेकरवो केमके पंचनिग्रंथीप्रकरण तथा जगवतीसूत्रमां एरीते
वे तेरीते अर्मपण अर्थे जिख्योवे वदुक्तं पंचनिग्रंथीप्रकरणे ॥ यतःमूलोत्तरगुणविस
या ॥ पमिसेवासेवएकुजीजोय ॥ उत्तरगुणेसुवउतो ॥ सेसापमिसेवणारहिया ॥ १ ॥
वलीजगवतीअंगे जाप्याके० कह्यावे तथाचतत्पाठ. वउसेणंपुत्रा गोयमा पमिसेवए
होआ यदि पडिसेवएहोआ किमूलगुणपडिसेवएहोआ उत्तर० ॥ गोयमानो मूलगुण
पडिसेवएहोआ उत्तरगुण पडिसेवएहोआ इत्यादि तथा पमिसेवणाकुजीजेजहापुलाए
एटलेपुलाकनेमूलगुण पमिसेवएहोआ उत्तरगुणपमिसेवएहोआ एमकहुंते माटे कुजी
ल पण मूलोत्तरगुणना पमिसेवीथया इतिजगवतिसूत्रेसतक (२५) मंडहेसे ६ वे
कहुंते तेथी एम ठेखुं जे मूलगुणना प्रतिसेवीथाय तिहांलगे चारित्रीयाकह्यां तेथी
अमने दोपजागतांठतां पण अमार्हचारित्रकांईजातुनयी माटे वातनो अंतलेवोनही
जाहुंअमने बोलावी अंतसुंलियोठो इतिशिष्यवचनं ॥ ११ ॥ ० ० ० ०

तेमिथ्यानिःकारणसेवा ॥ चरणघातीनीजापीरे ॥ मुनीनेते
हनेसंजवमात्रें ॥ सत्तमगाणुंसारवीरे ॥ श्रीसी० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवेगुरुकहेवे के एम नगवति सूत्रनी साखयापीने जेमतेम प्रतिकुज सेवावालाने जे चारित्र उरावेवे ते मिय्याके० खोटुकरहेवे केमके नि कारणसेवाके० कारणविनाजे प्रतिकुजपणेसेवा अपगाररूप तेहनेमुख्य करीने जे प्रतिसेवाकरे ते प्रतिसेवातो चरणघातीनीचापीके० चारित्रनेघातकरनारीकहीने यत सवरणमि असु६ ॥ दोएहविगिएहतदिचगाएहिय ॥ आउरदिहतेण तंचेवहियअसवरणे ॥ १ ॥ इतिवृहत्कल्पनाये तेप्रतिसेवामुनीने तेहनेके० तेमुनीने सनवमात्रिके० लागवारूप सनय पण उपयोगपूर्वक प्रतिसेवाकरेनही कदाचित् उपयोगपूर्वकरेतो तेअपगार करे पण उत्सर्गेनहीकरे एणसजजकहीये तिहासत्तमगाणु साखीके० गाणानामा प्रकरणमासातमेवाणैकहुवे तेगाणाप्रकरण माराहायमा प्राप्तयथुंनथी पणमारागु रुनेवचनेजाणुवे के गाणाप्रकरणवे अन्यथा इहाकोइरु गाणांसूत्रकहेवे पणतेगाणां गमथ्ये एपावजमतोनथी ते माटेगुरुवचनसत्य इतिज्ञेय ॥ १२ ॥ ॐ ॐ

पमिसेवावचनेतेजाणो ॥ अतिचारवहुलाईरे ॥ नावबहु
लतायेतेटाले ॥ पचवस्तुमुनिध्याईरे ॥ श्रीसी० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हरे तिहा पंचवस्तुनी साखलखियेंतैये गाथा ॥ तेउपडिसेवणाए ॥ अणु लोमाहोतिवियमणाए॥अपडिसेवणात्रिमणाए ॥ इच्चउरोनवजगा ॥ १ ॥ व्याख्या तेतुदोया प्रतिसेवनया आसेवनारूपया अनुलोमा नवस्तुनुकूलानवतित्रिकटनयालो चनयाच प्रतिसेवनाया आलोचनायाच पद६येचत्वारोजगानवति तक्षया प्रतिसेवन या अनुलोमाविकटनयाच १ तथा प्रतिसेवनया नविकटनया २ तथा नप्रतिसेवनया विकटनया ३ तथा नप्रतिसेवनयानविकटनयेति ४ गाथार्थ तेचेवतत्यनवर ॥ पाय विततिआहसमयणू ॥ जम्हासइसुहजोगो ॥ कम्मक्यकारणजणीउ ॥ २ ॥ व्याख्या तेएवनरकेवज समुदानिकाअतिचाराश्रित्यमाना सत तत्रकायिकादीपैपधिकायां प्रायश्रितमित्येवमाहु समयज्ञा सिद्धांतविध किमितिअस्मात् सदासर्काजमेवसुज योग कुसलाव्यापार कर्मदयकारणजणीतस्तीर्यकर गणधरेरितिगाथार्थ ॥ तत कि मित्याहगाथा ॥ सुहजोगोयअयजा॥चरणाराहणनिमित्तमणुअपि॥ माहोक्ककिंचिखजि य ॥ पेहेइतउरउत्तोवी॥३॥व्याख्या सुजयोगाश्रायसामुदानिकातिचारचितनरूप कय मित्याह यन्स्मात्त्रणाराधननिमित्तमखिजितचारित्रपालनार्थ मएवपिसुद्वपिमानू तकिंचित्सवजिततंप्रेदयतेपर्यालोचनव्यतितत उपयुक्तोपिजिह्वाग्रहणकाले॥इतिगाथा र्थ आतेकाणे एजअर्थनी सूचक गाथा ज्ञानविमलसरिये टवामाजखीने तेकहेवे गा

था ॥ सद्वाचियपडिसेवा ॥ उक्कडनावेणहोइसासद्विला ॥ अइयारवाहुलत्तं ॥ पडिसेवा
 वियपयसेही ॥ १ ॥ एगाथापणरुडीने एतेकाणे एहवीगाथाजोइयें पणएगाथा पंचवस्तु
 ग्रंथमां जडीनही माटेअमेखीनही तथामूलगुण उत्तरगुणना प्रतिकूलपणेसेवीहो
 य ते पडिसेवा वचनेके ॥ प्रतिसेवा शब्दकरी जाणोके ॥ जाणवी एटलेमूलगुणमां
 तथा उत्तरगुणमा अतिचार घणालागे ते अतिचार नावनी तीव्रताये करीनें टाळे एम
 पंचवस्तुग्रंथमा मुनीआयीके ॥ मुनीराजे अतिचारनी बहुलताआयी नावीने ॥ १ ॥

सहसादोपलगेतेवूटे ॥ संयतनेततकालेरे ॥ पठितेंआ
 कुट्टियेंकीधुं ॥ प्रथमअंगनीजालेंरे ॥ श्रीसी० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ सहसाके ॥ सहसात्कारे अनानोगयकी जे दोपलागे ते वूटे एटलेतद्वच
 वेदवायोग्य कर्मबांधुंहोय ते वूटे संयतनेमुनिराजने तत्कालेंके ॥ तेजवमांहुटे ॥
 तिनाव श्रीआचारांगे पंचमाध्ययने चतुर्थोद्देशके गाथा ॥ एगयागुणसमिच ॥ सरीयतो
 कायसंफासमणुचित्रं ॥ एगतयापाणाउदायति ॥ इहलोगवेदणवेज्ञावडीअ ॥ अस्या
 र्थलेशः कदाचित् गुणसमीक्षके ॥ गुणसहित अप्रमत्तमुनी चालतायकां कायसंफास
 के ॥ कायस्पर्शययायी कोइजीवहणाणो ॥ तेवारे इहलोके वेदनाजो वेदके ॥ अनु
 जव तेहने आवडिअंके ॥ पाम्बुं एटले आजवे नोगववायोग्य कर्मबंधाय तथा आकु
 ट्टियेंके ॥ विनाप्रयोजने कारणविना पापकर्म कसुं तेकर्म पठितेके ॥ दशप्रकारनुं प्रा
 यश्चित्ते तेमांहरकोय प्रायश्चित्त आवे एमप्रथमअंगनी जालीके ॥ आचारांगनी जना
 मणठे पाचमांअध्ययननाचोथाउद्देशामा जंथाउट्टीरुपंकम्म ॥ तपरिन्नायविवेगमेति
 इति एतलैकदेस. जंथाउट्टिइत्यादियनुपुन. कर्माकुट्टचारुतमागमोक्तकारणमंतरेणो
 पेक्षप्राणुपमर्दनेनविहिततत् परिज्ञायऊपरिज्ञायविवेकमेतिविविच्यतेअनेनेतिविवेक
 प्रायश्चित्तदशविधंतस्यान्यतर जेदमुपैतितद्विवेकं वाअज्ञाचारव्यमुपैतितत्करोतिये
 नकर्मणोअज्ञावोजवतिति तेकारणमाटे पापजाणीने सेववुंतेह्नामहादोपठेइतिनाव.

पायचित्तादिकनावनराखे ॥ दोपकरीनिःसूकोरे ॥ निर्व
 धससेदीथीहेणो ॥ तेमारगथीचूकोरे ॥ श्रीसी० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ माटेतेअतिचारसेवीने पण पायचित्तादिकके ॥ विषुद्धयाय तेवुंरुआदिक
 पासेथीप्रायश्चित्तप्रमुख जेवानो अजिप्राय राखेज नही तो तेप्राणीदोपकरीने पणनि
 सूकोके ॥ निर्दयीजाणवो यतःजोचयइउत्तरगुणे ॥ मूलगुणेविअचिरेणमोचयई ॥ जह

जहकुणइपमाय पीळीऊइतहतहकसाएहि ॥ १ ॥ इत्युपदेशमात्राया तथातेप्राणी
निबधसके० गतधर्माते एतलेप्रवचनरूप धर्मेनी हाणीयाय तेदनी अपेक्षाराखेनहीते
जीव सेढीथीहेतोके० गुणश्रेणीथकी अक्षोर्त्ति अथवा सधमश्रेणीथकी हेतोजाणवो
वली तेप्राणी साधुनामार्गथी चूक्योएमजाणवो यत अइयारजोनिसेयि ॥ तापा
यच्चित्तनगिएहए ॥ अणुहुउयतनावो ॥ निम्मोसोगणीऊासु ॥ १ ॥ इतिश्रीहरिनइ
सूरीरुतसबोधप्रकरणे ॥ १५ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

कोईकहेजेपातिककीया ॥ पढिकमतावुटीजेरे ॥ तंमिथ्याफ
लपढिकमणानु ॥ अपुणकरणथीलीजेरे ॥ श्रीसी० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वलीकेटलाक एमकहेजेकेजे पाप कखाहोय तेसर्वपापथी पढिकमताके०
पढिकमणुकरतावुटीये यत आणाणउकयपाव ॥ पढिकमणाऊविसुन्न ॥ इति
वचनात् ॥ पढिकमणपापहरणइतिलोकोक्ति एमकहेजेते मिथ्याके० खोदुकहेजे केमके
फलपढिकमणानुके० पढिकमणानुजेफलतेतो अपुणकरणथी लीजेके० फरीअण
करवाथी पामीये एतलेपापनेपढिकमीने फरीपापनहीकरे तोजपढिकमणानुफलपामे
इतिनावयत पुणपावस्तअकरणे ॥ पढिकमणहोइनावसारच ॥ पुणपावाणकरण ॥
नहुवदवपढिकमई ॥ १ ॥ इतिवचनात् ॥ १६ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

मिथ्यादुक्कडदेईपातिक ॥ तेनावेजेसेवेरे ॥ आवश्य
कसाखेतपरगट ॥ मायामोसनेसेवेरे ॥ श्रीसी० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ माटेजे मिथ्याडुक्कडके० मिठामीडुक्कडदेइने वलीतेहिजपापनावेकरीनेसेवे
रे तेप्राणी प्रत्यक्षपणें आवश्यकनीसाखे मायामृपानेसेवेरे स्यामाटेजेगुरुआदिकने
राजीकरवानेअर्थे मिठामिडुक्कडदिण्टे पणपरमार्थे सुन्यते यत जडुक्कडतिमिठामात
चेरनिसेवईपुणोपावा॥ पञ्चस्कसुतावा॥ मायानियडीपसगोय ॥ १ ॥ इत्यावश्यके॥ १७ ॥

मूलपदेपढिकमणुजाप्यु ॥ पापतणुअणकरवुरे ॥ सक्ति
नावतणेअन्यासे ॥ तेजसअर्थेवरवुरे ॥ श्रीसी० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ मूलपदेके० उत्तर्गमार्गे अथवा प्रथमथी पढिकमणु जाप्युके० कव्युते के
मरुवुते तेकहेते के जे पापतणुअणकरवुके० पापनुजेनकरवु तेनु नामपढिकमणु
कहीये यत जइयपढिकसियव ॥ अवस्मकाणप्रावपकम्म ॥ संचेवनकायव ॥ तो

होऽपएपडिक्कंतो ॥ १ ॥ इतिआवश्यके पएके० उत्सर्गपदं अथवा पएके० प्रथमथी
पडिकम्याइति तेमाटे गक्तिके० गक्तिमाफकजावेकरीने अन्यासकरे एटलेगक्तिजावथी
अन्यासकरे तेपण जगके० जेहनेअर्थे पापअणकरवाने अर्थे वरवुंके० आदरवुं ए
टले गक्तिअन्यासकरे तेपणपठेपापनकरे इतिजाव अथवा परमाथें जगतेमोक्क तेने
अर्थे वरवुंके० आदरवुं अनेकतीतुंनामपणजगविजयने तेपण सुचव्युं ॥ १८ ॥

टालत्रीजो, तुगीयागिरिगिखरसोहेएदेशी

देवतुजसिद्धांतमीगो ॥ एकमनेधरिएं ॥ दुष्टआलं
वननिहाली ॥ कहोकेमतरिएं ॥ देवतुज ॥ १ ॥

॥ अर्थ ॥ हवे त्रीजोटालकहेने एने बीजाटालसाथेंएसंवंधने जे बीजाटालमां एम
कहुंकेपापनकरवुं तेपडिकमणु माटे त्रीजाटालमांकहेने के पाप मीरीतें नथाय जो ही
णाआलंवननहोय तोपापनथायतेकहेनेजे हेदेव हेपरमानंदबिलासी तुजसिद्धांतके०
ताहारोजे आगम म्या द्वादसैलीरूप ते मुजने अत्यंत मीगो लागेने इतिजाव ते एक
मनेधरिएंके० एकाग्रचित्तेंकरी धरीराखीयें अने दुष्टजे हिणाआलंवन ते नेहालीके०
जोइने एटले कोऽकं कोऽकारणे कांइविपरीत अंगीकार कहुंहोय ते पोतेधारीराखे तो
ते धारीने हेसज्जनपुरषो तमेकहो जे केमके० केवीरीते संसारसमुद्रतीरे ॥ १ ॥

दुष्टआलंवनधरेजे ॥ नम्रपरिणामि ॥ तेहआव
श्यकेजांप्या ॥ त्यजेमुनीनामि ॥ देवतुज ॥ २ ॥

॥ अर्थ ॥ माटे दुष्टके० दूषणनहित जे अपवादेंसाधनहोय ते जेकोइचित्तमांधरे
तेतो नम्रपरिणामिके० संयमक्रियाथी जागातेपरिणाम जेहना एहवा जे लिंगीहोय
तेहने आवश्यकनेविषे जांप्याके० कह्याते मुं कह्याते के मुनीनामिके मुनीनामनाथणी
एटले जे मुनीश्वरहोय ते तेवालिंगीने त्यजे के० ठांने ॥ २ ॥

नियतवासविहारचेईय ॥ नक्तिनोधंधो ॥ मूढअ
ज्ञालानथापे ॥ विगयपडिवंधो ॥ देव ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे दुष्टआलंवन देवाडवामाटे दारवायेने ते एकनियतवासविहारके०
नित्यवासेविचरवुं एटलेनित्यवामकव्यइतिजाव एरुस्थानकरहेवुं एमकेइकयापेने बी
जो चेइयनक्तिनोधंधो एटले चैत्यजेदेहेरुं तथा जिनप्रतिमा तेहनोधंधो जे कार्य

व्यग्रता ते साधुनेकरवो एटलेजिनपूजादिक करवी इतिजाव रलीत्रीजो मूठके० मू
 खे ते अज्जालानथापेके० आर्यानोलानथापेते एटले साधवीरोहोरीजावे ते साधुने
 खवे एमथापेते चोथो विगयजे दुपदहीप्रमुख अने कडाप्रिगयनेप्रिपे पडिवरोके०
 प्रतिवध आसग एटलेप्रिगयनालोत्तपि तेएमकहेते के प्रिगयखाता दोपनथी यत
 नीआवासविहार॥चेइयनत्तिचअज्जीयालान॥प्रिगंसुअपडिव॥ निहोसचोइयात्रिनि

कहेनुग्रविहारजागा ॥ सगमआयरिउ ॥ नियतवा

सजजेबदुश्रुत ॥ सुणिउंगुणदरिउ ॥ देव ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेउग्रविहाररूप ढार दृष्टातेकरी देखादेते जेकोईक एमकहेते के उग्रविहा
 रथी थाकाथका सगमआयरिउके० सगमाचार्य नियतवासनजेके० नित्यवासीपणोन
 ज्युते तेसगमाचार्य बदुश्रुतके० ज्ञानी पुरुषहता एवुअमे सुणिउंके० आगममांहेसा
 नज्युते एटले गुणसमुद्ध तथाबदुश्रुत एवासगमाचार्य नित्यवासकबुजकखो तेथीअमे
 पणजाणीये हैये जे एकतामेरेहेतादोष देखातो नथी एमकहीने नित्यवास थापेते
 यत सगमयेरायरिउ ॥ सुश्रुतवस्तीतहेवगीयछो ॥ पेहिचागुणदोस ॥ नियावासपवन्नो
 क ॥ १ ॥ इतिवदनकनिरुक्तो ॥ ४ ॥

नजाणेतेरीणजघा ॥ बलथिविरतेहो ॥ गोचरी

नाजागकल्पी ॥ बहुरहोजेहो ॥ देव ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एरीतेजेरुहेते तेनेउत्तर करेते के जे एमरुहेते तेपुरुषनजाणेके० नथीजा
 एता एटले नथी गणता जे खीणके० उबुययुहतु जघाबलके० जयानुवज एटले
 दिग्गवानीशक्तिहतीनही बली थिविरके० घडपणहतुएवा तेहोके० तेसगमाचार्यहता त
 थाउपलक्षणथी दुर्जिहहतो शिष्यनेप्रिहारकराव्युहतु बलीतेअप्रतिवधपणे रह्याहता
 तेपणगोचरीनानाग गाममाकटपीनेरह्याहता एटले एकधरआहारनजेता एवोयकोव
 दुरह्योके० घणुएकतामे रह्यो जेहोके० जेसगमाचार्य यत उमेसीसपवास ॥ अप्पडिव
 अथजगमत्तच ॥ नगणतिगखित्ते ॥ गणतिवासनिययवासी ॥ १ ॥ एटले नित्यवास
 नकरवो इतिजाव तेसगमाचार्यनु कथानक आवश्यकसूत्रथी जाणवु ॥ ५ ॥

चैत्यपूजामुक्तिमारग ॥ साधुनेकरवी ॥ जिणे

कीवीवरमुनिवर ॥ चैत्यवासवरी ॥ देव ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे चैत्यपूजाके० प्रभुप्रजाते मोक्षमार्गते तेमाटे साधुनेकरवी केमके
अमेनकरीयें तो एदेरासरनी संजालकोणकरे जोमूकीआपीयें तोविठेटजाय तेमाटे
अमे असंयमअंगीकारकयुंते तेउपरदृष्टातदेखाडेते के जिकेके० जेकारणमाटे
श्रीवयरस्वामीआचार्यें पूजाकिकरीते चैत्यवासके० देहरानेविपे पुष्पादिक ठवीके०
थापीने प्रभुनक्तिकरीते माटे निर्दोषतेइतिनाव यतचइयपूयाकियवर ॥ सामीणा
मुणियपुव्वसारेणं ॥ नकयापुरियाइतया ॥ तउमुकंगसाहुणं ॥ १ ॥ इत्यावश्यके एक
पुष्पादिकलाव्या एटजंजदेखेते पण आवाकारणहता ते देखतानथी ॥ ६ ॥

तीर्थउन्नतिअन्यशासन ॥ मलिनताटाणे ॥ पूर्वअ
विचितपुष्पमहिमा ॥ तेहनविजाणे ॥ देव० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे तिहांतो तीर्थके० जिनशासननी उन्नतिथतिहतीवली अन्यशासनके०
अन्यतीर्थनी मलिनताके० मेलाशकरवाने टाणेके० अवशरे तेपण पूर्वअविचित
के० पुर्वपुष्पऊतारीजेलाक्याहतां एवा फूलहता तेहनो महिमाके० महात्म्यहनु
ते नवीजाणेके० एहवीयातनी जेने खवरनथी तेनूखेते एवयरस्वामीनुचरित्रआव
श्यकथीजाणवु यतः ॥ उहावणापरेसि ॥ सतिउक्तभावणंचवडलं ॥ नगणंतिगणे
माणा ॥ पुव्वच्चियपुष्पमहिमंच ॥ ७ ॥ इत्यावश्यके ॥ ७ ॥

चैत्यपूजाकरतसंयत ॥ देवजोईकह्यो ॥ शुनमनेप
णमार्गनाशि ॥ महानिशीथिलह्यो ॥ देव० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ चैत्यके० जिनप्रतिमातेनीपूजाकरतांथकां संयतके० इव्यालगीताधुते
देवजोईके० देवनाइव्यनोजोगवनारो कह्योते एटलेसंयतनेपूजाकरता देवइव्यनीसं
कारहेनही माटेदेवइव्यनोजोगीकहीयें जिनपूजाकरुं एवापरिणामते शुनमनकहीयें
पण एवीकरणीकरतांथको मार्ग जे जैनमार्गतेनोनाशकरेते एटलेउन्मागें प्रवतेते
एरीतेमाहानिशीथसूत्रमा कहुंते तथाचतत्सूत्रं एवंचणे गोयमा केइअमूणियस समय
सप्रावे उमन्नविहारीणीयवासीणो अदिष्ठपरलोगपत्रवायंसयंमती इंद्रीससायगारवा
इसुधिपरागदोसमोहादंकारसमीकाराऽसुपडीवडोकसिणी संयमसयम्मंपरम्मुहेनिदय
तिसनिग्विणअकलुणनिक्रिबे पावयरणेकनिविष्णुधी एगंतेणंअइचंदरोदकूराजिगाहि
उमिहद्वितीणो कयसवसावअजोगपत्रखाण विष्णुमुक्तासेससंसारंन परिगाहे तिविदे
पणडिवन्न सामाऽएवद्वताए ननावताएनाम मेतमुंने अणगारे महव्यथारी समए

नविताण एवमन्नमाणेसबहाओमग्ग पयत्तिततहाकिज अम्हे अरहताण नगयताण
 गयमन्नय हीरसमज्जणोवध्वेणणे विचित्तवत्थयत्तीधूयाऽ एहिपूयासक्कारेहि अणुदीय
 अमज्जवण पकुवाणा तित्थूत्यपणकरेमो तंचणोण तदहति गोयम्मासमणुजाणेअ
 सेनयवकेणअधेण एवबुद्धेजहाण तंचणोण तदहत्तिसमणुजाणिआ गोयमातिथ
 ठाणुसारेणअसयमबादुध्वेणचमूलकमासय थूलकमासवाअयि अज्जगसाय पडुआ
 थूलोयरसूहासूह कम्मपयडिवधोसवसायअरिरयाणाचवयज्जगो वएज्जगेणच आ
 णाईकम्मो आणाईकम्मेणतु उमग्गयागामित्त उमग्गयागामितेणच समग्गपत्तोयण उम
 ग्गपवत्तण समग्गविप्पलोयणेणच जईणमहत्तियासायणा तउअणत्त समारोहिम
 णएएण अठेयगोयम्माणोणत्त तदहत्तिसमणुजाणिआ ॥ इत्यादिकमहानिगीयेतुती
 याध्ययने अथवा महानिशीयेपचमाध्ययनेपणपाठे यथा सेनयवजेणकेई साहु
 वा साहूणीया निग्घाये अणगारे दवउयकुत्तासेणकिमालाविआ गोयम्मा जेण
 केईसाहूवासाहूणीवा निग्घाये अणगारे दवउयकुत्तासेण अजएवा देयनोएइवादेव
 ज्जगेईवाजावण उमग्गपयईएवाइरुक्कयसीजेईवाकुत्तीईवाआलवेआ ॥ इत्यादि ॥ ७ ॥

पुट्टकारणविनामुनिनवि ॥ इव्यअधिकारी ॥ चैत्य

पूजायेनपामे ॥ फलअनधिकारी ॥ देव ॥ ८ ॥

अथ ॥ माटे कोइशासननोउद्योतप्रमुख मोहोटापुट्टकारणविना मुनीश्वरते इव्यअ
 धिकारीके ० इव्यस्तवनाअधिकारी नत्रिके ० नहोय जेकारणमाटे चैत्यपूजाकरतासर्वफ
 लनपामे केमके अनधिकारीके ० जेहनोजेहनेअधिकारनही अनेते करेत्तो तेहनो फ
 लनपामे अन्यथा अधिकारीतोफलपामे यत्त अकसिणपवत्तगाण ॥ विरयाविरया
 णएसखलुत्तो ससारपयणुकरणो ॥ दवउयएकवदिष्ठतो ॥ १ ॥ इतिवचनात् ॥ ते
 माटेमुनीनेनकरवी कसीणसयमविउपुप्फाइयनइच्छति ॥ इतिवचनात् ॥ अनेवयरस्वामी
 तो कारणे प्रवत्त्या माटेतेने तोफलवत्तजने ॥ ८ ॥

मार्गअन्नियपुत्तअक्का ॥ लाजधीलागा ॥ कहे

निजलानेअतृप्ता ॥ गोचरीनागा ॥ देव ॥ ९ ॥

अथ ॥ कोइकप्राणी निजलानेअतृप्ताके ० पोतानेजाचे अतृप्तयका तथा अक्का
 लाजधीनागाके ० आर्याने लाजें लग्गेगृह्णे वजी गोचरीनागाके ० गोचरीनाआल
 सुत्ते तेहने कोइकप्रेरणाररेजे आर्यानोआण्यो अहारकिमर्रोठा तिवारें इमरुहेजे

मार्गअत्रियपुनकं० अणिकापुत्रनेमार्गे एटले एजावजे अणिकापुत्रेमाधवीनोआण्यो
 आहारलीमोने नेमार्गे असेपाणलसेयेंवे जोदोपदोयतो तेअण्णीकापुत्रनेमजीये
 माटे आर्यानो आण्योआहारनिदोपने परवचनआचर्यकं० यतः अज्जियजाणेगिहा ॥
 नएणजाणेजेअननुष्ठः ॥ निक्कायगियाजग्गा ॥ अत्रियपुनचवडनंति ॥ १ ॥ १० ॥

नजाणेगतशिष्यअवमे ॥ थिविरवलहीणो ॥ मुगुण
 परिचितसंयतिकुन ॥ पिमविधिहीणो ॥ देव० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेजेएमकहेते तेहनेठपकोदेतांमहुनेऊपेअटीएने के जे अरणीका
 पुत्रनो दृष्टांत आपेनेते नजाणेके० नयीजाणता जे तेअण्णीकापुत्र आर्यानोआण्यो
 आहारलेता पण कहेवाहता जे गत शिष्यके० शिष्यनोसमुदायपाडोनहतो वजी अवमे
 के० डुकालहतो एटले एजावजे डुकाल जाणी शिष्यनेविहार कराव्यां हतो वली पोता
 नीपण थिविरके० वृक्षावस्थादति तथा वलहीणोके० शक्तिहीणहता गोचरीयेफर
 वाने असमर्थहता तथाआर्याजेपुष्पचेलानामेलायवी तेपण जलागुणनीपरिचयवान
 हती तेसंयतिके० माधवी तेणेकतके० कव्यो एटले आण्यो एवोजे पिडके० आहार
 तेवली विधिके० विधिमहित लीणोके० लीयोते तेकारणतोकोशगणतानयी अने
 केवल आर्यालान गवेपेते यतः ॥ अत्रियपुत्तायरिउं ॥ जन्तपाणंचपुष्पचूलाए ॥
 उवणियंजुजंतो तेणेवनवेणअंतवडो ॥ १ ॥ गयसीसगणउमे निक्कायरियाअपञ्चजे
 येर नगणंतिमहाविमटा अज्जियलानंगवेसंतो ॥ २ ॥ तो सहाधिके० सखाइशि
 प्यादिकठतापण सवमुख एमकहेते इतिनाव ॥ ११ ॥

विगयलेवीनित्यसूजे ॥ लटपुटजणे ॥ अन्यथा
 किमदोपएह्नो ॥ उदायननगणे ॥ देव० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे केइक एमकहेते जे विगयवावरवी निरंतरकडपे एमपोते लटपुटथ
 का नणेके० कहेते एटले निरतरविगय वावरतांदोपनथी एवूंबोलनार ने कोइक
 रुडामाधु उपको आपे के जाई विगयतो साधुने निरंतरलेवीरुडेपेनही यतः विगई
 विगईनीयो ॥ विगईगयंजोउजुंजईमाहु ॥ विगतीविगतीसहावा ॥ विगतीवीगतीव
 लानेई ॥ ॥ इतिवचनात् एमकहे तेहनेपाळो आधीरीतेउत्तरआपे जे अन्यथाके०
 जोविगयवावरनां दोपहोयतो तेउदायनराजकपीये केमगणोनही एटलेएजाव जे

विगयलेतादोपहोयतो उदायनरूपिये केमगारीहती यत ननगपाणया नुतूणजा
वलवियमरिसु॥तोअर कूपडिठन॥उदायनरिसिगईसति॥१॥इत्यायइयके॥१॥२॥

उदायनराजपितनुनवि ॥ सीतलुद्धसदे ॥ तेह
व्रजमाविगयसेवे ॥ सूतेनलहे ॥ देव० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे उत्तरकहेवे जे उदायनराजकूपीना तनुके० शरीरनेपिपे शीतके०
टाढुं यने लुद्धके० लुखु तेनविके०नथी सहेयातु एटले राजवीयका दिक्कालीरीने
अनेरोगीपृथरीरवे तेमाटे सहननथीथातु इतिनाय माटेउदायनरूपिये प्रजमाके०
श्रीगोकुलमा विगयवावरीने एहवू विगयवावरवानुकारणते मुठ नजहेके० सुनथी
जाणता एके कोइकारणेविगयवावरी एटले ते थोतुलेइने पोते वावरनार व्रजमाल
थयावे यत सीयललुक्काणुचीय ॥ वएसुविगईगएणजावित्त ॥ हछाविनणतिसडा॥
किमासिकदायणोनमुणी॥ एकथाउंसर आवश्यकवृहत्तुसिये वदनावश्यकेवे॥१॥२॥

लोकआलवनेजरित ॥ जनअसयतने ॥ तेह
जगमाकाइदेखे ॥ धरेतेहमने ॥ देव० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एम लोकके० मनुष्यलोकतो आलवनेजखोवे वाल वृध सूत्र अर्थ इ
व्यादिक आपढ प्रमुख आलवनकरे जेमदुबालकतु अथवावृद्धतेमज सूत्रनणु
तु अर्थनणुतु आइव्यमोहिनुवे अथवाआर्द्धेत्रनानुवे हमणाडुनिक्कादिकवे तथाहु
आजारीतु इत्यादिकनिआपढकरीने पठेआलवनखोले यत मुत्तचवालबुद्धे अतदुद
वाइआवइयोय ॥ निह्ताणपयकाउ ॥ सथरमाणाविसीयति ॥ १ ॥ इत्यावइयकेए
मअसयतनेआलवनेजेजखोवे तेहवाअयत्तायेचालवानीइठाकरनारजननेआलवनय
णावे तेप्राणीजगतमा जेकाइ नियतपासादिकवेखेते मनके० मनमाहे धरेके० धारी
रावे पठेकोइपुठेतिगार तेदृष्टातदेखावे इतिनाय यत आलवणाणजोगो॥जरिओ
जीवस्सअरुक्कउरामे अजपिचईजोए ॥ ततआलवणकुणइ ॥ १ ॥ इत्यादि ॥॥१॥४॥

शिशिलआलवनगहेमुनी ॥ मदसवेगी ॥ सयता
लवनसुजसगुण ॥ तीव्रसवेगी ॥ देव० ॥ १५ ॥

अर्थ तेमाटेजे मदसवेगीके० अटपसवेगवतमुनीहोय तेशिशिलविहारिना थोठा
लीएने जेममेधुगमा मयुआचार्य सुगालमां पण एकठामेरह्या प्रतिवधतज्योनहीपा

सत्वाथया तेमाटे एमकरतांपण प्रजुवेधर्मदीतो एमजणावठे ॥ गाथा ॥ जेजव
जाजऱ्या बहुसुआचरणमंदसंछाणं ॥ इत्यावश्यके तथा तीव्रसंवेगीके० आकरावै
राग्यवंततेतो संयतालंवनके० संयतमुनीराज तेदुनो आलंवनकरें जे अमुक मुनी
राजें निष्कृकप्रतिमावही तथाअमुकमुनीराजेंउपसर्गपरिसहसहनकखा तोहुंपणतेवा
सहनकरं अथवातपकरं एवीरीतेकरतां मुजसगुणके० जलाजसनोगुणवधारे॥ गाथा
जेजवजाजऱ्या ॥ बहुसुआचरणकरणमावत्ता ॥ जंतेसमावरंती ॥ आलंवन
तीव्रसंछाणं ॥ १ ॥ इत्यावश्यके एढालमांधणुंवदनकरिर्युक्तिनोअधिकारठे एत्री
जाटालमांएमकहुंजे हीणाआलंवनलेऱ्हे पोतेहीणाचारीयाय पठेजेपोतेंहीणाचारी
होय तेखुऱाचारीना विडकाढे तेवातचोथाढालमांकहेठे ॥ १० ॥

ढालचोयोप्रचुपाश्वर्नुं मुखहुंजोतांनवनवनापातिकखोतां एदेशी

सुणजोसीमंधरस्वामी ॥ वलीएककहुंसिरनामी॥

मारगकरतानेप्रेरे ॥ दूर्जनजेदूपणहेरे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे हेश्रीमंधरसाहेबतुमे सुणजोके० अवधारजो वलीके० पूर्वकही ते
थीवीजिवात एकहुंजुं सिरनामीके० मस्तकवडेतुमने नमस्कारकरीने जेखुऱमार्गना
करताके० पालता एवाने प्रेरेके० उदीरे एवाजे दुर्जनके० खलपुरुषविज्ञान्वेपीठे ते
दूपणहेरेके० पारका अठता दूपणजूए ॥ १ ॥

कहेनिजसांखेत्रतपालो ॥ पणधर्मदेशनाटालो ॥

जनमेल्यानुंसुकाम ॥ बहुबोल्युंनिदाठाम ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे तेएमकहेठे जेपोतानीसांखेत्रतपालो अनेधर्मकरो पण लोकजेलाक
रीने धर्मदेशना आपवानुंसुकामठे माटे एवातनेटालो एमउपदेशकरी लोकजेलाक
खानुसुकामठे केमकेघणुंजोलातां कोऽअवगरे निदानुंस्थानकपणथाय ॥ २ ॥

एमकहेतांमारगगोपे ॥ खोटुंदूपणआरोपे ॥

जेनिर्जयमारगबोले ॥ तेकह्योधीपनेतोले॥३॥

अर्थ ॥ एवीरीतना बोजनाराते मार्गगोपेके० खुऱमार्गने उजवेठे खोटुंदूपणके०
खोटादूपणनोआरोपकरेठे केमके जेप्राणी निर्जयके० कोऽनोजनरावे अनेखुऱमा

ગંનાપે તે દીપનેતોલે શાસ્ત્રમા કહ્યોતે યુક્ત્ય ॥ જોસમ્મજિણમગ્ગ ॥ પયાસણિ
પ્રણિરાસેસો ॥ સોનઘાણજણાણ ॥ દીસમોનરસ્સમુદ્ધમિ ॥ ૧ ॥ ૬તિ ॥ ૩ ॥

અઙ્ઙાનીગારવરસિયા ॥ જેજનઘેકુમતેગ્રસીયા ॥

તેહનોકુણટાલણહાર ॥ વણધર્મદેશનાસાર ॥ ૪ ॥

અર્થ ॥ જે અઙ્ઙાનિકે ० મિષ્ટાઙ્ઙાનીહોય અથવા ગારવરસિયાકે ० કદિગારવરસ
ગારવ સાતાગારવ માંહેમગ્રથયાહોય વલી જેપ્રાણી કુમતિગ્રસિયાકે ० કદાગ્રહકુશ
દાયે ગ્રસાચીરહ્યાંતે ઇટલેઅન્યદર્શનના ગ્રહણકરનારાંતે ઇત્યાદિકની કુમતિતે સાર
કે ० પ્રધાનઅહીંજે ધર્મદેશના તેદીવાગિનાતેથોની કુમતીને વીજો કુણટાજણહાર
ઠે અને સારધર્મદેશનાધિના કુમાર્ગસુમાર્ગની શીલવરપદે ॥ ૪ ॥

ગીતારથજયણાવત ॥ જવનીરુજેદ્ધમદત ॥ તસ

વયણેલોકેતરીયે ॥ જેમપ્રવહણથીનરદરીયે ॥ ૫ ॥

અર્થ ॥ હવે તે દેશનાકેવાપુરુષશ્રાપે તેકહેતે જે ગીતાર્થહોય ગાયા ॥ ગીપનણ
હસુત ॥ અગોતસ્સેવહોશ્વરક્ષાણ ॥ વજણણયસજુતો ॥ સોગીયગોમુણ્યવો ॥ ૧ ॥ ત
થાજયણાવત ઇટલે ઠકાયનારકુરુહોય વલી જવનીરુકે ० સસારનીચીકરાલનારહો
ય કેરલેલોદુબોલીયેતો સસારવધે અને મહતકે ० મહોટાહોય ઇટલેગુણેગિરુથાહો
ય તેવાવત્તમપુરુષોનાવચનથી લોકમાથીતરીયે જેમનરસમુદ્ધમાં પ્રવહણકે ० જહા
જથી પારપામીયે તેમગીતાર્થની દેશનાયે સસારસમુદ્ધથીતરીયે ॥ ૫ ॥

વીજાતોવોલીગોલે ॥ સુકીજિનિર્ગુણટોલે ॥ જા

પાકુશીલનોલેસો ॥ જનમદ્ધાનસીથિદેસો ॥ ૬ ॥

અર્થ ॥ હવે જે ગીતાર્થગિનામાહીમાહીગાતોકરેતે તેને સીલામણ શ્રાપેતેકે ગીતા
થેવિના જેવીજા તેતોવોલીનેકે ० દેશનાપ્રમુખશ્રાપીને શ્રોતાનેસસારસમુદ્ધમાં વોઠે
કે ० ઘુમહેતે માટેવા નિર્ગુણટોલાનેસુકીયે ગીતાર્થવિનાયણટોલુમલ્યુહોય પળતે
શાકામનુ કેમકે જેઅગીતાર્થે તેથણુબોલે ॥ ઝનમાર્ગપરુપેતોતેહને જાપા કુશીજને લે
રોજાણયા તે જનકે ० દેજન દેલોકામઝોકીરુનાપાએકવચનમાટેઅમકહેવુજે દેલો
કો વ્યાતમદ્ધાનિશીયસૂત્રમાં દેલોકે ॥ જુ ૧ ૫થા કુસીજોસન્નપાસઠે ॥ સઘદેસવને
તદ્દાદિધી ॥ અવસ્થેપચ ॥ ગોયમાનનિરિક્ષણ ॥ ૧ ॥ પચેઅસુમહાપાયે ॥ જોનવજીક

गोयमा ॥ तलावाऽकुसीजेदिं ॥ नमीहिस्तोसुमईजहा ॥ इतिमहानिगीये ॥ एमां एम
कहुंजे पासल्यादिकपांचनेजेनवरजे तेमां संलापकुगीजादिकदोयध्यावे अनेतंदोययीनु
मनिनीपरंसंतारनमे तथा ॥ तहाजिप्राकुसीजे गेपां अणोगहा तित्त कहुअ कताय
मदुराई लवणाई रसाई असायंते अदिछासुयाई ड्यपग्लोगांनयविरुडाई मद्रोसाई
मयारजयारुझारणाई अदसंप्रकाणं संताजिउंगाई वाजणंते अममयन्नयम्मदेम
पावत्तणाणय जिप्रा कुसीजेणे एतेनयवं किजासाए विजासाए कुनीजत्तनवड गोयमा
नयडसेनयवं जइएवं ताथम्मदेसणंनकायवं गोयमा सावळ्ळपांच आणं वयणापांजो
नजाणइ वितेसं दुनुपितस्तनखमंकि मंगपुणदेशणंकाऊ इतिमहानिगीये ॥ ६ ॥

जनमेजननीनहीईहा ॥ मुनीजापेमारगनीरीहा ॥

जोवहुजनसुणवाआवे ॥ तोलाजधर्मनोपावे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जनमेजनके ० लोकजेलाकरवानी नहीईहाके ० इवातोनयी पणधर्मनी
प्रातिजाणीने लोकधावीवंते तेनेमुनीश्वर जैनमार्गजापे पण निरीहूकं ० निरीह
थकाकहे पणकोडीमात्रनीआशानराखे अनेयशतया माननी इवानराखे एरीतंधर्म
वेगनावेता कदाचित् घणालोक सांजवाआवे तोधर्मनोलाजधर्णायाय घणालोक
धर्मपामे संतारतरे ॥ ७ ॥ C ६ ६ C C O O ६ C

तेहनेजोमारगनजापे ॥ तोअंतरायफलचाखे ॥

मुनिशक्तिवतीनविगोपे ॥ वारेतेहनेश्रुतकोपे ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तथाजेलोकधर्मसांजवाआया तेहनेधर्ममारग नजापेके ० नत्तंजलावे तो
ते मुनीपै ज्ञाननोअंतरायकखो तथा विघ्न कखो तेहनाफल चाखेके ० नोगवे एटजे
ज्ञानावरणीकर्मवांधे गाथा ॥ अन्नाणीवरकाणंकरेइ ॥ जोतस्महोइपावफलं ॥
नाणीविज्ञानजातइ ॥ सोजहएनाणविग्यखु ॥ १ ॥ इतिहितोपदेशमालायां तेमाटे
मुनीमां जोदेशनाआपवानी ठतिगकिहोय तोगोपवेनही अथवा देगनाआपतोय
को थाकेनही तथा धर्मदेशनादेताथकाने जे वारेते नाकहेते तेप्राणीने श्रुतकोपेके ०
नवांतरेज्ञानावरणीवांधुंहोय ते उदयथाय अज्ञानपणुआवे एटले श्रुतकोयुं ॥ ८ ॥

नविनिंदामारगकहेतां ॥ समपरिणामेंगहगहतां ॥

मुनीअहचरितमनरंगे ॥ जोईलीजेंवीजेंअंगे ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एतलेष्टुदमार्गकहेतांनिदानयी केमके वेशनातेज्ञाननोहेतुने समपरिणा
मैके० रागद्वेपरहितपणे एतलेतोडकपररागद्वेपनकरे ध्वनेकोडु नामजेइ तेनाथर
णपाद नवोले एरीते गहगहताके० हरपपामीजापे एमथाडकुमारनुंचरित्र वीजुअ
गथ्रीमुपगडागसूत्रना वीजाश्रुतस्करे ठछअव्ययने जोइलेजो ॥ यथा ॥ समवयंतुम
पावकुवपावाईणो गरिहसितबमेयपावाईणो ॥ पुढोपुढोकिट्यंता ॥ सर्वसपदि
करेनिपाउ ॥ १ ॥ तेअन्नमन्नस्सगरहमाणा ॥ अकतिउसमणामाहणाय ॥ सताय
अधीअसतो ॥ अनधीगरहामोदिधीनगरहामो ॥ किंचिकिचिनकिचि ॥ रुवेणमनि
धारयामोसदिह्मिगगतुरेमिपाउं इत्यादिकअधिकार मननेरगेकरीनेजो ॥ ९ ॥

कोडंजापेनवीसमजावो ॥ श्रावकनेगूढाजावो ॥

तेजुक्कहालइछा ॥ श्रावकसूत्रेगहियेछा ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वजीकोडकणमकहेने जे श्रावकने गूढाजावोके० सुद्धमअर्थसुसमजावो
जो एनदीगमजावो जोतमेसमजावशोतो सर्वनेपूठताफिरइो सामाअपणाठिडजो
जो एरीरीते जेरुहेने तेजुवुरुहेने केमके श्रावकनेतो श्रीजगवतिसूत्रमध्येजइछा ग
नियेछा पुणीयछा अजिगयछा त्रिणिधियेछा इत्यादिकपाठकह्योठे माटेजोश्रावकनेग
द्वयपेनसमनायाहोय तोएपाठकेमरुह्योठे इतिजाव ॥ १० ॥ ० ० ०

कटेकोडनवीसिजोमी ॥ श्रुतमानहीकाईखोमी ॥ तेमि

प्याउठनजाया ॥ श्रुतजलधिप्रवेशनावा ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वजीकिटलाक असमजम एमवोनेने के नवीसीजोडीके० नवाग्रय अय
या स्तवन सजाय जोडवानु सुकामने केमके श्रुतने० सिद्धांतमांतोकाइखोडनयी
एतने निदानमांने तेगतातमे अगिरुह्योठेसो एवुरुहेने तेपण सिध्याके० खोदुके
हेने काणके निदानमांथी कइनेजेअथकयावे तेजावने ते श्रुतजजधिके० श्रुतरु
पममुद्धमा प्रवेशगवाने नाराजगिगाने एतनेसमुद्धमा जोनावाहोय तोप्रवेशयाय ते
मन निदानरूपममुद्धमापण जो एयप्रकरणरुपीनाउडाहोय तोजप्रवेशयाय ॥

पूरवमूरीजेंकीरी ॥ तेणेजोननिकरवीसिद्धी ॥

नामपेंकीशेअमं ॥ नरीकरवोजोयोममं ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एतुमाती रनी प्रतिपादीजोयावे तो पुरांचायेजे जोडीकीरीने तेहज
नाजे तेणेजे० तमाटे जोनरीरुमीनिधिजे० नरीजोडीनररी एमयातसद्वयप

एतलेनवाप्रकरणप्रमुखजोडवानही एमसिद्धयुं एतुंवलनारने उत्तरकहेतेके तो पू
र्वसर्ववत्तमजीवोयया तेणेसर्वधर्मकखांते तेमाटे तमेवलीधर्म मुंकरवाकरोतो तमने
पणनकरवो केमके पूर्वाचार्यजोडीकरीते माटेआपणनेनकरवी तोपूर्वधर्मपणयणाजो
वेंकखोते माटेआपणनेनकरवो ए मर्मके० एनाव ॥ १२ ॥ ॐ ॐ ॐ

पूरवबुधनेवहुमाने ॥ निजशक्तिमारगग्याने ॥ गुरु
कुलवासीनेजोमी ॥ युगतिएहमांनहीखोमी ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ माटे जोग्रंथनोजोडनार आवोयचीनेनवाग्रंथजोडे तोतेमांकांइडोपनथी
पूरवबुधनेवहुमानेके० पूर्वपंडितगीतार्थयया तेहनुवहुमानकरेजेपूर्वाचार्यआगलेंहुंते
शाहीतावमांतुं पणतेनुवचनखंडेनहीथापोतानी शक्तिप्रमाणेयोजनाकरे पण अ
धिकयोजनानकरे जोअधिकयोजनाकरे तोकोडकठेकाणेखोटुंआवीजाय माटे शक्तिप्र
माणेजोडे वलीमार्गग्यानेके० जैनमार्गनुंज्ञानचोखुंनिर्मलहोयतोजोडे वली गुरुकुल
वासीहोय तेत्तंप्रदायछुडजाणे तेवारेंयथार्थजोडाय एवापुरुषेजोडबु युक्त घटमा
नते एहमांकांइखोडीके० हाणीनथी ॥ १३ ॥ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ ॐ

एमश्रुतनोनहीउठेद ॥ एतोएकदेशनोचेद ॥

एअर्थसुणिउल्लासें ॥ नविवरतेश्रुतअन्यासें ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एरीते नवीजोडीकरतां श्रुतज्ञाननो उठेदनथीथातो पणश्रुतवृद्धियायवे
एतोएकदेशेजेदते एतले ग्रंथनामेजेदते पण आत्यंतिकजेदनथी वली एग्रंथनोजे
अर्थके० जावते उल्लानेके० हरपे मांनजीने नव्यप्राणीते श्रुतज्ञाननणवाना अन्या
समांवते केमके तेहनामनमाहे एमउपजेके आग्रंथमां आटलीवातकहीते तोसि
द्धांतमांतोवणासूक्ष्मजावकद्याहजे तेसांरंवधारेनणवानो अन्यासकरे माटेनवीजो
डीकरवी ते सिद्धांतनीवृद्धिकरेते पण उठेदकरतीनथी इतिनावः ॥ १४ ॥

इहांदपणएककदाया॥जेखलनेपीमाथाय ॥ तोपण

एनवीगोमीजें ॥ जोसज्जननेमुखदीजें ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ इहांएकदृरणकहेवायते तेआवीरीतके पंडितलोकजेग्रंथकरेते तेथीपंडित
नोयगवादबोजायते तेजेखजजोकोहोयतेथीखमातुंनथी माटे ते खलजोकोने पीडा
यायते तोपणएनवीजोडीकरवी ते नवीगोडीजेके० नमूकीयें जोसज्जनपुरुषने सुखया
पीयें तोनवाग्रंथजोडताजडयें पणथाकियेनहीइत्यादिनावः ॥ १५ ॥

तेपुएयेहोसेतोप ॥ तेहनेपणइमनहीदोप ॥ उज
मताहीयमेहीसी ॥ जोइलीजिपेहेलीवीसी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ते नवाग्रथजोडतां पुण्यथाशे तेपुण्येकरिने सङ्कनलोकोने सतोपउपज
जे इहा सङ्कनपदवाहीरथीजीजीये तथा तेहनेपणके० तेसजजोकोनेपण एमदोप
नथी एटलेतेनेपणपीडानथाय केवीरीतेनथायके जो उजमताके० उद्यमकरीने हीय
हेहीसीके० हीयामाहुरपपामीने अर्थ प्रथमवीसीमां हरिनइसूरियेंकहुने तेजोइ
लेजो यत इकोपुणहोइदोसो ॥ जजायइखलजणसपिडति ॥ तहपियटोइउं ॥ विहु
सुयणाणअइतोस ॥ १ ॥ ततोचियजकुसल ॥ ततोतिसिपिहोइनहुपीडा ॥ सुधास
यापविनि ॥ सछेनिहोसियाचणिया ॥ २ ॥ १६ ॥ • • • • •

कहेकोईकजूदीरीते ॥ मुनिजिद्वानाजेजीते ॥ तेजू
तुंगुजमतिईहे ॥ मुनिअतरायथीबीहे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ वलीकोईकतो जूदीजरीतेंकहेते जें वेशनादेवानीनाकहीयेतैयें तेहनोआ
शय एजेजें मुनिवेशनादेतां अमारीनीद्वानागोठो कारणकेतमे एवोमार्गपरुपोजेयकी
अमनेजिद्वानाकोइआपेनही ते जीतीके० वीकनेमाटे वेशनादेवानी नाकहीयेतैयें तेजु
के० एमबोलनारापण खोटुकहेते केमके जेयथार्यवेशनाआपनारमुनिने तेजुनमति
ने ईहेके० बाहेते एटले उत्तरोत्तर गुन अथ्यवसायराखनाराहे तो ते एहया मुनि
राज तो अतरायथीबीहेते के जोकोईने अंतरायपाडीसु तोपोतानेअतरायकर्मवधाते
तो एवामुनीबीजानी जिद्वानेमजाजे इतिजाव ॥ १७ ॥ • • • • •

जेजनठेअतिपरणामी ॥ वलीजेहनहीपरणामी ॥
तेहनेनितेसमजावे ॥ गुरुकटपवचनमनजावे ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ माटे जे लोक अतिपरणामीने एटले एकनिर्भेमागज आदखोते तेपोंतें
जयातवनमां आगलकेदेशे जे नेदलवजाणताकेइमारगतजे ॥ होयअतिपरणतिप
रसमयधितिजजे ॥ वली केटलाकलोकते नहीपरणामीके० केवल व्यवहारनेज आ
दरेते तेक्रियाव्यवहारमाराता पणनिर्भेमागजाणताजनथी तेपण पोतेजआतवन
मांआगलकेहेते केइनवीजेदजाणेथपरिणतमती ॥ शुद्धनयतिहिगनीरतेतेवती ॥
एवचनथीतो एमजाणीयेतैयेंजे अतिपरणतिते निश्चयवादी अने अपरणतिते ध्यव
हारवादी तथा विशेषावश्यकमथ्ये तो वृत्तिकारेंएमजख्युते जे इहशिष्यास्त्रिविधास

यथा अपरिणामा अतिपरिणामाः परिणामाश्चेति तत्राऽविपुलमतयोऽगीतार्था अपरि
णतजिनमत्तरहस्या अपरिणामाः अतिपरिणामा अतिव्याप्तापवाददृष्टयोऽतिपरिणा
माः सत्यक्षपरिणतजिनवचनास्तुमय्यस्यवृत्तयः परिणामाः तत्रयेअपरिणामास्तेनया
नाय. स्वस्वआत्मीयआत्मीयविषयो ज्ञानमेवश्रेयः क्रियावाश्रेय इत्यादिक स्तमश्रद्धा
नाः चेत्ततिपरिणामाः तेषिचदेवेकेननये क्रियादिकं वस्तुप्रोक्तं तदेतन्मात्रं प्रमाणत
या गृह्यंत इत्यादिकजिख्यंते ऽहांतो पूर्वाक्तार्थपणलागेते तथा महानाप्योक्तार्थ
पणलागेते वलीविज्ञेयं बहुश्रुतकहेतेखरू इतिजावः एहवाअतिपरिणामी तथा नही
परिणामी जे लोकते तेहने नितेके० न्यायमार्ग स्याद्वादमार्गदेखादी गुरुसमजावेते
अथवा नितेके० निरंतरदेशनायेंकरीतमजावेते तेकोणसमजावेते गुरुके० गुरुसमजा
वेते एमवृहत्कल्पनाप्यमावचनते ते मनमांजावीनेकहेते यतः अइपरिणइअपरिणइ॥
इएहंविमंगजणोपणासंति ॥ तन्हादेसणमाइरुई॥ सुहगुरुमंगरकडा ॥ १ ॥ १० ॥

खलवयणगणैकुणसूरा ॥ जेकाढेपयमांपूरा ॥ तुज
सेवामांजोरहीयें ॥ तोप्रभुजशलीलालहीयें ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे खललोकनावचनजेसूरवीरनी देशनाप्रमुखनेविपेते तेहनेकुणग
णैके० कोणखात्रमांआणो एटलेसूरवीरतेनेगणतीमांआणताजनथीजे खलपुरुपते
ते पयके० दूधमांथीपण पूराकाढेते माटेजेदेशनातेगुणकारीते तेहनेअहितकारी
कहेते तो हे प्रभुजी तेहनावचन लेखामांगणीयेंनही अने तुजसेवामांरहीयेंके० त
मारीआज्ञापालीयें एटलेतमारीआज्ञाएवीरीतेंते जे देशनाआपतां लाजजथायते
माटेदेशनाआपवी एतमारीसेवाते तेसेवामांजोरहीयें तो जशलीजापामीयें प्रभुपद
संबोधनकरी आगलसंबंधकखोते अथवा प्रभुतानोचशतेहनीजीजापामीयें इतिनाद
॥ १९ ॥ एचोथाढालनेविपेखललोकें गुणवंतनेदूषणदीधा तेहनासमाधानकरा
वे पांचमांटाळमां खललोकनिर्गुणीठतां पोताना आत्माने गुणीकरीमानेते तन्हा
दीयेते तेसंबंधेपांचमोटाळकहेते ॥ १९ ॥ ० ० ० ० ० ० १ १

ढालपांचमो रागरामग्री मंत्रीकहेएकराजसजामां एहेद
विपमकालनेजोरेंकेई ॥ उद्याजममलधारीरे ॥ राग
मारगलोपी ॥ कहेअमेंनुग्रविहारीरे ॥ १ ॥ २
वनजगने ॥ तुजविणकवणआधारोरे ॥
तिजलधिथी ॥ बाह्मिहिनेतारोरे ॥

अर्थ ॥ विपमकालनेजोरेके० पांचमोआरो हुंमाअसर्पिणीनेजोरे केठजाए
उठधाके० प्रगटथया जडके० मूर्ख वली मलधारीके० बाह्यगरीरेपणमेजा अनेय
रंगपापमेलेकरी मलीनथयेला माटेमेलनाधरनाराकहा एटलेएनाएजे एडाजप्रा
हुढीआ लुकाआश्रीवे पठेवीजाजीगेनेपणशीखामणदाखलनेहवेते हुढीआआ
माथेगुरुनथी माटे एमकहुंजेउठधाजडमलधारी उक्तचपगचूनिआया श्रुतहीनना
ध्यने विक्रमकालाउपन्नरसय ॥ पणहचरीगासेसुगएसुकोहडी ॥ अपरिगाहिरत
पहावाउंनारहेवासे ॥ १ ॥ सूर्यहीजणाजिणपडिमानतिनि ॥ तेहकारयासध्व
चारादुमेहा ॥ मलिणाडुगाइगमिणिवहवे ॥ निरकापरासमुप्पजिहातिनि ए
गुरुने तथागहनेठाडी मारगलोपीके० उन्मार्गपरूपीने तथा तेमने कोइपुत्रे तेनेएमा
नरआपे जे अमे उग्रविहारना करनारु तथा थमेअनुतमार्गपास्याठेये माटे अ
जिनके० बाह्यअन्यतरलक्षीयुक्त एहवाहेजिनराजतुज जगत्रने आजवनके
आधारवे पण हे प्रभुतमाराविना बीजोकोणआधारवे तमेतमारानकिनाकरना
जे नक्तलोकवे तेहने कुमतिरूप जलधिके० समुद्र तेथकी बाह्यहीने ताराके
पारकतारो एटले नवनवाकदाग्रहउपजतावारो ॥ २ ॥ ० ० ० ०

गीतारथविणजूलाजमता ॥ कष्टकरेअनिमानेरे ॥ प्राये
गठीलगेनवीआव्या ॥ तेखूताअज्ञानेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेते मूर्खलोक गीतार्थगिनाजूलाजमते अहकारेंकरीजेपोतानोएक
तपकड्यो तेहनाअनिमानेकरी कष्टकरता लोचनिदा उघाहुमाथु उघाडापग इ
दिककष्टकरता फरेवे पणप्राये एमजाणीयेठेयेजे तेलोक गठीजगेपणआव्यानथी
टलेगठीनेदपणनथीरुखो तोसमकेतनीवाततोवेगलीवे तेप्राणीअज्ञानने विपेजखु
ठे केमके गुरुआणाविनावेमाटेइतिजाव ॥ ३ ॥ ० ० ० ० ० ०

तेहकहेगुरुगहगीतारथ ॥ प्रतिबधेसुकीजेरे ॥ दर्शन
ज्ञानचरितआदरिये ॥ आपेआपतरीजेरे ॥ श्री० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीते पोतानुएकाकीपणु थापवामाटे एमकहेवे जे गुरुनोप्रतिबध
तार्थनोप्रतिबध तथागह्नोप्रतिबध तेप्रतिबधेसुकरिये केमके प्रतिबधतेतो ड खनो
तुवे माटेप्रतिबधकोइसाथेनकरवो मात्र दर्शन ज्ञान चारित्र ए रत्नत्रयी आदरी
बीजोकोइकोइने तारणहारनथी आपेआपतरीजेके० पोतेपोतानीमेलेतरीये य
अप्पानईवेयरणी ॥ अप्पामेकुमसामजि इतिवचनात् ॥ ४ ॥ ० ० ०

नवीजाणेतप्रथमअंगमां ॥ आदिगुरुकुलवासोरे ॥ कह्यो
नतेविणचरणविचारो ॥ पंचाशकनयखासोरे ॥ श्री० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेएनेउत्तरआपेठे के ते एमनथी जाणताजे प्रथमअंगमां श्रीआचारां
गसूत्रनी आदिके० धुरें गुरुकुलवासोके० गुरुकुलवासकह्योठे यतः सूर्यमेआजसंते
ए ॥ नगवयाएवमस्कायं एमएसूत्रमाहेकह्युंजे सूर्यके० सांजव्युं मेके० मंएमसुय
मांस्वामी जंबूप्रतेंकहेठे के मे सांजव्युं ताकात् पणकरणवाटेंनही आजसंतेणं
के० आमृशता नगवानवीरना चरणउद्धस्ततायकां सांजव्युं एवचनेकरीने सुयमां
स्वामीयें एमवत्तायुं जे गुरुकुलवासवसवुं इतिनाव नके० नही तेविणके० तेगुरुकु
लवासविना चरणके० चारित्र एम विचारोके० चितनकरो एटलेएनावजे गुरुकुलवा
सविनाचारित्रनहोय एमपंचाशकमांहे श्रीहरिजिड्सूरिये खासोके० उत्तम नयके०
न्यायकह्योठे यतः दंसणनाणचरित्तं ॥ गुरुकुलवासंमिसंगयंनणियं ॥ अगुरुकुलवा
सियाणं ॥ डुप्पडिलंजंखुत्तिएवमवि ॥ १ ॥ तथा सिद्धांतमापणपिमविशुद्धं चारित्रनी
शुद्धीकेचायठे तेंपिमविशुद्धीतो जो गुरुकुलवासहोयतोयाय तेमाटे गुरुवासविना
चारित्रनहीं यतः पिमंअसोहयंतो ॥ अचरित्तीडवसंसवनडी ॥ चारित्तंमिअसंतं ॥
सद्वाडिस्कांनिरुद्धिया ॥ ११ ॥ इति ॥ ५ ॥

नित्येंगुरुकुलवासंवसवुं ॥ उत्तराध्ययनेचाप्युरे ॥ तेहनेअप
मानेवलीतेहमां ॥ पापश्रमणपणुंदाख्युरे ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली निरंतरगुरुकुलवासं वसवुं एम श्रीउत्तराध्ययनसूत्रनाइगारमांअध्य
यनेकहुंठे यत वनेगुरुकुलेनिबं ॥ जोगवउवंहाणवं ॥ पियंकरेपियंवाड ॥ सेंनिकंजहु
मरीहई॥ १ ॥ इति वली तेहनेके० तेगुरुनेअपमानेके० अयडाकरेतोतेहनेवलीतेहमांके०
तेउत्तराध्ययनना सत्तरमांपापश्रमणियअध्ययनमयेज पापश्रमणपणुंदेखाड्युंठे एट
लेगुरुआदिकनी निदाकरतोहोयतो तेहनेपापश्रमणकहीयें यतः आचगियजवजाया
ए ॥ तस्मिंतपटितप्पई ॥ अपटिपूयएयं॥ पावश्रमणित्तुडई॥ १ ॥ तेमाटेगुरुकुलेरहेवुं

दसवैकालिकगुरुशुभ्रूपा ॥ तमानिदाफलदाख्यारे ॥ आवंतिमां
जह्समसदगुरु ॥ मुनीकुलमजसमजाप्यारे ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीइशवैकालिकसूत्रनेरिये नवमाययनं गुम्नी शुभ्रूपाके० नेवाकरनी
तेनेवाना फल घणाकह्याठे काय आचगियगिमिवाडियंगी ॥ नुम्सुग्गमाणोपडि

अर्थ ॥ विपमकालनेजोरेके० पाचमोआरो हुमायसाप्पिणीनेजोरे केटलाएक
उठ्याके० प्रगटथया जडके० मूर्ख वली मलधारीके० बाह्यगरीरेपणमेजा अनेयत
रंगपापमेलेकरी मलीनथयेला माटेमेलनाधरनाराकह्या एटलेएनाउजे एडाउप्राए
हुढीआ लुकाआश्रीठे पठेवीजाजीवोनेपणशीखामणदाखलठेहते हुढीआयोने
माथेगुरुनथी माटे एमकहुजेउठ्याजडमलधारी उक्तचणचूजिकाया अतहीननाथ
ध्ययने विक्कमकालाउपन्नरसय ॥ पणहचरीयासेसुगएसुकोहडी ॥ अथपरिगाहिवतरी
पहावाउजारहेवासे ॥ १ ॥ सूर्यहीजणाजिणपडिमानतिनि ॥ तेहकारयातमहा
चाराहुमेहा ॥ मलिणाडुगाइगमिणिवहवे ॥ निस्कायरासमुपजिहातिनि एटले
गुरुने तयागघनेठाडी मारगलोपीके० उन्मार्गपरूपीने तथा तेमने कोइपुठे तेनेएमउ
त्तरआपे जे अमे उग्रविहारना करनारु तथा अमेअनुतमार्गपाम्याठेये माटे श्री
जिनके० बाह्यअन्यतरलक्ष्मीयुक्त एहवाहेजिनराजतुज जगत्रने आलवनके०
आधारठे पण हे प्रभुतमाराविना बीजोकोणआधारठे तमेतमाराजकिनाकरनारा
जे नक्तलोकाठे तेहने कुमतिरूप जलधिके० समुद्र तेथकी बाह्यमहीने ताराके०
पारकतारो एटले नवनवाकदाग्रहउपजतावारो ॥ २ ॥ ० ० ० ०

गीतारथविणजूलाजमता ॥ कष्टकरेअजिमानेरे ॥ प्राये
गठीलगेनवीआव्या ॥ तेखूताअज्ञानेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेते मूर्खलोक गीतार्थविनाजूलाजमते अहकारेंकरीजेपोतानोएकम
तपकड्यो तेहनाअजिमानेकरी कष्टकरता लोचनिक्षा उघाहुमाथु उघाडापग इत्या
दिककष्टकरता फरेठे पणप्राये एमजाणीयेठेयेजे तेलोक गठीलगेपणआव्यानथी ए
टलेगठीजेदपणनथीकखो तोसमकेतनीवाततोवेगलीठे तेप्राणीअज्ञानने विपेजखुता
ठे केमके गुरुआणाविनाठेमाटेइतिजाव ॥ ३ ॥ ० ० ० ० ०

तेहकहेगुरुगच्छगीतारथ ॥ प्रतिवधेसुकीजेरे ॥ दर्शन
ज्ञानचरितआदरिये ॥ आपेआपतरीजेरे ॥ श्री० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीते पोतानुएकाकीपणु थापवामाटे एमकहेठे जे गुरुनोप्रतिवध गी
तार्थनोप्रतिवध तथागघनोप्रतिवध तेप्रतिवधेसूकरिये केमके प्रतिवधतेतो ड खनोहे
तुठे माटेप्रतिवधकोइसायेनकरवो मात्र दर्शन ज्ञान चारित्र ए रत्नत्रयी आदरीये
बीजोकोइकोइने तारणहारनथी आपेआपतरीजेके० पोतेपोतानीमेलेतरीये यत
अप्यानईवेयरणी ॥ अण्णामेकुम्तामजि इतिवचनात् ॥ ४ ॥ ० ० ०

नवीजाणेतप्रथमअंगमां ॥ आदिगुरुकुलवासोरे ॥ कह्यो
नतेविणचरणविचारो ॥ पंचाशकनयखासोरे ॥ श्री० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेएनेउत्तरआपेठे के ते एमनथी जाणताजे प्रथमअंगमां श्रीआचारां
गसूत्रनी आदिके० धुरें गुरुकुलवासोके० गुरुकुलवासकह्योते यत. सूर्यमेआकसंते
एणं ॥ जगवयाएवमस्कायं एमएसूत्रमांहेकह्युंजे सूर्यके० सांजव्युं मेके० मेएमसुध
मांस्वामी जंबूप्रतेकहेठे के मे सांजव्युंते साक्षात् पणकरणघाटेंनही आकसंतेणं
के० आमृशता जगवानवीरना चरणउध्वसतायकां सांजव्युं एवचनेकरीने सुधमां
स्वामीयें एमवताव्युं जे गुरुकुलवासवसवुं इतिनाव नके० नही तेविणके० तेगुरुकु
लवासविना चरणके० चारित्र एम विचारोके० चितनकरो एटलेएनावजे गुरुकुलवा
सविनाचारित्रनहोय एमपंचाशकमांहे श्रीहरिजइसूरियें खासोके० उत्तम नयके०
न्यायकह्योते यतः दंसणनाएचरितं ॥ गुरुकुलवासंसमिसंगयंनणियं ॥ अगुरुकुलवा
सियाणं ॥ डुण्डिलंनंखुनिएवमवि ॥ १ ॥ तथा सिद्धांतमांपणपिमविद्यु० चारित्रनी
शुद्धीकेवायठे तेपिमविद्युद्धीतो जो गुरुकुलवासहोयतोथाय तेमाटे गुरुवासविना
चारित्रनही यतः पिमंअसोहयंतो ॥ अचरिन्तीश्वसंसउनही ॥ चारित्तमिअसंते ॥
सबादिस्कातिरठिया ॥ ११ ॥ इति ॥ ५ ॥

नित्येंगुरुकुलवासवसवुं ॥ उत्तराध्ययनेजाण्युरे ॥ तेहनेअप
मानेवलीतेहमां ॥ पापश्रमणपणुंदाख्युरे ॥ श्रीजिन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली निरंतरगुरुकुलवासें वसवुं एम श्रीउत्तराध्ययनसूत्रनाइयारमांअध्य
यनेकहुंठे यत. वसेगुरुकुलेनिजं ॥ जोगवउवंदाएव ॥ पियंकरेपियंवाई ॥ सेसिरंजहु
मरीहई ॥ १ ॥ इति वली तेहनेके० तेगुरुनेअपमानेके० अवज्ञाकरेतोतेहनेवलीतेहमांके०
तेउत्तराध्ययनना सत्तरमांपापश्रमणियअध्ययनमध्येज पापश्रमणपणुंदेखाड्युंते एट
लेगुरुआदिकनी निदाकरतोहोयतो तेहनेपापश्रमणकहीये यतः आयरियकवज्ञाया
णं ॥ समंनपडितप्पई ॥ अप्पडिपूयएथये ॥ पावश्रमणिचित्तुच्चई ॥ १ ॥ तेमाटेगुरुकुलेरहेवुं

दसवैकालिकगुरुशुश्रूषा ॥ तसनिंदाफलदाख्यारे ॥ आवंतिमां
जहसमसदगुरु ॥ मुनीकुलमज्जसमजाण्यारे ॥ श्रीजिन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीदशवैकालिकसूत्रनेविपे नवमाध्ययने गुरुनी शुश्रूषाके० सेवाकरवी
तेसेवाना फल घणाकह्यांते काव्य आयरियगिमिवाहियग्गी ॥ मुस्ससमाणोपडि

जागरेक्षा ॥ आलोड्यंगीयमेव नञ्चा ॥ जोरुंदमाराहयइसपुङ्को १ इत्यादिक आलो
 त्रीजोउदेशोजाणवो वली तसनिदाके० तेगुरुनी निंदाना फलपण तेदसवकाजिक
 माहेज नवमाध्ययनना पेहेलाउदेशामां कल्याणे काव्य आसीविसोआप्रिसुरु
 छो॥ किजीवनासाउपरतुकुळा ॥ आयरियपायापुणअप्पसत्ता॥ अयोहिआसायणनवि
 मोरको ॥ १ ॥ इत्यादिकसपूर्ण प्रथमउदेशोइहांजाणवो वली आवतिमांके० आवा
 रांगमां पांचमांअध्ययनना पाचमाउदेशामध्ये सदगुरुनेइहसमानकहोवे तथा मुनी
 नाकुलके० समूह तेमहसमानकह्यावे तथाचतत्सत्र सेवेमि तंजहा अविहरण
 डीपुत्रेचिछति समसिजोमे उवसतरएसारत्तमाणे सेचिछति इत्यादिक एनी वृत्तिनो
 विचेयीएकदेशलखीयेवेये इहपुन प्रथमजगपतितेनोजयसज्ञाविनाधिकार स्तयानू
 तस्यैवार्य-हृदहृष्टात सच-हृदोनिर्मलजलस्यप्रतिपूर्णोजलजे सर्वगुंजरुपशो नित स
 मे नूजागे विद्यमानोदकनिर्गमप्रवेशो नित्यमेवतिष्ठति नकदाचिह्नोपमुपयातिमुखोचा
 रावतार समन्वितवपशांतमपगतं रज कालुष्यापादक यस्य स तथा नानाविधांस्तुयाद
 सान् गणान्सहवायादोगैरात्मानमारुह्य नृप्रतिपालयन्सारक्षन् तिष्ठत्येपांक्रियाप्र
 कृतेवयथावासो हृदस्तथाचार्योपीति दर्शयतिसेचिछ इत्यादिसआचार्य प्रथमजग
 पतित-पंचविधाचारसमन्वितो अष्टविधाचार्यसपडुपेत पदात्रशङ्कुणगणाधारो हृदक
 टपोनिर्मलज्ञानप्रतिपूर्ण समेनूजागइतिससकादिदोपरहिते सुखविहारक्षेत्रसमोवा
 ज्ञानदर्शनचारित्राख्योमोक्षमार्ग उपशमवतांतत्रतिष्ठतिसम्यास्तेकिनूत उपशांतमो
 हनीयइति किंकुर्वन् जीवनिकायान् रक्षन् स्वत परतश्चसडुपदेशदानतो नरकादिपाता
 वेतिस्वोतोमध्यग इत्यनेन प्रथमजगपतितं स्थविराचार्यमाहृतस्यहिभुतार्थदानग्रहण
 सज्ञावात्स्योतोमध्यगतत्वं सचकिंनूत स्यादित्याहइत्यादिक ॥७॥

गुरुदृष्टिअनुसारेरहेता ॥ लहेप्रवादप्रवादेरे ॥ एपणअर्थ
 तिहामनधरिये ॥ बहुगुणसुगुरुप्रसादेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वलीगुरुदृष्टिके० गुरुनामुखव्यागल रहेता तथा अनुसारेके० गुरुनेअनु
 जायीरहेता लहेप्रवादप्रवादके० प्ररुष्टजेवाद तेनेप्रवादकंहिये तेप्रवादकरीने प्रवाद
 जाणे एटलेप्रवादतेआचार्यपरपरानोउपदेश तडूपप्रवादकरीने सर्वज्ञउपदेशरूपप्रवा
 दनेजाणे अथवा प्रगदजे सर्वज्ञवाक्य तेणेकरीने अथवा प्रवादजे अन्यतीर्थिउंना
 वाक्य तेप्रतेपरिक्षाकरीनेजाणे एरीतगुरुपासेरहेताज्ञान अंगीकारकरे इत्यादिक अर्थ
 पणतिहांके० तेआचारांगना पाचमांअध्ययनना उछाकदेशामां कह्युवे तेमनमाधरि

यें तत्सूत्रं व्याणाणा एणे सोवछाणे अणाणाए एणे ॥ निरुवछाणे एयं ॥ तेमाहो
 उएयंकुसलस्तदंसणं ॥ तदिच्छि तमोत्तीए ताप्पूरकारें तस्सन्नितवेसणे अनिचू
 य अदक्कं अणनिचूए पट्ट निरालंबणयाए जे महंअवहिमणे पवायेणपवायंजाणे
 ज्जा सहसंमुड्याए परवागरणेणं अत्रेसिं वाअंतिएसोच्चा निदंसं नातिवत्तेज्जा मेहा
 ची सुपमीलेहिय सव्वतोसव्वथाएसममेव समजिजाणीज्जाइत्यादिक एहनोअर्थटीका
 मांतोवहुठे पणअंइ शब्दार्थमात्रलिखीयें ठैये अणाणाएके० प्रसुआङ्गारहित एगेके०
 केटलाक सोवछाणेंके० धर्ममांसदाउद्यमवंतथया तथा केटलाक अणाणाएके० अ
 नाङ्गारेंनिरुवछाणेंके० सदअनुष्ठाननाउद्यमरहीत एयंके० एवेकुमार्गने सद्मार्गनाउ
 द्यमनंआलसजाणुं ह्वेफरिगुरुशिष्यनेकहेठे तुजने ए वे मांहेजो एवंकुसलस्तदं
 सणंके० एतीर्थकरनोदशनअनिप्रायठे तदिच्छिएके० विनित्तशिये तेआचार्यनीदृष्टी
 येंवर्त्तुं तमोत्तिएके० तेआचार्यनीमुक्तियेवर्त्तुं तप्पुरकारेके० तेआचार्यनी आङ्गा
 आगलकरीनेवर्त्ते तस्सन्निके० तेओनीसंज्ञाजाणे चित्तनोअनिप्रायजाणे तन्निवेसणे
 के० सदागुरुकुजवासेवसे एहवोशिष्यकेवागुणनेपामे तेकहेठे अजिचूयके० परित्त
 हउपसर्गनेजीतीने अदक्कंके० धातिकर्मनेउठेठे हेशिष्यवली अणनिचूएके० परित्त
 होपसर्गनेअणजित्योयको पट्टके० समर्थहोय निरालंबणयाएके० मातापितासज्जा
 नादिकना आलंबनरहितपणे विचरवानेकोणसमर्थहोय तेकहेठे जेके० जेकोइपु
 रुप महंके० माहाराअनिप्रायथकी अवहिमणेके० मनवाहेरनथीनिकवुंजेहनुं एटले
 सर्वज्ञउपदेशवर्त्ते इतिनावः तेसर्वज्ञउपदेशकेमजाणीयेतेउपरेंकहेठे पवाएणपवायं
 जाणेज्जा एअर्थलहेप्रवादप्रवादेंएमकहुंतिहांकयोठे तेजाणुं ह्वेपूर्वोक्तजेप्रवादते
 त्रणप्रकारेजाणे तेकहेठे सहसंमुड्याएके० पोतानीमतिअवध्यादिकमतते अथवा प
 रवागरणेणंके० सिद्धांतकरीने वाके० अथवा अनेसिके० अन्यआचार्यादिकतेहने
 वा अंतिएसोच्चाके० समीपेंसांजलीने यथार्थजाणीने निदंसंनातिवत्तेज्जाके० तीर्थकरना
 उपदेशनेउलगेनही केमकेजे मेहावीके० पंडित सुपडिलेहियके० जलेप्रकारेजोईने
 सव्वतोसव्वथाएके० सर्वप्रकारें इय्येत्त्रेकालनावें सर्वपणे स्वदर्शन परदर्शनप्रतें सम
 मेवके० सम्यक्कीते समजिजाणीज्जाके० जाणीनेनिराकरणकरे इत्यादिकबहुअधिका
 रठे तेमाटे बहुगुणसुगुरुप्रसादेके० गुरुआदिकनापसायथी घणागुणथाय ॥ पुञ्जाजस्त
 पसियंति ॥ संतुष्ठापुवसंवया ॥ पसन्नालानइस्संति ॥ विउलअच्छियंसुयं ॥ १ ॥ इत्युत्त
 राथ्यनेप्रथमाथ्यने इहांसूत्रआलावोविपमहतोमाटेअर्थकह्योठे ॥ ७ ॥

विनयवधेगुरुपासेवसता ॥ जेजिनशासनमूलोरे ॥ दर्शन
निर्मलउचितप्रवृत्ति ॥ सुजरागेअनुकूलोरे ॥ श्रीजिन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ बली गुरुपासेवसता विनयवधे अने जेविनयते जिनशासननु मूल ठे य
त एवधम्मस्स विनउमूलपरमोसेमोस्कोइति दसवैकान्तिक नवमाध्ययनना बीना
उद्देशकेकह्यो तथा विनयफलश्रुत्वा गुरुश्रुत्वाफलश्रुतज्ञान ॥ ज्ञानम्यफज्जवि
ति विरतिफलचाश्रयनिरोध ॥ १ ॥ आश्रयनिरोधाज्जवसततिक्रय ॥ सतति
क्यान्मोक् ॥ तस्मात्कल्याणाना सर्वपाप्माजनविनय ॥ इतिप्रगमरतौ बलीगुरुकु
लवासेदर्शनश्रद्धानिर्मलथाय उक्तच सबगुणमूलनूत ॥ जणीउआचारपढमसूतेज॥
गुरुकुलवासोवस्स ॥ वसिज्जउत्तन्नचरणथी ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नवचनात् तथा उचित
के० योग्यप्रवृत्तिथाय तेपणसुजरागेके० जजारागसहितप्रवृत्तिकरे तेपण अनुकूल
के० सन्मुखजावपणेकरे पणवेठनीपेठेनकरे ॥ ९ ॥

वैयावच्चेपातिकत्रूटे ॥ स्वतादिकगुणसक्तीरे ॥ हितोपदेशे
सुविहितसगे ॥ ब्रह्मचर्यनीगुप्तिरे ॥ श्रीजिन० ॥ १० ॥

अर्थ॥गुरुनोवैयावच्चकरताथका पातिकके०पापकर्मत्रूटे यत वैयावच्चेणजते जीवे
किजणइवेयावच्चेणतिउयरनाम गोय कम्मनिवधइ इतिवत्तराध्ययन उंगणप्रीनमाध्य
यनेकह्यो बलीगुरुआदिकपासेरहेता स्वतादिकके० कमाप्रमुखगुणनीशक्तिवधे तथा
गुरुपासेरहेतोथको हितोपदेशसाजले तेणेकरी तथासुविहितनासगेकरीने ब्रह्म
चर्यनीगुप्तिके० नववाडोनजीरीतेंपाले तेगुप्तिपणवाधे ॥ १० ॥ - ० ०

मनवाधेमृदुबुद्धिकेरा ॥ मारगजेदनहोवेरे ॥ बहुगुणजाणे
एअधिकारे ॥ धर्मरयणजेजोवेरे ॥ श्रीजिन० ॥ ११ ॥

अर्थ तथा मृदुबुद्धिकेराके० जे कृष्णमतिनाथणीहोयतेहना मनवाधेके० वित्त
माहे उन्नासवधे कारणके० जेनोलालोकहोयतेगुरुसाथेदेखीने हरपपामे अने गुरु
धीजुदादेखीने जडकीजाय तथा मारगनोजेदनथाय अनेजे एकाकीमार्गपरुपे तेपणा
अपवादपरुपे अनेगीतार्थघणोवठरगपरुपे एवीरीते जूदीजूदी परुपणा साजजीने लो
कपणनिन्नमार्गसमजे तेथीधर्ममार्गनोजेदथाय अनेगुरुसाथे जेजारहेताथकांनथाय
इत्यादिक गुरुकुजरासमांहेबुद्धके० घणागुणजाणे एअधिकारेंके० एगुरुकुजवासना

अधिकारनेविषेधर्मरत्नयथजेप्राणीछुए तेजाणे एटले एग्रंथमांगुरुकुलवासैरहेतां
यणागुणतेतेविस्तारैकहुंते इतिनावः ॥ ११ ॥

नाणतणोसंजागीहोवे ॥ थिरमनदर्शनचरित्तरे ॥ नत्यजे
गुरुकहियेएवुधनाप्युं॥आवश्यकनिर्युक्तेरे॥श्रीजिन०॥१२॥

अर्थ ॥ बली तेजीव गुरुपासेथीज्ञानजणेमाटे नाणके० ज्ञाननोसंविजागीथाय
तेमज दर्शननेविषे तथाचरित्तके० चारित्रनेविषेपण तेहनोमनथिररहे तेप्राणीगुरु
के० गुरुआदिकने कहियेके० कोइकाले नत्यजेके० नठांडे एरीते बुधनाप्युंके० पं
डितलोकेंकह्यो एटले जइवाहुस्वामी चउदपूर्वधर तेणेआवश्यकनिर्युक्तिनेविषे एमक
होते यतः नाणस्सहोइजागी ॥ थिरपरउदंसणोचरित्तये ॥ धन्नाआवकहाएगुरु ॥
कुलवासनंमुंचंति ॥ १ ॥ इति ॥ १२ ॥

जौतप्रतेंजेमवाणेहणता ॥ पगअणफरसीसवरारे ॥ गुरुगंदि
आहारतणोखप ॥ करतातेममुनिनिवरारे ॥ श्रीजिन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ तथा जौतके० बौधप्रतेंजेम वाणेकरीनेहणता पितुलेवानेमाटे पणपग
अणफरसीने एटले पगफरसतांपापलगे तेमाटेसवराके० सवरानामेराजानीपेठेजे
गुरुकुलवासठांडीने आहारनोखपकरतां एटले शुद्धमानआहारखोलताजेमुनी तेहने
निचराजाणवा एटले नकामाजाणवा इतिगाथार्थ जावार्थतोकथाथीजाणीयें तद्यथा
कोइकसन्निवेशनेविषे सवरनामेराजा तेबौधनोजनक्तिवतहतो तेनापरेंबौधनोगुरुआ
व्यो तेणेपोतानामाथाकपर अति अद्भुतशोचावंत मोरनापीठनुंठत्रधारणकयुंहुतुं रा
जायेंषणोआदरसत्कारआपी आसनेवेसाड्यो पठेतेनुंठत्र मोरनाचंडेकरीजगजगाट
करतुं राजानीराणीयेदीतुं पठेकुंतूहलपामतीयकी राणीयेतेठत्रमांगुं केमके तेदेशमां
मोरनहता तेथीअचरजनेमाटे तेठत्रबौधनागुरुयेंआप्युंनही अने उठीनेपोतानेतेका
णेजतोरह्यो पठेराणीयेंनोजनकीधुनही तेवारेराजायेपुठयुंके शावास्तेनोजनकरतीन
थी राणीबोलीके एठत्रआवेतोनोंजनकरुं पठेराजाये तेठत्रगुरुपासेथीमांगुं गुरुयें
आप्युंनही फरीवारंवारमांगुं पणगुरुआपेनही पठेस्नेहरागअतिदुर्धरते माटेराणीना
स्नेहें राजार्येपोताना मुजटोनेहुकमकखो जे बलात्कारेंपण एपीठनुंठत्र लेइआवो ते
वारें मुजटोवोव्याजे एपोतेजीवतांतोठत्रआपठेनही माटेतमारोहुकमहोयतो कोइक
प्रहारकरी बलात्कारेंलाविये तेवारेराजावोव्योजे गुरुनीआशातनानथाय माटे गु

रुनापादस्पर्शकरसोनही पणदूरउजारहिबाणनाखीने चेष्टारहितकरीठत्रजेइयावो प
णपादस्पर्शकरसोतो गुरुनीअवज्ञाथासे तेनुमोहोदुंपापलागसे एट्टांते जेमशबर
राजागुरुनोनासकरतां तथा पादस्पर्शकरतांवारतोहतो एहवोजविवेकगुरुकुजवास्त
जीने जेद्युइयाद्वारगवेपेठे तेहनेपणजाणवो यत सुइगईसुजुनो ॥ गुरुकुजवाग
इणोहविनेव ॥ सवरससररूपिष्ठ ॥ वधायपायाविवणतुळो ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्न ॥ ३ ॥

गुरुकुलवासेज्ञानादिकगुण ॥ वाचयमनेवाधेरे ॥ तोआहार
तणोपणदूपण ॥ खपकरतानविवाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ वजी गुरुकुलवासेवसताथकां ज्ञानदर्शनचारित्रना गुणते दिनदिनप्रतंवधे
वाचना पृष्ठनादिकेकरी वाचयमनेके० मुनिराजने याधे ह्वेपाठलावेपदनोअर्थअन्व
यकरीरुहीयेंतैयें तेज्ञानादिकगुणनी वृद्धीयायतो आहारनोखपकरतापण दूपण
वाधे इत्यन्वय एट्ठे ग्यानथ्याननी जेहेरमावेंगथका कोइकइय्यानुयोगमा अ
त्यतमग्रययाठे एवोमा गोचरीयेंनिकज्यायका कोइकस्थानके सूक्ष्मदोपदेखीने चित
वनकरे जेथ्याननीजेहेर हजीचित्तमा अतरवासनायेठे अनेपणापेरफरवाजस्ततो तेजे
हेरकरीआवडोनही एहदुधिचारी कांइकदूपणसहित आहारजीये तोपणतेहनेवाधन
करे एट्ठेकर्मबधननोहेतुनथाय यत अहागडाइजुजता ॥ अन्नमन्त्रेणकमुणो ॥ उव
जित्तेविद्याणिज्जा ॥ अणुवजित्तेतिवापुणो ॥ १ ॥ इत्यादिकसुयगडांगसूत्रेअध्ययन ११मां
मध्ये कह्योठे तथा गुरुकुलवासवसतां मुणीणोवट्ठतीनाणपमुहेहि ॥ जइएतणा
इदोसस्त ॥ जवमविमन्निजएसुगुण ॥ १ ॥ इतिजाव तथाअपवादें गाढजानादि
कनाकायें अणसरते गड्डमारह्या गुरुआणावार्त्तिने अस्तछनावेंवर्त्ततानेआतुरदृष्टांते
आधाकमांदिक आहारतेपण निर्दोषजाणवो तथाचागम सयरणमिअसुइ ॥ इ
न्हविगिन्हतदितयाणहिय ॥ आकरदिछ्तेण ॥ तंचेवहीयअसधरणो ॥ १ ॥ तद्यथा ॥
जाजपमाणस्तजवे ॥ विराहणासुचविहिसमगस्त साहोइनिज्जरफला ॥ अजघवि
सोहिजुजस्तति ॥ २ ॥ उत्तराध्ययने एरीतेदूपणसहितआहारतेपणवाधनकरे ॥ १४ ॥

धर्मरतनउपदेशपदादिक ॥ जाणीगुरुआदरवोरे ॥ गच्छक

ह्योतेदनोपरिवारो ॥ तेपणनितअनुसरवोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तयाधर्मरत्न अनेउपदेशपद प्रमुखग्रंथजोइने एययोमागुरुकुलवास्तना
अधिकारपणाठे माटेतेमांयीजाणीने गुरुआदरवो वलीगद्यते कोनेकहीयेतेकहेवे

तेहनोपरिवारोके० एहवासुविहितसाधुनो परिवारतेहनेगह्वकहीयें यतः गुरुपरिवा
रोगहो इत्यादिकपंचवस्तुवचनात् माटेतेगह्वपण निरंतरअंगीकारकरवो अनुसरवो
इति यतः गुरुगुणजुक्तोगहो ॥ संविगासाहुसमवाउ ॥ मुक्तमगगठिणांसोय ॥ अणु
सरियहोपयत्तेण ॥ इत्यादि ॥ १५ ॥

सारणवारणप्रमुखलहीने ॥ मुक्तिमारगआराधेरे ॥ सुनवीरय
तिहांसुविहितकिरिया ॥ देखादेखेवाधेरे ॥ श्रीजिन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वलीसारणके० विसखुंहोयते संजारीथापे अनेवारणके० पापकरणीक
रतानेवारे तथाप्रमुखगह्वकरीचोयणा प्रतिचोयणापणलेवी तेपणजेगह्वमारहे तेह
नेयाय पढेतेसारणादिक लहीनेके० पामीने मुक्तिमारगआराधेके० मोक्षमार्गसाधे
यतः गुरुपरिवारोगहो ॥ तद्यवसंताणनिकाराविउला ॥ विणयाउतहासारण ॥ माइहिं
नदोसपडिपत्ति ॥ १ ॥ इतिपंचवस्तुके तथाश्रीधर्मरत्नप्रकरणनीवृत्तिमध्येकहुंवेके सुन
वीरयके० नलोवीर्योह्वसवांधे वलीसुविहितकिरियाके० आत्माअर्थिगीतार्थनी कि
याव्यवहार तेदेखादेखीयें वधे एटले साधुउनासमूहने कियातपजपादिक करतां
देखीने पोतानेपण करवानुंमनथाय तेहथीवधारोथाय ॥ १६ ॥

जलधीतपोसंखोजअसहता ॥ जेमनीकलतामीनोरे ॥ गह्वसार

रणादिकअणसहता ॥ तिममुनीदुखियादीनोरे ॥ श्रीजिन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ जेमजलधीके० समुझनो संखोजके० कलोलप्रमुखनीजे कौजना तेहने
असहताके० जेवारेंसहीसकेनही तेवारें जेम मीनके० महहोयतेसमुझमांथीवाहा
रनीकले तोडुःखीथाय तेमगह्वमारहेतायका गुरुआदिकजेसारणादिककरे तेसह
नकरवीपढेअनेजेवारें नसहवाय तेवारेंगह्वथीवाहारनिकले तोतेसमुझमांथीनिकले
ला महनीपढेडु खीथाय दीनथाय केमके गल्यंतरेडुर्गतियेंजाय माटेडुःखीदीनजथा
य इतिनावः यतः जहजलनिहिकलोल ॥ स्कोजमसहंतायवाहिरंपत्ता ॥ मीणाअमु
णियमूणीणो ॥ सारणपमुहाइअसहंता ॥ १ ॥ इतिआचारांगपंचमाध्ययनेचतुर्थो
देशकवृत्तो यथा ॥ जहसायरमिमीणा ॥ संकोहंसायरस्सअसहंता ॥ णितितउसु
हकामी ॥ णिगायमिताविणस्संति ॥ १ ॥ एवगह्वसमुदे ॥ सारणवीइहाचोइयासंता ॥
णितितउसुहका ॥ मीणावजहाविणस्संति ॥ १ ॥ इत्यादिकउधनियुक्तिवचनात् ॥ १७ ॥

काकनर्मदातटजेममूकी ॥ मृगतृष्णाजलेंजातारे ॥ दुखपा
म्यातेमगह्वतजीने ॥ आपमतिमुनीयातारे ॥ श्रीजिन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ बलीदृष्टातकेहेते जेमनर्मदानदीना किनाराकपररहेनारा काकपदीजेका
गडा ते तटके० नदीनोकागोमूकीने तेनदीनाकाताथीदूरपाणीजेवीजाकडदेखाय पण
पाणीहोयनही तेव्रांतरूपपाणी तेनेमृगतृप्ताजलकहीये तेजलनीव्रातियेदोडताएवाजे
कागडा तेजेमडु खपामे तेवीरीते सुविहितना समुदायनोगुप्तजीने जे आपमतिके०
संज्ञाचारीमुनी थवाजाय तेकागडानीपेठेडु खपामे ॥ १८ ॥

पालविनाजेमपाणीनरहे ॥ जीवविनाजेमकायारे ॥ गीता
रथविणतेममुनीनरहे ॥ जूठकष्टनीमायारे ॥ श्रीजिन० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ माटे जेम सरोवरादिकनुपाणी ते पाल वाध्याविना रहेनही तथा जेम
जीवविना काया नरहे तेम जेमनिराजते तेगीतार्थविना रहेनही गीयष्टस्सविहारो॥
धीउगीयष्टमीमिउजणी॥ इत्यादिवचनात् माटेजे गीतार्थविना जेटला कष्टकरे ते सर्व
अज्ञानमां जने अने जेअज्ञान तेमिथ्यात्वठे ते मायाके० कपटविना होयनही ॥ १९ ॥

अथप्रतेजेमनिर्मललोचन ॥ मारगमालेईजायरे ॥ तेमगीता
रथमूरखमुनिने ॥ दृढआलवनथायरे ॥ श्रीजिन० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ बलीदृष्टात केहेते जेम आधलाने निर्मलआखनो धणी ते कांटा प्रसु
रैरहित एव्या वनममार्गे लोडजने स्थानक पोहोचाडे तेम गीतार्थ जेठे ते जो
बदायित् मूर्खमुनि होयतो तेने पण दृढके० जबरदस्तयाधारचूतथायठे ॥ २० ॥

ममनापीगीतारयनाणी ॥ आगममाहेलहियेरे ॥ आतमअरथी
गुनमतिसकून ॥ कहांतेविणकेमरहियेरे ॥ श्रीजिन० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ वनी ममनापीके० म्यादादचनना जापीहोय अथवा समनापीके० ग
रीजने तथा मातारने रागद्वेषदिनपणे वेगना आपे तथा गीतार्थ होय नाणीके०
सम्यक्ज्ञानीहोय आगममाहेथी एव्या गीतार्थ लहियेके० पामीयेठये बली आतम
अरथीके० पोतानु आत्मस्वरूप मायाने वनमाजयया तथा गुनमतिके० जनीम
तिता धणी एतेने जेमांकुमति बदायदहोयनही उज्जी सकूनके० उत्तमगुणवत
जनीमिनिमना आपनाग एव्या गीतार्थविना इहां सर्वपदसवोधने बोलावीये
हेआनापी वेगनामति हेमकून तमेइहोके ते एव्या गुरुगीतार्थ पुरुषविनाइहा
केमाहीके० सीगिनेइहीये ॥ २१ ॥

लोचनआलंबनजिनशासन ॥ गीतारथवेमेढीरे ॥ तेविणमु
नीचढतीसंयमनी ॥ आरोहेकेमसेढीरे ॥ श्रीजिन० ॥ २७ ॥

अर्थ ॥ वली गीतार्थ तेग्यानरूप लोचनना आपनारा माटेगीतार्थने जिनशा
सननेविपे लोचन कहियें तथा दुर्गतिनेविपे पढताप्राणीने आधारथाय माटेगीता
र्थने जिनशासननेविपे आलंबनकहीये वली गीतार्थते मेढीबरावरठे एटले जे खेत
रखलाना विचमां स्तंनरोपीनेअन्नउपरें फेरवेठे तेने मेढीकहीयें उपलक्षणथी स्तंन
नूत कहीयें जेहने आधारें धरमालप्रमुख रदेठे तथा यानकहीये जेहने आधारे म
हाअटवीनो विहामणोमार्ग होय तोपणपारपामीयें यतः मेढीआलंबणंखंचं॥ दिठि
जाणंसुउत्तमं ॥ गीयवंगुरुगुणाङ्गं ॥ सम्मंजाणसुगोयमा ॥ १ ॥ माटेते गीतार्थवि
ना मुनिराजते संयमनी सेढीके० श्रेणी केम आरोहे एटलेकेमचढे अने उत्तरो
त्तर शुभाध्यवसाये केमवधे एसंयमश्रेणीनो अधिकारते संयमश्रेणीनुस्तवन अमा
रागुरुश्रीउत्तमविजयजीरुतठे तेथी विस्तारेंजाणवुं तथापंचसंग्रहथीजाणवुं ॥ २१ ॥

गीतारथनेमारंगपूठी ॥ ठांमीजेंनुन्मादेरे ॥ पालेकिरिया
तेतुजन्कि ॥ पामेजगजशवादेरे ॥ श्रीजिन० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ तेगीतार्थने मार्ग पूठीने उन्माद जेखेवाचारीनुं मदोन्मत्तपणुं तेठांमहुं
एरीतेतमारीआणासहितचाले तेजतमारीनकिजाणवी तेतमारीनकिकरीने जे क्रिया
पाले एटले एजावके तमारीएआज्ञाठे जेज्ञानसहित क्रियापाले तेप्राणीजगतनेविपे
जशवादपामे ॥ २३ ॥

ढालवघोरासुडानीदेशीअथवाहितसिक्काठत्रीशीनीएदेशी

प्रथमज्ञाननेपठेंअहिसा ॥ दसवैकालिकसांखिरे ॥ ज्ञानवंतते
कारणजियें ॥ तुजआणामनराखिरे ॥ साहेवसुणयोरें ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवे आगला ढालमां ज्ञानसहितक्रियाकरता संयमश्रेणीआरोहे एमक
हुं तेमाज्ञानपूर्वकक्रियाकरे तोलेखेठे माटे आढालमांज्ञानवर्णवेठे जेप्रथमज्ञान हो
यतो पठे अहिसाके० दयापलीशकेठे एमश्रीदशवैकालिकसूत्रमां कहवुंठे यतः पढ
मंनाणंतउदया एवचिछइसबसंजए तेकारणेज्ञानवतने नजीयेंके० सेवीयें पणहेपर
मेथ्वर तमारीआज्ञा ते मनराखिके० चित्तमांराखीने एटलेएजावजे ज्ञानवंतने नजी
यें पण साध्यमां एमराखीयेजे ज्ञानक्रियान्यांमोक्षः नाणक्रियाहिमुक्कोऽतिनाप्यवच

नात् माटे स्याद्वाददृष्टीयै ज्ञाननीतेवाकरीये हेसाहेबसुणयोके० सांनव्यानी पेरेतां
नज्जो श्रुत्यया परमेयर केवलज्ञानी तेतो सर्वना जाव देखीरह्यावे तेहनेबुत्तांन
लज्जे पणनक्रियत प्राणीउपचारेकहेने के हेसाहेब सांनलजो ॥ १ ॥

इध्यस्वेत्रनेकालनजाणे ॥ जावपुरुषपण्णिसेवरे ॥ नविउ

त्मगलदेअपवादह् ॥ अगीतारथनितमेवरे ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वजीजे अगीतार्थजे ते १ इध्यनजाणे २ क्षेत्र नजाणे ३ कालनजाणे
श्रुते ४ जावपण नजाणे तथा ५ योग्यनेके अयोग्यने एहवा पुरुषने पण नजाणे तथा
पडितोके ६ पापनीमेवाने नजाणे जे एणोस्ववगे पापकखु के अथवा एणे प
रागे पापकखु तेअगीतार्थ नजाणे वजी ॥ उतिशक्तिये जेमसिद्धांतमां मार्गकहो
संमज वरु तर्नेअस्तर्गमार्गकहीयें तेपण नजाणे ७ तथारोगादिक कारणे अल्प
रोने ते अथवाअमार्गनेपण नजाणे एगतां नितमेवके० निरंतरपणे जेअगीतार्थजे
तेनजाणे पण उपदेशमाजायां ॥ दवखितकाल ॥ जावपुरीसपडितेवणाउय ॥ नवि
जाणाअगीउ ॥ अस्तर्गपवाडपंचेय ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥

सचित्तअचित्तमिश्रनवीजाणे ॥ कल्पअकल्पविचाररे ॥ योग्य

नजाणेनिजनिजगामे ॥ इध्ययथास्थितसाररे ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ इत्येप्रथमगायाविस्तारता एहिजकारमांप्रथमइध्यकारकहेने तेमांइध्ययी
अगीतार्थसु नजाणे तेरहेने सचित्तस्तु तथा अचित्तस्तु तथामिश्रस्तुने जाणे
नही वनीअनीअग्रनपदे जे आस्तुस्तुपेने वानयीरूपति अकल्पने तेविचार अ
गीतार्थ नजाणे वनीयोग्यतानी अग्रनपदे निजनिजगामेके० पोतपोताने स्थान
के योग्यता नजाणे जे आग्रनने योग्य के स्थाननेयोग्य इत्यादिक नजाणे एति
यथास्थितरे० जेइध्य जेमहायतेरीचरीते तेदनी अगीतार्थनेपणपदेनही यथा
सम्यक्इध्य केवुत्र मार्गे० प्रगनने यडक ॥ जह्निपदवनयाणड ॥ सचित्तानि
अर्थके ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ जाग्रराजस्तपदां ॥ १ ॥ इत्युपदेशमाजायां १
निज गामे ॥ नजाणेतेइयथास्थित ॥ जनपदअध्यविशेषरे ॥ मुक्ति
अर्थके ॥ अकल्पनजाणे ॥ कालविचारअर्थपर ॥ सा० ॥ ४ ॥
हेअस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥
हेअस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥
के अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥ अस्तर्गपवतदा ॥

लायातल्लक्षणमाथा आउट्टिआउविच्चा ॥ दप्पोपुणहोश्चगणाईउ ॥ कदप्पाइयप
माउ ॥ कप्पोपुणकारणेनणित्ति ॥ १ ॥ इत्याचारांगवृत्तौ एगाथानोअर्थरुहेने आउट्टि
तेजाणीतेपापकरबु दप्पतेथावनउलानादिक सौत्कर्षणैनिपजे कदप्पते प्रमादवर्ग
जाणबु अने जे ज्ञानादिकने अवलवनेहेतेआचरबुतेकारणे जाणबु एचारप्रकारनु
जेपाप तेपापनु यथास्थितके० जेहने जेबुघटे तेबु प्रायश्चित्तनु त्रिकटप जे ध्याप्रा
यश्चित्तगालाने आबु तपदेबु इत्यादिक वातोते अगीतार्थ नजाणे ॥ ६ ॥

नयणरहितजेमअनिपुणदेशे ॥ पथनछजेमसत्थरे ॥ जा
णेहुवामेपोचाबु ॥ पणनहीतिहसमत्थरे ॥ सा० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेम कोडरुनयणरहितके० अधपुरुषहोय अनेवली अनिपुणदेशेके०
मार्गनोअजाणवे ते अधपुरुष एवामार्गनेविपे पथनछजेमसत्थरेके० जेममार्गमा
कोडरुसाथनएटलेनूलोपड्योहोय ते साथने आधलोजाणे जेहु ठेकाणे पोचाहु
पणपोचाडगने समर्थनयाय यत जहनामकोपुरितो ॥ नयणविहुणोअवेसकुलोपा ॥
कतरामविनीमे ॥ नगपणछससत्थस्त ॥ १ ॥ इवइयवेसियत्त ॥ किंसोउसम्मनुवेसि
यत्तस्त ॥ डुगईययाणतो ॥ नयणविहुणोकहदेसे ॥ १ ॥ ॥ ७ ॥

अगीतार्थतेमजाणेगरवे ॥ दुचलवुसविगठरे ॥ पणतस
पासेगुणगणग्रासे ॥ होईगलागलमठरे ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेपूर्वोक्तअपुरुषनीरीते अगीतार्थ पण तेमगवें अहकारेकरी एम जा
णेजे हु बभोगवृत्तलाबुतु पण तेनीपासे रेहेतायकां गुणगणके० गुणनाजेसमूहते
ग्रासेके० घसाडजाय एटले अगीतार्थने सगे गुणनो नाशयाय यत एवमगीयग्रावि
हु ॥ जिणवयपईवचरुपरिहीणो॥दवाइअयाणतो ॥ वस्तगववाइपचेर ॥ १ ॥ कह
सोजयउअगीउ ॥ कहवाकुणकअगीयनिस्ताए ॥ कहवाकरेउगष्ट ॥ सवालबुद्धाव
लसोउ ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालाया अगीतार्थने पासे वसता मधुगलागलथायके० मो
होटासठ नानामठनेगलीजाय एम धोंगामस्तिनी वातयाय पणमार्गनीरीतनरहे॥७॥

पणित्तेअतिमात्रदिऐजे ॥ अपणित्तेपणित्तरे ॥ आसाय
णतमसूत्रेवोली ॥ आसायणमिच्छतरे ॥ सा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ उजी अगीतार्थहोयतेगरसमजणे पणित्तेके० प्रायश्चित्त जेटलू आवेते
करता उजटो अतिमात्रके० अधिक दिऐके० आपे अने जेहने अपणित्तेके० प्राय

श्रित्त नआवतुंहोय तेहने पवित्तके० प्रायश्रित्तआपे एटलेयोडाप्रायश्रित्तवालाने व
 एणुआपे अने मूलगुजेने प्रायश्रित्तलागतुंजनहोय तेने केहेण जे तमने प्रायश्रित्त
 लागुं इत्यादिक असमंजसकरे एमकरनारने सूत्रनेविपे आसायणवोलीके० जिनाज्ञा
 नीविराधनाकरी माटे विराधक कह्योवे अनेआसायणके० जिनाज्ञानीनीविराधना
 तेहिज मिहत्तके० मिथ्यात्व जाणवुं तथा तेमिथ्यात्वनिमित्त संसार वधारे यत्तः
 सुत्तेयइमंनणियं ॥ अपवित्तेयदेइपवित्तं ॥ पवित्तेयइमत्तं ॥ आसायणतस्समइउं
 ॥ १ ॥ आसाणमिहत्तं ॥ आसायणवड्डणायसम्मत्तं ॥ आसायणानिमित्तं ॥ कुय
 ईदीहंचसंसारं ॥ २ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ९ ॥

तवसीअवहुश्रुतविचरंतो ॥ करीदोपनीश्रेणिये ॥ नवि
 जाणेतैकारणतेहने ॥ केमवाधेगुणश्रेणिये ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ तवसीके० तपश्चर्याकरतो तथा अवहुश्रुतके० अगीतार्थको विचरंतो
 के० विहारकरतोयको करीदोपनीश्रेणिके० अनेकदोपनी श्रेणीनेकरतो एटले अनेक
 अपराधपद करतोयको पण नविजाणोके० नजाणे एटले पोताना दोपनी पोताने
 खवर नपडे तैकारणके० ते हंतुये तेअगीतार्थ कष्ट करताने गुण श्रेणीनीवृद्धि केमवधे
 अर्थात्तनवधे तेटलीज रहे यडुक्तं अवहुस्सुउतवस्सी॥विहरित्कामोअ जाणउणप
 हं॥अवराहपयसयाइ॥काऊणविड्ढोनयाणेइ॥१॥ वेसअराइयसो॥हिवयाइयारेउजोन
 याणेइ ॥ अविमुइस्सनवड्डई ॥ गुणतेढीतत्तिआणइ ॥१॥ इत्युपदेशमालायां ॥ १० ॥

मार्गमात्रजाणेजेमपंथी ॥ अलहीतासविसेसरे ॥ लिंगा
 चारमात्रतेजाणे ॥ पामेमूढकलेशरे ॥ सा० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ जेम कोइक पंथीहोय तेहने कोइमाह्योपुरुष मार्ग वतावे तोपण विजे
 प मार्गनी तेने खवरनपडे केमके पोतेमाह्योनथी माटे मावोजमणो मार्गजेमन
 जाणे एकतामाम्यप्रकारें मार्गमात्रजाणे तासके० तेमार्गनीमावीजमणी वाजुं ते
 अलहीके० अजाणतो क्लेशपामे तेमज लिंगके० साधुवेष ने आचारके० साधुनी
 क्रिया ते लिंगाचारमात्र जाणे एटलेमात्र एकसूत्रनाज अरुहरमाम्यकरी क्रियादिक क
 रतो पण मार्गनेअजाणतो एहवोजे मूढके० मूर्ख अगीतार्थ तेक्लेगनेपामे संसार
 वधारे यत्तः जह्दायंमिषिपहे ॥ तस्सविसेसेपहस्सयाणंतो ॥ पहिउकिलिस्सइवि
 यतह ॥ लिंगायारमुअमित्तो ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ११ ॥

जेदलह्याविणनानापरिणति ॥ मुनीमननीगतबोधरे ॥ खिण
राताखिणतातायाता ॥ अतेउपाईविरोधरे ॥ सा० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ गतबोधके० गुरुंठे बोधज्ञान जेयकी एटले मूर्ख जेहोयते मुनीधरोना
मननी नानापरिणतिके० विचित्रप्रकारनी परिणतीउना जे जेदके० प्रकार ते लह्या
विणके० जाण्याविना एटलेजेमूर्खमुनीउहोयते बीजामुनीउनी विचित्रपरिणति अ
जाणतायका कृणकमा रातायाय एटले अत करणमां क्रोधदीप्तयाय तथा कृणकमां
ताता याय एटले बाह्यपणे क्रोधदीप्त याय एवा मूर्खोंने एमयातायकां अथवाराता
के० रागीयाय परस्परें क्रीडाकरे तथा ताताके० तपीजाय कपायमयीईजाय अने
अतेके० शेवट विरोधने उपाईके० उपजावे एटले तेमूर्ख माहोमाहे वढीमरे ॥ १२ ॥

पथ्थरसमपामरआदरता ॥ मणिसमबुधजिनगेडिरे ॥ जेद
लह्याविणआगमयितिनो ॥ तेपामेवदुखोमिरे ॥ सा० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ मणिरत्नसमान जेबुधजनके० पंडितलोक तेहने ठाडीने पथरसमके०
पथरसमानजे पामरके० मूर्खजन तेहनेज आदरताके० अगीकारकरे तेप्राणी ते
मूर्खपासेरहेतायकां आगमनीजे उत्सर्ग अपवादादिरूप यितिके० मर्यादा तेनो
जेदके० प्रकार तेअणजेहेतायका तेआदरनारापुरुष घणी खोडीपामे एटलेसयमरू
पक्षीर आखु नरहे पुरखमितथाय इतिजाव ॥ १३ ॥

ज्ञाननक्तिजाजीअणलहेता ॥ ज्ञानतणोउपचाररे ॥ आरा
सारेमारगलोपे ॥ चरणकरणनोसाररे ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ एवा जे मूर्खहोयते ज्ञाननी नक्तिनेतो जांजे एटलेखमितकरे तथा अ
णलहेताके० अणथाराधता ज्ञानतणोके० ज्ञाननोजे उपचारके० विनय तेनेअण
जाणता तेप्राणी आरासारेके० जेपांचमोआरो तेनेअनुसारें मारगलोपेके० जलामार्गने
लोपेठे एटले मूर्खनेआदरतां ज्ञाननक्तिने जांजता ज्ञाननो उपचार अणलहेता जे
पुरुष होय तेपांचमां आराप्रमाणे चारित्रने पाले कांतो एकलाजउत्सर्ग मार्ग चाळे
अथवाकालदोषकाठी उत्सर्गमार्गवीजकुज मूकीज आपे पण सारके० प्रधान एरोजे
चरणसिन्नरि तथा करणसिन्नरिनोमार्गतेनेपांचमाआराने अनुसारे तेमूर्ख लोपेठे ए
रीतेअमनेनाम्यो तेरीते लख्योठे वलीएगाथानो अर्थ पंडितलोकोने सुजेतेखरो ॥ १४ ॥

उत्कर्षितेहनेद्येशिक्षा ॥ उदासीनजसाररे ॥ पुरुषवचन
तेहनेतेबोले ॥ अंगकहेआचाररे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ वली उत्कर्षिके० उत्कृष्टाचारित्रियाहोय तथा उदासीनके० वेपरवाइ
होय सारके० उत्तमहोय तेवा साधुजो तेउने प्रमादसंकलितादिकदेखी शिक्षाआपे
तेवारेंते जे एकाकीगृथी निकल्या होय तेपाठो शिक्षा आपनारसाधुने पुरुष वचन
के० कठोरवचनकहे जेमुजने सर्व लोकमां केम तिरस्कार कखो मेशुमातुंकखुं
ठे बीजातो एरीते करेजठे तोधिकारपडो माराजीवितने इत्यादिकबोले एमश्रीआ
चारंगमध्ये कहुंठे तथाचतत्पाठः वयसावएगेचु ॥ इयाकुर्पतिमाणवाउ ॥ एयमा
एयनवरेमह ॥ यामोहेणमुजइ ॥ १ ॥ इति एमवचनमात्रेंज गहनेठांडि एकला
रही अकार्य सेवे इतिनावः ॥ १५ ॥

अमसरिखाहोजोतुमेजाणो ॥ नहीतोस्यातुमबोलरे ॥
एमजापीजात्यादिकदूपण ॥ काढेतेहनिटोलरे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ पठे ते सूर्वमुनी शिक्षा आपनारने पाठा एवाजवाव आपे के जो अम
सरिखा तमेहता तोजाणत एटलेएनावजे अमारें गोचरीपाणीप्रमुख जाववा पडे
तेतमनेकरवुं पमहुहोय तो तमेजाणो नहीतो वेठा मोटाई करो एटलुज तमा
रामाठे पणकांइ नलिवारनही जोअमारी परेंचालो तोतमेजे अमने शिक्षाआपोते
खरी नहीतो तमारा बोलशा एटले तमारं बोलवुं सर्व फोकटठे एमजापीके० एम
कहीने जात्यादिकना दूपणकाढे एटलेएम कहेजे तमे हीणजातिना उपज्याठो त
मारं कुलकेवुंठे इत्यादिक बोले तेहनिटोलके० तेपुरुषने निटोलजाणवा पण ते
सज्जनउत्तमपुरुषमां नगणाय ॥ १६ ॥

पासत्यादिकदूपणकाढी ॥ हिलेझानीतेहरे ॥ यथाठं
दताविणगुरुआणा ॥ नविजाणेनिजरेहरे ॥ सा० ॥ १७ ॥

अर्थ वली ते सूर्वप्राणी शिखामणना आपनारने उलटा पासत्यादिक दूपण
काढीने हिलेके० हिलनाकरे एटलेएम कहेजे तममांशा गुणठे तमे पासत्याउशना
ठो एम कहीने झानीके० पंडितगीतार्थनी हिलनाकरे एवेपदनोएकठोअर्थठे एमवि
णगुरुआणाके० गुरुआज्ञा पाव्याविना यथाठंदताके० आपठंदे आचरणकरवानी
एवी जे निजके० पोतानी रेहाके० रेखाठे एटले हीणाआचरणनी मर्यादापोतानी

वे तेनी पोतानेज नजाणेके० खबरनपडे एटले ज्ञानीना अठता दूपण काढे अने पोताना उतादूपणहोय ते कवेखे इतिजाय ॥ १४ ॥

ज्ञानीथीतेमअलगारहेता ॥ हसथकीजेमकाकरे ॥ नेदविन यनावावनजाण्या ॥ नलढेतसपरिपाकरे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानीके० जे गीतार्थ गुरुआदिक तेथहीयजगा रेहेतायका के वा देखाय जेमराजहसथकी कागडो जुवो देखाइरहे तेवोतेसाधु देखाय तथा नि नयना वायनजेद शास्त्रमां कहावे तथाहि १ अरिहत २ सिद्ध ३ नागेइचडादिक तेकुल ४ कोटिकादिक ते गण ५ चतुर्विधसय ६ क्रियातेअस्तिवादरूप ७ स्वत्यादि कथर्म ८ मत्यादिकज्ञान ९ मत्यादिकज्ञानवत ते ज्ञानी १० आचार्य ११ स्थविर ते सिदातासाधुनेथिरकरे १२ उपाध्याय १३ केटलाकसाधुना समुदायनायधिप तितेगणी एतेरनोचारचारजेदेविनयकरवो १ अनासतना तेजात्यादिक दूपणकाढी ने हीजनानकरे २ नक्तितेउचितउपचाररूप ३ बहुमानते अतरप्रीतिप्रतिबधरूप ४ वर्ण सजवजनाते यशबोलवा एरीतेतेरनेचारेगुणता वायनजेदथाय इतिप्रवचन सारोद्वारे पांसवमेद्वारे एअधिकारजोजो उपलक्षणथी वायनकह्या तेमज ९१ नेद समवायांगे तथा पिस्ताटीमजेद तथा वशजेद इत्यादिक अनेकजेद अयांतरधीजा एया तेसर्वजेदनु शीखबु तयातेरीतेप्रवर्त्तबु तेने परिपाक कहीये तेपरिपाकने नल हेके० एकाकी साधुनपामे केमके एकाकीविहारकरनार कोनापातेथीशीखे तथा के नोविनयकरे ॥ इतिजाय ॥ १५ ॥

सर्वउद्यमेपणतसबदुफल ॥ पढेरुष्टअन्नाणरे ॥ सूत्रअ निन्नतणेअनुसारे ॥ उपदेशमालावाणरे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ सर्वक्रियाअनुष्ठाननोउद्यम तेनोजे बहुफलके० पणफला स्वर्गादिक ते पढेरुष्टअन्नाणरेके० अज्ञानकष्टमांपडे एटलेनिर्झरानयाय ससारपरित्तनपाय कोनेनथायतेहेहे जे अविवृतार्थे त्रिगिष्ट्याख्यानरहित एह्युजेसूत्र तेहनेअनिन्न सूत्रकहीये तेअनिन्नसूत्रनेअनुसारे क्रियाप्रमुख अनुष्ठानकरे तेअज्ञानकष्टमांपडे इति योग जेटीराममुखनिनाशिरोपप्रतिपत्तिकेम याय अन्ययाअनुयोगनुकयन निरर्थकथा य एउपदेशमालानीगणीने यडुकतत्सूत्रे अपरिग्रियसुयणिहसस्त ॥ केवतामनिन्नसु तचारित्तस्म ॥ सबुद्धमेणविक्रय ॥ अन्नाणतरेबहुपडइ ॥ १ ॥ अर्थ॥अपरिग्रियके० नवीनाणो सुयणिहसस्तके० अंतरहस्यजेणो जेपसुगम ॥ १६ ॥ ॐ ०

नतोऽज्जुचाविण्णकाकी ॥ चालेनेद्वनेजुने ॥ वाग्गय्या
मनजेअकुयामन ॥ देशागधकउने ॥ सा० ॥ ७० ॥

अर्थ ॥ दये जानीयी अज्जगा विराने धवुं नया डा वाग्गे एताही नंदेउं
ने अंसंराहिराण पणाने धतः अग्निचंउमायग्नि ॥ गगनण्णकनियउनमंतय ॥
हिरमिताणेप्रदसेन ॥ देयवाचेरआयग्नि ॥ १ ॥ एमगगणोनाअर्थमिमांज्जया

पणअत्तालयनाधधवधे माटेअवनानयी पणएक अजिजयरागजुयीरेवे जे सापु
धारय्य आगलयी एतानादि अतिजधेरी यवगगने अज्जुगगनेअग्निवाग्गे अने
प्राचित धारय्य अगाउ उपयोगनगगो दोयनो इयाने तेनरी तो दयाय्य अगाउ

एमवायत्त एकय्यअगाउपण उपयोगगगने तंपणउपयोगनगगोदोयतो प्यारं अग्नि
यजाणेतेवारे साधुधीविदाररने तंमारोडक गगननाधु दोय तेविदाररीगकेनही
तेवारे एयाकारणोएकजा एतानीविना पणलोय तंमारण १ साधुनडक अनेगृहस्य

प्रांत २ तथा साधुप्रांतअनेगृहस्यअनडक ३ तथासाधुनडकअनेगृहस्यपणनडक ॥ त
धामाधुप्रांतअनेगृहस्यपणप्रांत एमचानगीपाय इयादिवसरउपनिपुंकिमाविम्लान्ते
तेजांजा दयेअद्वगर्थजिग्वे जेसाधुअनुनारेके० नडययका पुर्यांनरीने एकाकीचाजे

के० रह्याहोय तेदने जुत्तके० कोडकपूर्वांनरीते एकाकीपणांपुत्तरे पणअन्ययानही
इतिचायः वलीवेप्रकारनापटचाआने एकजावित वीजोअजावित तेमांअजावितते न

वाधट अनेजावितनावेजेद एकलुनइव्येजावित वीजाअलुनइव्येजावित तेवलीएकेरु
नावेवेजेद एकवाम्य वीजो अवाय्य जेवाय्यतेवास्तनाटालीगकीवे अने जे अवाय्यते
वासनाटालीनगकीवे तंहमांकुयामनावमवायोग्यहोयतेरुडाजाणवा एवाम्यकुवास्तन

एटलापदनोअर्थययो अनेजेअकुवास्तनाके० कुयामनायेवाग्याजनयी एवानवा घट
के० घटावे तंपणरुडा एमविशेषावश्यकमावे अथवा वाम्य अवाय्य घटनीजावना नं
दिसत्रनी वृत्तिथी जाणवी उक्तंच पयइच्छिनटजावा ॥ १ ॥ एवादेशाराधकयुक्तहोयते पूर्वोक्तका

रपोएकाकीपणे गीतार्थविनारहे इतिचायः ॥ २० ॥
अज्ञानीगुरुतणनियोगे ॥ अथवाअनुपरिणामरे ॥ कम्म

पयमीसारखेसुदृष्टि ॥ कदियेएहनोठामरे ॥ सा० ॥ ७१ ॥
अर्थ ॥ वनी अज्ञानी अनीतार्थने गुरुतणनियोगे आज्ञा परवशे थकां पण

उमांगवत्ते ठे अथवा एतानो रुचीवत्ते तो कम्मपरवशी-

तेने सुदृष्टीवत कहिये एनो स्थानक सम्यक् दृष्टीगुणवाणो जाणवो ॥ २१ ॥ एगा
यानु अर्थ ज्ञानविमलसूरिना करेलाटवा कपरथोजिख्युठे ॥ २१ ॥

जेतोहवर्थागुरुनेगानि ॥ जग्नचरणपरिणामरे सर्वत्रय
मेपिणतसनिश्रय ॥ काइनआवेगामरे ॥ सा० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ जेतोके० जेवलीजग्नचरणपरिणामके० जेहना चारित्रना परिणाम ना
गाठे एहवोथको हठकदाग्रहथकी गुरुने ठानीने सर्वप्रकारें निन्द्वादिकनीपरं उद्यमें
के० कष्टउद्यमकरेठे पण तसके० तेना कष्टप्रमुखसर्वनिश्रयकरीने कोइनआवेगामके०
कांझेलेखे नलागे यत आणाएतवो आणाइ ॥ सजमोतहयवणमाणाए ॥ आणार
हिकथम्मो ॥ पलालपुलुञ्जपडिहाइ ॥ १ ॥ इतिसवोयसित्तीरमीथ्येकह्योठे ॥ २२ ॥

आणारुचीविणचरणनिपेधे ॥ पचाशकेहरिचहरे ॥ व्यव
हारेतोथोडुंजेखे ॥ जेहसकारेसहरे ॥ सा० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ जेने परमेश्वरनी आज्ञानीज रुचीठे तेतोचारित्रनेयोग्यठे पण एवीआज्ञा
रुचीविना चरणनिपेधेके० चारित्रनीनाकहीठे शामाटे जे आज्ञारुचीनथी तोबीजोक
ष्टअनुष्ठानकोनी आज्ञायेकरेठे यत आणारुइस्सचरण॥ तसंगेजाणकिननगति॥ आ
णचअइकतो ॥ कस्ताएसाकुणइसेस ॥ १ ॥ इतिते जेआज्ञासहितकरेठे तेचारित्र अने
आज्ञाविना पचाशकनेविपे हरिचइसूरिचारित्रने निपेधेठे व्यवहारेतोके० शुद्धसमाचा
रीसहीत व्यवहारपाजेतो पोतानी शक्तिप्रमाणे थोफुरे तोपण लेखामांठे एटले
आज्ञासहित थोफुरे तेलेखेठेशामाटे जेथोफुपणअनुष्ठानते सकारेके० सत्यकरे अ
ने सद्के० शब्दते आगमकहिये केमके चारप्रमाण कह्याठे तेमा आगमप्रमाणने
शब्दप्रमाणकरी बोलाव्युठे माटे आगम सत्कारेतोथोडो व्यवहार पण प्रमाणठे अ
नेबीछपणुकष्ट तेनिफलते ॥ २३ ॥

शिष्यकेहेजोगुरुअज्ञानी ॥ नजतागुणनिधिजाणीरे ॥ जोसु
वामनातोकिमत्यजता ॥ तेनेअवगुणजाणीरे ॥ सा० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ दवेइहाशिष्यकहेठे के जोगुरुअज्ञानीठे तोपणतेहने नजताके० सेव
ताथकागुणनिधिजाणवो जोसुवासनाठे तोकेवाप्रकारे तेहने अवगुणीजाणीनेत्य
जीपे ॥ २४ ॥ एगायानोअर्थ ज्ञानविमलसूरिना ठवामाथीजख्योठे

गुरुबोलेशुचवासनकहियें ॥ पन्नवणिङ्कसुजावरे ॥ तेआ
यत्तपणैवेआयें ॥ जशमनेजडकजावरे ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ गुरु कहे हे शिष्य जे शुचवासना ते पन्नवणिङ्क स्वजावरे एतले जे स
मजाब्योसमजे एवो जेनो स्वजावरे तो एवोजेहोय तेतो आयेंके० प्रथम गुरुने आयत्त
पणेके० वशवर्तियें होय वली जशमनेके० जेहना मननेविपे जडकजावरे ते शिष्य
आज्ञारुची जाणीयें ॥ १५ ॥ एगाथानोअर्थ ज्ञानविमलसरिनाटवाऊपरयी जखुंठे

सूधुंमानीसूधुंयातां ॥ चउजंगीआचाररे ॥ गुरुकहणेंते
हमांफलजाणी ॥ जहीयेंसुजशअपाररे ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एक सूधुंमाने अने सूधुंकरे बीजो सूधुंमाने अने असूधुंकरे बीजो अ
सूधुंमाने अने असूधुंकरे चोथो असूधुंमाने अने सूधुंकरे इत्यादिक शब्दें चउजंगी
आचारांगादिक सूत्रमां कह्युंते तेमांअगुहनावेजांगा त्याजते अने गुहनावेजांगा
ते ग्राह्यते ते जांगामा फलहोय एम जाणीने गुरुसेवामां रहीये तो अपारके० धणो
सुजश जहीयें ॥ १६ ॥ एगाथानो अर्थ ज्ञानविमलसरिनाटवाऊपरयीजखुंठे ॥

ढालसातमोराजगीतानीदेशीअथवासुरतिमद्दिनानी

कोडकहेगुरुगवगीतारथसारथशुद्ध ॥ मानुपणनविदि
सेजोतांकाईविवुद्ध ॥ निपुणसहायविनाकह्योसूत्रेंएक
विहार ॥ तेहथीएकाकीरहेतांनहीदोपलगार ॥ १ ॥

अर्थ ॥ पूर्वजाढालमां गीतार्थ वर्णव्या हवे एवा गीतार्थ गुरुपाजे वसवुं तेआढा
जमांकहेठे कोडक आगमना रहस्यने अजाणतोथको आगमनोगरणकरी बोलेवे
जे गुरुके० गुरुआदिक गवकें० सुविदितनोसमुदाय वली गीतार्थनो सारथके० स
मुदाय संघसारथोतुदेहिनां इतितामान्यकांठवचनात् एवा शुद्धके० पवित्र ते गुरुगव
गीतार्थ सर्वने मानुके० अंगीकारकरवु पण ते जोतांथका कोडविवुद्धके० कोडमा
ह्यापटित नविदिसके० देखतानयी अमारी नजरमां कोड आवतानयी निपुणसहाय
के० माह्यानीसखाइनमजे तोतेविना सूत्रके० उत्तराथ्यचनसूत्रनविपे कह्योवे जे ए
कविहारके० एकजाविहारकरीयें उक्तंचकाथ्ये ॥ नवाजनिज्ज्ञानिउणंसहाय ॥ गुणा
हियंवागुणउंसमंवा ॥ इकोविपावाइविविद्धयंतो ॥ विहरिङ्ककामेमुअसङ्कमाणो ॥ १
एम तेसूत्रमां एकाकीविहारनी आज्ञावे माटे एकाकीरहेताथकालगारदोपनयी ॥ १ ॥

अणदेसंताआपमातेसविगुणनोयोग ॥ किमजाणेपरमां
 व्रतगुणनोमूलवियोग ॥ वेददोपताईनवीकह्याप्रवचनेमु
 निदु शील ॥ दोपलवेपणधिरपरिणामीवकुसकुशील ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हरे तेने उत्तर आपेठे जे एकहेठे तेप्राणी आपमांके० पोतामांसर्व
 गुणनो योगके० सयोगने अणदेखतोयको एटले एजावजे पोते सर्वगुणीतो ययो
 नथी तोपोतेदोपवतयको केवीरीते परमाके० बीजामां व्रतगुणनोमूलवियोगके०
 व्रतना गुणमूलथी नथी एमशीरीतेजाणु केमके गुरुआदिकमातो कांइरु गुण हरो
 ज तोदोपनोलेश देखीने गुरुने मूकाय नही गाथा ॥ ९यनावियपरिमह्या ॥ मन्
 छानियगुरुनमुचति ॥ सवगुणसपठग ॥ अण्णाणमिविअपिहता ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्न
 प्रकरणे तथा वेददोपताइके० दसप्रकारना प्रायश्चित्तमां सातमो वेददोपलागे तिहा
 लगे प्रवचनेके० सिद्धांतनेविषे मुनीने ३ शीजके० कुशीलिया हीणानथीकह्या यत
 वेयस्तजावदाण ॥ तायमंगपिनोअइकमइ ॥ एगअइकमतो ॥ अइकमेपंचमूलेण ॥
 इतिवचनात् अने थोडो दोप देखीने गुरुने नही आदरेतो सर्वनो त्यागकरवो पड
 जे तेकहेठे जे पांचप्रकारना निग्रथ अने चवदप्रकारनी अन्यतरगठी तथा नवप्र
 कारनी बाह्यगठी तेथी मूकाणा ते निग्रथ कहीये यत गठोमिहत्ताई ॥ घणाईउअ
 तरोपवयसोय ॥ डुविहाउतउजे ॥ निग्गउतितेदुतिनिग्गया ॥ १ ॥ मिहत्तवेयतिपे हा
 साइठकपचनायव ॥ कोहोईणचउक ॥ चउदसअप्रितरागथी ॥ २ ॥ धणधन्नखित्तकुवपं ॥
 यउ डुपय फणय रूप चउचरणा ॥ नवबाहिरयागथी एवतेदुतिपुणपंच ॥ ३ ॥ सुंगम
 नवर चउचरणाके० चौपदइति १ पुजाग २ वकुस ३ कुशीज ४ निग्रथ ५ सनात
 क एनालक्षण जगवतिसूत्रना शतक २५ मे उद्देशेठवेजो जो एपांच कह्या तेमां
 १ पुजाग २ निग्रथ ३ सनातक एत्रणतो प्रतिसेवारहित जाणवा अने वकुस तथा
 कुशीज ए वेदुने प्रतिसेवाठे गाथा ॥ मूलुत्तरगुणविषया ॥ पडिसेचासेवएकुशिजोय ॥
 उत्तरगुणेषुबहुसो ॥ संसापमिसेवणारहिया ॥ ४ ॥ तेमांपणनिग्रथ तथा सनातकतो
 अणीविधेदगइ तेमागया तथा पुजागपणलब्धिविधेदगइ तेमाटे एत्रण जवुस्वामी
 साये विधदगयां तंदेतुयें वकुस तथा कुशीज एवेदुथी तीर्थ चाजेठे यत निग्गय
 मिणायाण ॥ पुनागसहियाणतिएहबुधेउ ॥ समणावदुसकुशीजा जातिउतावहो
 हिति ॥ ५ ॥ जेमाटेते उगासातमा गुणगणावतहोय ते अतरमुहूचे अवश्यपराव
 संयाय तेवारे ठेठेगुणगणोच्यावे तिहाअवश्य प्रमत्तदोपनो लंभमात्र देखीने गुरुनो

त्याग केमथाय अनेते त्यागकरीशतो जगतमां आजनाकार्जेनिर्देप कोऽ नहीजाचे
तेमाटे लवमात्र दोपलागते पण वकृत तथाकुशीज एवेहु जातिनामुनी तेथिरपरि
णामी एटलेतेहना परिणाम अतिउन्मागं नथीचालता अथवा थिरपरिणामीके०
एवेमुनी थिरपरिणामेते एटले पंचमआरानाठेमाजगे एहिजठे माटे नठंभाए इतिचा
वः एहनोविस्तार धर्मरत्नग्रंथनीवृत्तिथीजाणवो ॥ २ ॥

ज्ञानादिकगुणपणगुरुवादिकमांहेजोय ॥ सर्वप्रकारें
निर्गुणनविआदरवोहोय ॥ तेठांमेगीतारथजेजाणेवि
धिसर्व ॥ ग्लानौपधट्टांतेंमूढधरेमनगर्व ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानादिकके० ज्ञानदर्शनचारित्रमांहेलोहरकोऽ उत्कृष्टगुण पणगुरु
आदिकमां जोऽयें पण सर्वप्रकारेंके० सर्वथानिर्गुणहोयतो न आदरीयें माटेजेगीता
र्थहोय तथा जे प्राणी उत्सर्गअपवादप्रमुखनी सर्वविधि जाणता होयते ठांमेके०
गवनेपण निर्गुण जाणीने ठांमे तेउपरट्टांत केहेवे ग्लानौपधके० जेमरोगीनेअप
तेजिहांलंगें रोग तिहांलंगें औपध तेमजिहांलगे अगीतार्थ तिहांलंगें औपधसदृशगव
अनेज्यारेनिरोगीसदृशगीतार्थ थयो तेवारें औपधरूपगवनुं कामनही तेमाटे मूढके०
जेमूर्खवे तेअहंकारमनमांधरीने गववाहिरनिकलेवे इहांकोऽवीजीरीते एट्टांत जोडे
वे जेमग्लाननेऔपधआपे अनेअहारनआपे माटेरोगीनेठांमथोनकेवाय पणसामो
रोगीनेउपकारकखो कहेवाय तेमजगीतार्थगवठांमे तेठांमथोनकहीयें पणउलटोगवने
उपकारकखो एमकहीयें यतः नाणाशुणविउच ॥ जोचयशुगुणचंगीयद्यो ॥ अणु
कंपेइतमेवय ॥ आउरजेसकामिवचीए ॥ १ ॥ इतिवचनात् एवेव्याख्यावे माटेजेगी
तार्थनी दृष्टीमांवेरे तेखरो इतिचावः ॥ ३ ॥

तेकारणगीतारथनेवेएकविहार ॥ अगीतारथनेसर्व
प्रकारेंतेनहीसार ॥ पापवरजतोकामअसजतोजां
प्योजेह ॥ उत्तराध्ययनेगीतारथएकाकीतेह ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तेकारणके० पूर्वकह्युंतेकारणे गीतार्थनेज एकाकी विहारनी आझावे यतः
गोयद्योयविहारो ॥ बीडगीयवनिस्तिउजणिउं ॥ इचोतइयविहारो ॥ नाणुज्ञाउजिणं
देहि ॥ १ ॥ इतिआवश्यकनिर्मुक्तौ अने अगीतारथके० मूर्खने सर्वथा जेएकलो वि

टाम्योऽनि बलीप्रीजापेक्षेदेने अद्यानप्रमादथाय एतलेऽनायजे एजआजावेप
 दने उचित्यादंपवयमाणे मामेकेऽत्रदङ्कु अत्राण पमायदोमेरां इति उचित्या
 दंपवयमाणेकं० ग्रामे संयमचारित्रमां उलमासययांदये एमबोलता मामेकेऽत्रदङ्कु
 के० आश्रयमांप्रवर्तनाथकाजाणेंमुण्जेकोऽवेत्तोनथी एम अत्राणपमायदोमेरांके०
 अद्यानप्रमादवोपे सद्धितप्रवर्तने तेनेबलीविशेपेंकरीने आचारांगमां अव्यक्तविहारवा
 र्वांते अव्यक्तके० वयपणपुरीनहीअनेश्रुतपणपूरोनही तेहनेअव्यक्तरुहीयें आचा
 रंगपंचमाव्ययननेउंगोचोथेकहुंने यथा॥गामाणुगामंडुऽनमाणस्त डुज्जानं डुपग
 तंनयति अवियनस्सनिङ्कुणो एदनोअर्थ ॥ गामाणुगामं डुऽनमाणस्तके० एकाकी
 रिग्गताने डुज्जानंके० डुष्टगमनने अर्हकमुनीनीपेरें डुपरत्तके० डुष्टपरत्रांतांते
 शुलिनइनीर्षावतसिद्धगुंफायानिमुनीने जेमकोन्यायेंआरुम्या तेम सर्वमुनीने नहोय
 तेमाटेविशेषणकरेते अवियत्तस्सनिङ्कुणोके०अव्यक्तनिहुने एतलेअव्यक्तनिहु वेप्र
 कारनामे एकश्रुतअव्यक्त वीजोचयअव्यक्त जेआचारप्रकल्पनजणाहोय अनेगघुमार
 एाहोय तेश्रुतअव्यक्तरुहीयें तथागघधीनिकव्या ते नवमांपूर्वनी व्रीजीवस्तुनजणाहो
 यतेगघनिरगतअव्यक्तरुहीयें गघमां एहायका सोलवर्पनाथाय तिहांजणें वयअव्यक्त
 रुहीयें अनेजे गघनिरगतते व्रीसवर्पनाथाय त्यांलगे वयअव्यक्तरुहीयेंइतिइहाचोचंगी
 ठे१ श्रुतअव्यक्त अने वयअव्यक्तहोय तेतोएकाकीविहारकरेज नही केमके संयमात्म
 विराधनाथाय माटे नकरे २श्रुतअव्यक्त अनेवयव्यक्त तेपणअगीतार्थ माटे संयमा
 त्मविराधनाथाय माटेएकाकीविहार नकल्पे ३श्रुतव्यक्त अनेवयथीअव्यक्त तेहनेपण
 नकल्पे बालपणाथकीकुलिगी तथागृहस्थने पराजवनुस्थानकहोयतेमाटे ४ श्रुतव्य
 क्तथावयव्यक्त तेहनेपणएकमत्तप्रतिमाप्रमुखकारणें एकाकीपणोविचरवानी आज्ञा
 ठे पणकारणविना नही इत्यादिक बहुवातठे तेआचारांगवृत्तिथीजाणवी एतलाजमाटे
 आस्तवननी मूलगायामां विशेपपदमूक्युंने माटे अव्यक्तने तोविशेपेंकरी सर्वथावाखो
 तथाव्यक्तनेपणकारणविनावाखोते तोअव्यक्तनेवाखोतेनुंछुंकेहेवुं तेपंखीपोतदृष्टांतेंक
 रीजाणुं जेमपंखीनो पोतके० बालक तेने पांखआवीनहोय अने उडवाजाय तो
 वीजा टंकप्रमुख जनावर तेने उपड्वकरे तेम अव्यक्तअगीतार्थ बालक होय तेहने
 परदर्शनी उपड्वकरे जाणोप्रवचनसारके०एजेनागमनो सार जाणवो यतःकाव्यं ज
 द्वादियापोयमपस्कजायं ॥सवासयापंविचमणं मणार्गं ॥ तमचाइयातरुणपमत्तजाइं ॥
 टंकाऽअवृत्तगमंहरेक्षा ॥ १ ॥ माटे जेमपंखीपोताना बालकने सूनामूकतानथी तेम
 मूर्खनेगीतार्थ एकजानमूके इतिचावः॥ ६ ॥

एकाकिनेस्त्रीरिपुश्वानतणोउपघात ॥ निह्नानिनविशु
 क्षिमहाव्रतनोपणघात ॥ एकाकिसवदपणेनविपामे
 धर्म ॥ नविपामेपृच्छादिकविणतेप्रवचनमर्म ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे एकाकीविहारकरे तेने स्त्रीनो तथा रिपुके० शत्रूनो अने श्वानके० कु
 तरानो उपघातथाय तथा निह्ना पण दोपसहित लीयेतो तेनेकोणनिपेधकरे माटे
 निह्नानी शुद्धी पण नरहे तथा महाव्रतनो पण अनुक्रमें घातथाय गाथा ॥ इह
 पसुसाणसावय ॥ इष्टिनिस्काश्वोसद्धल्लित ॥ वयंगाश्चम्ममाइ ॥ तम्हारम्मोनए
 गागी ॥ १ ॥ इतिपिंडनिर्युक्तौ तथा एगाणियस्सवोसा ॥ इष्टिसायेतहेवपडिणीएय
 निस्सविस्सोहिमद्वय ॥ तम्हासविस्सङ्गएगमण ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नवृत्तो जेएकाकी
 विहारकरे तेस्ववृद्धपणेविचरे पोतानेमते ऊपज्यु ते खरु पण गुरुआज्ञानीअपेक्षा
 नरहे तेमाटेजे स्वमति कटपनावत तेधर्म नपामे यत इक्कस्सकउधम्मो ॥ सव्वम
 इगईपयारस्स ॥ इत्युपदेशमालाया तथा जे एकाकीहोयते पृच्छाके० वाचनापृष्ठना
 दिकतेपण गुरुविनानपामे अने तेविना प्रवचनके० सिद्धांत तेनो मर्म जे रहस्यते
 केमपामे ॥ यत कत्तोसूतच्छागम ॥ पडिपुष्टणमोयणावइक्कस्स ॥ विणउवेयावच्च
 आराहणावमरणते ॥ १ ॥ इत्युपदेशमालाया ॥ ७ ॥

सुमतिगुपतिपणनधरेएकाकीनि शक ॥ जावपराव
 तेंआलवनधरेसपक ॥ जुदाजुदाथाताथविरकल्प
 नोजेद ॥ मोलाएमनलोकनाथाएधमंनुठेद ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ सुमतिके० इयांसुमतिप्रमुखपाचसुमति तयामनावित्रणगुप्ति तेपण न
 धरेके० नपामीशके केमके जेएकाकीविहार करनारहोयतेनि शकहोय कोइनीशकान
 राखे एटलेअकार्य करवानुचितथायतो कोइनीशका नधरे सुखेअकार्यकरे गाथा ॥
 पिद्धिक्केसणमिक्को ॥ पइन्नपमयाजणाउनिच्चनय ॥ काउमाणोविअकळ ॥ नतरइ
 काऊणवदुमसे ॥ इत्युपदेशमालाया तथा चित्तनाअनिप्रायतेजावकहीयें तेजावनुजे
 परावर्तके० पलटायवु तेणेकरी जेवापोतानाअनिप्रायथाय तेवुकाइक आलवनपा
 मीने तत्काल तेआलवन धरेके० अंगीकारकरे तेआलवन केहेवुहोयतेकहेवे सप
 कके० मेजुहोय एटलेएजावजे चित्तनाअथ्यवसायतो क्षणेक्षणेपलटायवे तेचित्तना

अनिप्राय कोइक अक्सरें हीणायाय अने निमित्तपणतेबुंज मले तेवारें पोतेपणतेवो
जयाय यतः एगयिवलेणवहुआ ॥ सुहायअसुहायजीवपरिणामा ॥ इकोयसुहपरि
णउं चइजआलं वणलहुं ॥ १ ॥ आलंवनहिणुपामीने चइजके० संयमनेठांडे इत्यु
पदेशमालायां वली एकजणेएकलो विहारकीयो एटले बीजाने पणएकला विच
रवानुंमनथाय तेमज त्रीजो तथा चोयो इत्यादिक जूदाजूदायातां एटलेअवस्था
नरहे तथा धिवरकल्पनोचेदथाय एटले आपमते कोइक क्रिया एकरीतेकरे कोइकवी
जीरीतेकरे एमजिन्नजिन्नयाय तेथीलोकनामन मोलाय जे अमुकसाधुकरेतेखरंढे
केअमुकसाधुकरेतेखरंढे इत्यादिकविकल्प लोकने उपजे तेथी धर्मेनो उव्वेदथाय
कोइकपरप्रति रहेनही तेवारें लोकमूलगोधर्मजमूकीआपे गाथा ॥ सबजिणपमि
कृष्ट ॥ अणवद्यायेरकप्पजेउप ॥ इत्युपदेशमालायां ॥ ७ ॥

टोलेपणजोचोलेअंधप्रवाहनिपांत ॥ आणाविणनविसं
घटेअस्थितणोसंघात ॥ तोगीतारयउद्धरेजेमहरीजल
यीवेद ॥ अगीतारयनविजाणेतैसविविधिनोचेद ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली टोले पण जोचोलेके० कदाचित् टोलुंहोय नेजोचोनुंहोय तेमां
कोइगीतार्यहोय तो तेटोलामां वसवुंतेपण अंधप्रवाहनिपांतके० आंधलानीज
श्रेणीमांपमनुंयुं एमजाणुं कारणके आणाविनासंयनकहीयें नहितो अस्थितणो
संघातके० हामकानो समूहजाणवो यतः एगोसाहुएगोय ॥ साहुणीसावउवसट्टी
वा ॥ आणाहुतोसंयो ॥ सेसोपुणअठितंवाउ ॥ १ ॥ एमसंवोधसित्तरीमांकहुंते ते
माटेजेगीतार्यहोय तेजसंतारसमुझमांथी नय्यजीवने उद्धरेके० उद्धारकरे जेम
हरीजलयीवेदके० जेरीते श्रीरुलेंसमुझमाथी वेदउद्धर्या एट्टांते तेनी कथाकहेठे
शंखनामे दैत्यउपज्यो ते ब्रह्मापासे वेदजणवावेगो एवामां ब्रह्माने वगासुंआयुं ते
वगासुं ठमहीनेपुरुंयाय ल्यारेंब्रह्मां मुखमोकलुदेखी शंखदैत्यें विचारु जे वेदजण
तां किवारे पारपारपामीं माटे ब्रह्मानापेटमांप्रवेशकरी वेदलेजजाउं एमविचारी पे
टमांपेत्तीने वेद लेइगयो नेसमुझमां पातालमां जइपेगो पठे श्रीरुलप्रमुखें विचारुं
जे ब्रह्मा तो चूतसरिखा केम देखावठे एम विचार करतां श्रीरुलेजाणुं जे शंखदे
त्य चारेवेद लेइगयोठे हवेहुं लेइआवुं एम विचारकरी मत्स्यावतारधरी शंखासुरना
नवनमांगयो ल्यांवालकनुंरूपधरी तेनीस्त्रीपासेवेगो तंस्त्रीयेंजाणुंजे आपणे मनोहर
वालक पान्या पठेतेनेरमाडवावेठी एटलामां शंखासुरनापेटमां चारेवेद वातोकरवा

लागाजे आपणीवाहारकरवा ठाकुरजीयाव्याठे तेवात साजली गंग्यासुरे जाण्यजे
अनर्थययो पठेस्त्रीने कह्युंजे बालकमूकीदीयो पणस्त्रीयेंनमूय्यु तारेंबालकने मारयादो
डयो तेथीस्त्रीयेबालकनेमूकीदीयो पठेतेबालके तेदैत्यसाथेयुद्धकरीमवृत्तपेंयइ दैत्यने
मारी तेनापेटमांथी चारेवेद लइ श्रीरुक्मपाणीमांथीवहारयाव्या तेमाटे प्रथम म
घावतारलीयो एअधिकार शिवमार्गनाशासने दशावतारग्रथमव्येकह्युंजे इहादृष्टाते
लख्युंजे बलीजे अगीतार्थहोयते उत्सर्ग अपवादादिक सर्वविधिउता नेदनजाणे
माटे अगीतार्थनेएकजो विहारनहोय ॥ इतिनाव ॥ ९ ॥

कारणथीएकाकीपणुपणजाण्युंतासा ॥ विपमकालमातो
पणरुडोनेलोवास ॥ पचकल्पजाण्येजण्युंआतमरक्त
णएम ॥ शालिएरंमत्तणेएमजांगेलहिएस्वेम ॥ १० ॥

अर्थ ॥ बली कोइ केहेजेजे श्रीउत्तराख्ययनमध्ये एकाकीपणानी हाकेम कही
यथा इकोविपावाइविवक्त्यंतो ॥ विहरिक्तकामेसुअसक्तमाणो ॥ इतिवचनात् ॥
तेने उत्तर जेगीतार्थहोय तासके० तेने कोइकारणथीएकाकीपणु पण जाण्युके०
कह्युंजे यथातिहाज काव्य नवालजिज्ञानिउणसहाय ॥ गुणाहियंवागुणउत्तमवा ॥
इतिवचनात् तो पणविपमकालमांके० आपांचमाआरामां दुम्रायवसर्पिणीकालमा
रुडोनेलोवासके० नेलायसबुतेजरुडु पणएकाकी वसबु रुडुनही एमपंचकल्पजा
ण्यनेविपेकह्युंजे आतमरक्तणएमके० जेसयमरुपयात्मा तेनी रक्षातेएमज थाय अ
थवा आत्मानेशरीर अनेदठेमाटे आतमके० शरीरनी रक्षापण एमके० एमजने
लावशताथकाहोय इहा शालितथाएरमनीचोचगीते १ शालिनोवृक्षअनेशालिनीवाडी
२ शालिनोवृक्षअनेएरमनीवाडी ३ एरमनोवृक्षअनेशालिनीवाडी ४ एरमवृक्षअने ए
रमनीवाडी एचोचगीमांथी शालितथाएरमना त्रणजांगे वसतातो खेमके० कल्याणवे
इतिअह्वार्य ॥ जावार्थतोएजे शालि सरिखागीतार्थ एटले आचार्य अने एरमसरि
खा मूर्ख तेनीचोचगीदेखाडेवे १ गीतार्थयाचार्य अने जे गीतार्थनो परिवारते वामी
पणगीतार्थनी २ गीतार्थयाचार्य अने मूर्खपरिवारनीवामी ३ मूर्खयाचार्यअने गीता
र्थनापरिवारनीवामी एत्रणजांगालगेकोइरीते आझावे पणमूर्खयाचार्य अनेमूर्खपरि
वारएजांगोतो सर्वथाजनिपेधवे यत्त जडयपंचकुशीजा ॥ गणीवायगयविरपवत्तनि
गया ॥ तेणएरमसमाण ॥ चउचचगीएनायहो ॥ १ ॥ इति ॥ १० ॥

एकाकीपास्त्योसहंदोगतयोग ॥ गणवासीउसन्नो
बहुदूपणसंयोग ॥ गणवासीअणुगंगीगुरुसेवीवलि
होय ॥ अनियतवासीआनुतोबहुगुणएमजोय ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ १ एकाकी केवलधर्मबधुरहित ते पासवो २ ज्ञानादिकपार्श्ववर्त्तिस्व
हंदो ३ गुरुआज्ञाविकल एटलामाटे गतयोगकहिये ४ गणवासीके स्थानकवासी
तदैकत्रविहार नित्यवासीत्यर्थः ॥ अवसन्न तेआवश्यकदिके शिथिलमनपरिणामी
तेउसन्नो एपांचपद ते बहुदूपणसंयोगीहोय तेकिवारेकोइकने एकपद किवारे वेपद
किवारे त्रणपद किवारे चारपद अथवा पांचपदना संयोगीथाय जेमएकपदस्थानक
वधे तेमदोपवृद्धिपण जाणवी एव २६ जेदथाय इत्यादिकअनेकप्रकारेदोपवृद्धिथा
य यतः एगागीपासवो ॥ सहंदो ४ गणवासीयउसन्नो ॥ डगमाइसंयोगा ॥ जह
बहुआतहगुरुहुंति ॥ १ ॥ इत्युपेक्षमालायां एनादिकादिसंयोगकरतां २६ जेदथाय
तेमादिकसंयोगी १० तथात्रिकसंयोगी १० चतु संयोगी ५ पंचसंयोगी १ एव २६
जंगादोपवृद्धिनाजाणवा तेमज २६ गुणवृद्धिना जाणवा तेदेखाडेठे १ गहगत २ अ
णुयोगी ३ गुरुसेवी ४ अनियतवासी ५ आयुक्त एहनापणएमज ठवीसजेठ गुणवृ
द्धिनाथाय जेमजेमगुणवधे तेमतेमविशेष आराधकथाय अनेदोपवृद्धिये विराधकप
णुवधे तथागुणवृद्धिये आराधकपणुवधे तेमां दोपवृद्धिना २६ नांगालिखियेठैयें

दिकसंयोगी १० नागा १ एकाकी-पास्त्यो २ एकाकी-सहंदो ३ एकाकी-
गणवासी ४ एकाकी-उसन्नो ५ पास्त्यो-सहंदो ६ पास्त्यो-गणवासी ७ पा
स्त्यो-उसन्नो ८ सहंदो-गणवासी ९ सहंदो-उसन्नो १० गणवासी-उसन्नो
त्रिकसंयोगीनांगा १० लिखेठे १ एकाकी-पास्त्यो-सहंदो २ एकाकी-पास्त्यो-
गणवासी ३ एकाकी-पास्त्यो-उसन्नो ४ एकाकी-सहंदो-गणवासी ५ एकाकी-
सहंदो-उसन्नो ६ एकाकी-गणवासी-उसन्नो ७ पास्त्यो-सहंदो-गणवासी ८ पास्त्यो-
सहंदो-उसन्नो ९ पास्त्यो-गणवासी-उसन्नो १० सहंदो-गणवासी-उसन्नो
चतुसंयोगीनांगा ५ लिखेठे १ एकाकी-पास्त्यो-सहंदो-गणवासी २ एका
की-पास्त्यो-सहंदो-उसन्नो ३ एकाकी-पास्त्यो-गणवासी-उसन्नो ४ एका
की-सहंदो-गणवासी-उसन्नो ५ पास्त्यो-सहंदो-गणवासी-उसन्नो

तथापंचसंयोगी १ नांगोथयो एव २६ थाय तेदिकसंयोगीथी त्रिकसंयोगीदूपणे
जारी तेथीचतु संयोगीदूपणेजारी चतु संयोगीथीपंचसंयोगीदूपणेजारी ह्वेदोपनेव्यति

रेके गुणवृद्धिपणोदेखाडेने १ गद्यग्रासीके० गद्यमांवासे २ अणुउगीके० अर्थगारे
 ३ गुरुसेवीके० गुरुवादिकनीसेगारे ४ अनियतग्रासीके० उग्रविहारी ५ आयुक्ते
 आउत्तोके० उपयोगीहोय एपाचपदमा जेमजेमएकेकापदनीवृद्धियाय तेमतेम विग
 पआराधकथाय यत १ गद्यगर्भ २ अणुउगी ॥ २ गुरुसेवी ४ अनियतग्रासी ५ आ
 उत्तो ॥ सजोएणपयाण ॥ सयमआराहगजणिया ॥ १ ॥ इत्युपदेगमालायां ॥ ११ ॥

दोपहाणीगुणवृद्धिजयणाजापेसूरि ॥ तेगुणपरिवारेहुये
 विघनटलेसविदूरि ॥ देवफलेजोअगणेतुऊरुणासुरवे
 लि ॥ गुणपरिवारेलहियेतोसुखजसरगरेलि ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ एम दोपनी हाणीयाय तथागुणनीवृद्धियाय अनेजयणाके० जतनायाय
 एटले बहुलाज अटपदोपेप्रवृत्तियाय तेएहगुण किगारेआवे तेहनाउत्तर जापेसूरि
 के० आचार्यजापेठे के जे गुणपरिगारेहोयके० एवागुणतोपरिवारगुणहोय तिवारे
 आवे तथाविघ्नसर्वदूरटले तेमाटेहेदेव तुऊके० तमारीरुणारूपजे सुरवेलीके०
 कटपवृद्धनीवेगाडी ते भारोआत्मरूपजेआगणु तिहाजोसफलीयाय तोतेगुणपरिवा
 रपामिये एटलाजमाटे उपदेगमालाना करतायेकहुठे यत सीहगुरुसुसिस्ताण ॥
 नहगुरुयणसहहताण ॥ वयरोकिरदाहीरा ॥ यणत्तिनविकोत्रियवयण ॥ १ ॥ ते
 माटेगुणपरिवारपामवोडुऊरठे तेगुणपरिवारेकरी सुखयशनी रगरेलपामिये एट
 ले तेहेजानदस्वरूपनारगनीरेल तेहनोप्रवाहपामीये एसातमाढालमा कहुजेहेदेव
 तमारीरुणारूप सुरवेलीजोफलेतो सुखयशपामिये तेमाटे हवे आठमाढालमा क
 रुणा विशेषजे दया तेहनु स्वरूप केहेजे ॥ १२ ॥

टाजआठमो प्रवृत्तिधरीनेयवधारोमुजवातएदेशी

कोडकहेसिद्धातमाजी ॥ धर्मअहिंसासार ॥ आदरियेतेएकलीजी ॥
 त्यजीयिवहुउपचार ॥ मनमोहनजिनजी ॥ तुजवयणेमुऊरग ॥ १ ॥

अर्थ ॥ राजीकोडकएमकहेने के सिद्धातसूत्रनेविषेएमकहुठे जे धर्मअहिंसाके० दया
 तेजसारके० प्रधानते नहिअहिंसासमोधम्मोऽतिवचनात् माटेएकलीअहिंसाजआ
 दरीये बीजा बहुके० अनेक उपचारके० उपायने त्यजीयेंके० सूकीदश्ये एमकहेने
 माटे हेमनमोहनजिनजी अथवामननेमोहनाउपजावणहार एगजेजिनेश्वरतेनोस
 वोधनकरिये जेहेमनमोहनजिनजी तुऊयणोके० तमारावचननेविषेमुऊनेरगर्तेरीजने

नविजाणेंतेसर्वत्यजीने ॥ एकअहिंसारंग ॥ केवल
लौकिकनीतिहोवे ॥ लोकोत्तरपंथजंग ॥ मन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तेदनेउत्तरआपेने के तेअज्ञानीनथीजाणता नथीनमजता जे सर्वपूजा
प्रभावना सामिवत्सलप्रमुखकरणीत्यजीने मात्रएकअहिंसानेविपेज रंगके० रीजक
रेने तेथी केवल लौकिकके० व्यवहारनितीकरीने एटलेलौकिकव्यवहारां एकद
यादयापोकारे तेसारीजागे पण लोकोत्तरमार्गजे जिनमार्गतेहनोजंगथायने एटले
एकलीढ्यामांजिनशासननथी पणजिनआज्ञांमांशासनप्रवर्तने एकलीढ्यायेंतो पडि
कमणापोसहप्रमुखपणनकरीशके तोपूजाप्रभावनानीवातो वेगलीरही इतिजाव.॥७॥

वनमांवसतांवालतपस्वी ॥ गुरुनिश्राविणसाध ॥ एक
अहिंसायेंतेराचे ॥ नलहेमर्मअगाध ॥ मन० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एकतोवालतपस्वी जे अज्ञानतपस्वीतेपणवनमावसतो एटले धोरकटनोकर
णहार तथा बीजो गुरुनिश्राविणके० गुरुआणाविना एवेहु एकअहिंसायेंतेराचेके०
एकअहिंसामुखेकहे एटलेवाद्यजीवनीगृहकरवी एटलामांजरीजने पणतेअहिंसा
नो अगाधके० ऊंडोमर्मने तेमूढ नजाणे एटलेस्वआत्माहणायतेहिंसा अनेस्वआ
त्मानहणायतेअहिंसा एहवामर्मनीतेनेखवरनथी ॥ ३ ॥

जीवादिकजेमवालतपस्वी ॥ अणजाणंतोमूढ ॥ गुरुलघुना
वतथाअणलहेतो ॥ गुरुवर्जितमुनिगूढ ॥ मन० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेकांइकहेजेने वालतपस्वी तथासाधुएवरावरकेमथाय तेनेकहेने के
जेमवालतपस्वी तेजीवअजीवपुन्यपापप्रमुखनुंयथार्थस्वरूप तेमूढ अणजाणंतोके०
अणसमजतोयको जेमतेहोय तथाके० तेमज गुरुलघुनावअणलहेतोके० हलकाना
रे लाजखोटने अणजाणतो जे आनुप्रायश्चित्तकलुं तेकरतावीजीकरणीमांयद्यपिप्रा
यश्चित्त तोपणलाजवणोते इत्यादिकवातोथीअणसमजुने जेमाटेगुरुवर्जितमुनिके०
गुरुयेंकरीरहितएहवाजेमुनिते गूढके० गुप्तरहस्यजेहोय तेवागुरुअनेलघुनावनेनल
हेइतिजावः एरीतेगूढशब्दगुरुलघुनावनेजोटीयें ॥ ४ ॥

नावमोचकरिणामसरिखो ॥ तेहनोशुचनेदेश ॥ आ
णारहितपणेजाणीजे ॥ जोइपट्टुपदेस ॥ मन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ नावमोचकपरिणामके० बौद्धादिकनापरिणामसरिखोठे एटलेबौद्धादिक
 एममानेठे के जेडु खीहोयतेनेमारीये तोदोपनलागे कारणके तेनेमारतानथी पण उ
 लटोडु खयीमूकारियेठेये एरीतेमावुरुतकरीने तेनेरुमुमानेठे तेसरिखो तेहनोके० ते
 टुढकादिकअज्ञानीनो खुजउदेशके० खुदप्रवर्तनजाणयो एटलेयद्यपितेयोनीअदि
 साडव्यथीने पणपरिणामे हिंसाजजाणवी तिहा हेतुकहेते जे आणारहितपणेजाणी
 जेएटले आझारहितमाटे यत् आणाएतवोआणाए ॥ सयमोतहयदाणमाणाए ॥
 आणारहितधम्मो ॥ पलालपुलुवपडिहाइ ॥ १ ॥ इतिवचनात् ए अर्थउपदेशपदग्रं
 थमाजोइने जाणीजेके० जाणीये यत् जअन्नाणीमूढो ॥ जचअगीयवृनिस्सिउवि
 हरे ॥ सोसुगायकम्मसरिसो ॥ पावयवधेविजिप्पति ॥ १ ॥ ५ ॥

एकवचनजालीनेगडे ॥ बीजालौकिकनीति ॥ सकल
 वचननिजगमेजोडे ॥ एलोकोत्तरनीति ॥ मन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एगाथानोअन्वयकरीअर्थ करते जेएकलौकिकवचनजालीने बीजासर्व
 नीतिनावचनगमेठे इत्यनय तेलौकिकवचनएजेकोइनेनहणवो तेऊपरआगमनापा
 वदेखाडेठेजे सबेपाणा सबेजुआ सबेजीवा सबेसत्ता नहतवा इत्यादिकआगमनुएहु
 वचनठे अनेयद्यपिजोकपणप्रौढमार्गेएम केहेते जेकोइनेनमारवो तेमाटे एवचननेजो
 क्रिवचन कहीये तेजौक्रिवचनपकडीने बीजासर्व नीतिवचनके० लौक्रियबीजा
 जेजोकोत्तरवचन दानदेवपूजासामीयात्सलप्रमुख ते नीतिवचन कहीये तेसर्वगानिदि
 येठे पणतेसर्वखोदुरुठे केमके जे सकलवचननिजगमेजोडेके० समस्तसिद्धातनाव
 चनजेठे तेने ठेकाएजोडे तेलोकोत्तरनीतिजाणवी सकलवचनएपदबीजीवारजोडु
 एटलेणजावजे गुणगणामाफक सदुसदुनीहदप्रमाणे समस्तसिद्धातनावचनजोडे जे
 थावचनतेमुनिराजनेजयाश्रीने अनेआचनतेगृहस्थनेआश्रीने तेअपेक्षाउजैनशास
 नमागणीने तेपोतपोतानीअपेक्षाप्रमाणेजोडे एलोकोत्तरनीति तेजिनशासननीतिने

जिनशासनठेएकक्रियामा ॥ अन्यक्रियासवध ॥ जेमना

पीजेत्रिविधअदिसा ॥ हेतुस्वरूपअनुवध ॥ मन० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ तथाजिनशासनते एकक्रियामा अन्यक्रियासवधठे जेमाटे जेहिंसातेज
 अहिंसा अने जेअहिंसातेजहिंसा अनेजेतपस्या तेज जो निस्पृहपणुनथी तोअतप
 म्याठे नोगीने अनेनोगीवतानिस्पृहपणुठे तो तेतपस्वीने इत्यादिकजिनशासन

मां एकांतनथी स्यादादृष्टे यतः अविद्यायापिहियाहिंसा हिंसाफलनाजनंनवत्ये
कः कृत्वाप्यपरोहिंसां हिंसाफलनाजनं नस्यात् ॥ १ ॥ इतिअहिंसाष्टकवचनात् ॥ ते
वलीहिंसातथाअहिंसा अनेकचेदं आगलीगाथामादेखाडेते जेमचापीजेके० जिन
शासनमांकहीयेठेयं त्रिविधअहिंसाके० त्रणप्रकारनीअहिंसा तेदेखाडेते १ हेतुअ
हिंसा २ स्वरूपअहिंसा ३ अनुबंधअहिंसा एविवरीदेखाडेते ॥ ७ ॥

हेतुअहिंसाजयणारूपे ॥ जंतुअघातस्वरूप ॥ फलरू
पेजंतैदपरिणमे ॥ तेअनुबंधस्वरूप ॥ मन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमांपेजीहेतुअहिंसाते यतनाकरवी केमके जे जीवयतनाकरवीतेअहिं
सानोहेतुते माटेहेतुअहिंसाकहीयें बीजी जे जंतुअघातके० जीवनेमारवोनही प्रा
णवियोगनकरवो तेहनुं नाम स्वरूपअहिंसाकहीये त्रीजीस्वर्गापवर्गादिकफलरूपेजे
अहिंसापरिणमे तेअनुबंधअहिंसानुस्वरूपजाणुं ॥ ८ ॥

हेतुस्वरूपअहिंसाआपे ॥ गुणफलविणअनुबंध॥ दृढ
अज्ञानयकीतेआपे ॥ हिंसानोअनुबंध ॥ मन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवेत्रणेअहिंसानाफलकहेते जेहेतुअहिंसातथास्वरूपअहिंसा एवेअहिं
साते गुणफलके० पुण्यफलआपे विणअनुबंधके० अनुबंधविना एतेहेतुतथास्वरूप
अहिंसाथीपुण्यबंधाय ते देवताप्रमुखनोजवपामे पण आगलेंसंलग्न पुण्यपरंपरानचाले
माटेपापानुबंधीपुण्यबंधाय जेम अहिंसानात्रणचेद तेम हिंसानपणत्रणचेदते ते
कहेते १ हेतुहिंसा २ स्वरूपहिंसा ३ अनुबंधहिंसा एत्रणमांहिंसानुं अनुबंधके०
फलतेपणजेहिंसानुंजआपे तेनाहेतुकहेतेके दृढअज्ञानयकीके० आकरेअज्ञानेकरी
ने एतेएजावजेहेतुयीजोइयेंतोअहिंसा तथास्वरूपयीजोइयेंतोपणअहिंसा अने अ
नुबंधेजोइयेंतो हिंसाते तांतेहिंसाथीपण तंनारवधे अने अज्ञानअहिंसाथीपणसंसार
वधे तेमाटेजेमां अनुबंधअहिंसाहोयते आदरवी इतिचावः ॥ ९ ॥

निन्दवप्रमुखतणीजेमकिरिया ॥ जेदअहिंसारूप ॥ सुर
दुरगतिदेइतेपाडे ॥ दुत्तरभवजलकूप ॥ मन० ॥ १० ॥

अर्थ जेम जमाजीप्रमुखनिन्दव नर्वजेनजिगेदता तथाक्रियापणजेननीकृताद
ता तेथीनगवनिमांजमाजीनुमहासंयमवग्याणुं पणजे अहिंसारूपके० नेक्रियासर्व

हेतुयुक्तिता तथास्वरूपप्रतिहारूपहृती पणते सुरङ्गरगतिदेष्के० देवतानीडुगति
एटने त्रिपिपियाप्रमुखदेवतानीडुर्गतिआपीने पठे पाठेके० नाखे डुत्तरनवजजक
पठे० इ गनरायएगोससाररूपजजनोकुवो तेमानाखे इति ॥ १० ॥

दुर्व्वलनप्रमामउपवासी ॥ जोवेमायारग ॥ तोपण
गरजअनतालेशे ॥ बोलेवीजुअग ॥ मन० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ तेऊपर सार देवामेठे जेम कोइरु शरीरेडुर्व्वल थयोहोय तथाप्रके०
नागाव्हेनोद्वाय अनेमासरमणनापारणुकरतोहोय एगोहोय अनेमायारगके० मा
यावतगय एटलेप्रज्ञानकटकरेठे एगोठे तोपण अनतिगारगनेमाउपजसे एटलेय
नतानररगमे एमवीजुअगजेसुयगडागतूत्रतेबोलेठे यत जइविषलिगिणेकिसे ॥ ये
जइविजुजियमाणमतमां ॥ जेइहमायातिमझति ॥ आगतागप्रायणतसो १ ॥ इति
दिनीपाथ्यने एटने एनीदया कोइलेसामां नाये ॥ ११ ॥

निदिनआचारंजिनशासन॥ जेहनेहीलेलोक ॥ मायापे
हेलीनसअज्ञाने ॥ सर्वेअदिसाफोक मन० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ ते निदिनआचारं जोरु चिनशासन हीले एटलेजे एरुलीदयामानेठे अ
नेपापाररुटरात्र तेप्राणीनपुगांचार्यना जीतनीगवर्नधी केजितव्यवहारं लोरुनि
दासर अनशाानीमतिपेप्राने तेनाआचरणनी लोरुनिदाकरे तेगारेजिनशासननी
पणनिदायाय के जुउआगारा चिनशासनमाठे माटे जिनशासनपण दुगष्टार
यापोपठे तेरागचिनशासनरी त्रिपानु कारणयाय माटे तमके० तेप्राणीने अदा
उपपु तेप्राणनेररीने मायापेहेजीरे० प्रथममायाययीन अनेज्यांमायाठेरी त्याग
रंरगिमाने सोररे० गोट्टीनि कानाणरी जेमाटे अज्ञानीनीदयाते त्रिमानजाण
यायत मागेमागयनागता ॥ कृमगणतुनुजएनसो ॥ सुयगकायस्मयस्म ॥ १
निअरगमाजमि ॥ १ ॥ इयुत्तगयनरचनात् ॥ १२ ॥

स्वरूपर्यनिग्रयनयाजे ॥ ठेरिगियामायद्य ॥ ज्ञानग
नियतिदअदिमा ॥ त्रिअनुरमेमद्य ॥ मन० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ अज्ञानादयामा दयाशनेने फनहिमानुं आपे एमकहु दये जेरुयचित्त
निमगय तरण अदिमानुं आपे तेहदेठे जे स्वरूपयीहे० परमायंतोनिरवपन

निःपापत्वे अनेक्रियासावद्यके० देखीतियद्यपिसावद्यते तोपण तेजस्वरूपयी हिंसाते तेजानगतिथिकेगी दिएअनुबंधके० अनुबंधआपे अहिंसाके० दया मद्यके० तत्काल एटलेएजावजंस्वरूपहिंसाजे दानविहारप्रमुख तेमुनिप्रमुखनीचे तेअनुबंधअहिंसानुज फलआपे यतःजगवत्यागे अणगारस्तणंतेजावि अण्णाणोपुरउडुहउजुगमायाएपेहा एरीयंरीयमाणस्स पायस्सअहेकुक्रुणपोएवावट्टपोतेवाकुलिगट्टाएवा पारियावक्केज्जा॥ तस्सणंतेकिऽरियावहियाकिरियाकज्जुऽसंपराऽयाजावकज्जति गोयमाणोसंपराऽया जावकज्जति ऽरियावहिया जावकज्जुऽ संकेषेणं जावतुज्जुऽ जहासत्तमसएतंतुडुदेसए जावअघोनिस्सित्तो ॥ इतिअट्टारमांशतकनांआठमांउदंशमांते ॥ १३ ॥

जिनपूजाअपवादपदादिक॥शीलव्रतादिकजेम॥पुण्यअनु
त्तरमुनीनेआपी ॥ दिएशिवपदवदुखेम ॥ मन० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ बलीजेमपूर्वमुनीनेहिंसा स्वरूपयी हती तेअनुबंधअहिंसाकही तेमजजि नपूजा तथाअपवादपदादिके वर्त्ततामुनी बलीगीजव्रतादिक जेममुनीनेअनुत्तरके० व ल्हट्टपुण्यआपीने एटलेएजिनपूजादिकरणी यद्यपिकचित्तमात्र स्वरूपयीसावद्यते अ नेगीजव्रतादिकते स्वरूपयीनिरवद्यते पणएवेहुजेदवालाने अनुबंध अहिंसानुज फल आपे तेमाटे एमकहुंजे अनुत्तरपुण्यआपीने दिके० आपे शिवपदके० मोक्षपद जे वदुखेमके० धणुद्धेमतेजिहा एटलेपरपराये सर्वसिद्धनु वेनारते ॥ १४ ॥

एहजेदविणएकअहिंसा ॥ नविहोवे थिरयंज ॥ यावत
योगक्रियावेतावत ॥ वोल्होवेआरंज ॥ मन० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एप्रकारे १ हेतु १ स्वरूप ३ अनुबंधं एत्रणजेवेंहिंसा तथाएत्रणजेवें अहिंसाते जाण्णाविना एकलीजअहिंसासामान्यप्रकारे माने तेनविहोवेके० नहोय थिरयंजके० थिरजावे एटलेएकअहिंसातेरेनही शामाटेके यावतयोगक्रियावेके० ज्यांलगे मन वचन कायानायोगनीक्रियातेचलनक्रियाते तावतके० तिहां लगे वोल्होवे के० कहोवे आरंजके० कर्मबंध एटलेपोतापोताना गुणवाणानीमर्यादा माफक ते रमां गुणवाणालगे कर्मबंधते अन्यथाऽरियापथिकबंध वेसमयनी स्थितिनो केमक ह्योते तेमाटे एकली अहिंसाकेवीतेकामनावे पणतेनाजेदसमजे तो सर्वतेकाणोजोडे

लागेपणलगेवेनहिंसा ॥ मुनीएमायावाणि ॥ शुचकि
रियालागीजेआवे ॥ तेमांतोनहीहाणि ॥ मन० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ इहा कीडक एम कहेते जे मुनिके० मुनिराजने विहारादिक करता हिंसा लागेते पण लगानेनही एटलेहायेकरी जाणीने हिंसाकरेनही एमजेकहेते ते माया राणिके० कपटनु वचनते एटलेमारीमातावध्या तेनीपर मायागालीयातवोलेते पण शुनक्रिया जे विहारपडिलेहण नदीउतरवी इत्यादिक करतां जे हिंसा लागी आये ते तेपोतानीमेजेज लागेते एमकेम कहेवाय केमके जे नदीउतरवी विहारकरो ते अजाणोयतो नथी तेतो पोतेजाणेजते जे नदीप्रमुख उतरता हिंसायगे तोपण उतरेते प्रचुनी आझाते तेमाटे जेहिंसा शुनक्रियाकरतां लागीआवेते तेमा हाणीके० दोष लागतो नथी ॥ १५ ॥

हिंसामात्रविनाजोमुनीने ॥ होयअहिंसकभाव ॥ सू
दमएकेडिनेहोवे ॥ तोतेशुद्धस्वभाव ॥ मन० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हिंसामात्रविनाके० एक हिंसाज देखीति नरुी एटले देखातो कोइ जीर नमाणो एटजा मात्रयीज जो मुनीनेके० साधुने होयअहिंसकभावके० अहिं सरपणु थायतो सूक्ष्मएकेडिनेते० लोकायायी पाचयावरनासूक्ष्मएकेडिजीमोनेपण सुद्धमभाव होरो जोइये केमके सूक्ष्मएकेडि जीरतेहिंसानामेज नथीकरता माटे तेनमारे खेगे अहिंसक थया अने जे अहिंसकनारपरिणम्यो तेतो सुद्धस्वभावि नि राणिपाप पण तेणइति काए निगररणथता देखातानथी तेमाटे मात्रहिंसाने अणकरेज अहिंसकनयाय जमानीनीपर अरिद्धायापिहियाहिंसा ॥ हिंसाफलनाज ननरत्येइतिअहिंसाटकरचनात् ॥ १७ ॥

जायजेदअहिंमामाने ॥ तेसविजोडेवाम ॥ उन्मगंअ
परादेवाणी ॥ जिननीजाणेजाम ॥ मन० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तमाटे जप्राणी इयनाप्रमुख जेवरी अनेक प्रकारनी अहिंसाने ते मापण जावेते० परिणाम जप्राणी अहिंमामाने तेरे० तेप्राणी सविजोडेवामने० सर्व चिनराणी पोतपानाने ठराणेनाडे तेप्राणीयी आगमवचन एरुपण दुयायनही ते नारयी अहिंमामानेने सर्वथाआगठरापो रागे जाडे जेरागे उत्तमैअपराधरा एके० उत्तमैवचन तथा अपराधवचन एकेदुयंरुने जिनेश्वरनी राणीजाणे एटले एनारवे उत्तमैमार्गे अहिंसा मुनिराजन रही आचारांगप्रमुखनेरिपे तयामा धरिप्रचुर पाणीना वेदेनी जाणतो माटे तथा एमहिना मये नदीउतरवी इत्या

द्विक अपवाद आज्ञा पण प्रचुर्येकरीते तोए सर्वउत्सर्ग अपवाद नावजाणे तेसर्व व
चन वामेजोमे पण मूर्ख जुंजाणे ॥ १८ ॥

कोइकहेनुत्सर्गआणा ॥ वांदोवेअपवाद ॥ तेमिथ्या

अणपामेंअर्थें ॥ साधारणविधिवाद ॥ मन० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ इहां कोइक एमकहेतेजे उत्सर्गमार्गंचालवुं तेज आज्ञाते पण अपवाद
ते वादोते एटलेपोतानीमतिकल्पनाते पणजिनाज्ञा नथी एमकहेते ते मिथ्याके०
खोदुते अणपामेअर्थेके० अर्थजाण्याविना एमकहेते तेनुं कारण के जे विधिवाद
होयतेसाधारणजहोय एटले एमजाणवुंजे उत्सर्गने अपवाद एवेहु विधिवादते ते
सर्वजीवने साधारणते पण एकजीवआश्रयीनथीकहुंतेमाटे अपवाद पण आज्ञाते
पणठाढो एटले स्वमतिकल्पनानथी ॥ १९ ॥

मुख्यपणेजेमनावेआणा ॥ तेमतसकारणतेह् ॥ कार्यइ

वतोकारणइहे ॥ एवेशुचमतिरेह् ॥ मन० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ वली एकहेतेके जंजु ६१पत्रतिनीवृत्तिमथ्ये एमकहुंते के जेअपवाद
तेकारण अने उत्सर्ग तेकार्य तेमाटे कहेतेजे मुख्यपणे जेमनावेआणाके० उत्सर्ग
आज्ञानाते एटले नावते कार्यकहीये अने जे कार्य तेउत्सर्गकहीये तेमाटे जेम
उत्सर्ग आज्ञाते तेमतसकारणतेह्के० तेमजते उत्सर्गवुंजेकारण तेअपवादते
तेनीपणआज्ञाते केमके जेकार्यने इवतोथकां कारणपण इव अनेजो कारणतेरेतो
कार्यपणतरे जोकारणनहीतो कार्यकिहांथीआवे एरीतेमाने तेनेजगुचमतिनी रेखा
जाणवी ॥ अथवाण्याथानोअर्थवीजीरीतेकरीयेतये जे इहांदुंदकजोकएमकहेते जेअ
मारेतोनावनिहेपतेवदनाकवायोग्यते पण नामतथास्यापनाअनेइअण त्रणनिहे
पावदनायोग्यनथी एमकहेते तेनेशीवामण दीणते जेमुख्यपणे जेमनावेआणाके० जा
वनिहेपेआज्ञाते एटलेनावनिहेपांवाद्ययोग्यते तेमतमकारणके० तेमजतेनावना
कारणजेनामाद्वित्रणनिहेपातेपण वांदवायोग्यते केमके जेकार्यनेइवतो तेकारणने
इवतो अनेकारण मान्याविना कार्यनेपामगंज नही एजगुचमतिनी रेखाते एटले जे
नावनिहेपोमानगंजतेने नामस्यापमादिकपण मानवाजोइये जोनामादिकनहीमाने
तोनावनिहेपांपण नहीमनायो एमथयुं ॥ २० ॥

कलपेवचनकहुंअपवादें ॥ तेआणानुमूल ॥ मिथप

हतेमुनीनेनघटे ॥ तेद्वनहीअनुकूल ॥ मन० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ पचकल्पमाहे एहबुचनकह्युठे के अपवादमार्गते जिनाज्ञानुमूलने
यत अग्राजवहारो॥ आणामूलजंजउनेतिष्ठ ॥ इतिवचनात् माटे मुनीनेतो ते मिश्र
पद्वटेनही रडोनथी तेअनुकूजनथी केमके गुणस्यानादिक क्रियायेंमिश्रपह्तान
थी तेहिजग्रागजीगाथामादेखाहेते ॥ २१ ॥

अपुनर्वंधकथीमान्निने ॥ जावचरमगुणगण ॥ जावअ
पेतायजिनआणा ॥ मारगजापेजाण ॥ मन० ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ फरीवधनथी करयो तेने अपुनर्वंधककहीयेते अपुनर्वंधकजेचोयोगुणगणो
निर्वाथी मान्निने जावचरमके० नेलाअयोगी केवली चउदमा गुणगणालगे इहाअपु
नअरुणअ चोयोगुणगणो जाणीयेथेये जेकारणे अत कोडाकोडी स्थितिकरीने कदा
पिकरी मिष्यात्वगुणगणोआपेतोपण सितेरकोडाकोडीनीस्थितिफरी नवांधे तेमाटे
अपुनर्वंधकहीये तथा उपाध्यायजीयेपण सगसोगाथाना तवनमध्ये एवीगाथाक
रीनेजे जेअगोरेनिरूपाधिरुपणु ॥ तेतेजाणोरेअर्थ ॥ सम्यक्दृष्टीरेगुणगणायकी ॥
जावजहेगियमर्म ॥ १ ॥ एगाथानेअनुमानेपण एमजणायने पठेतो अपुनर्वंधकनो
अर्थ बहुततुहे तैप्रमाण तथाउपाध्यायजीयेस्वरुतअध्यात्मसारअथमापण कहुते
जे अपुनर्वंधकापावत गुणस्यानचतुर्दश ॥ इत्यादिथी स्पष्टजणायने केचोथागुण
गणाधी चउदमाजग जिनआणाके० जिनेअरनी आज्ञाते अने जाणपुरवते एने
मार्ग रडेते तेमरनाय जावनीअपेहाये जाणरा अन्यथाचोथागुणगणाप्रमुगने
रिपे तोमहारिनाअमागेठे पण जावनीअपेहायें जिनआणाते इतिजाव ॥ २२ ॥

एकअहिंसामाजेआणा ॥ जापेपूरवसूरि ॥ तेएकातम
निनप्रिग्रहिये ॥ तिढानयविधिजेचूरि ॥ मन० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ तयागाथमा एफजी अहिंसानी आज्ञानाते जेम सवेजीगानहतवाइतिआ
चागगादिअवचनथी एमपुगाचार्य ययपिरुहेते तथापि एपाठ एकांतमतिके० एकां
तअहेनविग्रहिये० अगीमारनरुगीये तेमजतेअहिंसापण म्यादादमते अगीमार
रीये जेम मुनिगाने नरफांटीपञ्चकाण रीने नंदीउतरेते अनेपञ्चकाण करती
वरने नदीमाफनीतां गवनीनथी तांते पञ्चकाण म्यादादीनेपणएकांतेनथी एम
जाणवु तेमाटे इहा नरविग्रिनेनुगि० तेअहिंमानेरिपे नयनोत्रियणोते तता
अनेपनीगत समने नेनाणे एतअहिंमाने अनेअप्रफगनीते ॥ २३ ॥

आत्मजावहिसनथीहिंसा ॥ सघलाएपापस्थान ॥ तेद्व्य
कीविपरीतअहिंसा ॥ तासविरहनुंध्यान ॥ मन० ॥ २४ ॥

अर्थ ॥ बलीतेजवात देखाडेते आत्मजावहिसनथीके० जेकरणीकरतां पोता
नोआत्मजाव हणाणो तो तेमां हिंसाके० हिंसाजागे तथाआत्मजावहणातायकाअ
टारे पापस्थानकजागे अने तेद्व्यकीके० ते आत्मजावहणायायकी विपरीतके० आ
त्मजावजिहा नहणाय ते अहिंसाके० दयाकहीयें तासके० तेपापस्थानकना विरह
नुंध्यानएवीएजावअहिंसाठे एपदअहिंसानुंविशेषणठे ॥ २४ ॥

तसनपायजेजेआगममां ॥ बहुविधठेव्यवहार ॥ तेनिःशे
पअहिंसाकहियें ॥ कारणफलउपचार ॥ मन० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ तसके० तेआत्मजाव नहणवाना उपायके० प्रकार जेजे आगममां
के० सिद्धांतिमां कद्याठे एवाव्यवहारते बहुविधठेके० अनेकप्रकारनाठे दान देवपू
जा परिकमणा पोसहइत्यादिकअनेकठे अने जोकपरनी मूलगाथानोपाठ विहुंवि
धहोयतो एमअर्थकरीयें जे उत्तर्ग तथा अपवाद एवेप्रकाररूप व्यवहारठे तेनिःशेष
के० तमस्त जेटला आत्मानहणाववाना प्रकारठेतेअहिंसाकहियें एतलेएजावजे अप
वादपणआत्मा नहणाववानोकारणठे तथादानदेवपूजाप्रमुखपण आत्मानहणाववा
नाकारणठे तेने अहिंसाकहीयें एमस्तवनकरनारे ठेराव्युं तेवारे अपवादाने ठांठे
अनेउत्तर्ग तेआज्ञाठे एगीतेपूर्वेप्रतिवादियें कहुंहतुं तेदूरकखुंइतिचावः॥ इहांकोइकहे
गेजे एअपवादप्रमुख अनेकआत्माने नहणवानाकारणने अहिंसा केवीरीते कहीयें ते
ने कहेठे के कारणनेविषे फलउपचारके० कार्यनोउपचार करीयें ठेयें यथातंडुलान्
वर्षतिपर्जन्यइतिन्यायात् ॥ २५ ॥

जीवअजीवविषयठेहिंसा ॥ नैगमनयमत्तजुन ॥ संग्रह
व्यवहारंपटकायें ॥ प्रतिजीवेंऊजुसूत ॥ मन० ॥ २६ ॥

अर्थ ॥ हवेपूर्वे कहुंहतुंजे अहिंसांमां नयनाप्रकार घणाठे तेदेखाडेते तेमां प्रथ
मनैगमनयआश्रीजीवनेविषे तथा अजीवनेविषे हिंसाकहेठे तेनैगमनय एमकहेठेजे
जेमलोकमां अमुके जीव हण्यो तेमज अमुके अजीवयटनेहण्यो घटनोविनाशक्यो
इत्यादिकहिंसाशब्द सयले प्रवर्तेंते तथा संग्रहनय अनेव्यवहारनयएवेदुनयनेमते

ठकायनेविपे हिसामाने पणजे अजीवनीहिसा तेने हिसामानतानथी इहासग्रहनय नावेनेदठे एकदेशग्राहीसग्रह बीजोसर्वग्राहीसग्रह तेमासर्वग्राहीसग्रहतो नैगमन यमा ज्यो माटे देशग्राहीसग्रह इहाली गोठे हिसाशब्द अजीग्मा प्रपत्ततो लीगोन थी तेमाटे देशग्राहीसग्रह तथा व्यवहारनय तोजेरीतें लोकमाने तेरीते एवेनयपण माने माटे लोकपण ठकायने हिसामानेते तेमएवेनयवादी पणरुहेते तथा कृजुसूत्र नयवालो प्रतिजीपेके० जीग्जीवप्रतें निन्ननिन्न हिसामानेते एमउग्रनियुक्तिनीवृत्ति मध्येकह्युते तेआगलएज गाथामा कहेते तथाचतद्वेग तत्रनेगमस्य जीग्जीवपुहि सा तथावक्तारोजोकेदृष्टा यदुतजीग्नेनहिसितोविनागितस्तथा घटोनेनहिसितो विनाशित ततश्चसर्वत्रहिसागद्वानुवर्तनात् जीग्जीवपुचहिसानैगमस्यग्रहिसा प्येवमेवेति सग्रहव्यवहारयो पदसुजीग्निकायेपु हिसासग्रहआत्रदेशग्राहीइष्टय सा मान्यरूपश्वर्नगमातर्जावि व्यवहारश्चस्थूलविशेषग्राही लोफव्यवहारणशीजश्रापतथा चजोकोवाद्बुद्धेनपदस्येवजीवनिकायेपुहिसासग्रहआत्रदेशग्राहीमिष्टतिक्कसूत्रश्च प्रत्येकप्रत्येक जीवेजीग्नेहिसा व्यतिरिक्तामिष्टतीति हवेश्चार्थलखीयेंयेजीवग्रजीग्ने विपे नैगमनयने मतेहिसाकेहेरी एजुक्तके० पुक्तके अनेसग्रहतथा व्यवहारनयनेमते ठकायनेविपेज हिसामानेते तथाकृजुसूत्रनेमते जीग्जीग्प्रतेहिसाबुद्धीबुद्धीमानवी

आत्मरूपशब्दनयतिने ॥ मानेएमअहिस ॥ उग्रवृत्ति
जोइनेलहिये ॥ सुखजशलीलप्रसस ॥ मन० ॥ २७ ॥

अर्थ ॥ आत्मरूपके० आत्मातेजस्वरूपवे माटे हिसाअथग्राग्रहिसाते आत्मात्प मानेते शब्दनयतिनेके० सद्येप्रधान जेने एगत्रणनय१ शब्दसमनिरूढ ३ एवचूत एत्रणनयमानेते जेपोतानो आत्मा प्रमादीथयो त्रिगारे आत्मातेहिसा अने तेजया त्मा जेवारे अग्रमादीथयो तेगारे आत्मा तेज अहिसा यत आयाचेचग्रहिमा ॥ आआहिसतिनिष्ठउंसो ॥ जोहोइअप्यमत्तो ॥ हिसउग्रहिसउंस्यरो ॥ १ ॥ इति उग्रनियुक्तिवचनात् पाठज्ञात्रणनयनिश्चयना घरनावे माटे उग्रनियुक्तिनिवृत्तिनोपाठ पणएमते यया॥ गद्यसमनिरूढवचूताश्चनयायात्माग्रहिसामिष्टतीति ए जेमहिसा सा तनये फजायी तेनजग्रहिसाके० अहिसापण फजावियें अहिसाप्येवमेवेतिउग्रनि युक्तिवृत्तिवचनात् ए हिसानातथाग्रहिसानासर्गप्रकार ते उग्रनियुक्तिनीवृत्ति जोइने सु ख जशनीजीनातथा रुडीप्रगसाते लहियेके० पामिये एटलेयथार्थ जाणवायीएट लावाना पामिये ॥ २७ ॥

तालनवमोच्चत्रिपुनमञ्जुक्रमेण्डेजी

कोष्कसूत्रजआदरे ॥ अर्थनमानेसार ॥ जिनजी ॥ आपमतिअ
वलुंकरे ॥ नूलातेहगमारा ॥ जिनजी ॥ तुळवयणेंमनराखीयें ॥ १ ॥

अर्थ ॥ आठमांडालने अंतैसातनयेंकरी हिंसाफलावी नेनयेंकरी हिंसातो तेवारे
समजाय जेवारे सूत्रोनी टीका चूर्णितथानाप्य अनेनिर्युक्ति मानीये तो समजाय
पणकेवलसूत्रनां मूजपाठ वांचवाथी नमसजाय केमके जेसूत्रहोय तेसूचनामात्र
होय माटेजे अर्थनेनयीमानता तेने जिकादेवा साहं नवमांडालनेआठमांडालसा
थेंतंबंधीकरी कहेते जे कोष्ककं० जेहुंदक जुंपाक नामनदेवायोग्य माटेकोष्क एवुं
नामकहुं ते सूत्रजआदरेकं० केवलसूत्रजमानेते ॥ ५ ॥ एवकारते वृत्त्यादिकनिपे
धवाचकते तथाअर्थके० टीकाप्रमुखतेनयीमानता जिनजीके० हेरागडेपनाजीतण
हारहेवीतगग तेंकवाते आपमतिकं० स्ववृंदेंचाजणहारते पणआगमानुयायी चाल
तानयी अवलुंकरेके० जेटलुंकार्यकरेतेंदुलुं अवलुंकरेते माटे तेमूर्खगमार नूलाज
मेते कारणके सूत्रतांगणधरनारच्या अने अर्थतो तीर्थकरनोकह्यो यत अर्थचास ५
अर्हा ॥ सुचंगवृत्तिगणहरानिउणं ॥ इतिवचनात् तेमाटे अर्थनी नाकेतां तीर्थकर
नीआशातनाकरेते माटे अवलुंकरेते माटे हेप्रचुतमारेवचने मनराखीयें ॥ १ ॥

प्रतिमालोपेपापीआ ॥ योगअनेउपधान ॥ जि० ॥ गुम्नो
वासनसिरधरे ॥ मायाविअज्ञान ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ वली तेलोक प्रतिमाने लोपेते एटले प्रतिमाउत्थापेते पणकेवाते जेपा
पीआके० पापीते शामाटे जेश्रीनमवायाग तथाजगवति तथाज्ञाता अनेउपासक
रायपत्रेणी जीवानिगम जवृ० ६१पपन्नति प्रमुखनेविपेगाकात्प्रतिमाकहीते तेनेलोपी
उत्सूत्रवोलेते अनेजे उत्सूत्रवोलुं तेथ्रीजगवतिसूत्रमां पापकही बोलाव्युंते तेमाटे
पापीयाकह्या तेप्रतिमानोअधिकारतो उपाध्यायजीये हुंडीना स्तवनमध्ये कह्योते मा
टे ॥ ५ ॥ नथीकह्यो वली योगवहंवा तेने लोपेते कारणके श्रीनंदिसूत्र तथाअनुयोग
६१सूत्र अनेउत्तराध्ययन गणांगप्रमुखसूत्रनेविपे योगपणकह्याते तेपणउत्सूत्रवोली
लोपेते उपलक्षणयी आवकने सूत्रजणाव तेपण निगीय तथा गणांग सुयगटांग
व्यवहार उपासकप्रमुखमां नाकहीते तेवातोपण हुंमिनास्तवनमां आणीते तेथीअर्दी
नथीरुहेता माटे पापीते वली उपधानलोपेते केमके श्रीमहानिगीयप्रमुखसूत्रमां

उपधानकह्यावे तेलोप्यामाटे पापीकह्या वली गुरुनोवास मस्तकनेरिपे नररे एट
लेएजावजे समवायागसूत्र तथाश्री अनुयोगधारसूत्रप्रमुखनेलेवे तथा श्रावज्यकनि
र्युक्तिप्रमाणे तेमा गुरुनोवास कह्योवे तेलोप्यो माटेपापीकहिये वलीमायात्रीने क
पटेकरी लोकने नरममानाखेवे अक्षरार्थ मरडयो तेवक्रता अनेजे वक्रताते माया व
ली अज्ञाने ज्ञाने केमके व्याकरणादिकनण्यागिना सूत्रवाचेवे तेनवटे यत
अहकेरिसकपुणा॥सच्चंतुजासियउजवदवेहि पङ्कवेहियगुणेहि॥कम्मेहिवहुविहेहि ॥
दिपेहि आगमहियनामस्कायनिवाउवसगतद्वियसमाससधिपद हेउ जोगीय उणा
विकिरिया गिहाण धातु सरविजन्ति वन्नजुतं तेकखदशविहपिसत्र जहजणिय तह्य
कमुणाहोइड्यालसविहायहोइजासावयणपियहोइतोउसविह इत्यादि प्रश्नव्याकरण
सूत्रमध्येपाठवे माटेजेजाणेतेज्ञानीअन्यथा अज्ञानीकहिये ॥ २ ॥

आचरणातेहनीनवी ॥ केतिकहीपेटेव ॥ जि० ॥ नित
नुटेवेसाधता ॥ गुरुविणतेहनीटेव ॥ जि० तुळ० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेदुडीआनी आचरणाजे बाह्यक्रिया तेसरं नवीजवे मुखवापीवाहेरनि
कजबु मामो राखवोजनही विपाकसूत्रने विरोधी तथा जगवति दशवैकालिक प्रश्न
व्याकरणादिकसूत्रयकी गिगेवी आचारणा तेहनीकेतिके०केटलीकहीपें एटले घणीने
माटेहेवेव हेआत्माराम हेपरमानदविलासी वलीतेने निरतर साधताथकानुटेवे ए
टले लोक उखाणावे जे नरसा रे ने तेरनुटे तेउखाणो एनेघरेवे चलीपूजामा हिसाव
तावे अथने पोतेंमरे तेवारेछुरीये तथा पोतानेवादवा आवे तथादीकामहोत्सवकरे
तेंमा हिसायायके नयाय इत्यादिक बहुअधिकारवे पणकेटलोउखाय एमएकवात
साधवागयो एटले गमगमयी नुटीगपु जेमाटे गुरुरिना तेनीखरावटेवपडीगयीने
जोगुरुपरपरगत होयतो काइअटकेनही कियारे खलायनही सप्रदायविना गमग
मअटकेने एटले एजावजे नगुगवे मायेकोइनिकयो तेवारेपणगुरुनहतो ॥ ३ ॥

वृत्तिप्रमुखजोइकरी ॥ जापेआगमआप ॥ जि० ॥ तेहज
मूढानंजवे ॥ जेमकुपुत्रनिजवाप ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वृत्तिके० टीका अने प्रमुखगर्भ चूर्णिनिर्युक्ति आदिसेवा तेजोइकरीने आ
पके० पोतेआगमने जापे एटले वृत्तिप्रमुखवानीराखी तेना जावजोइ आगमनोअर्थ
वीस्वेगाडे पत्रेजोऊआगळे एकु सुत्रवाचे एमतेअज्ञानी टीकाप्रमुखनेउजवे कोइपु

वेजेटीकानिर्मुक्तिमानोऽं तेवारं कहेजेनश्री मानता जेम कुपुत्रहोयते पोताना वाप
 ने उजवे एटले वापहोएसादो अनेपोतेहोए वेज पनेकोऽपुत्रेज आतमाग गानगा
 वे तेवारं आढोअवजोववावआपे तंमटीकाप्रमुखनो उपकार अनेतेनेज नमाने॥४॥
 वृत्त्यादिकअणमानता ॥ सूत्रविराधेदीन ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ
 तदुभययकी ॥ प्रत्यनीककह्यातीन ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ५ ॥
 अर्थ ॥ वली वृत्त्यादिके० वृत्तिचूर्णिनापने अनुसारं प्रकरणचरित्रादिकनेअण
 मानतायका तेदीनके० नावदयाकरवायोग्य सूत्रनेज विराधेने सूत्रनीज आशातनाक
 रेते श्रीतमवायांगसूत्रं तथानंदिसूत्रकह्युंते आयरेणंपरित्तावायणासंकिज्ञाअणुउगा
 यागसंवेक्षावेदासंवेक्षासिजांगा संवेक्षाउ निजुत्तीउसंवेक्षाउ पडिवत्तिउसंवेक्षा
 उ संयेयणीउ इत्यादिककह्याते तेमाननही तेवारं सूत्रनेविराधेजवे वली॥ सूत्रप्रत्यनी
 क ० अर्थप्रत्यनीक ० तडनयप्रत्यनीक एश्रीगणागसूत्रकह्याते यतः सुयंपपुत्रतउ
 पडिणीयायतमुत्तपडिणीए अउपणिए तडनयपडिणीए एश्रीजागणाना चोयाउदे
 गेकह्युंते एमज नगवतिसूत्रना आवमांगतकना आवमांउदेगामांकह्युंते तो अर्थप्र
 त्यनीकतेनिर्मुक्त्यादिकजनशीमानता तनेकहीयें तेगिवायअर्थप्रत्यनीक तथातडनय
 अत्यनीक तेवीजाकोनेकहीयें तेवतावो ॥ ५ ॥
 अक्षरअर्थज एकलो ॥ जोआदरताखेम ॥ जि० ॥ नगव
 इअंगेनापिउ ॥ त्रिविधअर्थतोकेम ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ६ ॥
 अर्थ ॥ जोकंवज एकजो अह्मर्थ मानीयें एटले जेटखुं सूत्र तेडखुंज गद्यार्थ
 आदरीयें मानीयें अनेतेम मानता तमने खेमके० कुगलवे तोनगवतिसूत्रमांत्रिविध
 ० त्रणप्रकारं व्याख्यान अर्थ कहवो कह्युंते तेकमयटे तथा अनुयोगद्वारें वं प्र
 रं अनुगमकह्याते नुत्ताणुगमेव निजुत्तिअणुगमेव तथा निजुत्तिअणुगमेतविहंप
 उवगाय निजुत्ति अणुगमेइत्यादिक तथाउदसे निदसे निगमे खेत्तकालपुरितेय
 याअनुयोगद्वारमांते तेनाअर्थकमकगोऽतिनाय. ॥ ६ ॥
 सूत्रअरथपेदेलोवीजो ॥ निजुत्तिविमीस ॥ जि० ॥ निरवि
 शौपत्रीजोवली ॥ इमनापेजगदीश ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ७ ॥
 अर्थ ॥ तेजत्रणप्रकारं व्याख्यानदेखाइंते प्रथम सूत्रनो गद्यार्थ शिष्यनेदेवो
 मांके० नमस्कारयाउ अरिहंताणें० अरिहंन रागद्वेषरूपजगदह्या माटे तं

शब्दार्थग्रन्थिरीते आग्रह्यो तेवारे बीजोके० बीजीगर अर्थरुहे ते निष्कृत्तियेमीम
के० निर्युक्तिसहित अर्थ रुहे हे शिष्य ते अरिदत्तचारप्रकाशनाते नाम स्थापना इय
अनेनाग्र नेदें यत्त नामजिणाजिणनामा “वणजिणापुणजिणदपडिमाउ ॥ दवजि
णाजिणजीवा ॥ जावजिणासमवसरणउ ॥ १ ॥ इत्यादिक एम बीजीगर अर्थया
वड्यो पठे त्रीजीवार फरी एजपदनो अर्थ निरग्रिणेपके० समस्तरीते कहे एटलेस
गेप्रसगे सर्वकहे नैगमादिकनयपण शक्तिहोय तोफळारे तेना साग्रनकहे उवा
हरण जे अरिदत्तने नमस्कारनु फलकहे इत्यादिक एटले एजावजे प्रथम अर्थमां टी
काचूर्णि अनेबीजाअर्थमा निर्युक्ति तथात्रीजाअर्थमा जाययाव्यु एम हेजगदीगनु
जापेके० जगवतिनाशतक १५ माना त्रीजा उद्देशामा कहेते सुत्तयोवजुपदमां बी
उनिष्कृत्तिमीसउत्तणीउ ॥ तइउयनिरवितेसोए ॥ तविहिहोइयणुउंगो ॥ १ ॥ एगाथा
नदिसूत्रमध्येपणनें तेमाटेअर्थप्रमाणकरेतो खेमथाय ॥ ७ ॥

गयानरचालेचले ॥ रहेथितितसजेम ॥ जि० ॥ सूत्रअ

रथचालेचले ॥ रहेथितितसतेम ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जेमनरके० पुरुषनीगया तेजेवारें पुरुष चाले तेवारे ठापेडी पण चाले
अने रहेके० पुरुषवनोरहे तेगारे तसके० तेगयानोपण स्थितिके० रहेवु थाय जे
म ए तेम सूत्रअने अर्थमापण एमज जावबु सूत्रनीचाले अर्थ चलेके० चाले रहे
के० सूत्ररहे तेवारे तसके० ते अर्थनुपण थतिके० रहेवुथाय ॥ ८ ॥

अर्थकहेविधिवारणा ॥ उन्नयसूत्रजेमगाण ॥ जि० ॥ तेम

प्रमाणसामान्यथी ॥ नविप्रमाणअप्रमाण ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ वली अर्थके० टीकाप्रमुखहोय तेजसमजावे अनेप्रिके० विविवाद
तथा वारणाके० निपेधसूत्र तथा उन्नयसूत्रके० विधिसूत्र तथा निपेधसूत्र एतेहु सू
त्रजेमगाणके० गाणासूत्रमध्येकह्याते यथा ॥ नोकप्पइनिग्गयाणवानिग्गयिणवाइ
माउ ॥ इदिछाउगणियाउउचितजिताउपचमहणवाउमहानदिउ अतोमासस्त उवु
चोवा तिरुचोराउत्तरिएस तरिचएवा तगगाजकुणासरसइ एरायतिमही इति एरीते
निपेधकरीने वली लगताज सूत्रमाग्राझाकरी यथा पचदिवाणेकप्पतितनयसिगाउ
निष्कगिवापवहे जचणकोइतेदउग्रसिगएऊमाण सिमहतायाणारितेहिइति एवे सू
त्रकह्या एकप्रियनु एकनिपेधनु एमेमाकेहुसूत्रप्रमाणकरिय अनेकेहुसूत्र अप्रमा

एकरिये इहां एके अप्रमाण नचायइतिज्ञावः हवे पठवाडाना वेपदनो अर्थकहेते
 तेमके० तेरीतेजेम वाणंगमध्ये वेदुसूत्र देखाड्या तेम सामान्यप्रमाण जेसूत्रते ते
 सूत्रयी नविप्रमाणअप्रमाणके० इहांसामान्यपदते तेमाटेजाणियेठये जेविशेषपद
 बाह्यस्थीजावीये तेवारेएम अर्थचाय जेविशेषप्रमाण तेटीकाप्रमुख तेनविअप्रमा
 एके० अप्रमाणनयी एटलेएजावजे प्रमाण वेप्रकारना एकसामान्यप्रमाण बीजुं
 विशेषप्रमाण तेमां सामान्यप्रमाण तेसूत्रकहीये जेमां सामान्यपणे सूचनामात्रे
 कहुं होय अने विशेषप्रमाणते अर्थटीकाप्रमुखनेकहीये जेमां विस्तारीनेकहुंते
 एवेप्रमाणते तेमां सामान्यप्रमाणखरुं अने विशेषप्रमाणखोटुं एम नकेहेवाय सा
 मान्यप्रमाणयी विशेषप्रमाण तेअप्रमाण केमथाय इतिज्ञावः ॥ ९ ॥

अंधपंगुजेमवेमले ॥ चालेइहितठाण ॥ जि० ॥ सूत्रअरथ
 तेमजाणीये ॥ कल्पजाप्यनिवाण ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ जेम अंध जोचनहीन अनेपंगुके० चरणहीन एवेमजीने चालेइहितठा
 एके० बांझितस्थानकनेविपे चाले तेमसूत्र तथाअर्थजे टीकाप्रमुख मजीने यथायथ
 स्थानकअर्थ जोडीगकीये एमकल्पजाप्यनीवाणीते ॥ १० ॥

विधिवद्यमजयवर्णना ॥ उत्सर्गद्वयपवाद ॥ जि० ॥ तदुचय
 अर्थेजाणीये ॥ सूत्रनेदअविवाद ॥ जि० ॥ तुज० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ बली १ विधिसूत्र २ उद्यमसूत्र ३ जयसूत्र ४ वर्णवसूत्र ५ उत्सर्गसू
 त्र ६ अपवादसूत्र ७ तदुचयसूत्र एतद्विसूत्रनानेदनीखवर अर्थयीजणाये नहीतो
 शीखवरपडेजे आसूत्रते शीअपेकाहुंते यथा ॥ संपत्तेजिखुकालेमि ॥ असंजंतोअ
 मुठिठ इमेएकम्मजोगेणां जंतपाणंगवेसए ॥ १ ॥ एदशवैकान्तिकनापांचमांअध्ययने
 कहुं इत्यादिकविधिसूत्रकहीये तथा इमपत्तयपंगुयए ॥ जहानिवडइरायगणाणअत्र
 ए एवंमणुआणजीवियंममया ॥ गोयमामायमायए ॥ इत्युत्तराध्ययननेदशमाध्ययनेकहुं
 इत्यादिकउद्यमसूत्रकहीये अने नरकनेविपे मांसस्विरादिकवर्णवीकहेवा यथा ॥ उक्त
 राध्ययनेमृगापुत्रअध्ययनमां तथा मृगगडांगना नरकविजन्तिअध्ययनमां तेपरमाये
 मांसादिक नयी पणजयसूत्रते यतः नरएसुमंसस्विराड ॥ वजंपत्तिक्षिमितेणं ॥ जय
 हेउइहतेति ॥ विउद्विषपावउनतयं ॥ १ ॥ इत्यादिक जयसूत्र यथा कडिठमिय
 तमिडाइत्यादिकउद्ववाइ ज्ञाताधर्मकथाप्रमुखनेविपे प्रायेसूत्रते तेवर्णवसूत्रते वजी

इच्छेसिंहजीवनिकायाण मेवसर्पदडसमारजेष्ठा इत्यादिक उजीरनिकायना रदक प्रमुखयाचारांगादिकसूत्रनेविषे तेउत्सर्गसूत्रजाणया तथातेदयथतेप्राये अपवादम ज्ञे अथवा नयालजिज्ञानिउणसहायगुणाहिय वागुणउंसमया ॥ इकोपिपादा विचक्षयते विहरिक्करुम्मेसुसङ्गमाणो इत्यादिक अपवादसूत्रजाणवा तथा जे मा उत्सर्ग अने अपवादसाथेरुहेयाय तेतडुनयसूत्रकहीये जेम अण्डाणाना समग्रहिआसियवडयाहि ॥ तप्रावमिउग्रिहिणा ॥ पडियारपवत्तणनेय ॥ १ ॥ इ त्यादिकअनेकप्रकारना स्वसमय परसमय निश्चय व्यग्रहार ज्ञानक्रियादिक नानाप्र कारे नयमतनाप्रकाशक सूत्रनाजेजेद तेअविवादपणेके० जेमाऊगडोनकवे एरीते स्वस्थानके अर्थेयीजोडाय ॥ ११ ॥

एहजेदजाण्याविना ॥ कखामोहलहत ॥ जि० ॥ जगतर प्रमुखेकरी ॥ जाप्युजगवइतत ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १७ ॥

अर्थ॥तोएपूर्वोक्तजेद जाण्याविना जगतरप्रमुखेकरीने कखामोहके० मिथ्यात्वमो हनीने लहतके० वेदे एमजगवतिसूत्रमां ततके० निश्चेजाप्युठे एटले एजावजेसूत्रता विविध आशयनाहोय तेआशयनीजेवारेंमालमपडे तेवारे मनमा जाऊपजेकेआस रु के आखरुएवीशकायाय अनेजेशका तेमिथ्यामोहनीयाय तथाचोकजगवत्यांगे प्रथ मगतके तृतीयउद्देशके अष्टिणजतेसमणाविनिग्गयाकखामोहणिक्करुम्मेवेदेति हता अष्टिकहणजतेसमणाविनिग्गया कखामोहणिक्करुम्मेवेदेतिगोयमा तेहितेहिनाणत रेहिदसणतरेहि चरित्तरेहि जिगतरेहि पवयणतरेहि पावयणतरेहि कप्पतरेहिमय तरेहिं मततरेहि जगतरेहि णयतरेहि णियमतरेहि पमाहिणतरेहि सकित्ता कखिता वितिगिष्ठिता जेयसमावन्ना कलुसमापणा, एवखलुसमणा निग्गयाकखामोहणिक्करु म्मेवेदेतिइति एनासमाधान जगवतिनीवृत्तिथी जोइलेजो तेमाटेटीराप्रमुख अर्थ जा ण्यायीज सर्वसमाधानथाय आन्नायपामिये पण केवल सूत्रेज नपामिये इहा जगत रप्रमुखेकत्यु तेमध्यग्रहणेआयतयोर्ग्रहणमितिन्यायात् णाणतरेहि पदपणलेया॥ १२

परिवासितवारीकरी ॥ लेपनअशनअशोप ॥ जि० ॥ कारण थीअतिआदरचा ॥ पचकल्पउपदेश ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ परिवासितके० रात्रे वासीराखवु तेवारीकरीके० वारीने एटले मुनीने स निधिमात्र पणराखवु ते रात्रे नघटे एहवु शुतेकहेठे लेपनके० विलेपन अथवा कु

सुमवासिततेजप्रमुख अने अशनके ० आहारतथाअशेषशर्द्धेप्रमुख लेवा तेवारीने वली
 कारणथी अतिके ० अत्यंतकारणे आदर्यांके ० तेमुनीयेअंगीकारकखां एटले वासीराख
 वानी मुनीने आजाकरी तेपंचकल्पग्रंथनो उपदेशते उपलक्षणथी निशीयनेविषे पण
 कष्टुंते यतः ननुउपयादिसंनिधि. क्रियतेनवा उच्यते उत्सर्गेणनकल्पते कारणेतुनवत्य
 पि तथाहिवोविन्नमंडवनांमयचुडकोयणन्यतरउगामयोस्ताइनछितउतुरिएककोनल
 प्रइअउतउचिन्नमंडवेउसहगणोपरिवासिह्मइतिनिशीये तेमाटे एकारणादिक प्रका
 रतेटीकाप्रमुखविना जणायनही ॥ १३ ॥

वर्पागमननिवारीउ ॥ कारणेंनाप्युंतेह् ॥ जि० ॥ ठाणेंगे
 श्रमणीतणुं ॥ अवलंबादिकजेह् ॥ जि० ॥ तुऊ० ॥ १४ ॥

अथे ॥ वर्पागमनके ० चोमासानेकाले विहारकरवातुं निवायुंते श्रीगणांगना
 वीजाउदेशामथे यत. लोकप्यतिनिगंगंवाणंवाणिगंगंवीणंवा पटमपाउसंमिगामाणुगा
 मंडुत्ति जित्तएइति तथा कारणेनाप्युंतेह्के ० तेजवर्पाकालमां कारणथी विहारकर
 वानी आजाकरी तेपण्ठाणंगसूत्रना पांचमा गणाना वीजा उदेशामांकष्टुंते यतः
 पंचहिगणोहिकप्यंतिनंनयंनिवा चुजिकंवा जावमहतावाआणागिएहिं इतितथात
 त्रैववासावास्तंपक्षोमविचाणं नोकप्यति निगंगंयाणवा निगंगंवीणवागामाणुगामेड
 इज्जिनंएवंपंचहिगणोहिकं कप्यतितं णाणठयाए दंमणठयाए चरित्तठयाए आयरिय
 उवआएवा तंविमुजेक्काआयरियउवआयाणंवा वहिता वैयावच्चरणपाएइति व
 लीएजश्रीगणांगनेविषे श्रमणीके ० साथवीने अवजंवनके ० थालंवेतो प्रहनी आ
 डा अतिकमेनही यतः पंचहिगणोहिनमणेनिगंगंये निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवलंब
 माणेवा णातिक्कमतिनंनिगंगंथिचणं अन्नयरे पसुजातितेवा पक्किजातिणवा उडातेह्का
 तत्थनिगंगंये निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवजंवमाणेवा णातिक्कमतिनिगंगंये निगंगंथि
 पुगंनिवा विनमंनिवा पक्कजमाणिवा पवटमाणिवा गेन्हमाणेवा अवलंबमाणे
 वा णातिक्कमतिनिगंगंये निगंगंथि सेयंनिवा पंकेनिवा पण्णमंनिवा उदमंनिवा उडु
 माणिवा उडुक्कमाणिवा गेन्हमाणेवा अवजंवमाणेवा णातिक्कमति निगंगंये नि
 गंगंथि णायंआरुहमाणेवा उंजंमाणेवा जावणातिक्कम निगंगंये उंजं निगंगंये
 वचत्तपाणपडियाइज्जिन निगंगंये निगंगंथि गेन्हमाणेवा अवजंवमाणेवा णातिक्कमति
 इत्यादि एउपजकणथी नाबुनाधवी एउस्थानके जेजादं एउस्थानां
 श्रीगणांगमथेते तेकेटलारु जराय अने वजीनयमेमाणे उरुचंगडरा

नात्रगोपाग जोवानही तथा जीतने आंतरे वसवुनही एमकहुं तेवाततो प्रतिध
 ठे माटे प्रतिपक्षीआलावो उपाध्यायजीयें संनागोनही तेथी अमे जख्यो पण नही
 तो वृत्यादिकविना केम वधवेज्ञेइतिनाव ॥ १४ ॥

आधाकर्मादिकनही ॥ वधतणोएकत ॥ जिन० ॥ सुयग

मेतेकेमघटे ॥ विणवृत्यादिकतता ॥ जिन० ॥ तुज० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ आधाकर्मी आहारकरवो ते नहीके० नथीरुह्यो वधतणो एकंतके० क
 र्मवधनो एकातनथी एटले एनावजे आधाकर्मी आहारकरता कर्मवधाय पणखर
 अनेवली नवधाय एम पण कह्यु श्रीसुयगडागसूत्रमध्ये तेकेमघटे यत आहागडा
 इच्छति अणमणोसकम्मुणा उवजित्तेचियाणिक्का अणुवजित्तेतिवाणुणो ॥ १ ॥ एते
 हिंदोहिवाणेहि ववहारोणविक्काइ ॥ एतेहिंदेहिवाणेहि आणायार तुजाणए ॥ २ ॥
 एसुयगडागना २१ मांअध्ययनेठे माटेएवीवातोते टीकाप्रमुखविनाकेम सूत्रस्पष्टयाप

विहरमानगणधरपिता ॥ जिनजनकाटिकजेह ॥ जिन० ॥ क्रम
 वलीआवश्यकतणो ॥ सूत्रमात्रनहीतेह ॥ जिन० ॥ तुज० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ वली विहरमानके० विचरता वीसतीर्थकर तथा तेओनागणधर अने
 तेओना पिता उपलक्षणथी माता जठन नगरी विजय परिवार केवलीप्रमुख तेसु
 त्रमा जडेनही अथवा जेम वीस वेहरमानना गणधर तेमज उपलक्षणथी रूपनादि
 कना गणधरपण सर्वसूत्रमा नथी तथागणधरोना पिताप्रमुख सूत्रमात्रेनथी तथा
 जिनके० चोवीसतीर्थकरना मातापिता उपलक्षणथी वीजोपणपरिवार तेसर्व
 सूत्रमा नथी ते आवश्यकतादिक माने तोज जडे वलीआवश्यकजे उन्नयटक पडिक
 कण्ठरु तेहनोजे क्रमके० अनुक्रम ते जे अमुक पठे अमुक कहेबु इत्यादिक सु
 एणानहीके० मात्रएकलासूत्रमा नलाजे एवी घणीवातोते तेकेटलीजखाय पण
 रप्रमुखेनिर्युक्त्यादिकमाने तोपारपडे नहीतो गोथाज खाय ॥ १६ ॥

पापविनाकेमपामिये ॥ जावसकलअनिवद्ध ॥ जि० ॥ गुरु
 थीअणीवारता ॥ होवेसर्वसुवद्ध ॥ जि० ॥ तुज० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ परिवारके० टीकाप्रमुखविना केमपामियें सकलके० समस्त अनिवद्ध
 निधिमात्र पणखायबु ॥ ने ठेडालगे सर्ववात केमजडे सूत्रमांतोलगारेक नाम मात्र

कहे संपूर्णतो टीकाप्रमुखमां जाने अथवा अनिवद्धके० सूत्रमांनथी वंधाणा एवा
चावतो घणा रघ्याळे अत्यंत थावरमांथी आवीजेम मरुदेवाजी मोहंगया इत्यादि
क वगरवांध्या पांचसो आवेशे तेसर्व केवल सूत्रेज केवीरीते गम्यमान थाय तेमा
टे गुरुआदिकना मुखनी चाणी सांजलीये जे संप्रदायिक होय तेधारताथकां होवेस
र्वसुवद्धके० सर्वसुवद्धथाय सुयुक्तिवंतथाय ॥ १७ ॥

पुस्तकअर्थपरंपरा ॥ सघलीजिहनेहाय ॥ जि० ॥ तेसुवि
दितअणमानतां ॥ केमरहेसेनिजआय ॥ जि० ॥ तुळ ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पुस्तक जेअंगोपांगादिक अक्षरन्यासरूप अर्थटीकाप्रमुख जेगुरुसंप्रदाय
परंपरा तेसर्वजेने हाथे एवाजे सुविदित शुद्धमार्गना परुपनार तेहने अण
म ॥ एटले अंगीकार कखाविना केम रहेसे निजआयके० पोतानी समकितरू
त्रमां ॥ धी तेरीरीते रहेसे ॥ १७ ॥

प्रकरण ॥ गुरुपासेशिखतां ॥ अर्थमांहेनविरोध ॥ जि० ॥ हेतुवाद
अर्थ ॥ प्रते ॥ जाणेजेहसुबोध ॥ जि० ॥ तुळ ॥ १८ ॥

मुखवा ॥ चढावपुं टालीने सगुरुपासे विनयादिकेकरीने सूत्रना अर्थ जे
अर्थ ॥ बली अथकां तेमां कांइविरोधनथी एटले तेमूर्खलोक एमजाणेजे
के० अणीवद्ध तेदूरथी अर्थमां विरोधे पण गुरुमुखे शिखताथकां कांइ विरोध
धारतां हेतुवाद कहेतां कारणनिमित्तवाद एहवो
कीसुबोधके० नलोबोधथाय ॥ १८ ॥

विरोधगणंत ॥ जि० ॥ तेसूत्रे

नयापलरा ॥ जाजाराएकत ॥ जि० ॥ तुळ ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ बली अर्थके० टीकाप्रमुखनेविपे मतनेदादिकेके० कोइमतनेदे कोइ वा
चनांतरनेदे नेदपणुं देखीने जे विरोध गणेवे अने कहेजे टीकाप्रमुख विरोधीने
मलतानथी तोकेम मानीये तेहने कहेजे जेप्राणी टीकाप्रमुखमां विरोधपणुं जोशे
तेसूत्रमांण विरोधपणुं देखे जोएकांते निश्चकरी जोशे तो सूत्रमां पणवणो वि
रोधते तेकेम नथीजोता इतिनावः ॥ १९ ॥

संहरताजाणेनही ॥ वीरकहेएमकल्प ॥ जि० ॥ संहरतां
पणानाणनो ॥ प्रथमअंगजेकल्प ॥ जि० ॥ तुळ ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवे तेज सूत्रना निरोपिणाने देखाढेठे जे देवानदानी कुखयी लेझे
त्रिमलादेवीने कुवे सहरताके० सहसा तेसहरता गीरस्वामीये जाणुंनही एमथ्री
रूपमत्रमा कृत्यते यथा ॥ साहरिक्लिस्तामितिजाणः ॥ साहरिक्लिमाणेनजाणः
सादरीणमितिजाणः इतिपाठात् तथा वीरस्वामीने हरणगमेपीये सहसा तेअवसरे
प्रथमअगजे श्रीआचारागतेमा ज्ञाननो जटपके० शब्दने एटले एनावजे सहरताय
का प्रनुयेंजाणु गमकृत्यते तथाचतत्सूत्रसाहरिक्लिस्तामितिजाणः साहरिमितिजाणः
इ सादरिक्लिमाणेरिजाणः संसमणावसोइतिपचढोनावनाध्ययने इतिविरोध २१॥

ऊपन्नकृदञ्जोयणो ॥ जवूपन्नत्तिसार ॥ जि० ॥ वारव
लीपागतरे ॥ मूलकद्वेयित्तार ॥ जि० ॥ तुळ ॥ ५५ ॥

अथ ॥ राज्ञी शयनकृदनु श्रावयोजन मूलविस्तारते एमजबूदीपपन्नत्तिस्त्रमा
रहते यत एतणमनकृदेनामकृदेपन्नते अचजोयणाइव उच्चत्तेण दोजोयणा
उच्चत्तेणमूनेअचनोयणाइविस्केणेमनेठजोयणाइविस्केणे उअरिचत्तारिजोयणाइ
विस्केणेइत्यादिइ जबूदीपपन्नत्तिनोपाठते सारके० प्रधान एहवी जबूदीपपन्नत्तिरुहे
ने गाथानोअर्थअन्वयसरी करिये एटसे एकपाठतो ए कह्यो वली एज जबूदीप
परिमां पाठाते जीनोपाठते तेमां आगजोजन मूलविस्तार कह्योते तकेम मने
एज मत्रमां रेपाठगा मवेदना ज्ञानमाफेगन्थी तासुदिग्धयचन केमहोय इति
नार नयानन्यात मूनेआगजोयणाइविस्केणे मनेअचजोयणाइविस्केणे उच्च
त्तेणमूनेअचनोयणाइविस्केणेइत्यादिइपाठजाजो केअनसूत्र मेजरी आपजो ॥ २२ ॥

मनावनमयमद्विने ॥ मणनाणीममयाय ॥ जि० ॥ अठम

याज्ञातारुदं ॥ एतोश्चरनुपाय ॥ जि० ॥ तुक्र० ॥ ७३ ॥

अर्थ ॥ श्रीमन्निनायक्यामीने मनापनसो मनपर्ययज्ञानी श्रीममवायागमूत्रमये
कदाच यत् मन्निमन्नाश्रयतामनापनमणपङ्केयन्नाणीमयाहोउति ॥ तथा श्री
दातामूत्रमये मन्निनायक्यामीनेव आत्मो मनपर्ययज्ञानी कदाच यथा अहम्
याम्नापनपुनर्नाणी एव श्रीममवायागमूत्र तथादातामूत्र मयुनहीणविग्रह एता
अश्रयतापते एतेनयाना उपायता अत्यजते तदा गीतार्थज्ञानीज्ञाणे ॥ २३ ॥

उत्तरायणेन्यत्रिकुटी ॥ अतस्मुहूर्तजघन्य ॥ जि० ॥ वंदनी
यनीद्वारं ॥ पत्रपणामात्रन्य ॥ जि० ॥ तु० ॥ ७४ ॥

अर्थ ॥ तथा श्रीनृत्तगव्ययनसूत्रमध्ये वेदनी कर्मनी म्यिति जयन्य अंतर्गमुहूर्त
कहीने यत् उदत्तिसिन्निमाणां तीमऽकोडिकोडित उक्कोमियाछिह्तां॥ अंतर्गमुहूर्तं
जद्वित्रिया ॥ १ ॥ आयरणिक्काण्डुएहिं॥ पिवेयणिक्कांतहेवया॥ अंतर्गएयकम्ममिद्विऽएसा
वियाहिया ॥ २ ॥ इत्युत्तगव्ययनअव्ययन ३३ मामथ्ये रुहुंते वली तेजवेदनी कर्मनीवा
ग्मुहूर्तजयन्यस्थिति श्रीपन्नवणासूत्रमध्येकहीने यथा ॥ सायावेयणिक्कास्त ॥ इग्या
वहियबंधगंपफुत्र॥ जहणंमणुक्कोमेणं॥ दोसमयात्तंपराइया॥ बंधगंपफुत्रजद्वेणं ॥ वार
ममुहुत्ताउक्कोमेणं॥ पणरममागरो॥ वमकोडाकोडित॥ इत्यादिपन्नवणामथ्येकहुं तोतेउं
नराययननीसायेमझुंनही माटे विरोध तेतोअन्यके० जुदीजवातते ॥ २४ ॥

अनुजोगवारेकह्या ॥ जघननिखेपाचार ॥ जि० ॥ जीवा
दिकतांनविघटे ॥ इव्यजेदआधार ॥ जि० तुज० ॥ २५ ॥

अर्थ ॥ वली श्रीअनुयांगद्वारसूत्रनेविषे एम कहुंते के जेवस्तुना जेटजा निखेपा
कग्वाना तारीवुडीथाय तेवस्तुना तेटजा निखेपातु तिहाकरजे पण कदाचित घणा
निखेपा तु नजाणे तिहापण चागनिखेपातो अवश्यकरजे एटले एमआयुंजे जघन्य
थीचारनिखेपातो सर्वत्रकवा पणचारथीउठातोहोयजनही १ नाम १ स्थापना ३
इय ४ नाव एचार अवश्यकरवा यत् जघनजजाणिक्का निखेवनिखेवेनिरवसेत्तं ॥
जघवियनजाणिक्का ॥ चउक्कयनिखेवेतव ॥ १ ॥ इत्यनुयांगद्वारसूत्रे तेवारे जीवादि
कशब्दानिखेपा नविघटेके० घटेनही गामाटे जे इव्यनिखेपो जेदआधारके० निन्न
आधारांथाय केमके जेनावनुंकारण तेइव्य तेवारे जीवनो इव्यनिखेपो केमथाय
जेनावजीव्यावानुं कारणहोय तेइव्यजीव कहेवाय तेतोडानादिक गुणेहीणतो जी
वहोयनही दवंपक्कवविहुर्य ॥ दवविजुयायपक्कवानि॥ इतिवचनात् तेमाटे ममुख
नी जटाना नारनीपरं ममस्तधर्मरहित कोऽपदार्थजनथी तोएइव्यनिखेप जीवादिक
माग्न्यतेआदिगदथी जीजापणजीवादिकजीजीयें जेमइव्यदेवमुनिराजनेकहियंतेमइ
व्यजीवकोनंकहंगोतेनासमाधानतोपंचांगीप्रमुखथीनीकजे अत्रार्थेतत्त्वार्थवृत्तिजो

एमवद्वचननयंतरं ॥ कोऽवाचनाजेद ॥ जि० ॥ एमअर्थें

पणजाणीयें ॥ नविधरीयेंमनखेद ॥ जि० ॥ तुज० ॥ २६ ॥

अर्थ ॥ एरीते वदुके० घणा सऽकडोगमेवचनविरोधजागे अटपवुडीवाजाने ए
वापाठ सूत्रमध्येते तकोऽ स्थानके नयजेदजेदव्याख्याहोय अने कोऽस्थानक वा

चनाजेदके० बल्लनी तथा मधुरी एवे वाचना थइ तेथीनेदययो एमठपलक्षणयीमतां
तर प्रमुख लिपिदोष पणलइये एवीरीते जेमसूत्रमाजेदठे तेमज अर्थके० टीकाप्र
मुखनेरिपेपण नयांतरेकरी वाचनांतरेकरी कोइस्थानके जेदथावे तेमाटे टीकाप्रमु
ख देखीने मनमाखेदनधरीयें सूत्रतथाअर्थवरावरठे ॥ १६ ॥

अर्थकारथीआजना ॥ अधिकाशुभमतिकोण ॥ जि० ॥ तोले

अमियतणेनडि ॥ आवेकहियेलूण ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अर्थकारके० जेनिर्घुक्तिकार टीकाकार तेथकी आजनाजेआधुनिकमा
अरिकाशुभमतिनाथणी कोणथया एटसे एजावजे समुज्जेवीगुद्दीनाथणी टीकाका
रतपार्थादपूर्वनाथणीनिर्घुक्तिकार तेथी शुभमतिकोणथया एटसे शुभमतिनहीज प
थाइतिनाथ लोकमांउखाणोत्रे जेखांडना खानार तेरीतना एशुभमतिजाणवा पण
कोइफात्रे लूणजेनीमरु तेथमृतने तोले आवेनही ॥ १७ ॥

राजासरिसूत्रे ॥ मंत्रीसरिखोअर्थ ॥ जि० ॥ एमांएके

हेलीउ ॥ दियेससारअनर्थ ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे राजासरिसुके० चक्रवर्ति वरावरसूत्रठे अने मंत्रीसरिखो अर्थने
एटसे राजानोआशय मंत्री जाणे तेम सूत्रनोआशय अर्थकारकहे बीजो कोइसूत्र
नोआशय जाणेनही एमांने० एहेदुमांथी एकेहेजीउके० एकने निदताथकां दिये
ससारअनर्थने० ससारनोअनर्थथापे नउपरपरावधारे ॥ १८ ॥

जेममतोलेआचरे ॥ सूत्रअर्थसूप्रीति ॥ जि० ॥ तेतुळक

मणांवेवरे ॥ सुखजशनिर्मलनीति ॥ जि० ॥ तुळ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ माटेजे आत्मार्यप्राणीने सूत्र तथाअर्थ वेदने समतोअें सरिखीरिने
अगीकारकरे प्रीतिगावे अयज्ञानकरे तन्मयकरीनाणेतेप्राणीहेप्रभुतमारीरुणाके०
दपार्थकरिने सुखतेनिगवापणु अनेजशनीति तथानिर्मजजे नीतिके० व्याप
ते वरेके० पामे ॥ १९ ॥ हवे दशमो दानकहेने तेने नयमां दानसाथेए सत्रअने
नेदूर्वदानमां सूत्र तथाअर्थमा एरनी हीननाकरेतो तेनेससार उधेणम कहु तव
अतपायपे तो दानमरूपने वाम्नेएदशमाट्राजमाज्ञाननुसरणनकरेने ॥

ज्ञानवशमोआपठेदेवीज्ञानजवरेएदेवीते

ज्ञानविनाजेजीवनेरे ॥ क्रियामागेदोपरे॥ कर्मबंधतेदेथी
रे ॥ नदिसममुखसंतोपरे ॥ १ ॥ प्रचुनुऊवाणीमीठडीरे॥
मुजमनसेहेजमुहायरे ॥ अमीयसमीमनधारतारे ॥ पाप
तापसविजायरे॥ प्रचुनुऊवाणीमीठडीरे ॥ २ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ ज्ञानविना जेजीव केवलक्रियारुचिने तेमां घणादोपनी उत्पत्तिने तेअ
ज्ञानक्रियायी कर्मबंधजयायने पणसममुखसंतोपके० समतानामुख जेमां परजाव
नीईहानही एदवो जेसंतोपते अज्ञानी क्रियाकर्तोहोय तेहने यातो नयी यतः ना
एगुणेहिंविहिणा ॥ किरियानंताग्वटणीजणिया धम्मस्इएहवमिना नाणसमेयास
याहुझा॥१॥ एयोगनी बीनीमथ्ये कहुंमाटे हेस्वामी तमारीवाणी घणीज मीठीजागेने
मागमनमानेहेज सोहायने पणकोइना बलात्कारथीनही तेअमृतसरिखीतमारीवाणी
नेमनमांधारताथका पापप्प तापके० वजता तेसर्वमटीजायनेगीतलताथाय ॥२॥

लोकपंतिकिरियाकरेरे ॥ मनमेलेअन्नाणरे॥ जवइज्ञानाजो
रथीरे ॥ विणशिवसुखविन्नाणरे ॥ प्रचु० ॥ मुज० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ लोकपंतिके० लोकनी हारमां लोकांनुजायी क्रियाकरे मनमेलेके०
शुद्ध अथ्यवमायविना अन्नाणके० अज्ञानीजीवते जवजे संसार तेनीइज्ञाना जोर
थकी एटले बहुलतंतागीजीवने शिवमुक्ता विज्ञानविना एटले जेक्रियाकरे तेपण
ज्ञानविना जगमानप्रतिष्ठानेअर्थकरे ॥ ३ ॥

कामकुंचसमधर्मनुरे ॥ मूलकरीएमतुठरे ॥ जनरंजनकेवल
लदेरे ॥ नलदेशिवतरुगुठरे ॥ प्रचु० ॥ मुज० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ कामकुंच सरिखो मोहसुखनोआपनार एवोजेथर्म तेनुंयगमानादिक तुष्ट
मूलकरीने तेप्राणीकेवल जनरजनके० लोक रीजे एटलुंज फलपामे पणअज्ञानकि
यायी मोहरूपजेवक तेनां गुठके० गुठो उपलक्षणथी फलजीजीये तेनपामे ॥४॥

करुणानकरेहीनरी ॥ विणपणिदाणसनेदरे ॥ देपधर
तातेदसुरे ॥ हेठाआवेतेदरे ॥ प्रचु० ॥ मुज० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रोढशकमां पाचगुण आशयविशेष देखाड्याळे यथातृतीयपोमज
के १ प्रणिप्रि २ प्रवृत्ति ३ विघ्नजय ४ सिद्धि ५ निनियोग जेदत प्रायधर्मज्ञा
ख्यात बुजागय पंचमा त्रिविधो एपांचनेद अन्वयरीते श्रीहरिजसूरिये देखाड्याळे
ते श्रीजशोविजयवपायायजी व्यतिरेके देखाडेते तेमा प्रथमप्रणिधाननामाआ
शयकहेते जेहीनके० पोतायकी हीणगुणीने एटले हीणगुणवाणेवत्ते तेहनी कर
णानकरे विणपणिहाणसनेहके० प्रणिधाननामाआशयविशेषना सनेहविना हीन
नीरुणानकरे यजीहीनगुणी कपरदेपकरतायका जेएमाशागुणते इत्यादिक देपय
रतां तेपोतेज हेवाश्यारे ॥ ५ ॥

एकराजमानविधरेरे ॥ विणप्रवृत्तिधिरचावरे ॥ जिहातिहामो
होडुघालतरि ॥ धरेढोरस्वचावरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे प्रवृत्तिनामाआशय वखाणेते विणप्रवृत्तिके० प्रवृत्तिनामागुणवि
ना एकराजमांके० एकरजेधर्मकार्यमांमधु तेमां नविधरेके० नराखे धिरचावके० वि
रतानाय एटजेएकराजमा विरनही अने प्रारजितकार्यमा तेवोप्रयत्ननही एमपण
समजजु जिहातिहा मुग्याजतो एटले जेधर्मस्यानक मांमधुते तेमूकीने अकाने
फनरांते अनेअरानेफन घावयुते तत्वयीआलंध्यानते तेवारे जिहातिहा माहोडु
पानतां ढोग्नांमनावधरेते जे खाया मूसुहोय तेमूकीने बीजामा मुखयाले ॥ ६ ॥

विनाविघ्नजयमाधुनेरे ॥ नविअविघ्नप्रयाणरे ॥ किरियाथी
गिरपुरीढोयरे ॥ केमजाणेअन्नाणरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेरीजो विघ्नजय वतागेते विघ्नके० अतराय तेनो जयके० जीतु
तेविघ्नजयनामागुणविना माधुने मात्रक्रियायेंकरी अविघ्नप्रयाणकेमयाय एटने
तेहमार्गे अविघ्नपणे केमसयाये माटेविघ्नजयविना साधुनेक्रियायी अविघ्नप्रया
णविघ्नहोय एवातो अज्ञानी केमजाणे हवेविघ्न तयाविघ्ननोजयदेखाडेते ॥ ७ ॥
इयादेकतीतिनापमुखविघ्ननेरे ॥ बाहेरअतरव्याधारे ॥ मिथ्यादर्श

ते वरेके० रदनरी ॥ मात्रामृदुमथ्याधारे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ ८ ॥

जेपूर्वज्ञानमां एकरा जेवत्रणते १ हीनविघ्न २ मध्यमविघ्न ३ चक्रवृत्ति एमां ही
अनयाअर्थ तो इनां जीनके० टाडवाए तयातापके० तडकोजागे तेधर्ममां विघ्न

तथा बाह्यव्याधिके० रोगज्वरकासधातुप्रमुख जे शरीरना रोगते मध्यमविघ्नक
 द्विये जेमाटे टाहाड तथातडका करतां शरीरना रोगतेविशेषविघ्नकरे तथात्रीजोउ
 ल्छष्टोविघ्नतेअंतर्ग्याधि मिथ्यादर्शनके० मिथ्यात्वमोहनीय ए उल्लष्टो धर्ममां विघ्नते
 जेमाटे धर्मकरतां जो मिथ्यादर्शननो उदयथयी जायतो धर्ममा महोदुविघ्नथाय ए
 विघ्नपूर्व जेवेविघ्नकह्यां तेकरतांएआकरुं विघ्नते माटे उल्लष्टोविघ्नकह्यो जेममार्गमां
 चालतां जयन्यमध्यम अनेउल्लष्टो एत्रणविघ्नते मार्गमांकांटा लागेते जयन्यविघ्न मार्ग
 मां ज्वरप्रमुखतेमध्यमविघ्न मार्गमां दिगमूढथायतेउल्लष्टोविघ्न तेमधर्ममांपण पूर्वो
 क्त्रणविघ्नजाणवा तेनोमात्राके० प्रमाणकहेवे मृडके० हीन मध्यके० मध्यम अनेअ
 धिके० उल्लष्टोएमअनुक्रमे जोडवा॥ एतोविघ्नदेखाम्यो हवेविघ्नजय अनुक्रमेदेखावेते

आसनअशनजयादिकेरे ॥ गुरुयोगेंजयतासरे ॥ विघनजो
 रएनविटलेरे ॥ वगरज्ञानअन्यासरे ॥ प्रजु० ॥ मुकु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आसनके० वीरासनादिकेकरी पूर्वोक्त शीततापादिक विघ्ननो जयकरे त
 थाअशनएटले आहारेंकरी पूर्वोक्त ज्वरप्रमुखविघ्ननोजयकरे तथा गुरुयोगेंकरी पू
 र्वोक्त मिथ्यादर्शनरूपविघ्ननो जयकरे केमके गुरुयोगें समकितपामेज एविघ्ननुंजोरे
 तेज्ञानान्यासविना टलेनही माटेज्ञानान्यासं परिणाम दृढराखे शीतताप्रमुखमां
 चलेनही अनेज्वरप्रमुखमां कृतकर्मअहियाते एटले एमजाणे जेमाराउदयआव्या
 कर्मनोगबुंटे तथा मिथ्यात्वनेजोरे ज्ञानेसम्यक्जिनवचनजावे ॥ ९ ॥

विनयअधिकगुणसाधुनोरे ॥ मध्यमनोउपगाररे ॥ सिद्धि
 नाहोवेनहीरे ॥ कृपाहीननीसाररे ॥ प्रजु० ॥ मुकु० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे सिद्धिनामाआशय वखाणेठे जेपोताथकी अधिकगुणवंतासाधुनो
 विनय तेसिद्धिनामाआशयविशेष आख्याविना होयनही तथा मध्यमके० मध्यमगु
 णवंताहोय तेन उपगारकरे तेपण सिद्धियोगविना होयनही अने हीननीके० पोता
 थी हीनगुणी तेनी सारके० प्रधान रूपाके० दयातेपण सिद्धियोगविनानहोय॥ १० ॥

विणविनियोगनसंजवेरे ॥ परनेधर्मयोगरं ॥ तेहविनाज
 नमांतरेरे ॥ नदिसंततिसंयोगरे ॥ प्रजु० ॥ मुकु० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे विनियोगनामापाचमोआशयवखाणेठे विनियोगनामागुणविना पर
 जीवने जेधर्मजोडवु तेयोग नसंजवेके० नहोय तेविनाके० तेहविनियोगविना जनमां

तरैके० परजवनेविषे सततिके० परपरानो सयोगते नहीके० नहोय एटले तिसुनु
कार्यतेविनियोगते तेपावत् सर्वसवरथाय तिहालगे धर्मपरपरावृत्तेनही अनेजोविनि
योगनामागुण नथयोहोय तोवृटीजाय एसर्वगुणतेज्ञानप्रानहोय ॥ ११ ॥

किरयामाखेदेकररि ॥ दृढतामननीनाहिरि ॥ मुख्यहेतुतेधर्म
नोरे ॥ जेमपाणीरूपिमाहिरि ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे परमेश्वरनी वाणीमीठीने तेवाणी स्तवनादरें प्रजुनी स्तवनाकरे
तेप्रजुनी स्तवनातो प्रजुजीनु ध्यानकरियें एटलेते वीतरागनी स्तवनाजययी तेप्र
जुनुध्यान वेजेदेठे एकसालवन बीजुनिरालवन तेमा साजवनते चक्रुप्रमुखकरी
जिनप्रतिमादिकनुआजवकरीने समवसरणस्थजिनस्वरूपनु ध्यानकरबु ते तथा
वीतरागना शुद्धनिरावण आत्मप्रदेश समुदायने केवलज्ञानादिकस्वभावनु ध्यान
करबु तेनिरालवनध्यानकहिये शुद्धपरमात्मगुणध्याननिराजवन इतिवचनात् हवे
इहातो साजवनध्याननी वातठे साजवन केम थायतेकहेठे जेजुदाजुदा जीवनी
अपेकार्यें आठचित्तनो त्यागकरेथके ध्यानथाय तेआठचित्तनानामकहेठे यडक
चतुर्दशेपोडशके १ खेदो २ द्वेग ३ द्वेषो ४ ज्ञान ५ भ्रात्य ६ न्यमु ७ दुगा
८ सर्ग ॥ युक्तानिहिचिन्तानिप्रवृत्तोवर्जयेन्मतिमान् ॥ १ ॥ ए आठचित्तने दोपेकरीने
ध्यानकरीशकेनही तेमा प्रथम खेदनामा दोपकहेठे खेदके० थाक जेम पयेहिम
ताथाके तेनीपेरे खेददोपेकरी क्रियामा मननी दृढताके० एकाग्रपणु तेनहोय
एटलेक्रियामा प्रणिधाननरहे अनेजे प्रणिधान ते धर्मनोमुख्यहेतुते जेम करशणमा
पाणीते मुख्यहेतुते तेमक्रियामा प्रणिधानते मुख्यहेतुते ॥ १२ ॥

वेठापणजेऊपजेरे ॥ किरियामानुदेगरे ॥ योगद्वेपथीते
क्रियारे ॥ राजवेठसमवेगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे उद्देगनामा बीजो दोपवखाणेठे खेदविनापण वेठाथका उद्देगथा
य तेनीपेरे उद्देगदोपमा पणजाणबु वेठाथका पणजेक्रिया करे तेमा उद्देगऊपजे
तोतेक्रियाकरता तेप्राणीने सुखजेचित्तनीप्रसन्नता तेकेमऊपजे जेवारे क्रियामां उ
द्देगययो तेवारे द्वेपउपनो तेद्वेपथी राजानी वेठनीपेरें कथचित्क्रियाकरे वेगके०
उतावजोकरे एवीरितें राजवेठनी पेरेंकरे तेने जन्मांतरे योगीनाकुलने विपेजन्मपण
नहोय एअर्थपोडशकमाजोइलेजो ॥ १३ ॥

त्रमयीजेहनसांनरेरे ॥ कांडअकृतकृतकाजरे ॥ तेहथीशुच
किरियाथकीरे ॥ अर्थविरोधिअकाजरे ॥ प्रजुण ॥ मुजुण ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे यद्यपि पोडशकमां त्रांतिनामा पांचमो दोषकहोते तथापि उपा
ध्यायजीयेइहांत्रीजोत्रांतिनामा दोषवरणज्योते एमअनानुपूर्वीपण व्याख्यानुअंगते ह
वे त्रांतीनो अर्थकहंते त्रांतिके० वस्तु अन्यहोय तिहांअन्यजाणे जेम शुक्तिकानेवि
पे रजतनी त्रातियाय तइत् त्रमेकरी जेवस्तु सांनरेनही जेमैकखुं अथवायर्मकृत
नथीकखुं उपलक्षणथी मेउज्ज्या के पाठनथीउज्ज्या इत्यादि तेगुनक्रियायकी पण
अर्थविरोधि एवुंजे अकाजके० इष्टफलरूपजेकार्य तेनयाय तेनेअकाजकहिये ॥ १४ ॥

शांतवाहिताविणहोवेरे ॥ जेयोगेनुअ्यानरे ॥ त्यागयोगे
तेहथीरे ॥ अणठंमातुंअ्यानरे ॥ प्रजुण ॥ मुजुण ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे उद्याननामाचोयो दोषवरणवेते उद्यानके० चित्तनी अप्रशांतता
तथा मनप्रसुग्वनी उत्रुकतायकी जेम कोइक पुरुष मदिराप्रमुखेकरी मदावष्टव्यथयो
होय तेनीपेरे जेयोगने उद्यानदोषेकरीने शांतवाहिताविणहोयके० शांतवाहिता न
होय एटले जेक्रियाकरे तेमांडेगरहे पण वरणनहोय तेक्रियाकेवीने के त्यागयोग
के० त्यागवायोग्यते पणतेहथीके० तेत्यागयोगक्रियाथी अणठंमातुं अ्यानके० ठंमातुं
तजातुंनथी एवुंअ्यानते जेम कोइक प्राणीये दीहालीथीहोय अने सर्वथामूलोत्तर
गुण निर्वाहकरवा अममर्थते तेप्राणीनेविधिपूर्वक जेमभावकाचार ग्रहवानोउपदे
शआपीये ते लिंग त्यजवायोग्यते पणलोकनी निदाप्रमुखेअणठंमातुंते उक्तंचउप
देशमालायां ॥ जइनतग्निदग्नेउत ॥ मूलगुणजरसउत्तरगुणंच ॥ मोचूणंतोतिचू
मिं ॥ सुतावगनवरतरागं ॥ १ ॥ १५ ॥

विचेविचेबीजाकाजमांरे ॥ जाएमनतेखेपरे ॥ ऊखणताजि
मशालिनुरे फलनहीतिहानिलेंपरे ॥ प्रजुण ॥ मुंजुण ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे पाचमो कूपनामादोषकहंते जेक्रियामांमीहोय तेक्रियामां विचेंविचें
बीजाकार्यमा मनजाय तेखेपकहियें ऊपणताके० उपाडीकपाडीने वारंवार एवीजे
शालितेनुं निर्जेंपके० चोगुंफल नहीके० नयाय एटले एनावजे एकवार शालि उखे
डीने वावेतो फलथाय पणवारंवारउखेडीने वावेतो फलनथाय तेमइहांवारंवार प्रा
रजित क्रियामूकीने अन्यक्रियामांमनजाय तेफलनपामे ॥ १६ ॥

एकजगमेरगदीरे ॥ किरियामाआसगरे ॥ तेहजगुणठा
णोथितरे ॥ तेहथीफलनहीचगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे आसगनामाठवो दोपकहेवे आसगके० जेक्रियाकरतोहोय तेमा
इदमेवसुदर एहवो जेरग तेआसगनामादोपकहीये जोपणतेअनुष्ठानशास्त्रोक्तवे तो
पण तेमा रगनुंजे घरवे तेदोपरूपवे तेहजगुणठाणोथितिके० तेवेनेतेवेजगुणठाणेरहे
पण आगल गुणठाणो वधेनही जेमश्रीमहावीरकपरे गौतमस्यामीने नकिरागहतो
तेथीतेजगुणठाणो स्थितिरही पणमोहनी कर्मनुचमूलकरीने केवल ज्ञानरूपजेफलते
चगके० मनोहर नययु माटे आसगते दोपता जाणवी एअर्थपोढशकवृत्तिमाजोजो ॥ १७ ॥

मामीकिरियाअवगणीरि॥बीजेठामेहर्परे॥ इष्टअर्थमा
जाणीयेरे ॥ अगारानोवर्परे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे अन्यसुद्धनामा सातमो दोपकहेवे जेप्रारनितकार्यथकी अन्यस्थानके
हर्प तेअन्यसुद्धदोष जेमामीकिरियाके० जेक्रियाकरेवे ते अवगणीके० तेनो आदरमू
कीने बीजेठामेहर्पके० बीजीक्रियामा हर्पराखे एटले चैत्यवदनकरतोहोयने सामाय
कमा हर्पकरे तेप्राणीने इष्टअर्थके० वाठितअर्थमा अगारानोवर्पके० अगारानो वर
शादवरसेवे एटलेमाफेलीक्रियामाजे अनादरवे तेसर्वदोपनुमूलवे ॥ १८ ॥

रोगहोएसमजणविनारे ॥ पीडाजगसुरूपरे ॥ शुद्धक्रिया
उठेदथीरे ॥ तेहवथ्यफलरूपरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हवे आठमो रोगनामादोप कहेवे तेपीडाजगसुरूपके० पीडासुरूप अथ
वा जगसुरूप एसमजणविनाजेपदवे तेशुद्धक्रियाने जोडीये तेवारेएवो अर्थथायजे
समजणविनाशुद्धक्रियानो उठेदकरे पण अशुद्धक्रियाकरेखरो तेवारे शुद्धक्रियाने
पीडायपी अथवा शुद्धक्रियानोजगथयो एवे अर्थरोगनाथया एटले रोग दोपयके
शुद्धक्रियानो उठेदते विनाशकरे तेवथ्यफलके० तेअशुद्धक्रिया वांछियाफलरूपथाया॥

मानहानीथीदु खटिऐरे ॥ अगविनाजेमजोगरे ॥ शातोटात
पणाविनारे ॥ तेमकिरियानोयोगरे ॥ प्रजु० ॥ मुऊ० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ एकपर कहायातेदोप रहित जेहोय तेने शातादिकगुणआवे माटे एक
शातबीजोवदात एवेगुणवखाणवे तेमानीपुरुषने जेममाननी हाणीथाय एटले दु ख

उपजे तथाअंगविनाके० अंगोपांगेहीन होय अनेजोगनी सामग्रीस्त्रीप्रमुख मली
होय तेजेम चिन्ने ड खआपे अथवाजेम जोगनी सामग्री मलीहोय तोपण मान
हानीथीके० प्रमाणहीन अधिका उठा जोगवे तो डःखआपे तथाअंगविना पणडु ख
थाय तेम जातअनेउदात्त एवेगुण आख्याविना क्रियानो योगपणएवो जाणवो॥२०॥

शांततेकपायअभावथीरे॥ जेनुदात्ततेगंजीरिरे॥ किरियादोप
त्यजीलहेरे ॥ तेसुखजशनरधीररे ॥ प्रभु० ॥ मुज० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ शांततेकहिजेंजे कपायनोअभाव अनेउदात्ततेगंजीरहोय एवाप्राणी जेहो
यते क्रियासां जागता दोपत्यजीने लहेके० पामे ते थीरके० थीरपुरुष सुखनोअने
यशनो नरके० समूहपामे ॥२१॥ हवेएटालमांशांत तथा उदात्तगुणवखाण्या तेजांत
उदात्तगुणतो धर्मरूपते तंधर्मरूपरत्ननी योग्यताकोनेहोय तेडुहामांकहेते ॥

दोहा ॥ एकवीसगुणपरिणामे ॥ जासचित्तनितमेव ॥
धरमरतननीयोग्यता ॥ तासकहेतूंदेव ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जेनाविचमां नितमेवके० निरतर एकवीसगुणपरिणाम्याहोय तेजीवने
धर्मजे देशविरति सर्वविरतिरूपरत्न तेनी योग्यताहोय एम हेदेव तमेकहोठो ए एक
वीसगुण इयथावकनाठे. तेसंदेपेकहेते ॥ विस्तारेंआगलकेते

१ खुद्वनही २ वलीरूपनिधि ॥ ३ सोम ४ जनप्रियधन्या॥

५ कूरनही ६ जीरुवली ॥ ७ असठ ८ सारदखिन्न ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ १ हुड्मतिनहोय एटले गंजीरहोय २ रूपनोनिधानहोय एटले पंच
डिय स्पष्टहोय ३ सोम्य होय तेखजावेंअपापकर्महोय ४ जनप्रियके० लोकने
वद्वजहोय तेसदात्मवेदासदाचारीहोय धन्यके० एप्रगंसाकरवायोग्यते ५ कूरनही
के० अक्लिष्टचित्तहाय एटलेसंक्लेशपरिणामीनहोय ६ आलोकपरलोकनाअपायथी
जीरुके० बीहीतोरहे ७ अमठ एटलेपरनेवगेनही ८ सारके० प्रधान दखिन्नके०
दाक्षिण्यगुणवंतहोय एटले परनीप्रार्थनानोजंगनकरे ॥ २ ॥

ए लज्जालुन १० दयालुन॥ ११ सोमदिठिमज्जथ्य ॥ १२ गुण

रागी १३ सतकथ १४ सुपस्व १५ दीरघदरशिअथ्य ॥ ३॥

अर्थ ॥ ए लज्जालुनके० स्वकुजादिकनी लज्जावंत एटलेअकार्यवर्जक १० दया
लुनके० प्राणीमात्रनी अनुकंपावंत ११ सोम्यदृष्टीते यथावस्थितविचारनी दृष्टीते

द्वुरदोपत्यागीते सोम्यदृष्टिर्हियेतेज मज्जके० मय्यस्य राग द्वेष रहित एतले सो
म्यदृष्टि अने मय्यस्य एषदे एकज गुण कहिये १२ गुणरामी तेगुणीजीवनो पद
पाती होय १३ सतकथ ते नजी कयानो कहेनार एतले धर्मकथावाहाजीने जेने
१४ सुपम्पके० सुगीज अनुकूल परिवारयुक्त होय १५ दीर्घदरसीके० अनागतका
ल विचारीने परिणाम सुदरकार्यकारी होय अउके०ए अर्थते ॥ ३ ॥

१६ विगोपझ १७ वृक्षानुगत ॥ १८ विनयवत १९ कृतजाण ॥

२० परहितकारी २१ लब्धप्रसन्नगुणएकवीमप्रमाण ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ १६ विगोपझके० पक्षपातरहितपणे गुणदोष विगोपनो जाण १७ वृक्षा
नुगतके० परिणतमतिपुरुषने सेनारोहोय १८ विनयवतके० गुणाधिक पुरुषनेवि
दे गौरवकर्ता १९ कृतजाणके० कथागुणनोजाण २० परहितकारीके० निजोनी
परो परोपकारकरे एतले जेदादिगुण तेपरनो प्रार्थ्यो उपकारकरे अने परहित
कारी तेषानाथी उपकारकरे एतजो आठमां गुणथी बीममां गुणमा विगोपजा
णमां २१ लब्धप्रसन्नगुणते धर्माधिकारी तेहनोनाचार्य लब्धप्रसन्नगुणद्वयान
द्वणीषोपमानुष्ठानव्यवहारगोचरेमज्जकद्वय सुशिक्षणीयइति एकवीसगुणसंपन्न
जेजीव तेषमंगलने योग्यहोय ॥ ४ ॥

सुदनदीतिजेदमने ॥ अतिगर्जरवदार ॥ न

करेजनउताप्रलो ॥ निजपरनोउपगार ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हरेण एकीमगुण अर्थ विम्वार कहेने सुदनदीतिके० अतुइतेनेकदिय
जेनु मन अतिगर्जिहोय वदारहोय तुउन होय केमकेजे उतावजा मनुष्यहोय
ते पाताने तथा पगेने उपकार करीकरनही एतले गजीव होयते पाताने तथा
पगेने वदवार करे पण उतावनो होयने नकरीनके प्रथमअहुद्वगुण ॥ ५ ॥

गुणमयणीरूपनिधि ॥ पुरणअगनुपग ॥

तेममरथमेजेधरे ॥ धर्मप्रज्ञाचनचग ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ गुणके० उत्तम मयणउतहोय रूपनु निगानहोय सपूर्ण अगोपागहाय प
वेदिए पाउहाहोय ते धर्मकण्ठी कगाने महेजे ममयहोय ते धर्मेनी प्रज्ञागारो
इह न दिसेन नय दृष्टिगोचरुय सायेविगोपन गणमां केमकेतेपणसपूर्ण अरप
वदनहत नय आश्वनने प्राविस्त नागपत्रीनागुणयुक्तदायतारूपनुप्रयाजन नयी

पापकर्मवरतेनही ॥ प्रकृतिसौम्यजगमित्त ॥

सेवनीकहोवेसुखे ॥ परनेप्रसमनिमित्त ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ पापकर्म तेआक्रोश वध हिंसा चोरीप्रमुखनेविपेनप्रवर्ते आजीविका प्रमुख कारण टालीने तेहेजे सोम्यस्वभाव अवीहामणो सर्वजगतनेविपे मित्रताहोय एवापुरु पने सुखेलोक सेवीशके परने प्रसमके ० समतानुं कारणहोय एजीजो गुणथयो ॥ ७ ॥

जनविरुद्धसेवेनही ॥ जनप्रियधर्मसूर ॥ मलि

नभावमनयीतजी ॥ करीशकेअकूर ॥ ८ ॥

अर्थ जनगद्देलोककहियें तेलोकमांडह्लोक तथा परलोक अने उच्चलोक पण आवे एटजे एनावजे इहलोक विरुद्ध नसेवे यहुक्तं सबस्तचेवनिंदा ॥ वितेसउतहय गुणमिद्वेषाणं ॥ उक्ताधम्मकरणद्वेषणं ॥ रीटाजणपूयणिक्काणं ॥ १ ॥ बहुजणविरुद्धसंगो ॥ देसाचारलंघणंतहय ॥ उव्वणजोगोयतहा ॥ दाणाइविषयडमनेउ ॥ २ ॥ सादुवसणंमिन्नो ॥ तोसज्जामउंमिअपडिआरोअ ॥ एमाइयाइइउं ॥ जोगविरुद्धांनि यणंति ॥ ३ ॥ तथा परलोकविरुद्धजेखरकर्मादि तेपन्नकर्मादिकतया उच्चलोकविरुद्ध प्रते द्यूतादिक सात व्यसन नसेवे तोज जनप्रियके ० लोकने प्रिय तथा धर्म सूरके ० धर्मनाअधिकारीहोय ए चोथो गुणकह्यो मज्जनभाव मनयी तजीने धर्मकरीशके एटजुं धर्मपद वाहारयी जेवुं तेअकूर कहियें केमके लोकप्रिय तथा अकूरगुणनुं लक्षण धर्मपन्नप्रकरणमथ्ये एमज वखाएणंते यथा ॥ इहपरलोचविरुद्ध ॥ नमेवए दाणविणयवीजहो ॥ जावपिउजणाणं ॥ जणेइधम्ममिवहुमाणं ॥ १ ॥ कुरोकिजि ज्ञावां ॥ सम्मंयम्मनमाहिउत्तरइ ॥ इयमोनइवजोगो ॥ जोगोपुणहोइअकूरो ॥ २ ॥ ए गाथानेअनुसारें अर्थकरांत वली वुडिअविरुद्धपणे सुजेतोविशेषकर जोगेपांचमोगुण

इहपरलोकअपाययी ॥ वीहेनीरुकजेद ॥ अप

यशयीवलीधर्मेनो ॥ अधिकारीजेद ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ इहलोक तथा परलोकना अपाययीके ० कट्टयी वीहे तथा अपयशयी वीहे तेनीरुकहियें तेपुरुष धर्मेनो अधिकारीजाणयो एवगो गुणकह्यो ॥ ९ ॥

असत्तनवचंपरप्रतं ॥ लदंकिनिंविश्याम ॥ जा

वसारउद्यमकरे ॥ धर्मठानतेग्वान ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अस्तके० मायावी नही एवो गुणवत तेपरने वचेके० अगेनही तिवारे
 लोकां कीर्त्तिपामे प्रशस्तवायोग्यहोय अने लोकपण तेनो विश्वासकरे वली नाव
 सारके० पोतानुचित रीजवे पण परनुं चित्तरिजववामाटे नकरे तथाचोक्तं चूपांस्तो
 नूरिजोक्तं म्यात् चमत्कारकरानरा ॥ रजपतिस्वचित्तये नूतलेतेतुपंचपा ॥ १॥६
 त्यादिक तथा धर्मतामनेविषे स्वास्तके० रुढो उद्यमकरे ॥ एसातमोगुण ॥ १० ॥

निजकारयठांभीकरी ॥ करेअन्यउपकार ॥ सुद

खिन्नजनसर्वने ॥ उपादेयव्यवहार ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ वली जेपोतानुं कार्य ठांभी एटले पडतुमूकीने पण परउपकारकरे जेजे
 इज्जतार परलोकरेविषे हितकारीने तेवाउपकारकरे पण पापहेतुयें नप्रयत्ने ते सु
 वादिणनामाश्रावमोगुण कहियें तेजन सर्वलोकने उपादेयव्यवहारके० आदेयवा
 क्यव्यवहारहोय व्यवहारते वास्यव्यवहार ॥ ११ ॥

अंगीरुननत्यजेत्यजे ॥ लज्जालुनुंअकाज ॥

धरेदयालुधर्मनी ॥ दयामूलनीलाज ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ धर्मकार्य जेअंगीरुनकरक्यु होय तेनत्यजे अने अकाजके० जेअकार्यहोय ते
 त्यजे तेने लज्जालु नामनगमुगुण कहियेतथा वसमुदयालु तेने कहियेजे दयामूल
 धर्मने तेनी लाज धरे एटले दयामूलधर्मनलोपे ॥ १२ ॥

धर्ममर्मअपितत्यलहे ॥ सोमदिष्टिमस्तथ्य ॥ गु

णसयोगकरेसदा ॥ वरजेदोपअणत्थ ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हरे मध्यस्थ सोमदृष्टीनामा इग्यारमो गुणवलाणेने मध्यस्थते को
 ५ दर्शनउपरें पदगातनयी तथा सोमदिष्टीके० वेपरहित दृष्टिदर्शन ठेजेने तेम
 मध्यस्थ सोमदृष्टिरुहियें तथा धर्मनो जेमर्म तेअपित्तउके० यथार्थ लहे जाणे ए
 टले सत्तुण निर्गुण अपगुण बहुगुण तथासर्व पापमीनिरुपित जेधर्म ते वनक
 पणिक इत्यनीपेरे जाणे अनेजेज्ञानादिकगुण तेनो सदासंबंधकरतोरहे तथाअन
 यनाहनागदोय तेमवैवर्जे तेइग्यारमोगुण ॥ १३ ॥

गुणरागीगुणमग्रहे ॥ दूसेनगुणअनत ॥ ३

वेग्नेनिर्गुणमदा ॥ बहुमानेगुणयत ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ गुणनो रागीहोय धर्मकपरें रागधरे तथा गुणनो संग्रहकरे नवागुण अंगेआणे गुणअनंतके० यणागुणवंतने दूसेनके० दुःखवेनही एटले एजावजे गुणय णाहोय अने कदाचित् कोडक दोषहोय तोपण तेने दुःखवेनही यत नूरिगुणाविरलत्रिय ॥ ६॥ गुणोविदुलणोनसवध ॥ निदोसाणविनदं ॥ पसंसिमोयेवढोसेवि ॥ १ ॥ इत्यादि तथा निर्गुणने उवेखेके० दुखवेनही तेमजस्तवे पणनही अनेगुणवंत जे दे शविरतिसर्वविरतिवंत तेनो बहुमानकरे जे धन्या धन्यएनो अवतार इत्यादिकगुण रागीनामा वारमोगुणथयो ॥ १४ ॥

अशुचकथाकलुपितमति ॥ नासेरतनविवेक ॥

धर्मार्थिसतकथाहुए ॥ धर्मनिदानविवेक ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ अशुचकथाजे स्त्रियादिकनीकथा तेणेकरीने कलुपितमति यचीजे जेहनी तेप्राणीने विवेकरूपरत्न सदसदस्तुं जेपरिज्ञान तडूपरत्न नाते तेमाटे धर्मार्थिय को सत्कथकहोय तीथेकर गणधर महर्षिप्रमुखनाचरित्रकहे जेधर्मार्थि तेधर्मनो अर्थियको ए सत्कथाजधर्मनुनिदानते विवेकके० विजागळे जेअशुचकथानो त्या ग अने शुचकथाकरवी एतेरमोगुण ॥ १५ ॥

धर्मशीलअनुकूलयश ॥ सदाचारपरिवार ॥

धर्मसुपस्वविधनेरहित ॥ करीशकेतेसार ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे सुपदयुक्तनामा चउदमोगुणकहेते ते जेनोपरिवारने धर्मकरवानो आचारते अनुकूलके० धर्ममांविघ्ननकरे तथा यशवंत अने सदाचारीपरिवारहोय एवो सुपदगुणवत विघ्नेरहितहोय तेपुरुष सारके० प्रधानएवोजे धर्मते प्रतेकरीशके॥ १६ ॥

मांमेसविपरिणामहित ॥ दीरघदर्शिकाम ॥

लहेदोषगुणवस्तुना ॥ विशेषज्ञगुणधामा ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे दीर्घदर्शनामा पन्नरमो गुणकहेते तेजे कामके० कार्यमांमे तेपरिणामे हितकारीजहोय उपलक्षणथी तेमां जानघणोहोय अनेक्लेश अल्पहोय बहु लोकने प्रशंसनीकहोय यतः आढवइदीहदंसी ॥ सयजं परिणामसुंदरं कर्जं ॥ बहुला नमप्यकेसं ॥ सलाहणिज्जंबहुजणाणां ॥ १ ॥ इतिधर्मरत्नप्रकरणे हवेविशेषज्ञनामा सोल मोगुणवखाणेते जे लहेके० जाणेवस्तुना गुणदोष एटले एअर्थजेप्रकृपातविना व

स्तुना गुणदोष सर्वने जाणे जोपक्षपातहोय, तोरुणमा दोषकाढे अनेदोषमां गुण
काढे पण मध्यस्थबुद्धीने यथास्थितजासे एवोविजोपक्ष तेगुणनु धामके० घरहोय
वृक्षानुगतसुसगते ॥ हवेपरिणतबुद्धि ॥ विनयव
तनियमाकरे ॥ ज्ञानादिकनीगुद्धि ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे वृक्षानुगतनामा सत्तरमो गुणकहेते तेजे परिणतबुद्धिवान परिपा
कबुद्धीनो धणीहोय तेपापना आचारनेपि नजप्रवृत्ते अनेगुणवतजे वृक्ष होयतेने
अनुगतके० अनुजायीये प्रवर्ते एटले वृक्षनी सगतकरवी तेसुसगतकहिये तेसुसगते
करी पोते पण परिणतबुद्धीगलो थाय परीपक्षबुद्धिवानथाय यत बुद्धोपरिणयबु
द्धी॥ पावायारेपवृत्तइनेवा॥ बुद्धाणुगोविएवा॥ ससगिकयागुणाजेण इति हवेविनयनामा
अद्वारमो गुणकहेते तेविनयवतप्राणी नियमाके० निश्चैज्ञानादिकनीगुद्धिकरे एटले
एनागजे सर्वज्ञानादिकगुणनु तथा मोक्षमुमूलतेविनयठे माटे विनयगुणजोइये यत
गिणउत्तमगुणाणा॥ मूलसन्नाणदसणाईण॥ मुक्तस्सयतेमूल तेणविणीउत्तमसगो॥ ८

गुणजोमेगुरुआढरे ॥ तत्वबुद्धिकृतजाण ॥ पर
हितकारीपरप्रते ॥ आपेमागसुजाण ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ हरेकृतज्ञनामायोगणीसमोगुणकहेते तेजेगुणनेविपे तथा धर्मेनेविपे
धीजानेजोहे तथा धर्मगुरुकपरे धणोआदरकरे तथा जेनें तत्व ग्रहवानी बुद्धिहो
य तेने कृतजाणके० कृतज्ञ कहिये हवे वीसमो परहितकारीनामा गुणकहेते जे
परप्रते धर्ममागेंयापे अने सुजाणके० माहोहोय गलीजेणेधर्ममार्गजाणोठे एटले
गीतार्थने केमके जोअगीतार्थहोयअनेतेपरनेहितकरवा चाहे तोपण अहितथाय य
त रिंएनोरुक्कपर ॥ जसममनायसमयसप्रावो ॥ अन्नतुदेसणाए ॥ कच्छरागमिपाडेइ

शीखेलखेसुखेसकल ॥ लब्धलक्षगुणकाज ॥ ए
मएकवीमगुणेपरयो ॥ लढेवर्मनुराज ॥ २० ॥

अर्थ ॥ हवे लब्धजदनामा एस्वीममो गुणकहेते तेजे शीखेके० थोडाकाजमां
आगमानिक जणे तथा जगेंके० जाणे सुखेंके० अनायासे वगरप्रयासे सज्जके०
समस्त गुणफाजजे धर्मनाकार्य तेने लब्धजदकहिये यत लक्षेइलक्षलक्षो ॥ सुहे
एमयनविश्वम्भरणिळ ॥ दरकोसुमासणिळो ॥ तुरियचसुसिक्किउहोइ ॥ इतिरम
रत्नप्रकरणे एरीते एकरीमगुणे कगीरिगजित होयत धर्मनुराज्य लहेके० पामेइति

पूरणगुणउत्तमकह्यो॥ मध्यमपादेंहीन ॥ अ
र्द्धहीनजद्वयजन॥ अपरदरिडीहीन॥ ११ ॥

अर्थ ॥ एपूर्णेकवीसगुणे सहितहोय तेउत्तमकहियें अने पादेंके० चोयेनागेंही
नहोय तेमध्यम कहियें तथा अर्द्धगुणेहीनहोय तेजवयन्यकहियें अपरके० एअर्द्ध
यकी हीनगुणी होयते दरिडि हीनजाणवा केमके दरिडी होयते पोतानाउदरजर
वानी चिंतायें व्याकुलपणेकरी रत्नना क्रयविक्रयनी चिंतानकरीगके तेम हीनगुणीते
धर्मरत्ननोमनोरय पणनकरीगके यतःपायर्द्धगुणविहिणा ॥ एएलिंमन्निमावरानेया॥
इतोपरेणहीणा ॥ दरिडपायासुणेयद्वा ॥ १ ॥ ११ ॥

अरजेवरजीपापने ॥ एहधर्मसामान्य ॥ प्रचुतु
ऊजक्तिजशालहे ॥ तेहदोएजनमान्य ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ जे पापने वर्जिने एतामान्यधर्म जेआवकधर्म तेने अरजेके० उपाजें ते
प्राणी हेप्रचु तारी नक्तिकरीने जशालहेके० जशप्रतिष्ठापामे एटले एवागुणवंतहोय
तेतारी नक्तिकरेज तथा तेप्राणी सर्वलोकने मान्यहोय ॥ १२ ॥ ए एकवीस गुणेस
हितहोयते जावआवकपणुंपामे माटे जावआवकना गुणवर्णवानेवारमोढालकहेवे
ढालवारमोचोपाडनींवीने

एकवीसगुणजेपोलह्या ॥ जेनिजमर्यादामारह्या ॥ तेह
जावआवकनालहे ॥ तसलक्षणएतुंप्रचुकहे ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ए एकवीसगुणने जेपायाहोय वलीजे पोतानी मर्यादामां रह्याहोय आ
चारगीजमांरह्याहोय तेजप्राणीजाव आवकप णुपामे एटले एजावजें पूर्वे इयथा
वक थयीनेउत्तरकालें जावआवकयाय ते जावआवकना लक्षण एप्रमाणेहेप्रचुवीत
रागपरमेश्वर तमेकह्यावे तेप्रमाणे आगज कहियेठयें ॥ १ ॥

कृतव्रतकर्मांशिलिधार ॥ गुणवंतोनेऊजुव्यवहार ॥ गु
रुसेवीनेप्रवचनदत्त ॥ आवकजावेंएप्रत्यक्ष ॥ १ ॥

अर्थ ॥ इहां मार्गानुसारीना पांत्रीस गुणज्ञानविमलसूरीं लख्याने पण विज्ञेय
ज्ज्ञार्थादिकमां प्रयोजननयी तथाएनुंमज धर्मरत्नप्रकरणसुंने तेमांपणुनवीकह्या
माटे अमेजरव्यानयी १ कर्गुंने व्रतप्रकार्यजेणे तेहव्रतकर्मांकहियें १ जीजवं

श्रवणजाणणाग्रद्वणुदार ॥ पन्निसेवाएचारप्रकार ॥ प्रथ
मजेदनामनधारीयि ॥ अर्थतासइमअवतारीयि ॥ ३ ॥

बहुमानेनिसुणेगियथ्य॥पासेजगादिकबहुअथ्य ॥

अर्थ ॥ इहां बहुमान कह्युं पण विनयतथाबहुमान वने लेवा यत् विणयबहु
माणसार ॥ गीयचाउरुगेइयसपण इतिचिनात् गीयघपासेके० गीतार्थपातेपीजे
निमुषोरे० सांजने तेमिनय तथा बहुमानसहित सांजले इहाचोंगगीकहेते ? कोइ
कपूर्तमा यदनादिक बाह्य विनयतोहोय पणजारीकर्मिमाटेबहुमान थतरप्रतीति न
होय ? कोइरूमा बहुमानद्रोय पण विनयकरवानी शक्तिनहोयतेग्लानादिक जाण
या ? कोइरू आसन्नसिद्धिपाजीयमां विनय तथा बहुमान बेहुहोय ? कोइकथा
एगापापरूमोमां विनय तथा बहुमान एके नहोय इहां प्रतसाजजवाने कहुं पण
वदनदरायी सर्वशास्त्र साजने सूत्रतेगीत थने तेनु व्याख्यानतेथये थने जेयथेत
हित तेगीतार्थ येन गीयनग्रसुत्त ॥ अद्योतस्मेयहोइस्कृष्ट ॥ गीएणयथ्रयेणय
तहुनाहांडगीयडां ॥ १ ॥ एटले गीतार्थपासे सांजजोने एपहेलोचेद जगादिक बहु
अर्थ वाणेहे० प्रतनाजांगारप्रमुखप्रदुअर्थेममजे जेम पञ्चरक्षाणना ४९ जगाने प्रका
लनामणिपें तेवारे १४३ जंगायाय उज्जी प्रतआश्रीगणियें तेवारे एकप्रते ६ वेप्रते
२७ प्रणवने ३४३ इत्यान्वि यावत्त्राग्रने १३८४ १२८४२०० जगायाय अत्रगा
या ॥ तैमसोऽभिधाः ॥ चुक्रमीकोहीउवारमयजम्बा ॥ मगमीऽसहसदोगय ॥ स
हगंऽहर्नंदीः ॥ १ ॥ मनवनं गीएरप्रते ९ वेप्रते ९९ यावत्प्रारग्रते ९९९९९९९९९९९९

वेसोनसुंदरेतस्तइतिवचनात् ॥ सहस्रके० शोभेप्रशातधर्मिइति तथा वचनना वि
कारेकरीने रागजागे माटे विकारना वचन कहेनही यत सरियारजपियाइ ॥ मूण
मूर्जरितरागगिइतिवाक्यात्तेमाटेकहे यत जसुणमाणस्सरुहसुधुपरजलइमाणते
मयणो॥समणएसावयेणविनसाकहाहोइरुहियवा ॥ इतिवचनात् ॥ ६ ॥

मोहतणोशिगुलीलालिग ॥ अनर्थदमअवेएचग ॥ क
विणवचननुजल्पनजेह ॥ धर्मिनेनहिसम्मततेह ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जे शिखुजीजके० वालक्रीडा ते मोहतणोके० मोहनुजिगठे वली के
वीने अनर्थदडवे तेजीने चगके० मनोहर लागेते यत वालिसजणकिजाविडु ॥
मृजमोसस्तणदडाउ ॥ इतिवचनात् हवे ठछोचेद कहेते ते कठिणवचननु जेवा
टावु ते धर्मिजीने सम्मतके० मान्यनही यत फरुसनवणानियोगो ॥ नसम्म
उसुद्धयस्मिणइतिवचनात् एठचेवेकरी बीजो शीजवतनामाचेद सपूर्णयथो ॥ ४ ॥

उद्यमकरेसटासनाय॥ करणविनयमासर्वनुपाय ॥ अन
जिनिवेशीरुचिजिनआण ॥ धरेपचगुणएहप्रमाण ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हरे गुणउतनामानाअश्रावकुं त्रीजु लक्षणकहेते तेमा यद्यपि आदा
य धर्म गानीयि प्रिययाजु इत्यादिकु अनेक गुणते तोपण पाचगुणोकरी गुणउत
गीतार्येइहाते १ सत्तायके० जणवा वाचया एठनादिकनो उद्यमकरे २ करणरे०
अनुष्ठानरियाकरे ३ विनयमाके० गुरुआदिकु आवे अज्युष्ठानादिककरे सदावजमा
जपको जेजेविनयनाप्रकारते तेते सरकरे ४ अतजिनिवेशीके० कदाग्रहीनहोय इह
लोक साधवामा कदाग्रहनकरे ५ रुचिके० आकरी अक्षा जिनआणके० जेनागम
नेरिपे होय एपाचगुणउते तेगुणउतरुहिये ते प्रमाणके० मान्यते ॥ ८ ॥

सत्तायेप्रारैवैराग ॥ तपनियमाटिककरणेराग ॥ विनयप्र
युजेगुणनिप्रितणो ॥ जेममनवाधेआटरघणो ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हरे एपांचेना फज्जकहेते प्रथम सत्तायकरता जीउने वैरागउधे तथा
अनुष्ठानमा सावधानयमो जीव तप तथा नियममा उद्यमउतहोय जेतपते वारजे
दे प्रसिद्धते अने नियमते साधुने प्रियमाण उत्तरपारणाजोचकराव्योहोय तने पृ
तमनुनुं दानउं वु यत पदसनगिजाणोसुय ॥ आगमगाहिसुतहयस्यलाए ॥ उत

रपारणमंमिय ॥ दाणेसुत्रदुफलं हो ॥ १ ॥ इति तथा गुरुवदना चैत्यवदना पूजा प्रमुखपणए गुणमां लेवा ३ तथा गुणानुं निधानपुरुषतेनोविनय प्रयुंजेके० करे गुणवत् आवे तेवारे उजोथाय सामोजाय मस्तके अंजलीकरे आसनआपे गुरुवे वापणी वेंसे सेवाकरे जायतेवारे वोलावाजाय इत्यादिक विनयकरे तेविनयवंत देखीने तेनाऊपर गुरुनो घणो आदरवधे आम्नायादिकगुरुतेनेआपे ॥ ९ ॥

अनजनिवेशीअवितथ्यगणे ॥ गीतारथजापीतजेसुणे ॥

सहदणायेंसुणवाचाह् ॥ समकितनोमोटोउठाह् ॥ १० ॥

अर्थ ॥ अनजनिवेशीजेहोय तेने अवितथ्यके० यथार्थ माने अनेगीतार्थ जेवोले गीतार्थकहेतेयथार्थजाणे तथा गीतार्थपासं साजले श्रद्धापूर्वक सांजलवाने वांटे उपलक्षणथी श्रद्धायेइवापूर्वकअनुष्ठानकरे एवी श्रद्धाविनासमकितनी शुद्धिक्वांथी थाय यत्. सवणकरणेसुइहा ॥ होइस्सइहाणंसंजुत्ता एइएविणाकत्तो ॥ सुद्धिसम्मत्तर यणस्त ॥ १ ॥ इतिएसमकेतनो मोहोटो उठाह्के० हर्षठे ॥ १० ॥

अवितथ्यकयनअवंचकक्रिया ॥ पातिकप्रकटनमैत्रीप्रिया ॥

बोधवीजसजावेंसार ॥ चारजेठएऊजुविवहार ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवे नावभावकनुं चोथुंऊजुव्यवहारनामा लक्षण चारजेठेकरी कहेठे १ अवितथ्यकयनते यथार्थेवोले धर्म व्यवहारमां परने उगवाने माटे धर्मने अधर्मनकहे अधर्मने धर्मनकहे क्रयविक्रयव्यवहारमां लेवेदेवे जूठं नवोले तथा साह्नीव्यवहारमां राजदरबारें पण खोटीसाहेदी नपूरे तथा धर्मनी हांसीथाय एहुं पणनवोले ए प्रथमजेठ १ अवचकक्रियाके० बीजाने कष्टउपजे एवीक्रिया नकरे सारीवस्तुमांखराववस्तुजेलीनआपे अथवा ताकडीप्रमुखतोलमां अधिकुआहुं आपीजेइने परने उगेनही तथा ध्यानवमा पणवचनक्रियाते केवलपापजठेएमदेखतो परने उगवाथी निवृत्ते यद्यपिअवचकक्रियाते पोतानो आत्माउगायनही इहां योगअवचक क्रियाअवंचक फल अवंचक इत्यादिकपूर्वना टवामां अर्थलख्योठे पण धर्मरत्नग्रंथमा एरीतेनथी माटे अमे नथीलख्यो ३ कोइक पापकरतोहोय तेने प्रकटनके० अपाय कही देखवाडे जेहे नडे पापकर्ता अर्थथाय इत्यादिक कहे पणतेने उवपेनही ४ मैत्रीप्रियाके० निष्कपटपणे मित्राइकरे ते साचेनावेकरे पण खोटेजावें नकरे माटे एमकडुजे साखोधवीजपामे एचारजेठेकरी ऊजुके० सरलतानो व्यवहाररुहिये अने एचारेवोलथी विपरीतकरे तोबोधवीजजाय एम धर्मरत्न प्रकरणमाकडुठे ॥ ११ ॥

गुरुसेवीचउविद्सेवना ॥ कारणसपादनजावना ॥ से
वेअवसरेगुरुनेतेह ॥ ध्यानयोगनोनकरेवेह ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हरे जावआवरुनु पाचमु लक्षण गुरुचुश्रुपानामेकहेत्रे ते गुरुसेवा चउवि
दके० चारप्रकारेहे १ गुरुनीसेवनाकरे २ कारणके० बीजापासे गुरुनी सेवाकरावे ३
सपादनके० गुर्वादिकने श्रीपद्मादिकनु देवुकरे ४ जावनाके० गुर्वादिकनो बहुमानकरे
तथा गुरुना परिपारनो बहुमानकरे इहा गुरुतेधर्मगुरुलेवा पणमातापितादिकगुरुने
या यत धर्मज्ञोधर्मरुतांच सदाधर्मप्रवर्तक ॥ सत्वेज्योधर्मशास्त्राणां देशिकोगुरुच्य
ते ॥ दवे एचारेजेदनो अर्थकहेत्रे १ अग्रसरपामीने गुरुनीसेवाकरे पणवगरअवसरें न
करे तेरुहेत्रे जे ध्यानके० धर्मध्यानादिकयोग तेप्रत्युपेक्षणा आवश्यकदिक तेनो न
करेहेत्रे० वेद नकरे एटले व्याघातनकरे जीर्णोत्थनीपेर ॥ १२ ॥

तिढाप्रवर्त्तावेपरप्रते ॥ गुरुगुणजापेनिजपरवते ॥ सपादे
श्रीपद्ममुखवली ॥ गुरुजावंचालेअविचली ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ २ वज्री ते परप्रवर्त्ते० बीजानें गुरुसेवानेरिपे प्रवर्त्तावे तेनाटपागज गुरु
गुण जापीके० उगनरुग्निने एटले एनाउजे पोते गुर्वादिकना गुण वर्णनकरे तेथी
प्रमादीहोय तेपणगुग्नेगामां प्रवर्त्तइतिनाय ३ तथा निजके० पोताथी अने परवर्त्ते
के० परपत्नीगपाटे० आपेअपावे श्रीपद्ममुखवलीके० श्रीपद्ममुख तेमां एकइयते
अथवा अथवा बाह्यवपयाणी तेअथवा अने अनेर इयसयोग अथवा शरीरमां
जोगया पांग्य तेनउज वनी प्रमुखशब्दे जेसयमोपकारियस्तु जोइयें ते आपे अथ
वा अपावे ४ गुम्नायेचाने० गुरुने अजिप्रायें चाने गुम्नो बहुमानकरे तथा गुरु
ने अनुत्तापीचाले अविचलीके० अविचल्यको ॥ १३ ॥

मृत्तुअर्थमुम्मगगयाय ॥ जावेव्यवहारमोपाय ॥ निपु
पापणुपाम्योनेजेह ॥ प्रवचनदक्षरुद्धिजेतेह ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हरे जावआवरुनो प्रवचनदक्षनामा बहुजदण ग्याणेने ते उनेवेने ते
माटे आवरुण उनेजे जाणयो तेरुहेत्रे १ खूत्रनेरिपेकुशज २ अर्थनेरिपे कुशज
३ अर्थनेरिपे तेमामान्यमृत्तनेरिपे कुशज ४ ग्याये० अथवा एटले गिरोप
अनेरिपे कुशज ५ जावे० गिरोपुर्ध्व धर्मानुष्ठाननेरिपे कुशज ६ व्यवहार०

गीतार्थनीत्याचरणारूपजेजितव्यवहार तेनेविषे कुशल सोपायके० उद्यमसहित
निपूणके० कुशलपणुंपाम्योठे एवो जे पुरुष तेनेप्रवचनदहकहियें ॥ १४ ॥

उचितसूत्रगुरुपासेंजणे ॥ अर्थसुतीर्थितेहनोसुणे ॥ विषय
विजागलहेअविवाद ॥ वलीकृत्सर्गतथाअपवाद ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे एवजेद विस्तारीकहेठे १ उचितसूत्रके० आवकनेयोग्यसूत्र चौसर
णादिक प्रवचनमाताथी मांडीने ठजीवणीयाअध्ययनपर्यंतजणे उक्तंच ॥ पवयणमा
इठजीवणियंताउजयवियरस्त ॥ अस्यार्थः ग्रहण शिक्षा तत्रप्रकृता उजयतःसूत्रतो
अर्थतश्चेतरस्यआवकस्येति एरीतें सूत्रजणेउपलक्षणथी पंचसंग्रह कम्मपयडीप्रमुख
ग्रंथनासमूह तेपोतानीबुद्धीनेअनुसारेजणे १ अर्थके० तेसूत्रनोअर्थ ते सुतीर्थ
के० संविज्ञ गुरुपासेथी सांजले ३-४ हवेउत्सर्गतथाअपवाद एवेजेदसाथेंक
हेठे अविवादके० विवादरहितपणे विषयविजागलहेके० पोतपोतानेठेकाणेजा
णे उत्सर्गनेउत्सर्गतामेजाणे अपवादने अपवादतामे जाणे पण एकलो उत्सर्गज
नथ्यालंवे अथवा एकलो अपवादज नथ्यालंवे जेअवसरें जेकरबुंघटे तेअवसरें ते
करे एटले लाजालाज जोइ कार्यकरे एसर्वचारजेद कहा ॥ १७ ॥

पद्धतावविधिमांदेधरे ॥ देशकालमुखजेमअनुसरे ॥ जाणे

गीतारथव्यवहार ॥ तेमसविप्रवचनकुशलउदार ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ ५ देववंदनादिक विधिनेविषे पद्धतावके० बहुमानहोय तथा बीजो कोइ
विधिकरतोहोय तेहनोपण बहुमानकरे विधिसामग्रीना अनावें पण विधिआराधवा
नो मनोरथ मूकेनही इत्यादिक उपलक्षणथी जाणवुं ६ हवे व्यवहारकुशलनामा
ठोणेदेवखाणेठे तेजेम देशकालप्रमुखहोय तेने अनुसरे एटले एनाय जे देशतेसु
स्थित इस्थितादि तथाकालते सुकाल दुष्कालादिक प्रमुखगर्थें इव्यसुलज दुर्जनादि
नावथी हष्ट ग्लानादिक तेसर्वने पोतपोतानीहदेजाणे गीतार्थनो व्यवहार सर्वपो
तेजाणे एटले एनावजे उत्सर्गअपवादना जाणजेगीतार्थ तेणे आचर्योत्रे व्यवहा
र तेपोतानी मते दुबवेनही पण तेसर्वव्यवहार तेमज थंगीकारकरे एठप्रकारनो
प्रवचनकुशल ते उदारके० प्रधानकहियें एउलक्षण नावआवकना जाणया ॥ १६ ॥

किरियागतएपटविधिलिंग ॥ नापेतुंजिनराजअजंग ॥

एविधिआवकजेआचरे ॥ सुखजशालीलतेआदरे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ पटविपत्तिके० एवप्रकारना जिंग ते किरियागतके० क्रियायी उजखा
य जेम घूघयी अग्रिउजखाय तेनीपरे एम हेजिनराज सामान्यकेवलीमा राजात
रिगातु जापेके० कहेने अजगके० समस्तपणे एविधिजे आवक आचरेते सुख त
यायज तेनी जेजीता तेने आदरेके० पामे ॥ १७ ॥ इहाशियप्रश्न पूठेजे जेहेसामी
चीना पत्नी काऽनिगते केतुमेएवजिंगक्रियागत कह्या तेटलाजठे तेने गुरुवत्तरआपेजे
जेनागगतनिंग जूदाते ते तेरमा ढालमा कहेने एसवधेआव्यो टाजतेकहेने ॥

दाजतेरमो ठीनायनामनधरो एदेशी

जावश्रावकनाजापिये ॥ ह्वेसत्तरजावगततेहोरे ॥

नेहोरे ॥ प्रजुतुऊवचनेअविचलहोजोए ॥ १ ॥

अर्थ ॥ जे जावश्रावकनानिंग गणतिथें सत्तरठे तेजावगतठे तेकहियेठयें माटे
हेप्रउ रेमयंपुढ ताग यजननेगिये चमेनही एवो मुजने स्नेहहोजो ॥ १ ॥

इठीपचलचित्तयी ॥ जेवाटनरकनीमोटी

रे ॥ रोटीरे ॥ ठामेएगुणधुरेगुणोए ॥ २ ॥

अर्थ ॥ यत १ इति २ द्विष ३ ॥ ४ सत्तरउ ५ त्रिषय ६ आरज ७ गेह ८ दस
लठ ९ गमुगिाडराहे ॥ १० पुग्मरआगमपरिति ॥ ११ ॥ १२ दाणाईजहासति ॥ १३
सत्ता १२ रिज १३ गजकुंठे ॥ १४ मजउ १५ सयडे ॥ १६ परत्यकामोउजोगीर ॥ १७
१८ रिगातगिज्यास पाउमसगतपयनिउ ६ तु ॥ जागयजावसाग लखणमेपसमा
से ॥ २ ॥ एमनगुणरहा तमा पेहेनो लाक्षणकहेने इहां इद्याचचज चित्तयी एव
निदिदाये घणीरतांमां लग्नापुंते तेयी प्रीटयाकारे इद्या एवो अर्थकखोत्रे पण
नेतिमूनते माटेववेपोत्रे अत्रार्थे धर्मनययजोऽनेनिश्रयकर्यो इती के० स्त्री केह
हीन पविनयी घयाने० ययनते एटने अन्यअन्य पुरुषनी इद्याकरनारीजे वनीराट
नरकनी माटेके० माटेनरकनी वाटन एटने नरकजयानोमार्गते तेरोटीरेके० हीणी
वाटने माटेमने त्रीनार्णन मृके एगुण दूगुणोरे० पहेनोमग्यामांगणा ॥ २ ॥

इडियचपलनुगने ॥ जेरूपेकाननीगगिरे ॥

पागोरे ॥ तेरीनोगुणश्रावकरेए ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे इडिय जेपावगान्धोमय तद्वपजे चयनर० जीपगामीपणामाट
हुंनने ससुनयनना एदवाते नुगने० पांठा तेने जे ज्ञानरूप राजिके० गगदीप

करीने नंधेके० रोंकीगन्वे एवीजोगुणते श्रावकपोतापावोंधरो॥यतः इन्द्रियचवजतुरंगे॥
 दुग्गाश्मग्गाणुंद्वाविरेनिधं ॥ जावियनवस्सरुवों ॥ रुजस्तन्नाणरस्तीहिं ॥ १ ॥ ३ ॥

हेशतणुंकारणघणुं ॥ जेअर्थअसारजजाणे
 रे ॥ आणरे ॥ तेत्रीजोगुणनिजसंनिधि ए ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जे घणुंके० अत्यंत क्लेशनुंकारण एवोजे अर्थके० इव्य तेने असारज
 जाणे एत्रीजोगुण निजसंनिधिके० पोतानीपासे आणके० लावे ॥ ४ ॥

नवविटंघनामयअठे ॥ वलीदुःखरूपीदुःखदेतो
 रे ॥ चेतोरे ॥ एमचोयोगणअंगीकरे ए ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ नवके० जेसंसार तेकहेवांठे जेविटंघनामयींठे वली जन्म जरा मरण
 रोगशोकादिक दुःखरूपींठे वली जन्मांतरे नरकादिक दुःखनोहेतुठे एम दुःखनीज
 परंपराआपे तेचेतोके० जाणो एचोयोगुणश्रावकअंगीकारकरे ॥ ५ ॥

खणिसुखविषयविपोपमा ॥ एमजाणीनवीबहुड
 हेरे ॥ बीहेरे ॥ तेथीपंचमगुणवरचो ए ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवे विषयकहेवांठे जे क्लेशिकमात्र सुखठे तेपण विपोपमाके० काल
 कूटसरिखाठे परिणामें दारुणठे एवाविषयजाणीने तेने बहुके० अत्यंतपणे नवी
 डहेके० नवांठे अनेतेविषयने असारजाणोठे माटे तेथी बीहेके० बीतोरहे एपंचम
 गुणनेवखोयको शोचे ॥ ६ ॥

तीव्रारंजतजेसदा ॥ गुणवृद्धानोसंजागीरे ॥
 रागीरे ॥ निरारंजजननोघणुं ए ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवे तीव्रारंजके० घणाप्राणीने पीडाकारीजे खरकर्मादिक व्यापार तेने स
 दातजे कदाचित्करे तोसशोकयकोकरे पण निःशोकयको नकरे तेठछागुणनो संजा
 गीके० नजनारोआय यद्यपिअणचालतेकांडकआरंज पोतसशोक यकोकरेठे पणरा
 गीतोनिरारंजके० आरंजरहितजे जनके० लोकतेमुनिगजनोहोयघणोके० अत्यंतहोय

मानेसत्तमगुणवरचो ॥ जनपाससदृशगृहवासी
 रे ॥ अच्युतासारे ॥ मोहजितवानोकरे ए ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवे सातमो गेहनामा गुणवखाणेठेते सातमो गुणवखोयको मानेके० जा

एो ते जनके० प्राणी पाससदृसके० वधनसरिखो घरवाशने माने जेम पदी पासमा
पडयो उडीनगके अने पोताना आत्माने ड खीमाने एम गृहमातापितादिकसंबंधी
हा म्नेजनगके पण ड खमाने अनेतेप्राणी अन्यासतो मोहने जीतवानोज करे ॥७॥

अधमदसणगुणजरयो ॥ बहुजातेकरेगुरुभक्ति
रे ॥ शक्तिरे ॥ निजसद्वहणानीफोरवेए ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ आठमो दर्शननामा गुणेनखोथको गुरुजेधर्माचार्य जेनाथी समकित पा
म्योनेगुरुनी भक्ति बहुजातेकरे अने पोतानी श्रद्धानी शक्तिफोरवे एटसे एनावजे अ
स्तिस्वनायमहितअने अनिचाररहित दर्शननेयरतो शक्तियेप्रभावना तथा वर्णवाद
बुद्धिउतरने पत अस्थिरनावरुजित पनावणावन्नवायमाइहिं ॥ गुरुभक्तिजुउधीम ॥
परेइपदमणमिम ॥ १ ॥ ९ ॥

लोकमन्नादविपरिहरे ॥ जाणेगामरितपरिवाहो
रे ॥ लाहोरे ॥ एमनवमागुणनोसपजेए ॥ १० ॥

अर्थ ॥ गामरीप्रवाहनामानवमोनेदवखाणेठे लोकमन्नादके० लोकअविचा
रित रमणीयतेने परिहरे० त्यजे अने लोकनीचाल तेगामरीयाप्रवाहजेवीने जेम
एगामरनेप्रवाहे चीजुगामर चाने उपजदणयकी कीडीनो मकोडानो प्रवाहपण
बहेवुतेजेम अविचारितने तेम लोफनाप्रवाहपण तेथोने तेमाटे वजें एम नवमागुण
नोताडानीरजे ॥ १० ॥

आगमनेआगलकरे ॥ तेविणकुणमारगसाररीरे ॥
जार्पति ॥ एमकिरियादशमागुणयकीए ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हवेदमो आगमनामाजेद ग्याणेंने जेसार्पकरेते आगमने आगनर
रीनेकरे एम विचारने आगमनिना नेपरनोफसाप्रानोभार्ग तेना कोणसागी
एटसे रीतगमनाआगममान एगामार्ग दाय जार्पीर० एतु कहीने एरीतनी क्रिया
करे एटने एनपुन दसदस गुरुदस प्रथाग्यान अनिरुमणादिरुपक्रिया निनाग
मनप्य जालीने आगमोकरियाकरे एदेउदनात्रि क्रियानाविस्तारधर्मज्ञानी जोड
हेनो एदमगुणयकी क्रियापामे ॥ ११ ॥

आपअरापारिकरे ॥ दानादिकचारशक्तिरे ॥
व्यक्तिरे ॥ एमआवेगुणइग्यारमोए ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे दानादिक यथाशक्तियेंकरे एङ्यारमोजेदकहेने आपत्रवाधायेंके० पोताने पीडा नउपजेतेम दानादिकचारेकरे जोड्यपात्रहोय तो देतोयको थाकेज नही अने जोअल्पड्यवानहोय तो अतिउदार नथाय उक्तंच ॥ लानांविद्यदाणें लानोविद्यजोयणें ॥ लानोविद्यपरिजावे लानोविद्यनिधिकरेमिया इत्यादि एमयोडे कालेंयणुआपीशके तेमज जीज तप जावनानेविपेपण यथाशक्तिप्रवर्ते एमव्यक्तिके० प्रगटपणेङ्यारमोगुण श्रावकनेद्यावे ॥ १२ ॥

चिंतामणिसरिखोलही ॥ नविनुग्धहस्योपणलाजे

रे ॥ गाजेरे ॥ निजधर्मेणुगुणवारमोए ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे विहिकनामावारमोगुणकहेने चिंतामणिरत्न सरिखो पोतानोधर्मल हीके० पामीने जोमुग्धके० मूर्खलोक तेणे हंस्योयको पण नविजाजेके० नलाजे एटले धर्मकरणी करतो लाजेनही गाजेरेके० उत्सुकहोय हर्षवतहोय निजधर्मेके० पोतानाधर्मनेविपे एवारमो गुणजाणवो वद्यपि धर्मरत्नग्रंथमांचिंतामणिरत्नसरिखी क्रियाकरतोनलाजे एमकद्युते तोइहांचिंतामणिरत्नसरिखोधर्मकह्यो तेमाकांश्चिरुद्धन थीकेमकेक्रियाने धर्मकांश्चूदोनथी ॥ १३ ॥

धनजवनादिकनावमां ॥ जेनविरागीनविधेपी

रे ॥ समपेपीरे ॥ तेविलसेगुणतेरमेंए ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे तेरमोअरक्तद्विष्टनामाजेद वखाणेठे शरीरनीस्थिति हेतुठे धनजव नयादिशब्धी स्वजन आहार घर क्षेत्र कलत्र वस्त्र शस्त्र यान वाहन इत्यादिक जेवातेपदार्थमां रहेतोयको पण नविरागी नविदेखीके० रागद्वेपरहितनीपेरे होय एटले मंदआदरहोय अन्यथारागद्वेपरहिततो उपजेगुणवाणे होय ते इहांकेमघटे अने समपेपीके० मध्यजावनो जोनारो होय जेमाटे जावश्रावक एमजावे यत नेयइ उकोइसयणो नसरिरेनेयजोगउवजोगा ॥ जीवोअन्नजवगइ गवइसवंपिमोचूणंइत्या दिव्यविनितलोक कपरद्वेपण नकरे तेश्रावक तेरमागुणने विलसे ॥ १४ ॥

रागद्वेपमथस्थनो ॥ समगुणचनुदमेनवाधिरे ॥

साधेरे ॥ तेहठगंडीमारगजलोए ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवे चउदमो मध्यस्थनामागुण वखाणेठे रागद्वेपमथस्थनोके० राग द्वेपमां तणायनही तेमां मध्यस्थपणुंराखे एगगद्वेपमथस्थनो समगुणकहियें एट ले एनावजे परमार्थविचारकरे जे मेमतलीयोतेकेम मूकुं अथवा अमुक मारु मत

खमेने तेने खंहुएवो रागदेपनकरे तेप्राणी चौदमागुणनेविषे बाधानपामे एटले स
मगुणपीडायेनही तेप्राणीपोतानो हठके० कदाग्रहहठामीने जलोमार्गसाधे एटले परने
तथापोताने हितवाठकयको कदाग्रहमूकी मध्यस्थगीतार्थगुरुने वचने प्रपत्ते प्रवेशी
राजानीपेरें एटले तेरमागुणमा धननवनादिकमा मदआदरहोय अनेचौदमागुणमा
धर्ममा कदाग्रहमूके सम्यक्अंगीकार करे ॥ १५ ॥

कृष्णजगुरताजावतो ॥ गुणपन्नरमेसेवतोरे ॥

संतोरे ॥ नधनादिसगतिकरेए ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे अस्वंधनामापन्नरमो जेदवखाणोठे कृष्णजगुरताजावतोके० सर्वप
दार्थ कृष्णजगुरते अनित्यते तन यन स्वजन जीवित इव्यप्रमुख एसर्वअनित्यते एम
विचारतो पन्नरमा गुणने सेवतोके० सेरे अने सतोके० सज्जनपुरुषोने नधनादिस
गतिकरेके० धनप्रमुखनी सगतनकरे एमविचारे यत विज्ञाडुपयचउप्ययच ॥ स्वित्त
गीहधणधन्नचसवत ॥ कम्मप्यवीउअवसोपयाइ ॥ परजवसुदरपावगवा ॥ १ ॥ १६ ॥

जावविरतिसेवेमने ॥ जोगादिकपरअनुरोधेरे ॥

बोधेरे ॥ एमउल्लसेगुणसोलमेए ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे सोजमो परार्थकामोपजोगीनामा जेदकहेते जव जेतसारनेविषे विर
कमनयको जोगादिकने सेवे तेपण परअनुरोधेके० परनादादिणादिकेसेवे बोधेरेके०
एयाउदाशीनज्ञानेकरी सोनमोगुणउल्लासपामे ॥ १७ ॥

आजकालएगामिमु ॥ एमवेडयापरेनिसनेहोरे ॥

गेहोरे ॥ परमानेगुणमत्तरमेए ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवे सत्तमो वेश्यानीपेर घरवातपाने एजेदवखाणोठे जेए घरवातनेते
आज गामिमु अथवा काले गामिमु एम वेश्यानीपेरें निल्लेहीगहे जेमवेश्यानिरघन
देखी विचारे जे हवे आज अथवा काले गामिमु एमविचारे तेम गृहस्थपण आ
स्याप्रमुखविना घरमागमे पणग्ने परकरीमाने एसत्तरमेगुणे देशविरतिना अनेक
जेदते माटे नानाजिप्रायेतहोय तेमाटे पुनस्कदोपकोई जेदमानजाणवु ॥ १८ ॥

एगुणवृद्धेजेजरचा ॥ तेआयककद्वियेजावोरे ॥

पावोरे ॥ मुजगपूरतुज्जकिथीए ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एगुणना वृद्धके० समृद्ध तेशेफरी जेनखाठे ते जावोरे० जावथी

आवक कहियें यतः इयसत्तरसगुणजुनो ॥ जिणागमेनावसावगोजणीयो ॥ इति वचनात् ते पावेके० पामे सुजशपूरके० जलाजशनो पूरपामे तुज्जकित्थीके० हे वीतराग हेचिदानंदस्वरूपी तारी जकित्थकी पामे एटले तारीआझायें नावआवकप पुंपालवुं तेतारी जकित्थे ॥१९॥ एतेरमांडालमध्ये नावआवकनुं लक्षणकथुं ते नावआवकजे होय ते इव्यसाधु कहियें अनेजेइव्यसाधु होयते नाव साधुपणुंपामे तेसाटे हवे नावसाधुनालक्षण चउदमां ढालमां कहेवे ॥

ढाल चौदमो

नीवेशी

तेनावसाधुपणुंलहे ॥ जेनावआवकसार ॥ तेहनालक्षणसातगे ॥

सविजाणेहोतुंगुणजंडार ॥ साहेवजीसाचीताहरीवाणी ॥ १ ॥

अर्थ जे सारके० प्रधाननावआवकपूर्वेंकह्या तेनावसाधुपणुंपामे तेनावली सा तलक्षणते ते हेज्ञानदर्शनचारित्रवीर्य सुखदान लाजजोग उपजोगादिक गुणनाचं मार एवाहेपरमेश्वर तमेसर्व जाणोठो केवलज्ञान केवलदर्शनेकरी पदइव्यनुं नास नथायवे तेसाटे हेसाहेवजी तमारी वाणीते साचीठे सत्यठे एटले एनावजे आचार्यपरंपरा तथा जितआचार तथाप्रकरणादिकमां जेनावकह्यांवे तेतमारीज वाणीते पणकोइनी कल्पित नथी ॥ १ ॥

किरियामारगअनुसारणी ॥ श्रद्धाप्रवरअविवाद ॥ ऊजुनावे

पन्नवणिजता ॥ किरियामांहोनित्येंअप्रमाद ॥ सा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे सातलक्षणकहेवे सर्वक्रिया प्रत्युपेक्षणादि तेमार्गानुसारणी जे मोक्षमार्गते अजुजायीचेष्टाहोय तेप्रथमलक्षण तथाधर्मनेविषे श्रद्धाके० करवानीइष्टा प्रवरके० प्रधान अविवादके० विवादरहित तेवीजुंजक्षण अनेपन्नवणिजताके० प्रज्ञापनीयपणुं एटले परुपणाकरवी ते ऊजुनावेके० सरलनावें एटले तेनी परुपणा तेअसदजनिनिवेश कदाग्रहेंनहोय एत्रीजुंजक्षण वली क्रियाजे गुनहितअनुष्ठान तेनेविषे निरतर अप्रमादीहोय पणशिथिलनहोये एचोथुंलक्षण ॥ २ ॥

निजशक्तिसारुंकाजनो ॥ आरंजगुणअनुराग ॥ आराध

नागुरुआपणी ॥ जेहथीलहियेंहोचवजलताग ॥ सा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तथा पोतानी शक्तिप्रमाणें तपस्यमादिक कार्यनो प्रारंभकरे पणशक्ति ने उलंघी तपस्याप्रमुख नकरे एपांचमुं लक्षण अने गुणअनुरागके० गुणीनो पद

पातहोय एतद्गुण तथा गुरुआज्ञानु आराधयु तथा गुरुना आदेशे वर्त्तयु गुरु
नीआणाथी सत्तरसमुद्गनो पारलहियेके० पामिये एसातमुं लक्षण॥ ३ ॥

मार्गसमयनीथितितथा ॥ सविज्ञबुधनीनीति ॥ एदोई
अनुसारेक्रिया ॥ जेपालेहेतेनलेहनीति ॥ सा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे ऊपरकहेला सातजेदमाथी मार्गानुसारणीक्रिया नामें प्रथमजेदव
खाणेने मार्गके० समयनीस्थिति एटले आगमनी मर्यादा तेआगम केने कहिये
उक्तथ आगमोह्यासवचन मासदोषक्यादिहु ॥ वीतरागोनृतवाक्य नव्यूयादेतसनवा
त तेआगमनी स्थिति उत्सर्गअपवादरूप छुट् समयनो उपाय तेमार्ग कहिये अ
थयाजे सविज्ञबुधनीनीतिके० सविज्ञ जेमोक्षानिलापी अनेबुध तेगीतार्थ इहां ब
हुपदअधिकरुहिये तेवारे एमकहेबुजे सविज्ञ बहुगीतार्थनी नीतिके० जेआचरण
क्रियारूप तेनेपण मार्गकहिये एदोईके० बेअर्थ मार्गनाकह्या तेवामार्गने अनुसार
णीजेक्रिया आगमनी अबाधाये सविज्ञ व्यवहाररूप तेमार्गानुसारणीक्रिया कहिये
एवी क्रियाजेपाजेते नीतिके० ससारनीवीरु नलहेके० कदापि नपामे इतिगाथार्थ ह
वे सविज्ञ गीतार्थनीनीति एनापदठेदकरियेठये सविज्ञपदकखु तेअसविज्ञपणु दाज
वामाटेकखु तोतेपणा असविज्ञमजीने जेआचखोहोय तोपण प्रमाण नयाय प
दव्यहार जजीपमसोहिकर पासउपमत्तसजयाईहि ॥ बहुएहिबिआयरिप ॥
नपमाणसुदचरणान ॥ १ ॥ इहा बहुगीतीर्थपदमूक्यु तेनु कारण एजे एकगीता
ये आचगुहोय तेरुदाचित् अनानोग अनयवोधादिककारणे विपरीतपणे आचखु
होय तेपण प्रमाण नयाय तेमाटे बहुगीतार्थपद मूक्यु तोते बहुगीतार्थ जेआ
रते अथितथहोय इहाकोइ प्रश्नकरे जेआगम मार्ग कहेवो तेतोपुक्तने पण बहुज
नाचरणकेहेबु पुक्तनयी केमके घणाजोकोये तोजोकिमार्ग आचखोहोय माटे
आगमतेतोप्रमाण पण घणाजोकोनु आचरण प्रमाण नही उली आगमते जेष्ठने
अने बहुजनआचरणते अनुज्येष्ठने अने लौकिकमां पण ज्येष्ठनेमूकी अनुज्येष्ठनु
पूजन पुक्तनयी तेमज आगमतो केरजीपण अप्रमाण नकरे यत अहोमुउरय
सा ॥ सुथनाणीनइविगिएहइअमु६ ॥ तंकेवज्जिप्रिज्जईअ ॥ पमाणसुअनरेइहरा॥ १ ॥
तपा आगमठता जोआचरणा प्रमाणकरियेतो आगमनीनधुता थाय हवे गुरु
च कहेने जे सविज्ञगीतार्थने तेआगमनी अपेक्षाविना आचरेजनही तेअुआरे
नही तपासुआचरे तेरहेने यत दोसाजेणनिरुनति जेणविद्धातिपुवकम्मा५ ॥ सा

तोमुक्तोवाउ ॥ गंगावद्यामुसमणंच ॥ १ ॥ इत्यादिक आगमवचनसंज्ञागी इव्य खे
त्र काल नाव पुरुषादिकउचितजोइ संयमने वृद्धीकागीज आचरे तेवीजासंविज्ञगी
तार्थ पणअंगीकारकरें तेमार्गकहिंयें अने वीजा बहुलोके आचरुं तेतो असंविज्ञ
अगीतार्थमाटे अग्रमाणे वलीआचरणा प्रमाणकर्ता आगमता अत्यंत प्रतिष्ठा
पामेठे श्रीगणागसूत्रमां पांचप्रकारना व्यवहार प्ररूप्याने उक्तंच पंचविहे ववहारे
पन्नने तजहा आगमविवहारे सुयववहारे आणाववहारे धारणाववहारे जियवव
हारे इहां जितअने आचरणा तंएकजअर्थे तेमाटेआचरणा मानता अत्यंतपणे
आगममानुं तो आगमअविरोध जेआचरणा तेप्रमाणजने ॥ ४ ॥

सूत्रेजस्युपपणअन्यथा ॥ जुदुंजवदुगुणजाण ॥ संविज्ञवि
बुधेआचरचुं ॥ कांडिसेहोकाळादिप्रमाण ॥ सा० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वली एज वातकहेठे सूत्रेजस्युंके० आगमनेविषे कसुंठे तोपण अन्यथा
के० हेगफेरकरीने बहुगुणजाणके० तेमां घणोगुणजाणीने संविज्ञगीतार्थलोके जे
आचरणकसुं तेवी केटलीकवातो दीनेठे पणतेहुंजाणी आचरुं तेकहेठेजे कालादि
प्रमाणके० छःखमाडिकालप्रमुखनुं प्रमाण विचारीने आचरुं ॥ ५ ॥

कल्पनुंधरचुंजोलिका ॥ नाजनेदवरकदान ॥ तिथिप
जूसणनीपालटी ॥ नोजनविधिहोइत्यादिप्रमाण सा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वली तेज देखाहेठे कल्पनुंधरचुंके० पूर्वेकल्पजेकपहोतेकारणे उंटता त
या गोचरीप्रमुखनेविषे वालीने खडेमूकी चालतां एआगमनो आचारहतो अने ह
वेनो गोचरीप्रमुखनेविषे पांगरीनेजाबु तथा चोलपटप्रमुख पणसमजवा पूर्वे कुणी
पेराखवा हमणाकंडारे राखियेंतयें तथापूर्वेजोलिकाके० जोली मुठीपेंजाली ग्रंथी
कुणीयें हुंकडीवाधता अने हमणा हायमा जाजियेंतयें उपलक्षणथी उपग्रहिक
कटालणु संथारीउं दंडासणादिकलेवा तथा तरपणीप्रमुखनेविषे दोरादेवा एम सी
कीदोरातीं जोलीना आधारविशेष इत्यादिक वली पात्रेलेपदेवा तथा पञ्चसणनी
तिथीजे पांचम तेनीचांयकरी उपलक्षणथी चोमास्तापुनमनाटाली चउदशनाकख्या
तथा नोजनविधिप्रमुख शास्त्रोक्तविनापण आचरितप्रमाणे नोजनविधिते मांड
लीयेंवेसतुं वेचीवेहुंइत्यादिक तथाचव्यवहारजाये ॥ सशपरिणाश्रकाय ॥ संयमोपि
उचतरकाए ॥ रुकवसहेगोवे जोहेसाहीयपुकरिणी ॥ १ ॥ एनोलेगधी अर्थकरे
ठे जेपूर्वे शास्त्रपरिज्ञाअध्ययन सूत्रार्थजणेके साधुने उतामणकरताहता अने ह

मणा दशवैकालिकतुं चोद्युग्रध्ययन नरोपके उगावणायापठे तथा पूर्वे पिरेय
 णाध्ययननण्णापठी उत्तराध्ययन नणागता ह्मणा वगरनरोपण नणावियठये नि
 हादृष्टांतकहेते पूर्वैकत्पट्टहता ह्मणा आवाप्रमुगे कामचालेते पूर्वे अतुयवन
 धवल वृपनहता ह्मणा धुसरेज कामचालेते पूर्वे गोपजे कर्पणी तेचक्रवर्तिने
 तेजदिवसे धान्य नीपजावीदेताहता आजतेप्रिनापणकामचालेते तथापूर्वे सह
 स्रयोधीहता ह्मणा अत्पपराकमीसुनटोयी पणशत्रूनोपराजयकरी राज्यपात्रेते ते
 म साधुह्मणा जितव्यवहारेपण सयमपालेते तथा पटमासनु प्रायश्चित्तहोय तेने
 ह्मणा पांच उपवासकह्याते तथापूर्वेमहोटी पुष्करणीवहती ह्मणा नानीने तेयी
 कामचालेते इत्यादिकदृष्टाते जितव्यवहारपण जाणवो अथवा किंवहुना जसवहान॥
 सुते पडिसिद्धतेयजीयवहे ॥ उत्तसवपिपमाण चारित्तथणाएनणियच ॥ १॥ अथन
 विकणकळं जकिचिसमायरतिगीयघा ॥ थोवावराह्वदुगुण सवेसितपमाणु ॥२॥
 इत्यादिक जेम आर्यरक्षितजीये आचसु तेड्वज्जिनापुप्पमित्रजीये अगीकारकसु ते
 मज सुविहीते जेआचसु ते सर्वैकबूलकरे ॥ ६ ॥

व्यवहारपाचेजापीया ॥ अनुक्रमेजेहप्रधान ॥ आजतो
 तेमाजीतवे ॥ तेतजियेहोकेमविगरनिदान ॥ सा० ॥ ७॥

अर्थ ॥ तेमाटेज कहेते जे पांचव्यवहार कह्याते तथा अनुक्रमे जे प्रधानहोय ते
 आदरवो यडुक्त कितिविहेणजतेववहारेपणते गोयमा पचविहे ववहारेपन्नते तज
 हा आगमे सुए आणाधारणाजीए जहासेतठआगमेसिया आगमेणववहारपछवेळा
 णोयसेतठआगमेसिया जहासेतठसुएसिया सुएणववहारपछवेळा २ णोयसेतठसु
 एसिया जहासेतठआणासिया आणाएववहारपछवेळा ३ णोयसेतठआणासियाज
 हासेतठधारणासिया धारणाएववहारपछवेळा ४ णोयसेतठधारणासिया जहासेत
 ठजीएसिया जीएणववहारपछवेळा ५ इजेतेहिपचहिववहारपछवेळा तं आगमेणसु
 एण आणाए धारणाए जीएण जहाजहासेआगमेसुएआणाधारणाजीएतहातहाव
 हारपछवेळा तेकिंमादुजतेआगमवलिआसमणानिग्गहाइजेयपंचविहववहारजदाज
 दाजहिजहितहांतहा तहितहि अणस्सितोचस्सपंसमववहारमाणे णिग्गये आणाए
 आराहएनवइत्तिनगवतिसूत्रेशतकआठमें वदेजेआठमेकसुठे आजतो तेपांचव्यव
 हारमां जितव्यवहारमुख्यते जितव्यवहारेज कामचालेते तेजातव्यवहार विगरनिदान
 के० कोइपणकारणविनाकेमलजियेएटले जितव्यवहार जेआचार्येवांध्यो तेप्रमाणे॥

श्रावकममत्वअगुध्वली ॥ उपकरणवसतिआहार ॥ सुखशी
लजेजनआचरे ॥ नविधरियेंदोतेचित्तलगार ॥ सा० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ हवेएवीआचरणातेअप्रमाणते केमके० सिद्धांतमां नाकहीते जेश्रावक
नुममत्वनकरुं यत. गामेवा कुलेवा नगरेवा देशेवा ममत्वनावनकरेंचिकुळा इत्या
दि श्रावकनुं ममत्वकरे तेअप्रमाणते तथा अगुध्वमान उपकरण वसति आहारप्र
मुख जेवानी आगममां नाकहीते अने जो लीयेतो तेआचार अप्रमाणते यतः आग
मे पिंडसिद्धं च वृत्तं च उचं पायमेवय ॥ अकपियन इडिक्का पडिगाहेळकपियं ॥ १ ॥
इति उपलक्षणं यथी वस्त्रपात्रादिकपण एमजाणवामाटे सुखशील लोके जेआचरुं एटले
पोताना शरीरनी शोचनेअर्थं जेआचरुं तेअप्रमाण वाकी दुर्निद्रादिक कारणे
तोकांश्च अगुध्व लीयें तोपण निर्दोषते यतः पिंडनिर्युक्तां ॥ एसोआहारविहि ॥ जहजणी
उसव्जनावदंसीही ॥ धम्मावस्सगजोगा जेएनहायंतितंकुळा ॥ १ ॥ तथा कारणपडिसे
वापुण जावेअणातेवणनिदिष्टा ॥ आणाइतिइजावे सोसुद्धोमुक्तहेवत्ति ॥ १ ॥ इत्यादिव
लीउव्वाइसूत्रं शुद्धेसणीए एवा अनियह मुनियेंकखा तेथी जाणियेंतयेजे पूर्व अगु
ध्वपणकोइक कारणे जेतादीसेते एअपवादतो प्रमाणते पणसुखशीललोकेजे आचरुं
ते चित्तमां लगार पणनधरियें एटलेए जावजे दुःप्रसहआचार्यलणें तो चारित्रसिद्धां
तमां सांजलियेंतये अनेजो मार्गानुसारीक्रिया कहि तेरीतेंयत्नकरताहोयतेनेचारित्र
या नमानियें तो एथी बीजा चारित्रीया तोदेखातानथी तेवारे चारित्रविघ्नेदगयो एम
ठेखुं तोतेचारित्रविना तीर्थपण विघ्नेदगयुं एमठेखुं एम करतातो आगम विरुद्ध
थायते यतः व्यवहारजाये जोजणइतिधम्मो तयसामाइयं नचेवयवयाइं ॥ सो
समणसंघवन्नो कायवोसमणसंवेण ॥ १ ॥ इत्यादिवचने तोमार्गानुसारीक्रियानो
करनार तेजावसाधुते एम ठेखुं एप्रथमक्रियानामाजेदथयो ॥ ८ ॥

विधिसेवनाअवितृत्तिगुण ॥ देशनाखलितविशुद्धि ॥ श्रद्धा
धर्मइच्छाघणी ॥ चनुजेदंदोएमजाणेसुबुद्धि ॥ सा० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हवे बीजुलिंग श्रद्धाप्रवरनामाकहेते तेना जेदचारते तेकहेते १ विधिसे
वना २ अवितृत्तिके ३ अतृत्ति ४ गुणदेशनाके ५ शुद्धदेशना ६ खलित परिशुद्धिनामा
चोखुलिंग ते श्रद्धाप्रवरनोअर्थकहेते श्रद्धाके ७ धर्मेनीइच्छा घणीके ८ अत्यंतहोय पण
वालकने रत्नग्रहवानी अनिलापानी पेरे सामान्यपणे विषयप्रतिज्ञास मात्रनहोयते
एम ऊपरकहेला चारजेदेएलिंगहोय तेजाणे सुबुद्धिके ९ बुद्धिवंतहोय तेजाणे ॥ ९ ॥

दृढरागवैशुज्जो ज्यमा ॥ जेमसेवतायेविरुद्धि ॥ आपटा
मारसजाणने ॥ तेममुनीनेहोचरणेतेशुद्धि ॥ सा० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवे एश्वर्याप्रवरनाचारजेदमां प्रथम विधिसेवनामेंजेदत्रोलखावेजे जे
शक्तिवतहोयतेश्वर्यावतथको विधिप्रज्ञानशक्तिवतप्रत्युपेक्षादिक क्रियाकरे अने जे
शक्तिरहित होयते इव्य क्षेत्र काल तथा जायेंकरी जोतादृशक्रियाकरी नशके तो
पणप्रतिवधते विधिअनुष्ठाननेविपेज होय यत विहिसारचियसेवइ सदाजसन्तिम
अणुक्षण ॥ दवाइदोसनिहउरि ॥ पक्कायवहइतंमि ॥ १ ॥ इहा कोइपुत्रेजे शक्ति
रहितजे होय तेअनुष्ठान नकरे अनेविधिअनुष्ठानमा पदपातिकेमहोय तेनेअन्वय
सहित गाथानाअर्थथीकहेवे जेमकोइरु पुरुषहोय तेइकाल अथवादरिइपणुपाम्यो
तोतेपुरुष गोश्वार अरणीपत्र तथातुदनीठालप्रमुखखाइने दिवसव्यतिक्रमे पणतेवा
जोजनमां लपटायनही केमके पोते उत्तम आहारनो स्वादजाणोते तेथी तेनोराग
तो उत्तमजोजनमांज होयवे जे उत्तमजोजन केवारंमलगे तेमलेतो वावरियें एवो
अत्यतरागहोय हवे अद्वार्य करेवे जे शुज्जो ज्यमा दृढरागवे तथा रसनो जाणते
केमजे पूर्वपटरस वावखावे तेस्वादनो जाणवे तेआपदामांके० झुकाजादिक आप
दामा विरुद्धसेवतो एटले कुत्रान्य स्वातोथको पण तेनोराग सुधान्यमा होय एट्टांतें
मुनीनेपण चारित्रनी शुद्धि जाणवी एटले यद्यपिइव्यखेत्रादिक कारणपामी ने विरुद्ध
सेवे तोपण शुद्धचारित्रनो रसीठवे तेथी जावचारित्रने उज्जगेनहीतेनेजावथी चारित्री
याज कहिये सगमाचार्यनी पेरे इत्यादिक बहुवक्तव्यतावे इतिप्रथमजेद ॥ १० ॥

जेमतृप्तिजगपामेनही ॥ धनहीनलेतोरन ॥ तपविनय
वेयावचप्रमुख ॥ तेमकरतोहोमुनिवरबहुयत्न ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हरे अतृप्तिनामा बीजु लक्षणकहेवे जेम धनहीनके० दरिडीहोय तेने
रत्ननो ढगलोमन्यो तेयारें तेरत्नलेतां जगतमां तृप्तिके० सतोपपामेज नही तेम
मुनीपण तप विनय वेयावच तथा प्रमुखगद्दे ज्ञानचारित्र तेहनेविपे घणोयत्नकरे
यत्नकरतो याकेजनही तृत्तिपामेजनही तेमा तपकरतांथकांतो निर्झरायाय तथाशा
सनदीपे तेप्रसिद्धते तथा विनयनो अधिकार उत्तराध्ययनना पेहेलाअध्ययनथी जा
णो अने वेयावचपण निर्झराने अर्थ अनेकप्रकारनुकरे तेप्रश्रव्याकरणसूत्रथी
जोजो तथा ज्ञानजणतांपण नवनवोवैरागवपजे यत जहजहसुयमवगाहइ अइ

सयरसपसरसंजुयमउवं ॥ तहतहपछाऽमुणी नवनवसंवेगसऽहा ॥ १ ॥ इत्यादि त
था चारित्रमांपण विद्युऽ विद्युऽंतर संयमस्थानक पामवानेसर्वअनुष्ठानकरे उत्तरो
तरसंयमकंककआरोहतां अप्रमादपणे केवल ज्ञाननालान नणीयायज यतः जोगे
जिए सात्तणमिडरककयापउळंति ॥ इक्किंमिअणंता वढंताकेवलीजाया ॥ २ ॥
इत्यादिवीजोनेदकह्यो ॥ ११ ॥

गुरुनीअनुज्ञालेइने ॥ जाणतोपात्रकुपात्र ॥ तेमदेश
नाशुद्धिदिए ॥ जेमदीपेहोनिजसंयमगात्र ॥ साण ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हवे शुद्धदेशनानामा त्रीजुंजकूण कहेते गुरुनी अनुज्ञाके० आज्ञालेइ
तेमज शुद्धिदेशनाआपे तेपण पात्रकुपात्रने जाणतोथको जेमसंयमरूप गात्रके०
शरीर ते दीपेके० शोने निजके० पोतानुं संयमरूपगात्र गोचेइत्यद्वयार्थ एटले एजा
वजे सज्जुस्पाशेथी सिद्धांतनो सारजाणी गीतार्थययोहोय तोपण गुरुनी आज्ञाले
इने पण पोतानीमेलेनही पोतेधन्यको मध्यस्थपणे सज्जुतदेशनाआपे पणपात्रकु
पात्रवजखीने देशनाआपे तेपात्रना त्रणनेदते १ वाल २ मध्यम ३ बुद्ध यतः वा
ज पश्यंतिजिंगं मध्यमशुद्धिर्विचारयेतवृत्तं॥आगमतत्त्वंतुबुद्धः परीकृतेसर्वयत्नेन ॥ १ ॥
इत्यादिक तेनीदेशनानीविधि वीजापोडशकथकी जाणवी इहां विस्तारथाय माटे न
थीजखता तेमाटे जेपात्रने जेमउपगारथाय तेमतेपात्रने देशनाआपे अन्यथा संसा
रवधारे इत्यादिक त्रीजुंजकूण एत्रीजालकूणमा पात्रापात्रविचार प्रमुखनी चर्चाय
णीते तेधर्मरत्नयंत्रयी जोजो जेम पोतानुसंयमगात्रशोचे ॥ १२ ॥

जेकदाचितलागेव्रतें ॥ अतिचारपंककलंक ॥ आलोचणें
तेशोधतां ॥ मुनिधरेहोश्रद्धानिःशंक ॥ साण ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हवे खलितपरिबुद्धीनामा चोथुंजकूणकहेते तेजे कदाचित व्रतपालतां
थकां कोऽअतिचाररूप पंकके० कचरो तडूपकजंक जोव्रतने विपेलागे तेपण अना
जोगेकरी अतिचारजागे १ प्रमाद २ दम्प ३ कटप एत्रणरीतेलागे अने चोथो आकु
ट्टियंतोप्रायेचारित्रीयाने संनवेजनही तेआकुट्टिप्रमुखुं स्वरूपणें यतः आउट्टिया
उविच्चा दप्पोपुणहोऽवगणाऽउ ॥ विगहाऽउपमाउ कप्पोपुणकागणेकरणं ॥ १ ॥
उपलकूणथी अनंकप्रकारनी प्रतिनेवाने तेसर्वएमांतमाय तेप्रायश्चित्तादिकजेऽने शु
द्धयाय एरीते करतोमुनिगज नि शकपणेअद्याग एचोथोनेदययो ॥ १३ ॥

श्रद्धाथकीजेसर्वलहे ॥ गंजीरआगमजाव ॥ गुरुवचनपेन्न
वणिक्कते ॥ आराधकदोहोवेसरलस्वजाव ॥ सा० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ हवे बीजालक्षणो उपसहारकरतां त्रीशुजक्षण कहेते आखीगाथानोअ
र्थ जेलोलिखियेठेये १ विधि २ उद्यम ३ नय ४ वर्णव ५ उत्सर्ग ६ अपवाद ७ तड
नय इत्यादिक आगमना जेगनीरजावठे तेश्रद्धाथकी सर्व जाणे जोएसर्वजाव नजा
पोतो जमाजीनीपेरेंमिथ्यात्वी यइजाय एबीजालक्षणो उपसहारथयो हवे त्रीशुज
क्षणकहेते जेएया जावनाजाणहोय तेगुरुनेवचने पन्नवणिक्कके० प्रज्ञापनीय एटले
परुपवायोग्य पदार्थनो सरलस्वजावे उपदेश करतोथको आराधकहोय एत्रीशुजक्षण

पटकायघातप्रमत्तने ॥ पडिलेहणादिकयोग ॥ जाणीप्रमादी
नविदोए ॥ किरियामाहोमुनिशुनसयोग ॥ सा० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ हवेक्रियानेविपेअप्रमादनामा चोशुजक्षणकहेते प्रमत्तके० प्रमादीने प
डिलेहणादिकयोगघतनेपृथिव्यादिक ठकायनो घातथायठे एटलेएनावजे उपयोगरि
ना प्रमादीथको पडिलेहणादिककरतो ठकायनो विराधकथाय अनेउपयोगकरतो
आराधकथाय यत पडिलेहणकुणतोमिहो कडकुणइजणवयकहवा ॥ देश्यपञ्च
स्काण वाएइसयपडीहइया ॥ १ ॥ पुढवीआउक्काए तेकवाकयणस्तस्तसाण ॥
पडिलेहणापमत्तो ठन्हपिविराहउहोइ ॥ २ ॥ पुढवीआउक्काए ॥ तेकवाकव
णस्तस्तसाण ॥ पडिलेहणाआउत्तो ठन्हपिआराहउहोइ ॥ ३ ॥ इत्युत्तराभ्यन
ठवीसमेंअभ्यने माटे एवुजाणीपडिलेहणादिकयोगमाप्रमादी नहोय प्रमावकरतां
जैनदिक्षावत पणंससारनमे आर्यमशुनीपेरे माटे क्रियामां मुनिराजतेष्टनसयोग
के० जलायोगवत होय नलीक्रियानो सयोगकरे आगममां अनेकप्रकारनी क्रियाक
हीडे तेसर्वनलीरीतेंकरे एचोशुजिग ॥ १५ ॥

जेमगुरुआर्यमहागिरी ॥ तेमनुजमेवलवत ॥ बलअविपय
नवीनुजमें ॥ शिवचूतिदोजेमगुरुहीलत ॥ सा० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ हवे शक्तिअनुष्ठाननामा पांचमुलक्षणकहेते तेजेम गुरुश्रीआर्यमहागिरी
जीयें उद्यमकखो तेमबलवतथको उजमेके० उजमालथाय एटले एनावजे सधयणी
धृतिप्रमाणे निरवादीशके तेक्रियानेजसुसाधुप्रारजे पणप्रतिज्ञाचमथाय तेवुप्रारजेन

ही बलव्यविषयके ० जक्रियामां पोतानुं बलनचात्रे तेमां वयमनकरे अने करेतो बलटी खोटयावे यत् नोदुतवोकायवो जेणमणोमंगुजनचिते ॥ जेणनईदियहाणी जेण यजोगानहायंति ॥ १ ॥ इति जेमशिवचूतियें शक्तिउल्लंघनकरी गुरुवचन लोपीने गुरुनी निंदाकरवाजागो तेरीतें उचममाधुनकरे इहां आर्यमहागिरी तथा शिवचूतीनो अधिकार धर्मरत्नग्रंथमांलख्योत्रे तेथीजाणवो ॥ १६ ॥

गुणवंतनीसंगतिकरे ॥ चित्तधरतगुणअनुराग ॥ गुणलेख
पणपरनुंयुणे ॥ निजदेखेहोअवगुणवडचाग ॥ साण ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ हवे ठगोगुणानुरागनामा जावमाधुनुं जिंग कहेंते जे एवा चारित्र्यावाहो य तेगुणवंतनीज संगतकरे अने पोताना चित्तनेविषे गुणनोज अनुरागके ० रागधरे यत् वयममणधम्मनंयम वेयावज्जं चवंजगुत्तीउं ॥ नाणाइतिपतव कोहाइति गहाचरणमेय ॥ १ ॥ एचगणनिजरीकही तथा पिंडविसोहिसम ॥ जावणपडि माउंईदियनिगेहो ॥ पडिलेहणागुत्तिउं अजिगहाचेवकरणंतु ॥ १ ॥ एरुगणनिजरी इत्यादिक गुणनोगगधरे अनेबीजामा गुणनो जेअहोय तंपण स्तवे श्रीकृष्णे जेम काजाकृतगना दांतवग्वाण्या तेनीपेरें तथानिजके ० पोतानाअवगुण देखे वडचागके ० मोहोटा जागनोथणी जमवेआवककालादेहगमां पेवा तेम पोताना अवगुणदेखे ॥ १७ ॥

गुरुचरणसेवारत्तहो ॥ आराधतोगुरुआण ॥ आचार
सर्वनामूलगुरु ॥ तेजाणेहोचतुरसुजाण ॥ साण ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ हवेगुरुआणाआराधननामा मातमुंलक्षणकहेंते इहांकोइपुत्रेजे जावता धुनाजिग शास्त्रांतरमांतोठकट्यावे यत् मग्गाणुसारीन-हो पन्नवणिज्जोकिगियावरो चेवागुणगंगी सक्कारज संगततहयचारिणी ॥ १ ॥ एरीते ठगुणकट्यावे तोतमे सात मांगुणकहायकी कहांठां तेनेउत्तरकहेंते जे चांदसेंचुमाजीत प्रकरणरूप प्रसादनेविषे सूत्रधारसत्तिग्वा श्रीहृग्निइसूरि तेषेउपदेशपदनामा ग्रंथनेविषे सातमुंजिगपणकह्यु ठे तथाचतत्सूत्रं एयंचअद्विलक्षणमि ॥ मस्तनितेसमेवयन्नस्त ॥ गुरुतहगुरुआणा संपा ॥ इणंचगमामेहजिंगं ॥ इत्यजंविस्तरेण माटे सातकद्विपेठेयें हवेसातमांजक्षणुं स्वरूपकहेंते गुरुजेठत्रीमठत्रीमीगुणे विराजमान तेनाचरणनी सेवानेविषे रक्तहोय तथा गुरुआदिकनी आज्ञाअग्रथनोयको बजीते साधुएम जाणेजे सर्वआचारनुं गू लतेगुरुते गुरुथीसर्व प्रगटथाय तेचतुरसुजाण एमजाणे एसातमोगुणकह्यो ॥ १८ ॥

एसातगुणलक्षणवरयो ॥ जेनावसाधुनदार ॥ तेवरेसुख
जशसपदा ॥ तुजचरणेहोजशजकिअपार ॥ सा० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ एसातलक्षणनेगुणैकरीविद्योथको एवोजेनावसाधु उदारके० प्रधान ते
सुखजशनी सपदा नेवरेके० पामे एटले उल्लूखजे मोक्षसुखतेनेतो तेवरेजेहेसर्वज्ञ
केवलज्ञाननास्कर तमारा चरणेविषे जशके०जेने अपारजकिहोय तेवरे ॥ १९ ॥
एढालमां प्रथमथीमांमीने जेटली वात टवामां लखीठे तेसर्वधर्मरत्नसूत्रवृत्तीयल
खीठे पण तेयथमां विस्तारणोठे तेजोइजेजो एचउदमा ढालमां साधुना लक्षण
कह्या तेजलक्षण कहेता मुनिराजऊपर बहुमानउपनु तेबहुमानना हपकरी पन्न
मां ढालमध्ये साधुना गुण वर्णन करेठे एसबंधेपन्नरमोढालकहेठे ॥

ढालपन्नरमोआजमारेएकादशीरेनिणदलमानकरीमुखरहीयेएवेशीठे

धन्यतेमुनिवरारे ॥ जेचालेसमजावे ॥ जवसायर

लीजानुतरे ॥ समयकिरियानावे ॥ धन्य० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ जे मुनीमां प्रधानसरिखा समजावे चालनारा रागद्वेपरहितपणेविचरे ते
मुनिराजनेधन्यठे तेमुनिसंयम जेचारित्र तेनी जेक्रियातद्रूप नावेके० नावायेकरीने
जवसायरके० सत्तारसमुद्रनो लीजायेके० सेहेजमां पारउतरेठे ॥ २ ॥

जोगपकतजीऊपरवेठा ॥ पकजपरेजेन्यारा ॥ सिंहपरे

निजविक्रमशूरा ॥ त्रिजुवनजनआधारा ॥ धन्य० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जोग जेपचेडीना विषय तद्रूपजे पकके० कचरो तेतजीने ऊपरवेठाके०
थलगारह्या अने पकजके० कमलनीपेरे जेन्यारोठे एटलेकमल तेकचराधी उपनो
अने कचराधी न्यारोरहे तेम मुनिराजपण जोगरूप कचरामांउपना अने तेजोगठां
मीने थलगा रह्या इतिजाव वली सिंहनीपेरे पोतानो विक्रमके० पराक्रम फोरववा
ने शूरवीरठे वलीस्वर्गे मृत्युने पातालरूप जेत्रणजुवननालोकने आधाररूपठे ॥ ३ ॥

ज्ञानवंतज्ञानीसुमलता ॥ तनमनवचनेसाचा ॥ अव्यजा

वसुधाजेजापे ॥ साचीजिननीवाचा ॥ धन्य० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवे स्यादादशीली देखाडतायका मुनिराजनु वर्णनकरेठे पोतेज्ञानव
तठे तथा ज्ञानीपुरुषसाथे मलीरहेठे पणवेदधरतानथी वली तनके० काया अनेम

न तथावचनेकरीताचाठे पण जूवीप्रवृत्तिनथी वली जेमुनिइव्यथी तथा नावायी स्र
धानापेके० सत्यबोले एटले इव्यते पदइव्यादिक अने नावते तेनापर्याय अथवा
इव्यथी वाह्यवस्तु अने नावथी अन्त्यंतरवस्तु तेसत्यकहे इत्यादिक अनेकप्रकार
ते जिनेश्वरनी वाणीकहियें तेनेसाचीकहे एटले शुद्ध परुपकहोय इतिभावः ॥ ३ ॥

मूलउत्तरगुणसंग्रहकरता ॥ त्यजताभिदादोपो ॥ पग

पगव्रतदूषणपरिहरता ॥ करतासंयमपोपो ॥ धन्य० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ मूलगुणजे पंचमहाव्रतादिक अने उत्तरगुणपिंमविशुध्यादिक तेनो संग्र
ह करताके० राखता वली निदा जेगोचरीतेना वेतालीसदोष तेने त्यजताके० ठां
ढता पगपगके० क्षणेक्षणे व्रतना दूषणजे अतिचार तेने परिहरतायका एरीते सं
यमने पोपेके० पुष्टकरतारहेते ॥ ४ ॥

मोहप्रतेंद्वणतानितआगम ॥ नणतासदगुरुपासें ॥ दूषम

कालेंपणगुणवंता ॥ वरतेगुणअन्यासें ॥ धन्य० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तथा शुद्धअव्यवतार्येकरी मोहरूप शत्रूने हणता तथा नितके० निरंतर
आगमके० सिद्धांतने तदगुरु पात्रोचीनणता एवाविषमकालें पंचमआरेंपण गुणवं
ता पुरुषते ते रुढेअन्यातेवत्ते एटले पूर्वाधर्माज्ञानकष्ट अनेपश्चिमाधर्माक्रियाकही

ठहुगुणठाणुंनवअडवी ॥ उलंघणजेणेजहिं ॥ तससो

जागसकलमुखएके ॥ केमकरिजाएकदिं ॥ धन्य० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ प्रमत्तनामा ठहुगुणठाणुं तेकहेहुंते जे नवअडवी उलंघणके० संसार
रूपअडवीनो पारपमाढनारुंते ते जेणेजहिंके० जेपुरुषेपाभ्युं यतः नवाटवीजंघन
दुखमेतत् प्रमत्तनामक्रिययासमेतं ॥ गुणगुणस्थानमंतरव्यवस्था प्रमादहानःप्रव
रं प्रजापत्या ॥ १ ॥ तेमुनिराजतुं समस्तसौजाग्य तेएकेमुखे शीरीते कथुजाय ॥ ६ ॥

गुणठाणानीपरिणतिजेहनी ॥ नगीपेनवजंजाले ॥ रहें

शेजडीढांकीराखी ॥ केतोकालपरालें ॥ धन्य० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ जेंपुरुषने गुणठाणानी परिणतियचीहोय एटलेगुणठाणोपरणभ्युंहोय तेनी
परिणति नवजंजालेके० संसारविदंननामां ठीपेनहीके० ठानीरहेनही तेपुरुष संसारमां

रह्योयको पण उदासीनज देखाय केनीपेरें जेमगेलडीने पराले करीडांकीरारीहोय तेकेटलोकाजरहे आगलजाता अकुराफुटे तेवारे प्रगटथाय पण नानीनरहे ॥ ७ ॥

तेदवागुणधरवाअणधीरा ॥ जोपणसूधुनापी ॥ जिनशा
सनशोचावेतेपण ॥ सुधासंवेंगपापी ॥ धन्य० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ तेमुनिराजना पूर्वोक्तगुण धरवाने जेअणधीराके० असमर्थहोयएटले एहवा गुणजेसाधुधरीशकेनही तोपणजे सूधुनापीके० शुद्धपरुपकहोय अनेदेशना प्रमुखगुणोकरिने जिनशासनने शोचावे तेपण सुधाके० शुद्धसंगे पक्कीरहियें यत सविगपत्कियाण लक्षणमेयसमासठंनणिय ॥ उंसन्नचरणकरणा त्रिजेणकम्म विसोदति ॥ १ ॥ सुद्धसुसाधुधम्म कहेइनिदइयनिययमायार ॥ सुतवस्तिपाण पुरठ होइवसवोमराइणिठ ॥ २ ॥ इत्याद्युपदेशमालाया ॥ ७ ॥

सदहणाअनुमोदनकारण ॥ गुणथीमयमकिरिया ॥ व्य
हारैरहियातेफरशे ॥ जेनिश्रयनयदरिया ॥ धन्य० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ सदहणाके० तत्त्वश्रद्धा अनुमोदनके० गुणवतनी प्रशस्ताकरवी तथा कारणके० मोहसाध्यनासाधन इत्यादिक गुणथीके० पूर्वोक्त गुणोकरिने जे व्यवहार मार्गैरह्या एवाजेपुरुष तेणे फरशेके० सयमक्रिया फरसीज एमजाणबु केमकेजे नि श्रय नयरूपमतना समुद्धे यत सदहणाजाणणाणु मोयणकारणगुणापरेशिजे णिचयववहारत्रिक तेसिकिरियाचनेजावा ॥ १ ॥ इतिसमतिवृत्ती ॥ ९ ॥

दु करकारथकीपणअधिका ॥ ज्ञानगुणैमतेहो ॥ धर्मदा
सगणीवचनेलहिये ॥ जेहनेप्रवचननेहो ॥ धन्य० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ दु करकारथकीके० दु खेयाय एवा कष्टना करनाराहोय अने अपथा गमना धणीहोय तो शोकाभयावे तथा कष्टादिक थोहुउंनुहोय अने ज्ञानीपुरुषहो य तोतेज्ञानगुणैरुही कष्टनाकरनारथी अधिकाकहावे एम धर्मदास गणीयें उपदेश माजामध्ये कष्टुठे यत नाणाहिउंवरतर हीणोविदुषव्यवणपनावतो ॥ नयडुकरकर तो सुद्धविश्रप्पागमोपुरिसो इतिवचनात् तेधर्मदासगणी केहेवाठे जेने प्रवचनके० आगमनेपिपे घणोमेहहतो ॥ १० ॥

सुविदितगव्वकिरियानोधोरी ॥ श्रीवरिजजकहाय ॥ एह
जाववरतोतेकारण ॥ मुज्जमनतेहसुहाय ॥ धन्य० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ सुविहितके० जलाआचारवत गव्ठेजेहनो तथा बली क्रियावंतमां धो
रीसमान एवा श्रीहरिचङ्कूरि १४४४ ग्रंथनाकर्त्ता शास्त्रकारैकह्याते एहजावके०
एतंवेगपद्मीना जावने धरनारहता तेकारणे माराचित्तामांषण तेसुहायते गमेते एटले
तेसंवेगपद्मी शुद्धपरुपक यथाशक्तिये क्रियावंतहतामाटेमारा मनमांते घणागमेते १

संयमठाणविचारीजोता ॥ जोनलहेनिजसाखें ॥ तोजू

तुंबोलीनेदुरमती ॥ शुंसाधेगुणपाखे ॥ धन्य० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ बली संयमठाणके० संयमनास्थानक असंख्याताते तेविचारीजोताके०
विचारतां जोपोतानी साखें नलहेके० नदेखे संयमनीवाततो मोहोटीते तेआगमने
मेले जुएतो पोतामां कहांथीदेखे तो जुतुंबोलीने संयमविना संयमीनाम धरावीने
दुरमतिके० हेडुष्टमतीनाथणी गुणपाखेके० गुणविना शुंसाधेते गालीमेनतकांकरेते
यतः असंजएसंजमणमाणे पावसमणेतिबुद्धइत्युत्तराध्ययनवचनात् ॥ ११ ॥

नविमायाधर्मेनविकेहेवुं॥परजननीअनुवृत्ति॥धर्मवचनआ

गममांकहियें ॥ कपटरहितमनवृत्ति ॥ धन्य० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ नविमायाधर्मेके० धर्मेनविषे मायानयी एटले मायाकरतां धर्मेनहोय
बली परजननी अनुवृत्तिके० परनाअनुजायीपणे अथवा परने अवर्जननेअर्थ न
विकेहेवुंके० धर्मवेगनाप्रमुख धर्मवचन नकेहेवु एम आगमजेउपदेशमाला तेमांक
हियेंके० वक्तोक्तियेकहियेंठेयें एटले कलुते यतः धर्मेमिनविमाया नयकवमंअ
णुअतिपंचेव ॥ कुडपागडमडिद्ध धम्मवचणमुड्डयंजाण ॥ १ ॥ इत्युपदेशमा
लायां तेधर्मवचनकंबुंते जेकपटरहित सरलमननीवृत्तिहोय एरीते धर्मवचनकहे १३

संयमविणसंयतताथापे ॥ पापश्रमणतेजाण्यो ॥ उत्तराध्य

यनेसरलस्वजावे ॥ शुद्धपरुपकदाग्यो ॥ धन्य० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ बली पोतामांसंयम नहोग अने संयतताथापे एटले साधुपणुं ठेगवे
जेअमे साधुठेयें तेमुनीने पापसाधु कहांते तेमाटे नरजके० शुश्रुब्जजावनांथणी ते
शुश्रुब्जनावकरीने शुद्धपरुपक कहांते एटलेनरजस्वजावीहोय तेसुद्धकहे माटे होय
तेतुंज केहेवु यतः ममंइमाणिपाणाणि वीयाणीहृग्याणिय ॥ असंजएसंजयम
नमाणे पावसमणतिबुद्ध ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययनेनतरमंअध्ययनं ॥ १४ ॥

एकवालपणकिरियानयेते ॥ ज्ञाननयेनविवाला ॥ सेवायो
ग्यसुसंयतनेते ॥ बोलेऊपदेसमाला ॥ धन्य० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एकबाजके० कोइक बालठे पणकिरियानये के० क्रियामां शिथिलने
एटलेक्रियानयेबालठे पणज्ञाननयेनी अपेक्षार्येतो बालनधी के० गीतार्थशुद्धजापीठे
तेगीतार्थ सुसंयतके० जज्ञाक्रियावतसाधुनेपण सेववायोग्यठे एटलेक्रियावतमुनि ते
क्रियारहितगीतार्थनो वैयाचक्ररे एमउपदेशमालामध्येबोव्युठे यत हीणस्तविसुद्ध
परुवयस्मनाणाहियस्तकायधं॥ जणचिन्ताहाणछ करितिजिगावसेसेवि ॥ १ ॥ १५ ॥

किरियानयेपणएकवालते ॥ जेलिगीमुनिरागी ॥ ज्ञानयो
गमाजशमनवरते ॥ तेकिरियासोजागी ॥ धन्य० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ जेक्रियानयनीअपेदाये बाजठे एटले क्रियावतनधी शिथिलक्रियावत
ठे एराजे निगीके० केवजसाधुनुजिगमात्र राखेठे पणजो मुनिरागीके० गुणवतमुनी
नारागीठे एटले पोते गुणवतनधी पण गुणीनारागीठे तेकेवारेपोतेपणज्ञानीपाप
तोमाटे केहेठे जे ज्ञानयोगमां जशमनवरतेके० एरीते जेनुमन ज्ञानयोगमां वसंठे
तेरी अल्पक्रियापण सोनागीके० सोनाग्यवतजाणवी इहां अल्पक्रिया एवो अर्थ
करिये तांपूयांपरराधधमले एटले एनावजे पोतेअल्पक्रियावत होय पणमुनिनो
रागीठे तांएरीने ज्ञानयोगमांउत्ततां अल्पक्रियापणसोनाग्यवती जाणवी ॥ १६ ॥

बालादिकअनुकूलक्रियायी ॥ आपंड्यायोगी ॥ अध्यात्म
मुरयोगअन्यामै ॥ केमनवकहियेयोगी ॥ धन्य० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ आपंडे० पोते इजायोगीयफारहे एटले योगत्रणप्रफारना कहावते १ इष्टा
योग २ नास्त्ययोग ३ सामर्थ्ययोग तथापुन अक्षाना विरुजो २ नास्म्यारिकज ३ ना
क्यत्रिस्म इतियोगनिर्णये एत्रण योगमां प्रथम इजायोगते अक्षात्रिकजयागी
आपंडे० पोते अक्षावन अने क्रियावतदाय ना तेक्रियायी बालादिकअनुकूलके०
ज्ञानबोदमर्गना रागीयाव एतनामांअडागुणठे ता अध्यात्ममुखके० अध्यात्मप्रमु
ख योगमनननाप्रयोगां अन्यामकरे एटले अजागरी अध्यात्ममां मगरेठे तेपुनने
सोअ्या केम नरुद्धिये एटले अक्षावनयफोक्रियाकरतो बाजजीउने उपकारीयापने
अनेमनु केहेदापठे नोअध्यात्ममां मगरेदेनां माधुमुनीनेपागी केम नरुद्धिये ॥ १७ ॥

उचितक्रियानिजशक्तिगामि ॥ जेअतिवेगेचढतो ॥ तेजवधि
तिपरिपाकययाविण ॥ जगमांदिसेपडतो ॥ धन्य० ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ वली अध्यात्ममार्ग पणपोतानी उचितशक्तियें क्रियाकरतो साधे अने
यथाशक्ति क्रियामूकीने शक्तिउद्धंयनकरे तोतेने गुण नयाय माटे जेटली पोतानी
शक्तिहोय तेदलीज क्रियाकरवी एनुनाम उचितक्रियाकहियें तेरीतेनकरे अनेजे थ
तिवेगेचढतोके० शक्तिथी अधिककरे एटले एनावजे शक्तिने अनावें उपवास ठवप्र
मुखकरे अथवा आतापना जेवाजाय इत्यादिक कामकरतो तेप्राणीपण नवस्थिति
परिपाक ययाविना जगतमां पढतादेखियेठेंयें एटले एनावजे शक्तिउद्धंयनकरीने थ
धिककरवाजाय अने नवस्थिति पाकीनथी तेथीपरिणामे टकेजनही परिणाम पढ
ताजहोय शुक्माजिकाप्रमुखनीपेरे इतिनावः ॥ १८ ॥

माचेमोटाईमांजेमुनी ॥ चलवेमाकममाला ॥ शुद्धपरुपणगु
णविणनघटे ॥ तसजवअरदुटमाला ॥ धन्य० ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ वलीजे मुनी पोतानी मोटाईमां माचेके० रीजपामें एटले थोडीक्रियाप्रमु
ख आवडीहोय तेमां मगनरहे जेअमे समजुठेंयें तथा माकममालचलावे एटलेजो
कमां आनंदवरघणोदेखावे पणशुद्ध परुपकगुणविना तेनी नवके० संसाररूपअरदुटनी
माला ते घटेनही उठीयायनही एटलेशुद्धपरुपकगुणविनासंसार उठोनयाय ॥ १९ ॥

निजगणसंचेमननविरंचे ॥ ग्रंथजणीजनवंचे ॥ लुंचेके
शनमुंचेमाया ॥ तोव्रतनरद्वंचे ॥ धन्य० ॥ २० ॥

अर्थ ॥ निजगणके० पोतानोजे गहसमुदाय तेने संचेके० नलाकरे जेअमारा
श्रावकश्राविका साधुसाधवी इत्यादिक कपर ममत्वकरे मन नवीखंचेके० पोतानुं
मन हीणीप्रवृत्तिथी खेंचीराखेज नही ग्रंथजणीके० इत्यनेअर्थे जनवंचेके० लोक
नेवगे अथवा ग्रंथके० सिद्धांतशास्त्र जणीके० अध्ययनकरीने लोकनेवगे उत्सृजपरु
पणकरी लोकने दुर्गतियेलेइजाय एरीतेंजे लुंचेकेशके० मस्तकेकेशनुं लोचकरे अने
नमुंचेमायाके० मायाकपट मूकेनही तोतेप्राणीना पांचमहाव्रतमां एके नरहे ॥ २० ॥

योगग्रंथनाजावनजाणे ॥ जाणेतोनप्रकाशे ॥ फोकट
मोटाईमनराखे ॥ तसगुणदूरेंनासे ॥ धन्य० ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ जेथकी आत्मस्वरूपसधाय एवाजे योगग्रंथके० परमार्थनाशास्त्र तेना जावके० रहस्यने नजाणेके० उलखेनही समजेनही अने रुदाचितजाणे तो प्रकाशने ही नव्यजीवने ते ग्रंथोनीवातो कहेनही कारणकेजो तेवीगतोकहे तोपोताने तेम ज करबुपडे वली फोफट मोटाइके० मिथ्याग्रनिमानराखे जेग्रमेमोटाठिये ग्रमा रा जेवोकोइनथी एवो अहकारराखे तसगुणके० तेप्राणीमांजोकोऽगुणहोयतो तेप एदूरनासीजाय एमठता गुणपणजायतो अणठतानुकेहेबुजछु ॥ २१ ॥

मैलेवेशेमहियलम्हाले ॥ वकपरेनीचोचाले ॥ ज्ञानविना
जगधंधेघाले ॥ तेकेममारगचाले ॥ धन्य० ॥ २७ ॥

अर्थ ॥ मैलेवेशेके० वस्त्रादिकमलीनराखे अने महियजके० पृथ्वीनेगिपे म्हाले के० मलपताफरे वली बगलानीपेरे नीचुजोइनेचाले जेथी लोकजाणे ईयांजुपेरे एवाहोय अनेजो ज्ञानीहोयतो सर्वलेखेठे पणज्ञानविना एटले अज्ञानीयका जगत ने धंधेके० क्लेशमा घालताफरे एटले एवीरुष्टक्रियाकरनारनावचन लोकमाने अनेते पोतेंतो ज्ञानविनानोठे माटेअछुऽपरुपे तेवारे लोकनेपण अज्ञानउपदेशजागेमाटे जगतने कदाग्रहरूपक्लेशमा नाखुंज इतिजाव तो एवा अज्ञानीयकी जैनमार्ग केम चाले यत मासेमासेयजोगालो कुसणेनुचुजए ॥ नसोसुअस्कायस्तथम्मस्तकलि अग्रधइसोलसि ॥ १ ॥ तथाअन्नाणीकिंकाहिइत्यादिवचनात् ॥ २२ ॥

परपरिणतिपोतानीमाने ॥ वरतेआरतध्याने ॥ बंधमोक्ष
कारणनपीगने ॥ तेपहिलेगुणवाणे ॥ धन्य० ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ परपरिणतिके० पारकी समजाणते पोतानीरुी माने एटले परअज्ञानी नी मतेचाले अथवा परपरिणतिके० पुज्जलशरीर वस्त्रपात्रादिकनाजे परिणमन ते अज्ञानेकरीने तन्मयपणपरिणमतो सर्वपोतानीज परिणतिमाने अथवा परजे स्व व्यतिरिक्त लोकनाथर तेनाजे परिणमनके० घरव्यापारनु चितवबु तेपोतानु करी माने अनेतेथी आर्तध्याननोविकल्पकरे यत सपणेहपरिवक्त परगेहसिवावडे इत्यु चराध्ययनवचनात् माटेपोतानुघर मुकी परघरनी चिताकरेतो पापभ्रमणकह्योठे इतिजाव. अने बंधमोक्षकारणके० बंधनाकारणजे मिथ्यात्व अविरतिकपाययोगप्र मादप्रमुखजेबधना हेतु ते नपीगनेके० नजाणे मोक्षनाकारण जे कपायादिकनो अजाव अथवा ज्ञानक्रियाप्रमुख एटले नाणकिरियाहिमुकोइतिवचनात् ॥ इत्यादि

कमोदना हेतुने तेपण नपीगानेके० नजाणे एवाअज्ञानीप्राणी तेगमेतेटला कष्टा
दिककरो तोपण अज्ञानीनेमाटे पेहेलेगुणवाणेजाणवा बडुकें ॥ नाणेणविणाचर
पां पटमगुणवाणपुढीकरं इत्युपदेशमालावृत्तां ॥ १३ ॥

किरियाजवपणजेज्ञानिनो ॥ दृष्टिथिरादिकलागे ॥ तेश्री
सुजगलहिजेसादिव ॥ सीमंधरतुजरागे ॥ धन्य० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे ज्ञानिनोके० ज्ञानवननो क्रियानोजवके० एकअंगमात्र पण जे
पांचमी थिरानामादृष्टि तिहांलागतोहोय एटले सम्यकसहितहोय आदिगच्छथी कांता
प्रजा परा एत्रणदृष्टिलइये तेथीके० तेज्ञानसहित क्रियानाअंगथी हेसाहेव सुजग
लहिजेके० नजोजगपामिये मोक्षरूपउत्कृष्टोजगपामियें पणते हेअमीमंधरपरमात्मा
तुजगगेके० तारे स्नेहेकरीने पामियें ॥ १४ ॥ एपन्नरमांडालनी कोइकगाथामां ज्ञान
नीमुख्यताकरी कोइकगाथामां चारित्रनी मुख्यताकरी तथा कोइक गाथामां वेदुनो
स्याद्वादकह्यो तेसांनली कोइकशिष्यने व्यामोहउपजे जेतेवारेस्थित पकते शोहजे
तेशंका टालवाने मोलमा ढालमां स्याद्वादमार्गनो स्थितपक्व देखाडेते

टालसोलमोसफलसंसारअवतारएहुंगुण एवेशी

स्वामीसीमंधरातुंजलेंध्याइयें ॥ आपणोआतमाजे
मप्रकटपाईयें ॥ अव्यगुणपङ्कवातुज्ययानिर्मला॥
तेममुक्तशक्तिथीजईविजवसामला ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेसीमंधरसाहेव तुजने मनमांध्यायियें एज जलेंके० जलुंते जेम तमारा
ध्यानथी आपणोके० पोतानो आत्मातेप्रगटपामिये तमारा ध्यानथी ज्ञानीथयीये
तेज्ञाने पोतानो आत्मा आवरणरहित थयो तेवारे आत्मजाव पान्याज इतिजाव.
तेवारेयथाके० जेम १ इव्य १ गुण ३ पर्याय ते तुजके० तमारानिर्मलते एत्रणना
जकृणकहेते यथा गुणाणमासउदवं एगद्वसियागुणा ॥ लक्षणपङ्कवाणंतु उ
नउनिस्सियानवे ॥ १ ॥ इत्युत्तराध्ययन मोक्षमार्गाध्ययन १०में अथवा गुणपर्याय
तुं जाजनतेइव्य सहजाविधर्म तेगुण क्रमजावी तेपर्याय इत्यादिक व्याख्यान ग्रंथां
तरथी जाणवुं एरीतें जेमतमारुंआत्मइव्य असंख्यातप्रदेशरूप तथा तमारा ज्ञान
दर्शनचारित्रादिक अनंतगुण तथा तेमांसमयसमय उत्पादव्ययपणानु परणमवुं
तथा अनंतअगुरुजघुप्रमुख जेपर्याय तेसर्वनिर्मल थया निरावरणथया तेरीते मारे

पण शक्तिथीके० यद्यपि व्यक्तिथीनथी तोपणशक्तिथेते जऽविके० यद्यपि नवके०
ससारनेविषे सामलाके० मेलावे एटले आवरणसहितवे एटलोफेरवे ॥ १ ॥

चारवेचेतनानीदिशाअवितथा ॥ बहुशयनशय
नजागरणचोथीतथा ॥ मित्रअविरत्तसुयततेरमे
तेहनी ॥ आदिगुणगणोनयचक्रमाहेमुणी ॥ २ ॥

अर्थ तेमाटे चेतनानीअवस्था वर्णवेचे चेतनानी अवितथाके० साचीदिशा चार
वे तेवेखाडेते १ बहुशयनके० घोरनिद्रारूपतेपहेली २ शयनके० चक्षुमिचवारूपवी
जी ३ जागरणके० कांडक जागवारूपत्रीजी ४ चोथीतथाके० पूर्वकही तेमज एटले
बहुजागरणरूप इतिनाव हवेएचारअवस्थानेगुणगणो फलावेते आदिगुणगणोएप
व सर्वत्रजोडिये एटले बहुशयननी आदि मित्रके० मिष्यात्वगुणगणो अनेत्रीजीश
यनअवस्थानीआदि तेअविरतिसम्यक्दृष्टीगुणगणो तथात्रीजी जागरणअवस्थानी
आदि तेसुयतके० अभ्रमत्तसातमो गुणगणो ४ बहुजागरणअवस्थानीआदि तेस
योगीकेवलीनामातेरमोगुणगणोते तेहनीके० तेअवस्थानी आदिगुणगणते प्रथम
धुरगुणगणा एरीतेजोडजो एटले एअर्थ जेबहुशयनदिशाते १-२-३ गुणगणोक
हेवी अने शयनदिशाते ४-५-६ एत्रण गुणगणोकहेवी अने जागरणदिशाते
७-८-९-१०-११-१२ एव गुणगणोकहेवी अने बहुजागरणते १३-१४ एवे
गुणगणो कहेवी एरीते अमने सुज्यो तेवोअर्थलख्यो वलीजे बहुश्रुतहोय तेणे नय
चक्रग्रयजोयी ययार्थकरबु स्तयनकरतायेतो नयचक्रमागुणीके० नयचक्रमागुणगणा
नीआदिजाणीएमकष्ट तेनयचक्रग्रयहमणाअमारीपासेनथी माटे विचारजो ॥ २ ॥

जावसयोगजाकर्मनुदयागता ॥ करमनविजीवन
विमूलतेनविठता ॥ खमीयथीजितिमाजेमहोएश्वे
तता॥ नीतिनवीखमीयनवीतेहत्रमसगता ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ जावपदार्थजे सयोगसवधधीउपना कर्मनेउदयेआव्यातेजाव कर्मनथी
जीवनथी मूलथी तेठतापणेनथी जेम नीतिके० नीतमाहे खडीयके० ते खटीकाय
की श्वेतताके० धवलताथायवे तो तेधवलतामा नीतिनथी अनेखडीपणनथी अ
न्योन्येजिन्नवे पण ग्रमेरुनी सगति ऐक्यतामिलतिथायवे ॥ ३ ॥ आगाथानुअर्थ ज्ञान
विमलसूरिनाटवाकपरथी जिख्युते ॥

देहनिविवचननविजीवनविचित्ते ॥ कर्मनविरा
गनविष्टेपनविचित्ते ॥ पुञ्जलिनावपुञ्जलपणेप
रिणमें ॥ अव्यनविजुंजुं एकदोवेकेमे ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ देहके० शरीरनयी ऐक्यतापणे वचनकाविकवाचिकयोगनयी जीवनध
चित्तनयी कर्मनयी रागनयी द्वेषनयी विचित्तेके० विचित्रताअनेकजातिने एतव
पुञ्जलिकावने तेपुञ्जलपणेपरिणमे केमेके पुञ्जलुं अनेकप्रकारं परिणमनयर्मेने
पूरणगजणयर्माणः पुञ्जलुंएकलणने तेमाटे जीवादिजेश्वरने तेतर्वयकीजूदोजूदो
ने तेएककैमहोयनही उपचारैएककहिये॥४॥ आगाथानुंअर्थ ज्ञानवि० द्वा० जि०

पंथीजनलुंटांचोरनेजेमजणे ॥ वाटेंकोलुंटी
येंतेमजमूढोगिणे ॥ एकद्वेष्टेमल्याअणुतणी
देखतो॥विकृतिएजीवनीप्रकृतिनुवेपतो ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेम पंथीजोकरने लुंटांयका चोरने कोके० कोडक पुस्पएमकहे जे वा
टेजुंटेने पणतेचोर वाटनेजुंटातनयीपण वाटजे मार्गतेने विपेरह्याजेजोकर तेजुंटायने
पण लकणे एमकहनेजे वाटजुंटी तेमज मूढोके० मूर्खतेशरीर आत्माप्रमुखने एककरी
गणने आमोटेजे एकद्वेष्टेमल्याक० जेद्वेष्ट आत्मा तेजआकाशप्रदेगेमल्या परस्परसं
बंधयया एवाजे अणुतणीक० परमाणुनी विकृतिक० विकारने देखतोके० देखीने
मूर्ख एमगणने अने जीवनीप्रकृतिजेश्वरनाव तेने उवेयतोके० लेखामां अणगणतो
यको जीवते शरीरादिकने एकपणेगणने मणएम जाणतोतनयीजे पुञ्जलतेजटने अ
चेतनने अनेआत्मातो ज्ञानमन्पीने नेएक केमथाय इतिभाव ॥ ५ ॥

देहकर्मद्विसविकाजपुञ्जलतणा ॥ जीवनातेद्व्यव
हारमानेधणा ॥ सयलगुणगणजीअघाणसंयोग

थी ॥ शुद्धपरिणामविणजीवकार्यनयी ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे देहके० शरीर तथा ज्ञानावरणादिकर्म अने आदिशब्दयी धरजार
प्रमुख एतव पुञ्जलनाकार्यने पुञ्जलयी नीपनाने तेपुञ्जलनाकार्यने जीवनाकार्यकहीवो
जावेने तेयवहारमानेधणाक० नेयवहारनययी जीवनाकार्यकहिये पणनिश्चयनय
तोनेव पुञ्जलस्वरूपने नयलगुणगणके० समन्निध्यात्वादिकगुणस्थानक तथा जी
वघाणके० समस्तएकंदियादिकजीवस्थानक इत्यादिक सर्वप्रकारते नयोंगधीके० पु

ऊनरुमादिकना सयोगथीजाणवा पणएआत्मस्वरूपनही केमके शुद्धपरिणामके०
समस्तउपाधिरहित जेनाप्रवेशनेरिपे एक अणुमात्रपण जेननथी एवुजे शुद्धस्वरूप
तेविना जीवरूपनथीके० जीवरूपकार्यनथी ॥ ६ ॥

नाणदमणचरणशुद्धपरिणामजे ॥ ततजोतानवे
जीवथीनिन्नते ॥ रत्नजेमज्योतिथीकाजकारण
पणे ॥ रहितएमएकतासहजनाणीमुणे ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ज्ञानदर्शन तथा चारित्र इत्यादिक अन्तर्जने शुद्धआत्मानापरिणाम ठे
ते तंतरे० नियतपणाथीजोयियेंतो काइजीवथी निन्ननथी केमके ज्ञानादिक गुण
जोनिन्नहोय तो आत्मानिर्गुणजडपणे मानवोजोयियें तेतेनथी माटेजीवथीज्ञाना
दिक गुणनिन्ननथी जेम स्फाटिकरत्नप्रमुख पोतानी ज्योतीथी निन्ननथी शामाटे
जे बाजकारणपणे कहेना कांइपूरतुनथी केमके जो रत्नथीज्योतिथी एमकहियें
तो जोनिगिना रत्नहजुनही माटेरत्नथी ज्योतिथी एम कहेवायनही तथा ज्यो
तिथी रत्नयणुएमपण नरुहेवाय केमके रत्नविनाज्योतिपण किहांहती तेमाटे कार्य
कारणपणेगहितने एमके० एरीते आत्मा तथाआत्मगुण ते निन्ननथी सहजसनाव
जअजेदने ऐक्यताने एगत नाणीमुणेके० जेज्ञानीहोयतेजाणे पणमूर्ख समजेनही०

अगपणनविचटेपूरणइच्छना ॥ इच्छपणकेमकहु
इच्छनागुणविना ॥ अकलनेअलसएमजीवअति
तनथी ॥ प्रथमअगेवदिनुअपदनेपदनथी ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ सपूर्णइच्छना जेअन कहेगा तेपणयुक्तनथी केमके जेयारेअशक हीपेतेयारे
इच्छपणानु एगतिगतिरवयव अक्रियसवगयमामत्र इतिमहानाप्यरचनात् जेइच्छ
त मामाम्यने थने जेसामाम्यते निरययने तथा इच्छपणकेम कहुइच्छनागुणविना
के० इच्छसरी जेगुणनेगिना इच्छपण केमकेगाय शरणके गुणालमानउद्वइच्छुपरा
अपने २० में अययने इच्छजडणतथागुणपर्यायवत्इच्छ इतितत्त्वार्थरचनात् तथा
पर्यायनपगनानीपुनियेंतो इच्छनेजनही परमाथे पर्यायजस्वर्नत्रय यथाकल्फण
विरुण वृद्धिनादि अस्वयाथी निन्न मय्येइच्छने शीरमुने ता कल्फणविरुणादिक
इच्छनाताहेवायजोइच्छ तेगता तेमाटे इच्छनथीतो इच्छना गुणरुदायकीहाय जेम
गाम नहोय तोतेगामनीमीनरुदायकी इत्यादिगुण मज्ञानाप्यमानांजो एटने एना
वने दगपण नकट अनेइच्छपण नरुहेगाय पुनियेंताएम आथ्य थने आग

ममांतो अंगसहित पण्डव्यरुहियं एमत्रे गुणपर्यायवत्स्व्यं एजवचन सु
 माटे अकलके० कल्योनजाय अने अलखके० लख्योनजाय एरीतनो जीवके०
 ते अतिततथीके० अत्यंतपणे निश्रेयकीजाणवो एटले कांइकेहेवायनही यत
 तरएसवो॥ सराणीयटंतितक्काजवनविज्ञाति॥ मतितवगाहेयाउएअपइछाणस्त
 सेणवीहेएहस्तेनवटेनतसेनचउरसेनपरिमंडलेनकिन्हेननीजेनलोहिएनहाजिदे
 किछेनसुरनिगंधे नडुरनिगंधे नतिचे नकडवे नकसाये नआविजे नमदुरे नक
 नमउए नगुरुए नलहुए नसीए नउन्हें नतिन्हें नलुरके नकाउ नरूहें नसंगे न
 नपुरिसे नअन्नहा परिन्ने सन्नेउवमानिविज्ञाये अरुवीसत्ताअपयस्तपयनधि ॥ इ
 दिकआचारागपंचमाध्ययने उदेंगेठवेकलुठे तेमाहेजाविपमपदोनो अर्थकरियेते
 वकातके० मोक्ततेनेविपेरएके० राता सवेसराके० तेमोक्तस्वरूपकेहेडुठे तेकहेते स
 सर निवृत्त्यावे एटले कोइशब्दवाच्यनथी तक्काके० विचारजे आमहरो केआमहरो ते
 केहेवाय नही मतिजे उत्पातकीप्रमुख तेनो ग्राहजेनेविपेनथी तेपण उएके० एकलुं
 ठे पणकर्मकजंकसहित नथी अपइछाणस्तके० उदारिकादिकशरीरुं प्रतिष्ठाननथी
 तथाखेअत्रेके० लोकालोकनुं जायकठे तथा नकाउके० कायनथी नरूहेंके० सं
 तारमांउगवुनथी अन्नहाके० नपुसकनथी परिन्नेके० समस्तप्रकारेजाणवे सन्नेके०
 सम्यक्जाणवे तथा अपयस्तपयनधिके० अवस्थाविशेषजे पदतेनथी जेने तेअपद
 कहिये एटले अपदते सिद्ध नेपदके० जेअनिध्यानतेनथी एटले सिद्धनेकोइनामक
 हीवालावीये तेनथीइतिभाव ॥ ८ ॥

गुह्यताध्यानएमनिश्चयेआपनुं ॥ तुजसमापति
 उपधसकलपापनुं ॥ अव्यअनुयोगसंमतिप्रमु
 खथीलही ॥ नक्तिवैराग्यनेज्ञानधरियेसही ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ गुह्यताके० गुह्यस्वरूपनुं जे ध्यानतेहिजपोतानुं निश्चयरूपेजाणनुं माटेहे
 प्रभु सर्वपापनुं समाप्तिआपय सर्वदोषनाशनरसायन ते एहिजठे जे गुह्यउपयो
 गजक्षणते अने पटस्वनीविचारणारूप अनुयोग संमतिमहातकांदिग्रंथयकीजाणी
 ने साहिवनीविधिसेवापूर्वक निराशंसतारूपनक्ति वैरागके० विषयविमुखता ज्ञानते
 गुह्यउपयोग निश्रेयकीएहीजचित्तमाधरिये कार्यसाधकताएहिजठे एटले नक्तिदशा
 वैराग्यदशा ज्ञानदशा एत्रणकार्यसाधकतावे तिहाचोथोगुणगणुं नक्तिमुख्ये पांचमो
 ठोगुणगणो वैराग्यदशामुख्ये क्षीणमोहादिकगुणगणुं ज्ञानदशामुख्ये इत्यादिइ

व्यनावेसर्पजाणरी मुख्यता गुणताये एकेत्रणेएकइत्यादिव्यक्तता ग्रथांतरयीजाणवी
॥ ९ ॥ आगायानोअर्थे ज्ञानविमजसूरिनाटवाउपरयीजिख्योवे

जेहअहकारममकारनुबधन॥ शुद्धनयतेदहेदहनजेमइधन॥ शुद्धन
यदीपिकानुस्तिमारगजणी ॥ शुद्धनयआथवेसाधुनेआपणी ॥ १० ॥

अर्थे॥ नेत्रहकारके० मान ममकारके० ममत्व तेनु बधनके० कारण एहेअह
कारतया ममकारनुमूत्ररागदेपठे तेरागदेपथीअहकार तथा ममकारहोय तेरागदे
पठे दहनजेमइधनके० जेमअग्नि लाकडाने वालीनाखे तेनीपेरे शुद्धनयके० आत्मत
त्वधितनरूपध्यानते दहेके० जाले एहेले शुद्धध्यानयी रागदेपवली जस्मपाय शुद्धन
यके० निधेनयतेमोहमार्गनोदीरोठे केमके मोहमागंगमनकरता अजबालुकरे माटेजे
शुद्धनयतेज साधुने आपणीके० पोतानी आयके० सपत्तिठे यत दीपिकाखलुनिर्वाणे
निर्वाणपयइशिनि शुद्धात्मचेतनापाच साधूनामक्योनिधि १॥ इतियोगनिर्वाणे १॥

मरुलगणपिटकनुमारजेणेलेह्यु ॥ तेहनेपणपर
ममारण्टजकह्यु ॥ उंचनियुक्तिमाएहविणनवि
मिटे ॥ दु समविचनएप्रथमअंगघटे ॥ ११ ॥

अर्थे॥ गणिते० आचार्य तेनासहारे० समग्रगुणरूपरत्ननी पिटकके० पेटीएहने
दादगागीकरजेगणिनीगंठी तेना सांगे० प्राशव्यपणु तेजेणे टाबुके० जाल्युने एहया
समग्रदादगागीनाचाणने पण परममारके० प्रशानरहम्यपरमसारतेएजशुद्धनयप
रिणमनरूपरुग्ने एदादगागीना जाणनेपण निधेनयज मारकह्युने तोत्रीजानीशी
दान एमथीउंचनियुक्तिमयेरुग्ने यत परमग्रहम्ममिगीणसम्मत्तगणपिहगजरिय
सगण परिणामिपयमाननिधुयमयनप्रमाणाण॥ १॥ इति तोएहविणने० एनिअप
नयममअग्निता इ गये० पायते नविमिटेके० नटने तथा कोउरुपरतमा एहविण
नयते एमनगुठ तेनविटेके० इ गय्यातु नथाय माटे वेदुनो जाचार्यएरुग्ने एसर
ययत प्रथमअंगघटेके० श्रीआचार्यगमप्रमायमानने पुननेजे एगजाणइमे सवज्ञा
एह जेमवनाण्ड गेगु नाण्ड इत्यादिपातान ॥ ११ ॥

शुद्धनयाननेहनेमदापरिणमे॥ जेहनेशुद्धव्यव
दागदीउटेरमे॥ मलिनयन्त्रयथागगुकुमुनणो ॥
हैनयवहारचिनएहथीनिगुणो ॥ १२ ॥

केदन्विजेदजाणेअपरिणतमती ॥ शुद्धनयअति
 द्विगजरीखेनेवती ॥ जेदलवजाणताकेइमारगतजे॥
 द्वायअतिपरिणतीपरसमयस्थितिनजे ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ एरीते केदजाकप्राणी अपरिणतमतीके० अपरिणामीतेने नवजेदजाणे
 ने० अनेप्रकारनी खवरनपडे इहां जेदते अपवाद उत्तमर्ग निश्चयव्यवहारप्रमुख
 जाणता तेनजाणे अपरिणतमतीगळे व्यवहारनयवालाजीजिये तेकेमनजाणे जे
 शुद्धनयअतिपरिणतीखेके० उपजानयतेअत्यंतगजरीखे एटले एनावजे आगजा ।
 नैगम २ मध्य ३ व्यवहार एरणनय यद्यपि अपरिणतमतीजाणे पणनिश्चय
 तो अनीगनी तउपयोगरूपनयमाराखरनपडे इतिएटलेजे व्यवहारनय एकजोमा
 ने तेनेउपरादीशे इरे एरणनिश्चयनय मानेतेने वरकोदीयेजे केदजाकप्राणी जेद
 यताणतारे० जेदना अशमात्रजाणतामार्गने तजेके० तामीदीये एटले अशमात्र
 वाइरिगुमानयत तेअनजाणे तेथी महाअहकारप्रता एमजाणेजे निश्चय
 यती तातो आरणे जाणियेजे एनी थीजोखेणजाणेजे अने आपणे आत्मसक
 यताए एटले कृपातु शुभामने कृपातो ज्ञाननीदासीने इत्यादिकचन धोनीकि
 पातरे अनेमार्ग गांठ एनीगीने जे अनिपणिमियाय तेथुकरे तेरुहेजे जे समय
 अणिदात तरी परे० अल्पप्रतिनि तेमयांदा तेनेनजे एटले सिद्धांतमां उलट्टी
 विपति तेनिश्चयनीगतोखनी तेजजे० इरे अथवा परसमयस्थितिनजेके० अ
 यदइतरिस्थितिने एटले एतानिश्चयनयमादी विगयगदिक तेपरदर्शनीकदि
 ये तेजाणेएवदर्शनिनीस्थितिननी इतिता ॥ १५ ॥

तेदसारणयकीमरनयनविक्रमा॥ कालिकश्रुतमा
 हनीनप्रायेणत्या ॥ देगीआप्रउपकंगुद्धनयपुरे
 जगी॥ ताणियेकुलटीनीनियोटिकतणी ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ तेदसारणयकी निश्चयणिगानी तेकनी पणिगामनी वातोखीने मार्ग
 एतरीनियेने एवजाणीने । नैगम २ मध्य ३ व्यवहार ४ शुद्धनय ५ गद ६
 मयनिये ७ एवजा ८ सर्वनयनयविद्या किंवा नथीरुहानेखेजे कानिअन
 माहेजे० अण्यथाविधि कानिअननेरिये नीनप्रायेणताजे० अद्वैताये । नैग
 म ३ मध्य ३ व्यवहार एरणनयमाने एतान यद्यहार निश्चयनेजे जेदगी

आयव्यक्तं० आयव्यक्तनिर्युक्तिमां देवजो एतज्जगज्जिह्वनमां प्रायेन्नप
 ताने एम आयव्यक्तनिर्युक्तिमां कपुत्रे यत एष्टिद्विष्टिया ए पम्बणानुनयकद्व
 इन्द्रपुणप्रणव्यगर्मा अदिगागेतीद्विजमत्रं ॥ १ ॥ पायनंयवदाग तेद्विनेद्विजजो
 ण पणिम्मणजेकाजिय सुननद्विगागे ॥ २ ॥ ५याव्यक्तं एरीनतोथेतांयगपद्वे
 पूयव्यक्तं नमजायीने पने निश्चयनीयान समजायेति तयाद्वेदिगंयगनीप्रक्रिय
 द्रमयेने जेणुदनयधूरेके० निश्चयनयधूरेने तेमाटे पदजायी निश्चयनय नमजाये एतले व्य
 तेजजटीके० विपरीत जाणीये जेमाटे पदजायी निश्चयनय नमजाये एतले व्य
 दारमां दृष्टिरेजनही माटे विपरीतरुद्विद्विज्ञाया ॥ १८ ॥

शुद्धव्यवहारगेगजकिरियायति ॥ दृप्पसदजाव
 तीरयकद्विजनीति ॥ तेद्वसंविज्ञगीतार्थयीसंज
 वे ॥ अवरएरंमसमकोणजगलंगवे ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ तेमाटे व्यवहार तेप्रधानने तेणुद्विव्यवहारतो सुविहितगजजे साधुसमु
 दाय तेनी क्रियानी जेस्थिति तेमांटे एतले शुद्धव्यवहारते सुविहितगजमा होय
 डप्रसहनामा आचार्यजेपाचमाथागने ठेठेयगे यावततिहाजग नीतिके० निरतर
 तीर्थकद्विजने यत इयगद्वोदययुगपयर सूरिणांचरणसज्जुएवने ॥ चउरुत्तरडसहस्त
 डप्पसहतेसुहम्मा ॥ इतिद्वसमसंयस्तांते तथा वासाणवीतसहसा नवसयतिमा
 सपचद्विणपहरा ॥ इकापटियादोपजथरकरड्युआजजिणधम्मा ॥ इतिदीपाजीकटपे॥
 तेतीर्थतो गीतारथसंविज्ञहोयतेथीज संजवे एतले नाणक्रियाहिंसुकोडतिचाप्यवच
 नात् एतलेज्ञानक्रियायी मोद तेज्ञानक्रिया तोगुणने अने जेगुणने तेगुणीथी अने
 द्रुपने तेमाटेसंविज्ञशब्दे क्रियावतआव्या अने गीतार्थशब्दे ज्ञानवतआव्या तेसंविज्ञ
 गीतार्थयी जेवीजा तेएमाससिखाजाणवा तेने जगतनेविपे कोणजेखामांगणेने॥ १७

शास्त्रअनुसारजेनविद्वेताणियें ॥ नीतितपगव
 नीतेजजीजाणियें ॥ जीतदाखेजिहांसमयसारू
 बुधा ॥ नामनेठामकुमतेनेहीजसमुधा ॥ १८ ॥

अर्थ ॥ तेसंविज्ञगीतार्थ परमार्यंतोतेने कहियेजे शास्त्रने अनुसारे हवेताएोनही
 शास्त्रना अरुकरदेखे एतले पोतानोकदाथहमूकीयापे एवीरीती तोतपगवनी जजीके०
 धणीउत्तमने एतले तपगवमां पंचांगीप्रकरणादिकजे सुविहितना कखाग्रंथ तेसर्वप्र

माणत्रे एमजाणिये इतिनाय जिहाके० जेतपगठनेयिपे बुधाके० पंमितलोक तेस
मयमारुके० मिहांतप्रमाणे जीतदाखेके० वर्तमानकालनोजीतदेखाइते जेतपगठनो
नामयने ठामके० स्थानक तेकुमतेके० कदाग्रहे बुधाके० फोकट जसके० जेना नही
के० नयी एट्जे एतपगठनोजेनामठामतेसर्वगुणनिष्पन्नते ॥ १८ ॥

नामनिर्णयतेप्रथमएदनुकस्यु ॥ प्रथमअडपाट
लंगगुरुगुणोसग्रस्यु ॥ मत्रकोटीजपीनवमपाटिय
दा ॥ तेदकारणययुनामकोटिकतदा ॥ १९ ॥

अर्थ ॥ ह्ये तपगठना नामधुरयकी अनुक्रमे निष्पन्नते तेकेहेते प्रथमश्रीसुधर्मा
गामीपी निमयएदु नामप्रथमकस्यु तेप्रथमना आठपाटजगे गुरुगुणोके० मोहोटे
गुणे निम्हातनायगुणोसरी समस्युके० ग्रस्युते पत्रे नवमेपाटे सुद्विधत सुप्रतिबद्धआ
नाये कोटीसर मुग्मिग्रजपीनेग्यापीजाआयायेते चारजाख तथा सवाजाखमत्रजपे
एदमेमुग्मिग्रजगपयो अने एनेप्रागये कोटीसरजप्यो तेकारणके० तेहेतुये तेगरे
कोटीरनाम केहेसायु एट्जेएनामपणगुणनिष्पन्नतेपणकोइमतकदाग्रहेनयी ॥ १९ ॥

पंनरमेपाटश्रीचंडसूरकरस्यु ॥ चडगठनामनिर्म
लपणेविम्वरस्यु ॥ सोलमेपाटवनवासनिर्मम
मति ॥ नामवनगामीमामतजडोयति ॥ २० ॥

अर्थ ॥ तेहोडिगगु चडपाटजगयायु तेरापति पंनरमेपाटश्रीजसेनायाय
ना निष्पन्नकस्युतेनेनदमृती हांही व्यरदारीयाने घरेचडी तेगरेपीजे दीनसुरा
नपणे एमदही जीराइया तेअग्रहारीये तथा तेना चारगुट्टे उपकारजाणी पारिग्र
॥ १ ॥ तेकर गिन्याननाम १ नाग २ चड ३ रियावर ४ निवृत्ति एचार वया त
कर अग्रहदरम्या तमा अइनामाआचार्यपत्रग्रम पाटेंयया तेउची ग्रीजाउगठ
एदुनामनिर्मनराणे विम्वर वास्यु नेपण गुणनिष्पन्नययुं पण मतकदाग्रह ययुं
यं एदमेमनेनरे वनमा रम्या ममन्वरजित जेनीमतिवृत्ति एराआचार्ययया
मते वनमन्वरजितमहंयुहेवाणु तेआचार्यनुनाममामननइ यनिने० जिनद्विधता ॥

पट्टवर्द्धनाममयदेसाजिया ॥ मूरिपडगद्यतिहा
नामअरुमरा ॥ वडनलेमूरिपटआपीउतेय
नी ॥ वर्द्धनमयदुगुजेतयायायनी ॥ २१ ॥

अर्थ ॥ तथा ठत्रीशमें पाटेसर्वदेवानिधनामेसरिथकी वडनाकाडतलें सूरि पद या
प्यो माटे वडगह्व विरुदथयुं तेअवणनेविपे सुधाके० अमृतसमान जाणवुं एटले वड
नाकाडहेते आचार्यपदथाप्युं माटे अने वलीते आचार्यने गुणवंतयतिनो समुदाय
वहुद्विपाम्यो एटले साधुनोसमुदाय तेवडनीपेरेंविस्तारपाम्युं तेथीवडगह्व केवाणा
एनाम पणगुणनिष्पन्नते तेमाटेवडगह्वनामथयुं ॥ २१ ॥

सूरिजगचंदजगसमरसचंडमा ॥ जेहगुरुपाटेचनुअ
धिकचालीसमां ॥ तेहपाम्युंतपानामबहुतपक
री ॥ प्रगटआघाटपुरीविजयकमलावरी ॥ २२ ॥

अर्थ ॥ पठे जगतचंडसूरिजे जगतनेविपे उपशमरसेकरी चंडमासरिखाथया एट
ले चंडमाअमृतरसेजखो तेमआचार्य ते समतारसेजरेला मोटापाटनाधणी चव
अधिक चालीसमांके० चुम्माजीसमेंपाटेथया तेणे श्रीआंवलिवर्द्धमानादिकबहु
तप करीने प्रगटपणें आघाटके० उदयापुरनेविपे राणोजी हस्तीउपरें चडीआव
ताहता तेवारें श्रीजगचंडसूरी वर्द्धमानतपलागटकरता डुर्वज शरीरनाधणी सन्धु
खथावताहता तेवारें राणें प्रधानने पूठयुंजे एकोण आवेठे प्रधानेंकहुं हेमहाराज
घणामोहोटा तपनाकरनारआचार्यआवेठे तेवारें राणोजी हस्तिऊपरथी हेगवत
री नमस्कारकरीने महातपा एवुंविरुददीधुं तेवारें प्रधानेंकहुं महाराज महापद
काडीनाखो नहीतरलोक महातपाने ठेकाणेंमहात्माकहेजो तेमाटे महापद मकहो
तेसांजली राणाजीयें तपानामदीधुं एण गुणनिष्पन्न ठरुंनामथयुं पणतपाएवुंना
मकदाग्रहथीययुंनथी तथा विजयकमलावरीके० राणाजीनी सनामां चौखासी
वादीयोने जीतीने जयलक्ष्मीवखा तेवारें राणे हीरलाजगचंडसूरिकहीत्रोलाव्या
एहपटनामगुणगामतपगणतणा ॥ शुद्धसद्वहणगु
णरयणएहमांघणा ॥ एहअनुगतपरंपरचणीसेव
ता ॥ ज्ञानयोगिविवुधप्रगटजगदेवता ॥ २३ ॥

अर्थ ॥ एपटनामके० एपूर्वोक्तनाम तेकेवाठे जे गुणना स्थानकठे ते तप
गणतणाके० तपगह्वना जाणवा शुद्धसद्वहणाके० शुद्धअर्द्धवंत गुणरयणके० गुण
रूपरत्न तेए तपगह्वमां घणाठे एटले अर्द्धवंत गुणवतवणाठे अथनुगतपरंपरके०
स्वतंत्रपरंपरा आवी एटले जेनीपरंपरामां नुटपडीनथी तेनुनाम अनुगतपरंपराक
हियें तेजणीके० तेमाटे सेवताके० सेवाकरतां एवाकोणठे जे ज्ञानयोगिविवुधके०

ज्ञानसयोगवतापन्नित अनुगतपरपरानीसेवाकरे ॥ इतियोग प्रगटजगदेवताके ॥ ए
जगतनेविषे प्रगटपणे देवताजने एटलेपेनितलोकशुद्धपरपरानीजसेवाकरे ॥ २३ ॥

कोइकहेमुक्तिवेविणताचीथरा ॥ कोइकहेसहजजमताघरदहियरा ॥

मूढएदोयतमजेदजाणेनही ॥ ज्ञानयोगेक्रियासाधतातेसही ॥ २४ ॥

अथे ॥ हरे सर्वश्रिकारकहीने ठेडे निश्चयतथा व्यवहारनयफलाववातेफजावे
ने कोइकश्यवहाग्नयगादिकहेने जेविणताविथराके ० पमिलेहणा पडिकमणादिक
तथा फाटागुढाग्यादिकहेनेता इत्यादिक कष्टकरता मुक्तिनेके ० मुक्तिपामिये तथा
कोइरनिभयगादीएमकहेने जे सेहेजरीतेवरनेविषे दहियराजमतां उपपत्तणथी प
रमोदप्रमुखनेग एटले निभयनयगाजाकहेने जेकष्टकरेशुभाय सुखयाबुपीयु पे
न तन्वज्ञानपु एटलेसिद्धिजाणरी एरीजुदीजूदीरीतना बोलनाराते वेहु मूढके ०
गुणंज एटले तेमादमाग्याना नेदके ० प्रकारजाणतानथी केमके ज्ञानने सयोगेक्रि
यासाधतां मरीके ० तेमुक्तिमन्यने यत नाणकिरियाहिमुक्कोइतिज्ञाप्ययचनात् तथा
हपनागस्त्रिपाद्विग्न रयाश्रयानुक्रिया ॥ पासतोपशुलोदधो धावमाणोयथधर्त
॥ १ ॥ एगवेविनया मिष्टदिक्षिपरकपडियहा ॥ अन्नोन्ननिस्तिपाकण ह्यतिते
वेरागम्भ ॥ २ ॥ इत्यादिक आरुपकनिर्मुक्तिवचनात् ॥ २४ ॥

मरजजायेप्रजोशुद्धएमजाणता ॥ दुखदुसुजशतुळ
यचनमनआणता ॥ पूर्वमुविहिततणाग्रथजाणीकरी ॥

मुकटोजोनुरुपाजपयानिपितरी ॥ २५ ॥

अथे ॥ माटेहे प्रजो एमके ० एरीने सगजमनार करीवेहुनयमिहीने एरीनेता
एता एमकहेनेही नेकहे एम अने विनमा बीबुदोय एम रुपटसहित नही त
था मुन्यवन मनआणता ० पूर्वे ज्ञानक्रियान्यामोह एमजाणतां तथा मनआण
तने ० अतिहरता दया मुन्यके ० जनाने जगतेदुषामु एटले मुनिगनप्रमुख मु
रितितनह जनोपगणेने एरीग्यादादृष्टि केमययीनेकहेने जे पूर्वमुविहिततणा
के ० पुनर्वर्चे श्रीजिनिदृष्टिनितायमदामणी जायसगती वमाम्यानिगयप्रमु
दना नेमयने वाणीकरीने मय्यह्दानेकरी म्यादादृष्टिययी तेएरीदृष्टिता प्रमुख
तयी दया तेमटेदृष्टयाने प्रायेनाकहेने नेजरपयोनिशे ० नेमगागममुद तनरिने
तन्यके ० तनरीग्या तद्वय तरीके ० ज्ञान तेमुदनाको ० मागेयाजा एमने

सारसमुद्रमां तमारी कृपारूपजहाज मारेथाजो एसोलमांढालनेअं तेस्या दाददृष्टिनी
सिद्धिह्री एवीदृष्टि पोतानीथयी तेथीउपनोजेहर्ष तेहर्षकरीसतरमांढालमां वोलेवे
ढालसतरमोकडखानीदेशीते

आजजिनराजमुजकाजसिद्धासवे ॥ वीनतीमाह
रीचित्तधारी ॥ मार्गजोभेलहोतुजकृपारसयकी
तोहुइसंपदाप्रगटसारी ॥ आज ० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेजिनराज आजकेजेदिवसे त्यादाददृष्टिये उलखाणथयुं तेदिवस क
वीश्वरतुं वर्तमानठे तेमाटेआजकहियें तेआजें मारा जेकार्यतेसर्वसिद्धथया शामाटे
जेमारीवीनती चित्तमांपरमेश्वरेंधारी यद्यपि परमेश्वरतो वीतरागठे कोझनी वीनती
चित्तमांधरतानथी तोपण परमेश्वरनीनकिजनिताकार्य नक्तलोकने थयुं माटेकारणे
कायोंपचारकरीनेकहेठेके जोतुजकृपारसयकी मेंमार्गलह्योकेहुंमार्गपान्यो अने
तेमार्गरूप सारीके० मनोहर संपदा माहरेप्रगटथयी ॥१॥

वेगलोमतहुजेदेवमुजमनयकी ॥ कमलनावन
यकीजेमपरागो ॥ चमकपापाणजेमलोहनेखेंच
से ॥ मुकिनेसेहेजतुजनकिरागो ॥ आज ० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ माटे मारामनयकी वेगला मतथाजो एटले घटमारेंहेजो जेम कमलना
वनयकी परागोके० वासना दूररेहेतीनथी एटले जेमकमलनीवासना तेकमलना
वनमारहे तेम तमेमाराचित्तमां रेहेजो चमकजातीनो कोझपठर विशेष ते जेम लो
हने खेंचतेके० जेम लोटानेखेंचे एटले एपठरनो एवो सेहेजस्वजायठे जे लोहुं वे
गलुंहोय तोपण तिहाथीपोतानी मेले आवीने पठरनेवलगे तेरीते तमाराकपरें
माहरोजेनकिरागठे तेस्वजावेंजमुकिनेखेंचगे ॥ २ ॥

तुंवसेजोप्रभोहर्षभरहीयमले ॥ तोसकलपापनावंधजूटे ॥ उगते
गगनसूरयतणेंमंमले ॥ दहदिशिजेमतिमिरपमलफूटो ॥ आज ० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हेप्रजो हर्षंजुं जेमास्हीयुं तेनेविपे जोतुंवसे तोसमस्तजेनवांतरे पाप
नावंधकखाठे तेजुटीजाय तिहादृष्टात केहेजे जे गगनके० आकाशनेविपे सूर्यनावि
माननुं मंमले तेउगेथके दहदिशिके० द्वादशोनेविपे जेम तिमिरके० अंधकारना
पमलजे समूहते फूटेके० नाशपामे तद्वत् पापपमल जूटे ॥ ३ ॥

सींचजेतुंसदाविपुलकरुणारसे॥ मुळमनेशुद्धमतिकल्पवेली॥ नाण
दसणकुमुमचरणवरमजरी॥ मुक्तिफलआपशेतेएकेली॥ आ० ॥ ४॥

अर्थ ॥ विपुलकरुणारसेके० विस्तारवान करुणारूपरसेकरीने माहारामननेवि
ये शुद्धमतिरूप कल्पवृक्षनीपैतीते हेस्वामीतुसिचजे इतिजाव तेसिचायका ज्ञानद
रीनरूपतो फुनयागो तथा प्रधानचारित्ररूप मजरीके० माजरलागो तेवारपडे
मुक्तिरूपफुजने आपगे तेएकेलीके० तेशुद्धमतिरूपकल्पवेलडी एकलीआपशे ॥ ४॥

लोकरुमन्नायकीलोकबहुवाजुलो॥ राजुलोदासतेसविनुवेपो॥ एकतु
जआणसुजेहरातारदे॥ तेदनेएहनिजमित्रदेरो॥ आज० ॥ ५॥

अर्थ ॥ लोकरुमन्ना जेगामरियोप्रगाह तेचकी लोकरुबहुवाजुलोके० पणोजोक
पेनो पयोत्रे पणराखनोदासके० राजानोदास एटले तमारोदास एवोजेहु ते
सर्गगामरियोप्रगाहनेवेरेहु एटने रात्रमां आणतोन्धी मात्र एक अद्वितीय
पुणयाणमुजेगनारदेके० तमारी आझायी जेरगाणावे तेने एमारो आत्मा ते
पातानोमित्र करीनाणेते एटले तमारीआणायीजे बाह्यवे तेने वयेखुबु पण तमा
री आझायतेने मित्रकरीनाणुबु साधर्मिकसवधपणामाटे इतिजाव ॥ ५॥

आणजिनजाणतुऊएकदुशिरधरु॥ अरनीवाणीनविकानेसुणिये॥

मरंदशनतणुमूलतुऊशामन॥ नेणतेएकमुविरेकयुणिये॥ आज० ॥ ६॥

अर्थ ॥ देविने० गामान्येयजीमां जाणके० सूर्यसरिखातारी एक अद्विती
ए शाहाते हु मन्त्रधर अने अरने० बीजानीवाणीने कानेसांजजियेनही ए
टने बीजगमनी आझा आदगिये पणअरने रागीद्वी तेना वचनकाने नथगिये
इतिजाव मरंदशनने० सम्यक नेमके मरुजनयश्रुदिये सम्यक यहुक महानाय
यावदपणपणपडा तावदपानयात्रिय ॥ चेष्टनिनयवाया कमयासम्मतममुदियात
हे ॥ इतिवचनात् तेमाटे समस्तनुमृनने नुऊशामनने० तमारी आझावे अथवा
पदरनेनुमृनने नुऊशामनने एटने मरंदशन तेनमागनदशीननाश्रुते तेमाटे त
मारी अश्रुतेत एक अद्वितीर जनाविरुद्धरी करियेयेये एटले मरंदशननु मृन
दही अश्रुतस्पर्शना कोणकरे इतिजाव ॥ ६॥

तुऊवचनरागमुक्तमागेदृगणु॥ सकलमुरमनुजमुगएकरिदूआमा
रकरनेमदादेउमेरतण॥ तमुमनिकमलिनीवनटिणदू॥ आज० ॥ ७॥

अर्थ ॥ तमारा वचनऊपर जेराग एटले जैनागमनोजेराग तद्रूपजे सुखसमुद्गना समूह तेआगले समस्तदेवता तथासमस्तमनुष्य चक्रवर्त्यादिकनासुख तेएकविंडित मान हुंगणुंके० हुंमातुंनुं तेमाटे हेदेव सदासर्वदा तमारो हुंसेवकतुं तेनी सारके० संजालकरजो एटले तमारासरिखो करजो तमे सुमतिरूपजे कमलिनी तेतुं जेवन तेनेविपे दिणंदूके० सूर्यसरिखाठो एटले सूर्यजेम कमलिनीने विकस्वरकरे तेम सुम तिरूपकमलिनीने तमे विकस्वरकरो एटले तमथी सुमतिआवे इतिचावः॥ ७ ॥

ज्ञानयोगेंधरीतृप्तिनविलाजियें॥गाजियेंएकतुऊवचनरागें॥शक्तिउ

ध्वासअधिकोदुसेतुऊथकी॥ तुंसदासकलसुखहेतजागें॥आज०॥७॥

अर्थ ॥ ज्ञानयोगमां तृप्तिधरीने एटले ज्ञानमां मयूरहीने क्रियानुष्ठान करतां लाजियेंनही पण सावधानथयीने एकतमारा वचननेरागेंकरीगाजियें एटले कोइक ज्ञानवादिक्रियानुष्ठान उथापतोहोय तेने आगमवचनेकरी गाजीनेजवाबआपियें एरीतें प्रवर्त्ततां तुऊथकीके० तमारा वचनथकी एटले तमारीआज्ञाथकी शक्तिनोउ ध्वास पणअधिकोथरो पणगलियाथयीने वेशीरहेतां वीर्येध्वासनहिवाधे उजटुंआ ज्ञोवथसे इतिचावः एवीरीतें प्रवर्त्तनकरतां कारणदारे कर्त्ताने फलदेखानेहे तुंसदा सकलके० तमे सदानिरंतर समस्तसुख जेसिद्गनासुख तेनो हेतुके० कारणते जागे के० जागतुंठो एटले ज्ञानक्रियान्यासें मोक्ष एप्रभुतुं वचनठे तेवचनथकी नव्यप्राणी अजरामरसुखतुं जाजनथाय तेमाटे तेसिद्गिनोहेतु पणतुंहिजययो इतिचावः॥ ७ ॥

वमतपागठनंदनवनेसुरतरु ॥ हीरविजयोजयोसूरिराया ॥तास

पाटेविजयसेनसूरिसरू ॥ नितनमेनरपतिजासपाया॥आज०॥८॥

अर्थ ॥ श्रीजगद्धंसूरियें तपाविरुद्धराव्युं एमोहोहोतपगडतद्रूप नंदनवननेविपे सुरतरुके०कल्पवृक्षसमान श्रीहीरविजयसूरि जयोके०जयवंतोवर्त्तो सूरिरायाके० वीजाआचार्यमां राजासरिखाथया तेदुनेपाटे श्रीविजयसेनसूरि सर्वआचार्यामां ईश्वरतुल्यथया जेमनाचरणकमलने नरपतिके० पादशाह तेनिरतर नमस्कारकरताहता एटले एजावजेपादशाहजाहांगीरें पटदर्शनपरिह्वानेअर्थें सर्वदर्शनीनेतेढाव्या तेमां जैनदर्शनमाहेजा श्रीविजयसेनसूरिगयाहता तेमणेसर्वदर्शनतुंपराजयकखो तेवारें पादशाहेंकलुंजे श्रीहीरविजयतेशुरु अने तमेसवाइ गुरुथया इतिचावः ॥ ८ ॥

केदकर्तुर्वच शस्तनानाशास्त्रार्थगर्जित ॥ क्रमेणविषयाप्रज्ञामुसज्जाग्रोपमाखलु ॥ १ ॥
 यदत्रवितथप्रोक्तमदबुध्यादिहेतुना ॥ तद्धीयनै रुपाकृत्वामयिशोध्यममत्तरै ॥ २ ॥
 श्रीमद्विजयसिद्धान्त स्मरिराद्विजितेन्द्रिय ॥ तस्यातेवासीतत्यादिविजय सान्द्रय सु
 धी ॥ ३ ॥ कर्पूरविजयस्तस्यशिष्योगुणगणीर्युत ॥ तस्यापिदमयायुक्त कृमाविजयश्
 त्यनूत् ॥ ४ ॥ जिनादिविजयस्तस्यशिष्योनूत्ररिशिष्यक ॥ शास्त्रज्ञ सङ्गानोधीमान्
 कर्मवीर्यकर्मणि ॥ ५ ॥ उत्तमाद्विजयस्तस्य शिष्य शिष्योद्यसत्तम ॥ सर्वोत्तमगुणे
 ध्यास कर्मशास्त्रकुशाग्रधी ॥ ६ ॥ तस्याह्निपकजेपद्मविजयोभ्रमरोपम ॥ नजामि
 वसुचक्षेत्रे १८३० तेनेद्वार्तिककृतं ॥ ७ ॥

इति श्रीसीमधरजिनस्तवनकवियशोविजयरुतसा

र्द्धत्रिशतगायाप्रबधेतस्यकविपद्मविज

यरुतबालाबोध समाप्त

ॐ श्रीसर्वज्ञाय नमः

अथ

श्रीपद्मिदेवचंङ्गीकृतआगमसारलिख्यते

जन्मजीवनेप्रतिबोधवानिमित्तमोक्षमार्गनीवचनिकाकहेते तिहांप्रथम जीवन्मुक्ता
दिकालनो मिथ्यात्वहीनो तेकालजन्मिपामिने त्रणकरणकरेते तेहनानाम पेहेलुं
यथाप्रवृत्तिकरण वीजुंअपूर्वकरण त्रीजुंअनिवृत्तिकरण

तेमांपेहेलुं यथाप्रवृत्तिकरणकहेते १ ज्ञानावरणी २ दर्शनावरणी ३ वेदनी
४ अंतराय एचारकर्मनी त्रीसकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिठे तेमांथी उंगणतीस
कोडाकोडीखपावे अनेएककोडाकोडीवाकीराखे तथा १ नामकर्म २ गोत्रकर्म एवे
कर्मनी वीसकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिठे तेमांथी उंगणीसखपावे अनेएककोडाको
डीराखे अने मोहनीयकर्मनीसितेरकोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिठे तेमांथी उंगुणो
त्तरखपावे वाकीएककोडाकोडीराखे एवीरीतें एकआयुकर्मवर्जने वाकीसातेकर्मनी
एकपद्मोपमना अंतरायातमाजागेंन्यून एककोडाकोडीसागरोपमनीस्थितिराखे एहवुं
जेवरागरूप उदात्तिपरिणामते यथाप्रवृत्तिकरणकहियें एपेहेलुंकरण सर्वसंज्ञीपंचें
जीजीव अनंतितवारकरेते.

हवे वीजुंअपूर्वकरणकहेते तेएककोडाकोडीसागरोपमनी स्थितिमांथी एकसू
दूर्न अनेअनादिमिथ्यात्व जे अनंतानुबंधीआनीचोकडी ते खपाववाने अज्ञानहेय
तेठामनु अने ज्ञानउपादेय एटजे आदरबु एवाठारूप अपूर्वकहेतां पहिलाकिवारेंना
व्यो एहवोजे परिणाम ते अपूर्वकरणकहियें एवीजुंकरणते समकितयोग्यजीवनेयाय

हवेत्रीजुंअनिवृत्तिकरणकहेते तेमुहूर्त्तरूपस्थितिखपावीने निर्मलशुद्धसमकेतपा
में मिथ्यात्वनोउदयमिटे तेवारेंजीव उपशमसमकेतपामें एहवोजेपरिणामते अनि
वृत्तिकरणकहियें एकरणकीयाथी गंतीनेदययोकहियें उक्तंच आवश्यकनियुक्तौ “जा
गंतीतापदमं गंतीसमयतेउजवेवीउं ॥ अनिअट्टिकरणंपुण समत्तपुरस्कडेजीवे” ॥ १ ॥
ऊत्तरदेसंदुद्धिअंच विज्ञाऽवणद्वयोपपन्न ॥ मिथुनस्मरणुदए कवतमनन्मंलहऽ
जीवो ॥ २ ॥ एममिथ्यात्वनोउदयमिटेयाथी जीवसमकितपामेंतेसमकितनी तदहणा
नावेनेदते एक व्यवहारसमकेततदहणा वीजी निश्चयसमकिततदहणा..

દેવશ્રીઅરિહત ઘેવાધિદેવ અને ગુરુસુતાપુ જે સુધોઅર્થકહેતે તથા ધર્મકેવલી નોપરુપ્યો જે આગમમા સાતનય તથા એકપ્રત્યક્ષ વીજુપરોક્ષ એવેપ્રમાણ અને ચારનિક્ષેપેરોસિદ્ધિદે એહવી સિદ્ધિદે તે વ્યવહારસમકિતકહિયે એણુઅનુ કારણ તથા ધર્મપ્રગટકરવાનુકારણતે એહવીરુચિ જ્ઞાનવિનાપણ ઘણાજીવોને વપજે

વીજોનિશ્ચેસમકિત તેઆવીરીતેજે નિશ્ચેદેવત આપણોજઆત્મા જીવનિપ્પન્ન સ્વ રૂપી સિદ્ધ તે સમ્યક્નયનીસત્તાગવેપનાં તથા નિશ્ચેગુરુતેપણ આપણોઆત્માજ તત્ત્વ રમણી અને નિશ્ચેધર્મતે આપણાજીવનોસ્વનાવજતે એહવીસિદ્ધિદે તે મોહનુકારણ તે કેમકેજીવસ્વરૂપવર્ત્તણ્યાવિનાકર્મ્મસ્વપેનહી એહવી શુદ્ધસિદ્ધિદે તેનિશ્ચેસમકેત હવેજ્ઞાનનુસ્વરૂપકહેતે તેજ્ઞાનનાવેચેદતે એકવ્યવહારજ્ઞાન વીજુનિશ્ચેજ્ઞાન તેમાંજે અન્યમતિનાસર્વશાસ્ત્રજાણવા અથવા જૈનાગમમધ્યે કહ્યાજે એકગણિતાનુયોગ તેદે પ્રમાણ વીજો ચરણકરણાનુયોગ તેક્રિયાવિધિ ત્રીજોધર્મકથાનુયોગ એણઅનુ યોગનોજાણવાપણુ તેસર્વેવ્યવહારજ્ઞાનતે અથવા અત્તરવપયોગવિનાજેસૂત્રના અર્થ ફરવા તે પણ વ્યવહારજ્ઞાનકહિયે

હરેનિશ્ચેજ્ઞાન તે ઇડ્ય તથા તેનાગુણ અનેપર્યાય સર્વનેજાણે તેમાં પાંચઅ જીવડ્યતે તેહેયકે ૦ ઠામગાયોગ્યજાણીઠામવા અને એકજીવડ્યતેનિશ્ચયનયકરી સિદ્ધસમાન મોહમયી મોહનોજાણનાર મોહનુકારણ મોહનોજાવાવાલો મોહ માંજરહેતે એહવોઆપણોજીવ અનતગુણીઅરૂપીતે તેહનેજાણવાવે તેનિશ્ચેજ્ઞાનકહિયે

હવે અપ્રમાંસ્તિકાય વીજોઅપ્રમાંસ્તિકાય ત્રીજોઆકાશાસ્તિકાય ચોથોપુજ્જના સ્તિકાય પાંચમાજીવાસ્તિકાય અનેઠછોકાજ્ઞાન ઇડ્યશાશ્વતતે તેનુજ્ઞાનકહેતે એ ઇડ્યમધ્યે પાંચઅજીવડ્યતે અનેએકજીવડ્ય તે ચેતનાજડણવતતે વપાવેપતે

હવેએડ્યનાગુણકહેતે પેહેનોઅપ્રમાંસ્તિકાયનાચારગુણ એકઅરૂપી વીજોઅચેતન ત્રીજોઅક્રિય ચોથોગતિમદ્વાવગુણ અનેવીજાઅપ્રમાંસ્તિકાયનાપણ ચારગુણતે એક અરૂપી વીજોઅચેતન ત્રીજોઅક્રિય ચોથોસ્થિતિસદ્ગુણ અને ત્રીજો આકાશા સ્તિકાયડ્યનાચારગુણતે અપ્રમાંસ્તિકાય વીજોઅચેતન ત્રીજોઅક્રિય ચોથોઅવગાહના વાનગુણ હવેજ્ઞાનડ્યનાચારગુણકહેતે અપ્રમાંસ્તિકાય વીજોઅચેતન ત્રીજોઅક્રિય ચોથોઅવગાહના વાનગુણ હવેજ્ઞાનડ્યનાચારગુણકહેતે અપ્રમાંસ્તિકાય વીજોઅચેતન ત્રીજોઅક્રિય ચોથોમિત્તણગિરમણરૂપપુરણાગ્નનગુણ હવેજીવડ્યનાચારગુણકહેતે અપ્રમાંસ્તિકાય વીજોઅચેતન ત્રીજો અનતચારિત્ર ચોથોઅનતવીર્ય એડ્યના ગુણકહ્યા તેનિશ્ચયુવત ॥

हवेठड्यनापर्यायिकहेते धर्मास्तिकायनाचारपर्यायिने एकरुंध वीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथो अगुरुलघु अथर्मास्तिकायनाचारपर्यायि एकरुंध वीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथोअगुरुलघु पुजलड्यनाचारपर्यायि एकरुंध वीजोदेश त्रीजोरस चोथोस्पर्श अगुरुलघुमहित तथाआकाशास्तिकायनाचारपर्यायि एकरुंध वीजोदेश त्रीजोप्रदेश चोथोअगुरुलघु कालड्यनाचारपर्यायि एकरुंध तीतकाल वीजोअनागतकाल त्रीजो वर्तमानकाल चोथोअगुरुलघु अनेजीवड्यनाचारपर्यायि एकरुंध व्यावाय वीजोअ नवगाह त्रीजोअमूर्त्तिक चोथोअगुरुलघु एठड्यनापर्यायिकह्या.

हवेठड्यनागुणपर्यायिनुंसाधर्मपणुंकहेते अगुरुलघुपर्यायिसर्वड्यमांसरिखोतेअ नेअरूपीगुणपांचड्यमांते एकरुंधलड्यमानथी तथाअचेतनगुणपांचड्यमांते एक जीवड्यमानथी अनेसक्रियगुणजीव तथापुजलएवेड्यमांते बाकीचारड्यमानथी तथाचलणसहायगुणएकरुंधर्मास्तिकायमांते वीजापांचड्यमानथी बलीहियरसहाय गुण एकरुंधर्मास्तिकायमांते वीजापांचड्यमानथी तथाअवगाहनागुणतेएकरुंधआका शड्यमांते वीजापांचड्यमानथी अने वर्तनागुणतेएकरुंधलड्यमांजते वीजापांच ड्यमानथी तेमजमिलणविररणगुणतेपुजलमांते वीजाड्यमानथी तथाज्ञानचेत नागुण ते एकजीवड्यमांते पणवीजाड्यमानथी एमूलगुण कोड्यनाकोड्यमां मिलेनही एकरुंध वीजोअधर्म त्रीजोआकाश एत्रणड्यना त्रणगुण तथा चारप र्यायिसरिखाते अनेत्रणगुणेकरीतो कालड्यपणएसमानते.

हवेबलीइयारबोलेकरीठड्यनागुणजाणवानेगाथाकहेते “परिणामजीवमुत्ता ॥ सपएसाएगखित्तिरिआय ॥ निजंकारणकत्ता सव्वगदइयरअण्यवेसा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ निश्चैनययीथापआपणा स्वजावेठड्यपरिणामिते अनेव्यवहारनय जीव तथापुज ल एवेड्यपरिणामीते तथाएकरुंध वीजो अधर्म त्रीजोआकाश अनेचोथोकाल ए चारड्यअपरिणामीते तथाठड्यमां एकजीवड्यतेजीवते वीजापांचड्यअजीवते तथाठड्यमांएकरुंधलघुमूर्त्तिवतरुपीते अनेपांचड्यअमूर्त्तिवंतअरुपीते ठड्यमां पां चड्यसप्रदेशीते अने एककालड्यअप्रदेशीते तेमां एकरुंधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्ति काय एवेड्य अंसंख्यातप्रदेशीते अने एकआकाशड्यअनंतप्रदेशीते जीवड्यअ संख्यातप्रदेशीते पुजलपरमाणुअनंतप्रदेशीते परमाणुआअनंताते एमपांचड्यसप्र देशीते अनेठकोकालअप्रदेशीते.

ठड्यमां एकरुंधर्मास्तिकाय वीजोअधर्मास्तिकाय त्रीजोआकाशास्तिकाय एत्रणते एकेकड्यते तथाएकरुंधजीवड्य वीजोपुजलड्य त्रीजोकालड्य एत्रणड्यअनेकअ

नेरुते षड्व्यमा एकयाकाशड्व्यक्षेत्रे अनेवीजापाचड्व्यक्षेत्रीने निधनयथीषड्व्य
पोतपोतानाकायैसदाप्रवर्तते माटेसक्रियते अनेव्यवहारनयथी जीरतथापुञ्ज एवे
ड्व्यसक्रियते तेमापणपुञ्जसदासक्रियते अनेजीवड्व्यतो ससारीयकोसक्रियते
पण सिद्धव्यवस्थायैयकोससारीक्रियाकरवाने अक्रियते तथावाकीनाचारड्व्यतोअ
क्रियते निधनयनयथी षड्व्यनित्यते ध्रुवते अनेउत्पादव्ययेरुती अनित्यपणेपणते त
थाव्यवहारनये जीरयनेपुञ्जएवेड्व्यनित्यते बाकीनाचारड्व्यनित्यतेयद्यपिउत्पा
दव्यय ध्रुवपणेसर्वपदार्थपरिणमेते तोपण एकधर्म बीजोअधर्म त्रीजोआकाश चो
थोरान् एचारड्व्य सदाव्यवस्थितते तेमाटेनित्यकदा ॥

षड्व्यमा एकजीरड्व्यअकारणते अनेपाचड्व्यकारणते केमके पांचेड्व्यजीरने
नोगमायापेते माटेकारणरुद्विये केमके धर्मास्तिकाय चालवानोसाह्ययापेते अधर्मा
स्तिमाययिरहेवानोसाह्ययापेते आकाशास्तिकायअवकाशयापेते पुञ्जास्तिकाय
जीरनेमधुगादि सुरनिगगादिक तथासकोमजस्पर्शादिक नोगपणेथायते तथाकालड्व्य
यते जीरने जरा वाज तारुण्यव्यवस्थादीएते तथाअनादिससारीजीर नवस्थिति
परिपारवतां एअंतरमुहूर्तकाजमां सरुजकर्मनिर्जरीमोक्षपहोचेतिहांसिद्धव्यवस्था
यै अतोरान्पर्वतजीरअनतासुग्वनेरिजसे माटेकालड्व्यपण जीरनेनोगयायते
पणएजीरड्व्यकोइनेनोगयावतानथी माटे अकारणरुद्विये अनेपाचड्व्यनोगयावे
माटेवारणरुद्विये तथापणीप्रतामांतोसरूपे एद्व्युतेजे षड्व्यमा एकजीरड्व्यकारण
ते पांचेड्व्यअकारणते एणगातएणीरीतेमलतीने माटेजेचद्व्युत्तरुहेतेखरु मारी
धारणाप्रमाण जीरड्व्यकारण अने पांचेड्व्यअकारणएमसजनेते निधनयथी षड्व्य
अकारणते अनेव्यवहारनय एकजीरड्व्यअकारणते बाकीपाचड्व्यअकारणते षड्व्यमा
एअकारणड्व्यसर्वयापेते अनेपाचड्व्यनोअव्यापेते षड्व्यएकलेप्रमाणएअकार
णते एणएजीनामायेमिनीनापनदी एड्व्यनोअचारकदा

हेएअकारणड्व्यमा एअनित्य बीनाअनित्य त्रीनोअ चोथोअनेरु पाचमोसत्
उद्योअसत् मानमोअनय आठमोअनय एअठव्याठपदकहते

धर्मास्तिमायनाचारगुणनित्यते तथापर्यायमाधर्मास्तिकायनोएअनयनित्यते या
कोनादेअदेअ तथा अगुरुज्जुपर्यायअनित्य अधर्मास्तिमायनाचारगुण तथाएअजा
कप्रमाणअनित्यते अने एअदेअ बीनोअ त्रीनाअगुरुनु एअणपर्यायअनित्य
ते तथा आकाशान्तिकायनाचारगुण तथानोअनोअप्रमाणअनित्यते अनेएअदेअ
बीनोअदेअत्रीनोअगुरुनु एअणपर्यायअनित्यते तथाअनड्व्यनाचारगुण नित्य

अनेचारपर्यायानित्यत्रे पुञ्जइत्यनाचारगुणनित्यत्रे अनेचारपर्यायानित्यत्रे जीव
इत्यनाचारगुण तथा त्रणपर्यायनित्यत्रे अनेकअगुरुलघुपर्यायानित्यत्रे एरीतेनि
त्यानित्यपदकह्यो.

हवेकअनेकपदकहेते एकधर्मास्तिकाय बीजोअधर्मास्तिकाय एवेइत्यनोत्खंखलो
काकागप्रमाणएकत्रे अनेगुणअनंतात्रे पर्यायअनंतात्रे प्रदेशअसंख्यातात्रे तेऐकरी
अनेकत्रे आकाशइत्यनोजोकाजोकप्रमाणखंधएकत्रे अनेगुणअनंतात्रे पर्यायअनंतात्रे
प्रदेशअनंतात्रे माटेअनेकत्रे काजइत्यनोवर्त्तनारूपगुणएकत्रे अनेगुणअनंतात्रे पर्याय
अनंतात्रे समयअनंतात्रे केमकेअतीतकालेंअनंतासमयगया अने अनागतकालें अनं
तासमयआवसे तथावर्त्तमानकालेंसमयएकत्रे माटेअनेकपदके पुञ्जइत्यनापरमा
णुअनंतात्रे ते एकेकपरमाणुमां अनंतागुणपर्यायत्रे तेअनेकपणुंते अनेसर्वपरमाणु
मां पुञ्जपणुंतेएकजत्रे माटेएकत्रे.

जीवइत्यअनंतात्रेएकेकाजीवमां प्रदेशअसंख्यातात्रे तथागुणअनंतात्रे पर्यायअ
नंतात्रे तेअनेकपणुंते पणजीवितव्यपणोत्सर्वजीवांनो एकनरिखोत्रे माटे एकपणुंते इ
हांशिष्यपूत्रेजे जेमर्वजीवएकनरिखात्रे तोमोहनाजीव ति-इपरमानंदमयीदेखायत्रे अ
नेसंतारीजीवकर्मवशपड्याडु खीदेखायत्रे अनेतेसर्वजुदाजुदादेखायत्रे तेकेमतेहनेगु
रुवनरकहेते के निश्चयनयतोत्सर्वजीवति-इसमानत्रे माटेजसर्वजीवकर्मखपावीनेति
इथायत्रे तेथीत्सर्वजीवनीनचाएकत्रे.

फरिशिष्यपूत्रेजे जोत्सर्वजीवति-इनमानकह्योतो तोअजच्य जीवपणुति-इसमानत्रे
एमवेसुं अनेतेतोमोहेजनानथी तेहनेवनर जेअजच्यनेकर्मचीकणात्रे अनेअजच्य
मांपरावर्त्तयर्मनथी तेथीनि-इयतानथी माटेतेनोएहवोज स्वभावत्रे जेमोहेजवुंज
नथी अनेजच्यजीवमांपरावर्त्तयर्मने माटेकागणनामयीमिजे पलटणुपामे गुणत्रे
णीचटी मोहकरीति-इथाय पणजीवनामुग्यथावस्त्वकप्रदेशजेते तेनिश्चनयथी जच्य
तथाअजच्य नर्वनानि-इनमानत्रे माटे नर्वजीवनीनचाएकनरिखीत्रे केमकेएथावप्रदे
शने विजकुजकर्मजागना नथी तेथीआचागंगतुत्रनी श्रीसिजंगाचार्यरुतटीकानाजो
कविजयाथ्ययने प्रयमोदेशकेनाखत्रे तिदांथीमविस्तरपणुंजेवुं

हवेसत्तथाअतत्पदकहेते एवइत्य तत्त्वइत्य त्वहेत्र त्वकाज अने स्वभाव पणे
सत्तएटलेवतात्रे अने परइत्य परहेत्र परकाज तथा परभाव पण अस्तत् एटले अ
वतात्रे तेनीरीनवताववानेअथै ठएइत्यनो इत्य हेत्र काज भाव कहियेठें

धर्मान्तिकायनोमृजगुण चजणनहायपणो ते स्वइत्य अधर्मान्तिकायनोमृजगुण

स्थितिसहायपणो ते स्वइव आकाशास्तिकायनोमूजगुण अथवाहपणो ते स्वइव
 राजइव नोमूजगुण वर्त्तनाजकृणपणो ते स्वइव तथा पुज्जननोमूजगुण पुरण
 जनपणो ते स्वइव अने जीइव नोमूजगुणज्ञानादिकचेतनालकृणपणो ते स्वइव
 एवइव नो स्वइवपणो न्ह्यो

इहे महेत्र ते इव नोप्रदेशपणो ते देखावेटे तिहा एकधर्मास्तिकाय बीनोअ
 धर्मास्तिकाय एवेइव नो स्वहेत्र असख्यातप्रदेशते अने आकाशइव नो स्वहेत्र अ
 नतत्रेगते राजइव नो स्वहेत्रसमयते पुज्जनइव नो स्वहेत्र एकपरमाणुते तेपर
 माणुअनताते जीइव नो स्वहेत्र एकजीवनाअसख्याताप्रदेशते

इहे माजाते वइव नो अगुरुजघुनोजते अने एवइव नापोतपोताना गुणप
 षोयते तरेइव नो सनाउजाणरो एतले धर्मास्तिकायमा पोतानाज इव हेत्र काज
 नारते पणवीना पांचइव नानयी तथा अधर्मास्तिकायइव मध्ये पण स्वइयादि
 वगारे पणवीना पांचइव नानयी एमजआकाशास्तिकायनेरिपे आकाशनाज स्व
 इयादिवगारे पणवीनापांचइव नानयी काजइव नो काजनाइयादिकचारते बी
 जापांचइव नानयी अने पुज्जननाइयादिकचार ते पुज्जनमाजते पणवीजापांचइव
 नायी तथा बीइव नो मइयादिकचार ते जीवमाते पणवीजा पांचइव नानयी

जेइव तेगुणपषोयत इरायीअनेदपषोयतेइव रुहिये तथास्वधर्मनोआ
 पाउतपणा ते हेत्ररुहिये अने उपादययनीरत्तना तेकाउरुहिये तथाउिगेपगु
 णपरिणति मनारपरिणति पषोयप्रमुख ते मनाररुहिये

इहा १ जेदमनार २ अनेदमनार ३ नयमनार ४ अनयमनार ५ परम
 मनार ६ वाचमनाररुहेग तेमाइव नासरीरमेने पोतपोतानास्वरकार्यन वयेक
 री जेदमनारते अने अमनानपणेअनेदमनारते अणपनटणमनार अनयमनार
 नारते तथा पनटणमनार नयमनारते अन इव नामरधर्म तरिउपधर्मनेअनु
 जाधीनदणिमे तमाट त परममनाररुहिये एमामान्यमनारजाणरा एगीतेवइ
 वमगुणमनार अनेअगुणे अमनार.

इहे अनय तथा अवतयपदकट्ट पइव नो अनतागुणपषोयते वतयएट
 हेइव तेहेइरापोयत अने अनतागुणपषोयतेअनय एटने उचनेइहाजायनरी
 एवते तिहेइव नीनारते मममनाररीता तनअनतमेनाग जे वतय एटने
 वाचमनार ते वत वनीतेनापणअनतमोनाग श्रीगणेशदेवे सुत्रमां गुप्ता
 तेसुत्रमगुप्तातेनेअममनमेनाग इमणाआगमहागते ए वइव नोआवपदकट्ट

द्वेनित्यतथाअनित्यपद्व्यथीचांचंगीउपनीतेकहेते एकजेनीआदिनथी अने अंतपणनथी तेअनादिअनंत पेहेजोनांगो अनेजेनी आदिनथी पणअंतते तेअनादि सांतवीजोनांगो तथाजेनीआदिपणने अनेअंतएटजे ठेहंडोपणने तेसादिसांतत्रीजो नांगो वलीजेहनीआदिने पणअंतनथी तेसादिअनंतनामेचोयोनांगोजाणवो.

हवेएचारजागठडव्यमांफलावीदेखाहेते जीवड्यमां ज्ञानादिकगुणतेअनादिअनंत ते नित्यते अनेनव्यजीवनेकर्ममाथेसंवंध तथा संसारीपणानीआदिनथी पणनिःकथायतेवारे अंतआव्यो तेथीएअनादिसांतजांगोते अनेदेवता तथा नारकीप्रमुखना नवकरवाते सादिसांतजांगोते अने जेजीवकर्मखपावी मोहूगया तेनी सिःकपणेआदिने अने पाठोसंसारमां कोऽकाजेंआवबुनथी माटेअंतनथी तेथीएसादिअनंत जांगोते एजीवड्यमांचोचंगीकही जीवड्यनाचारगुणअनादिअनंतते जीवनेकर्मसाथंतंयोगतेअनादिसातते कमकेकेवारेपणकर्मनूटेते.

हवेधर्मास्तिकायमाचारगुण तथाखंधपणो ते अनादिअनंतते अने अनादिसात जांगोनथी तथा १ वेग २ प्रवेग ३ अगुरुलघु एसादिसांतजांगोते तथासिःकनाजीवमां धर्मास्तिकायनाजेप्रवेगरह्यांते तेप्रवेगआश्रयीने सादिअनंतजांगोते एवीजरीतें अथर्मास्तिकायमापण चांचंगीजाणवी अनेआकागडव्यमा गुणतथाखंधअनादिअनंतते वीजोनांगोनथी अने १ वेग २ प्रवेग तथा ३ अगुरुलघुसादिसांतते तथासिःकना जीवनीसाथे संवंधतेसादिअनंतते.

पुज्जड्यमांगुणअनादिअनंतते जीवपुज्जनोसंवंध अजव्यने अनादिअनंतते नव्यजीवनेअनादिसांतते पुज्जनारखंधसर्वसादिसांतते जेखंधवांथ्यातेस्थितिप्रमाणे रहीखिरेते वलीनवावंधायते माटेमादिअनंतजांगोपुज्जलमांनथी

कालड्यमां गुणचारअनादिअनंतते पर्यायमां अतीतकालअनादिसांतते अनेवर्त्तमानकालसादिसांतते अनागतकालसादिअनंतते एकालनुंस्वरूपते सर्वउपचारथी ते एरीतेंकालड्यमां चोचंगीकही.

हवे ड्यकृत्रकालतथा नावमांचांचंगीकहेते जीवड्यमां स्वड्यथीज्ञानादिकगुणते अनादिअनंतते स्वखेत्रेंजीवनाप्रवेगअसंख्याताते तेसादिसांतते ततोऽर्चनापणे फिरेते तेमाटे अथवा अवगाहनामाटेसादिसांतते पणवृत्तिपणेतो अनादिअनंतते स्वकालअगुरुलघुनेगुणे अनादिअनंतते अनेअगुरुलघुगुणो उपजवो तथाविणशवोतेसादिसांतते तथा स्वभावगुणपर्याय तेअनादिअनंतते अनेजेदांतरेअगुरुलघुतेसादिसातते.

धर्मास्तिस्वयमा स्वयज्येचजणसहायगुण तेयनादित्यनतत्रे अनेस्वखेत्रसत्त्वा
 त प्रवेशजात्रप्रमाणत्रे ते अग्नाहनापणे सादिसातत्रे स्वकाजतेअगुज्युगुणेकरी
 अनादित्यनतत्रे अने उपादव्ययतेमादिमातत्रे स्वजायते चारगुणयगुज्युयनादि
 अतत्रे १ मय २ देश ३ प्रदेशतेअग्नाहनाप्रमाणे सादिसातत्रे एमयप्रमासि
 स्वनपापण्ड्यादिचारजाजाणवा तथाआकाशास्तिस्वयमा स्वयज्यवगाहनाया
 नगुणतेअनादित्यनतत्रे अनेम्यखेत्रजोकाजोकरप्रमाणअनतप्रदेशते अनादित्यनतत्रे
 मरानते अगुज्युगुणमवेथापणेअनादित्यनतत्रे अनेउपजवे तथाविणसवेसादि
 मानत्रे मनार ते चारगुण तथा मयअने अगुरुज्युते अनादित्यनतत्रे तथादेशप्रदे
 शते सादिमातत्रे तेआकाशइष्यना वेजेदवे एकचादराजजोरुनो मय लोकाकाश ते
 सादिमानत्रे धीनोयजोसाफागनो मय तेसादित्यनतत्रे

स्वनाइष्यमा मइष्यजे नयपुराणयनेनागुण तेयनादित्यनतत्रे स्वखेत्रसमयका
 नने सादिमातत्रे मयरे यनेमानसमयएनेतेमाटे तथा स्वकाजतेअनादित्यनतत्रे
 मनारतेगुणचार अनेअगुज्यु अनादित्यनतत्रे अतीतकाजअनादिसातत्रे अनेवर्ष
 मातरानमादिसातत्रे अनागतकाज सादित्यनतत्रे

पुनइष्यमा मइष्यते इष्यपणे जेपूणजनधर्मतेयनादित्यनतत्रे अनेम्यखेत्रपर
 मायुने सादिमानत्र मरानस्थिति अगुज्युगुणते अनादित्यनतत्रे अगुरुज्युनोउप
 जराणिगयोने सादिमानत्रे मनारतेगुणचार अनादित्यनतत्रे वर्णादिपयापचार एट
 ने वर्ण मय मय स्वर्ग तेसादिमातत्र एइयादिचारमा चानगीरुही

इउ उइष्यनामयथआश्रीचानगीरुह १ निहाप्रथमआकाशइष्यते तेमाअनारा
 कानम'होइष्यनयी अनेनाकाशागमा उइष्यते निहाजोसाकाशइष्य तथागीह
 मांमिकापइष्य अनेत्रीवृथर्मांमिस्वइष्य ते अनादित्यनतमयरीने जेनाकाशाग
 न'ह'र'प्रदेशमा रमेइष्यनयाअ'र'मेइष्यनोणनेर'प्रदेशग'होने तेपण सिगरे रिउहमेन
 ही माटेअनादित्यनतमयरीने आकाशयंत्रनारमरे अनेजीरइष्यनोअनादित्यनतम
 इउ अनेममारीनीर'मेम'हिन तथा नारनाप्रदेशनोमादिमानमयरीने ज्ञानमिह
 मेन'मिह नीमोना आकाशप्रदेशमायेमादित्यनतमयरीने लोकाकाशअनेपुनइष्य
 न'यन'अनतमयरीने आकाशप्रदेशनीमाय पुनइष्यमाणुनो मांमिमातमयरीनेम
 आ'इ'इष्यनीर'मेम'मिस्व तथाय'र'मांमिकापनापण सरसय'जाणरा जीर
 अनेपुनइष्यन'मयरीने अनेय'नीवनेपुनइष्यनोअनादित्यनतमयरीने तेमके अनेय'नी
 यन'र'मे सिगरे स्वय'न'नीमाटे अने नय'नीनेक'मेनुनाग'अनादिसाननाने पणते

शिवारेकतदो माटेनयजीरनेपुजजनबंधयनादिमांतने तथानिश्चनयरीनडव्यस
 नावपरिणामपरिणम्याने तेपरिणामीपणोमद्याजायतोने तेमाटेयनादिअनंतने अने
 जीवनथापुजजवेदुडव्यमिजिनबंधनावपामेने तेपग्परिणामीपणोने तेपग्परिणामि
 पणोअनयजीरनेअनादिअनंतने अनेनयजीरनेअनादिमांतने अनेपुजजनोपरिणा
 मीपणो तेसत्तायेअनादिअनंतने अनेपुजजनोमिलयो चिद्वयोतेसादिमांतने एदले
 जीवड्यपुजजतायेमिल्योमक्रियते अनेपुजजकर्मधीरदित थाय तेवारंजीवड्यव्य
 क्रियते अनेपुजजड्यसदासक्रियते.

हवेएकअनेकपद्वी निश्चेद्वानकहेवाने नयकेहेने सर्वड्यमांअनेकलजायते तेए
 कवचनधीराजायनद्री माटेमादोमादनयरीनंक्षेपपणेकहेने तिहांमूलनयनावेने
 दते एकड्यार्थिक बीजोपर्यायार्थिक तेमांठपादव्ययपर्यायगोणपणो अनेप्रधानपणो
 ड्यनोगुणसत्तानेग्रहेतेड्यार्थिकनयकहिये तेहनादशजेदते । सर्वड्यनित्यने तेनित्य
 ड्यार्थिक १ अगुरुलघु अनेत्येअनीअपेदानकरे मूलगुणने पिंमपणोग्रहे तेएकड्यार्
 थिक २ ज्ञानादिकगुणोसर्वजीव एकसरिखाते माटेसर्वनेएकजीवकहे स्वड्यार्थिकनेग्र
 हे तेसत् ड्यार्थिक जेमसतलक्षणं ड्यं ४ ड्यमांकेहेवायोग्यगुण अंगीकारकरे ते
 यक्तव्यड्यार्थिक ५ आत्मानेयज्ञानीकहेबु तेअगु-६ड्यार्थिक ६ सर्वड्यगुणपर्याय
 सहितते एमकेहेबु तेअनव्यड्यार्थिक ७ सर्वजीवड्यनीमूलसत्ताएकतेतेपरमड्यार्
 थिकनय ८ सर्वजीवना आतप्रदेशनिर्मलते तेगु-६ड्यार्थिकनय ९ सर्व जीवनाअसं
 ख्यातप्रदेश एकसरिखाते तेसत्ताड्यार्थिकनय १० गुणगुणीड्यतेएकते तेपरम
 जाययाहकड्यार्थिकजेमआत्माज्ञानरूपतेइत्यादिकएड्यार्थिकनयनादशजेदकह्या.

हवे पर्यायार्थिकनयनाठजेदकहेने जेपर्यायनेग्रहेतेपर्यायार्थिकनयकहियेतेनाठजे
 दते । ड्यपर्यायतेजीवनेजवपणुं तथाभि-६पणुंकेहेबुं १ ड्यव्यंजनपर्याय तेड्य
 व्यनुंप्रदेशमान २ गुणपर्यायजेएकगुणधीअनेकताथाय जेमधर्माधर्मादिड्य पोताना
 चलणसहकारादिगुणधी अनेकजीवतथापुजजने सहायकरे ४ गुणव्यंजनपर्यायजे
 एकगुणनायणाजेदते ५ स्वजावपर्यायतेअगुरुलघुपर्यायधीजाणबुं एपांचपर्यायसर्व
 ड्यमांते अनेठठोविजावपर्यायतेजीवपुजजएवेड्यमांते तिहांजीवजेचारगतिना न
 वानवानवकरे तेजीवमांविजावपर्याय तथापुजजमां रंधपणुंतेविजावपर्यायजाणवो.

हवेपर्यायनाबीजाठजेदकहेने । अनादिनित्यपर्याय तेजेमपुजजड्यनोमेरुप्रमुख
 १ सादिनित्यपर्यायतेजीवड्यनोति-६पणुं २ अनित्यपर्यायतेसमयसमयमांडव्यठपजे

विप्रागेतेऽथ्यष्टुऽनित्यपर्यायते जन्ममरणथायते तेषोकरीकेषु ५ उपाधिपर्यायतेक
मेसत्रधष्टुऽपर्यायजेमूलपर्यायसर्वेऽव्यनाएकसरिखाते एपर्यायार्थिकनुस्वरूपकसु

ह्येसातनयकहेते १ नैगम २ सग्रह ३ व्यवहार ४ कृच्छ्रसूत्र ५ शब्द ६ सम
निरुद्ध ७ एवचूत एसातनयनानामजाणवा तेमा पहेलोनेगमनयकहेते नथीएकग
मातेनैगमरुहिये शुणनोएकअशउपनोहोयतो नैगमनयकहिये दृष्टात जेमकोऽकमनु
प्यने पायजीनारवानोमनथयो तेगारंजगलमा लाकडुजेवाचाव्यो रस्तामाकोऽकम
नुयमया तेणेपुनपुतुस्यांजायते तेवारं तेणेकसु जे पायलीजेवाजावहुं तेपायनी
तारजीरडीनथी पणमनमाचितवी तेथइएमगण्यु तेमनैगमनय सर्वजीवनेसिद्धस
मानरुहे केमके सर्वजीगनायारुचक्रप्रदेशनिर्मलसिद्धरुपते तेथीएकअशेसिद्धते ते
माटे निद्धमानसर्वजीरकह्या तेनैगमनयनात्रणजेदते १ अतीतनैगम २ अनाग
तनैगम ३ वर्तमाननैगम एनैगमनयकह्यो

ह्येसामदनयकहेते सत्ताग्रहेतेसग्रह जेएकनामलीगथी सर्गुणपर्यायपरिवारस
हितप्रारं तेसग्रहनयजाणगे तेनोदृष्टात जेमकोऽकमनुप्य प्रजाते दातणकरवानेथ्ये
पानानाररनाप्रारणेरेनी चाकरपुरुषनेकसुजेदातणजइयायो तेयारेतेचारुमनुय
पाणीनुं तोटो तयारुमानप्रनेदातण एमसर्गिजलइयाव्यो ह्येजेवेतोएकदातण ना
मनइनेमगाथ्युरतु पणमर्गनोमग्रहकरीचाकरलेइयाव्यो तेमज इव्यएवुनामकसु तो
इथ्यनागुणपर्यायसर्गिआया एमग्रहनयनावेजेदते एकजेइव्यपणोसामान्यपणेजो
तापीर तयाथ नीरइथ्यनोजेदपटधोनही तेपेहेलोसामान्यसग्रह तथावीजोविशेषता
नेयगीसाररंते नेजीरइथ्य एमरुह्युता अजीरसर्गट्या तेविशेषसग्रह

ह्ये व्यग्रहानयकहेते जेग्राह्यग्रहदेरीनेनेदनीरेहेचणकरे अनेजेवाहेरदेखाता
गुणनेज माने पण अतरगमतानमाने एटलेएनयमां आचारक्रियामुख्यते अतरगप
रिणामनोऽवसोणनथी केमरे नैगमतयामग्रहनयतेज्ञानरूपयाननापरिणामरिना
अशनपामनामाहीते तेमड्डांरणीमुग्यते तेअवहारनयपणे जीरनी व्यग्रहयाथ
नेरप्रकारेते निहा नैगम तयामग्रहनयसर्गि मर्गजीरसत्ताय एरुपते पणअथ
हागनपधीजीरना पेजेदते एरुमिद्ध बीनाममारी तेरजीममारी जीरनावेजेदते
एरुअपोगीर्वदमा गुणगणावाना नयाजीनासयोगी तेसपागीनावेजेद एरुअ
जी बीनेउग्रह्य उग्रह्यनावेजेद एरु क्षीणमोही वागमांगुणगणोवर्तता माहनी
दरुमेरसाथ्यते बीनाउपगानमोह तेउपगानमोहनापी वेजेद एरुअरुपापी ५
एरुअरुपापीनापीर बीनामरुपाडे तेमरुपापीनावेजेदते एकअग्रहपापीदगमा

गुणगणानाजीव बीजावादरकपायी तेवादरकपायीनावलीवेजेदळे एकश्रेणीप्रतिपन्न बीजाश्रेणीरहित तेश्रेणीरहितनावेजेद एकप्रमादी बीजाप्रमादी तेप्रमादीनावे जेद एकसर्वविरति बीजादेशविरति देशविरतिनावेजेद एकव्रतिपरिणामि बीजोद्यव्र तिपरिणामि अव्रतिनावेजेद एकअव्रतिसमकेति बीजाअव्रतिमिथ्यात्वी तेमिथ्यात्वी नावेजेद एकजव्य बीजाअजव्य तेनजव्यनावेजेद एकयथीचेदी बीजायथीअचेदी एवीरीतंजेजीव जेवोदेखाय तेनेतेवोमाने एव्यवहारनयठे एमजपुज्जननाजेदकरवा तेकहेठे पुज्जनव्यनावेजेदळे एकपरमाणु बीजोखंथ खंथनावेजेद एकजीवनेलागा तेजीवसहित बीजाजीवरहित ते घडोप्रमुखअजीवनोखंथ हवेजीवसहितखंथना वेजे दळे एकसुखखंथ बीजोवादरखंथ.

इहां वर्गणानांविचारलखीयेतें तिहां पुज्जनबीजवर्गणाआठे १ उदारिकवर्गणा २ वैक्रियवर्गणा ३ आहारकवर्गणा ४ तेजसवर्गणा ५ नापावर्गणा ६ उतासवर्ग णा ७ मनोवर्गणा ८ कामेणवर्गणा एआठवर्गणानानामकह्या वेपरमाणुजेलाथाय ६यणुकखंथकहेवाय त्रणपरमाणुजेलाथाय तेवारे त्रयणुकखंथथाय एमसंख्याता परमाणुमिले संख्याताणुकखंथथाय तेमजअसंख्यातें असंख्याताणुकखंथथाय त याअनंतापरमाणुमिले अनंताणुकखंथथाय एखंथतेसर्वजीवने अग्रहणयोग्यठे अने जेवारें अजव्ययी अनंतगुणअधिकपरमाणुजेलाथाय तेवारें उदारिकशरीरने जेवा योग्यवर्गणाथाय.

एमजउदारिकयी अनंतगुणा अधिकवर्गणामां दलजेलाथाय तेवारेंवैक्रियवर्गणा थाय वजी वैक्रिययकीअनंतगुणापरमाणुमिले तेवारेंआहारकवर्गणाथाय एमसर्ववर्ग णानाएकेकयी अनंतगुणाअधिकपरमाणुमिले तेवारेंतेवर्गणाथाय एदळेपेहेजीयी बीजीवर्गणा बीजीयीत्रीजी एमसातमीमनोवर्गणायी आठमीकामेणवर्गणामांअनंत गुणपरमाणुअधिकठे इहां १ उदागिक २ वैक्रिय ३ आहारक ४ तेजस एचारवर्ग णावादरठे तेमांपाचवर्ण वेगंथ पांचग्न आठस्पश एवीनगुणठे तथा १ नापा २ उतास ३ मन ४ कामेण एचारवर्गणामुद्धाठे एमांपांचवर्ण वेगंथ पांचरस ४ स्पश एतोलगुणठे अनेएकपरमाणुमा एकवर्ण एकगंथ एकरस वेस्पश एपांचगु णठे एमपुज्जनखंथनाअनेकजेदळे.

एव्यवहारनयनावेजेदळे १ शुद्धव्यवहार तेआगजागुणगणानां ठोडवो अनेकपर नागुणगणानां ग्रहणकरवुं अथवाज्ञानदर्शनचारित्रगुणते निश्चैनयएकर पठे पणते शिष्यनेसमजाववाने जूदाजुदजेदकहेवा तेशुद्धव्यवहारठे २ जीवमां अज्ञानरागद्वेप

लागावे तेअशुद्धपणोवे माटेअशुद्धव्यवहार ३ जे पुण्यनीक्रियाकरवी तेअशुद्धव्यवहार ४ जेयकीजीउपापरूपअशुद्धनकर्मकरेतेअशुद्धव्यवहार ५ धन घर कुटुंब प्रत्यक्ष संप्रि आपणाथी जुदाजुदावे पणजीवेअज्ञानपणे आपणाकरीजाएावे तेउपचरितव्यवहार ६ शरीरादिकपरवस्तुयद्यपिजीउथीजूदीने तोपणपरिणामिकनाव लोलीपणेएकवा मिजीरहावे तेनेजीउआपणाकरीजाएोवेते अनुपचरित व्यवहारजाणवो एव्वव्यवहारनयकह्यो

ह्मेकशुभ्रनयनो विचारकहेते जेअतीतकालअनेअनागतकालनीअपेक्षानकरे पण उत्तमानकालें जेउस्तुजेवागुणेपरिणामे वर्त्तेतेवस्तुने तेवेजपरिणामेमाने माटे एनय परिणाममाहीने जेमकोइकजीउगृहस्थवे पण अतरंग साधुसमानपरिणामवे तोते जीउनेसाधुकहे अनेकोइकजीउ साधुनेवेपेते पणमननापरिणाम विषयानिजापसहि तवे तोतेजीउ अततीजवे एमकशुभ्रनोमानवोते तेकशुभ्रनवेनेदवे एकसूक्ष्मकशुभ्रनवे एमकहेजे सदाकालसंयम्नुमां एकवर्त्तमानसमयवर्त्तेवे एटले जे जीउगया कर्म अज्ञानीइतो अनेअनागतकालें अज्ञानीचावेअज्ञानीयवो एमवेहुकाजनीअपेक्षा नकरे पणएकवर्त्तमानसमये जेजेयोतेनेतेयोकहे तेसूक्ष्मकशुभ्रनकहियें अनेमहोदा धाद्यपरिणाममहे तेसूक्ष्मकशुभ्रन नयजाणवो एटलेकशुभ्रनयकह्यो

ह्वेशब्दनयकहेते जेवस्तुगुणवत अथगानिर्गुण तेउस्तुनेनामकहीबोलावियें जे जापारगणाथी शब्दपणेउचनगाचरथाय तेशब्दनयजेकारणेअरूपीइव्यवचनथीग्रहा जापनही पणउचनथीरहेगातेशब्दनयकहियें इहाजेशब्दनोअर्थहोय तेपणोजे वस्तु मांयनुपणेपामियें तेगारतेउस्तुशब्दनयकहियें जेमघटनीचेष्टानेकरतोहोयतेपट एशब्दनयमां व्याकरणपीनीपना अनेत्रीजापणसर्गशब्दजोधा तेशब्दनयनाचारजेदवे १ नाम २ स्थापना ३ इव्य ४ जाउ अने चारनिर्हूपानापणएहिजनामवे

१ पहेनोनामनिर्हूपो ते आकार तथा गुणरहितवस्तुने नामकरीओनावयो जेम एउजारीतीनां कटकाजेने काडर तेदनेजीउणुनामकह्या तेनामजीउजाणवु जेम बाजीदोरीने सापनीमुदियेंररीगवदणे तेदनेसापनीहिमाजागे एनामसर्पयया एरी जरीने नाम तय अथगानामनि ६ जेमउटप्रमुखने सिद्धवड एमकहीवाजावेने तेनामनिर्हेशेकहियें एमृत्सागेंवे

२ स्थापनानिर्हेशेकह्ये जेमोइकउम्नुमां काडरउस्तुनोआकारवेरीने तेदनेतेवस्तुहे तेमउगाम अथगामाष्टपागणनीमनि तेनेयोडाशथीनोआकारने तातेयाडा हाथीकदेवाप तेग्यापनाजाणरी एस्थापनानिर्हूपो नामनिर्हूपसहितहोय जेमस्या

पनानिहजिनप्रतिमाप्रमुख्य तेनज्ञावस्थापनापणद्रोय अनेत्रसद्विज्ञावस्थापनापण
 होय अत्रत्रिमजिनप्रतिमाते नंदीश्वर द्वीपप्रमुखनेविषे अनेजेइदानीजिनप्रतिमाते रु
 त्रिम तेनवस्थापनाजाणवी जेम चित्रामनीन्त्रीजिहामामीद्रोय निहानाधुरहेनही
 कारणके स्थापनान्त्रीते तेन्त्रीवुद्यजाणवी तेमजजिनप्रतिमा जिनगमानजाणवी इहां
 कोइक अटानीजीवकहेते जे स्थापनामांज्ञानादिगुणनथी तेथी स्थापनानेमानवी
 पूजवीनही तेनेउत्तरकेहेते केस्थापनारूपन्त्रीमां न्त्रीपणानागुणनथी तोपणनेविका
 रनुंकारणथायते तेमज जिनप्रतिमापणयाननुंकारणते अनेजेएमपुत्रेके हिंसाया
 पते अनेजगवतेतांदयाने धर्मरुद्रोते तेहनेएमकहेवुंजे परदेशीगजाकेसीगुस्ते वांढ
 वानेअथैवीजेदीवने महांटाआमंवरथीआव्यो तेवंदनामांहिनायवी पणजानकारण
 गणतात्रांटांनथयो वीजोमहिनायजीपेंठमित्रप्रतिबोधवाने पुतजीनोदृष्टांतकरुयो ते
 हिंसातांयणीथयी पणतेजाननाकारणमांगणीते एमजावगुइहोप तिहांहिंसाजागती
 नथी अथवा कोइकएमकहेते जे अमेत्यापणेस्थानकेवेठानमांनुणकहिंसुं अमनेजा
 नयासंतेगवरो पणजगवतीसूत्रमा जगवानेनेवंदनानेअधिकारें तोतिहाजइवदनाक
 रवानुंफजमहोइंकरुंते नयानिहेपानेअधिकारें एमकह्युजे जावनिहेपोएकजोथाय
 नही पण नामस्थापना तथाइव्य एत्रणमित्राजावनिहेपोथाय माटेस्थापनाअवश्य
 मानवी ह्वेजेस्थापनानेमाने तेनेकहियें जे चित्रामनीमूर्तिनेहिंसातापरिणामथीफा
 डे तेहनेहिंसाजागते तेमज जिनवरनाथ्याने जिनप्रतिमा पूजतांजानथायते एमयुक्ति
 कतां तथाआगमनीसांगेपणजिनप्रतिमानेजिनसमानमानेतेआराधक अनेजेजिनप्र
 तिमानेनमाने तेणेस्थापनानिहेपोउयाप्यो अनेस्थापनाउयापीतो इव्यतथाजावनि
 हेपो थापनाविनाथायनही माटेइव्यतथाजावपणउयाप्यो एमत्रणनिहेपाउयाप्या
 तेवारेंसिद्धांतउयाप्याज माटेजेजिनप्रतिमानेनहीमाने तेविराधकजाणवोतेस्थापना
 इतर अनेयावतृकधिक एवेजेदेते.

३ इव्यनिहेपोकहेते जेनांनमपणहोय तथा आकारथापनागुणपणहोय अने
 लक्षणहोय पणआत्मांपयोगनमिजे तेइव्यनिहेपोजाणयो एटलेअटानीजीव तेजी
 वस्वरूपनाउपयोगविनाइव्यजीवते अणुवउगोदवं इतिअनुयोगक्षरवचनात् वलीक
 ह्युते जेसिद्धांतवांचतापुठता पदअक्षरमात्रागुइअर्थकरेते अनेगुरुमुखेतइहेते ते
 पणगुइनिश्चै पोतानीसत्ताउजख्याविना सर्वइव्यनिहेपामाते जेजावविनाइव्यपणो
 वे ते पुण्यबंधनुंकारणते पणमोहनुंकारणनथी एटलेजेकरणीरूप कष्टतपस्याकरेते
 अनेजीवअजीवपदार्थनी सत्ताउजखीनथी तेने जगवतीसूत्रमां अत्रती तथाअपञ्च

खाणीकह्योते तथाजेएकजीवाह्यकरणीकरेते अनेपोतेसाधुकहेयायते ते मृपावादी
 ते एमउत्तराध्ययनसूत्रमांकसुते नमुणीरत्नासेण एवचने नाणेणयमुणीहोइ ॥ ए
 वचनथी जेज्ञानवानतेमुनीते अनेजेअज्ञानीतेमिथ्यात्वीते तथाकोइरु गणितानुयोग
 ना नरकदेवतानाबोल अथवा यतिश्रावकनो आचारजाणीनेकहेजे अमेज्ञानीतिथे ते
 पणज्ञानीनथी पणजेइव्यगुणपर्यायजाणे तेने ज्ञानीरुहिये श्रीउत्तराध्ययने मोद
 मार्गकह्योते गाथा एयपचविहणाना द्वाणयगुणाणय ॥ पङ्कगणयसवेनि ना
 एनाणीहिदसिय ॥ १ ॥ माटे वस्तुसत्ताजाण्णाविना ज्ञानीसमजबुनही अनेनवतखउ
 लखेतेसमकेति अनेएहवाज्ञानदर्शनविना जेरुहेकेअमेचारित्रिआर्थये तेपणमुपावा
 दीते कारणके श्रीउत्तराध्ययनसूत्रमध्येकह्योते जे नाणदसणनाण नाणेणगिनान
 दुतिचरणगुणा ॥ एवचनते तेमाटे आज केटलाक ज्ञानहीन क्रियानोआमवरदेखा
 डेते तेवगते तेहनोसगकरवोनही एवाह्यकरणीअनव्यजीवनेपणआरे माटेएवाह्य
 करणीऊपर राचवोनही अनेआत्मानुस्वरूपउलख्याविना सामायक पडिकमणा पञ्च
 खाणकरवाते सर्वइव्यनिक्षेपामा पुण्याश्रयते पणसवरनथी श्रीजगवतीसूत्रमध्येकह्य
 ठे आयाखलुसामाश्य ॥ एआलावाथीजाणजो तथाजीवस्वरूपजाण्णाविना तपत
 यमपुण्यप्रकृति तेदेवतानाजवनुकारणते पुवतवेणपुवसयमेणदेवलोएववक्कतिनो
 चेवणआयत्ताजाववत्तव्याए एआलावोजगवतीमाकह्योते तथाजेक्रियालोपी आ
 चारहीनते अनेज्ञानहीनते मात्रगह्वनीज्ञाजे सिद्धातजणेवाचेते व्रतपञ्चखाणकरेते
 तेपणइव्यनिक्षेपोजाणवो एम श्रीअनुयोगद्वारमाकह्योते इमेसमणगुणमुक्क यो
 गीठकायनिरणुकपा ॥ हयाइवड्डामा ॥ गयाइवनिरकुसा ॥ घत्तामत्तानुप्पोठा ॥ पटु
 रयावरणाजिणाण ॥ आणाएसठदा ॥ विहरिकणउन्नउंफालआवस्तगस्तउववति
 त ॥ लोउत्तरियदवावस्तय ॥ अर्थ ॥ जेनेठकायनीदयानथी घोडानीपेरेउन्मदते हा
 थानीपेरेनिरकुशते पोतानाशरीरनेधोवता मसलता उजलेकपडेशिणगारकरी गह्व
 नाममूलजावेमाचता स्वेष्टाचारी वीतरागनीआज्ञाजता जेतपक्रियाकरेते तेपण
 इव्यनिक्षेपामांते अथवाज्योतिपर्वधककरेते अनेपोताने आचार्य उपाध्यायकेवरा
 वीने लोकपात्रोमहिमाकरेते तेपत्रीवखोटारूपैयाजेवाते घणानवनमसे माटेअवद
 निकते एसाखउत्तराध्ययनमध्ये अनाथीमुनीना अध्ययनथकीजाणवी अनेसूत्रनाअ
 र्थगुरुमुखेसिख्याविना तथानयप्रमाणजाण्णाविना निर्धेआत्मानुस्वरूपउलख्याविना
 निर्युक्तिविनाउपदेशआपेते तेपोतेतोससारमाबुमाते पणजे तेमनीपातेसेसेते तेमनेप
 ण ससारमानुमावेते एमप्रश्रव्याकरणसूत्र तथा अनुयोगद्वारसूत्रमाकसुते अङ्कउचे

उपयोगजोइये तेवोउपयोगनहोय तेइव्यसाधु जेनावसवरमोदनोसाधकयइ नाव
साधुनीकरणीकरे तेनावनिहेपेसाधुकहिये

कोइकनोअरिहतनामठे तेनामअरिहत अनेअरिहतनीप्रतिमाते थापनाअरिहत
जेटलासुखीवदस्यअचस्थाते इव्यअरिहत अनेकेवलज्ञानपाम्यापठे लोकालोकनो
नावजाणेदेखे तेनावअरिहत एमसिद्धमापणकहेवो

कोइजीवनोज्ञानएहवोनाम अथवाचार्यजीवनोनाम तेनामज्ञान तथाजेज्ञानपु
स्तमालब्धुंते तेस्थापनाज्ञान जेउपयोगविनासिद्धांतनोअणवो अथवाअन्यमतिना
सर्वशास्त्रनणया तथाज्ञाशरीरादिकतेसर्वइव्यज्ञान जेनयतत्वनोजाणवो तेनावज्ञान

तथाकोइकनोतपएहवोनाम ते नामतप तथापुस्तकमां तपनीविधीनुलखन ते
थापनातप अने पुणरूपमासखमणादिककरवोतेइव्यतप जेपरवस्तुकपरत्यागनोपरि
णामते नावतप एमसवराविकसर्वमाचारचारनिहेपाजाणवा तथाश्रीअनुयोग द्वारम
थेकह्योते यत्त जइयजजाणिझा निस्केवनिस्किवेनिरवसेस ॥ जइविपनजाणि
झा धोक्यनिरकवेतइ ॥१॥ एचारनिहेपाकह्या एटलेशब्दनयकह्यो

हवे ठोसमनिरूढनयकहेते जेवस्तुनाकेटलाकगुणप्रगट्याते अनेकेटलाकगुण
प्रगट्यानयी पणअवश्यप्रगट्यो एहवीवस्तुनेवस्तुकहे तेवस्तुनानामांतरएककरीजाणे
जेम जीव चेतन तथाआत्मा एहनोएकअर्थकहे ते समनिरूढनयकहिये एनये
एकअशठंठीवस्तुनेपूरेपूरीवस्तुकहे जेमतेरमागुणगणोकेवलीहोय तेहनेसिद्धकहे ए
नयनाचेदबिलकुजनयी एतमनिरूढनयकह्यो

हवेएवचूतनयकहेते जेवस्तुपोतानेगुणोसपूर्णते अनेपोतानीक्रियाकरेते तेने ते
वस्तुकहीबोलावे जेममोदस्थानके जेजीवपहोतो तेने सिद्धकहे जेमपाणीचीनरोलो
खीनामाथाकपरआवतो जलधरणक्रियाकरतो तेने धडोकहेएवचूतनयकह्यो

हवेसातनयनाट्टात श्रीअनुयोग द्वारसूत्रधी लखियेंतयें जेमकोइकपुरुषकोइकवी
जापुरुषनेपुठ्यु जेतमेकिहावसोवो तेवारेतेपुरुषेकह्यु दुलोकमायसुबु तेवारेअथुद्ध
नैगमवालेपुठ्यु जेजोकरनात्रणचेदठे १ अधोलोक २ त्रिगोलोक ३ उर्ध्वलोक तेमांतु
किहारहेते तेवारेअथुद्धनैगमकह्युजे त्रिगोलोकमारहुतु वलीपुठ्युजे त्रिगोलोकमाथस
ख्यातादीपसमुद्रते तेमांतुकेहादीपमारहेते तेवारे विथुद्धनैगमकह्युजे अजुदीपमां
रहुतु तेजुदीपमावेत्रयणाते तेमांतुव्याखेत्रमारहेते तेवारेअतिथुद्धनैगमवोवो
जे नरतक्षेत्रमारहुतु तेनरतखेत्रनाउपडठे तेमांहेताकिहांखममारहेते तेवारेअथुद्ध

जेमध्यखंडमारहुंतुं एमक्रमेपूठता ठेलेकहुंजेआपणावेगमारहुंतुं तेवारेंफरीपुठयुंजे
 देशमांतोनगरग्रामवणाठे तोतुंकिहारहेते तेवारेंकहुंजे हुंअमुकगाममारहुंतुं तेगा
 ममांबलीअमुकपाडो तथाअमुकवरवताव्यो तिहांसुथीनैगमनयजाणवो.

अनेसंग्रहनयवालोवोव्योजे मारापोतानागरीरमां वसुंतुं तथाव्यवहारनयवालो
 वोव्योजे संथारेवेगेहुंतुंटेदलाजविठानामारहुंतुं अनेरुजूसूत्रनयवालेकहुंजे माराआ
 त्माना अतंख्याताप्रदेशमारहुंतुं वलीगदनयकहेजे मारास्वभावमारहुंतुं तेमजसम
 निरूढनयकहेजे हुंमारागुणमारहुंतुं अने एवंचूतनयवादीकहेजे ज्ञानदर्शनगुणमां
 वसुंतुं एट्टांतकह्यो तेमसर्ववस्तुमांकहेहुं

तथाकोइके प्रदेशमात्रखेत्रअंगीकारकरी पुठयुंजे एप्रदेशकिहाइव्यनोठे तेवारेंनै
 गमनयवांव्योजेठएइव्यनोप्रदेशठे केमके एकआकाशप्रदेशमथ्येठइव्यनेलाठे तेवारें
 संग्रहनयवांव्यो जे कालइव्यतोअप्रदेशीठे तेमाटे सर्वलोकमां एकसमयसरिखोठे
 पण ते एक आकाशइव्यनाप्रदेशमां जूटोनथी माटे कालविनापांचइव्यनो प्रदेश
 ठे तेवारेंव्यवहारनयवांव्योके जेइव्यमुख्यवेखायठे तेह्नोप्रदेशठे तेवारेंरुजूसूत्रनय
 वांव्योके जेइव्यनोउपयोगदेइपुठियें तेइव्यनोप्रदेशठे जोधर्मास्तिकायनोउपयोगदेइ
 पुठियें तोधर्मास्तिकायनोप्रदेशठे जोअधर्मास्तिकायनोउपयोगदेइपुठियें तोअधर्मास्ति
 कायनोप्रदेशठे तेवारेंगदनयवांव्योके जे इव्यनोनामलइपुठियें तेइव्यनोप्रदेशठे हवे
 समनिरूढनयवांव्योजे एकआकाशप्रदेशमथ्येधर्मास्तिकायनोएकप्रदेशठे अधर्मास्तिका
 यनोएकप्रदेशठे अनेजीवनाअनंताप्रदेशठे पुज्जलनापणअनंताप्रदेशठे तेवारेंएवंचू
 तनयवांव्यो के प्रदेशनेजेइव्यनी क्रियागुणपर्यायअंगीकारकरी देखियें तेसमयते प्रदेश
 तेइव्यनोगणियें एप्रदेशमांसातनयकह्या.

हवेजीवमां सातनयकहेते प्रयमनैगमनय निमते जेगुणपर्यायवंत शरीरसहित
 तेजीव एटलेगरीरमांजेवीजा पुज्ज तथाधर्मास्तिकायादिकइव्यठे तेसर्वजीवमांजग
 एया तेवारेंसंग्रहनयवांव्यो जेअसंख्यातप्रदेशी तेजीव एटलेएकआकाशना प्रदेशटल्या
 बीजासर्वइव्यएमांगणाणा तेवारेंव्यवहारनयवांव्यो जेविप्रयलेयी कामवातसंजारे ते
 जीव इहांधर्मास्ति अधर्मास्तिकाय आकाश तथावीजापुंज्जलसर्वटल्या पणपांचेंडी त
 था मन अनेलेइया एपुंज्जठे तेजीवमांगणाणा कारणके विषयादिकतोइंइयोलेते ते
 जीवथीन्याराठेपणइहांव्यवहारनयमते जीवनेजालीयाठे तेवारें रुजूसूत्रनयवांव्यो
 जेउपयोगवंततेजीव इहांइंइयादिकसर्वटल्या पणअज्ञान तथा ज्ञाननाचेदटल्या

नही हवेशब्दनयबोव्यो जे नामजीव स्थापनाजीव इव्यजीव जावजीव इहांजीवमां गु
णानिगुणनोनेदपडघोनही तेवारे समजिरूढनयबोव्यो जे ज्ञानादिगुणवततेजीव ते
वारे मतिज्ञान श्रुतज्ञान इत्यादिकसाधकअवस्थानागुण तेसर्वजीवस्वरूपमां आत्मा
हवेएवनूतनयबोव्यो जे अनतज्ञान अनतदर्शन अनतचारित्र शुद्धसत्तावत तेजीव
एनयेजेसिद्धअवस्थामा गुणहता तेजग्रह्या एसातनयेजीवइव्यकह्यो

हवेसातनयेधर्मकहेठे नैगमनयबोव्योजे सर्वधर्मठे केमके सर्वप्राणीधर्मनेचा
हेठे एनयअशरूपधर्मने धर्मएहबुनामकहे हवेशब्दनयबोव्यो जे बडेरायेआदशो
तेधर्म एणोअनाचारठोडघो पणकुलाचारनेधर्मकह्यो व्यवहारनयबोव्योजे सुख
तुंकारणतेधर्म एणो पुण्यकरणेधर्मकरीमान्यो कुरुसूत्रनयमते जेउपयोगसहि
त वैरागरूपपरिणामते धर्मकहिये एनयमा यथाप्रवृत्तिकरणनापरिणामप्रमुखसर्वध
र्ममागल्या तेमिथ्यात्वीनेपणहोय हवेशब्दनयबोव्यो जे धर्मतुमूलसमकितठे माटेस
मकिततेजधर्म तेवारेंसमजिरूढनयबोव्यो जे जीव अजीव नवतत्व तयाठइव्यनेउल
खीने जीवसत्ताआवे अजीवनोल्यागकरे एहबोज्ञानदर्शन चारित्रनोशुद्धनिश्चय परि
णामतेधर्म एनये साधकसिद्धनापरिणामतेधर्मपणेलीया एवनूतनयबोव्यो जे शुद्ध
ध्यान रूपातीतनापरिणाम कृपकश्रेणीकर्मक्यनाकारणतेधर्म जेजीवनोमूलसत्ताव
तेवस्तुधर्म जेमोक्षरूपकार्यनेकरे तेधर्म एसातेनयें धर्मकह्यो

हवे सातनयें सिद्धपणोकहेठे नैगमनयनीमतेसर्वजीवसिद्धठे केमके सर्वजी
वना आठरुचकप्रवेश सिद्धसमाननिर्मलठे माटे सग्रहनयकहेजे सर्वजीवनीसत्ता
सिद्धसमानठे एणोपर्यायाथिंऊनयेंकरी कर्मसहितअवस्थातेटालीने इव्याथिकनयेंक
री अवस्थाअगीकारकरी तेवारेंव्यवहारनयबोव्यो जे विद्या लब्धिप्रमुखगुणोकरी
सिद्धयपोतेसिद्ध एनयेबाह्यतपप्रमुख अगीकारकखा हवेकुरुसूत्रनयबोव्यो के जेणे
पोतानाआत्मानीसिद्धपणानी सत्ताउलखी अने ध्याननोउपयोगपणतेजवतेंतें तेस
मयें तेजीवसिद्धजाणवो एनयेसमकेतिजीवसिद्धसमानठे एमकह्यो हवेशब्दनयबोव्यो
जेशुद्धशुद्धध्यान परिणाम नामादिकनिक्षेपेंतेसिद्ध तेवारेसमजिरूढनयबोव्यो जे के
वलज्ञान केवलदर्शन थयाख्यातचारित्र एगुणोसहित तेसिद्धजाणवा एनयें तेरमांच
उदमांगुणगणाना केवजीनेसिद्धकह्याअनेएवनूतनयकहेठेकेजेना सकलकर्मक्यय
या लोकनेयतेविराजमान अष्टगुणसपन्नतेसिद्धजाणवा एरीतेसिद्धपदेंसातनयकह्या
एमसातनयमिथ्यासमकेतिठे थनेजेएकनयनेगृहणकरेतेमिथ्यात्वीने एसातेनयसिद्ध
तेवचनप्रमाणठे थने एसातनयमा कोइपणनयने उपापेतेनुवचनअप्रमाणठे

हवेप्रमाणनोविचारकहेते प्रमाणनावेजेदते एकप्रत्यक्षप्रमाण वीजुंपरोक्षप्रमाण
 ए तेषां जेजीवपांतानाउपयोगयीइत्यनेजाणे तेप्रत्यक्षप्रमाणकहियें जेमकेवली ठ
 इत्यप्रत्यक्षप्रमाणेजाणे नवादेखे तेमाटेकेवलज्ञानतेसर्वथीप्रत्यक्षज्ञानते अनेमनप
 र्यवज्ञानतेमनोवगीणाप्रत्यक्षजाणे तथाअवविज्ञानतेपुन्रज्ञइत्यनेप्रत्यक्षजाणे माटे
 एवेज्ञानदेशप्रत्यक्षते वीजुंअस्थज्ञानतेसर्वपरोक्षप्रमाणते.

हवेपरोक्षप्रमाणकहेते मतिज्ञान अनेध्रुतज्ञाननो उपयोगपरोक्षप्रमाणते केमके
 जेगान्धनावलयीजाणे तेपरोक्षप्रमाणकहियें तेपरोक्षप्रमाणनात्रणजेदते । अनुमा
 नप्रमाण १ आगमप्रमाण ३ उपमानप्रमाण तेषां अनुमान एटले कोइक तहिना
 एदेखीने जेज्ञानथाय जेम धुमाडोदेखीने अग्रिनुंअनुमानथाय अनेआगमएटले शा
 खनीतांखयीजेवातजाणियें जेम देवलोक्तयानरक निगोदविगेरेनोविचारआगमयी
 जाणियेंतें तेंआगमप्रमाण अने कोइकवस्तुनोदृष्टांतआपीने वस्तुनेउजखाववी तेउ
 पमानप्रमाणजाणवो एप्रमाणकह्या हवेसत्त्वमत्पक्षयिमतजंगीकहेते.

१ न्यातके ० अनेकांतपणे सर्वअपेक्षास जीवइत्यमां आपणोइव्य आपणेने
 त्र आपणोकाळ आपणोनाच एमआपणेगुणपर्यायजीवते तेमसर्वइव्यआपणेने
 पर्यायते तेस्यात्त्वमिनामापहेजोनांगो ययो.

२ जेजीवमां वीजापांचइव्यना १ इव्य २ खेत्र ३ काज ४ कृद नेंइव्य
 नागुणपर्यायजीवमानयी एटलेपरइव्यनागुणनोनास्तिपणांतर्वइव्यने न्यातके
 स्तिवीजोनांगोययो.

३ इव्यस्वगुणेअस्ति अनेपरगुणेनास्ति एवेजांगाकृद नेंइव्यने न्यातके
 शुद्धस्वगुणनीअस्ति तेजममयें परगुणनीनास्तिपणें नेंइव्यने न्यातके
 जाते तेस्यात्त्वमिनास्तित्रीजोनांगोययो.

४ अस्ति अनेनास्ति एवेहुजागा एकममयें नेंइव्यने न्यातके
 अनेअस्तिनामयजागे तेथीनास्तिनांगो नेंइव्यने न्यातके
 गोकह्यो तोअस्तिपणांन्या माटेअस्तिनांगो नेंइव्यने न्यातके
 मांते तेनहीकेवाणो माटेमृषावादजागे नेंइव्यने न्यातके
 माटेवचनेत्रागोचरते एकममयें नेंइव्यने न्यातके
 अनेअस्तिनामयजागे माटे नेंइव्यने न्यातके

५ तेअवकाशपर्यो वस्तुनो

गोकह्यो ६ तेमजनास्तिधर्मनोपण्यवक्तव्यपणोवस्तुमय्येते माटेस्यात्नास्तिथव
 क्तव्यवठोन्नगोजाणयो तेयस्तिपणोतथानास्तिपणोवेदुधर्मएकसमयेवस्तुमय्येते पण
 वचनथीयवक्तव्यते माटेस्यात्त्यस्तिनास्तिगुणपत्त्यवक्तव्यएसातमोन्नगोकह्यो

हवे एसाताजंगानित्य तथायनित्यपणामालगाहेते १ स्यात्नित्यं २ स्यात्त्यनि
 त्यं ३ स्यात्नित्यानित्य ॥ स्यात्त्यवक्तव्य ५ स्यात्नित्यवक्तव्य ६ स्यात्त्यनित्य
 अवक्तव्य ७ स्यात्नित्यानित्यंयुगपत्त्यवक्तव्य एमज एकयनेकनासातजगाकहेवा तथा
 गुणपर्यायसांपणकहेवा केमकेसिद्धमय्येनयनथी तोपणसत्तजगीतोसिद्धमाते

१ हवेसत्ताउलखाववानेत्रिजगीयोकहेते १ भिष्यात्व दशातेवाधकदशा २ समकेत
 गुणगणाधीमांनिने अयोगीकेवलजी गुणगणासुधीसाधक दशाजाणवी ३ सर्वकर्मथी
 रहिततेसिद्धदशा १ ज्ञाननोजाणपणोतेजीवनोगुण २ तेनोज्ञातातेजीव ३ ज्ञेयतेसर्व
 इय्य १ ध्यानतेजीवनास्वरूपनो २ तेध्याननोध्याताजीव ३ ध्येयध्यात्मानोस्वरूप १ क
 र्मातेजीव २ कर्मतेएकमोद्वीजोवय ३ क्रियातेएकसवरवीजीआश्रव १ कर्मतेचेत
 नानेकर्मबंधनापरिणाम २ कर्मनुंफलतेचेतनानेजे कर्मउदयनापरिणाम ३ ज्ञानचे
 तनातेजीवनोस्वगुण तेआत्मानात्रणजेदते १ अज्ञानीजीव शरीरादिकपरवस्तुनेया
 त्मबुद्धीयेंकरीमाने तेपेहेजोवहिरात्मा २ जेदेहसहितजीवते तेपणनिश्चैसत्तागुणसि
 द्समानते एटलेपोतानाजीवने सिद्धसमानकरीव्यावे तेवीजोअतरआत्माजाणवो
 २ कर्मवपारीकेवलज्ञानपास्याते थरिहृत तथासिद्ध सर्वपरमात्माजाणवा एत्रिज
 गीनोविचारकह्यो एटलेआठपक्कनोविचारकह्यो

हवेएकइय्यमय्ये ठसामान्यगुणतेतेकहेते पेहेलोयस्तिवते जेठइय्यआपणागुण
 पर्यायप्रदेशेंकरीयस्तिते तेमा धर्मयधर्म आकाश अने जीव एचारइय्यनोयसत्त्वा
 ता प्रदेशमित्वा रयथायते अनेपुज्जमाखययवानीशक्तिते माटेएपाचइय्यअस्ति
 कायते अनेठठोकालइय्यनोसमय कोडकोइयीमिजतोनथी केमके एकसमयगिणस्या
 पते धीजोसमयथावेते माटेकाजयस्तिकायनथी एइय्यमांयस्तिवपणोकह्यो

२ वस्तुत्वके० वस्तुपणो कहेते तेइय्यठएएकठाएकखेत्रमय्येरह्याते एकआकाशप्र
 देशमांयमांस्तिकापनोएकप्रदेशरह्योते तथाअधर्मास्तिकायनोपण एकप्रदेशरह्योतेअ
 नेजीवयनंताना थनताप्रदेशरह्याते पुज्जपरमाणुयनतारह्याते तेसर्वपोतानीसत्ता
 जीधायकारह्याते पणकोइइय्यकोइइय्यसाथेमिजीजातोनथी तेवस्तुपणो

३ इय्यत्वरे० इय्यपणोते सर्वइय्यपोतपोतानीक्रियाकरे एटलेधर्मास्तिकायमां

ચલણગુણે સર્વપ્રદેશમયેતે સદાકાંત્રેપુજ્જ તથાજીવને ચલાવવારૂપક્રિયાકરે
 ઇહાંકોઇપુત્રેજે લોકાતસિદ્ધવંત્રમાંધર્માસ્તિકાયતે તેનિદનાજીવને ચલાવવાપણોક
 ગ્તીનથી તેકેમ તેનેઉત્તરકહેતેજેનિદનાજીવચક્રિયતે માટેચાલતાનથી પણતેલે
 ત્રમાંજેસૂઝનિગોદનાજીવ તથાપુજ્જતે તેહનેધર્માસ્તિકાયચલાવેતે માટેપોતાનીકિ
 યાકરેતે તેમજઅધર્મામિત્તાયજીવતથાપુજ્જને સ્થિરરાખવાનીક્રિયાકરેતે તથાઆ
 કાશડ્ય તે સર્વડ્યનેઅવગાહનારૂપકાર્યકરેતે ઇહાંકોઇપુત્રેજે અલોકાકાશમાંતો
 વીજુંતોઇડ્યનથી તો અલોકાકાશ કિહાડ્યનેઅવગાહદાનઆપેતે તેનેઉત્તરકહેતે
 જેઅલોકાકાશમાં અવગાહકરવાનીશક્તિતો લોકાકાશજેવીજતેપરતુતિહાઅવગાહનો
 ઘનજેનારડ્યકોઇનથી માટેઅવગાહદાનકરતોનથી અનેપુજ્જડ્યમિલવાવિસ્તર
 ચારૂપક્રિયાકરેતે તથાકાલડ્યવર્તનારૂપક્રિયાકરેતે અનેજીવડ્યજ્ઞાનલક્ષણવપયો
 ગરૂપક્રિયાકરેતે એમસર્વડ્યપોતાનેપરિણામીસ્વસત્તાનીક્રિયાકરેતેઇડ્યસ્વપણોકહ્યો

૪ પ્રમેયત્વંકે ૦ પ્રમેયપણો જે ઇડ્યમાંપ્રમેયપણોતે તેનોપ્રમાણ કેવલીપોતા
 નાજ્ઞાનથીકરેતે જેધર્માસ્તિકાયતથાઅધર્માસ્તિકાયઅને આકાશાસ્તિકાય એકેકડ
 વ્યતે અનેજીવડ્યઅનંતાતે તેહનીગણતિકહેતે સંજ્ઞીમનુષ્યસંસ્થાતાતે અસંજ્ઞીમનુષ્ય
 અસંસ્થાતાતે નારકીઅસંસ્થાતાતે દેવતાઅસંસ્થાતાતે તિર્યંચપંચેંડીઅસંસ્થાતાતે વે
 ડીઅસંસ્થાતાતે તેંડીઅસંસ્થાતાતે ચારેંડીઅસંસ્થાતાતે તેયકીપૃથ્વીકાયઅસંસ્થાતા
 અપકાયઅસંસ્થાતા તેઝાકાયઅસંસ્થાતા વાયુકાયઅસંસ્થાતા પ્રત્યેકવનસ્પતિજી
 વઅસંસ્થાતા તેયકીસિદ્ધના જીવઅનંતા તેયકીવાદરનિગોદનાજીવઅનંતગુણા એટ
 લેવાદરનિગોદતેકંડમૂલ યાહ સૂરણ પ્રમુખ એહનેતુઇને અગ્રનાગે અનંતાજી
 વતે તેસિદ્ધના જીવથી અનંતગુણાતે અનેસૂઝનિગોદ સર્વથીઅનંતગુણાતે તેસૂઝ
 નિગોદનોવિચાર કહેતે જેટલા લોકાકાશના પ્રદેશતે તેટલા ગોલાતે તેએકેક
 ગોલામાં અસંસ્થાતાનિગોદતે નિગોદશબ્દનો અર્થએતે જે અનંતાજીવનો પિંમનૂત
 કશરીર તેહને નિગોદકહિયે તેએકેકીનિગોદમયે અનંતાજીવતે તેઅતીતકાલના
 સર્વસમય તથાઅનાગતકાલનાસર્વસમય અનેવર્તમાનકાલનોએકસમયતેનેજેલાકરી
 અનંતગુણાકરિયે એટલા એકનિગોદમાંજીવતે એટલે અનંતાજીવતે એસંસારીજીવ
 એકેકાનાઅસંસ્થાતાપ્રદેશતે અને એકેકાપ્રદેશે અનંતિકર્મવર્ગણાજાગીતે તે એકેકવર્ગ
 ણામયેઅનંતાપુજ્જપરમાંણુતે એમઅનંતાપરમાણુજીવસાથેલાગાતે તેયકીઅનંતયું
 ણાપુજ્જપરમાણુજીવવીરહિતવુટાતે ગાથા ॥ ગોજાયઅસંવિજ્ઞાઅસંવિનિગોવડ

हवःगोलो ॥ इक्षिमिनिगोए अनतजीरामुणेशवा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ लोकमाहेअ
 सख्यातागोलावे एकेकागोलामध्येअसख्यातिनिगोदवे एकेकनिगोदमाअनताजीवते
 गाथा ॥ सत्तरससमहिआ । किरङ्गाणुपाणमिदूतिखुड्जवा ॥ सगतिससयतिहुत
 र । पाणुपुणङ्गमुदुत्तमि ॥ १ ॥ अर्थ ॥ निगोदियाजीरतेमनुष्यनाएकवसासमा
 सत्तरनवजाजेराकरेवे अनेसडत्रीससोतिहुंतेर थासोव्वासएकमुहूर्तमाथाय गाथा
 पणसठिसहस्सपणसय ॥ ठत्तिसाङ्गमुदुत्तखुड्जवा ॥ आवजियाणोसय ॥ ठप्प
 न्नाएगखुड्जवे ॥ १ ॥ अर्थ निगोदनाजीवएकमुहूर्तमा ६५५३६ नवकरे अनेनि
 गोदनोएकनव २५६ आवलीनोवे छुड्जकनवनोएप्रमाणवे ॥ गाथा ॥ अजियनता
 जीवा जेहिनपत्तोतसाइपरिणामो ॥ उवळ्ळतिचयतिय पुणोवितछेवतछेव ॥ १ ॥
 अर्थ ॥ निगोदमाअनताजीवएहवावे जेजीरत्रसपणोपहेजाकिवारेपाम्यानयीय
 नतोकालपूर्वंगयो अनेअनतोकालजागे पणतेजीववारवारतिहाजउपजेवे अनेति
 हाजचवेवे एमएकनिगोदमाअनताजीवते तेनिगोदनावेजेदवे एअव्यवहारराशीनि
 गोद अनेबीजो अव्यवहारराशीनिगोद तेमाजेवादरएकेडीपणो नावेंत्रसपणोपा
 मिनेपाठानिगोदमाजाइपड्यावे तेनिगोदियाजीवने व्यवहारराशीयाकहिये अनेजेजी
 वकोइपणकालेनिगोदमाथीनिकअनथी तेजीरअव्यवहारराशीयाकहिये अनेइहा
 मनुष्यपणाथीजेदलाजीरकर्मखपावीने एकसमयमामोदूजायवे तेदलाजीवतेजस
 सये अव्यवहारराशी सूक्ष्मनिगोदमाथीनिकलीनेउचाआवेवे जोदशजीवमोदूजाय
 तो दशजीवनिकले कोइरवेलाएनव्यजीर उठानिकलेतो तेठेकाणोएकवेअनव्यनिकले
 पणव्यवहारराशीमाजीवकोइवधेयटेनही एवा निगोदनाअसख्यातालोकमाहेलागोला
 ते उदिशीनाथाव्यापुजने आहारादिपणोलेवे तेसकजगोलाकेवाय अने लोकअतना
 प्रवेगेजे निगोदनागोलारह्यावे तेनेत्रणदिशीनाआहारनीफरशनावे माटेरिकजगोला
 कहिये एसूक्ष्मनिगोदमा पांच थावरनासूक्ष्म जीवतेसर्गलोकमाकाजलनीकुपजीनीपरे
 नखायकाव्यापीरह्यावे अनेसाधारणपणोते मात्रएकवनस्पतिमाजवे पणचारथावर
 मानथी एसूक्ष्मनिगोदमाअनतोडु खवे तेनुउढाहरणकहेवे सातमीनरकनोआउपो
 तेत्रीससागरोपमनुवे तेत्रीससागरोपमनाजेदलासमयथाय तेदलावखतसातमीन
 रकमां उच्छ्रोतेत्रीससागरोपमनेथापुपेकोइरजीवउपजे तेदलानव्यमांजेदलोवेदन
 चेदननुडु खयाय तेसर्वएकठोकरिये तेथीअनतगुणोडु खनिगोदनाजीव एकसमयमा
 नोगवेवे दृष्टात जेमकोइरुमनुष्यनेसाडात्रणकोडलोटांनीमुझेअग्रिथीतपावीने कोइक

देवतात्मकाज्ज्ञेयाने नने जेवेदनायाय तेथीअनंतगुणीवेदनानिगोदमय्येअनेअनंतअजी
यनेनिगोदनुसारण तेअज्ञानदिशात्रे मांटेनेदेनोन्त्यागकरो एनिगोदनाविचारकह्यो एन
वंप्रमेयनोप्रमाताआत्मा पोतानाज्ञानगुणेकरीप्रमेयनोप्रमाणकगेप्रमेयत्वपणोकह्यो.

७ नत्वपणो तेउड्यएकममयमांउपजे विणजोत्रे अनेथिरपणने उत्पादव्यय
धुवपणोतेद्विजनत्पणो उत्पादव्ययधुवयुक्तमत् ५तितत्वायैवचनात् तेविस्तारथी
कहिदेव्यादेने जे धर्मान्तिकायनाअसंख्यानाप्रदेशत्रे तिद्वाएकप्रदेशमां अगुरुलघुअतं
ख्यातोत्रे अनेत्रीजाप्रदेशमाअनतां अगुरुजघुने त्रीजाप्रदेशमा संख्यातोअगुरुजघुने
एमअनंख्यानाप्रदेशमा अगुरुलघुपर्यायवटतो वयतांगहेत्रे तंत्रगुरुजघुपर्यायवजत्रे
तेजप्रदेशमां अनंख्यातोत्रे तंप्रदेशमां अनंतोयायत्रे अने अनंताने ठकाणे अतं
ख्यातोयायत्रे एमजोकरंप्रमाणअसंख्यानाप्रदेशमा नखितोसमकाजे अगुरुजघुपर्या
यकित्रे तेजप्रदेशमाअनंख्यातोफिटोने अनंतोयायत्रे तंप्रदेशमांअसंख्यातपणा
नोविनाशत्रे अनेअनंतपणानोउपजवोत्रे अनेअगुरुजघुपणे गुणधुवते एमउपजवो
विणमवो अनेधुव एत्रोपगिणामत्रे.

अधर्मान्तिकायमा पणएत्रोपगिणाम अनंख्यातप्रदेशांसदानमयसमयमां परि
एमीरह्यात्रे तेमापण उपजे विणजो अनेथिरहेत्रे एमथाकाशनाअनंतप्रदेशमां
पण एकसमयंत्रणपरिणामपरिणमंत्रे अनंजीवनाअसंख्याताप्रदेशत्रे तेमथेपणउ
पजे विणजो थिरहे तथापुजजपरमाणुमांपणमयसमयथायत्रे अने कालनोव
त्तमानमयफिटोनेअतीतकालयायत्रे तो तंसमयमा वर्तमानपणानोविनाशत्रे अ
नेअतीतपणानोउपजवोत्रे कालपणेधुवते एयूजथरीउत्पादव्ययधुवपणोकह्यो अने
वस्तुगते मृजपणे जेअनेपजटवे ज्ञाननोपणतनागनपणेपरिणमयाथाय तेपूर्वपर्याय
नाचासननोअय अनेअजिनवज्जयनापर्यायचासननोउत्पाद तथाज्ञानपणानोधुव ए
रीतेमवगुणना धर्मनीप्रवृत्तिरूप पर्यायनोउत्पादव्यय श्रीसिद्धजगवतमापणयशह्यो
त्रे एमजधर्मास्तिकायनाप्रदेशां जेवेत्रगतअसंख्यातापुजजतथाजीवने पहेजेसमय च
लणतद्वायीपणोपरिणमनोह्यो अनेवीजेममय अनंतपरमाणु तथाअनंतजीवप्रदेश
ने चलणमहायीथयो तेवार अमख्याताचजणसहायनोअय अनेअनंतचलण
महायनोउपजवो अनेगुणपणेधुव एमधर्मइयमय्य उत्पादव्ययथयीरह्यात्रे तेम
जअधर्मादिकइयनेविपेपणनावु तथावजीकार्यकारणपणे उत्पादव्यय तथाअगुरु
जघुनाचजणनोउत्पादव्यय पंचास्तिकार्यनेविपे कहेवुं तथाकालइयतेउपचारत्रे ते
उंसवरूपमवउपचारथीजकहेवुं एरीते नवइयमांसत्पणोत्रे जो अगुरुलघुनोचंदन

थाय तोपठेप्रदेशनोमाहोमाहेनेदकहेवोथाय तेमाटेअगुरुलघुनोनेदसर्मांने अने
जेनोउत्पादव्ययरूपसत्पणोएकठे तेइव्यएकठे तथा जेनोउत्पादव्ययसत्पणो ३
वोतेइव्यपणज्जूदोठे एटजेसत्के० सत्वपणो कह्यो

६ अगुरुलघुत्वपणोरुहेठे जेइव्यनोअगुरुलघुपर्यायठे तेठप्रकारनीहानिवृद्धिरे
तेमाठप्रकारनीवृद्धिठे १ अनतजागवृद्धि २ असख्यातजागवृद्धि ३ सख्यातजागवृद्धि
४ सख्यातगुणवृद्धि ५ असख्यातगुणवृद्धि ६ अनतगुणवृद्धि ह्वेठप्रकारनीहानि
कहेठे १ अनतजागहानि २ असख्यातजागहानि ३ सख्यातजागहानि ४ सख्या
तगुणहानि ५ असख्यातगुणहानि ६ अनतगुणहानि एरीतेठप्रकारनीवृद्धि तथा ठ
प्रकारनीहानि तेसर्वइव्यमासदासमयसमययीरहीठे वृद्धितेउपजवोअनेहानितेव्य
यकहिये एअगुरुलघुपणोकह्यो नहीगुरुतथानहीजघु ते अगुरुलघुस्वजावन्हिये
एसर्वइव्यमथेठे तेथ्रीजगवतीसूत्रे सबदवा सबगुणा सबपएसा सबपङ्कजा सबधा
अगुरुलघुआए अगुरुलघुस्वजावनेआवरणनथी तथाआत्मामथेजेअगुरुलघुगुण
तेआत्मनासर्वप्रदेशोहायकजावथये सर्गगुणसामान्यपणेपरिणमे पणअप्रिकारवा
परिणमेनही तेअगुरुलघुगुणनुप्रवर्तनजाणवु तेअगुरुलघुगुणने गोत्रकर्म रॉकेठे
एअगुरुलघुस्वजावतेसर्वइव्यमाठे

ह्वेगुणनीजावनाकहेठे तिहाजेटलाठएइव्यमा सरिखागुणठे तेसामान्यगुणकहि
ये अनेजेगुणएकइव्यमाठे अनेबीजाइव्यमानथी तेविशेषगुणकहिये जेगुणकाइ
इव्यमाठे अनेकोइकइव्यमानथी तेसाधारणअसाधारणगुणकहिये एमएठइव्यमा
अनतगुण अनतपर्याय अनतस्वजावसदाशाश्वताठे जेमश्रीकेवजीजगवतंपरुप्या ते
सर्वजेरीतेंठे तेंरीतेंसदहणापूर्वकयथार्थउपयोगथी श्रुतज्ञानादिकथीयथार्थपणेजाण
वासदहवा एनिश्रेज्ञानतेमोहनुकारणठे जेजीम ज्ञानपास्यो तेजीवविरतिकरेठे तेचा
रित्रकहिये ज्ञाननुफल विरतिपणोठे तेमोहनुतत्कालकारणठे

ह्वेनिश्रेचारित्र अनेव्यवहारचारित्रनोविचारकहेठे तेमाप्रथमव्यवहारचारित्रते
जेप्राणातिपातविरमण प्रमुख पचमहाप्रतरूप तेसर्वविरतिकहियेअने स्थूलप्राणाति
पात विरमणव्रतादिकश्रावकना बारप्रत तेदेशविरतिचारित्रजाणवु एव्यवहारचारित्र
मुखनुकारणठे एरीरणीर पश्यारुनावारव्रत अनेयतिनापाचमहाप्रत तेअनन्यनप
णथावेतेथी देवतानीगतिपामे पणसकामनिर्झरानु कारणनथाय इहांकोइ पुठेके मो
हनुकारणनथीतो एटलुक्क शावास्तेकरिये तेने उत्तर जे त्यागवुद्धी निश्रेज्ञानसहि

तचारित्र तेमोक्षनुंकारणते माटेनिश्चैचारित्रसहित व्यवहारचारित्रपालवुं तेनिश्चै
चारित्रकहेते शरीर इंडिय विषयकपाय योग एसर्वपरवस्तुजाणीठांमवा तथाआहार
तेपुज्जवस्तुजाणीठांडवो आत्माआणाहारीते तेमाटेमुज्जे आहारकरवोषटेनही
आहारतेपुज्जते आत्माअपुज्जते तेमाटेत्यागकरवो तद्रूपजेतप तेतप निश्चैचारित्र
मांजाणवुं चारित्रकहेताचंचलतारहति थिरतानापरिणाम अनेआत्मस्वरूपनेविपे
एकत्वपणेरमण तन्मयतास्वरूपविश्रान्ति तत्वानुभवतेचारित्रकहिये तेचारित्रनावेजे
दने एकदेगविरति बीजीसर्वविरति तिहांदेगविरतिके ० श्रावकनावारव्रत ते वारव्रतनि
श्चैतथा व्यवहारथीकहेते.

१ प्राणातिपातविरमणव्रत ते परजीवने आपणाजीवसरिखोजाणी सर्वजीवनी
रक्षाकरे तेव्यवहारदयाथयी माटे व्यवहारप्राणातिपात विरमणव्रतजाणवुं अनेजे
आपणोजीव कर्मवशपडयोड खीयायते तेआपणाजीवनेकर्मबंधनथीमूकावुं अने
आत्मगुणरक्षाकरीगुणवृद्धिकरवी तेस्वदया बंधहेतुपरिणतिनिवारी स्वरूपगुणनेप्र
गटपणेकरवा जेगुणप्रगटथ्योतेराखवो एटलेझानेकरी मिथ्यात्वटाळी आपणाजी
वनेनिर्मलकरेतेनिश्चैथी प्राणातिपात विरमणव्रतकहिये.

२ मृपावादविरमणव्रतकहेते जूतुंवचनविजकुजवोलवुंनही ते व्यवहारमृपावा
दविरमणव्रत अने जे परपुज्जादिकवस्तुनेआपणीकहेवी तेमृपावादवचनते अनेजीव
नेअजीवकहे तथाअजीवनेजीवकहे इत्यादिकअज्ञाननाव ते सर्वनिश्चैमृपावादते
अथवाति-इंतनाअर्थ खोटाकहं एमृपावादजेणेठामयो तेनिश्चैमृपावादविरमणव्रत
कहिये एटलेवीजाअदत्तादानादिक व्रतजोनांजे तोतेनोमात्रचारित्रचंगथाय पणज्ञान
दर्शननोजंगनथाय अनेजेणेनिश्चैमृपावादनो जंगकखो तेणे समकेततथाज्ञानअने
चारित्रएत्रणनोजंगकखो तथाआगममां एकत्सुत्रेजे एकताधुयेचोथोव्रतचंगकखो अ
नेएकताधुये बीजोमृपावादव्रतचंगकखो तोजेणेचोथोव्रतचंगकखो तेथ्यालोवणलेइष्ट
अथायपणजेमि-इंतनाअर्थनोमृपाउपदेगआपे तेथ्यालोवणलीधे पणशुद्धथायनही.

३ अदत्तादानविरमणव्रतकहेते जेपारकु धन वस्तु रुप्यावे चोरीकरे ठगवाजीक
रीजीये तेचोरीते एटलेपारकीवस्तुधणीनादिधाविनालेवीनही एव्यवहारथी अदत्ता
दानविरमणव्रतजाणवुं अने जेपांचइंडियना त्रेवीमविषय श्रावकर्मवर्गणाइत्यादिक
परवस्तु लेवीनही तथा तेनीवांठानकरवी तेआत्मानेअग्राहते माटे तेनिश्चैथीअदत्ता
दानविरमणव्रतकहिये इहांसोइपुत्रेजे दिपयनी अनेकर्मनीशांठाकोणकरेते तेनेउ
त्तरजे पुण्यनेजेजोलेवापोयते ते जीवकर्मनीवाठाकरेते जेपुण्यना ४० जेदने तेचार

कर्मनीयुजप्रवृत्तिरे एतस्तेजोव्यवहार इदत्तादानतोनधीजेता पण्यतरगपुण्यादिकनी
वातात्रे तेनेनिश्चेदत्तादानलागेवे

■ મધુનવ્રતરહેને જેપુરુષપરસ્ત્રીનોપરિહારકરે તથા જેસ્ત્રીપુરુષનોપરિહારકરે ૬
દામાધુનેસ્ત્રીનોપરિયાયાગત્રે અનેગૃહસ્થનેપરણેલીસ્ત્રીમોકજીત્રે પરસ્ત્રીનોપરિહાર
તે તંત્રપદ્ધતિમધુનનુવિસ્મરણકહિયે અને જેવિપયનાઅનિલાપનુ તથામમતાવૃત્ત
નાન્યાય પરનાપરણાદિક પરશ્રુચનાસ્વામિત્વાદિક તેનોઅજોગીપણો શ્રાત્માસ્થ
ગદાનાદિકનાનોગીત્રે અનેપુજ્જસવ તે અનતાજીવનીવૃત્તેતેનેકેમજોગવે એતિ
ન્યાતેનિર્મયી મધુન વિસ્મરણકહિયે જેણેબ્રાહ્મવિપયઠાડ્યોતે અનેઅતરંગલાજવ
દીનચીનાતેરનેતેમધુનનાકર્મજાગેતે

७ पश्चिमपश्चिमाम्नातकलेने परिग्रह धन धान्य वास्त दासी चौपद जमीन बग
आनापानान्या तेमासाधुनेतोमरीयापश्चिमनोल नो पवकनेइछापश्चिमाम्ना
जेट्टीइगामो तेट्टो पश्चिममोहोरावे निश्री

उत्तमं गच्छेत् अज्ञानं च ज्ञानं च एव प्रमुखं
एतन्मया परमाणीनां गच्छेत् तेन धर्मो परिग्रहो
एवमुक्तं तस्मै तेषां परिग्रहोऽद्योक्तं एवमाण्यु

६ दिगिपश्चिमाणप्रतरहेने निहातिरग्निधारदिशी पां
 वेप्रेत्रता मातररीनारनांगणे तेथ्यरत्नारपीदिशीपश्चिमा
 इयमतेरम्हेमुत्तर उत्तर एनजाणी तेथीउदासीपणो अनेमि
 द्यनतमुदिगिपश्चिमाणप्रतरत्रिय

सर्वत्र निर्वपनाय परिमाणप्रकारेण जेष्ठारनायप्रवृत्तेनाय अ.
 वास्तव्यता एता तेनापरिमाणप्रकारेण ते अस्तारनायप्रवृत्तेनाय अ.
 तिस्रस्तरेण ज्ञानप्रवृत्तेनाय अ. अने निर्वपनायप्रवृत्तेनाय अ.

हरेनिधेचरित्राय तथैवगुणायप्रार्थनं श्रुतेपरमार्थदक्षयस्य एतन्मे
 प्रेम्णात्तिसन्निभमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 एतन्निभमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 सुप्रसन्नमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 एतन्निभमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 सुप्रसन्नमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 एतन्निभमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य
 सुप्रसन्नमगं जायता गच्छता वीगते कर्त्तव्यप्राप्तिगुणाय तेराग्य

_____

८ अनर्थदंमविरमणव्रतकहेत्रे जे कामधिनाजीवनोविधकरवो पारकावास्ते आरंज प्रमुखकरवानी आझाप्रमुखआपवी तेव्यवहारअनर्थदंमअनेजेजुनाशुनकर्मतेमिथ्या त्व अविरति कपाय योग्यी वंधायठे तेनेजीवआपणाकगीजाणे एनिश्चैथी अनर्थदंम.

९ सामायकव्रतकहेत्रे जे मनवचनकायाना आरंजटालीने तेनेनिरारंजपणेवर्त्तौ वे तेव्यवहार सामायकजाणवो अनेजेजीवना ज्ञान दर्शन चारित्रगुणविचारे सर्व जीवनागुणीसत्ता एकसमानजाणी सर्वजीवसाये समतापरिणामेवर्त्ते ते निश्चैथी समतारूपसामायक कहियें

१० देशवगाशीकव्रतकहेत्रे जेमनवचनकायानायोग एकगोरकरी एकस्थानकेंवे सीधर्मध्यानकरवो तेव्यवहारदेशवगाशीककहिये अनेजेभुतज्ञानेकरीठडव्य उजखी नेपांचडव्यनोल्यागकरे अनेज्ञानवतजीवनेध्यावे तेनिश्चै देशवगाशीकव्रतकहियें.

११ पोगह्व्रतकहेत्रे जेचारपहोर अथवाआठपहोरसुधीसमतापरिणामे सावद्य ठोमी निरारंजपणे तिस्रायध्यानमांभवर्त्ते तेव्यवहारपोगह्व्रतकहियें अनेपोतानाजीव नेज्ञानध्यानशीपोपीनेपुष्टकरे तेनिश्चैथीपोगह्व्रतकहियें जीवनेपोतानास्वगुणेकरी पो पोगह्व्रतकहियें.

१२ पोगह्व्रतकहेत्रे जेपोगह्वनेपारणे अथवा सदासर्वदासाधुने त कतिप्रमाणे दानदेवो तेव्यवहारअतिथिसंविजागकहि अनेज्ञाननुंदानते नणवो नणाववो सुणवो सु कहिये एटले आवकनावारव्रतकह्या ते

१३ चारथीवारव्रतधारे तेजीवनेपांचमेगुणगणे देशविरति यकी थोडीगी व्रतिपणोठेमाटे अनेयतिनेसर्वथीव्रतिपणो जत्रे साधुनेपांचमहाव्रतमासर्वव्रतआव्या एनिश्चैत्यागरूपज्ञान ज्ञागमां थिरतानापरिणाम तेनिश्चैचारित्रना एकउत्सर्ग बीजोअपवाद

१४ तेमाजेउत्तरु तीक्ष्णपणिणाम तेउत्सर्ग अनेजेउत्सर्गराखवाने कारणरूप अपवाद उक्तंच संवरणमिअसुद्ध पुन्नविगिन्हतदेतयाणहियं ॥ आउरदिहंतेणंते चवहीपंअसंवरणे॥१॥ एटले जिहासुधीमाधकनाचने वाधकनपडे तेहासीम जेह नीनाकही तेआदरवोनही अनेजोसाधकपरिणाम रहेतानदीवा तेयारेजेहनीनातें आचरे तेनेअपवादमार्गकहिये जेआत्मगुणराखवाने करवो तेअपवाद अनेगुणीने रागे नक्तियेकरवो तेप्रशस्त एवेतोसाधनठे अनेजेउदकनेअखमचाथीकरवु तेअति

चारठे तथासवलो अने उर्देकमाटे अशक्तपणोरुतु तेपडिवाडने तेमध्ये अपवाद मार्गते परिणामदृढरहे तेमयाज्ञार्थकरवो

हवेचारध्यानकहेते : आर्त्तध्यान शरीरध्यान ३ धर्मध्यान ४ शुक्लध्यान तिहा पेहेलावेध्यानतेअशुनकहिये अनेपाठलावेध्यानतेशुद्धते तिहामनमा आहटदोहट ना परिणामते आर्त्तध्यानकहिये तेनाचारपायाठे १ जाड मित्र सज्जन माता पिता स्त्री पुत्र धन प्रमुखइष्टवस्तुनोवियोगथयाथी विलापकरे तेपेजो इष्टप्रियोगनामा आर्त्त ध्यान तथा २ अतिष्टजेसुखाडु खनाकारण दुसमन दरिद्रिपणो तथा कुपुत्रादिमित्रवाथी मनमा डु खचिताउपजे तेअनिष्टसयोग नामाआर्त्तध्यान ३ शरीरमारोगउपनाथका डु खकरे चिताघणीकरे तेरोगचितानामाआर्त्तध्यान ४ मनमाआगलनावखतनोतो चकरे जेआवर्पमा आकामकरशु आवतावर्पमाअशुकरकामकरशुतोअशुकलानथशे अथवा दान शीज तपनुफलमागे जे आचवमातपकीयोठे माटे आवतेजवें इडव कवर्त्तिनी पदवीमले एहथी आगलानवनी बाठाठे तेअग्रशेच आर्त्तध्याननो चोथो पायोजाणवो एआर्त्तध्याननाचारजेदकह्या एतिर्यचगतिनाकारणठे एध्याननापरिणामतेपाचमाअथवाठछागुणगणामुधीहोय

१ जेकठोरपरिणामनुचितवनतेरौडध्यान तेनाचारजेदठे : जीवहिताकरिने हर पपामे अथवा बीजोकोइहिताकरतोहोय तेनेदेखी खुशीथाय अथवा दुःखनी अतु मोदनाकरे तेहिसानुबधी रौडध्यान २ जुतु बोलीनेमनमा हरपपामे केजुग्रोमे के वोकपटकेलथ्यो माराजुगपणानी खबरकोइनेपडीनही एवोमृपावादरूप परिणाम तेमृपातु बधीरौडध्यान ३ चोरीकरी अथवातगाइकरी मनमा खुशीथाय केमारा जेवो जोरावरकोणठे दुपारकोमालखावतु एवोपरिणामते चोरानुवधि रौडध्यान ४ परिग्रह धनधान्य परिवार घणोवधवानी लालचहोय तेधनअथवा कुटुंबनेमाटे गमेतेतुपापकरे अथवा घणोपरिग्रहमितयाथीअहकारकरेतेपरिग्रह रक्षणातुबधी रौडध्यान एरौडध्याननाचारजेदकह्या एध्यान नरकगतिपमाडवानो कारणठे महा अशुनकर्मनु कारणठे एपाचमा गुणगणामुधीअनेठेछेगुणगणेपण एकहितातु बधी रौडध्याननापरिणाम कोडकजीनेहोय

हवेधर्मध्यानकहेते जेव्यवहारक्रियारूप कारणतेधर्म तथाश्रुतज्ञान अनेचारित्र एउपादानपणेसाधनधर्म तथारत्नत्रयी जेदपणे तेउपादानशुद्धव्यवहार उत्तर्गा नुपायी ते अपवादधर्मजाणवो अने अजेदरत्नत्रयी तेसाधनशुद्ध निश्चैनये उत्तर्गा धर्म अने धम्मोवत्तुसहावो जेवस्तुनोसत्तागत शुद्धपरिणामिक स्वगुणप्रवृत्ति कर्त्रा

द्विक अनन्तानन्दरूप सिद्धावस्थायेंगह्यो ते एवं चूत उल्लग्न उपादान शुद्धधर्म ते धर्म तु
ज्ञानन रमण एकाग्रतापणे चित्तन तन्मयतानो उपयोग एकत्वनोचितववो ते ध
र्मध्यानकद्वियें तेनापायाचारते तेकहेते.

१ आज्ञाविचयधर्मध्यानते जे जीतगदं वनी आज्ञा साचीकरीतदहे एतलेनगवते
उद्भव्यनुंवरूप नयप्रमाणे निहं पासहीत सिद्धस्वरूप निगोदस्वरूप जेमकह्या तेम
मदह वीतरागनी आज्ञा नित्य अनित्य स्याद्वापणे निश्चैव्यवहारपणे माने सदहं ते
आज्ञाप्रमाणे यथार्थ उपयोग ज्ञाननययां तेनेह्येंकरी ते उपयोगमध्ये निरधार ज्ञा
नन रमण अनुभवता एकता तन्मयपणो ते आज्ञाविचयधर्मध्यानकद्वियें.

२ अपायविचय धर्मध्यान ते जीवमां अशुद्धपणे कर्मनायोगयी संतारी अथवत्या
मां अनेक अपायकें० दृषणते ते अज्ञान राग द्वेष कषाय आश्रव एमागनयी हुं
एयकीन्यागेतुं हुं अनन्तज्ञान दर्शन चारित्र वीर्य मयी शुद्ध बुद्ध अविनाशीतुं अज
अनादि अनंत अक्षय अक्षर अनन्तर अचज अकल अमल अगम्य अनमी अरू
पी अकर्मा अबंधक अनुदय अनुदीर्घ अयोगी अजोगी अरोगी अजेदी अवेदी
अत्रेदी अवेदी अकषायी अमखाऽ अलेगी अगरीरी अणाहारी अव्याबाध अनवगा
ही अगुरुजघुपरिणामी अतेंदी अप्राणी अयोनी अतंसारी अमर अपर अपरंप
र अथापी अनाश्रित अकंप अविरुद्ध अनाश्रव अलख अगोकी अतंगी अनार
क लोकाजोकझायक एवो शुद्धिदानंद मार्गे जीवते एहवो एकाग्रतारूप ध्याने
अपायविचयधर्मध्यानजाणवो.

३ विपाकविचयधर्मध्यानकहेते जे एहवोजीवते तोपण कर्मवगंडु खीते तेकर्म
नोविपाकचित्तवे जे जीवनोज्ञानगुण तेजानावरणीकर्मदाव्योते अने दर्शनावरणीक
मैं दर्शनगुणदाव्योते एमआठकर्म जीवना आठगुणदाव्योते एतले आसंसारमानम
तायका जीवने जसुखडु खते तेमवैकर्मनाकीवाते माटे सुखउपनेराचवुंनही अने
डु खउपने द्विजगीम्यवुंनही कर्मस्वरूपनी प्रकृति स्थिति रस अने प्रवेशनो बंध उद
य उदीरणा तयासत्ता चित्तववानुं एकाग्रतापरिणाम ते विपाकविचय धर्मध्यान.

४ संस्थानविचयधर्मध्यानकहेते ते चउदराजमानजोकनुं स्वरूपविचारे जे एलो
कतेचउदराजजंघोते तेमथे सातराजअथोलोकते विचमां अद्वारतोयोजन मनुष्य
ग्रेत्र त्रिगोलोकते तेजुपर काऽकउणो नातराज ऊर्ध्वलोकते तेमांसर्व वैमानिक देवता
वसते अने ऊपरें निःशिजानिःश्वेत्रते एरीतें लोकनुं प्रमाणते एजोकनुं संस्थान वैशाख
ते अनंतोकाज आपणाजीव संसारमां जमता सर्वजोकने जन्ममरणकरी फरस्यो

ઠે એબુજેલોકસ્વરૂપ તથાલોકનેત્રિપે પંચાસ્તિકાયતુ અવસ્થાન તથાપરિણમન ૬
વ્યમથ્યે ગુણપર્યાયિનુ અવસ્થાન તેનો જે એકાગ્રતાયે તન્મયચિતવણપરિણામ એહ
બુજેધ્યાન તેસસ્થાનવિચયધર્મધ્યાનકહિયે એધર્મધ્યાનના ચારપાયાકહ્યા એધર્મધ્યા
ન ચોથાગુણગણાથી મામીને સાતમા ગુણગણાસુધીઠે

હવેશુક્લધ્યાનકહેતે શુક્લકે ૦ નિર્મલશુ ૬ પરચાલવનવિના આત્માનાસ્વરૂપને
તન્મયપણેધ્યાવે એહબુધ્યાન તેનેશુક્લધ્યાનકહિયે તેહનાપાયાચારઠે તેકહેતે

૧ ઇષ્ટકૃત્વવિતર્કસપ્રવિચાર તે ઇષ્ટકૃત્વકે ૦ જીમથી અજીમજૂદાકરવા સ્ત્રા
વ વિનાવ તેનેજૂદાઇષ્ટકૃપણે વિહચણકરવી સ્વરૂપનેત્રિપેપણ ૬વ્ય તથાપર્યાયનો
ઇષ્ટકૃપણેધ્યાનકરી પર્યાયતેગુણમા સક્રમાવે અનેગુણતે પર્યાયમાસક્રમણકરે એી
તેસ્વધર્મનેત્રિપે ધર્માતરજેદ તેઇષ્ટકૃત્વકહિયે અનેતેનો વિતર્ક તે જેશ્રુતજ્ઞાને સ્થિત
પયોગ અનેસપ્રવિચાર તે સવિકલ્પોપયોગ એટલેએકચિત્તવ્યાપતિ બીજોચિત્તવગો તેને
વિચારકહિયે એટલેનિર્મલવિકલ્પસહિત પોતાનીસત્તાનેધ્યાવે તેઇષ્ટકૃત્વવિતર્ક સપ્રવિ
ચાર પેહેલો પાયો એઆત્માગુણગણાથીમામી ડ્યારમા ગુણગણાસુધીઠે

૨ એકત્વવિતર્ક અપ્રવિચારનામા બીજોપાયોકહેતે જેજીવ આપણાગુણપર્યાય
નીએકતાકરી ધ્યાવે તેઆવીરીતેકે જીમનાગુણપર્યાય અને જીવતે એકજઠે અ
ને માહારોજીવ સિદ્ધસ્વરૂપએકજઠે એએકત્વસ્વરૂપ તન્મયપણેઅનતા આત્મ
ધર્મનોએકત્વપણેધ્યાન વિતર્કકે ૦ શ્રુતજ્ઞાનાવલગોપણે અનેઅપ્રવિચારકે ૦ વિક
લ્પરહિત દર્શનજ્ઞાનનો સમયાતરે કારણતાવિના રત્નત્રયીનો એકસમયી કારણર્થ
તાપણેજેધ્યાન વીર્યઉપયોગનીએકાગ્રતા તેએકત્વવિતર્ક અપ્રવિચારજાણવો એપાયો
વારમાગુણગણેધ્યાવે એવેદુપાયમા શ્રુતજ્ઞાનાવલગનીપણોઠે પણ અવધિ મનપર્યવ
જ્ઞાનોપયોગેવર્તતોજીવ કોઇધ્યાનકરીતકેનહી એવેજ્ઞાન પરાનુયાયીઠે માટે ધ્યાન
થી ધનધાતીયા ચારકર્મરૂપાવે નિર્મલકેવલજ્ઞાનપામે પઠેતેરમેગુણગણે ધ્યાનતરી
કા પણેઠે તેરમાનાઅતે અનેચવદમે ગુણગણે એવેપાયાધ્યાવે

૩ સૂક્ષ્મક્રિયાઅપ્રતિપાતિપાયોકહેતે તેસૂક્ષ્મ મન વચન કાયાનાયોગરૂપે શેલેશી
કરણકરી અયોગીયાય તેજેઅપ્રતિપાતિનિર્મજગીય અચન્નતારૂપપરિણામ તેસૂક્ષ્મક્રિ
યા અપ્રતિપાતિધ્યાનજાણવુ ડહાસત્તાયે ૮૫ પ્રકૃતિરહીહતી તેમથ્યે ૭૨ સ્વપાવે

૪ ઇન્દ્રિયક્રિયાનુવૃત્તિપાયોકહેતે જેયોગનિરુધકીગપઠે તેરપ્રકૃતિસ્વપાવે અકર્મા
યાય સર્વક્રિયાધીરહિતયાય તેસમુચ્ચિન્દ્રક્રિયાનિવૃત્તિ શુક્લધ્યાનકહિયે ધ્યાનાધ્યા
તા શેપદલચરણ રૂપક્રિયાઠેઠે અવગાહનાદેહમાનમાથી ત્રીજોનાગધટાડે શરીરમૂ

की इहांथी मातराजऊपर लोकनेअंतैजाय सिद्धथाय इहांथिपूजे चंदमेंगुणवा
 एतो अक्रियते तोमातगजउंचोगयो एक्रियाकेमकरेते तेनेउत्तर जे सिद्धतोअक्रि
 यते परंतु पूर्वप्रेरणायें तुंवीनेदृष्टाते जीवमांचालवानोगुणने धर्मास्तिकायमय्ये प्रे
 णागुणने तेथो कर्मरहितजीव मोक्षेजता लोकनेअंतैजायीरहे इहांकोऽपुत्रेजे आगल
 उंचोअजोकेते तिहाकिमजातो नथी तेनेउत्तर जेआगलधर्मास्तिकायनथी माटेन
 जाय वजीकोऽपुत्रेजे तोअयोगतियें अथवातिरच्छीगतिये केमनथीजातो तेनेउत्तर
 जे कर्मनानारथीरहितथयो हजुवोयथो माटेनिचो तथामावो जिमणोनजाय कार
 एके प्रेरककोऽनथी तथाकंपेनही केमकेअक्रियतेमाटे तथाकोऽपुत्रेजे सिद्धनेकर्मके
 मजागतानथी तेनेहेहेते जे कर्मतोजीवनेअज्ञानथी तथायोगथीजागेते तेसिद्धना
 जीवने अज्ञान तथायोगनथी माटेकर्मजागेनही एचारथ्याननोअधिकारकह्यो.

हवेवजीवीजाचारथ्यानकहेते १ पदस्थ २ पिंडस्थ ३ रूपस्थ ४ रूपातीत तेमां
 पहेतुं पदस्थथ्यानकहेते जेअग्निहंतादिक पांचपग्मेष्टीना गुणसंजारे तेनोचितमां
 थ्यानकरे तेपदस्थथ्यान. २ पिंडके० शरीरमांरह्योजे आपणोजीव तेमां अरिहंत सि
 ६ आचार्य उपाध्याय अनेताधुपणानागुण सर्वते एहवोजेथ्यानतेपिंडस्थथ्यान अथ
 वा गुणीनागुणमये एकत्वताउपयोगकरवोतेपिंडस्थथ्यान. ३ रूपमारह्योथको पण
 एमारोजीव अरूपीअनंतगुणीते जेवस्तुनोस्वरूप अनिगयावजंवीथयापठे आत्मानुं
 रूपएकतापणो एहवोजेथ्यान तेरूपस्थथ्यान एत्रणथ्यानधर्मथ्यानमांगणचा. ४ निर
 जन निर्मज संकल्पविकल्परहित अचेद एकशुद्धसत्तारूप चिदानंद तत्त्वामृत असंग
 अखंड अनंतगुणपर्यायरूप आत्मस्वरूपतुंथ्यानते रूपातीतथ्यानजाणवुं इहांमार्ग
 णागुणवाणा नयप्रमाण मतिआदिकज्ञान कयोपगमजाव सर्वठामवायोग्यथया एक
 सिद्धनामूजगुणनेव्यावे ते रूपातीतथ्यानजाणवो एटलेमोह्नुंकारणजेथ्यान तेकहुं.

हवेजावनाकहेते तेमाधर्मथ्याननी चारजावनाकहेते १ मैत्रीजावनाते सर्वजीव
 साथें मित्रतानोजावचितववो सर्वनोनजोचाहवुं पणकोऽनो माठोचितववोनही स
 र्वजीवऊपरहितबुद्धिराखवीते मैत्रीजावना २ गुणवंतअने ज्ञानादिकगुणऊपरें रागते
 वीजीप्रमोदजावना ३ जेधर्मवतऊपर राग अनेमिथ्यात्वीऊपर रागनही तेमडेपपण
 नही कारणके हिसकउपरेपण उच्चमजीवने करुणाऊपजे जोउपदेशथकी सारामा
 गेंआवेतो तेने शुद्धमार्गेंआणवो कदाचित्तमार्गेंनआवे तोपणडेपनराखवो केम
 के ते अजाणते एमगमजबु एहवाजेपरिणाम तेमथ्यस्थजावना ४ सर्वजीवने पोता
 नेतुज्याणी दयापाजे कोऽनेहणेनही तथाजेडु.खो अथवाधर्महीन तेहनाऊपरकरु

८ क्रियारुचि ते दर्शन ज्ञान चारित्र तप विनय सुमति गुतिवाह्यक्रिया सहित
आत्मधर्मसाथे जेनेरुचिघणीहोय तेक्रियारुचि

- ए सत्केपरुचि ते जे अर्थनेज्ञानमा थोडोरुहेथके घणो जाणीने कुमतिमां
पडेनही जिनमतमाप्रतितमाने तेसत्केपरुचि

१० जेपाचयस्त्रिकायनुस्वरूपजाणे श्रुतज्ञाननोस्वभाव अतरगसत्तासद्देतेधर्मस्त्रि
ह्वेसमकेतनाथावगुणकहेते १ निसन्नाते जिनागममध्येसूक्ष्मार्थकह्या तेसावा
सद्दे तेमासद्देहथाणेनही तथासातजयथोपणदरेनही २ निकपागुण ते पुण्यरू
पफलनीचाहनानराखे केमके जिहाइहा तिहाकर्मनोबधते माटे ३ निविन्तिगङ्गागुण
ते गुणअगुणपुज्ज एकसरिखाते तेमा पुण्यनाउदयथी गुणयोग मित्रारुशीयथ
हकारनकरवो तथापापनाउदयथी ४ स्वसयोगमित्रादिलगीरयावुनही ॥ अमूढ
टीगुण ते जे आगममा सूक्ष्मनिगोदना तथाउड्यना सूक्ष्मविचारकह्याते तेसांन
जतोथकोमुजायनही जेपोतानी धारणामाआवेतेधारीराखे अनेजेधारणामा नयावे
तेनेसद्दे ५ अवबुहगुण जे एंआपणाजीग्मा अनतज्ञानादिकगुणते तेबुपा
ववानही शुद्धसत्ताजेवीठे तेवीरुहेवी रागद्वेष अज्ञानतेकर्मनीउपाधिने जीवएवपा
धीधीन्यारोते ६ स्थिरिकरणगुण ते आपणापरिणाम ज्ञानमास्थिरकरवा मगाव
वानही अथवाकोइजव्यप्राणीधर्मयीपडतोहोय तेने साह्यदेइवपदेशआपीस्थिरकर
वो ७ वात्सल्यतागुण ते जेनीसाथे ज्ञान ध्यान तप परिक्रमणो जेलोकरता होये
अनेसद्देहणापणएकजहोय तेआपणोसाधर्मिजाइते तेनीनक्तिकरवी अथवा सर्वनी
वनाज्ञानादिगुण आपणासमानते माटे सर्वजीवकपरदयाकरवी अथवाबीजाजीव
नापण आपणातुअज्ञानादिगुणते तेजीवने पोपवायोग्यज्ञानध्याननोधणोअन्यात
करावेउपज्ञावकगुण ते जगवतनाधर्मनीप्रजावनामहिमाकरवी अथवा पोतानेज्ञाना
दिगुणवधारवादानगीज तप जावपूजा करीगणीमहिमाकरवी एसमकितनायावगुण
ह्वेसमकेतनापाचनूपणकहेते १ उपशमजावन्पण ते विवेकीप्राणीप्रायेक
पापनकरे अनेजोकदाचित्तकपायकनेतोपण तरतमननेपाठोवाले २ आस्तानूपण ते
जगवतना वचनकपरशुद्धप्रतितराखे जगवतेजेमआगममा आझाकरीतेमसद्दे ३
दयानावन्पण ते सर्वजीव पोतानासरिखाजाणीदयापालवी ॥ सवेगन्पण जे स
सारथी तयाधनथी शरीरथी उदासीपणोराखवो ५ निरवेद्यनूपण ते इडियना
सुयजीवेअनतिवारजोग्या पणतेइ खनाकारणते एकचिदानंदमोक्षमयी अतीति
यसुखनेआपणाकरीजाणे एसमकेतनापाचनूपणकह्या

हवेठआयतनकहेते १ निश्चैकुगुरुतेजगवंतनावचननाखोटाअर्थकरे खोटीपरुप
 णाकरे ७ व्यवहारकुगुरुते योगी सन्यासी ब्राह्मण अने आचारहीन वेपथारी च
 ति तेपणठोडवा ३ निश्चैकुदेवते जिणे श्रीवीतरागदेवतुंस्वरूपनथीजाणुं ४ व्यवहार
 कुदेवते जेत्तरागीवैठळमाहादेव खेत्रपाल देवी पितरप्रमुख तेपणठोडवा ५ निश्चै
 श्रीकुथर्मते जेएकातमार्ग वाह्यकरणीऊपरगाच्याते अंतरगज्ञाननथीउजखोते ६ व्य
 वहारकुथर्मते पारकाअन्यदर्शनीनामतनवठांडवा एटलेकुदेव कुगुरु तथाकुथर्मनेठो
 डीशुद्धदेव गुरुतथायर्मतदहे तेनमकंतनी तदहणाजाणवी तमकेतनाजहण पन्नव
 णातूत्रथीकहेते गाथा ॥ परमउंतंथवांवा सुदिष्ठपरवसेवणावावि ॥ वावन्नकुदं
 तणा वळ्ळणापनमत्तनदहणा ॥ १ ॥ अर्थ ॥ परमार्थ ठड्य नवतत्त्वनागु
 णपर्याय मोक्षतुंस्वरूप एटले जे परमार्थसुद्धाअर्थने तेजाणवानोयणोपरचोकरे
 अथवाजाणवानीयणीचाहनाराखे अनेमुदिष्ठक० नजीगीतेदीवाजाण्याने परमार्थठ
 ड्यमोक्षमार्गजेणे एहवागुरुनीतंवाकं एटलेज्ञानीगुरुधारवा अने वावन्नक० जि
 नमनियतिनामधगवी नेजवेत्रपाजप्रभुवन नमकितविनामाने एवागुरुनोसंगवजे
 अनेकुदगेनी जेअन्यमतिनेनोनगनरु एवाजपणिणामतेनमकितनीतदहणाजाण
 वी विग्यासानज्ज्ञाउ कयायहीणामद्वययगवि ॥ नम्मदिष्ठिविदुणा कयाविसुखंनपा
 वंति ॥ ७ ॥ अर्थ ॥ जेनावयथागनथीविम्यानेक्रोधादिआचारकयायजीत्यानेअनेगुदपां
 चमहाव्रतपाजउ पणनमकंतविनाउ तेजीवमांक्षपामेनही

हवेनमकिततनीवस्तुने तेविपेगायाकहेते गाथा ॥ नयजंगपमाणेहिं जो अप्यासा
 यवायजावेपां ॥ जाणडमांक्षनरुव तन्मादिष्ठिनोनेक ॥ ३ ॥ अर्थ ॥ नय तथा
 जंगेकरी तथाप्रमाणेकरी जेपोतानाआत्मानेजाणे उजवेन्याहादथापकंजाणे अ
 ने एमन्याहादपणेमांक्षनिरुमांक्षस्थानेपणजाणे परबन्नुने हेनजाणे जीवगुणउपा
 देयजाणे तेने तनरुनिजाणवां

हवेजीवस्वरूपयानरुवाने गायाकहेते ॥ अटंनिदोवजुमुदां निम्ममउताणदं
 तणनमगो ॥ नम्मिदिष्ठिउतंजिनं नद्वेणान्वयंनेमि ॥ ४ ॥ अर्थ ॥ ज्ञानीजीव एह
 बुध्यानकरे के हुंकारुं परपुत्रयोन्यानेहुं निश्चैनयजरीशुद्धुं अज्ञानमजयीन्यानेहुं
 निर्मजतुं ममतायीगिनहुं ज्ञानदर्शनयोन्यानेहुं हुंमागज्ञानमजनावनजिनहुं हुंमाग
 गुणमोहराहुं चेतनागुणनमाहरीननाउ हुंमागआत्मस्वरूपनेयायनो नदंकेमदकर
 रंहुं ॥ गाथा । निरजगंनिरजजयज देवजगाडयगडयगानं ॥ चेतनजगजगनिनम
 परमप्यानिवतनं ॥ ७ ॥ अर्थ ॥ स्वयंजनर्थगिन निरंजनहुं कजंरुगिनहुं अय

लके० पोतानास्वरूपयीकिवारेचलायमानथाउनही परमदेवतु जेनीआदिनयी तथा जेनोअतनयी चेतनालक्षणतु सिद्धसमानतुं मतसत्तामयीतु गाथा ॥ जीगदिसद्व पण सम्मत्तंसत्यधिगमोनाण ॥ तथेवसवारमण चरणएसोड्डमुररुपहो ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जीवादिकठडव्यजेवाठे तेवासद्वया तेसमकेत अनेठडव्यजेवाठे तेहवा गुणपर्याय सहितजाणे तेज्ञानजाणवु तेठडव्यजाणीने अजीनेठामे अने जीवना स्वगुणमा स्थिरथयीनेरमे तेचारित्रकहिये एज्ञानदर्शनचारित्र अक्षरतत्रयी तेमोक्षनो मार्गठे माटेएज्ञानदर्शनचारित्रनोयणोयत्नकरवो एरत्नत्रयीपामीनेप्रमादकरवोनही तिहानिश्वेयववहारनीगाथा ॥ नवियमग्गोमुक्को ववहारोपुन्नकारणोबुत्तो ॥ पढमो सवररूवो आसवहेउतउंचीउ ॥ ७ ॥

अर्थ निश्चैनयनोमार्ग ज्ञानसत्तारूप ते मोक्षनुकारणठे एटलेमोक्षठे अनेअव हारकियानयते पुण्यनुकारणकह्यो पहेजो निश्चैनयसवरठे अनेनिश्चैसवरनिश्चैनय तेएकजठे जूदानयी बीजोव्यवहारनय तेआश्रव नवाकर्मजेवानोहेतुठे एटलेउ नपुण्यकर्मनो आश्रवथायठे अनेअशुचिव्यवहारें अशुचकर्मनोआश्रवथायठे कोइ पुठेजे व्यवहारनय आश्रवनुकारणठे तो अमेव्यवहारनहीआदरसु एकनिश्चैमार्ग आदरसु तेनेउत्तरकहेठे ॥ गाथा ॥ जइजिणमपपवज्झह तामाववहारनधियएसु पहा॥ एकेणविणातिथ्य विक्कईअन्नेणउत्तच्च ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोजव्यप्राणी जोतमनेजिनमतनी चाहनाठे अनेजो तुमेजिनमतने इठोठो मोक्षनेचाहोठो तोनिश्चैनय अनेव्यवहारनय ठामशोनही एटलेवेदुनयमान जो व्यवहारनयचाजजो अनेनिश्चैनयसद्वजो जोतुमेव्यवहारनयउथापशो ताजिन शासनना तीर्थनोउष्ठेदथाज्ञो जेणेव्यवहारनय नमान्यो तेणे गुरुवदना जिनन कि तप पञ्चखाण सर्वनमान्या एम जेणेआचारउथाप्यो तेणे निमित्तकारणउथा प्यो अनेनिमित्तकारणविना एकजोउपादानकारण तेसिद्धनयाय माटे निमित्तकार णरूप व्यवहारनय जरमानवु अनेजो एकलोव्यवहारनय मानियें तोनिश्चैनय उ लप्पाविना तत्त्वनुस्वरूप जाणुजायनही माटेतत्वमार्ग अनेमोक्षमार्ग तेनिश्चैनय विना पामियेंनही अनेतत्वज्ञानविना मोक्षनयी एटलेनिश्चैविना व्यवहारनि फलठे अनेनिश्चैसहित व्यवहारतेप्रमाणठे तेनोदृष्टात जेमसोनानाआनूपणमा उपयातु अथयाकिणजोमिज्योहोय तेपणउर्चासोनानेजामेलेऽ राखियेठियें अनेजोतेकिणजो तथासोनोबुडूरियें तो सदुकोइसोनानेले पण कोइकिणजोजेक्यातु तेजीयेनही

तेम निश्चैनय मोनागमानने माटेनिश्चैनयमहित नर्वनजाते अनेनिश्चैनयविना स
वैश्रलेवेने माटेआगममां निश्चैव्यवहारूप मोक्षमार्गते तेरुह्यो.

बलीगरीरुपर मोक्षकरेनही तेविपे ॥ गाथा ॥ विज्ञानिज्ञानजायखउं जोई
हमेहुशरीर ॥ अथाजायेनिम्मजो जंपावंचवतीरं ॥ ९ ॥ अर्थ ॥ नयप्राणीएमचिंत
वेजे एशरीर ठीजजाउं निजजाउं दययइजाउं विणशीजाउं एमादरुं शरीरपुज्जजी
कते परवस्तुते तेएकदीवसैंमूकबुंते माटेरेप्राणी तुंआपणीआत्मानेनिर्मलपणेध्यावतो
संसारथी तरीनेकांगोपामीश॥गाथा॥एहिजअथासोपरमप्या कम्मविसेसोईजायोज
प्या॥इयमेदेवज्ञासोपरमप्यावदुत्तेअप्योअप्या ॥ १० ॥ अर्थ ॥ अहोनव्यजीव
एहीजअपणोआत्माते तेहुइवद्वने पणकर्मनेवशपडयो जन्ममरणकरेते पणएशरी
रमा जेजीवते तेदेवते परमात्माते माटेतुमे आपणोआत्माध्यावो तरणतारणजिहा
ज एथापणोआत्माजाते एमश्रीहेमाचार्यं वीतगगस्तोत्रमांरुह्योते य.परात्मापरज्यो
तिः परम परमेष्ठिनां ॥ आदित्यवर्णांतमस परस्तादामनंतियं ॥ १ ॥ सर्वेयेनोदमूल्यं
त समूला.क्षेत्रपादपाड्यादि ॥ अर्थ ॥ परमात्माते परमज्योतिते पंचपरमेष्ठीथी
पणअधिकपूज्यते केमकेपंचपरमेष्ठीतो मोक्षमार्गनादेखाडनारते पणमोक्षमांजवावा
लोतो आपणोजीवते अज्ञाननो मिटावनारते सर्वकर्मक्षेत्रनो खपावनारते एवो
आत्माध्यावो एहिजपरम श्रेयसुंकारणते हुइतेपरमनिर्मलते एहवोआत्माउपादेय
जाणीसदहे अनेजेवोपोताथी निरवाह्याय तेवोल्यागवैरागमांप्रवर्त्तं एटले धन तेपर
वस्तुजाणी सुपात्रनेदानआपे अनेइंदियनाविकारते कर्मबंधनाकारणजाणीपरिहरे शी
जपाले जेआहारते तेपुज्जजीरुपरवस्तुते शरीरपुष्टीनुंकारणते अनेशरीरपुष्टकीधायी इ
ंदियोनाविपयनोपोयथाय माटेतेपरस्यजावते अज्ञान संसारनुंकारणते माटेआहा
रनोल्यागकरयो तेनेतपकहियें तथापूजाते जेश्रीअरिहंतदेवे मोक्षमार्गउपदेश्यो
तेआपणोजाणो माटेआपणाउपकारीते तेउपकारीनी बहुमानसहित नक्तिकरियें
माटेश्रीअरिहंत देवाधिदेवनी पूजाकरवी एम दान शिल तप पूजा सर्व जीव अजी
वतुंस्वरूप उल्लख्याविनाजेकरतुं तेपुण्यरूप इंदियसुखनुंकारणते अनेजे जीवनेउपादेय
करी बांठाविनाकरणीकरते तेनिर्झरानुंकारणते एमदयापण श्रीनगवतीसूत्रमां साता
वेदनीकर्मनुं कारणते एटले सम्यक्ज्ञानीने सर्वकरणीतेनिर्झरारूपते अनेज्ञानविना
सर्वकरणी बंधनुंकारणते माटेज्ञाननो घणोअन्यासकरजो एजगवंतेंसीखामणदीधीते.

तथाज्ञाननुंकारण श्रुतज्ञानते तेनोवणोनावगखजो श्रीगणेशमां तथा उत्तरा
ध्ययनमां तथाजगवतीमां १ वाचना २ पठना ३ परावर्चना ४ अनुप्रेक्षा ५ धर्मक

था एसिज्ञाय जणग गुणगनुंफल मोक्षकहोत्रे सिञ्चायकरवायी ज्ञानावरणी
कर्मखपावे केमके वाचनायी तीर्थधर्मप्रवचन महानिर्लगायाय पुत्रगयी सत्रतया
अर्थशुद्धयाय मिथ्यात्वमोहनीयखपावे तेजेमजेम अर्थविचारपूत्रे तेमसमकितति
मेलयायअने अनुप्रेक्षते अर्थविचारता सातकर्मनीस्थितिना रसपातजाकरे अनतो
ससारखपावीने पातलोकरेतथाश्रुतज्ञाननीआरागनायो अज्ञानमिटे एगफजकहावे

माटे वाचवा तथा जणवानो षणोउद्यमकरजो केमके आजपाचमांआरामां का
५ केवलोनीयी तथा मनपर्यवज्ञानी अनेअवधिज्ञानीपणनयी एकमात्रश्रुतज्ञान ते
हिजआगमनो आराधकठे यत कठअम्हारिसापाणी इसमादोसद्वृत्तिया ॥ हाय
णाहकहहुंता नहुतोजइजिणागमो ॥ १ ॥ अर्थ ॥ हेजगवत अमसरिसापाणी
नी शीगतिथात जेअमेयाइसमपचमकालमा अवतारलीगे हाइतिखेवे अमेअनाय
बु जो जिनराजनाकहेता आगमनहता तोआजसुयान एटले आजआगमनानआ
धारवे माटेआगम अने आगमधर जे बहुश्रुत तेनोषणोपिनयकरवो आगममावि
नयनुफल तेसाजलबु अनेसाजलवानु फलज्ञानवे ज्ञाननुफलमोक्षवे एमआगम
सांजलीजेवायोग्यलेजो अयोग्यठामजो सदहणाशुकराखजो सदहणाते मोक्षनु
जवे एइयिसुखतोआजीवे अनतिवारपास्यावे एहवी जाति जन्म थोनी कोइरही
नयी जेआपणाजीवेनहीकरीहोय एजीवने ससारमाजमता अनतापुज्ज परावर्त्तमा
नयया पणधर्मनी जोगवायीमिलीनही तोहवेमनुष्यजव आवककुल निरोगशरीर प
चेइप्रगट बुद्धिनिर्मल एटलासयोगमल्या बलीश्रीरीतरागनीगणीनाकेहेनारा शुद्ध
गुरुनी जोगवाइपामीने अहोनव्यलोको तुमेधर्मनेविपे विशेषउद्यमकरजो फिरिथीए
वीजोगवाइ मिलवीडुर्जजवे माटेप्रमादकरशोनही एशरीर धन कुटुंब आपुपो सर्व
वचजवे कृष्णकृष्णठीजेवे माटे पाचसमगायकारणमल्या मोक्षरूपकार्य सिद्धकरबु
तेपचसमवायनानामरुहेवे १ काल २ स्वभाव ३ नियत ४ पूर्वकृत ५ पुरुषाकार
एपांचसमवायमाने तेसमकेतिवे एमाएकसमगाय उद्यापे तेहनेमिथ्यात्वीरुहिये एम
सम्मतिसूत्रमा कहोवे गाथा ॥ कालोसहानियइ पुवकयपुरिपकारणेपच ॥ सम
वाएसमत्त एगतेहोयमिउत्त ॥ १ ॥

अर्थ ॥ काजलविविदिना मोक्षरूपकार्य सिद्धयायनही एटलेकानसर्वनुकारणवे
जेकालें जेकार्ययवानोहोय तेकार्यतेकालेंथाय एकालसमवाय अगीकारकरीकह्यो
इहांकोइपुत्रेजे अनव्यजीव मोक्षकेमजतानथो तेनेउत्तरजे अजव्यनेकानमत्रे पण
अनन्यमास्वभावनयी तेयीमोक्षजायनही केमके काजस्वभाव एकेकारणजोइये त

वारेंफरिपुठुंजे नव्यजीवमांतो मोक्षेजवानोस्वजावठे तोसर्वनव्य केममोक्षलतान
थी तेनेउत्तर जे नियतके० निश्चैसमकितगुणजागे तेवारेंमोक्षपामे एदलेकाल
स्वजाव नियतएत्रणकारणमान्या तेवारेंफरिपुठुं जे समकितआदिकारणतो श्रेणी
कराजानेहता तोमोक्षकेमनययो तेनेउत्तर जे पूर्वकृतकर्मवणाहता अथवापुरुषाकार
ते उद्यमकळोनही फरीपुठुंजे शाजीनइप्रमुखें तो उद्यमघणांकीधो तेनुउत्तरजे
तेमनापूर्वकृत शुनकर्मस्वप्यानहता माटेपांचसमवाय मित्याकार्यनीसिद्धियाय ते
वारेंफरिपुठुंजे मरुदेवामाताने तोचारकारणमित्या पणपांचमो पुरुषाकारउद्यम
काइकीधोनही तेनेउत्तर जे रूपकश्रेणीचढवानो शुक्लप्यानरूप उद्यमकीधोते माटे
पांचसमवायमित्या मोक्षरूपकार्य सिद्धियाय.

जेवारें केवलज्ञानेकरीतर्वड्य जेमरह्याठे तेमदेखे एदले आकाशड्य लोका
लोकप्रमाणठे तेमांअलोकमां वीजुंड्यकोइनयी लोकाकाशनाएकेकप्रदेगें धर्मास्ति
काय अथर्मास्तिकायनो एकेकप्रदेशरह्योते तथाअनंताजीवना अनंताप्रदेशरह्याठे
अनंतापुंजपरमाणुरह्याठे कालनोसमय सर्वत्रवचेंते.

हवे ठड्यनीफरशनाकहेते धर्मास्तिकायना एक प्रदेगें धर्मास्तिकायना ठप्रदेश
फरस्याठे तेआवीरीते के चारदिशीनाचार अनेपांचमोनीचे ठछोकपर एठप्रदेशफर
स्याठे तथा एकमूलपोतेंप्रदेश एमसातप्रदेशनो संबंधते अनेधर्मास्तिकायना एकप्रदे
शने आकाशड्य तथा अथर्मास्तिकायना सातसातप्रदेश फरशेते तेएकमूलनाप्रदे
शने वीजाड्यनो मूलनोप्रदेशफरगं माटे सातप्रदेशनीफरगनाठे अनेधर्मास्तिकायना
एकप्रदेगें जीवपुंजना अनंताप्रदेशनी फरसनाठे अनेलोकनेअंतेजे धर्मास्तिकायना
प्रदेशठे तेने आकाशनीफरसनातो ठएदिशीनीते अनेएकमूलप्रदेशगुहां सातप्रदेश
नीफरसनाठे अनेवीजाड्यनी त्रणदिशीनीफरसनाठे एमसर्वड्यनीफरगनाठे अने
आकाशथी धर्म अथधर्मनीअवगाहना सूच्याठे धर्मअथधर्मड्यथीजीवनीअवगाहना
सूच्याठे जीवथी पुंजनी अवगाहना सूच्याठे.

एमठड्यना गुणपर्याय सामान्यस्वजाव ? ते अनेविंगेपस्वजावदशते तेथ्रीकेंवजी
नगवंत ज्ञानथीजाणे दर्शनथीदेखे तेग्यारनामान्यस्वजावकहेते ? अस्तिस्वजाव
१ नास्तिस्वजाव २ नित्यस्वजाव ३ अनित्यस्वजाव ४ एस्वजाव ५ अनेकस्वजा
व ६ जेदस्वजाव ७ अनेदस्वजाव ८ नव्यस्वजाव ९ अजव्यस्वजाव १० परमस्व
जाव एग्यारसामान्यजाव सर्वड्यमांठे एनामानउपयोग दर्शनगुणथीदेखे हवंद

शविशेषस्वभावकहेते १ चेतनस्वभाव २ अचेतनस्वभाव ३ मूर्तिस्वभाव ४ अमूर्ति
स्वभाव ५ एकप्रदेशस्वभाव ६ अनेकप्रदेशस्वभाव ७ शुद्धस्वभाव ८ अशुद्धस्वभाव
९ विज्ञावस्वभाव १० उपचरितस्वभाव एवमविशेषस्वभाव तेकोइकइव्यमाकोइकस
भावते कोइकइव्यमाकोइकस्वभाववन्धी एहानथीजाणे एटलेसिद्धनगवानलोकालोक
सर्वे ज्ञानोपयोगथीजाणीरह्याते दर्शनोपयोगथीदेखीरह्याते एहवाअनतगुणीअरूपी
सिद्धनगवानते तेसमान पोतानीआत्मानेजाणे उपादेयकरीध्यावे तेसमकेतजाणवो

॥ दोहा ॥

अष्टरुमैवनदाहके ॥ नएसिद्धजिनचद ॥ तासमजोअप्यागणे ॥ वदेताकोइव ॥ १ ॥
कर्मरोगउपधसमी ॥ ग्यानसुधारसवृष्टी ॥ शिवसुखामृतसरोवरी ॥ जयजयसम्यक्
दृष्टी ॥ २ ॥ एहिजसदगुरुशीखते ॥ एहिजशिवपुरमाग ॥ छेजोनिजग्यानाविगुण
फरजोपरगुणत्याग ॥ ३ ॥ ग्यानवृक्षतेवोजविक ॥ चारित्रसमकेतमूल ॥ अमरयग
मपदफजजहो ॥ जिनवरपदवीफूल ॥ ४ ॥ सवतसत्तरठिहुत्तरे ॥ मनसुद्धफागुणमा
स ॥ मोटेकोटमरोटमे ॥ वसतांसुखचोमास ॥ ५ ॥ सुविहितखरतरगमसुधिर ॥ पु
गवरजिनचदसूर ॥ पुण्यप्रधानप्रधानगुण ॥ पाठकगुणोपमूर ॥ ६ ॥ तासशिष्यपाठक
प्रवर ॥ सुमतिसारगुणवत ॥ सकलशास्त्रज्ञायकगुणी ॥ साधुरगजसवत ॥ ७ ॥ ता
सशिष्यपाठकप्रियुष ॥ जिनमतपरमतजाण ॥ नविककमलप्रतिबोधवा ॥ राजसाग
रगुरुजाण ॥ ८ ॥ ग्यानधर्मपाठकप्रवर ॥ शमदमगुणोयगाह ॥ राजहसगुरुगुरुस्तकि ॥
सहुजगरुतेतराह ॥ ९ ॥ तासशिष्ययागमरुचि ॥ जैनधर्मकोदास ॥ वेवचवआनवर्मे ॥
कीनोमयप्रकाश ॥ १० ॥ यागमसारोद्धारएह ॥ प्रारुतसस्कृतरूप ॥ मयकीयोवेवच
दमुनी ॥ ग्यानामृतरसकूप ॥ ११ ॥ कव्योइहांसदायअति ॥ दुर्गदासछुनचित्त ॥ समजा
वननिजमित्रकु ॥ कीनोमयपयित्त ॥ १२ ॥ धर्ममित्रजिनधर्मरतन ॥ नविजनसमकितव
ता ॥ शुद्धअमरपदउत्तरण ॥ मयकियोगुणवत ॥ १३ ॥ तत्वग्यानमयमययह ॥ जो
वेद्याज्ञाबोध ॥ निजपरसनासवजिग्ये ॥ श्रोतालहेप्रबोध ॥ १४ ॥ ताकारणवचचद
मुनी ॥ कीनोयागमग्रय ॥ नणसेगुणसेजेनविक ॥ लहेजेतेशिवपंथ ॥ १५ ॥ कय
कशुद्धश्रोतारुची ॥ मित्रजोएहसयोग ॥ तत्वग्यानश्रद्धासहित ॥ बलीकायनिरोग ॥
॥ १६ ॥ परमागमसुराचजो ॥ लहेसोपरमानद ॥ धर्मरागगुरुधर्मसा ॥ धरजोएसु
खरुद ॥ १७ ॥ मयकीउभनरगती ॥ सितपलफागुणमास ॥ जोमवारअरुतिजति
वि ॥ सफजफजीमनथास ॥ १८ ॥

आद्यागमसामां पेच १४८ नीलेन एमीमये चउदगजजोऊनोय्यजोतासा
नादिमान्ते नेत्रावीरीनेजे लोकनामय्यजागेअरुचकप्रदेशयी मांमीनेनादिनेजिदां
चउदराजजोऊनोअंतत्राये निदानांत तथा चउदगजजोऊनोअंतप्रदेगमकीनेपत्रेअ
लोकनीआग्निदेवी पणअजोऊनोअंतनयी माटेनादिअनंतअनुते.

नथापेच १४९ नी पेतीजेतमां श्रीनगयनीअत्रमांसुनगोय्यजुपदमो बीउनिदुनि
मिनउजणिउ॥इनांतईयणुउगो नाणुआउजिणयनेदिं ॥ एवीरीनेआगमसाम्नी जुदी
जुदीअणप्रतोमां सरपुंदनुंमाटेमपण तेमजजग्युंने पणवीजायणातंकाणे एजगव
तीनीमायदीशीनेनिहांतो सुनगोय्यजुपदमो बीउनिदुनिमिनउजणिउ तइउजनि
वितेसो एतविहिदांइअणुउगो॥एयोपाठते तैखगंजणापत्रे पत्रेवहुश्रुतरुहेतेखरं.

॥ इति श्रीआगमतारोद्धरमंथः समाप्तः ॥

॥ श्रीपरमगुरुभ्योनमः ॥

अथ श्रीदेवचंजकीकृतनयचक्रसारनुवालोबोधलिख्यते

मंगलाचरण

प्रणम्यपरमब्रह्मशुद्धानंदरसारूपदं ॥ वीरसिद्धार्थराजेंजनंदनंलो
कनंदनं ॥ १ ॥ नत्वासुधर्मस्वाम्यादिसंधंसदाचकान्वयं ॥ स्वगुरुन्
दीपचंजारख्यपाठकान्श्रुतपाठकान् ॥ नयचक्रस्यशब्दार्थकथनंलो
कज्ञापया ॥ क्रियतेवाजबोधार्थं सम्यङ्मार्गविशुद्धये ॥ ३ ॥

प्रशस्ति

श्रीजिनागमनेविपे १ इव्यानुयोग २ चरणकरणानुयोग ३ गणितानुयोग ४
धर्मकथानुयोग एचारअनुयोगकह्याते तेमां उड्य अने नवतत्व तेनागुणपर्याय स्व
जावपरिणमननेजाणुं तेइव्यानुयोग एवं पंचास्तिकायनुं स्वरूपकथनरूपते तेपंचा
स्तिकायमध्ये एकआत्मानामेअस्तिकायइव्यते तेआत्माअनंताते तेनामूलवेजेद
ते तेमां एकसिद्धनिष्पन्न सर्वकर्मावरणदोषरहित संपूर्णकेवलज्ञान केवलदर्शनादि
गुणप्रगटरूप अखंड अमल अव्यावाधानंदमयी लोकनेअंतेविराजमान स्वरूपजो
गी तेसिद्धजीवकहियें तेसिद्धतासर्वआत्मानो मूलधर्मते तेसिद्धतानीईहाकरवाने सि
द्धजगवंतनो यथार्थसिद्धपणो वंजखीने निष्पन्नसिद्धनोबहुमानकरवो अनेपोते
पोतानीनूले अगुहचेतनपणे परिणमतां वांघ्याजे ज्ञानावरणादिकर्म तेटालीने पो
तानीसंपूर्णसिद्धतानी रुचिकरवी एहीजहितसिद्धाते.

वलीवीजोजेद संसारीजीवनोते तेजेणे आत्मप्रवेक्षें स्वकर्त्तापणे कर्मपुज्जननेय
ह्या जेनेकर्मपुज्जनलोलीजावते तेमिथ्यात्व गुणगणार्थीमांढीने अयोगीकेवली गु
णगणाना चरमसमयपर्यंत सर्वसंसारीजीवकहियें तेनावलीवेजेदते एकअयोगी वी
जासयोगी तेसयोगीनावेजेद एकसयोगीकेवली वीजासयोगीउद्यस्य उद्यस्यनावेजेद
एकअमोही वीजासमोही समोहीनावेजेद एकअनुवितमोही वीजाउदितमोही उ
दितमोहीनावेजेद एकसुदममोही वीजावादरमोही वादरमोहीनावेजेद एकत्रेणीवं

त बीजाश्रेणीरहित श्रेणीरहितनावेचेद एकसयमीविरति बीजाश्विरति अ
विरतीनावलीवेचेद एकसमकेति बीजामिथ्यात्वी मिथ्यात्वीनावेचेद एकग्रथिचेदी
बीजाग्रंथिअचेदी ग्रथिअचेदिनावेचेद एकजव्य बीजाग्रजव्य तेमां अजव्यजीवोतु
तो दलजएवोहोय जेश्रुतअन्यासपणकरे तथा इव्ययीपचमहाव्रतयादरे पणप्रा
त्मधर्मनायथार्थ अक्षाविनापेहेलोगुणगणो किवारेभूकेनही माटेएजीवो तेसिद्ध
दपामवानेयोग्यनही तेअजव्यचोथेअनतेरे

बीजाजव्य तेजेसिद्धपणानेयोग्यते जेनेकारणयोगमिले पलटणपामे तेजव्य
जीवो अजव्ययीअनतगुणाते तेमय्येकेइकजव्यसामग्रीयोगपामी ग्रथिचेदकरीने स
मकितपामे अनेकेटलाएकजव्यतो सामग्रीनेअनारवें समकितपामेजनही उक्तचविशे
पणवत्या सामग्रीअजावाउं ववहारराशिअप्यवेशाउं ॥ जवावितेअणता जेसिद्ध
हनपावति ॥ १ ॥

पणतेजव्यजीवोमां योग्यताधर्म उतोते तेमाटेजव्यकहियें जेजीवमिथ्यात्वतनी
ने छुद्धयथार्थ आत्मपरोव्यापकरह्यो तेजमारोधर्म अनेजेथीते आत्मसत्तागतथ
र्मप्रगटे तेसाधनधर्मवेचेदेते एकवायणापुंठलादि वदननमनादि पडिलेहणप्रमाह्वा
दि जेटलीयोगप्रवृत्ति ते सर्वइव्ययी साधनधर्मकहियें तेजावधर्म प्रगटकरवाने जेकरे
तेनेकारणरूपते इव्यतेजेजावनुकारण कारयासेदव इतिआगमवचनात् ॥

अनेजेउपयोगादि पोतानाह्योपशमजावे प्रगट्याजे ज्ञानवीर्यादिगुण तेपुज्जना
नुयायीपणाथीटाजीने छुद्धगुणीजेश्रीअरिहत् सिद्धादिक तेनाछुद्धगुणने अनुयायी
करवा अथवाआत्मस्वरूप अनतगुणपर्यायरूपतेने अनुयायीकरवा तेजावधीसाध
नधर्मजाणवो एआत्मानुपजाववानो उपायते

जिहालगेआत्मानुछुद्धस्वरूप चिदानवधन तेसाध्यमानथी अनेपुज्जलसुखनीआ
शायें विप गरल अन्योन्य अनुष्ठान जेकरबु ते ससारहेतुने माटे साध्यतापेक्षणे
स्याद्धअर्थायें साधनकरबु एहिजमार्गते अने एमार्गनीजे प्रतितरुचि ते सम्यक्त
कहियें तेसम्यक्तग्रथिचेदकखोपामये तेग्रथिचेदतो त्रणकरणकरेतोजडे तेत्रणकरण
जीवकरे तेवारेंसम्यक्दर्शनपामे तेत्रणकरणमां पेहेलुयथाप्रवृत्तिकरण बीजुअपूर्वकर
ण त्रीजुअनिवृत्तिकरण एकरणसर्व सङ्गीपचेंडीकरे तेमांअग्रमयथाप्रवृत्तिकरणतेनव्य
तथाअनव्यपणकरे कोईकजीवअनतिवारकरे तेयथाप्रवृत्तिकरणनु स्वरूपलखियेंतये

सर्वकर्मनी उत्कृष्टस्थितिना वाधनारजीवने सक्तेशयणोतेमाटे यथाप्रवृत्तिकरणक
रेनही उक्तचविशेषावश्यके उक्तोसत्तिनलप्रह नयणाएएसुपुत्रलक्षाए॥सबजहन्नविशु

विन लप्प्रङ्गेण पुव्वपडिवन्नो ॥ १ ॥ माटे कम्मनी उत्तुष्टस्थितिनो वांधनारजीव ते चारस्ता मायकनी जानन पामे अने जे जीवसात कम्मनी जयन्यस्थिति वांधे ते जीवतो गुणवंत जठे एरीतठे माटे जे वारे एक कोडा कोडी सागरोपम पयोपमने असंख्यात में जागे उणी स्थिति वांधतो होय ते यथाप्रवृत्तिकरणकरे जे जीव कर्मरूपणारूपशक्तिपाम्यो नहता ते शक्तिपाम्यो तेने यथाप्रवृत्तिकरण कहिये उक्त चनाये येन अनादितं तिष्ठ प्रकारेण प्रवृत्त कर्मरूप पंक्रियते अनेनेतिकरण जीव परिणाम एव उच्यते अनादिकालात् कर्मरूपणप्रवृत्तावध्य वस्ताय विज्ञेपो यथाप्रवृत्तिकरणमित्यर्थः

द्वयोपशमीचेतनावीर्यं जेतं सारनी असारता जाणे संसार ड. खरूपकरी जाणे ते यी परिग्रह गरीरची खरे उद्देगें उदासीनता परिणामे करी सात कर्मनी स्थिति अनेक कोडा कोडी नाथो कडा असंख्याता जे सत्ता मां हता ते खपावे नेकां इक उणी एक कोडा कोडी राखे एयथाप्रवृत्तिकरण आत्मा अर्चन विचारकरे पण ग्रंथिचेद करी शकेन ही एकरण ते गिरिनद्रीने विचें आव्युं पापाणते घंचना यो लनारूप चालवे करीने जेमसहेजे झुंहालो थाय अने कोइक आकार पकडे तेमजन्ममरणादि ड. खने उद्देगें अनाजोगधीज नववैरागें जीव यथाप्रवृत्तिकरणकरे एहिज जीव कोइ करीतें वैराग्ये विचारे जे नवव्रमणते ड खते एसंयोग वियोगादि असारठे पण कांइक ज्ञानानंदादिते सारठे एहवीगवे पणाकरनारो जीव ते यथाप्रवृत्तिकरण करीने अपूर्वकरणकरे इहां कोइ पुत्रे जे नव्यनेतो पलटण योग्यताठे पण अजय्य जीव केमकरे तेनुं उचर जे तीर्थं करनक्ति मां जे देवतानी महिमा तथा लोक सन्मानादिक ठे खीने पुण्यनी वांठाये देवत्तराज्यादिक ज्ञान इष्टाये इग्यार अंग तथा बाह्य पंचमहाव्रतादि पामे पण तेने सस्यक्तन होय जे पुज्जानि जाणीठे तेने गुणस्पर्शन थाय उक्त चमहानाये ॥ अर्हं शत्रि विजृंति मति शयवतां दृष्ट्वा धर्मादेव विवक्षित्कारो देवत्तराज्यादय प्राप्यंते इत्येवं ममुत्पन्नबुद्धेरनव्यन्यापि देवनरं जादि पदेहया निवाण भ्रक्षरहित कष्टानुष्ठानं किंचिदंगीकुर्वतो ज्ञानरूपस्य श्रुततामायकमात्रजाचेपि सम्यक्तादिलान श्रुतस्य नवव्येवेति ॥ एरीतें थारवु.

तथा अपूर्वकरण अने अनिवृत्तिकरणनो अधिकार जेम आगमसारमां लख्योठे तेजपरमाणे इहां पण जाणवो इमत्रणकरण करीने उपशम अथवा द्वयोपशम अथवा द्वाहयक सम्यक्ते जाणवो अने आत्मप्रवेगें वर्तमाने सम्यक्दर्शनगुणनो रोधक एहवो मिथ्यात्वमोह प्ररुतिना विपाकोदयने टलवे करीने जे सम्यक्दर्शनगुणनी प्रवृत्ति थाय तेथीय यायेपणे निर्द्वारमहित जाणवणो प्रवर्त्ते ते जीवने इयानुयोगें तत्वज्ञान प्रगटे तेथी जे आत्मगुण प्रगटे ते आत्मगुणरहणाये ज प्रवर्त्ते एहवी स्वरूपानुयायी

आत्मगुणनीप्रवृत्ति तेहनेधर्मकरीसद्दे तेमाटेस्याद्वादपरिणामी पंचास्तिकायते ते
स्याद्वादरूपज्ञान तेनयज्ञानेथाय माटेनयसहितज्ञानकरबु तेनयज्ञानप्रतिदर्शनते
अनेनयनीअनतताठे उक्तच जावझ्याउपपत्त्या ताउझ्याचेवहुतिनयवाया ॥ तेजे
पूर्वापरसापेक्षनही ते कुनयकहिये अने सर्वसापेक्षपणेवर्तते तेमुनयकहिये तेमूजसात
नयठेतेनुस्वरूपअल्पमात्रलखियेठेये

नयतेज्ञानगुणनुं प्रवर्तनठे जेकारणेएकइव्यमध्येअनताधर्मठे तेएकसमयें श्रुतो
पयोगमा आवेनही स्यामाटेजेश्रुतज्ञाननो उपयोग असख्यातसमयेंथाय अनेव
स्तुमध्येतोअनताधर्म एकसमये परिणमतापामिये तेवारेंश्रुतज्ञान सत्यथायनही ते
माटेनयेकरीजाणे तथायद्यपिकेवलीनोउपयोग एकसमयींते तेमाटेजाणवामां नय
नुकार्यकेवलीने पडेनही पणवचनेकहेतां केवलीनेपणनयेकरीरुहेदुपडेकारणकेवचन
तोकमेबोलायठे अनेवस्तुधर्मअनताएकसमयकालेंते तेमाटेनयेंकरीरुहे वलीजिनन
इगणीह्माश्रमणपूज्यकहेते

जीवादिइव्यमांजेगुणठे तेअनतस्वभावीते गुणनीवृत्ति तेनुपरिणमन तेनीप्रवृत्ति
तेमांजेसमयेकारणता तेसमयेजकार्यता इत्यादि अनेकपरिणतिसहितठे तेथीको
इकरीतें सर्वनु निन्नानिन्नपणे ज्ञानथाय तेनयथीथाय माटेसमकितरुचिजीवने नय
सहितज्ञानकरबु जे एटलाधर्म सर्वइव्यमध्ये रह्याठे माटे प्रथमतो श्रीगुरुठपापी
इव्य गुण पर्याय उलखावेठे एपीठिकाकही हवेमूलसूत्रनाअर्थनु व्याख्यानकरेठे

श्रीवर्द्धमानमानम्य स्वपरानुग्रहायच ॥ क्रि
यतेतत्त्वबोधार्थं पदार्थानुगमोमया ॥ १ ॥

अर्थ ॥ श्रीके० गुणनीशोचा अतिशयशोचायेंविराजमान एह्वाश्रीवर्द्धमान अ
रिहत शासननानायक तेप्रतेंअत्यंतपणे नमीने नमस्कारकरीने पोतानोमानमूकीत्र
णयोगसमावी गुणीनेअनुजायीचेतनानुकरबु तेनेनमबुकहियें तेपण स्वके० पोता
ने अने परजेशिष्यअथवाश्रोतादिकने अनुग्रहके० उपकारने सारु तत्वके० यथार्थव
स्तुधर्मतेने बोधके० जाणवानेअर्थ पदार्थके० धर्मास्तिकायादिक ठमूलइव्य तेनो अ
नुगमके० साचोपरुपवो ते क्रियतेके० करियेंठेये

जगतमामतांतरीउ इव्यनेअनेकपणेकहेठे तिद्दानेयायिक सोलपदार्थकहेठे वे
शेरिक सातपदार्थकहेठे वेदातिसांग्य एकपदार्थकहेठे मीमांसक पांचपदार्थकहेठे
पणतेसर्वमिप्याठे तेषोपदार्थनु स्वरूपजाणुनधी अनेश्रीअरिहत सर्वज्ञप्रत्यक्षज्ञा

नी ते एकजीवअनेपांचअजीव एरीतेठपदार्थकहेते इहांकोइपुढे जेनवतत्वरूपनवप
दार्थकह्यावे तेकेम तेनेउत्तर जे एकजीव बीजोअजीव एवेपदार्थतोमूलने अने शेप
सांततत्वतो जीवअजीवनो साधकबाधक शुद्धअशुद्ध परिणतिनीअवस्था निन्नउल
खाववानेकह्यावे.

श्लोक इव्याणांचगुणानांचपर्यायाणांचलक्षणं ॥
निक्षेपनयसंयुक्ततत्त्वेदैरलंकृतम् ॥ तत्रतत्त्वनेदप
र्यायेव्याख्यातस्यजीवादेर्वस्तुनोच्चावःस्वरूपतत्वं

अर्थ ॥ इयना गुणना तथा पर्यायना लक्षणजेउलखाण तेनिक्षेपेंकरी तथा
नयेंकरीयुक्ततत्त्वनाचेदंसहितकहुंनुं तत्रके० तिहांजिनागमनेविषे तत्वजेवस्तुस्वरूप
नेद तेनाजुडाजुडानेदपर्याय तेमांरह्याजेधर्म एटलाप्रकारे व्याख्याके० अर्थनुंकहेवुं
तेणेकरीने यथार्थ व्याख्यानथाय तिहांतत्वतुंलक्षणकेहेवे व्याख्यानकरवायोग्य जे
जीवादिकवस्तु तेनोमूलधर्म तेवस्तुनुंस्वरूपतत्वकहिये जेमकंचननुंस्वरूप पीत गुरुस्नि
ग्धतादि तथाएनुंकार्यआचरणादिक अने एहनुंफलते एहथीअनेकजोग्यवस्तुआवे
एमजीवनुंस्वरूप ज्ञानदर्शनचारित्रादिअनंतगुण तथाजीवनुंकार्यसर्वजावनुंजाणवुं
प्रमुखएरीते अनेदपरेंरह्याजेधर्म तेसर्ववस्तुनुंतत्वकहिये.

येनसर्वत्राविरोधेनयथार्थतयाव्याप्यव्यापकत्वावेनलक्ष्यतेव
स्तुस्वरूपतत्त्वलक्षणं तत्रइव्यनेदायथाजीवाअनंताकार्यनेदे
नत्वावेनानवति द्वैत्रकालत्वावेनानामैकसमुदायित्वंइव्यत्वं

अर्थ ॥ हवेजलक्षणकहेते जेगुणेकरीतर्वइव्य स्वजातिमां अविरोधिपणे यथार्थ
पणे ? अतिव्याप्ति १ अव्याप्ति असंनवादिदोषरहित वस्तुजेव्याप्य तेहनेविषे व्या
पकपणेलखिये जाणिये तेनेवस्तुनुंलक्षणकहिये तेजलक्षणवेप्रकारनुंते एकलिंगवाह्य
आकाररूप अने बीजुं वस्तुमांरह्याजे स्वरूपते एवेनेदवे तेमांजिंगथीतो गायनुंलक्षण
जेशान्वलहितपणो तेवाह्यआकाररूपलक्षणते एवाह्यलक्षणेजेउलखाणकरे तेवा
चालते अनेजेवस्तुनेधर्मउलखाय तेस्वरूपलक्षणकहिये जेमचेतनालक्षणतेजीव त
थाचेतनारहिततेअजीव इत्यादिकलक्षणो लक्षणस्वरूपजाणवो एमअनेकरीतेजाणी
सेवो नेदाअ हवेनेदनुंस्वरूपकहेते वक्तव्यवस्त्वंगा के० जेवस्तुअनकरताहोय तेहना
चारनेदवे तत्रइव्यनेदाके० तिहाइव्यनानेदमूलजलक्षणे सरिखापणपिप्रमाणेजुडावे ते

इयथीचेदकहिये यथाके० जेम सर्वजीवजीवत्वसामान्ये सरिखाठे पणजीवनी
वप्रते पोतानागुणपर्यायनो पिरुपणोजुदोठे कोइनुकोइमानिजिजातोनी तेमाटे
जीवग्रनताइव्यनिन्नपणे तेमजग्रजीवग्रनताइव्य निन्नपणे एमपुज्जपरमाणुप
ण जडतारूपपणेसरिया पणसर्वपरमाणुआजूदाइव्यठे जेकालेंपूठिये तेकाजें एटजा
नाएटजाने कोइकाळेंपटेनही तेमनवोवधेनहीए सर्वइव्यथी चेदजाणवो

हवे क्षेत्रांगा क्षेत्रथीचेदते जेविस्तरेतोजूदोक्षेत्रथवगाहीनेरहे जेमजीगवि
इव्यनाप्रदेश अरगाहनायमेंजूदाठे पणइव्यथीजूदापडेनही सलग्नपणेरहे गुणपर्या
यपरप्रदेश अग्रनताठे तेगुणपर्याय एकप्रदेशमूकीबीजाप्रदेशमाजायनही पर्यायवि
जाणणनो अनेप्रदेशनो अग्रगाहगरिखाठे पणतेपर्यायअग्रनतानिन्नठे अनेजेअग्रनताप
यांयमजीने एकार्यकरेतेकार्यनेगुणकहेते श्रीरीतरागसर्वज्ञएमकहेते एक्षेत्रथीचेदते

एतस्मिन्मा उत्पादययरूप पर्यायपजटानुमान तेसमयकहिये जेटलोउत्पादय
यतयाअगुणागुनीहानिरुद्धिने परिणमतानुमान तेसमयकहिये अनेतेथीरीजीपरिण
मायड तेजीचागमय एमजेअग्रनतिअतीतप्रवृत्तियड तेवर्त्तमानप्रवृत्तिनीपरपारूप
जाणरी अनेआगामिकयागेते कार्यरूपेंयोग्यतारपजाणवी अतीतकाजनो तयाअ
रागागानो कोइदिगातोनीअनेपिरुप पचास्तिकायनु वर्ततोजेपरणमनतेनुमान
तेरागमिने तेनेगमयचेदते बीजागानरूपचेदकहिये ते जेपर्यायनिन्ननिन्नकार्यकरे
तेगार्यनेदनिन्नपणांने तेमाटेयोयोनाराथीचेदकहिये हवेइव्यनुज्जरुणकहेते तेक्षेत्र
था अग्रनताग्रनतेचेद तेमनुणगामिनिनेपिरुपणे एकाधारपणे समुदायीपणेर
हेतु तेइव्यरुद्धि

तत्रैकस्मिन्ऽव्ये प्रतिप्रदेशे स्वस्वैककार्यकरणमामर्थ्यरू
पाअग्रनताअविजागरूपपर्याया स्तेपाममुद्रायोगुण ॥ निन्न
कार्यरूपेणमामर्थ्यरूपाजिन्नगुणस्यपर्याया एवगुणाअप्य
नता प्रतिगुणप्रतिदेशपर्यायाअविजागरूपा अग्रनतास्तु
एता प्रायोजितितेचास्तिरूपा प्रतिअस्मिन्निअग्रनतास्मतां
नतगुणा मामर्थ्यपर्याया

अथ ' हरेणुननुनकणकहेते निदा गुणानामामउद्व इतिअचनात् एरइयन
शिरे मन्त्रक एवअनानो एरनागाप्रमुख कार्यरूपांनु जनेमामर्थ्य एता अग्र

तासूत्रा जेनां अविनागके० वीजोत्पेदनयाय एवाविनागनो जेनमुदाय तेनेगुणक
 हिये जेमएरुदोर्गो सोतांतणानोकथो तेसोतातणा तोअविनागपणो ठतापर्यायने
 तेदोरडाथीअनेककार्यथाय अनेकवस्तुबंधाय अने अनेकनेआधारग्याय अनेरुवेटण
 पाय तेनेसामर्थ्यपर्यायकहिये ठतिरूपजेपर्याय तेतोवस्तुरूपठे अने सामर्थ्यपर्याय
 तो प्रवर्त्तेनरूप कार्यरूपठे तेठतिपर्यायनो समुदाय तेनेगुणकहिये ठतिपर्यायनाअ
 विनाग तेयोगस्थान समयस्थानमां कह्योजठे अने निन्नके० जुद्रोकार्य करवानुं जे
 मांसामर्थ्यहोय एवाअविनागरूप आत्मप्रदेजें वर्तता पर्याय तेनिन्नके० जुद्रागुणना
 पर्यायजाणवा जेम जेअविनाग परिणामालंबनरूपकार्य सामर्थ्यरूप तेनोसमुदाय ते
 वीर्यगुण एमज जाणवारूपसामर्थ्यठे जेमा एहवाजे अविनागपर्यायठे तेनो समुदा
 य ते ज्ञानगुण तेवागुण एकइच्चनेविपेअनंतताठेतेएकगुणना प्रदेजें प्रदेजें पर्यायअ
 विनागरूप अनंतताठे अनेसर्वप्रदेजें सरिखाठे तथापंचास्तिकायमध्ये एकअगुरुलघु
 पर्यायनोचेद तरतमठे तथापुजजपरमाणुंमध्ये कालजेठें अथवाइच्चजेठें वर्णादिक
 नापर्यायनो तरतमयोग ते थोडावणापणोठे तेपर्यायअस्तिरूपठे सशठताठे कोइ
 पर्यायइच्च्यंतरमां जातोतथी प्रवेशांतरमांण जातोतथी तेठतिपर्यायथी सामर्थ्य
 पर्याय अनंतगुणाजाणवा तेकार्यरूपठे तथाचमहानाय्ये यावंतोइयास्तावंतएव
 ज्ञानपर्याया. तेचअस्तिरूपाः प्रतिवस्तुनिअनंततातोअनंतगुणा.सामर्थ्यपर्याया.

तत्रज्व्यलक्षणं उत्पादव्ययध्रुवयुक्तं सत्तलक्षणंज्व्यं ए
 तत्ज्व्यास्तिक पर्यायास्तिक उचयनयापेक्षयालक्षणं ॥
 गुणपर्यायवत्ज्व्यं एतत्पर्यायनयापेक्षया अर्थक्रियाका
 रिज्व्यं एतत्तलक्षणंस्वस्वशक्तिधर्मापेक्षया धर्मास्तिका
 य अधर्मास्तिकाय आकाशास्तिकाय पुजलास्तिकाय
 जीवास्तिकाय कालश्चेति

अर्थ ॥ हवेवलीइच्चनुमुख्यलक्षणकहेठे उत्पादके० नवापर्यायनुंउपजनुं अ
 यके० पूर्वपर्यायनुंविणसनुं अनेध्रुवके० नित्यपणो एतीनपरिणमनपणं सर्वदाजेप
 रिणमे तेनेइच्चकहिये एटलेतेहिजगुणकारणकार्य वेधमंसमकालेंपरिणमेठे कारण
 विना कार्यथायजनही अनेकार्यकरेनही तेकारणपणसमजनुंनही जेउपादानकार
 ण तेहिजकार्यथायठे तेकारणतानोव्यय अनेकार्यतानुंउपजनुं समकालेंथायठे वली

इय्यथीनेदकहिये यथाके० जेम सर्वजीवजीवत्वसामान्ये सरिखाते पणजीवजी
यप्रते पोतानागुणपर्यायनो पिरुपणोज्जुदोते कोइनुकोइमाजिजिजातोनी तेमाटे
जीवयनताइयनिन्नपणे तेमजयजीवयनताइय निन्नपणे एमपुज्जपरमाणुप
ण जडतारूपपणेसरिसा पणसर्वपरमाणुआज्जुदाइयते जेकालेंपूठियें तेकालें एटजा
नाएटजाते कोइकालेंपटेनही तेमनवोवधेनहीए सर्वइय्यथी नेदजाणवो

हरे क्हेप्रागा क्हेत्रथीनेदते जेविस्तरेतोज्जुदोक्हेत्रयवगाहीनेरहे जेमजीवादि
इय्यताप्रदेश अयगाहनाधमैज्जुदाते पणइय्यथीज्जुदापडेनही सजग्रपणेरहे गुणपर्या
यपरप्रदेश अयनताते तेगुणपर्याय एकप्रदेशमूकीबीजाप्रदेशमाजायनही पर्यायवि
जागण्ठनो अनेप्रदेशनो अयगाहसरिखाते पणतेपर्यायअनतानिन्नते अनेजेअनताप
र्यायमनीने एकरायेकरेतेकार्यनेगुणकहेते श्रीरीतरागसर्वज्ञएमकहेते एक्केत्रथीनेदते

एकअमुमा उत्पादय्यरूप पर्यायपलटवानुमान तेसमयकहिये जेटलोवत्पादय्य
यनयाअगुरुनयुरीहानिरुद्धिने पणिमतानुमान तेसमयकहिये अनेतेथीबीजीपरिण
मयय तंत्रीजागमय एमजेअनतिअतीतप्रवृत्तियऽ तेवर्त्तमानप्रवृत्तिनीपरंपरारूप
जाणरी अनेअगामिकयासेते कार्यरूपेयोग्यतारूपजाणरी अतीतकालनो तथाअ
गगतारानो गंडिगजोनवीअनेपिरुप पचास्तिकायनु वर्ततोजेपरणमनतेनुमान
तेरापरिणियें तेनेममयनेदते त्रीजोकरानरपनेदकहिये ते जेपर्यायनिन्ननिन्नकार्यरु
तेरापनेइतिन्नपणाते तेमाटेचायोनाअथीनेदकहिये हवेइय्यनुनदणकहेते तेद्वेअ
राअनेनारनाजेनेद तेमनुएकतामिनिनेपिरुपणे एकाधारपणे समुदायीपणो
हेनु तेइय्यरहियें

तत्रैरुम्मिन् उच्ये प्रतिप्रदेशे त्वस्वएककार्यकरणसामर्थ्यरू
पाअनताअभिजागरूपपर्याया स्तेपासमुदायोगुण ॥ निन्न
कार्यरूपेणमामर्थ्यरूपाजिन्नगुणस्यपर्याया एवगुणाअप्य
नता प्रतिगुणप्रतिप्रदेशपर्यायाअभिजागरूपा अनतास्तु
एता त्रार्याजनिनेचास्मिरूपा प्रतिअस्तुनिअनतास्ततो
ननगुणा मामर्थ्यपर्याया

अर्थ ॥ एतेगुणनुनदणकहेते तिन गुणानामामउदव इतिअनतात् एरइय्यन
तिं मयसंश्रयनपणनो एकरागसामुय कार्यरूपानु जेनेमामर्थ्यते एता अन

तासूक्ष्म जेनो अविजागके० बीजोतेदनथाय एवाविजागनो जेसमुदाय तेनेगुणक
हिये जेमएकदोरडो सोतांतणानोकखो तेसोतांतणा तोअविजागपणे उतापर्यायते
तेदोरडाचीअनेककार्यथाय अनेकवस्तुबंधाय अने अनेकनेआधारथाय अनेकवेदण
थाय तेनेसामर्थ्यपर्यायिकहियें ठितरूपजेपर्याय तेतोवस्तरूपते अने सामर्थ्यपर्याय
तो प्रवर्त्तनरूप कार्यरूपते तेठतिपर्यायनो समुदाय तेनेगुणकहियें ठतिपर्यायनाअ
विजाग तेयोगस्थान समयस्थानमां कह्योजते अने निन्नके० जुदोकार्य करवानुं जे
मांसामर्थ्यहोय एवाअविजागरूप आत्मप्रदेशें वर्तता पर्याय तेनिन्नके० जुदागुणना
पर्यायजाणवा जेम जेअविजाग परिणामालंबनरूपकार्य सामर्थ्यरूप तेनोसमुदाय ते
वीर्यगुण एमज जाणवारूपनामर्थ्यते जेमां एह्वाजे अविजागपर्यायते तेनो समुदा
य ते ज्ञानगुण तेवागुण एकड्यनेविपेअनंतातेतेएकगुणना प्रदेशें प्रदेशे पर्यायअ
विजागरूप अनंताते अनेसर्वप्रदेशें सरिखाते तथापंचास्तिकायमध्ये एकअगुरुलघु
पर्यायनोचेठ तरतमते तथापुज्जपरमाणुमध्ये कालनेदें अथवाड्यनेदें वर्णादिक
नापर्यायनो तरतमयोग ते थोडायाणापणोते तेपर्यायअस्तिरूपते सदाठताते कोड
पर्यायड्यांतरमां जातोनाथी प्रदेशांतरमांपण जातोनाथी तेठतिपर्यायथी सामर्थ्य
पर्याय अनंतगुणाजाणवा तेकार्यरूपते तथाचमहाजाप्ये चावंतोडोयास्तावंतएव
ज्ञानपर्यायाः तेचअस्तिरूपाः प्रतिवस्तुनिअनंताततोप्यनंतगुणा.मामर्थ्यपर्यायाः

तत्रड्यलक्षणं उत्पादव्ययध्रुवयुक्तं सत्लक्षणंड्यं ए
तत्ड्य्यास्तिक पर्यायास्तिक उजयनयापेक्षयालक्षणं ॥

गुणपर्यायवत्ड्यं एतत्पर्यायनयापेक्षया अर्थक्रियाका
रिड्यं एतत्लक्षणंस्वस्वशक्तिधर्मापेक्षया धर्मास्तिका
य अधर्मास्तिकाय आकाशाम्तिकाय पुज्जलास्तिकाय
जीवास्तिकाय कालश्चेति

अर्थ ॥ हवेवज्रीड्यनुंमुखजक्षणरुहेते उत्पादके० नवापर्यायनुंउपजवुं अ
यके० पूर्वपर्यायनुंविणमनुं अनेध्रुवके० नित्यपणो एतीनपणिमनपण नर्वदाजेप
रिणमे तेनेड्यकहियें एटजेनेहिजगुणकारणकार्य वंयमंसमकाजेपणिमने कारण
विना कार्यथायजनही अनेकार्यकरेनही तेकारणपणममजवुनही जेउपादानकार
ण तेहिजकार्यथायते तेकारणनानांअय अनेकार्यतानुंउपजवुं नमकाजेअयते वज्री

कारणपणोपण समयेसमयेनवोनवोते अनेकार्यपणोपण समयेसमयेनवोनवोते ते
माटेकारणपणानोपणउत्पादव्ययते अनेकार्यपणानोपण उत्पादव्ययते अनेगुणपि
मपणे इव्याधारपणेध्रुवते एवीपरिणतियेपरिणमे ते सत्क० ततिवतइयजाण
वो एटले एलक्षणते इव्यास्तिकनय तथापर्यायास्तिकनय एवेजेलासेनेकखोने
जे ध्रुवपणो ते इव्यास्तिकयर्मग्रहाते अनेउत्पादव्यय तेपर्यायास्तिकयर्मग्रहाते ते
माटेएलक्षणसपूर्णेते एतत्त्वार्थकारकनुगम्यते

तथावलीवीजुलक्षण तत्त्वार्थमांजकसुते एरुइव्यमा वइमा स्वकार्यगुणोवर्तमा
नतेगुण अने पर्यायते गुणनुकारणनूत इव्यनुनिन्ननिन्नकार्यपणे परिणमे इव्यगुण
एवेहुने स्वाश्रयीपणेपरिणमन तेवेतेजेमा तेइव्यकहिये एटलेगुण तथापर्यायवत तइ
व्यकहिये तेइव्यएकनावेखमथायजनही एमूलइव्यनुजक्षणते अनेजेघणापरमाणुना
खधनेइव्यमान्योते तेउपचारेजाणवो जेनीपरिणतित्रणकालमध्येतेरु पनेत्यजेनही ते
इव्यपोतानीमूलजातत्यजेनही जेनेयगुरुलघुनु पइगुण हानिवृद्धिरूपलक्षण चक्रए
कगोफिरे तेएकइव्य अनेजेने जूदोफिरे ते निन्नइव्यकहिये एटले धर्म अथधर्मआकाश
ए एक एरु इव्यते अनेजीउ असख्यातप्रदेशरूप एकअखडइव्यते एवा जीवसर्वजा
कमध्येअनताते तेजीवसिद्धमावधेते अनेससारीपणामाउगथायते पण सर्वसख्यामा
घटता वयतानथी तथापुज्जपरमाणु एकआकाशप्रदेशप्रमाण एरुइव्यते तेवापरमाणु
सर्वजीवथी तथा सर्वजीवनाप्रदेशथी पण अनतगुणाइव्यते स्कधपणे अथवा बुदा
परमाणुपणे वधेतथा घटीजाय पण परमाणुपुज्जपणे जेसख्याते तेमावधताघटता
नथी एनिश्चयनयथी लक्षण कसु

हवेव्यवहारनयथीलक्षणकहेते अर्थजे इव्यतेनीजे क्रियाके० प्रवृत्तितेनेकरे तेइ
व्यकहिये तेमाजीवनीशुद्धक्रिया ते ज्ञानादिकगुणनीप्रवृत्ति जेमसकलज्ञेयजाणवा
माटे ज्ञानगिनागनीप्रवृत्ति एमसर्वगुणनुजेकार्य जेमज्ञानगुणनुकार्यविशेषधर्मनुजा
णवु तथादर्शनगुणनुकार्य सकजसामान्यस्वभावनोबोध अने चारित्रगुणनुकार्य तेस
रूपनुरमबुड्यादि अनेधर्मास्तिकायनुकार्य गतिगुणोपरिणम्याजे जीवतथापुज्जन तेन
चाजयानेसहकारीयाय एमसर्वइव्यनीसमजणजोइलेवी एलक्षण सर्वइव्यनाजेगुण
ते तेसर्वनास्वरूपायायायीप्रवृत्ति तेनेअर्थक्रियाकेहेवी हवेतेइव्यते १ धर्मास्तिकाय
२ अयर्मास्तिकाय ३ आकाशास्तिकाय ४ पुज्जनास्तिकाय ५ जीवास्तिकाय ६ काज
एइव्यजाणवा एथीगधारेपदार्थ कोइनथी जे नैयायिकादिक सोजपदार्थकहेते तेमू
पाते कारणके तेप्रमाणने निन्नपदार्थकहेते तेतोज्ञानते तेआत्मानामा प्रमेयनागुण

हे तेगुणीजेआत्मा तेमप्येरह्योहे तेने निन्नपदार्थ केमकहियें वीजाप्रयोजन सिद्धां तादिक तेसर्वजीवइव्यनी प्रवृत्तिहे ते माटे-निन्नपदार्थकेवायनही.

तथावैज्ञेयिक १ इव्य २ गुण ३ कर्म ४ सामान्य ५ विशेष ६ समवाय ७ अनाव एसातपदार्थकहेते पणतेनेकहिये जेगुणतेतो इव्यमांजरह्याहे तो तेनेनिन्न पदार्थकरीकहेवुं तेकेमघटे अने कर्मतेइव्यनुकार्यते तथा सामान्य अने विशेष एवे तोइव्यमध्ये परिणमनते वली समवायते कारणतारूपइव्यनुं प्रवर्चनते अने अजा वतो अठताने केवाय ते अठताने पदार्थकेवुंघटतुंनथी तेमाटेवैज्ञेयिकमतपणमृ पाते तेमप्येइव्यनवकहेते १ पृथ्वी २ आप ३ तेज ४ वायु ५ आकाश ६ काल ७ दिशि ८ आत्मा ९ मन एनवपदार्थकहेते तेनेउत्तर जे पृथ्वी आप तेज वायुएतोआ त्माहे पणकर्मयोगें शरीरजेठें नामपड्याहे अनेदिशितोआकाशमांज मिलीगयीते तयामन तेआत्मानेसंसारपीणाना उपयोगप्रवर्तनानो धारते तेनेनिन्नइव्यकेमकहियें.

वलीवेदांतिसांख्य तेएकआत्माअद्वैतपणे एकजइव्यमानेते तेनीपणजुलते केम के जेगरीरते तेतोरूपीते अने पुज्जलइव्यनाखंयते तेकेमएकथाय तथाआत्मा अने शरीरनोआधारते आकाशते तेसर्वप्रतिष्ठते तेज्जुदोमान्याविना केमचाले तेमाटेअ द्वैतपणोरह्योनही.

अनेवांइदशन तेसमयसमय नवानवापणे १ आकाश २ काल ३ जीव ४ पु ज्ञ एचारइव्यमानेते तेनेपुठीयें जेजीवपुज्ञएकजक्केत्रें केमरेहेतानथी तेतोचला दिनावपामेते माटेतेना अपेक्षाकारणरूप १ धर्मास्तिकाय २ अधर्मास्तिकाय एवेइ व्यपण मानवाजोइयें तथाकेटलाक संसारस्थितिनोकर्त्ता एकपरमेश्वरनेमानेते तेपण मृपाते जेनिर्मलरागद्वेषरहित एवो परमेश्वर तेपरनामुखडु खनो कर्त्ताकेमथाय वली कोइक इहा बलगाडेते तेइहातो अधूरानेते पूरानेकेमहोय तथा केटलाक परमेश्व रनी लीजाकहेते तेलीजातो अजाण अधूरो तथा जेनेपोतानो आनंद पोतापासेनहो य तेकरे पणजे संपूर्ण चिदानंदयन तेने लीजा होयजनही धर्माधर्मांविनानांगंविनां गेनमुखंकुत॥मुखंविनानकर्तृत्वंतच्छास्तरःपरेकथं॥ अनेमीमांसादिक पांचनूतकहेते तेमापण चारनूततोजीवपुज्ञना संबंधेउपनातेअनेआकाशतेलोकांलोकनिन्नइव्यते.

तत्रपंचानांप्रदेशपिप्पत्वात् अस्तिकायत्वं कालस्यप्रदेशाच्चा

वात् अस्तिकायतानास्ति तत्रकालउपचारतैवइव्यंनवस्तुवृत्त्या॥

एरीतेअसत्यपरुपणानुंनिराकरणकरी आगमनीसांखे कार्यादिकनेअनुमाने इव्य

उ उरठे माटेतेहिजमानवा तेमां पांचड्य सप्रदेशीने तेप्रदेशनापिमपणामाटे अलि कायपणो पांचड्यनेने अने ठठोकालड्य तेनेप्रदेशनयी तेमाटे अस्तिकायतानयी तिहाकालते मुख्यवृत्तियेड्यनयी उपचारयी ड्यकेवायठे जेमवस्तुगते धर्मास्तिस यादिक ड्यठे तेमकालड्यनयी जोएकालने पिढरूपड्यमानियेतो एनो मानकि हांठे जोमनुष्यहेत्रमांकालड्यमानियेतो बाहिरनाहेत्रमां नवपूर्णादिक तथावत्वा दव्यय कोणकरेठे अनेजोचीदराजलोकमां व्यापीमानियेतो अस्ख्यातप्रदेश मानवा जोइयें अनेप्रदेशमानवेकरी अस्तिकाययाय अनेजोरेणुक अस्ख्यातामानिये तोनो कप्रदेशप्रमाण रेणुकयाय तेवारे अस्ख्याताकालड्ययाय तेतोअनतड्यमाय्योने माटेएकालने पचास्तिकायना वर्त्तनारूपपर्यायने आरोपेंड्यमानियें केमके अस्ति कायतानयी अनेसर्वमावर्त्तनाकरे एपहुसत्यठे जे आगमनेविपे वाणागसूत्रनाया लावामाठे किनइते अद्वासमयेतिवुञ्चति गोयमा जीवाचेव अजीवाचेव एटलेकान ते जीवतथाअजीवनो वर्त्तमानपर्यायठे तेनावत्पादव्ययरूप वर्त्तनानेकालकह्याठे ते कालने अजीवड्यमागणो तेनोआशयएठे जेजीववर्त्तनायी अजीववर्त्तनाअनतए एणीठे तेवहुजतामाटे कालने अजीवगवेप्योठे केमके कालनीवर्त्तना अजीवकर अ नतिठे अने जीवकरतेथीयोहीठे माटे

तथा विशेषावश्यकज्ञाप्यमध्ये नपश्यतिहेत्रकालावसौतयोरमूर्त्तत्वात् अवधेभ मूर्त्तिविषयत्वात् वर्त्तनारूपतुकालपश्यति ड्यपर्यायत्वात्तस्येति तथा बावीतहजा रीमध्ये तथा कालस्यवर्त्तनादिरूपत्वात् पर्यायत्वात् ड्योपक्रम उपचारात् तथानग वत्यागे १३ तेरमाशतकमध्ये इहांपुञ्जवर्त्तनानीअपेक्षायें कालनेरूपीगवेप्योठे

तत्रगतिपरिणताना जीवपुञ्जलाना गत्युपपट्नहेतुधर्मा

स्तिकाय सचासंख्येयप्रदेशलोकप्रदेशपरिमाण

अर्थ ॥ हवेपचास्तिकायनु निन्ननिन्नलक्षणकहेने जेगतिपरिणामीपणोपरिणम्याजी वतथापुञ्जतेनेगतिनाओठजानोहेतु तेधर्मास्तिकायड्यकहिये तेधर्मास्तिकायअस ख्याता प्रदेशपरिमाणठे लोकमाव्यापिठे लोकमानठे लोकनाएकएकप्रदेशेंधर्मास्तिका यनोएकएकप्रदेश तेअनतसवधीपणोठे एधर्मावित्रणड्य अचल अवस्थितअक्रियठे

स्थितिपरिणताना जीवपुञ्जलाना स्थित्युपपट्नहेतु

अधर्मास्तिकाय सचासंख्येयप्रदेशलोकपरिमाण

अर्थ ॥ स्थितिपणेपरिणम्या जेजीव तथापुञ्ज तेने स्थितिना उठंनानोहेतु ते
अधर्मास्तिकाय इव्यकहिये तेपणलोकपरिमाणअसंख्यप्रदेशीते

सर्वइव्याणांआधारभूतःअवगाहकस्वभावानां जीवपुञ्ज
लानां अवगाहोपष्टंभकः आकाशास्तिकायः सचानंतप्रदे-
शः लोकालोकपरिमाणः यत्रजीवादयोवर्ततेसलोकः असं-
ख्यप्रदेशप्रमाणः ततःपरमलोकःकेवलाकाशप्रदेशव्यूह-
रूपःसचानंतप्रदेशप्रमाणः

अर्थ ॥ सर्वइव्यने आधारभूत अवगाहस्वभावी जे जीवतथापुञ्जने अवगाह
नानोउठंनानोहेतु तेआकाशास्तिकाय इव्यकहिये तेनाप्रदेश अनंताठे लोक तथा अ
लोकरूपठे तेमांजेहेत्रेजीव तथा पुञ्ज तथा धर्मास्तिकायअधर्मास्तिकायठे ते हे
त्रनेलोककहियेअने केवल एकलोकमात्र आकाशजिह्वांठे तेनेअलोककहिये एटले
जेलोक तेजीवादिइव्यसहित अने जीवादिकइव्य जिह्वांनयी तेने अलोककहिये ते
अलोकना प्रदेशअनंताठे अवगाहकधर्म सर्वइव्य एमांसमायठे.

कारणमेवतदन्यं सूक्ष्मोनित्यश्चनवतिपरमाणुः॥एकरसव-
र्णगंधोद्विस्पर्शः कार्यलिङ्गीचा॥पूरणगलनस्वभावः पुञ्जला-
स्तिकायःसचपरमाणुरूपः तेचलोके अनंताः एकरूपाः
परमाणवःअनंताः द्व्यणुकाअप्यनंताः त्र्यणुकाअप्यनंताः
एवंसंख्याताणुकास्कंधाअप्यनंताः असंख्याताणुकास्कं-
धाअप्यनंताः एकैकस्मिन्आकाशप्रदेशे एवंसर्वलोकेपि
क्षेयं एवंचत्वारोस्तिकायाः अचेतनाः

अर्थ ॥ हवेपुञ्जइव्यतुं स्वरूपलखियेंठेंयें जेपूरणके० पूरायें वरणादियुणवधे
गलीजाय खरिजाय वरणादियुणघटिजाय एवोजेमांस्वभावठे तेपुञ्जलास्तिकायकहिये
तेमूलइव्यपरमाणुरूपठे तेपरमाणुतुंजइव्यकहेते इव्यणुकादिक जेटलास्कंधठे तेसर्व
तुं अत्यंतके० मूलकारणपरमाणुठे एटलेसर्वस्कंधतुं परमाणुकारणठे पणएपरमाणु
तुं कारणकोइतनी कोइतुंनीपजाव्योययोनयी अनेकोइनेमिलवेषणयोनणी सूक्ष्मठे
एकआकाशप्रदेशानी अवगाहनातुय एकपरमाणुठे तोषणते देशमां

अनंतपरमाणुसमायने पणपरमाणुमाये नीजुंइत्यकोऽयमायनरी माटे परमाणु
 इव्य सृष्टाते अनेनित्यते जेटलुं परमाणुइव्यते तेग तादिक अनेरुपणेपणिले
 पणपरमाणुइव्यकोइ विणसीजायनही एवंपरमाणुइव्यते तेणपरमाणुमां एकरस
 होय एकवर्णहोय एकगंधहोय अनेलुगोचिरुणोटाटोयन्हो एगएकरसमाहेना गमे
 तेवेकरसहोय एवंपरमाणुइव्यते इहां कोइगुनेजे तेपरमाणुवेगतातानयी तांते
 वीरीतेमनाय तेनेउत्तर जेघटपटशरीरादिककार्यवेखायते ग्रहवायने तेरूपीनेतो एह
 नासबधनुंकारण परमाणुसृष्टाते माटे इडियज्ञाने ग्रहेगतातोनयी परंतुरूपीने केमते
 अरूपीथीरूपीकार्यधायनही तेमाटेज परमाणुरूपीने तेथीएहएवंपणरूपीययात्रेअ
 नेआकाशप्रवेश अरूपीने तोतेनो अनंतप्रवेशाह्मरूपणअरूपीने एमधाम्नुतेपरमा
 णुना षषणुकादिकस्वध अनंताते तथाबुटापरमाणु तेपणअनंताते तेवजीएगो
 मिलेते तोबीजाखधमांहेथी बुटायायते एमखधविखरीजायने परमाणुयाय तेनी
 वर्गणा अरुधावीसप्रकारनीने तेअरुधावीसजेदकम्मपयडीथीजाणया एमएकनाप
 रमाणु तेपणअनंता तथावेमितीनेखधपाम्यातेवाखएवंपण अनंता एमजसख्याता
 एुकनाखध पणअनंता तेमजअसख्यात परमाणुमितीखधयाय तेपणअनंता तथा
 अनंतपरमाणु मल्याखधयाय तेवाखधपणअनंता तेएजातीनाखध तेएकआकाश
 प्रवेश अयगाहे आकाशाशअयगाहे एमअसख्याताप्रवेशअयगाहेने पणएकवर्गणा
 नी अयगाहना अंगुलनेअसख्यातमे जागेअयगाहे यधतिअयगाहेनही अनेअनतिव
 र्गणामिले अंगुलहाथ गाव योजनादिकने मानेअयगाहनायाय एमए१ धर्मास्तिकाय
 २ अधर्मास्तिकाय ३ आकाशास्तिकाय ॥ पुज्जतास्तिकाय एचारेइव्यअचेतनने
 अजीवते जाणपणारहितते

चेतनालक्षणोजीव चेतनाचज्ञानदर्शतोपयोगी अनंतप

र्याय परिणामिक कर्तृत्वजोक्त्वादिलक्षणोजीवास्तिकाय

अर्थ ॥ हवेजीवइव्यनुंस्वरूपकहेते चेतनाजे बोधशक्तिते दाहणाजेनु तेजीवक
 हिये जेपोतानीपरिणमन तथा परनीपरिणमन सर्वनेजाणे तेजीव तथासर्वइव्य
 तेअनतासामान्यस्वजाय अनेअनताविज्ञेपस्वजावतते तेमांसर्वइव्यनाअनताविज्ञे
 पधमेनुं अयबोधक तेज्ञानगुणकहिये तथासामान्यविज्ञेप स्वजावतवस्तुनेविषे जे
 सामान्यस्वजायनुं अयबोधक तेदर्शनगुणकहिये तेज्ञानदर्शनोपयोगी जेअनंतपर्याय

... नोनादिक प्रतीतिनिर्णयः तद्विज्ञातव्यं तन्मयं
 चेतनापदं ज्ञानमनश्चाग्निगुणवर्गीकृतं अतएव तद्विज्ञातव्यं ॥ १ ॥
 नष्टाग्रजगद्विभक्तं सारस्वत्याग्रगर्ही नानाभासा अन्तर्भावगुणवर्गीकृतं न्यायवर्ति
 नांशर्वा नाना परभावनांशरूपं प्रज्ञाया नष्टप्रव्याप्तिं अन्तिन्यायमनानां ॥
 व्याप्य समणवरनागं तन्नेजीरजापरां.

पंचास्तिकायानां परत्वा परत्वेन नवपुगाणादिलिङ्गव्यक्तवृत्तिव
 र्त्तनात् परपर्यायकालः अस्य चाप्रदेशिकत्वेन अस्तिकायत्वा
 नायः पंचास्तिकायां तन्तं पर्यायत्वं पतेयान्य एते पंचास्तिका
 या तत्र धर्माधर्मां लोकप्रमाणान्ग्ययप्रदेशिको लोकप्रमा
 णप्रदेश एव एकजीव एते जीवा अप्यन्तः आकाशोद्दि
 श्यन्त प्रदेशप्रमाण. पुञ्जपरमाणुः स्वयंप्रकाश्यनेकप्र
 देशबंधतुल्यता इव व्युक्तत्वात् अस्तिकाय. कालस्य
 उपचरिण निद्रा इव तावता नायव्यवहारनयापेक्षया आ
 दिव्यमतिपरितेदपग्निना कालः समयक्षेत्रे एव एष व्यव
 हारकालः समयावलिकादिरूप इति ॥

अर्थ ॥ हवकाज इव्युं नृणां कहेने जे पचास्तिकायने परत्वे अपरत्वे एजिगे ते
 था पुञ्जखं धने नवपुगाणपणे व्यक्ते ० प्रगटने वृत्ति ० प्रवृत्तिने वर्त्तनाकद्विये ते
 वर्त्तनात् परपर्यायतेने काजकद्विये एते प्रदेशनथीतमाटे अस्तिकायपणानथी एकाजते
 पचास्तिकायने विपेयंतर्जत पर्यायपणिमनने जातधर्मास्तिकायादिकनां पर्यायने एम
 तत्त्वार्थवृत्तिने विपेक्ष्याने तिहायमास्तिकाय एक इव्यने अंतरव्यातप्रदेशीते लोकाका
 शाना प्रदेशप्रमाणने एम अयमास्तिकायपण एक इव्यने अंतरव्यातप्रदेशी
 ने अने एकजीव इव्यतेपण लोकप्रमाण अंतरव्यातप्रदेशीते पण स्वयवगाहना प्रमा
 णव्यापकते ते जीव इव्य अन्तः अरुतसदावता अस्पृह इव्यते सत्त्विदानंदमयीते प
 ण परपणिगामीयवे पुञ्जयादक पुञ्जजोगीयवे प्रतिनमये नचाकर्मबांधवे संतारीय
 याते ते हि जंवारस्वरूपग्राहक सरपजोगीयाय ते वारस्वरूपकर्मरहितथयी परमज्ञा

नमयी परमदर्शनमयी परमानन्दमयी सिद्धबुद्ध अनाहारी अशरीरी अयोगी अन्ने
शी अनाकारी एकांतिक आत्यंतिक नि प्रयासी अग्निनागी स्वरूपसुखनोगी बुद्ध
सिद्धाय तेमाटेअहोचेतन एपरजावअजोग्य सर्वजगतनाजीवनीएउ तेनोनागव
वापणोत्तजी स्वजावजोगीपणनो रसीयोथयी ससरूपनिरयार स्वरूपजासन स्वरूप
परमणीथयी पोतानाआनदनेप्रगटकरिने निर्मलथावु

तथाआकाशइव्य तेलोकाळोळमिजि एकइव्यठे अततप्रवेशीने अनेपुज्जइव्यठे
परमाणुरूपठे केमकेपरमाणुअनताठेमाटे अनताइव्यठेइहाकोइपूठेजे प्रदेगनासवप
विनापरमाणुइव्यने अस्तिकायकिमकह्योठे तेनेउत्तर जेपरमाणुतो एरुप्रवेशीनेपणअ
नता परमाणुथीमिलवानाजेकारण तेयाइव्यतेणेपुक्ठे तेयोग्यतामाटे अस्तिकाय
कह्योठे तथाकालइव्यने उपचारें निन्नइव्यपणोकह्योठे तेव्यवहारनयनीअपेक्षायें
जेमनुष्यक्षेत्रनेविपे सूर्यनीगतिनेपरिज्ञानेएटलेसमयावलिकादिरूप परिमाणे जेमान
तेने व्यवहारथीकालकहिये इति एकालमुख्यवृत्तिपे तोसमयक्षेत्रमध्येठे अने मनुष्य
क्षेत्रथीबाहेर जेजीवोठे तेनाआयुपापणएजक्षेत्रप्रमाणे सर्वज्ञदेवकह्याठे तथासूर्य
नोचारतेपण जीरपुज्जनुंजप्रवर्तनठे कारणके सूर्यतेपणजीवतथापुज्जजठे एटले ए
कालइव्यतेकालपणे निन्नपिमपणे ठेखोनही उपचारेजठेखो एममानवो

इहाकोइकहेजे एकएकइव्यनेविपे अनेकअनेकपर्यायठे ते कोइपर्यायने इव्यपणा
नकह्यो अने एकवत्तनापर्यायनेविपे इव्यनोआरोप शामाटेकह्यो तेनेउत्तर एवर्तना
परिणतितेसर्व पर्यायने सहकारीने अनेसर्वइव्यनेठे तेथीमुख्यपर्यायठे माटेएने
इव्यनोआरोपठे तेपणअनादिचालठे

एतेपचास्तिकाया सामान्यविशेषधर्ममयाएवतत्रसामा
न्यत स्वजावलक्षण इव्यव्याप्यगुणपर्यायव्यापकत्वेन
परिणामिलक्षणस्वजाव तत्रएकनित्यनिरवयव अक्रिय
सर्वगतचसामान्यनित्यानित्य निरवयवसावयव सक्रिय
ताहेतु देशगत सर्वगतचविशेषपदार्थगुणप्रवृत्तिकारण
विशेष नसामान्यविशेषरहित नविशेष सामान्यरहित

अर्थ ॥ हवेएर्पचास्तिकायते सामान्यविशेषधर्ममयीठे ते सामान्यबुलक्षण वि

शेषावश्यकैकहोते तिहांप्रथमधी स्वभावतुल्यकहेने जेइव्यनेविपेव्यापतोहोय
 तथागुणपर्यायमापण व्यापकपणोसदापरिणमतोयकोपामियें तेनेसामान्यस्वभावक
 हियें ते सामान्यस्वभावजेहोय तेएकहोय तथानित्यअविनाशीहोय तथानिरवयव
 के० जेहने अविनागरूप अवयवनहोय अने सर्वगतके० सर्वमांव्यापकपणोहोय ते
 सामान्यस्वभावकहियें जीवादिइव्यनेविपे एकपणोतेपिंपणोते तेसर्वइव्यनेविपेते
 सर्वगुणपर्याय पोतानेरूपेअनेकठे पणतेसमुदायपिमपणुंमूकीने जूदायायजनही ते
 माटेएरीतेंजे परिणमनहोय तेसामान्यस्वभावकहियें तेसामान्यनावेनेदठे अस्तित्वा
 दिकजेसर्वपदार्थनेविपेते तेमहासामान्यकहियें एनीश्रुतज्ञानेकरी प्रतीतथाय पणप्र
 त्यक्षतो अविधिदर्शन केवलदर्शनेजजणाय परोक्षेनग्रहवाय तथा वृक्ष अंश निंव
 जंबु प्रमुख व्यक्तिअनेकठे पणवृक्षत्वपणो सर्वमांठे एअवांतरसामान्य तेचक्षुदर्श
 ने तथा अचक्षुदर्शनेग्रहवाय अने अस्तित्व वस्तुत्वादिसामान्य ते अविधिदर्शन त
 थाकेवलदर्शने ग्रहवाय अने विशेषधर्मते ज्ञानगुणेजग्रहवाय हवे विशेषतुल्यक
 कहियेंतेंयें कोइकथमेंनित्य कोइकथमेंअनित्य कोइकरीतेंअवयवसहित कोइकरीतें
 अवयवरहित अविजागपर्यायें तावयव सामर्थ्यपर्यायें निरवयव पणसक्रियताहेतु
 देशगतजेगुणते गुणांतरमांव्यापतानथी तेमाटेदेशगतजेगुणहोय तेआखाइव्यमां
 व्यापकजहोय तेनेसर्वगतकहियें तोएवाजेधर्म तेसर्वविशेषजाणवा पदार्थनागुणनीप्र
 वृत्ति तेनाजेकारणतेविशेषस्वभाव जेकार्यकरेतेगुणनेपण विशेषधर्मजगणवो जेसा
 मान्यते विशेषरहितनथी अनेजेविशेषते सामान्यरहितनथी.

तेमूलसामान्यस्वभावाःपट् तेचामी १ अस्तित्वं २ वस्तुत्वं
 ३ इव्यत्वं ४ प्रमेयत्वं ५ सत्त्वं ६ अगुरुलघुत्वं तत्र
 १ नित्यत्वादीनां उत्तरसामान्यानां परिणामिकत्वादीनां
 विशेषस्वभावानामाधारभूतधर्मत्वं अस्तित्वं २ गुणपर्या
 याधारत्वंवस्तुत्वं ३ अर्थक्रियाकारित्वंइव्यत्वं अथवानु
 त्पादव्यययोर्मध्येनुत्पादपर्यायाणांजनकत्वप्रसवस्वाविर्भाव
 लक्षणव्ययीभूतपर्यायाणांतिरोजाव्यभावरूपायाःशक्तेरा
 धारत्वं इव्यत्वं ४ स्वपरव्यवसायिज्ञानंप्रमाणं प्रमीयते
 अनेनेतिप्रमाणं तेनप्रमाणेनप्रमातुंयोग्यंप्रमेयं ज्ञानेनज्ञा

यतेतद्योग्यतात्प्रमेयत्व ५ उत्पादव्ययध्रुवयुक्तसत्तं ६ पङ्गुण
हानिरुद्धिस्वभावा अगुरुलघुपर्यायास्तदाधारत्व अगुरुलघु
त्वं एतेपट्स्वभावा सर्वज्ञ्येपुपरिणमति तेनसामान्यस्वभावा

अर्थ ॥ तेमूलसामान्यना ठजेदठे तेसर्वज्ञ्यमां व्यापकपणेठे १ अस्तित्व २ व
स्तुत्व ३ इच्छत्व ४ प्रमेयत्व ५ सत्त्व ६ अगुरुलघुत्व एवमूलस्वभावठे ते सर्वज्ञ्य
मध्ये परिणामिकपणेपरिणमेठे एधर्मनेकोइनोसहायनथी तत्रके० तिहा १ सर्वज्ञ्य
नेविषे उत्तरसामान्यस्वभाव नित्यत्व अनित्यत्वादिक तथाविशेषस्वभाव तेपरिणामि
कत्वादिक तेनोआधारचूतधर्म तेधर्मनेतीर्थकरदेवसामान्यस्वभाव अस्तित्वरूपकहेठे
तथा २ गुणपर्यायनो आधारवतपदार्थ तेनेवस्तुत्वकहिये अने ३ अर्थजेज्ञ्य
तेनीजेक्रिया जेमधर्मास्तिकायनी चलणसहायक्रिया अधर्मास्तिकायनी धिरसहायक्रि
या आकाशज्ञ्यनी अवगाहरूपक्रिया जीवनी उपयोगलक्षणक्रिया तथापुञ्जनी
मिलवाविरवरवारूपक्रियानो करवापणो एटलेजे पर्यायनीप्रवृत्ति तेअर्थक्रिया अनेते
अर्थक्रियानो आधारीधर्म तेनेश्रोसर्वज्ञदेवे इव्यत्वपणोकह्योठे

वर्जीइव्यत्वपणानुलक्षणातरकहेठे उत्पादपर्यायनीजे प्रसवशक्ति एटले आवि
र्भावलक्षण जेशक्ति तेनाव्ययीनूतपर्यायनो तिरोनावययो अथवा अनावयववारूप
शक्तिनो जेआधारचूतधर्म तेनेइव्यत्वकहिये

४ स्वके० पातेआत्मा अनेपरके० पुञ्जादिकधर्मास्तिकायादिक अन्यज्ञ्यतेने
यथार्थपणेजाणे तेज्ञानकहिये तेज्ञानपाचजेदठे तेज्ञानना उपयोगमांथावे ए
वीजेशक्ति तेनेप्रमेयत्वपणोकहिये तेप्रमेयपणोसर्वज्ञ्यनु मूलधर्मठे प्रमाणमांवाता
व्योजेवस्तु तेने प्रमेयपणोकहिये तेसर्वज्ञ्यसर्वगुणपर्यायप्रमेयठे अनेआत्मानो
ज्ञानगुण तेमाप्रमाणपणो तथा प्रमेयपणो एवेधर्मठे पातानोप्रमाणपणोते पाते
जकरेठे दर्शनगुणनोप्रमाण ज्ञानगुणकरेठे केमके दर्शनगुणते विशेषठे सावयव
ठे जेसावयवहोय तेविशेषजहोय अने जे विशेषहोयते ज्ञानथीजजणाय दर्शनगु
णते सामान्यधर्मनो ग्राहकठे तेपण प्रमाणकेवाय पणप्रमाणनाजेदकह्योठे तिहां
ज्ञानजमसुठे तेनुकारणजेदर्शनोपयोग तेव्यक्तपडतोनथी तेमाटेप्रमाणमध्ये गवेयो
नथी तेप्रमाणना मूलवेजेदठे एकप्रत्यक्ष अनेबीजोपरोद् स्पष्टप्रत्यक्ष परोक्षमन्य
त इतिस्वादादरत्नाकरवाक्यात्

५ उत्पादके० उपजवो व्ययके० विणसवो ध्रुवके० नित्यपणो वस्तुनाएकगुणमा

सत्पणानोनावते सत्पणो कहिये.
 ६ तथा ठो १ अनंतजागहानि २ असंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि
 ४ संख्यातगुणहानि ५ असंख्यातगुणहानि ६ अनंतगुणहानि एठप्रकारनीहानि त
 तथा १ अनंतजागहानि २ असंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि ४ संख्यातगु
 णहानि ५ असंख्यातगुणहानि ६ अनंतगुणहानि एठप्रकारनीहानि त
 थाठप्रकारनीहानि तेअगुरुलघुपर्यायनी सर्वइव्यने सर्वप्रदेशों परिणमेठे तेकोइकप्रदे
 शोंकोइसमये अनंतजागहानिपरिणमेअनेकोइकसमये कोइकप्रदेशों अनंतजागह
 णिपरिणमेठे एवंवारप्रकारें परिणमेठे ते अगुरुलघुपर्यायनी परिणमनशक्ति
 तेअगुरुलघुलं अगुरुलघुनोनावजाणवो तत्त्वार्थटीकानेविपेपांचमांअध्यायें अजो
 काकाशनैअधिकारें कह्योते एमएठस्वभाव सर्वइव्यनेविपे परिणमेठे एठएइव्यनोमू
 लस्वभावते इव्यनोनिन्नपणो प्रदेशनोनिन्नपणो तेअगुरुलघुनेदेपणो थायते तेमा
 टे एठमूलसामान्यस्वभावते एइव्यास्तिकधर्मते अने एणुपरिणमनते पर्यायास्तिक
 धर्मते केटलाकवादीएमकहेतेजे पर्यायनोपिंमतेइव्यते पणइव्यपणोनिन्ननथी जेम
 धूरी पडा कागमो १ मागली जूंहरा प्रमुख समुदायने गामोंकहियें पण सर्वअ
 वयवथीनिन्न गामापणोकोइदेवातोनी तेने कहियें जे ज्ञानादिकगुणनेविपे ठतिएकपिंमसमुदायता त
 आत्मादेवातोनी तेने कहियें जे ज्ञानादिकगुणनेविपे ठतिएकपिंमसमुदायता त
 द्वाअवस्थितपणो अनेइव्यथीमिलीनजाय तथास्वक्रियावंतपणो इत्यादिकसामा
 न्यधर्मते ठतिअस्तित्व अर्थक्रियावंततेइव्यपणो एकपिंमपणोतेवस्तुत्व इत्यादिकते
 सर्वइव्यपणोते एठजे इव्यास्तिक पर्यायास्तिक ए वेदुमलीनेइव्यपणोते उक्तंच
 समतौदवापज्जवरहिआ नपज्जवादवठविउप्पत्ति एमूलसामान्यस्वभावनावनेदकह्या.
 तत्रअस्तित्वं उत्तरसामान्यस्वभावगम्यं तेचोत्तरसामान्य
 स्वभावाअनंताअपिक्त्वयेनत्रयोदश १ अस्तिस्वभा
 वः २ नास्तिस्वभावः ३ नित्यस्वभावः ४ अनित्यस्व
 भावः ५ एकस्वभावः ६ अनेकस्वभावः ७ जेदस्वभावः
 ८ अजेदस्वभावः ९ जव्यस्वभावः १० अजव्यस्वभावः
 ११ वक्तव्यस्वभावः १२ अवक्तव्यस्वभावः १३ परमस्व
 भावः इत्येवरूपंवस्तुसामान्यानंतमयं

अर्थ ॥ तथावली अस्तित्व उत्तरसामान्यस्वभावकहेते ते उत्तरसामान्यस्वभाव
मध्ये अनतावे पणतेरसामान्यस्वभाव अनेकांतजयपताकादियये वखाणावे ते
थीलेशमात्र लखियेठेयें तेनानामकपरनामूलपाठमां सुलनवे माटे जित्यानथी
पाएनाव्याख्यानथीपणजणाते एतेर सामान्यस्वभावे परिणमतिवस्तुहोय

स्वइव्यादिचतुष्टयेनव्याप्यव्यापकादिसंबधि
स्थितानांस्वपरिणामात् परिणामातरागमनहे
तु वस्तुन सद्रूपतापरिणति अस्तिस्वभाव

अर्थ॥तेमां प्रथम अस्तिस्वभावनुं लक्षणकहेते स्वके पोतानाइव्यादिकचारण
जेजेमां व्यापकपणोवे १ इव्यतेगुणपर्यायना समुदायनो आधारपणो २ क्षेत्रतेप्रवेश
सर्वगुणपर्यायनी अवस्थानेराखवापणो जेजेनेराखे तेतेनुक्षेत्रजाणवु ३ कानते
त्पादव्यय ध्रुवपणेवर्तनाइजावते सर्वगुणपर्यायनो कार्यधर्म तिहांजीवइव्यनु ४ स
अप्रवेशगुणनोसमुदायइव्यते तेगुणपर्यायनो जनकपणो तेस्वइव्यअनेजीवना
व्याताप्रवेशते स्वपर्यायनोस्वक्षेत्रपर्यायतेजाणवा एटसे देखवादिकजेगुणनोपर्याय
नुजेक्षेत्र तेस्वक्षेत्र ३ पर्यायमध्ये कारणकार्यादिकनो जेउत्पादव्यय तेस्वकाल तथा
अतीतअनागत वर्तमाननुपरिणमनतेस्वभाव तेकार्यादिकधर्म जेमज्ञानगुणनोप
यजाणगपणो वेत्तापणो परिष्ठेदकपणो विवेचनपणोइत्यादिक स्वभाव एमस्वइव्य
क्षेत्र स्वकाल स्वभाव जेपरिणामिकपणेपरिणमता तेनीअस्तिताकेवी एतर्वनीति
तेअस्तिस्वभावते अस्तिस्वभावेंइव्यते तेपोतानोमूलधर्ममूकीअन्यधर्मपणे परिणम
नथी परिणामांतरे आगमनते अस्तिस्वभावते सर्वइव्यमां पोतानागुणपर्यायनी
णवो जेअस्तितेसद्रूपता उतारूपपणानी परिणतिलेवी सर्वइव्य पोतानेंधर्मप
णमें पणजेजीवइव्यते अजीवइव्यपणेनपरिणमे तथा एकजीव ते अन्यजीवपणे
परिणमे वजीएकगुणते अन्यगुणपणेनपरिणमे ज्ञानगुणनेविपे दर्शनादिकगुण
नास्तितावे अनेज्ञाननाधर्मनीअस्तितावे तथा एकगुणनापर्यायअनतावे तेसर्वपर्या
धर्मसरिखावे पण एकपर्यायनाधर्म बीजापर्यायमानही अने बीजापर्यायनाधर्मपे
पपर्यायमानही माटेसर्व पोतानेधर्मजअस्तिवे एरीतेंअस्ति नास्तिनु ज्ञानसर्वत्रकरड
इव्यनेविपे प्रथमअस्तिस्वभावकह्यो.

अन्यजातीयध्व्यादीनां स्वीयध्व्यादिचतुष्टयतयाव्यवस्थितानां विवक्षिते परध्व्यादिके सर्वदेवाणां विविचिन्नानां अन्यधर्माणां व्यावृत्तिरूपोच्चावः नास्ति त्वच्चावः यथाजीविस्वीयाः ज्ञानदर्शनादयोच्चावः अस्ति त्वेपरध्व्यस्थिताः अचेतनादयोच्चावानास्ति त्वे साचनास्ति ताध्व्ये अस्ति त्वेन वर्तते घटे धर्माणां अस्ति त्वं पटादिसर्वपरध्व्याणां नास्ति त्वं एवं सर्वत्र

अर्थ ॥ हवे जीवानास्ति त्वच्चावत्त्वं स्वरूपलक्षितं यैर्यै अन्यके ० बीजाजेध्व्यादिके जेध्व्यगुणपर्याय तेनापोताना जेध्व्यदेवत्रकालच्चाव तेते हि जेध्व्यमां तदा अचवटं न पणोपरिणमेते एतले विवक्षित इध्व्यादिकथी परजे बीजाध्व्यादिकना जेधर्म ते ते मांसदाध्व्यावपणो निरंतर अविच्छेदते तेमाटेपरध्व्यादिकना धर्मे नीव्यावृत्तितापणा नोजेपरधर्म ते विवक्षित इध्व्यमानथी एवाध्व्यमां जेचावते तेनास्ति त्वच्चावजाणवो जे मजीवने विषे ज्ञानदर्शनादिक पोताना जेचाव तेतो अस्ति पणोते अने परध्व्यमां र ह्याजे अचेतनादिकना तेनीनास्ति ताते एतले तेधर्म जीवध्व्यमानथी माटे परधर्मनी नास्ति ताते पणतेनास्ति ता तेध्व्यमथ्ये अस्ति पणो रहीते जेमघटनाधर्मघटमांते ते थोघटमां घटधर्मनो अस्ति त्वपणोते पणपटादिसर्वपरध्व्योनो नास्ति त्वपणो ते घट नेविपेरह्योते तथा जीवमथ्ये जीवज्ञानादिकगुण ते अस्ति त्वपणोते पणपुज्जनवावर्णादि क जीवमथ्ये नथी माटे वर्णादिकनीनास्ति ते जीवमथ्ये रहीते श्रीनगवतीसूत्रे कलुंते हेर्गातम अधित्वं अधित्वे परिणमयी नधित्वं नधित्वे परिणमयी तथा वाणां सूत्रे १ सियथलिय २ सियनलिय ३ सियथलियनल्यी ४ सियथवचनं एचो जंगीकहीते अ ने श्रीविशोपावश्यकमथ्ये कलुंते जे वस्तुनो अस्ति नास्ति पणो जाणे ते तस्य गुज्ञानी अ ने जे नजाणे अथवा अथयार्थपणो जाणे ते मिथ्यात्वी वक्तव्य सदसद्विशोपणां १ नवहेवजह्हीतं वजं नाउ ॥ नाणफलाच्चावत् मित्रादिस्ति अन्नाणां १ ॥ एणाथानीटीका मथ्ये स्याद्वादोपलक्षितवस्तुस्याद्वादश्च तस्य जंगीपरिणामः एकैकस्मिन् ध्व्ये गुणोपर्याये च तस्य तस्य जंगानवत्येव अतः अनंतपर्यायपरिणते वस्तुनि अनन्ताः तस्य जंगो नवति ५ तिरत्नाकरावतारिकायां तेध्व्यने विषे गुणने विषे पर्यायने विषे स्वरूपे तातजंगाहोय जे एतातजंगानो परिणामते स्याद्वादपणो कहिये.

तथाहि स्वपर्यायैः परपर्यायैरुचयपर्यायैः सद्भावेनासद्भा
वेनोचयेनवार्पितोविशेषतः कुञ्च अकुञ्च कुञ्चाकुञ्चोवा
अवक्तव्योचयरूपादिचेदोचयति सप्तजगीप्रतिपाद्यतेइत्य
र्थं उष्ट्रग्रीवाकपोलकुक्षिबुध्नादिभिः स्वपर्यायैः सद्भावेना
र्पित विशेषतः कुञ्चकुञ्चोचयते सन्घटइतिप्रथमजंगोच
यति एवंजीव स्वपर्यायैः ज्ञानादिभिः अर्पित सन्जीव

अर्थ ॥ एतत्सप्तजगी परनीत्यपेक्षायैतथी तेइव्यादिकमध्येजठे यथास्वधर्मपरिणम
बु एअस्तिधर्मठे अनेपरइव्यनाधमनपरिणमबु एनास्तिबुफलठे तेमाटेएसप्तजगी
तेवस्तुधर्मठे तेविजोपावश्यकथी सप्तजगीलखियेठयें एकविवक्षितवस्तु स्वके० पोता
नेपर्यायैः सद्भावेके० ठतापणोठे अनेपरपर्यायेजे अन्यइव्यनेपरिणमे तेनो अस्त
जावके० अठतापणो परिणमेठे तथाजेठता अथवाअठतापर्याय तेनोठतापणोठे
कोइकपणे अठतापणोठे माटे ठताअठतापणोपण तेजकालेठे केमके वस्तुमध्येअ
नेकधर्मठे तेसर्वकेवलीने एकसमयें समकालेंजासेठे तेपणवचनेजगातरेजकहीशके
अनेठअस्यने श्रद्धामातोसर्वधर्म समकालेसदहेठे पण ठअस्यनोउपयोग अस्तत्मा
तसमयीठे अतुक्रमेठे पूर्वापरसापेक्षठे तेथीसप्तजगेजासनठे जेवस्तुमांसमकानेठे त
मकेतिनी श्रद्धामांसमकालेठे अने केवलीनानासनमांसमकालेठे तेभ्रुतज्ञानीनाना
सनमा क्रमपूर्वकठे केमके जापासर्वक्रमेकेवापठे तेथीअसत्यथाय तेनेजोस्यात्पूर्वपर
पियेजाणियें तोसत्यथाय माटेम्यात्पूर्वक सप्तजगीकहियें इव्यगुणपर्याय स्वजावत
वर्मध्येठे तेरीतेंसदहवी तेहृष्टांतेकरीरुहेठे उष्ट्रके० होठ गावड काठो कपाल तनो
कुक्षिपेटो बुध्र पोहोजो इत्यादिस्वपर्यायैकरी घटठतोठे तेघटनेस्वपर्याये ठतापणे
अर्पितकरियें तेवारेते कुञ्चकुञ्चधर्म सन्के० ठतोठे पणअठतादिकधर्मनी ठतिसापे
क्षराखवाने स्यात्पूर्वकरुहेवो एटले स्यात्अस्तिघट एप्रथमजगोजाणवो तथाजीवा
दिइव्यनेविषे जीवनाज्ञानादिगुण तेनेपर्यायैः जीवइव्यनेनित्यादि स्वजायेंकरीने स्या
त्अस्तिजीव एमसर्वइव्यनेकहेवो यद्यपि जीवतथाअजीवनो नित्यपणो सरिखोना
से पणतेएनोतेमानही अनेतेनोएमानही जोपणजीवसर्व एकजातीइव्यठे पणएकजी
यमाजे ज्ञानादिगुणठे तेवीजाजीरमानथी माटेसर्वइव्य स्वधर्मजअस्तिठे अने परध
मनास्तिठे एमस्यात्अस्तिजीव एप्रथमजगजाणवो

तथापटादिगतेस्त्वक्त्राणादिभिः परपर्यायैरसद्भावेनापितः
अविशेषितः अकुञ्जोन्नवति सर्वस्यापिघटस्थपरपर्यायैर
सत्त्वविवक्षायां समनुघटः एवंजीवोपिमूर्तत्वादपिर्यायैः अ
सत्त्वजीव इति द्वितीयोन्नगः

अर्थ ॥ पटनेविपेरह्यात्त्वक्जे शरीरनीचाममीनेदाके लांबोपथराय इत्यादिपर्याय
तेघटनापर्यायनथी परपर्यायते पटनेविपेरह्याते घटनेविपेरपर्यायनी नास्ति ते तेथी
एपर्यायनो असद्भावते तेमाटे एघटनापर्यायनथी एमसर्वपर्यायं घटनथी तेवार्गप
रपर्यायना अठतापणानीविवक्षायै अठतापटने एमजीवपण मूर्तिपणादिक अचेत
नादिपर्यायनो जीवमथ्येअसत् अठतापणो तेथीजीवपरपर्यायैनास्ति ते माटे स्यात्
नास्ति एबीजोनांगोजाणयो केमके परपर्यायनी नास्ति तातुं परिणमन इव्यनेविपेते.

तथासर्वोघटः स्वपरोन्नयपर्यायैः सद्भावासद्भावान्यांसत्वास
त्वाज्यामर्पितोयुगपद्वक्तुमिष्टोऽवक्तव्योन्नवति स्वपरपर्या
यसत्वासत्वाज्यां एकैकेनाप्यसांकेतिकेनशब्देन सर्वस्यापि
तस्यवक्तुमशक्यत्वादिति एवंजीवस्यापि सत्वासत्वाज्यां
कसमयेनवक्तुमशक्यत्वात् स्यादवक्तव्योजीव इति तृतीयो
न्नगः एतेत्रयः सकलादेशाः सकलंजीवादिकंवस्तुग्रहणपरत्वात्

अर्थ ॥ सर्वघटादिवस्तुते तेस्वपर्यायजे पोतानासद्भावपर्याय तेणेकरी ठतापणे
केवाय तथा परनेपर्यायै अठतापणकहेवाय तेवारे स्वपर्यायनोठतापणो परपर्याय
नोअठतापणो एवेधर्मसमकालेंते पणएकसमयेकेवायनही तेमाटेएघटादिइव्यतेस्व
इव्यमां स्वपर्यायनोसत्त्वपणो परपर्यायनोअसत्त्वपणो तेकोऽपणएक सांकेतिकशब्द
करी केवानेतसमर्थनही माटे सत्त्व अस्तिपणो असत्त्व नास्तिपणो ते एकसमयेके
वामां असमर्थते तेथीवस्तुस्वभावनावेधर्म तेएकसमयेठताते तेनोज्ञानकरवामाटे
स्यात्अवक्तव्य एवचनवोल्या केमके कोऽकनेएवोवोधयाय जेसर्वथीवचने अगोचरज
ते तेमाटेस्यात्पदवीधो स्यात्के० कथंचितपणे कोऽकरीते एकसमयेनकेवाय माटे
स्यात्अवक्तव्यएजीवते एमसर्वइव्यजाणवा एत्रीजोनांगोययो एत्रणजंगासकलादेशी
ते सर्ववस्तुने तंपूर्णपणेग्रहेवारूपते जीवादिकजेवस्तु तेनेतंपूर्णग्रहेवावतते.

अथचत्वारोविकलादेशाः तत्र एकस्मिन्देशे स्वपर्यायसत्त्वेन
अन्यत्र तु परपर्यायसत्त्वेन संश्रयसंश्रयश्च वति घटो घटश्च एवं
जीवोपि स्वपर्यायै सन् परपर्यायै असन् इति चतुर्थोऽङ्गः

अर्थः ॥ द्वे चारणां विकलादेशी कहेते जेवस्तुं स्वरूपकेवो तेना एकदेशने जग्र
हे एस्वरूपते तिहां एकदेशने विपे स्वपर्यायनो सत्त्वपणो अस्ति पणोगे वेपे ते वारं वस्तु
सद्व्यसत्त्वपणे एटले एघटने अने एघटनयी एमजीवपणस्वपर्यायै सत् परपर्यायै
सत् तेमाटे एकसमये अस्ति नास्ति रूपते पणके वामासत्त्वात् समये तेमाटे स्यात्
पूर्वकते एम स्यात् अस्ति नास्ति एचो योजगोजाणयो

तथा एकस्मिन्देशे स्वपर्यायै सजावेन विवक्षित अन्यत्र
तु देशे स्वपरोक्षपर्यायै सत्त्वासत्त्वान्यायुगपदसकेतिकेन श
ब्देन वक्तुं विवक्षित सन् अवक्तव्यरूप पंचमोऽङ्गोऽभवति
एव जीवोपि चेतनत्वादिपर्यायै सन् शेषे अवक्तव्य इति

अर्थः ॥ तथा एकदेशोपात्ताने पर्यायै स्वव्याप्तिके उतापयोगे वेपीये अने अन्यके
बीजादेशोने विपे स्वपर्यायै सत्त्वतापणे तथा असत्त्व अवतापणे समकाले अत
केतपणे नामने अणके वेगे वेपीये ते वारं सत्त्वे अस्ति अवक्तव्यरूप नांगोऽपजे अने
एनांगोऽपजावेनांगोऽपजावे तेनी गे वेपणामाटे स्यात् पदजोडीये एटले स्यात् अस्ति अव
क्तव्य एपांचमो नांगोऽपजाणयो जेमजीवने विपे चेतनपणो मुखवीर्यगुणे अस्ति अनेना
स्ति पणे अस्ति नास्ति समकालपणे वचनगोचरत्वावे ते स्यात् अस्ति अवक्तव्य

तथा एकदेशे परपर्यायै रसजावेनार्पितो विशेषत अन्यै
स्तु स्वपर्यायै सजावासजावान्यासत्त्वासत्त्वान्या युगप
दसकेतिकेन शब्देन वक्तुं विवक्षित कुञ्जोऽसन् वक्तव्यश्च
वति अकुञ्जो वक्तव्यश्च वतीत्यर्थः देशे तस्या कुञ्जत्वात्
देशे अवक्तव्यत्वादिति पष्ठोऽङ्गः

अर्थः ॥ तथा एकदेशे परपर्याय जेनास्ति पर्याय तेने असत्त्वके अवतापणे अर्पि
त करिने मुख्यपयोगे वेपीये ते वारं पठि अन्यके बीजास्वपर्यायै अस्ति पणो तथा परपर्या
य जेनास्ति पर्याय एवे सत्त्वे उतापणे असत्त्वे अवतापणे युगपत् समकाले

द्विषे एतंकेतिक शब्दे अजावे केवामांनावे अनेतेकह्याविनाश्रोतानेज्ञानकेमथाय तेमाटेस्यात्पदते अन्यजांगानी सापेकतामाटे तथा सर्वधर्मेनीसमकालता जणाववा माटे स्यात्नास्तिअवक्तव्य एठोनांगोजाणवो एटलेजीवपोताने स्वगुणेतोठतापणो सर्वपर्याय समकालनोअवक्तव्यपणो एस्यात्नास्तिअवक्तव्य ठोनांगोथयो.

तथाएकदेशेस्वपर्यायैःसज्जावेनापितः एकस्मिन्देशे परपर्यायै रसज्जावेनापितः अन्यस्मिंस्तुदेशेस्वपरौन्नयपर्यायैः सज्जावासज्जावान्यां युगपदेकेनशब्देनवक्तुं विवक्षितः सन्असन्अवक्तव्यअज्ञवतिष्ठितिसप्तमोजंगः एतेनएकस्मिन्वस्तुन्यापितानपितेनसप्तजंगीउक्ता ॥

अर्थ ॥ तथाएकदेशे स्वपर्यायनेठतापणे अपितकरिये अनेएकदेशे परपर्यायने ठतापणेगवेपिये अनेतेसर्वपर्याय समकालेजेजारह्याटे पणवचनेकेवायनही एटलेअस्तिपणोपणठे अनेनास्तिपणोपणठे एसर्वधर्म समकालेठे पणवचनेगोचरथायनही एअपेक्षायें स्यात्अस्ति स्यात्नास्ति स्यात्अवक्तव्य एरीतेंवस्तुनोपरिणमनठे एसातमोजंगोजाणवो एतसप्तजंगी अपितअनपितपणेकही तेअपितएकधर्मेजहोय एमएकधर्मेनेविपेसप्तजंगीकहीः

तत्रजीवःस्वधर्मेज्ञानादिभिःअस्तित्वेनवर्तमानः तेनस्यात् अस्तिरूपःप्रथमजंगः अत्रस्वधर्माअस्तिपदगृहीताः शेषानास्तित्वादयोधर्माः अवक्तव्यधर्माश्चस्यात्पदेनसंगृहीताः

अर्थ ॥ हवेस्वरूपपणेसप्तजंगीकहेठे जेएकइव्यनेविपे अथवाएकगुणनेविपे एकपर्यायनेविपे एकस्वजावनेविपे सातसातजांगा सदापरिणमेठे तेरीतेंसप्तजंगीकहेठे स्यादादरत्ताकरावतारिकामथ्येकह्योठे एकस्मिन्जीवादी अनंतधर्मापेक्षासप्तजंगीना मानंत्यं एवचनयीजाणीजेजो अग्निजीवे इत्यादिगाथायीजाणजो एसुयगदांगसुत्रे हवे पेजोनांगोलखियेंठे तेंहांजीवइव्यपोताने स्वइव्यपिंदगुणपर्यायसमुदाय आधारपणो स्वहेत्रअसत्त्वप्रदेशे ज्ञानादिगुणनुंअवस्थान अशुलधुनाहानिवृद्धिनोमान अनेस्वकाल तेगुणनीवर्तना उत्पादव्ययनीपरिणमननोजिन्नस्वजावतयाअनंतज्ञानअनंतदर्शन अनंतचारित्र अनंतदान अनंतज्ञान अनंतजोग अनंतउपजोग अनंतवीर्य अनंतअव्यावाध अरूपी अशरीरी परमह्मा परममाईव परमआर्जव स्वरूपजो

गीप्रमुख स्वस्वजाव अथनतज्ञेयज्ञायकपणे जीवइव्यवृत्तते एमजीवनोज्ञानगुण स
 र्म सकलज्ञेयज्ञायकपणे स्वशक्तिधर्म अनतअविनागें एकएकपर्यायअविनागमां स
 र्वअविनागप अविनागप स्वजावनोजाणगपणोत्रे इहांगिस्तारेंलसियेंतेयें तिहांमति
 ज्ञानना पर्यायजुदाते श्रुतज्ञानना अविनागजुदाते मनपर्यायज्ञानना अविनागजु
 दाते केवलज्ञानना पर्यायजुदाते श्रीविज्ञोपावश्यके गणधरवादनेठेठेकह्योत्रे जोआव
 रवायोग्यवस्तुनिन्नते तोआवरणजुदाते तिहांदुयोपशमनेजेदजाणेते तेपरोद्द अथ
 वादेशचीजाणेते सर्वथाआवरणगयेथकेप्रत्यक्षजाणे पणकेवलज्ञानसर्वजावनोसृ
 र्ण प्रत्यक्षज्ञायक तेसपूर्णप्रगट्यो तेवारेंबीजाज्ञाननीप्रवृत्तिठे पणनिन्नपडतिनयी
 माटेतेकेवलज्ञाननो जाणपणोज केयायते तयाकोइक ज्ञानगुणना अविनागसर्व
 एकजातीनाकहेते तेअविनागमध्ये वरणादिकजाणवानीशक्ति अनेकप्रकारनीते ते
 माजेआवरणटले जे शक्तिप्रगटे तेशक्तिनु मतिज्ञानादिनिन्ननामते अनेसर्वआवर
 णगयाथी एककेवलज्ञानरसुठे ठसस्थज्ञाननोनासते एपणव्याख्यानते एवोज्ञान
 गुणपोतानास्वपर्याय ज्ञायक परिच्छेदक वेदत्वादिकेअस्तिठे एमसर्वगुणमा स्वधर्मी
 अस्तिताकेवी तेमजजेअविनागरूपपर्यायते जेनासमूहनी एकप्रवृत्तिनेगुणकहिपेंतेयें
 तेपणस्वकार्यकारणधर्मे अस्तिठे एमठइव्यनुंस्वरूप स्वस्वरूपेंअस्तिठे अने अथव
 नागापणतेएवोसापेकृतामाटे स्यात्पददेइनेबोलवो तेस्यात्अस्तिप्रथमनागापणो
 ययो एटले गवेप्यो जेअस्तिधर्म तेपणनास्तिपणासहितठे एटलेअस्तिकहेतांयको
 नास्तिप्रमुखवृत्तनागानीठतिठे तिहांशब्दसहित उपयोगथयो तेचीसत्यपणोथयो

तथास्वजात्यन्यइव्याणा तद्धर्माणांचविजातिपरइव्याणा
 तद्धर्माणांच जीविसर्वथैवअज्ञावात्नास्तित्वतेनस्यात् ना
 स्तिरूपोद्धितीयोन्नंग अत्रपरधर्माणानास्तित्व नास्तिपदे
 नगृहीत शेषाअस्तित्वादय. स्यात्पदेगृहीताइति

अर्थ॥हवेबीजोनागोकहेते जेएकजीवनो स्वरूप उपयोगमां आणोते तेजीवनेविप
 र्थन्यजे सिद्धससारी जीवतेते सर्वना गुणपर्याय अस्तित्वादिकप्रमुख सर्वधर्मीनास्तिठे
 अने अजीवइव्यतयातेना जडतादिकसर्वधर्मीनास्तिठे जेम अग्निमांदाहकपणोते
 तेनीपासेबीजोअग्निनोकणियुंपड्योते तेपणदाहकठे पणतेदाहकपणोनिन्नते एटले
 तेकणीयांनोदाहकपणो तेअग्निमानथी अने तेअग्निनोदाहकपणो तेकणीयांमानथी
 तेमज एकजीवमांज्ञानादिकगुणते तेबीजामानथी अनेबीजाजीवमां जेज्ञानादिकगु

एते ते तेमांनधी वाकीतरिखाते तेमाटेजाणवाडिककार्यसरिखाकरे तोपणसर्वमांपोत पोतानागुणते पणकोइडव्यनागुण कोइडव्यमांआवतानधी तेमाटे स्वजाति अन्यइ व्यपणो अन्यगुणपणो तथाअन्यधर्मपणो ते सर्वनीनास्तिठे एमजगुणमांपणसर्व अन्यइव्याडिकनीनास्तिठे तथापर्यायनाअविनागमां पण स्वजातिअविनागकार्यता कारणतानीनास्तिठे तेमाटेपरइव्यपणो परहेत्रपणो परकालपणो परजावपणोएनी नास्तिठे एवोनास्तिपणोपण तेमांजरह्योठे तेमाटेस्यातुनास्तिपणो एजांगोपणतेमांज ठे एमएकजमात्रनास्तिपणोकोद्वेयके अस्तिपणो तथाएककालपणोपणते तथाजीव मांजडतागुणनीनास्तिठे एटलेजडतानीनास्तिठे जीवमांजरहीठे इत्यादिकअनंतधर्म नीसापेकृतामाटे स्यात्पदेवोलतां सर्वधर्मनोनासनययो एटलेसत्यताथाय तेमाटे स्यातुनास्ति एवीजोनांगोकह्यो.

केपांचिधर्माणां वचनगोचरत्वेन तेनस्यात् अवक्तव्य इ
तितृतीयोऽङ्गः अवक्तव्यधर्मसापेक्षार्थस्यात्पदग्रहणं

अर्थ ॥ हवेत्रीजोनांगोकहेते जेवस्तुहोय तेमां केडलाकधर्मएवाते जेवचनेकरी केवातानधी तेअवक्तव्यठे तेकेवलीनेद्वानमांजणायठे पणवचनेकरीतेपणकहीश केनही तेमाटेतेवाधर्मनीअपेक्षायें वस्तुअवक्तव्यठे एटलेकहेतायकां वक्तव्यनीनाथ यीपणकेडलाकधर्मवस्तुमथ्येवक्तव्यठे तेजणाववामाटे स्यात्पदग्रहणकरीने स्यात् अवक्तव्य एत्रीजोनांगोकह्यो.

अत्र अस्तिकथने असंख्येयाः नास्तिकथनेप्यसंख्येयाः
समयावस्तुनि एकसमये अस्ति नास्ति स्वभावाः समकवर्त
मानौ तेन स्यात् अस्ति नास्ति रूपश्रुत्युच्योऽङ्गः -

अर्थ ॥ हवेचोथोनांगोकहेते जेअस्ति एवोश्च उच्चारकरतांपणअसंख्यातसमयथा य तथानास्ति एश्च उच्चारकरतांपण असंख्यातसमयथाय अनेवस्तुमांतो अस्ति धर्म नास्ति धर्म एवेदु एकसमयमांते तेवेदु समकालेंजणाववामाटे अनेजेअस्ति ते नास्ति तथा यतथाजेनास्ति तेअस्ति नथाय तेसापेकृतामाटे स्यात् अस्ति नास्ति एचोथोनांगोजाणवो

तत्र अस्ति नास्ति भावाः सर्ववक्तव्या एव न अवक्त
व्या इति शंका निवारणाय स्यात् अस्ति अवक्तव्य
इति पंचमोऽङ्गः स्यान्नास्ति अवक्तव्य इति प्रष्टुः

अर्थ ॥ हवेपांचमोतथा ठोनांगोकहेते तिहांस्यात्प्रवक्तव्य एमकेवाथी इअ तेमूलधर्मेएकलो अक्वक्तव्यथयो तेसंदेहनिवारवाने कद्दोजे स्यात्प्रतिअक्वक्तव्य व स्तुमांअनताअस्तिधर्मेते पणवचनेअगोचरते अनेअनताधर्मवचनगोचरपणते तेना सापेक्षतामाटे स्यात्पदयुक्तकरीने एटलेस्यात्प्रतिअक्वक्तव्य एपांचमोनांगोजाणवो एमजपांचमानीरीते स्यात्नास्तिअक्वक्तव्य एठोनांगोजाणवो

अत्रवक्तव्याज्ञावा स्यात्पदेगृहीता अत्रअस्तिज्ञावावक्त व्यास्तथाअक्वक्तव्या तथानास्तिज्ञावावक्तव्याअक्वक्तव्या एकस्मिन्वस्तुनिगुणेपर्यायेएकसमयेपरिणममाना इतिज्ञा पनार्थं स्यात्अस्तिनास्तिअक्वक्तव्यइतिसप्तमोर्जंग अत्र वक्तव्याज्ञावास्तेस्यात्पदेसंगृहीताइतिअस्तित्वेनअस्तिध र्मानास्तित्वेननास्तिधर्मायुगपदुनयस्वभावत्वेनवक्तुमशक्य त्वात्अक्वक्तव्य स्यात्पदेचअस्त्यादीनामेव नित्यानित्याद्यने कांतसग्राहक

अर्थ ॥ हवे सातमोनांगोकहेते इहाअस्तिज्ञावपणोवक्तव्यते तेमजनास्तिज्ञाव पणवक्तव्यते अने अक्वक्तव्यपणते एसर्वधर्मएकसमयमां एकवस्तुमध्ये तथाएकगुणम ध्ये तथाएकपर्यायमध्ये समकालेपरिणमेते तेजणाववामाटे अस्तिनास्तिअक्वक्तव्य एसातमोनांगो इहाअस्तितेनास्तिनथाय अने नास्तितेअस्तिनथाय तथावक्तव्यते अक्वक्तव्यनथाय अनेअक्वक्तव्यते वक्तव्यनथाय तेजणाववानेअर्थे स्यात्पदग्रहणे इ हांअस्तिपणेजेनावते तेअस्तिधर्म अनेनास्तिपणेजेनावते तेनास्तिपणेग्रहणे बेंडु समकालेतेतेमाटे एकसमय वक्तव्यके० कहेवामांअशक्यते असमर्थते तेथीअक्वक्तव्य के० अगोचरपणेते अनेजेस्यात्पदते तेअस्तिधर्म नास्तिधर्म अक्वक्तव्यधर्मनोनित्य पणो अनित्यपणोप्रमुख अनेकांतनोसग्राहकरेते जेअस्तिधर्मते तेनित्यपणेपणते त थायनित्यपणेपणते एकपणेते अनेकपणेते जेदपणेते अजेदपणेते इत्यादिक तेअ स्तिधर्ममांअनेकांतताते तेनेग्रहेते केमके वस्तुनोएकगुण तेमाअस्तिपणोते नास्ति पणोते नित्यपणोते अनित्यपणोते जेदपणोते अजेदपणोते वक्तव्यपणोते अक्व क्तव्यपणोते नय्यपणोते अनय्यपणोते अथनेकांतपणो एहजस्यादावते तेनुसर्केति कवाक्य तेस्यात्पदते एरीतेजाणवो

आत्मइव्यनेविषे स्वधर्मनीअस्तिताठे परधर्मनीनास्तिताठे स्वगुणनोपरिणमवो
अनित्यठे अनेतेजगुणपणेनित्यठे तथाइव्यपिंमपणेएकठे अनेगुणपर्यायपणेअनेक
ठे तथाआत्माकारणपणे कार्यपणें समयसमयमानवानवापणोजेपामेठे तेजवनध
र्मठे तोपणआत्मानोमूलधर्मजेपलटतोनी तेअनवनधर्मठे इत्यादिकअनेकधर्म परि
णतियुक्तठे एरीतेपट्टइव्यनेजाणी निरधारिने हेयोपादेयपणे श्रद्धान जासनथाय
तेसम्यक्ज्ञान सम्यक्दर्शनठे एजीवनीअग्रुद्धता तेपरकर्ता परनोक्ता परग्राहकता टा
लवानावपायजुंसाधन तेसाधनकरवे आत्माआत्मापणें मूलधर्मैरहे तेतिइपणो
तेनीरुचिउद्यमपणोकरवो एहिजश्रेयठे.

स्यात्अस्ति स्यान्नास्ति स्यात्अवक्तव्यरूपास्त्रयः सकला
देशाः संपूणवस्तुधर्मग्राहकत्वात् मूलतः अस्तिजावाअ
स्तित्वेनसंति नास्तित्वेनसंति एवंसप्तजंगाः एवंनित्यत्व
सप्तजंगी अनित्यत्वसप्तजंगी एवंसामान्यधर्माणां विशेष
धर्माणां गुणानांपर्यायाणां प्रत्येकंसप्तजंगी तद्यथा

अर्थ ॥ स्यात्अस्ति स्यात्नास्ति स्यात्अवक्तव्य एत्रणजंगा वस्तुनातंपूर्ण
रूपनेग्रहे माटेतकलादेशीठे अने शोपरग्राजेचारजंगा तेविकजादेशीठे तेवस्तुनाए
कदेशनेग्रहेमाटे. तथावलीअस्तिपणानेविषेजेअस्तिपणो तेनास्तिपणेनयी अनेना
स्तिपणोनास्तिपणेठे तेमांअस्तिपणोनयी इहांकोइपुत्रेके वस्तुमांजेनास्तिपणोते अ
स्तिपणेकहोठो तोनास्तिपणामां अस्तिपणानीनाकिमकहोठो तिनेउत्तर जेनास्ति
पणोतेअस्तिठे ठतापणेठे अने अस्तिधर्मकांइनास्तिपणामानयी माटेनाकहीठे ठति
नीनाकहीनयी तथाएमज नित्यपणानीसप्तजंगी तथा अनित्यपणानीसप्तजंगीतेमज
सामान्यधर्मसर्वनी निन्ननिन्नसप्तजंगी तथासर्वविशेषधर्मनीसप्तजंगी तेमजगुणपर्या
यसर्वनी लूदीबूदी सप्तजंगी केहेवी तद्यथाके० तेकहीदेखाहेवे.

ज्ञानंज्ञानत्वेनअस्तिदर्शनादिभिः स्वजातिधर्मैः अचेत
नादिभिः विजातिधर्मैः नास्ति एवंपंचास्तिकायेप्रत्यस्ति
कायमनंतासप्तजंग्योजवंति अस्तित्वाजावेगुणान्नावात् प
दार्थेशून्यतापत्तिः नास्तित्वाजावेकदाचित् परजावत्वेन
परिणमनात् सर्वसंकरतापत्तिः व्यंजकयोगेसत्तास्फु

रति तथा अस्मत्ताया अपि स्फुरणात्पदार्थानामनियताप्र
तिपत्ति तत्त्वार्थतन्नावाव्ययनित्यं ॥

अर्थ ॥ हवे गुणनीसत्तजगीरुहीदेखाडेठे जेमज्ञानगुण ज्ञायकादिकगुणोअस्ति
अनेदर्शनादिकस्वजाति एकद्व्यव्यापिगुण तथास्वजातिनिन्नजीरव्यापि ज्ञानादिकस
र्वगुण अनेअचेतनादिक परद्व्यव्यापि सर्वधर्मनीनास्तिठे एमपचास्ति कायनेविषे अ
स्ति काये अनेतित्तजगीउपामे एसत्तजगी स्याद्वादपरिणामेठे तेसर्वद्व्यादिकमांठे
हरे वगुमथ्येअस्तिपणोनमानिये तोस्योदोपउपजेतेकहेठे जोवस्तुमाअस्तिपणो
नमानिये तोगुणपर्यायनोअजावथाय अनेगुणनाअजावें पदार्थशून्यतापणो पामे
तथाजोरमुमथ्ये नास्तिपणोनमानियेतो तेवस्तुकदाकाळें परवस्तुपणे अथवा
परगुणपणे परिणमिजाय तेयीकोइमारे जीरतेअजीवपणोपामे अनेअजीरतेजीव
णोपामे तोसरसकरतादोपउपजे तथा व्यजनके० प्रकृतानोहेतु तेनेयोगेंवतोधर्म
तेमुरे पणजेधर्मनीमत्तावतिनहोय तेमुरेनही जोनास्तिपणोनमानियें तोअस्मत्ताप
णेकुरे अनेजेवारअस्मत्तास्फुरे तेवारद्व्यनो अनियामकके० अनिधयपणोअज्ञा
प तमाटेसरनाय अस्तिनास्तिमयीठे व्यजकृतानोदृष्टांतकहेठे जेमकोराकुनामागुण
धनानीमत्ताठे तोजपाणीनेयोगेवासनाप्रगटेठे जोवत्त्वादिकमांतेधर्मनथी तोतेमांग
दतापणापी एममंग्रज्राणरो हरेजीरनित्यस्वजावकहेठे तेजेवस्तुनाजावतेनो अ
व्यपरे० नहीदृजगो एठजेतेमनोतेमजरहेगो तेनित्यपणोरुहियें तेनावेजेदठेतेकहेठे

एकाअप्रच्युतिनित्यता द्वितीयापारपर्यनित्यता ॥ तथा
ज्याणांकुअप्रचयतिर्यग्प्रचयत्वेनतदेवज्यमितिध्रुवत्वे
ननित्यस्वजाय नवनवपर्यायपरिणमनादिनि नृपत्तिव्य
यणोनित्यस्वजाय नृपत्तिव्ययस्वरूपमनित्य ॥

अर्थ ॥ एअप्रच्युतिनित्यता द्वितीयापारपर्यनित्यता तिहाअप्रच्युतिनित्यतातेनेठ
हिये जेअस्मत्तत्त्वप्रचय तिर्यग्प्रचयनेपरिणमने एअस्मत्तेहिज एध्रुवतारूपज्ञानया
पठे एठजेमदासर्वदा अणोमानेतहिज एगुजेज्ञानयापठे जेमूनम्वनारपनटेनही त
अप्रच्युतिनित्यतारुहिये अनेनित्यतामांज तत्त्वप्रचयकृतो तेउजगामेठे जेपहने
समये अस्मत्तत्त्वपरिणमिनिहनि तेजीनेममपेनवापर्यायनेउपजवे अनेपूर्वपर्यायनेअपेस
वेत्तरनदीनगावनिहउ नांरणाएअस्मत्तेनुतेज एगुजे ज्ञानयापठे अस्मत्तांजत्त्वप्रचय
रुहिये एठजेममपेनेमाटेतत्त्वप्रचयरुहिये

तथाअनन्ताजीवसरिखाठे पणसर्वजिन्नजिन्नठे पणसर्वजीवजाणताए पणजीवए
वोजीवत्वसत्तायेंतुव्य जिन्नजीवसत्तारूपज्ञान थाय तेतिर्यक्प्रचयकहियें.

ऊर्ध्वप्रचय ते समयांतरे अनेकउत्पादव्ययनेपलटवे पणएजीवते तेजठे एवुंज्ञा
नथाय एनित्यस्वजावनोधर्मजाणवो एकारणधीकार्यउपनो तेउंज्ञानथाय तेनित्यस्व
जावनोधर्मजाणवो तथाएकारणधीजेकार्यउपनो वजीज्ञानययुं तेकारणधीवीजेका
रणेवीजुंकार्यथाय एमनवेनवेकार्यउपने पणजीवतेजठे एवुंजेज्ञानथाय परपरारूपसं
ततिचालीजाय तेपारंपर्यनित्यताकहियें जेमप्रथम शरीरनेकारणोरागहतो तेहिज
वस्त्रधननेकारणप्रतेरागथयो तेकारणनवारागनोनवापणोपणारागहितआत्माकेवारे
नही एपारंपर्य एटले परंपरानित्यताकहियें वीजुंतामसंततिनित्यताजाणवी तेका
रणयोगेनिमित्तनीपजे नवानवापर्यायनेपरिणमवे एटले पूर्वपर्यायनेव्ययथवे तथा
अनिनवपर्यायनेउपजवे अनित्यस्वजावजाणवो एटलेउत्पत्तिके० उपजवो व्ययके०
विणसवो एवोजेस्वजाव ते अनित्यस्वजावजाणवो.

तत्रनित्यत्वंद्विविधं कूटस्थं प्रदेशादीनां परिणामित्वं ज्ञाना
दिगुणानां तत्रोत्पादव्ययावनेकप्रकारौ तथापि किंचिद्वि
रच्यते विस्त्रसाप्रयोगजनेदात्तदिनेदोसर्वव्याणांचलनसह
कारादिपदार्थक्रियाकारणंचवत्येव ॥

अर्थ ॥ तिहांवलीग्रंथांतरे नित्यपणोवेप्रकारेकह्योठे एककूटस्थनित्यता वीजीपरि
णामिनित्यताठे जीवनाद्यसंख्यातप्रदेश तेसंख्यायें तथाहेत्रावगाह पलटतोनथीते
तथागुणनोद्यविभाग तेसर्वकूटस्थनित्यताठे.

ज्ञानादिकगुणएसर्व परिणामिकनित्यतायेंठे केमकेगुणनोधर्मजएठे जेसमयेंसम
यें स्वकार्यपणेपरिणमे अनेजेकार्यहोय तेपरिणामिकपणेजहोय एनीतिजठे अने
जोज्ञानगुणने कूटस्थनित्यतापणेमानिये तोपेहेजेसमयेंजे ज्ञानेकरीजाणो तेहिज
जाणपणो सदासर्वदारहे पणतेमतोनथी जेयतोनवनवीरीतें परिणमतादेखायठे तो
तेजेयनीनवनवीअवस्थाज्ञानजाणेनही एटलेपहेजेसमयजेरीतें ज्ञानपरिणमेठे तेरी
तें परिणमजोवुंजोईये अनेएरीतें ज्ञानयथार्यययुं एमघटेनही तेमाटेजेयजेघटपटा
दिक तेजेमपलटठे तेमज्ञानपणजाणे तोहिजज्ञानयथार्यथाय तेमाटेज्ञानगुण ते
नवानवाजेयनेजाणवामाटे परिणामीजाणवो अनित्यज्ञायकताशक्ति माटेनित्य ए
रीतें नित्यानित्यस्वजावी सर्वगुणठे सर्वव्ययनेविपेपोतानी

तत्रचलनसहकारित्वकार्यधर्मास्तिकाय अव्यस्यप्रतिप्रदे
शस्थचलनसहकारिगुणाविजागा उपादानकारणकारण
स्यैवकार्यपरिणमनात् तेनकारणत्वपर्यायव्यय कार्यत्वप
रिणामस्योत्पाद गुणत्वेनध्रुवत प्रतिसमयकारणस्यापिउ
त्पादव्ययौ कार्यस्याप्युत्पादव्ययावित्यनेकातजयपता
काग्रथे एवसर्वेऽव्येपुसर्वेपांगुणानास्वस्वकार्यकारणताङ्गे
या इतिप्रथमव्याख्यान ॥

:- अर्थः॥ तिहाजेमधर्मास्तिकायऽव्यनो चलणसहकारीपणो तेमुख्यकार्येथेथनेअप
र्मास्तिकायऽव्यनो स्थिरसहायी तेमुख्यकार्येथे वलीयाकाशऽव्यनुयवगाहनादानन
मुख्यकार्येथे जीवनोजाणवा देखवारूपउपयोगतेमुख्यकार्येथे पुज्जनोपणंगधरतस्पर्श
पणो तेमुख्यकार्येथे इत्यादिसकार्यनोचावुठे तेजिहायावु तिहा नवनधर्मथया थने
जिहानवनधर्म तेउत्पादयथो अनेउत्पादहोयते व्यसहितजहोय तेनवनधर्मत
त्वार्येथमथ्येकहोठे हवेतेउत्पादव्ययवेप्रकारनाठे एकप्रयोगथीथाय अनेवीना वि
भ्रसाके० सहजेपरिणामीधर्मथाय हवेऽहासहजनो उत्पादव्ययकहेठे तिहाधर्मा
स्तिकायादि ऽव्यने पोतापोताना चलणसहकारादिगुणनी प्रवृत्तिरूप अर्थक्रिया
नोकरवोथायज अनेचलणसहकारपणोतेकार्य धर्मास्तिकायऽव्यने प्रतिप्रवेज्ञं रहा
जे चलणसहकारीगुणाविजाग तेउपादानकारणठे तेहिजकार्यपणोपरिणमेठे एतने
कारणपणानोव्यय अनेकार्यपणानोउत्पाद तथा चलणसहकारीपणो ध्रुवठे एमन
अधर्मास्तिकायनेविपे थिरसहायगुणनु प्रवर्तनठे तथाआकाशास्तिकायनेविपेपण
अवगाहनागुणनुप्रवर्तन एमजठे वलीपुज्जमा पूरणगलनादिकगुणनुप्रवर्तनठे ते
मजजीवऽव्यमा ज्ञानादिकगुणनुप्रवर्तनठे अथवावजी अनेकातजयपताकाग्रथने
विपेएमपणकधुठे जेप्रतिसमये गुणनेरिपे कारणपणो नवोनवोउपजेठे एटलेकार
णपणानोपण उत्पादव्ययठे तेमजप्रतिसमये कार्यपणोपण नवोनवो उपजेठे ए
टलेकार्यपणानोपण उत्पादव्ययठे एमसर्वेऽव्यनेविपे सर्वगुणनोकार्यपणो कारण
पणोउपजेविणसेठे एमउत्पादव्ययनो एकस्वरूपप्रथमजेदकह्यो

तथाचसर्वेपाऽव्याणापारिणामिकत पूर्वपर्यायव्यय नवप
र्यायोत्पाद एवमप्युत्पादव्ययौ अव्यत्वेनध्रुवतइतिद्वितीय ॥

अर्थ ॥ सर्वधर्मतेतेपरिणामिकजावेंते तिहांपूर्वपर्यायिनो व्यय अनेनवापर्यायिनो उत्पाद एउत्पादव्यय समयसमयेते अनेइव्यपणोध्रुवते एवीजोनेद.

प्रतिइव्यस्वकार्यकारणपरिणमनपरावृत्तिगुणप्रवृत्तिरूपापरिणतिः अनंताअतीता एकावर्त्तमाना अन्याअनागतायोग्यतारूपाः तावर्त्तमानाअतीताभवन्ति अनागतावर्त्तमानाभवन्ति शेषाअनागताकार्ययोग्यतासन्नतांलभन्ते इत्येवंरूपावुत्पादव्ययो गुणत्वेनध्रुवत्वं इतितृतीयः अत्रकेचित्कालापेक्षया परप्रत्ययत्वंदंति तदसत् कालस्यपंचास्तिकायपर्यायत्वेनैवागमेनुक्तत्वात् इयंपरिणतिः स्वकालत्वेनवर्तनात्सप्रत्यक्षं एवंतथाकालस्यनिम्नइव्यत्वेपिकालस्यकारणताअतीतानागतवर्त्तमानभवनंतुजीवादिइव्यस्यैवपरिणतिरिति ॥

अर्थ ॥ सर्वइव्यनेविषे स्वके० पोतानुंकारण परिणमन परावृत्तिके० पलटणपणे गुणनीप्रवृत्तिरूप परिणमनते ते परिणतिअनंति अनंतजातिनी अतीतकालेंयइते अनेअनंतिजातिनी एकवर्त्तमानकालेंते अनेवीजीअनागतयोग्यतारूपपणे अनंतिते ते वर्त्तमानपरिणतिते अतीतथायते एटले तेपरिणतिमध्ये वर्त्तमानपणानोव्यय अने अतीतपणानोउत्पाद तथा परिणतिपणोध्रुवते अनेअनागतपरिणति तेवर्त्तमानथायते तिहांअनागतपणानोव्यय वर्त्तमानपणानोउत्पाद अनेठतिपणोध्रुव अने अनागतकार्ययोग्यता तेदूरहताते आसन्नके० नजीकपणोपामे एटलेदूरतानोव्यय अनेन जीकृतानोउत्पाद तथाअतीतमध्ये दूरतानोउत्पाद अनेनजीकृतानोव्यय एरीतेंसर्वइव्यनेविषे अतीतवर्त्तमान तथाअनागतपणे परिणतिते तेपरिणमेजते एइव्यनेविषेस्वकालरूप परिणमनते एउत्पादव्ययनोत्रीजोनेदजाणवो.

इहांकेटलाककालनीअपेक्षाजेने परप्रत्ययपणोकहेते तेखोटोते कारणके कालइव्यजेतेतेपंचास्तिकायनोपर्यायते अने परिणतितोइव्यनोस्वधर्मते माटेकालतेस्वकालरूपवस्तुनोपरिणाम तेनोनेदते अथवाकालनेनिम्नइव्यमानियें तोपणकालतेकारणपणोते अनेअतीतअनागतवर्त्तमानरूपपरिणति तेतो जीवादिकइव्यनोधर्मते ते माटेएउत्पादव्ययपणस्वरूपजते एत्रीजोनेदययो.

तथाचसिद्धात्मनिकेवलज्ञानस्ययथार्थज्ञेयज्ञायकत्वात् य
थाज्ञेयाधर्मादिपदार्था तथाघटपटादिरूपावापरिणम
तितथैवज्ञाने जासनात् यस्मिन्समयेघटस्यप्रतिजास स
मयातरेघटध्वंसेकपालादिप्रतिजास. तदाज्ञानंघटाप्रतिजा
सध्वंस कपालप्रतिजासस्योत्पाद ज्ञानरूपत्वेनध्रुवत्वमि
तितथाधर्मास्तिकायेयस्मिन्समयेसंख्येयपरमाणुनाचलन
सहकारिता अन्यसमयेअसंख्येयाना एवंसंख्येयत्वस
हकारिताव्यय. असंख्येयानंत सहकारिताउत्पाद चल
नसहकारित्वेन ध्रुवत्व एवमधर्मादिष्वपिज्ञेय एवसर्वगुण
प्रवृत्तिषु इतिचतुर्थ ॥

अर्थ ॥ तथाके० तेमजवलीसिद्धात्मानेविषे केवलज्ञानगुणनीसपूर्णप्रगटताते
थार्थजेकाज्ञेयजेमपरिणमे तेकालेतेमजजाणे एहवोज्ञेयनोज्ञायक तेकेवलज्ञान
जेमधर्मादिष्व तथाघटपटादिज्ञेयपदार्थ जेरीतेपरिणमे तेरीतेज केवलज्ञाननाथ
जेसमयेघटज्ञानहतु तेसमयांतरे घटध्वंसयये कपालनुज्ञानथाय तेवा१५
सनोध्यस. कपालप्रतिजासनोवत्पाद अनेज्ञाननोध्रुवपणो एमदर्शनादि सर्वगुण
वर्त्तनजाणवो

तथाधर्मास्तिकायनेविषे जेसमयेसख्यात परमाणुतो चलनसहकारिणो
फरीसमयांतरे असख्यात परमाणुने चलनसहकारी पणोकरे तेवारें सख्याता
माणुचलनसहकारतानोव्यय अनेअसंख्येयपरमाणुने चलनसहकारतानो
अनेचलनसहकारी पणोभवते एमजअधर्मास्तिकायादिकनेविषे पण सर्व गुणनी
उत्पादनेविषेअनतागुणनीप्रवृत्तिजे इहाकोइष्टवशे जेधर्मास्तिका
टलेकार्यपणानोपण जे

अनंता परमाणु ते चलनसहकारीथाय एटलोचलनसह
लोवपजेविणसेजे एमज तेच परमाणुने चलनसहकारकरतां बीजोगुणक्योअण
तथाचसर्वेपाडव्या केतिरावरणजेइहवने तेनोगुणअणप्रवर्त्यो रहेन
योत्पाद एवमप्युते तेतेसहकारेसर्व चलनसहकारीगुणना पर्यायते
तोपण अवागहक

निपायते

गुणतोप्रवर्त्तते तेमधर्मास्तिकायादिकमां जीवपुञ्जयोदाने पोचवे पणगुणतोत्रधो
 प्रवर्त्तते एमधारवो एरीतेंगुण पर्यायनो उत्पादव्यय ध्रुवरूपधर्मकेवो एचोद्युत्पकसुं.
 तथासर्वेपदार्था. अस्तिनास्तित्वेनपरिणामिनः तत्रास्ति
 ज्ञावानांस्वधर्माणां परिणामिकत्वेनउत्पादव्ययौस्तः नास्ति
 ज्ञावानांपरञ्ज्यादीनांपरावृत्तौ नास्तिज्ञावानांपरावृत्तित्वेना
 प्युत्पादव्ययो ध्रुवत्वंच अस्तिनास्तित्वयो इतिपंचमः

अर्थे ॥ तथासर्वेज्यमांअस्तित्थानास्ति ए वे स्वभावपरिणामिरह्याते तिहांजेअ
 स्तिस्वभावते तेस्वज्यादिकनोते ते जेवारेंज्ञानगुण घटज्ञानतोहतो तेवारें घटज्ञा
 ननीअस्तिताहती अनेतेजघटध्वंस थये कपालज्ञानथयुं तेवारें घटज्ञाननीअस्तिता
 नो व्ययथयो अने कपालज्ञाननी अस्तितानोउत्पादथयो एरीतेंअस्तितानोउत्पादव्य
 यते तेजरीतेंनास्तितानोपणउत्पादव्ययजाणवो जेपहेलीघटनास्तिताहती तेपठेघट
 ध्वंसंकपालनास्तिताथयी एमपरज्यनेपलटवे नास्तितापलटते तेस्वगुणनेपरिणामिक
 कार्यनेपलटवेकरीनेअस्तितापलटते अनेजिहांपलटवापणो तिहांउत्पादव्ययथायेज
 एमज्यमांतामान्यस्वभाव तवधर्मते तेमां जेमत्तंनवेतेम श्रीप्रभुनीआज्ञायें उपयोगदे
 णे उत्पादव्ययपणोकरवो अनेअस्तिनास्तिपणे ध्रुवते एपांचमोअधिकारकह्यो.

तथापुनःअगुरुलघुपर्यायाणां पङ्गुणहानिवृद्धिरूपाणां प्र
 तिज्यपरिणमनात् नानाहानिव्ययवृद्ध्युत्पादः वृद्धिव्यये
 हान्युत्पादः ध्रुवत्वांगुरुलघुपर्यायाणां एवंसर्वज्येपुङ्गेयं
 तत्कार्यवृत्तौआकाशाधिकारैयत्राप्यवगाढकजीवपुञ्जलादि
 नास्ति तत्राप्यगुरुलघुपर्यायवर्तनयावश्यत्वेचानित्यतान्यु
 पेया तेचअन्येअन्येवर्त्तन्ति अन्यथातत्रनवोत्पादव्य
 योनापेक्षिकावितिन्यूनं एवंसंल्लक्षणस्यात् इतिपष्ठः ॥

अर्थे ॥ तथाके० तेमज वलीतर्वेज्यतथापर्याय ते अगुरुलघुयमें संयुक्तह्यो
 ज्यनेप्रवेगें अगुरुलघुअनंतोते तेअगुरुलघुसमयेंसमयें प्रवेगें तथापर्यायें कोऽ
 कवारेंवृद्धिपामे कोऽकवारेंवटीजाय तेवधुयटुयवोठवप्रकारेंते ? अनंतजागहानि ०
 अतंख्यातजागहानि ३ संख्यातजागहानि ४ संख्यातगुणहानि ५ अतंख्यातगुण
 हानि ६ अनंतगुणहानि एवप्रकारेंहानि तथा ? अनंतजागवृद्धि ० अतंख्यातना

गृह्णि ३ संख्यातजागृहि ४ सख्यातगुणगृहि ५ असख्यातगुणगृहि ६ अनत
 गुणगृहि एतप्रकारनीगृहि तेसर्वइव्यनासर्वप्रदेशे सर्वपर्यायमायाय एकप्रवेशमा को
 इकसमयेवधेते कोइकसमयेघटेते जेम परमाणुमांवाणादिक वधेघटेते तेमअगुरुलघु
 पणोपण वधेघटेते हानिनोव्ययते तोरुहिनोउत्पादने अथवागृहिनोव्ययते तोहानि
 नोउत्पादने पणअगुरुलघुधुवनोधुवते एमसर्वइव्यनेविपेजाणरो तिहातत्वार्यटीका
 मा आकाशइव्यने अधिकारेकसुते तेलखियेतेये जिहाअलोकाकाशमध्ये अथवाइक
 जीवपुज्जलादिकइव्यनथीतिहापण अगुरुलघुपर्यायवतपणो अवश्यते तेअगुरुलघु
 नीअनित्यता अवश्यअंगीकारेते अनेतेअगुरुलघु तेपर्याये तथाप्रवेशे अन्यअन्यके
 बीजोबीजोथायते एटलेपूर्वसमये अगुरुलघुनोव्यय अनेबीजेसमये नवाअगुरुलघुनो
 उत्पादने जोएरीतेनवोउत्पादव्यय गवेपियेनही तोअलोकाकाशनविपे सतलक्षण नू
 नके ० उठोपमे जेउत्पादव्ययधुवतासपुक्ततेसत्कहिय अनेजेइव्यहोयतेसत्पणासपु
 क्तजहोय माटेअगुरुलघुनापरिणमन सर्वइव्यमांसर्वपर्यायमा सर्वप्रदेशमांते एअगुरु
 लघुनो उत्पादव्ययकह्यो एतन्नोअधिकारथयो

तथाजगवतीटीकाया तथाच अस्तिपर्यायत सामर्थ्यरूपा
 विशेषपर्यायास्तेचानतगुणास्तेप्रतिसमयनिमित्तचेटेनपरावृ
 त्तिरूपा तत्रपूर्वविशेषपर्यायाणानाश अजिनवविशेषपर्या
 याणामुत्पादपर्यायवत्वेधुवत्व इत्यादिसर्वत्रज्ञेय इतिसप्तम

अर्थ ॥ तेमजवली अस्तिपर्यायथी विशेषपर्यायजे सामर्थ्यरूप तेअनतगुणाते
 एनगवतीमूत्रनीटीकामध्येकह्योते जेअस्तिपर्याय तेज्ञानादिकगुणानाअविनागरूपपर्या
 यते जेपर्यायपर्यायमांसर्वज्ञेयजाणवानु सामर्थ्यते तेविशेषपर्यायते तयामहानाये
 यावतोज्ञेयास्तावतोज्ञानपर्याया एसामर्थ्य पर्यायगवेप्याते एसामर्थ्यपर्याय तेज्ञेयने
 निमित्तेते तेज्ञेयतोअनेकउपजेते नेअनेकविणशेते तेचारेविशेषपर्यायपणपलटेते तत्र
 तिसमये निमित्तचेदनी परावृत्तिपलटवेथी पूर्वविशेषपर्यायनागथाय तथाअजिनववि

क्रियासंज्ञः तदा समस्तस्वभावपर्यायाधारभूतज्ञव्यदेशा
नांस्वन्वक्षेत्रज्ञरूपाणामेकत्वपिप्परीरूपापरत्यागः एकस्व
भाव क्षेत्रकालज्ञावानां निन्नकार्यपरिणामानां निन्नप्रभाव
रूपानकस्वभावः एकताज्ञाविसामान्याभावः अनेकताज्ञा
वेविशेषधर्माभावः स्वस्वामित्वव्याप्यव्यापकताप्यभावः

अर्थ ॥ एमज सर्वज्ञ्यमानित्यता तथा अनित्यताते एनित्य अनित्यपणाविना इ
व्यकोऽनर्थी जोऽव्यमानित्यतानहोयतो कार्यनोअन्वयकोनेहोय एटलेअमुककार्यते
अमुकज्ञ्यं कखो एमकह्योजायनही माटेऽव्यमानित्यतामानवायीज अमुकज्ञ्येअ
मुककार्यकखो एमकेवायते माटे जोऽव्यनेनित्यपणेजमानिये तोशुणतुंकार्य तेऽ
व्यनोकेवाय अनेशुणतेऽव्यनकेवाय अनेजोऽव्यनित्यनहोय तोकारणपणानो अज्ञा
वथाय माटेऽव्यमां नित्यतामानवी अनेजोऽव्यमां अनित्यपणोनमानियेतो जाणंग
आदंदेशेन सर्वज्ञ्यना गुणरूपकार्यनो अज्ञावयऽजाय अर्थक्रियासंज्ञवेनही एटलेको
ऽकअनित्यपणोहोय तोअर्थक्रियानेकरे केमकेकरवापणोकोऽकवीजापणो एटलेनवा
पणो निपजाववो तंपूर्वपर्यायनो ध्वमययेथीथाय अनेतेएकनोअन्वस अनेकोऽकवीजा
नवानोनीपजवो तेऽव्यमाअनित्यपणोते एटलेनित्यस्वभाव तथा अनित्यस्वभाव उ
जग्याव्या ह्वेएकस्वभाव तथाअनेकस्वभाव उजखावेते.

तथाकं० तमज समस्तकं० सर्वज्ञस्वभाव अस्तित्व प्रमेयत्व अगुरुलघुआदिक
समस्तपर्याय गुणाविजागादिक तेसर्वनुंआधारभूतक्षेत्र तेप्रदेशते ते स्वके०पोता
नाजंक्षेत्र तेसर्वज्ञेरूप जुदाजुदाते एटलेसंख्याताप्रदेश निन्नते पणतेएकपिप्परी
फिवारंतजतानथी सर्वप्रदेशमा अंतरालक्षेत्रपणो कोऽवारेंपामतोनथी जेअनंतस्वभा
व अनंततपर्याय तेअसंख्यातप्रदेशरूप तेनुंप्रमाणफिरतुनथी एवो जेऽव्यनेविपे स
मुदायपिप्परीणोरहेते तेएकस्वभावकहिये तेपंचास्तिकायमध्ये १ धर्म २ अधर्म ३ आ
काश एत्रणऽव्यएकंकरे अनेजीवऽव्यअनंताते तेथीपुज्जपरमाणु अनंतशुणाते तेए
कजीव अनेकरूपनवनवाकरे पण अंतरपडेनही तेमाटेऽव्यमध्येएकस्वभावते.

क्षेत्रअसंख्यातप्रदेश कालउत्पादव्ययरूप नावपर्याय गुणनाअविजागते पोताना
निन्नकार्य परिणामीते तेसर्वनोनिन्नप्रवाहते एटलेसर्वनो कार्यपणोनिन्नते तेमाटेऽ
व्यने सर्वस्वभावपर्यायिजेदें विचारतांऽव्यमां अनेकस्वभावपणते. जोवस्तुमां 'एकप
णानो अज्ञावमानिये तोसामान्यपणोरहेनही अनेशुणनो पर्यायनो स्वामीआधारते

कोणयाय अने आधारविना गुणादि आधेयते क्यारहे ते माटे इव्यनो एकपणोने जो वस्तुमा अनेकपणोन मानिये तो इव्यते विगेपरहित यई जाय तेयी गुणनो अनेकपणो शरीते इव्यने विपे पामिये माटे इव्यमा गुणकार्यनो अनेकपणो पणवे तथा स्वस्वामि व्याप्य व्यापक नाव केमठेरे जे गुणपर्याय ते स्वके० धन अने इव्यते तेनो स्वामीने अथवा इव्यते व्याप्य अने गुणपर्यायते व्यापकठे एरीते इव्यमा एकस्व नाव तथा अनेकस्व नाव जाणवा

स्वस्वकार्यजेदेन स्वजावजेदेन अगुरु लघु पर्यायजेदेन
जेदस्वजाव अवस्थानाधारतायजेदेन अजेदस्वजाव जे
दाजावे सर्वगुणपर्यायाणा सकरदोष गुणगुणीलक्षण
कार्यकारणतानाश अजेदाजावे स्थानध्वसः कस्यैते गु
णा कोवागुणी इत्याद्यजाव

अर्थ ॥ स्वस्वके० पोतपोताना कार्यने जे देकरी एटले जीव इव्यमा ज्ञानगुण तेना एवानुकार्यकरे अने दर्शनगुण देखवानुं कार्यकरे तथा चारित्र्यगुण थिरतारमणत्वरूप कार्यकरे तथा पुज्ज इव्य ते रूपपणो निन्न कार्यकरे तथा वर्णपणो गंधपणो रसपणो अने स्पर्शपणो सर्वकार्यनिन्नठे तथा स्वजावजेदते अस्ति स्वजावठतिरूपठे नित्यस्वजा व अविनाशीपणोठे अनित्यपणोते पलटणरूपठे एकपणोते पिंरूपठे अनेकपणोते प्रदेशादिकठे इत्यादि स्वजावजेद तथा अगुरु लघु पर्याय प्रदेशें गुणाविनागे जूदोजूदोने कोईकोईनो तुल्यनथी हानि वृद्धिरूप परिणमनठे इत्यादि प्रकारे इव्यमानेदस्वजावठे तथा सर्वधर्मनो अवस्थानके० रेहेवो तेने याधारपणो कार्यनी तुलनाके० सरि खापणो केवारे निन्न पडतोनथी ते माटे इव्यमा अनेदस्वजावठे

जो इव्यगुणपर्यायमा जेदस्वजावन होयतो सर्वसकर एकपणोचाय तेवारे कार्यनो जेदकेमपडे ते माटे सर्व इव्यगुणपर्यायमा जेदस्वजावठे जीवते चेतना लक्षणवत अजीवते चेतनारहित अजेदते अजीवमथ्ये जेधर्मास्तिकाय इव्यते जनणसहकार

कोणयाय अनेआधारविनायुणादिआधेयते क्वांरहे तेमाटेइव्यनो एकपणोने जो वस्तुमा अनेकपणोनमानिये तो इव्यतेविगेपरहितथईजाय तेवीगुणनोअनेकपणो शरीतेइव्यनेविपे पामिये माटे इव्यमा गुणकार्यनो अनेकपणोपणो तथास्वस्वामि व्याप्य व्यापकनाव केमठेरे जेगुणपर्याय तेसके० धनअनेइव्यतेतेनोस्वामीने अथवा इज्यतेव्याप्य अने गुणपर्यायते व्यापकठे एरीते इव्यमा एकस्वनाव तथाअनेकस्व नाव जाणवा

स्वस्वकार्यजेदेन स्वनावजेदेन अगुरुलघुपर्यायजेदेन
जेदस्वनाव अवस्थानाधारतायजेदेन अजेदस्वनाव जे
दाजावेसर्वगुणपर्यायाणा सकरदोष गुणगुणीलक्षण
कार्यकारणतानाश अजेदाजावेस्थानध्वंस कस्यैतेगु
णा कोवागुणीइत्याद्यजाव

अर्थ ॥ स्वस्वके० पोतपोताना कार्यनेनेदेकरी एटलेजीउइव्यमा ज्ञानगुण तेना
एवानुस्मरणे अनेदर्शनगुण वेसवानुस्मरणे तथाचारित्रगुण धिरतारमणतारुण
कार्यकरे तथापुण्ड्रइव्य ते रूपपणोनिन्नकार्यकरे तथावर्णपणो गयपणो रसपणो
अनेस्पर्शपणो सर्वकार्यनिन्नते तथास्वनावजेदते अस्तिस्वनाववतिरूपते नित्यस्वना
य अग्निनापीपणोने अनित्यपणोते पलटणरूपते एकपणोतेपिम्बरूपते अनेकपणोते
प्रवेशादिकते इयादि स्वनावनेद तथाअगुरुलघुपर्याय प्रवेशगुणाविनागे जूवोपूताने
कोईकोईनोनुअनयी दानितृद्विरूपपणामनते इत्यादि प्रकारे इव्यमानेदस्वनावने
तथामर्ममर्मनो अग्रस्थानके० रेहेगे तेनेआधारपणो कार्यनी तुलनाके० सरि
सापणोनेगरनिन्नपडतोनी तेमाटेइव्यमा अनेदस्वनावने

जोइव्यगुणपर्यायमानेदस्वनावनहोयतो सरिसकरएकपणोयाय तेयारें कार्यनो
जेदकेमपडे तेमाटे सर्वइयगुणपर्यायमा जेदसर्वनावने जीरतेचेतनालक्षणत
अजीरतेचेतनारहित एनेदते अजीरमध्ये जेधर्मास्तिकायइव्यते चज्जणसहस्र
नैरने पणचीजाअजीरइव्यतेएकार्यकगतनी एमअधर्मास्तिकाय धिरसहाय्य
एनेरने आकाशअवगाढदाननैरने पुनरपी आवरणरूपादिकपरिणामनरने
एमसर्वइव्यनेदने तोजनिन्ननिन्नइव्यरूपायने इहांसोइकहेडो जीअनतातेताम
रिताने तोनर्वचीने एइव्यशास्त्रोक्तनैरने तेनेउत्तमजेरूपेया सोनारुपापणे अथ
वा धवजाणसे तानपणेमग्विवाते पणरमुनापिम्बरूपे निन्नते तेमाटे सोनेपण नि

अनिन्नकद्वियेदयै तेमजीवनेपण निन्ननिन्नकद्विये वलीउत्पादव्ययनोफिरवो सर्वमां ते जगीतनोत्रे पणपलटण तेएकरीतनोनथी तथाअगुरुलघुनी हानिवृद्धिनो फिरवोपण सर्वइयमां पोतपोतानेने तेथीसर्वजीव तथासर्वपरमाणुनिन्नते एजेदस्वभावजाणवो.

तन्मयतावस्थानाधारतायजेदेन अजेदस्वभाव तथातन्मयता अवस्थानतानो अजेदते अनेयाधारतानोपण अजेदपणोत्रे तेअजेदस्वभावते.

तथाजेदनोजो अभावपणोमानियें एटजेवस्तुमाजेदपणो नमानियेंतो सर्वगुण तथापर्यायिनो संकरके० एकमेकपणो एदोपलागे तोगुणीकोण तथागुणकोण इयको ए एमगुणपर्यायने केइयनो क्योपर्याय एमवेहेचणथायनही गुण तथागुणी तथा जेउजखवायोग्यलक्षण तेनुंचिन्ह तथाकारणधर्म तथाकार्यधर्मता एवेजुदापडेनही कार्यधर्म तथाकारणधर्मनो नाशथाय माटेवस्तुमां जेदस्वभावमानवो.

तथाजोवस्तुमांअजेदपणोनमानियें तोस्थानध्वसथायतेजेस्थान कोण अनेतेस्था नकमां रहेतेकोणते इत्यादिकनोअभावथायते एमविचारतां सर्वथाएकपणोमानतां कोणगुणीअनेकोणगुण एमउजखाणनथाय. एरीतेंजेदजेदस्वभाववस्तुमां मानवा.

परिणामिकत्वेउत्तरोत्तरपर्यायपरिणामनरूपोन्नव्यस्वभावः
 तथातत्त्वार्थवृत्तौ इदुत्तुभावेऽव्यंन्नव्यंन्नवनमितिगुणपर्या
 याश्चन्नवनसमवस्थानमात्रकाएवउत्थितासीनोत्कुटकजा
 गृत्तशयितपुरुषवत्तदेवच वृत्त्यंतरव्यक्तिरूपेणोपदिश्यते जा
 यतेअस्तिविपरिणामतेवर्द्धते, अपक्षीयते विनश्यतीति पि
 मातिरिक्तवृत्त्यंतरावस्थाप्रकाशतायांतुजायतेइत्युच्यते स
 व्यापारेश्चन्नवनवृत्तिः अस्तिइत्यनेननिर्व्यापारात्मसत्ता
 ख्यायते चवनवृत्तिरुदासीनाअस्तिशब्दस्यनिपातत्वात्
 विपरिणामतेइत्यनेनतिरोच्चात्मरूपस्यानुविब्रतथावृत्तिक
 स्वरूपांतरेणचवनं यथाक्षीरंदधिभावेनपरिणामते विकारां
 तरवृत्त्याचवनवृत्तिष्ठते वृत्त्यंतरव्यक्तिद्वेतुभावावृत्तिर्वाविपरि
 णामः वर्द्धतेइत्यनेनतुपचयरूप प्रवर्तते यथांकुरोवर्द्धतेउ
 पचयवत्परिणामरूपेणचवनवृत्तिर्व्यज्यते अपक्षीयते इत्य

नेननुतस्यैपरिणामस्यापचयवृत्तिराख्यायते दुर्बलीभवत्
 पुरुषवत्पुरुषवदपचयरूपजननवृत्त्यतरव्यक्तिरुच्यते विन
 श्यति इत्यनेनाविर्जुतजननवृत्तिस्तिरोजननमुच्यते यथा
 विनष्टो घट प्रतिविशिष्टसमवस्थानालिकाजननवृत्तिस्ति
 रोन्नुतानत्वनावस्यैवजाता कपालाद्युत्तरजननवृत्त्यतरक
 माविष्ठिररूपत्वादित्येवमादिभिराकारैर्द्व्याण्येवजननल
 क्षणान्यपदिश्यते त्रिकालमूलावस्थाया अपरित्यागरूपो
 ऽनव्यस्वजाव नव्यत्वाजावविशेषगुणानामप्रवृत्ति अत्र
 व्यत्ताजावेद्व्यातरापत्ति

अर्थ ॥ हे नव्यस्वजाव तथा अत्र नव्यस्वजावकहेने जीवश्च जीवादिक इव्ये तं
 गिणामिने समये समये नवानवापरिणामे परिणामेने तिहापूर्वपर्यायने विनाश अत्र
 यत्तरोत्तर नवानवापर्यायने प्रगटवे एवीजे इव्यनीपरिणति तेनुमूलकारणते नम
 सनागरहित्ये तिहातत्वायंटीकामध्येकह्योने इहा इव्यानुयोगने विषे जाग्रधर्मनेति
 एतन्ने गुणपर्यायने इत्यते नव्यके० नवनययो एतलेन गोनीपजयो तेन नन
 निने० एमरमुना गुणपर्यायने तेन ननने० नवोयवारूप समवस्थानमात्रे एने
 नवानवा चारारूपने तिहादृष्टातकहेने जेपुरुष उत्थितके० कवयो आसीनने० फ
 रीनेति नववो येमनुतेपद्माननरहित्य अथवा वरुडबुते आसनसहितस्रु जेम इत्यादि
 पर्यायने पुरुषयायत्र तेम तेजवृत्त्यतरके० पूर्वपर्यायने विनाश अने उत्तरपर्यायना उ
 पजरोने वृत्त्यतररहित्ये वृत्त्यतरव्यक्तिरूपपणे उपदेओने तेन नन रमेनी प्रवृत्तिरहेने ना
 यतेने० नवावने अस्तिने० उत्तिपणे रदे विपरिणमतेके० धीजापणे परिणमे वनी
 सामर्थ्य रमेने अत्र अपहृषितके० घटे गिनदयनिके० विनाशपामे पिके० समुद्र
 पणो तेयो अतिगिरि० बीजोत्तिजे गुणनी प्रवृत्त्यतरनी अवस्थाने प्रकाशय
 र्गने ने नानरणोयाय एतने उगीजननवृत्ति तेमयापारने पणनिर्यापानयी
 अस्मिन्ने निर्यापार आत्मगनिने तरहित्येवय तेपण नननरनिधी यदामी
 ने एतने ननरनिने प्रद्वानरनीनयी अस्तिअन निपातपणोने विपरिणमना
 वने त्रिगेनने० अणप्रगटीनरमु नेमानपपण अन्निगिरि० गिन्दगर्ग तयादि
 इत्यने० तर्ति वने निर्यापगनि तेनार्यापानेयरो तेन ननरहित्य निर्यापान नम

ह्रींते दूरद्विजावैपणिमै विक्रांतरेयवो नेरीतैरहे एनवनधर्मकहियें जेज्ञानादिप
यांयमां अनंतज्ञेय जाणवानीगक्तिने पणजेज्ञेय जेगीतैपरिणमै तेगीतैज्ञानगुणप्रवर्तें
एज्ञानगुणतुं प्रवर्तन तैप्रतिनमयें विपणिनामपणो परिणमनत्रे एणजवनधर्मने व
लीवृत्त्यंतरवर्तने अन्यपणो व्यक्तिनेहेतुगुणो जेनवातरें वर्तवो तैविपरिणामरूद्रियें त
थावजी वक्षतै० वधेएवचने उपचयरूपपणोप्रवर्तें जेमअंकुरवधने तेमवर्णादिक पु
ज्जना गुणउपचयरूपवधे एकपचयरूपजवननावृत्ति व्यज्यतै० प्रगटकरियेंतैयें.

एमगुणने कायोतरपणो परिणमवे इच्चमां जवनधर्मने अपह्रीयते एवचनकरीने
तु० वजीतेद्विजपणिनामनो कणोथवो अयवाटलवोकहियें उच्चजयतापुरुषनीपरें
जेमपुरुषवृत्तथाय तेमपर्यायनेवधवे इच्चप्रमाणादिक तथातेसमयें अगुरुलघुपयां
ययटवे तेडुर्वलयवुं तेरूपजेनवनवृत्तिनेअंतरे व्यक्तिके० प्रगटताकहिने तथाविनश्य
ति एमकेवाची आविर्जृनके० प्रगटययोजेनवनधर्मनुवर्तवो तेनो तिरोनावययो
कहियें जेमविणम्योषट् जेमरूपमनेविपे तेचक्रादिकारणो प्रगटययोजेयट तेनेप्रध्वंसें
विनागरूद्रिये एमइच्चनेविपे कार्यकरवारूपजेपयां तेने तिरोनावे अन्यपणो कार्य
करणगीते समवस्थानजंहेहुं तेसमयेंतेनवनवृत्तिकहियें तथा तिरोनावपणानेअजा
वे थावुंजेकपालादिक उत्तरजवन तेपणोवर्तवुं एणजवनधर्मने एमअनुक्रमेअविद्विन्न
निरतररूपेइत्यादिकअनकआकारेइच्चतेजजवनजक्षणकहियें एनअस्वभाव जाणवो
इच्चनेविपे जे अस्तित्व वस्तुत्व प्रमेयत्व अगुरुलघुत्वादिक धर्मतेत्रणोकाजमां मूलअ
वस्थाने अपरित्यागकै० तजतानथी तैद्विजरूपपणेरहे एहवाजेदलाधर्मते अजअ
स्वभावजाणवो जेअनेक उत्पादव्ययने पणिमने फिरवेफिरे पणजीवनोजीवपणोप
लटायनही तेमज अजीवनो अजीवपणो पलटायनही एतवैअजअस्वभावजाणवो.

हवे एवेस्वभाव जोइच्चमांनमानियें तोन्योढोपयाय तेकहेने जोइच्चनेविपे जअ
पणोनमानियें तोइच्चनाजेविओपगुण गतिसहकार स्थितिमहकार अवगाह्यान झा
यकता वर्णादिजेपंचास्तिकायना विओपगुण तेनीप्रवृत्तिनथाय अनेप्रवृत्तिविना कार्य
नोकरवोनथाय अनेकार्यनेअणकरवे इच्चनोअर्थपणोथाय तेमाटेजअस्वभावने.

जोइच्चनेविपे अजवनरूप अजअस्वभावनहोय अनेएकजो जवनस्वभावजहोय
तोनवानवापणोथवे तेइच्चपलटीने अन्यइच्चयचीजाय तेमाटे इच्चत्व सत्व प्रमेयत्वा
दि धर्मअजअपणोने तेचीज इच्चपलटोनथी तेमनोतेमजरहेने ५५५

वचनगोचरायेधर्मास्तेवक्तव्या इतरे अवक्तव्या तत्राह्तरा
 संख्येया तत्सन्निपाता असरयेया तद्गोचराज्ञावाचाव
 श्रुतगम्या अनतगुण वक्तव्याज्ञावे श्रुताग्रहणतापत्तिश्च
 वक्तव्यज्ञावे अतीनानागतपर्यायाणा कारणतायोग्यता
 रूपाणामज्ञाव सर्वकार्याणानिराधारतापत्तिश्च सर्वपापदा
 र्यानाये विशेषगुणाश्चलन स्थित्यवगाढसद्कारपूर्णगल
 नचेतनादयस्तेपरमगुणा शेषा साधारणा साधारणासा
 धारणगुणास्तेषा तदनुयायिप्रवृत्तिहेतु परमस्वज्ञाव ५
 त्यादय सामान्यस्वज्ञावा

अर्थ ॥ आत्मानो वीर्यनामागुण तेनायविनाग जेवीर्यातराय कर्मयावत्ताते
 जवीर्यातरायनेह्योपशमं तथाह्यथवायी प्रगटयोजेवीर्यधर्म तेनेजापापर्याप्ति नाम
 कर्मनेउदये लीथराणाजे जापावरगणानापुञ्ज तेशब्दपणेपरिणमे तेशब्दपुञ्जनसरे
 पणश्रोताजनने ज्ञाननाहेतुने एटजेजेमाजेगुणनहोय तेगुणानुकारणपण थापनही
 एमजेकहेते तेमृपाते केमकेजेनिमित्तकारणहोय तेमागुणहोयक्रियानपणहोय अने
 उपादानकारणमा तेगुणनाकारणतापणे तथा योग्यतापणेनियामकते तेवचनया
 जग्रहवाय एवाजेवस्तुमाधर्मते तेनेवक्तव्यधर्मकहिये अनेतेथीइतरके० जुदानेथमी
 स्तिकायइध्यमा अनेकधर्मते तेवचनमाग्रहवातानथी तेवासर्वधर्म अवक्तव्यकहिये ते
 वक्तव्यधर्मथी अवक्तव्यधर्म अनतगुणाते वचनतोसख्याताते पणतेवचनोमा एव
 सामर्थ्यते जेअवक्तव्यधर्मसर्वनो ज्ञायपणोथाय उक्तच अनिलजप्पाजेनावा अणत
 जागोयअणनिलप्पाण अनिलप्पसाणतो जागमुएनिबद्धोअ ॥ १ ॥ तत्रके० तिही
 अह्तरसख्याताते तेअह्तरना सन्निपात सयोगीनाव अस्सख्याताते तेअह्तरसन्निपात
 नेमहवाय एवाजे पदार्थादिकनानाव जेअनतगुणाते तेथीअवक्तव्यज्ञाव अनतगुणा
 ते जेमतिज्ञान श्रुतज्ञान अनिलजप्पज्ञावनो परोक्षप्रमाणेग्राहकते अवधिज्ञान तपुन
 लनो प्रत्यक्षप्रमाणेजाणगते पणएकपरमाणुना सर्वपर्यायने जाणेनही केटलारूपया
 यनेजाणे तेपण अस्सख्यातसमयेजाणे अनेकेवलज्ञान एवइध्यनासर्वपर्यायने एकस
 मयमा प्रत्यक्षजाणे माटेजोइध्यमा वक्तव्यपणोनहोय तोश्रुतज्ञानेग्रहणथापनहीअ
 ने जेमयन्यासउपदेगादिक सर्वकामथायते तेतोएमनथीमाटेइध्यमावक्तव्यपणोत

अवकथ्याचार्यके अवकथ्यपणाने नमानियेनां अतीतपयाय त्वत्तुमांकारण
 तानी परंपरासांरह्यात्रे तथा अनागतापयाय त्वयोप्यनामांरह्यात्रे तत्तुमांकारण
 धाय त्वाने वस्तुमां वर्त्तमानपयायनी ठनिपामियं तथी अतीतअनागतनी ज्ञानथा
 पनही माटे अवकथ्यस्वभाव अवकथ्यमानवां अनेवर्त्तमान त्वेकार्यं तं निगधारयड
 लाय अनेड्यमां एकतमयमां अनंतताकारणं त्वअनंतताकारणना अनंतताकार्ययर्म
 ठे अनेअनंतताकार्यना अनंतताकारणपरंपरां ज्ञानतत्त्वजीनित्रे अनेवर्त्तमानकाजें का
 रणयर्मतयाकार्ययर्मथी अनंतगुणा कारणकार्यनी योग्यरूपनचात्रे नकांइना अवि
 नागनथी पणअविनागी जेजानादिकगुण तेषांअनंतता कारणयर्म अनंतताकार्ययर्म ज
 पजवानी योग्यतारूपनचात्रे तत्त्वअवकथ्यरूपने.
 ह्वेपरमस्वभावतुं स्वल्पकह्ने नर्वर्जं धर्मान्तिकायादिकपदार्थं तंनाविगोपगुण जे
 धर्मान्तिकायनां वजनतत्त्वकार्यणां तथाअधर्मान्तिकायनां स्थितित्वाय आकाशा
 निकायनां अवगाहक तथापुनजड्यनां पुरणजन जीवड्यनां चेतनाजह्ण ए
 नर्वड्यना विज्ञानगुणकह्ने एमजह्णरूप तथाड्यानगुथी निम्नपाडवातुं भूजकार
 ए तत्परमप्रकटगुणकह्ने एप्रधानगुणने अनुयायी बीजाजे साधारणगुण तं गुण
 पंचान्तिकायमां पामियं तेनानाम अविनाशीपणां अगमपणां नित्यत्वादिकयर्म
 एपंचान्तिकायने नगिह्तात्रे तेमाटेनाधारणगुण तथापंचान्तिकायमां कांइक अस्ति
 कायमांपामियं कांइकमानपामियं तगुणने साधारणअनाधारणकह्ने तेनवेगुणनेवि
 पे विगोपगुणने अनुयायिप्रवर्त्तने तत्प्रवर्त्तननाकारण ड्यमां एकपरमस्वभावपणां
 तत्परमस्वभावने परिणमने ड्यनातवगुणमुखगुणने अनुगमेजप्रवर्त्ते तत्परमस्वभाव
 त्वेड्यनेविषे एठजे तेनामान्यस्वभाव कदावजी अनेकानजयपताकामांकह्तात्रे.
 तथास्ति नास्ति कतृत्वं ज्ञानतृत्वं अमवर्गगतत्वं प्रदेशव
 तादिज्ञावाः पुनः तदार्थटीकायांपुनरप्यादिग्रहणंकुर्वन्ना
 पयत्यत्रानंतधर्मवत्त्वं नत्राज्ञाः प्रमारयंतुमवधर्माः प्र
 निपदंप्रवचनत्वेनपुंसायत्रानंचवमायोजनीयाः क्रियावत्त्वं
 पयोपयोगिताप्रदेशाटकनिश्चलता एवंप्रकाराः नंतिसृ
 यामः अनादिपणिगामिकानवन्तिजीवस्वभावाः धर्मादिभि
 मुसमानादिति विज्ञायः
 ॥ नमज अन्तिपणां नात्तिपणां कनापणां ज्ञानपणां गुणवन्तपणां अमर्

एजीवनेते गृहहातीतिक्रियानोकर्त्ता जीवते ५ नोक्ताशक्तिपण जीवमात्रे जोकुणइ सोखुजइ य कर्त्ता सएवनोक्ता इतिवचनात् १ रक्षणाता २ व्यापकता ३ आधारपेयता ४ जन्यजनकता तत्त्वार्थवृत्तिमध्येते तथाअगुरुलघुता विद्युता करणता कार्यता कारकता एशक्तिनीव्याख्या श्रीविज्ञोपावश्यकते जाबुकता तथा अजाबुकता शक्तितेश्रीहरिचिन्मसूरिकृतजाबुकनामे प्रकरणमध्येकहिने

एमकेटलीकशक्तिजैननातर्कग्रथोजे अनेकातजयपताका सम्मतिप्रमुखमात्रे तथा ऊर्ध्वप्रचयशक्ति अनेतिर्यक्प्रचयशक्ति उधशक्ति समुचितशक्ति एतर्वसमतिग्रंथ नेविषेते तथाजेद्विगुणीआत्मामाने तेसर्वधर्मशक्तिरूपजमानेते तेणोदानादिकर्त्ता अवावाधसुखप्रमुख शक्तिजमानाते इहाव्याख्यांतरे जेगुणतेंकरणते नेरुत्तादिकपणो तेसामर्थ्यते जाणवोदेखवो तेकार्यते केटलीकशक्तिजीवमात्रे अनेकेटलीक पचास्तिकायमध्येते तथादेवसेनरुत नयचक्रमध्ये जीवनेअचेतनस्वजाव मूर्तस्वजाव तथापुत्रजपरमाणुने चेतनस्वजाव अमूर्तस्वजावकह्या तेअसतुते एतोआरौपपशेको इकहं तेकथनमात्रजाणवो पणएवातउतीमानथी जेधर्मआरौपें तथाउपचारेंगवैरा य तेवस्तुनोधर्मनथी उपाधीधीयायते तेमाटेजेउपाधि तेवस्तुनीतत्तानथी एमधारवु

धर्मास्तिकायेअमूर्ताचेतनाक्रियगतिसहायादयोगुणा अ
धर्मास्तिकाये अमूर्ताचेतनाक्रियस्थितिसहकारादयोगुणा
आकाशास्तिकाये अमूर्ताचेतनाक्रियावगाहनादयोगुणा
पुत्रलास्तिकाये मूर्ताचेतनसक्रियपूर्णगलनादयोवर्णगंधर
सस्पर्शादयोगुणा जीवास्तिकायेज्ञानदर्शनचारित्रवीर्या
व्यावाधामूर्तागुरुलघुअनवगाहादयोगुणा एवप्रतिजव्य
गुणानामनतत्वज्ञेय ॥

अर्थ ॥ धर्मास्तिकायना गुणचार १ अरूपी २ अचेतन ३ अक्रिय ४ गतिता
हाय इत्यादिअनतगुणने अधर्मास्तिकायनागुणचार १ अरूपी २ अचेतन ३ अ
क्रिय ४ स्थितिसहाय इत्यादिअनतगुणने आकाशास्तिकायनागुणचार १ अरूपी
२ अचेतन ३ अक्रिय ४ अवगाहनादिक अनतगुणने पुत्रजास्तिकायनागुणचारने
१ रूपी २ अचेतन ३ सक्रिय ४ पूर्णगजन १ वर्ण २ गंध ३ रस ४ स्पर्श ५
त्यादिकगुणअनताने जीवास्तिकायनेविषे १ ज्ञान २ दर्शन ३ चारित्र ४ वीर्य ५

अव्यावाध ६ अरूपी ७ अगुरुलघु ८ अनवगाहादिकअनंतगुणते एरीतें इव्यनेवि
दे अनंतागुणजाणवा.

पर्यायाःपोढा इव्यपर्यायाअसंख्येयप्रदेशसिद्धवादयः
१ इव्यव्यंजनपर्यायाः इव्याणांविशेषगुणाश्रेतनादयश्च
लनसहायादयश्च २ गुणपर्यायाः गुणा विज्ञागादयः ३
गुणव्यंजनपर्यायाज्ञायकादयः कार्यरूपाः मतिज्ञानादयः
ज्ञानस्यचक्षुर्दर्शनादयो दर्शनस्यक्षमामार्हवादयः चारि
त्रस्यावर्णागंधारसारस्पर्शादयोमूर्तस्यइत्यादि ४ स्वभावप
र्यायाअगुरुलघुविकाराः तेचघादशप्रकाराःपट्गुणहानिवृ
द्धिरूपाः अवाग्गोचराः एतेपंचपर्यायासर्वइव्यपु विज्ञाव
पर्यायाः जीविनरनारकादयः पुजलेद्यणुकतोन्ताणुकपर्यंतास्कंधाः

अर्थ ॥ हवेनयज्ञानकरवानो अधिकारकहेते तिहांइव्यास्तिकनयनामूलवेजेदठे ।
शुद्धइव्यास्तिक १ अशुद्धइव्यास्तिकअनेदेवसेनकतपद्धतीमांइव्यास्तिकनादशजेदकत्वा
ठे तेसर्वएवेजेदमय्येसमायठेतथातेसामान्यस्वभावमांसमाणाठेतेमाटेइहांनवरवाण्या.

हवेपर्यायना ठजेदकहेते तिहांप्रथम । जेइव्यनेविषे एकत्वपणेरह्या जेजीवादिक्कना
अतंसंख्याताप्रदेश तथाआकाशना अनंताप्रदेश एइव्यपर्यायकहियें १ सिद्धत्वादिक
अखंडत्वादिक तथाइव्यनोव्यंजनकके ० प्रगटपणोजेमानेठे तेइव्यव्यंजनपर्यायकहियें

इव्यनोविशेषगुण जेअन्यइव्यमांनथी तेनेविशेषगुणकहियें तेजीवनेचेतनतादि
क अने धर्मास्तिकायमांचलगणसहकार तथा अधर्मास्तिकायमांथिरसहकार आका
शमां अवगाहदान पुजजमा पूरणगलणरूप एसर्वस्वइव्यनीजिन्नताने प्रगटकरेठे ते
माटे एधर्मनेइव्यव्यंजन पर्यायकहियें.

१ एकगुणना अविज्ञाग अनंताठे तेनोपिंपणो तेगुणपर्यायकहिये ४ गुण
व्यंजनपर्यायतेज्ञाननो जाणंगणो तथाचारित्रनो थिरतापणो इत्यादिक अथवा ज्ञा
नगुणनाजेदांतर ज्ञाननाजेद जे मतिज्ञानादिक पांच तथादर्शनगुणना चक्षुदर्शना
दिकजेद तथाचारित्रगुणना क्षमादिकजेद पुजजनोरुपीगुण तेनाजेदवर्णगंध रसस्पर्
शी संस्थानादिक अरूपीगुणना अवन्ने अगंधे अरसे अफासे इत्यादिकचारजाणवा
तेगुण व्यंजनपर्याय ५ स्वभावपर्याय ते वस्तुनोकोइकस्वभावज एवोठे तेअगुरुलघुपणो

त्रे उपकारनीवृद्धि तथा उपकारनीहानि एवीरीते बाग्रप्रकारे परिणमेते इहांकोशे
 नो योगनधी वस्तुनेमूलधर्मनोहेतुने एनोस्वरूपपूरु वचनगोचरनधी श्रुतुनवगम्य
 धी केमके श्रीगणेशसूत्रनी टीकामध्ये श्रुतज्ञानवृद्धिना सातश्रगते तिहांप्रथमसूत्र
 श्रग वीजु निर्युक्तिश्रग ३ जाप्यश्रग ४ चूर्णवालोसूत्रादि सर्वनाश्रयकहेते ५ टीका
 व्याख्यानिरतर एपाचश्रगतो ग्रथरूपते तथातुश्रगपरपरारूपते तथासातमुश्रग
 नुनय एमातेकारणे ग्रिनयसहितनणता सुणतायकासाचाश्रयर्थ पामिने थात्मातुज्ञान
 निर्मजयाय श्रीनगवतिसूत्रे गाथा सुचणोखलुपढमो वीजुनिशुक्तिमिनिउंनणोत त
 इयोश्रनिरवसेतो एमविहिहोइश्रणुउगे एपाच पर्यायकह्या तेसर्वइव्यमध्येते
 ६ ग्रिनागपर्याय तेजीय तथापुञ्जमध्येजते तेविजावपर्यायजीरने नरनारकीपण
 पामवुते तथा पुञ्जनांइश्रणुकउपुणुकादिकरखधनोमिलवुअनताणुकपर्यंत अनतपु
 तगररूप ते ग्रिनागपर्याय कहिये

मर्यादनादिनित्यपर्याया चरमशरीरत्रिजागन्यूनावगा
 दनादय सादिनित्यपर्याया. सादिसातपर्यायाचवशरीरा
 प्यरसायादय अनादिसातपर्यायाचव्यत्वादय तथाचनि
 हेपा सदजरपावस्तुन पर्याया एवंचत्वारोवथ्युपकाया
 इतिजाप्ययचनात्नामयुक्तेप्रतिवस्तुनिनिहेपचतष्टययुक्तम्
 उक्तचानुयोगांशं जथ्ययजजाणिङ्गा निहेयनिकयनिर
 वमम जथ्ययनोजाणिङ्गा चक्रयनिकयेतथ्य तत्रनाम
 निहेप स्थापनानिहेप इव्यनिहेप जायनिहेप तत्र
 नामनिहेपोविग्रह सदज माकेतिकथ्य स्थापनाऽपिदि
 विधा सदनाआरोपजाच इव्यनिहेपोविविध आगमतं
 नोआगमतश्च तत्रआगमत तदयंज्ञानानुपयुक्त नोआग
 मनांज्ञादीजथ्यशरीर तद्वतिरिक्तजंदाविधाजायनिहेपो
 विग्रह आगमतानोआगमतश्चनदज्ञानानुपयुक्त तदगणम
 यश्च यस्तस्वयमंयुक्तं तत्रनिहेपायस्तुन स्वपर्याया र्मजंदा

अथ पुनरुक्तमेतदुक्तं तत्रनादिनित्यपर्यायनेवीरनीमिद्वारम्या मिद्वारणात्
 दिक्नेदिनित्यपर्यायनेतदयंजावयनेगीर तथाअथ्यरमाय एतणप्रज्ञानापागम्या

न जे श्रीनाथ्यापञ्चमथी जणना तेमां रायस्थान जेचेनना नो कथापञ्चम करावत
 कथापञ्चमथी धर्मेनंयमायानजं चारित्र्यां कथापञ्चमथी जेचेनना दिकगुण
 नो प्रथयना स्थानक तेसा दिनांन पर्यायने तथा निदिगमनयांग्यनाथर्म तेनथ्यपा
 एषयाय तंत्रनादिनांन जे निद्वत्पणांप्रगटे नथ्यत्पयांयनांविनाशने तेमाटे अथ
 दिवाजनांने पणअंतययासहितने माटे तंत्रनादिनांन पर्यायने एमरयायने रुजाणया
 नथायगनुमा सहजना जेचारा निद्वत्पाने तेपणयगनुमाय पर्यायने तंत्रीविजोयावद्य
 एनी जायमथ्यरात्रे चत्वारोयनपक्षाया एयचनने तेमाटे न्यपयांयनहियें बलीश्री
 अनुयांगभारसुत्रमांरयांने जिह्वाजदगुना जेटलानिद्वत्पाजाणियें तिहां तेवगुना ते
 टलानिद्वत्पाकारियें कथायिनयथतानिद्वत्पा नामनमानयायें तोपण १ नाम १ ह्या
 पना ३ इय ४ जायएचारनिद्वत्पातो अयव्यकरवा तेमानामनिद्वत्पानावेजेदने.
 १ सहजनाम २ मांकेतिकनकोडकनांकर्यानाम तथास्थापनानावेजेदने १ सहज
 ह्यापना तेवगुनी अयवगादनारूप श्यारोपस्थापनाते श्यारोपयीययी माटे रुजिमकहि
 ये श्यारोपजाकहियें दवेइयनिद्वत्पानावेजेदने तेकहेने १ श्यारमयीइयनिद्वत्पाते
 जे जेपुरयना स्वरपनाजाणपणे हमणातेकपयांगेनयी तेथ्यात्मइयनिद्वत्पाजेवगुनेगु
 एरहितने पणहमणातेपणेवरदनानयी तेहनात्रणजेदने १ इशरीजेहनाहता प
 एमरणपास्या तेथीतेनुंशरीर जेइयनदेवना शरीरनीजकि श्रीजवूदीपन्नतीमाडे १ न
 व्यशरींते हमणातो गुणमयनयी एणगुणमयथगे जेम अयमतामुनी एजव्यशरी
 रुजाणवां ३ तद्व्यातिरिक्त जेतेगुणवतेने पणतेकपयांगें हमणावरततानयी.
 नावनिद्वत्पानावेजेद १ श्यारमथी नावनिद्वत्पां तेथ्यागमना अर्थनोजाण बलीतेक
 पयोगवतेने शनोथ्यागमथी नावनिद्वत्पां तेजेपणेइवतने तेजरूपने एरीतेनिद्वत्पां तेकार्य
 एचारनिद्वत्पामा पेहेलात्रणनिद्वत्पा तेकारणरूपने अनेचोथोनावनिद्वत्पां तेकार्य
 रूपने तेनावनिद्वत्पाने निपजावतां पेहेलात्रणनिद्वत्पा प्रमाणने नहीकांथप्रमाणने
 पेहेलात्रणनिद्वत्पा इयनयने एकनावनिद्वत्पां तेनावनयने नावनिद्वत्पाने अणनिप
 जावता एकजीइयनीप्रवृत्तिने निष्फलने एमथी आचारांगनीटीकामां लोकविजया
 अथयने कथुनेतेलखीयेथें फलमेवगुणः फलगुणः फलंचक्रियानवनिस्तथाश्च
 क्रियाया सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्र रहितायाऐहिकामुष्मिकार्थप्रवृत्तायाः अनात्यंति
 कोनैकानिजावत फलंशुणोप्यगुणोभवति सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रक्रिया यास्त्वेकां
 तिकानावाधसुखारब्धनिदिगुणोवाप्यते एतदुक्तंभवति सम्यग्दर्शनादिकंक्रियाति
 द फलगुणोनफलवत्यपरातुसांसारिकसुखफलान्यासएवफलाध्यारोपान्निष्फलेत्यर्थ.

एटलेरत्नत्रयी परिणमनविना जेक्रियाकरवी तेयकीसंसारिक मुखथाय तेक्रिया नि फलवे एपाववे माटेनावनिहेपाना कारणविना पेहेलात्रयेनिहेपा नि फलवे नि हेपातो मूलगीवखुनापर्यायवे इव्यनोस्वधर्मजवे.

नयास्तुपदार्थज्ञानेज्ञानाशा तत्रानंतधर्मात्मकेवस्तुन्येक धर्मोन्नयनंज्ञाननय तथारत्नाकरे नीयतेयेनश्रुताख्यप्रमा णविपर्ययकृतस्यार्थस्याशस्तदितराशोदासीन्यत सप्रतिपत्तु रजिप्रायविशेषोनय स्वाजिप्रेतादंशादितराशापलापीपु नर्नयाजास सव्याससमासाज्याधिप्रकार व्यासतोनेक वि कल्प समासतोधिजेद ज्व्यार्थिक पर्यायार्थिक तत्र ३ व्यार्थिकश्चतुर्धा १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार ४ कजुसूत्र जेदात् पर्यायार्थिकस्त्रिधा १ शब्द २ समजिरूढ ३ एव चूतजेदात्.

अर्थ ॥ जेनयवे तेपदार्थनाज्ञाननेविपे ज्ञाननायंशवे तिहानयजुलक्षणकहेवेथ नंतधर्मात्मक जेवस्तु एटलेजीवादिक एकपदार्थमां अन्तधर्मवे तेनोजेएकधर्मगवेथो तोपण अन्यके० बीजायनताधर्म तेमांरह्यावे तेनोउधेदनही अनेग्रहणपणनहीए कधर्मनीमुख्यताकरवी तेनयकहियें तेनयना व्यासके० विस्तारथी अनेकजेदवे अनेस मासके० सहेपर्यवेजेदवे १ इव्यार्थिक २ पर्यायार्थिक तेरत्नाकरावतारिकाप्रपयी लखियेंवेयें इवतिज्ञोप्यति अदुइवत् तांस्तान्पर्यायानितिइव्य तदेवार्थ तोऽस्त्रियस्य विपयत्वेन सइव्यार्थिक

जेवर्तमानपर्यायनेइवेवे अनेअ्यागमिककालेंइवसे तथा अतीतकालेंइवतोहो तेइव्यकहियें तेजवेअर्थप्रयोजनविषयपणेजेने ते इव्यार्थिककहियें एटलेपर्यायते जन्म अने इव्यतेजनककह्योतथाइव्यतेध्रुवअनेपर्यायते उत्पादविनाशरूपवे उक्व पर्येतिउत्पादविनाशोप्राप्नोतीतिपर्याय सएवार्थ सअस्तियस्यासौपर्यायार्थिक जे उपजवाविणशवानो परिके० नवानवापणे एतिके० पामेतेजअर्थप्रयोजन तेने पर्यायार्थिककहियें तेइव्यार्थिकपर्यायार्थिक एवेधर्मने इव्यतथापर्यायकहियें इहाकोइपुजेने त्रीजोगुणार्थिककेमकेतानथी तेवलोतरत्नाकरावतारिकामध्ये कही वे गुणस्यपर्यायेएवातचूतत्वात् तेनपर्यायार्थिकेनैवतत् सग्रहात्

जेगुणतेपर्यायनेविषे अंतर्भूतते तेपर्यायार्थिकमध्येजसंग्रहोते तेपर्याय वेजेदेते एक सहजावि बीजोक्रमजावि तेमांसहजावितेगुणते तेपर्यायनेविषे अंतर्भूतते ति हांडव्यपर्याययी व्यतिरिक्तसामान्यविशेष एवेधर्मते माटेसामान्यविशेष वेनयवत्ताके मकेहेतानयी एमकोऽपुतेतेनेउत्तर.

जे इव्यपर्यायान्यां व्यतिरिक्तयोः सामान्यविशेषयोरप्रतिदेः तथाहि द्विप्रकारं सामान्यमुक्तमूर्ध्वतासामान्यं तिर्यक्सामान्यंच तत्रोर्ध्वसामान्यंइव्यमेव तिर्यक्सामान्यंतु प्रतिव्यक्तिसदृशपरिणामलक्षणं व्यंजनपर्यायएव एपावयी कर्ध्वसामान्यते इव्य नोर्ध्वते अनेतिर्यक्सामान्यते पर्यायधर्मते विशेषोपिवैसादृश्यविवर्तलक्षणंपर्यायए वांतर्जवतिनेतान्यामधिकनयावकाशः

विशेषपणोअनेकरीतें वर्तवानोलक्षणते तेपर्यायनेविषे अंतर्जावते तेमाटे निन्न नयनो अवकाशनयी एवेनयमध्येज अंतर्जावते तेमांवली इव्यार्थिकना चारजेद ते १ नैगम २ संग्रह ३ व्यवहार ४ ऋजूसूत्र तथापर्यायार्थिकना त्रणजेदते १ शब्द २ समजिरूढ ३ एवंभूत.

विकल्पांतरेऋजुसूत्रस्यपर्यायार्थिकताप्पस्ति सनैगमस्त्रिप्रकारः आरोपांशसंकल्पजेदात् विशेषावश्यकेतूपचारस्य निन्नग्रहणात्चतुर्विधः न एकेगमा आशयविशेषायस्यसनैगमः तत्रचतुःप्रकारआरोपः अव्यारोपगुणारोप कालारोप कारणारोपजेदात् तत्रगुणेऽव्यारोपः पंचास्तिकायवर्तनागुणस्यकालस्यऽव्यकथनं एतद्गुणेऽव्यारोपः १ ज्ञानमेवात्मा अत्रऽव्येगुणारोपः २ वर्तमानकालेअतीतकालारोपः अद्यदीपोत्सवैवीरनिर्वाणं वर्तमानेअनागतकालारोपः अद्यैवपद्मनाभे निर्वाणं एवंपट्जेदाः कारणकार्यारोपः बाह्यक्रियायाधर्मतं धर्मकारणस्यधर्मत्वेनकथनं संकल्पोद्विविधः स्वपरिणामरूपः कार्यतरपरिणामश्च अंशोपिद्विविधः चिन्नोचिन्नश्चेत्यादिशतजेदोनेगमः

अर्थ ॥ वलीविकल्पांतरे ऋजुसूत्रते पर्यायार्थिकमां पणकहोते केमके एविकल्प

रूपनयने तेमाटे तेमनैगमनात्रणजेदते १ आरूप २ अंश ३ सकल्प तथाविशे
पावश्यकमा चोथोजेदपणउपचारपणोकरहे नथीएकगमो अतिप्रायजेनो तेनैगमन
यकहिये एटलेयनेकआगयीने तेनैगमनयना चारजेदते तेमध्ये आरूपना चार
कारणे १ इव्यारोप २ गुणारोप ३ कालारोप ४ कारणाद्यारोप

१ तिहागुणादिकनेविषे इव्यपणोमानवो तेइव्यारोपजेमवर्तनापरिणाम तेपवा
स्तिकायनो परिणमनधर्मने तेने कालइव्यकहिवोलाव्यो एकालतेनिन्नपिमरूपइव्यन
थी पणआरोपेइव्यकह्योने माटेइव्यारोप अनेइव्यनेविषे गुणनोआरोपकरवो
जेमज्ञानगुणने पणज्ञानीतेजआत्मा एमज्ञानने आत्माकह्यो तेगुणनोआरोपकरवो
माटेगुणारोप तथा जेमश्रीवीरनिर्वाणययातेने तोषणोकालगयोने पणआजदीवा
लीनादीवसेवीरनोनिर्वाणने एमकेबु एवर्तमानमा अतीतनो आरोपकरवो अथवा
आजश्रीपद्मनामप्रभुनो निर्वाणने एमकेबु तेमवर्तमाननेविषे अनागतकाजनोआ
रोपने एवीरीते वलीअतीतनावेजेदते तथाएवीजरीतेअनागतनावेजेदते अनेवर्तमा
नना वेजेदकपरकह्या तेसर्वमली कालारोपना ठजेदजाणवा

वलीकारणविषे कार्यनोआरोपकरवो तेकारणचारणे १ उपादानकारण २ नि
मित्तकारण ३ असाधारणकारण ४ अपेक्षाकारण तेमावाह्यइव्यक्रिया ते साध्यता
पेह्यालाने धर्मनुनिमित्तकारणने तोपणएनेधर्मकारणकहिये तेमजश्रीतीर्थकर मो
हनुकारणने तेथीतेने तारयाणकह्यो तेकारणनेविषे कर्तापणानोआरोपकरवो एम
आरोपता अनेकप्रकारेने तेकारणाद्यारोप वलीसकल्प नैगमनावेजेदते १ स्वपरिणा
मरूपजेवीर्य चेतनानो जेनयोनवो ह्योपशमतेलेवो बीजोकार्पातरे नवेनवेकार्ये नवो
नयोउपयोगथाय ते एवेजेदथया तथाअशनैगमनापणवेजेदते १ निन्नाशतेजुदोअश
स्कधादिकनो बीजो अजिन्नाश ते जे आत्मानाप्रदेश तथागुणनाअविजाग इत्यादिक
एसर्वनैगमनयनाजेदजाणवाएटलेनेगमनयकह्यो

सामान्यवस्तुसत्तासग्राहकसंग्रह सधिविधसामान्यसंग्रहो
विशेषसंग्रहश्च सामान्यसंग्रहोऽधिविध मूलतउत्तरतश्चामूल
तोस्तित्वादिजेदत पडविध उत्तरतोजातिसमुदायजेदरूप
जातित गविगोल घटघटल वनस्पतौ वनस्पतिल समुदय
तोमहकारात्मकेवनेमहकारवन मनुष्यसमूहेमनुष्यवृद्ध
त्यादिममुदायरूप अथवाइव्यमितिमामान्यसंग्रह जी

वइतिविशेषसंग्रहः तथाविशेषावश्यके संग्रहणंसंगिन्ह
 इसंगिन्हतेवतेणजनेया तोसंगहोसंगिहियपिंमियत्थंवनुऊ
 स्स संग्रहणंसामान्यरूपतयासर्ववस्तुनामाक्रोमनंसंग्रहः
 अथवासामान्यरूपतयासर्वगृन्हातीतिसंग्रहः अथवासर्वे
 पिजेदाः सामान्यरूपतयासंग्रहतेअनेनेतिसंग्रहः अथवा
 संग्रहीतंपिमतंतदेवार्थोजिधेयंयस्यतत्संग्रहीतपिमतार्थं
 एवंजतंवचोयस्यसंग्रहस्येतिसंग्रहीतपिमतं तत्किमुच्यतेइ
 त्याह संग्रहीयमागहीयं संपिंमियमेगजाइमाणीयं ॥ संग्रही
 यमणुगमोवा वइरेगोपिंमियंजणियं ॥१॥ सामान्याजिमुख्ये
 नग्रहणंसंग्रहीतसंग्रहन्यते पिमतंलेकजातिमानित मजि
 धीयतेपिमतसंग्रहः अथसर्वव्यक्तिष्वनुगतस्यसामान्यस्य
 प्रतिपादनमनुगमसंग्रहोजिधीयते व्यतिरेकस्तुतदितरधर्म
 निपेधात्ग्राह्यधर्मसंग्रहकारकं व्यतिरेकसंग्रहोजिण्यतेय
 याजीवोजीवइतिनिपेधे जीवसंग्रह एवजाताः अतः १ संग्र
 ह २ पिमतार्थ ३ अनुगम ४ व्यतिरेकजेदाच्चतुर्विधः अ
 थवास्वसत्तारव्यमहासामान्यंसंग्रहइति इतरस्तुगोलादिक
 मवांतरसामान्यपिमतार्थमजिधीयते महासत्तारूपं अवा
 तरसत्तारूपं एगंनिच्चनिरवयवमक्कियं सघगंचसामन्नं एतत्
 माहासामान्यं गविगोलादिकमवांतरसामान्यमितिसंग्रहः

अर्थ ॥ हवेसंग्रहनयकहेठे सामान्ये मूलसर्वइव्यव्यापक नित्यत्वादिक सत्ताप
 णे रह्याजेधर्मे तेनोजेसंग्रहकरे तेसंग्रहकहिये तेनावेजेदठे १ सामान्यसंग्रह २
 विशेषसंग्रह वलीसामान्यसंग्रहना वेजेदठे १ मूलसामान्यसंग्रह २ उत्तरसामान्य
 संग्रह वलीमूलसामान्यसंग्रहना अस्तित्वादिकठजेदठे तेषूवंकह्याठे तथाउत्तरसामा
 न्यना वेजेदठे १ जातिसामान्य २ समुदायसामान्य तिहांगायनासमुदायमां गोत्र
 रूपजातिठे तथाघटसमुदायमांघटत्वणो अनेवनस्पतिनेविपे वनस्पतिपणो तेजा

तिसामान्यकह्यो अने आंवानासमूहनेंविषे अंबवनकहे तथा मनुष्यना समूहमां
मनुष्यग्रहणथाय तेसमुदायसामान्य एवत्तरसामान्य तेचकुदरीन तथाअचकुदरी
नने ग्राहीकठे अनेमूलसामान्य तेअवधिदर्शन तथाकेवलदर्शनथी ग्रहवायठे अ
थवा १ सामान्यसग्रह २ विशेषसग्रह तिहा ठडव्यनासमुदायने इव्यकह्येसामा
न्यसग्रह इहांसर्वनोग्रहणथयोठे अनेजीवने जीवइव्यकही अजीवइव्यथी जुदोने
वपाह्यो एविशेषसग्रह एविशेषसग्रहनो विस्तारघणोठे तथाविशेषावश्यकथी सग्रह
नयना चारजेद तेजखियेंठेयें मूलपाठमां कहेलीगाथानोअर्थठे

सग्रहणके० एकठो एकवचनमध्ये एकअथ्यवसाय ठपयोगमां समकालेंग्रहेवु
सामान्यरूपपणे सर्वस्तुनो आक्रमण ग्रहणकरवो तेसग्रहकहियें अथवासामान्य
रूपपणोसर्व सग्रहकरे तेसग्रहकहिये अथवाजेयकीसर्वजेद सामान्यपणे ग्रहियें
तेने सग्रहकहियें अथवासगृहीत पिमितके० जेवचनथी समुदायअर्थग्रहवाय
तेसग्रहवचनकहियें तेनाचारजेवठे १ सगृहीतसग्रह २ पिमितसग्रह ३ अनु
गमसग्रह ॥ व्यतिरेकसग्रह

१ सामान्यपणे वेचणविना ग्रहणथाय एवोजेकपयोग अथवा एवुवचन अथ
याएयोपरम कोइपणवस्तुनेविपेहोय तेनेसगृहीत सग्रहकहियें

२ अनेएकजातिमाटे एरूपणोमानिने तेएकमध्ये सर्वनोग्रहणथायजेमएगेआयाए
गेपुगजे इत्यादिवस्तुअनतिठे पणजातिएकमाटेग्रहवायठे तेबीजोपिमितसग्रहकहियें

३ जेअनेरजीरूप अनेरुयक्तिठे तेसर्वमांपामिये जेम सत्चित्तमयोआत्मा एट
सेसर्वजीव तथासर्वप्रदेश सर्वेयुल तेजीरनालक्षणठे एनेअनुगमसग्रहकहिये

४ तथाजेनेनाकहेवे तेथीइतरनो सर्वसग्रहपणेज्ञानथायतेजेमअजीरठेतेयारें जे
जीवनहीनेअजीरकहिये एटजेकोइकजीरठे एमव्यतिरेक वचनेठेखो तथाकपयो
गें जीरनो ग्रहणथायठे तेव्यतिरेकसग्रहकहियें

अथवासग्रहनयवेजेदेकेवायठे १ महासत्तारूप २ अथांतरसत्तारूप एरीतेंप
णमग्रहनोभरूपकह्योठे सगतिनणिणज म्हासब्रवाणुष्यवत्तएनुकि तोसब्रसत्तमत्त
नवीनदतरिंचि ॥ १ ॥ यद्यस्मान्मदित्येज्जणिते सर्वत्रिभुवनत्रयांतर्गतवस्तुनिबुद्धि
रनुप्रवर्तते प्रभावनिनहितत् किमपिवस्तुअस्तियत् सदित्युक्तेजगतिबुद्धीनप्रतिनासत
तरनात्सर्वमत्तामात्र नष्टुन अर्थान्तर तत्पुनरुत्तमामर्षात् यत्सग्रहेन सगृह्यते तेनप
गिणननरूपत्वादेवमग्रहस्येनिष्टमेप्रणेतुगनमां एटजीरमुकोइनथीजे सग्रहनयने
ग्रहणनंदावर्तनीथी जेजेरमुठेतेमर्व सग्रहनयमां ग्रहाणीज्ज एमग्रहनयकह्या

संग्रहगृहीतवस्तुनेदांतरेण विजजनं व्यवहरणं प्रवर्तनं वा व्यवहारः सधिविधः शुद्धो शुद्धश्च शुद्धो धिविधः वस्तुगत व्यवहारः धर्मास्तिकायादि ज्ञव्याणां स्वस्वचलनसहकारादि जीवस्य लोका लोकादि ज्ञानादिरूपः स्वसंपूर्णपरमात्मजावसाधनरूपो गुणसाधकावस्थारूपः गुणश्रेण्यारोहादि साधनशुद्धव्यवहारः अशुद्धोऽपि धिविधः स ज्ञाता स ज्ञातनेदात् स ज्ञातव्यवहारो ज्ञानादिगुणः परस्परं चित्रः अस ज्ञातव्यवहारः कपायात्मादि मनुष्योऽहं देवोऽहं सोऽपि धिविधः संश्लेषिताशुद्धव्यवहारः शरीरं मम अहं शरीरी असंश्लेषिता स ज्ञातव्यवहारः पुत्रकलत्रादि तौ च नुपचरितानुपचरितव्यवहारनेदात् धिविधौ तथा च विशेषावश्यकैः व्यवहरणं व्यवहारः ए सतेण व्यवहार एव सामान्नं व्यवहार परोक्ष जनु विसे सतेण व्यवहार व्यवहरणं व्यवहार व्यवहरति स इति वा व्यवहारः विशेषतो व्यवहरीयते निराक्रियते सामान्यं तेनेति व्यवहारः लोकव्यवहार परोवा विशेषतो यस्मात्तेन व्यवहारः न व्यवहारास्वस्वधर्मप्रवर्तितेन कृते सामान्यमिति स्वगुणप्रवृत्तिरूपव्यवहारस्यैव वस्तुत्वं तमंतरेण तज्जावात् सधिविधः विजजनं प्रवृत्तिः १ नेदात् प्रवृत्तिव्यवहारस्त्रिविधः वस्तुप्रवृत्तिः १ साधनप्रवृत्तिः २ लौकिकप्रवृत्तिश्च ३ साधनप्रवृत्तिस्त्रेधा लोकोत्तरं १ लौकिका २ कुप्रावचनिक ३ नेदात् इति व्यवहारनयश्रीविशेषावश्यकैः ॥

अर्थः ॥ हवे व्यवहारनयनी व्याख्याकरेने संग्रहनयं ग्रहितजेवस्तु तेनेनेदांतरे विजजनके ० वेचतुं ते व्यवहारनय जेम इव्य एवुं सामान्यनामकत्वे तेमां वलीवेचणकरिये जे इव्यनावेनेदने १ जीव इव्य २ अजीव इव्य वलीतेमापणवेचणकरिये जंजीवनावेनेद १ तिष्ठ वीजासंतारी एमवेचणकरवी ते सर्वव्यवहारनयनो स्वजावजाणवो

अथवा व्यवहरणके० प्रवर्तन तेव्यवहारनय तेनायेजेदठे १ गुह्यव्यवहार २ अगुह्यव्यवहार वलीगुह्यव्यवहारनायेजेदठे १ सर्वाव्यनी स्वरूपरूपगुह्यप्रवृत्ति जेमयमांस्तिकायनी चक्षणसहायता तथाअधर्मास्तिकायनीधिरसहायता तथाजीवनीज्ञायकता इत्यादिकने वस्तुगतगुह्य व्यवहारकहिये २ इव्यनोवत्सर्ग निपजवामाटे रत्नत्रयी गुह्यता गुणस्थाने श्रेणीआरोहणरूप तेसाधनगुह्य व्यवहारकहिये

वलीअगुह्यव्यवहारनायेजेदठे १ सज्जुत २ असज्जुत तेमांजेखेत्रेयवस्थाने अजेंदेंरह्याजे ज्ञानादिगुण तेनेपरस्परजेदकेवा ते सज्जुतव्यवहार

तथाजेमक्रोधीहु मानीहु अथवादेवताहु मनुष्यहु इत्यादिदेवतापणो तेहेतुपणेरिणमताग्रह्याजेदेवगतिविपाकीकर्म तेनेउदयरूपपरजावठे तेपणयथार्थज्ञानविना जेवज्ञानशून्यजीवने एककरीमानेठे तेअगुह्यव्यवहारकहिये तेनावेजेदठे १ सश्लेषित अगुह्यव्यवहार ते जे शरीरमारु दुशरीरी इत्यादिकसश्लेषितअसज्जुतव्यवहार २ अश्लेषितअगुह्यव्यवहार ते आपुत्रमारो धनादिकमारा एमकेवुतेअसश्लेषितअसज्जुतव्यवहार तेचउपचरित अनुपचरित एवेजेदजाणवा

तथाविगेपावश्यकमाहाजाप्यमांकवुठे जे व्यवहारनयना मूलवेजेदठे एकवहेचणरूपव्यवहार बीजोप्रवृत्तिव्यवहार तेवलीप्रवृत्तिनात्रणजेदठे १ वस्तुप्रवृत्ति २ साधनप्रवृत्ति ३ लौकिकप्रवृत्ति तेमावलीसाग्रनप्रवृत्तिनात्रणजेदठे १ जे अरिहतनीआज्ञाये गुह्यसाधनमाणे इहलोकससारपुनर्जन्मयोगयागसाविदोपरहितजेरत्नत्रयीनीपरिणति परजावल्यागसहित तेलोकोत्तरसाधनप्रवृत्ति २ जेन्यादादिना मिथ्याजिनिवेशसहित साधनप्रवृत्ति ते कुप्रायन्निकृताधनप्रवृत्ति ३ अनेजेलोकनासकवेश कुजनीचालेप्रवृत्ति तेलोकव्यवहारप्रवृत्ति एत्रणप्रवृत्तिकहिये एव्यवहारनयनाजेवजाणवा तिहा द्वादशसारनयचक्रमा एकेकनयना सोसोजेदकह्याठे तेजैनशासनरहस्थनाजाणजीवे तेअथमाथीगारवा एव्यवहारनयकह्यो

मुक्कजुसुअनाणे मुक्कसुयमत्ससोयमुक्कसुज ॥ सुत्तयइवा

जमुवत्थु तेणउक्कसुतोत्ति ॥ १ ॥ उक्कतिज्जुश्रुतसुज्ञान

वोवरूपततश्चक्रजुअवक्रमश्रुतमस्यसोयमूजुश्रुतवा अथ

वा क्रजुअवक्र वस्तुसूत्रयतीतिक्रजुसूत्रइति कथपुनरेतद

अपुपगतस्य वस्तुनोवकलमित्याह पञ्चपन्नसपयमुपपन्न

जचजस्सपत्तेय तक्रजुतदेवतस्सत्थि उवकम्मन्नतिजमसत

॥७॥ यत्सांप्रतमुत्पन्नं वर्तमानकालीनं वस्तुयत्रयस्य प्रत्ये
कमात्मायत्तदेवतदुन्नयस्वरूपं वस्तुप्रत्युत्पन्नमुच्यते तदे
वाग्योनयः कृजुप्रतिपाद्यते तदेवच वर्तमानकालीनवस्तु
तस्यार्जसूत्रस्यास्ति अन्यत्रशेषातीतानागतं परकार्यच य
द्यरमात् असदविद्यमानं ततो असत्वादेवतद्वक्रमिच्छस्यसा
विति अतएवमुक्तं निर्युक्तिकृता पञ्चपन्नगाढी उजुसुनयवि
हीमुण्यघोति यत्कालत्रयेवर्तमानमंतरेणवस्तुत्वं उक्तंच
यतः अतीतं अनागतं च विप्यति न सांप्रतंतद्वर्तते इतिवर्त
मानस्यैववस्तुत्वमिति अतीतस्य कारणता अनागतस्य का
र्यता जन्यजनकजावेन प्रवर्तते अतः कृजुसूत्रं वर्तमानग्रा
हकंतद्वर्तमानं नामादिचतुःप्रकारंग्राह्यं ॥

अर्थ ॥ हवे कृजुसूत्रनयकहेते कृजुके० सरलते श्रुतके० बोधते कृजुसूत्रकहिये
कृजुशब्दे अवक्रएटलेसमोठे श्रुतजेने ते कृजुसूत्रकहिये अथवा कृजु अवक्रपणे वस्तु
नेजाणे कहे ते कृजुसूत्रकहिये ते वस्तुनोवक्रपणोकेमजाणिये तेकहेते सांप्रतके०
वर्तमानपणे उपनोजेवर्तमानकालेवस्तुते कृजुसूत्रकहिये अन्यजे अतीतअनागत
ते कृजुसूत्रनी अपेक्षायें अठतोठेकेमके अतीततोविणसीगयोठे अनेअनागतआव्योन
थी तेवारेअतीतअनागत एवेअवस्तुठे अनेजेवर्तमानपर्यायेंवर्त्ते तेवस्तुपणोठे जेपूर्वका
लपश्चात्काल लेयीवस्तुकेवीते नैगमनयठे आरोपरूपठे तिहांकोइपुठे जेसंसारीतकर्मा
जीवने सिद्धसमानरुहेते तेतोअनागतकालें सिद्धयसे तोतमेअनागतने अवस्तुकेम
कहोठो तेनोउत्तर जेहेनव्यएअनागतजावि माटेकेतानथी एतोवर्तमान सर्वगुणनी
ठति आत्मप्रवेगेंठे तेआवरणदोपें प्रवर्त्ततिनथी तेथीतिरोजावीपणामाटे संग्रहनयें
कहिये पणवस्तुमां सर्वकेवलज्ञानादिगुण ठतावर्त्ते तेमाटेसिद्धकहियेठेयें.

अनेजेवस्तु तेनामादिकपर्यायसहितवर्त्ते माटेनामादिकनिक्षेपा तेसर्वकृजुसूत्र
नयनाजेदठे तथानामादिक त्रणनिक्षेपातोइयठे अनेजावतेजावठे एव्यारख्याकारण
कार्यजावनी वेचणकरिये तेमाटेठे पणवस्तुमां सहज चारनिक्षेपाते जावधर्मजठे
तथा एवस्वकार्यनाकर्त्ताजठे एकजुसूत्रनावेजेद दिगंबरकहेते १ सद्मकृजुसूत्र २ स्थू
लकृजुसूत्र जेवर्त्तमानकालनो एकसमयतेने सूक्ष्मकृजुसूत्रकहिये अनेजेबहुकालिते

स्थूलरजुसूत्र एषण्कालापेहीनावठे तथाएजावनयठे अनेयोगागलवीपणो तेबाह
ठे तेपणइव्यमाटे एकइव्यमव्येगणेठेएरजुसूत्रनयकह्यो

शपआक्रोशेशपनमाव्हानमितिशब्द शपतीतिवाआ
व्हानयतीशब्द शप्यतेआदूयते वस्तुअनेनेतिशब्द तस्य
शब्दस्य योवाच्योर्थस्तत्परिग्रहात्तत्प्रधानत्वात्नयशब्द
यथाकृतकत्वादिइत्यादिकपचम्यत शब्दोपिहेतु अर्थरूपं
कृतकत्वमनित्यत्वगमकत्वान्मुख्यतयाहेतुरुच्यते उपचारव
स्तुतद्वाचककृतकत्वशब्दोहेतुरभिधीयते एवमिहापिशब्दवा
च्यार्थपरिग्रहादुपचारेणनयोपिशब्दोव्यपदिश्यतेइतिजाव
यथाऋजुसूत्रनयस्याजीष्ट प्रत्युत्पन्न वर्तमान तथैवइच्छत्य
सौशब्दनय यद्यस्मात्पृथुबुध्नोदरकलितमृन्मय जलाद
रणादिक्रियाक्षम प्रसिद्धघटरूपं जावघटमेवेवत्यसौनतु
शेषान्नामस्थापनाइव्यरूपान्त्रीन्घटानितिशब्दार्थप्रधा
नोद्घेपनय चेष्टालक्षणश्रघट शब्दार्थोघटचेष्टाया घटते
इतिघट अतो जलाहरणादिचेष्टाकुर्वन्घट अतश्चतुरो
पिनामादिघटानिग्त ऋजुसूत्रादिशेषिततरवस्तुइच्छति अ
सौशब्दार्थोपपत्तेर्जावघटस्यैवानेनाच्युपगमादिति अथ
वाऋजुसूत्रात् शब्दनय विशेषिततर ऋजुसूत्रेसामान्येनघ
टोचिप्रेत शब्देनतुसजावादिजिरनेकधर्मरजिप्रेतइति ते
चसप्तजगा पूर्वमुक्ताइति ॥

अर्थ हवेशब्दनयनु स्वरूपकहियेंठेयें शपतिके० बोलावे तेनेशब्दकहियें अथवा
शपियेंबोलावियें वस्तुपणेतेशब्दकहियें तेशब्देजेवाच्यअर्थ तेनेग्रहे एहबोलेप्रधानप
णो जेनयमां तेपणशब्दनयकहियें जेमरुतकतेजेरुखो तेनो हेतुजेधर्मते जेवस्तुमाहाय
तेबोलाय एटलेशब्दनुकारणतो वस्तुनोधर्मययो जेमजलाहरणधर्मजेमांते तेनेघटक
हियेंठेयें एमइहापण शब्देवाच्यअर्थग्रहेतेमाटेतेनयनोनामपण शब्दकेवायजेमरुजुसू
त्रनयने वर्तमानकालनाममंडले तेमशब्दादिकनयने पणवर्तमानतानाधर्मजइष्टे

केमकेपेटेष्टुकै० पहोलो बुभके० घोल संकोचितउदरकलितयुक्त जलाहरणक्रि
यानेसमर्थ प्रसिद्धघटरूप जावघट तेनेजघटइहेते पणशेष नाम स्थापना अनेइव्य
रूप त्रणघटने एशब्दनयघटमानेनही घटशब्दनाअर्थने तेसंकेतनेजघटकहे घटधातु
तेचेष्टावाचीते अतःकारणात्के० एकारणपणामाटे एशब्दनयते चेष्टाकर्तानेजघटक
हेएटलेरुजुसूत्रनय चारनिहेपासंयुक्तने पणघटमाने अनेशब्दनयते जावघटनेजघट
माने एटलोविशेषपणोते शब्दनाअर्थनी जिहांउपपत्तिहोय तेनेजतेवस्तुपणैकहे ए
टलेरुजुसूत्रनयें सामान्यघटगवेव्यो अनेशब्दनये सज्ञावजे अस्तिधर्म तथाअसज्ञाव
जेनास्तिधर्म तेसर्वसंयुक्तवस्तुने वस्तुपणैकहे.

एटले वस्तुने शब्दबोलावतां सातजांगेबोलववो माटेएससजंगीजेटलाज शब्दनय
नाजेदजाणवा तेससजंगीनी स्वरूपपूर्वकसुंते एशब्दादिकनय वस्तुनापर्यायने अवलं
वीने वस्तुनाजावधर्मनाग्राहकते तेमाटेवस्तुना जावनिहेपा एनयेंमुख्यते धुरनाचा
रनयमां नामादिक त्रणनिहेपामुख्यते एशब्दनयनुंसवरूपकसुं.

गाथा॥जंजंसणंजासडातंतंचियसमजिरोहइज्जम्हा सणं
तरथ्यविमुहो तउंनउंसमजिरूढोति ॥ १ ॥ यांयांसंज्ञांघ
टादिलद्धणांजापते वदतितांतामेवयस्मात्संज्ञांतरार्थविमु
खः समजिरूढोनयःनानार्थनामाएवजापतेयदि एकपर्याय
मपेद्वयसर्वपर्यायवाचकत्वं तथा एकपर्यायाणांसंकरःपर्या
यसंकरेचवस्तुसंकरोजवत्येवेतिमाजूत्संकरदोषः अतः पर्या
यांतरानपेद्वा एवसमजिरूढनयइति ॥

अर्थ ॥ हवेसमजिरूढनयनी व्याख्याकहियेंठयें जेशब्दनयतेइइ शक्र पुरंदर इत्या
दिकसर्वइइनानामजेदते पणएकइइपर्यायवत इइदेखी तेनासर्वनामकहे उक्तंचविशे
पावश्यके एकस्मिन्नपिइइादिकेवस्तुनियावत् इइनशक्रनपुरदारणादयोर्थयिदंते त इशे
नेइशक्रादिवहुपर्यायमपित वस्तुशब्दनयोमन्यतेसमजिरूढवस्तुनेवमंस्यतेइत्यनयोर्जेदः
जे एकपर्यायप्रगटपणे अने शेषपर्यायने अणप्रगटवे शब्दनय तेटलासर्वनामबोला
वे पणसमजिरूढनयतेनबोलावे एटलोशब्दनय तथासमजिरूढनयमां जेदते माटेह
वे समजिरूढनयकहेते.

घटकुंजादिकमां जेसंज्ञानो वाच्यअर्थदेखाय तेजसंज्ञाकहे जेमांसंज्ञांतर अर्थने

विमुखत्वे तेनेसमनिरूढनयकहिये जो एकसंज्ञामध्ये सर्वनामांतरमानियें तो सर्वनोस करथाय तेवारेपर्यायनो जेदपणोरहेनही अनेजेपर्यायांतरहोय तेतो जेदपणोजहोय तेथीपर्यायांतरनो जेदपणोजरह्यो तेमाटेलिगादिजेदने सापेक्षपणे वस्तुनोजेदपणोजमानवो एसमनिरूढनयकखाणो एनयमापण जेदज्ञाननी मुख्यताठे.

एवजहसदृश्यो सतोच्चूतदन्नहाचूनु॥ तेणेवचूअननु सदृश्यपरोविशेशेण ॥ १॥ एवयथाघटचेष्टायामित्यादिरूपेण शब्दार्थोव्यवस्थित तद्वत्तित्येवयोवर्तते घटादिकोर्थ स एवसन्चूतोविद्यमान तदन्नहाचूनुतित्वस्तुतदन्यथाशब्दार्थोद्ध्वनेनवर्ततेसतत्त्वतोघटाद्यर्थोपिनभवति किंचूतोविद्यमान येनैवमन्यते तेनकारणेनशब्दनयसमनिरूढनया न्यासकाशादेवचूतनयो विशेषेणशब्दार्थनयतत्पर अयद्वियोपिन्मस्तकारूढ जलाहरणादिक्रियानिमित्तघटमानमेव चेष्टमानमेव घटमन्यते नतुगृहकोणादिव्यवस्थितविशेषतः शब्दार्थतत्परोयमिति वैजणमध्यैणध्ययच वजणेणो नयविशेशे इजहघडसहचेष्टा वयातहातपितेणेव॥ १॥ व्यज्यतेअर्थानेनेतिव्यजनवाचकशब्दोघटादिस्तचेष्टावताएतद्वाच्येनार्थेनविशिनष्टिसएवघट शब्दोयश्चेष्टावतमर्थप्रतिपादयति नान्यइत्येवशब्दमर्थेननैयत्येव्यवस्थापयतीत्यर्थं तथार्थमप्युक्तलक्षणमभिहितरूपेणव्यजनेनविशेषयतिचेष्टापिसैवया घटशब्देनवाच्यत्वेनप्रसिद्धयोपिन्मस्तकारूढस्यजलाहरणादिक्रियारूपानतुस्थानतरणक्रियात्मिका इत्येवमर्थं शब्देननैयत्येव्यवस्थापयतीत्यर्थं इत्येवमुन्नयविशेषयतिशब्दार्थानार्थं शब्देननैयत्येव्यवस्थापयतीत्यर्थं एतदेवाहयदायोपिन्मस्तकारूढचेष्टावान्तां घटशब्देनोच्यतेसघटलक्षणार्थं सचतन्वाचकोघटशब्द अन्यदातुव

रत्नंतरस्यैवतच्चेष्टाच्चावाटघटत्वं घटध्वनेश्चावाचकत्वमित्ये
वमुच्चयविशेषकः एवंचूतनयइति ॥

अर्थ ॥ हवेएवंचूतनयनोस्वरूपकहित्तये एवंके० जेमघटचेष्टावाची इत्यादिकरूपें
शब्दनयनोअर्थकह्यांते एरीतेजेघटादिकअर्थवर्ते ते एवंके० एमज जेविद्यमानपणे
शब्दनाअर्थने उजंधीनेवर्ते तेतेशब्दनोवाच्यनथी अने शब्दार्थपणोजेमानंपामियें ते
वस्तुतेरूपेनही माटेजोशब्दार्थमांथी एकपर्यायपण उठोहोयतो एवंचूतनयतेने तेप
एकोहेनही तेमाटेशब्दनचथी तथासमजिरूटनयथी एवंचूतनयतेविशेषांतरठे.

एवंचूतनयते स्त्रीनेमस्तकेचढ्यो पाणीआणवानी क्रियानोनिमित्त मा
गंआवतापणानी चेष्टाकरतोहोय तेनेघटमाने पणघरनेखूंणे रह्योजेघट तेनेघटक
रीमानेनही केमकेते चेष्टाने अणकरतोठेतेमाटे. जेथकीअर्थने व्यंजीवेके० प्रगटक
रिये तेनेव्यंजनकहिये व्यंजनतेवाचकशब्दठे तेअर्थनेकहेतेक्रियावंतथको तेनेजतेवस्तु
कहे वीजानेनकहे अनेतेहिजअर्थकसु जेलक्षण तेकह्यानेरूपेंविशेषथाय जेमचे
ष्टाघटशब्दवाचेप्रसिद्धठे योषित्के० स्त्रीनेमाथेपाणीजावतो तेघट तथास्थानकेरह्यो
अथवातरणक्रियाकरताने एवंचूतनयघटकहेनही एशब्देअर्थ तथाअर्थशब्दनेथापेठे
एनुंएरहस्यठे जेस्त्रीनेमस्तकेचढ्यो चेष्टावंतअर्थ तेघटशब्देंवोलावे तेथीअन्यथा तेने
तेपणेवोलावेनही जेम सामान्यकेवली जे ज्ञानादिकगुणेंसमानठे तेने समजिरूढ
नय अरिहंतकहे पण एवंचूतनयतो समोसरणादि अतिशयसंपदासहित तथाकेव
लीते इंद्रादिकेपूजतां युक्तहोयतेनेज अरिहंतकहे तेविनानकहे वाच्यवाचकनी पूरण
तानेकहे एस्वरूपे एवंचूतनयजाणवो

एसातेनयनाचेठ ते विशंपावश्यकने अनुसारेकह्या तेमांनगमनादसजेद संग्रह
नाठजेद अथवावारकह्या व्यवहारनाजेदआठ अथवाचउदकह्या कृजूसूत्रनाचार
अथवा ६ कह्या शब्दनासातजेदकह्या समजिरूढनावेजेद अनेएवंचूतनो एकजेदक
ह्यो एरीतेसर्वनाजेदकह्या वलीनयचक्रमां नयनाजेद सातसोकह्याठे तेपणजाणवा.

एवमेवस्याधदरत्नाकरात्पुनर्लक्षणातउच्यते नीयतेयेनश्रु.
तारख्यप्रामाण्यविपयीकृतस्यार्थस्यशस्तादितरांशौदासीन्य
तः संप्रतिपत्तुरजिप्रायविशेषोनयःस्वाजिप्रेतादेशादपरां
शापलापीपुनर्नयाजास.ससमासत.धिजेदः अव्यार्थिकःप

यांयास्तिकश्च आद्योनेगम संग्रह व्यवहार कजुसूत्रचेदा
 चतुर्धा केचित्कजुसूत्रपर्याधिक वदति तेचचेतनाशलेन
 विरुलपस्यकजुसूत्रेग्रहणात्श्रीवीरशासनेमुख्यत परिणति
 चरुस्यैवजावधर्मतेनागीकारात्तेपाकजुसूत्र अव्यनयेएव
 धर्मयोर्मिणोर्धर्मधर्मिणोश्च प्रधानोपसजनआरोपसक
 एपाशादिजावेनानेकगमग्रहणालकोनेगम सत्चेतन्यमा
 ल्मनीतिधर्मयो गुणपर्यायवत्अव्यमितिधर्मधर्मिणो कृण
 मेकोमुरीविषयासक्तोजीविइतिधर्मधर्मिणो सूक्ष्मनिगोदीजी
 वमिद्धमानसत्ताक अयोगी नोससारीतिअशग्राहीनेग
 म धर्मधर्मादीनामेकातिकपार्थक्याजिसधिनैगमाज्यास

अथ ॥ दोग्यादादरक्षाकरथो नयस्वरूपजखियेठेये नीयतेके० पमाडीयें जेय
 श्रीभुतहात स्वरूपप्रमाणे रियेकीरो जेपदार्थनोअग्र तेअशयी इतरके० बीजोने
 अगतेपरीश्रुदामीपणोतेनेपडियजंरावात्तानोजेअनिप्रायविशेष तेनेनयकहियेएटसे
 बागुनाअगनेप्रहे अनेअन्यथीउदामीनपणा तेनयकहिये एकअशनेमुख्यकरीने धीता
 अगनेउपाये तेनपात्र्यामरुटिये तेनयनारेजेदने एकइअधिक बीजोपर्यायाधिक ते
 माइअधिकता १ नेगम २ गग्र ३ व्यवहार ४ कजुसूत्र एचारजेदने केटलाक
 आशापेंते इहमृत्रने रिउपग्रपमाटे जाउनयगवेपेने तेरीते इअर्थिकना व्रणजेदने
 इनेनेगमनपनु मरुपरहेने जेधर्मेनेप्रगनपणे अथगार्गाणपणे अथया धर्मान
 प्रगनपणे अथया गाणपणे तयाधर्मधर्माणजेने प्रगनपणे तयागाणपणे जेगने
 परो एटसेधर्मांनी प्राधान्यता तेगरेपयायोनी प्रगनतायपी अनेजिहाधर्मांनाप्रग
 नपणो तिहाइअनोप्रगनपणो तेमचगाणपणो तयाधर्मधर्मांना प्रगनगाणपणा
 एरीनेनेइअपयायता गाणप्रगनपणानी गयेणारूप हानोपयोग तनेगमनपनाण
 को तेनअगने नेगमकोअकहिये तेनाउदाहरण कहेने

सनुहे० टनपणे चेतन्यहे० जाणपणा एअधर्मये एअधर्मपदमुअपणेण
 हे अनेवीतनेगाणपणे नगवेने एरीने नेगमनपनाणरा इअंतगनामत्र अत्रन
 एअनेने प्रगनपणेणो हेमहेचेतन्यपणो तेरिअपणुणने अने मयनामाअननप
 पांदने तेमकनइअमापणन तेमाटेनेने गाणपणेनेगने एनेगमनाप्रयमनेदरहा

नयावलीवन्मर्त्याश्चतुष्टयं तन्मन्त्रोक्तं धर्मनान्तर्गतं इहापरायणतुष्टयं ए
वन्मन्त्रे इहापरायणोत्पत्त्यर्थं वलीवन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं ते चतुष्टयाणां अनेप
यितोत्पत्त्यर्थं इहापरायणोत्पत्त्यर्थं एतन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं

इहापरायणोत्पत्त्यर्थं चतुष्टयं तन्मन्त्रोक्तं धर्मनान्तर्गतं इहापरायणतुष्टयं ए
वन्मन्त्रे इहापरायणोत्पत्त्यर्थं वलीवन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं ते चतुष्टयाणां अनेप
यितोत्पत्त्यर्थं इहापरायणोत्पत्त्यर्थं एतन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं

इहापरायणोत्पत्त्यर्थं चतुष्टयं तन्मन्त्रोक्तं धर्मनान्तर्गतं इहापरायणतुष्टयं ए
वन्मन्त्रे इहापरायणोत्पत्त्यर्थं वलीवन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं ते चतुष्टयाणां अनेप
यितोत्पत्त्यर्थं इहापरायणोत्पत्त्यर्थं एतन्मन्त्रोक्तं चतुष्टयं

यथात्मनिसत्त्वैतन्येपरस्परं चित्ते सामान्यमात्रग्राहीमत्ता
परामर्शरूपमंग्रहः सपरापरचेदातविविधः तत्रशुद्धज्य
सन्मात्रग्राहकः परमंग्रहः चेतनालक्षणाजीवइत्यपरसंग्र
हः सत्तावित्तस्वीकुर्वाणः सकलविशेषान्निराचक्षाणः संग्र
हाक्षासः संग्रहस्यैकत्वेन एगेच्यायाइत्यनभिज्ञानात् मत्ता
वैतएवआत्माततः सर्वविशेषाणांतदितराणांजीवाजीवादि
ज्ययाणामदर्शनात् ज्ययत्वादिनावांतरसामान्यानिमन्वान
स्तदभेदेपुगजनिर्भलिकामवलंबमानः परापरसंग्रहः धर्मा
धर्माकाशपुजलजीवज्ययाणामैक्यं ज्ययत्वादिचेदादित्या
दिज्ययत्वादिकंप्रतिजानानस्तद्विशेषान्निन्दुवानस्तदाज्ञा

सः यथाज्ययमेवतत् तत्पर्यायाणा मग्रहणाधिपर्यासइतिसंग्रहः

अथ ॥ इत्येतद्वचनकहेतुं सामान्यमात्र मन्त्रविशेषरहित तत्त्वज्ययत्वादिकने
ग्रहेयानांस्वभावजनांत संक्षेपिम्पणेविशेषराशीनेग्रहं पणव्यक्तपणेनग्रहं स्वजाति

नाडीगजे ऽष्ट्यर्थतेने अविरोधेकरिने विशेषधर्माने एकरूपपणेजेग्रहणकरवो तेसग्रह
हनयकहिये एजावनाठे तेनावेजेदने १ परसग्रह २ अपरसग्रह तेमा थशेषविशेषो
दासीनजमानशुद्धइव्य सन्मात्रमनिमन्यमान परसग्रहइति जेसमस्तविशेषधर्मस्था
पनानीजनाकरतो एटलेविशेषपणाने अणग्रहतोयको शुद्धइव्य सत्तामात्रप्रतमाने
जेमइव्यएपरसग्रह विश्वएकसत्पणामाटे एमकह्याथी उतापणाना एकपणानु हा
नयापठे एटलेसर्वपदार्थनोएकपणेग्रहणठे तेपरसग्रहकहिये

तयाजेसत्तानो अद्वैतसीकारे थने इध्यातरजेदनमाने समस्तविशेषपणाने नाक
हेतोयको जेग्रहणकरे तेअद्वैतवादीवेदांत तथासाख्यदर्शन एपरसग्रहानासठे केम
के जेजेदधर्म उतादेखापठे तथाइध्यांतरपणो तेनेनमाने माटे परसग्रहानासकहिये
अनेजेनतो मिश्रसहित सामान्यनेग्रहेने माटेसग्रहनयकहिये

इअध्यादिनयांतरसामान्यानिमत्वात तझेपुगजनिमीलिकावजवंमान अपरस
ग्रह इध्यजे जीयजीगदिक जेअवातरसामान्यनेमानतो थनेजीउनेरिपे प्रतिनीव
नोविशेषनेद नय्य अजयसम्यक्तमिध्यात्वी नरनारकादिजेजेद तेनेगजनिमीलिकाके
मास्ताउपेनगवेवो तेअपरसग्रहकहिये अनेइव्यने सामान्यपणेमाने पणसुइव्यनी
परिणामिरुतादिक धर्मेनेनमाने तेअपरसग्रहानासकहिये एसग्रहनयनुस्वरूपस्वो

सग्रहणेचगोचरीकृतानामथांनाविधिपूर्वकमवहरण येना
निमधिनाक्रियतेसव्यवहार यथयत्सतततजव्यपर्यायश्चे
त्यादिय पुनरपरमाथिंरुजव्यपर्यायप्रविजागमानिप्रैतिम
व्यवहाराजास चायांकदशनमितिव्यवहारदुर्नेय

अर्थ ॥ हरेअग्रहानपरहेने सग्रहनयेग्रहाजे उल्लनासत्वादिकधर्म तेनेजगुण
जेदेवेचे निन्ननिन्नगणे तथापदार्थनीगुणप्रवृत्ति तेनेजगुणव्यपयोगवेये तेअवहारनय
कहिये जेमइव्यनेतेनाजीगपुजनादिकपर्यायना क्रमनारी तथाग्रहानावी एरीतेजेदेवे
तेमायनीचीरयेग्रहा १ मिदना २ समारी तेमजगुजनायेजेद परमाणुतथास ३
त्यादिकपर्यायेने निन्नमाने तथाक्रमनारीपर्यायनायेजेद एकक्रियारूप धीनोअक्रि
यारूप इमरेचणजे सामर्थ्यादिकगुणजेरूपठे तेमवे व्यवहारनयजाणरो अनेजेपमा
यंगिना इयपर्यायनोरिनागरे ते अवहाराजासजाणरो

जेअग्रहानारीजेदेवेचे तेगवांक्रमतप्रमुख एअग्रहानोदुर्नयठे जेम चारोप्रमा
एअग्रह उताचीरयणो नोक्रमन्यहमा दृष्टिगोचरनयी आगतो तेमाटेनीगनयी एमक

हे अनेजगत्मांपंचनूतादिकवस्तुनथी एमकल्पनाकरी शुजलोकनेकुमार्गेप्रवर्त्तवि ते
व्यवहारइनेयकहियें एव्यवहारनयनुंस्वरूपकह्यु.

ऋजुवर्तमानक्षणस्यापिपर्यायमात्रप्राधान्यतःसूत्रयतुअग्नि
प्रायः ऋजुसूत्रः ज्ञानोपयुक्तःज्ञानीदर्शनोपयुक्तः दर्शनी
कपायोपयुक्तः कपायीसमतोपयुक्तः सामायकीवर्तमाना
पलापीतदाज्ञासः यथातथागतमतइति ॥

अर्थ ॥ हवेऋजुसूत्रनयकहेते ऋजुके० सरलपणेअतीतअनागतने अणगवेप
तो अनेवर्तमानसमयवर्त्तता जेपदार्थनापर्यायमात्र तेने प्रधानपणे सूत्रके० गवेपे
तेऋजुसूत्रनयकहिये तेज्ञाननेउपयोगें वर्तताने ज्ञानीकहे दर्शनीउपयोगें वर्तताने द
र्शनीकहे कपायपणेवर्तताजीवने कपायीकहे समतानेउपयोगेंवर्तताजीवने सामाय
कवतकहे इहांकोऽपुढेजे उपरकह्यामुजवतो ऋजुसूत्र तथाशब्दनय एवेएकजथायठे ते
नेउत्तरकहेते जेविशेषावश्यकमांकह्युठे कारणयावत् ऋजुसूत्रः एतलेज्ञाननेकारणपणे
वर्ततो तेऋजुसूत्रग्रहेते अनेजेजाणपणारूप कार्यपणेत्याय तेगब्दनयकहियेएफेरठे.
वर्तमानकालनेपण ग्रहणनकरे तेऋजुसूत्राज्ञासकहियें जेठतानावनेअठताकहे
अथवाविपरीतकहे जेमजीवनेअजीवकहे अजीवनेजीवकहे इत्यादिक ते गतके०
वीक्षणोमतठे जेठतोसदासर्वदावर्ततो जीवादिइव्य तेनापर्यायने पलटवे सर्वथाइ
च्यने विनासिकमाने तेनेऋजुसूत्रनयाज्ञासाजिप्रायजाणवो एऋजुसूत्रनयकह्यो.

एकपर्यायप्राग्भावेनतिरोजाविपर्यायग्राहकशब्दनयःका
लादिचेदनेध्वनैरर्थचेदंप्रतिपाद्यमानःशब्दः जलाहर
णादिक्रियासमर्थएवघटः नमृत्पिंदादौ तत्त्वार्थवृत्तेशब्द
वशादर्थप्रतिपत्तिः तत्कार्यधर्मेववर्तमानवस्तुतथामन्वानः
शब्दनयः शब्दानुरूपंअयपरिणतंज्व्यमिच्छतित्रिकाल
त्रिलिङ्गत्रिवचनप्रत्ययप्रकृतिभिः समन्वितमर्थमिच्छति तत्रे
देतस्यतमेवसमर्थप्रमाणस्तदाज्ञासः

अर्थ ॥ हवेशब्दनयकहेते जेवस्तुनाएकपर्यायने प्रगटदेखवे वीजाशब्दवाचकप
र्यायने तिरोजावें अणप्रगटवेंपणतेपर्यायनेग्रहे अथवाकालत्रण वचनत्रण त्रिंशत्र

ए तेनेजेदे शब्दनोनेदपडे तेनेदेजअर्थनेकहे अथवा जलाहरणादि समर्थनेघटकहे
 तयाकुजादिक चिन्हपर्यायजेटलाठे तेटलानो अर्थवर्ततोनेदेखाय तोपण तेनेनाम
 कहीजोजाये एमजेमा कार्यनोसामर्थ्यवतपणोठे तेनेग्रहे पणमाटीनापिमने घटक
 हेनही तेशब्दनयकहिये अनेजे सग्रह तथानैगमनयवालोकेहेते सत्तायोग्यता अथ
 नायाहकते तथातत्त्वार्थटीकामध्ये शब्दवशयीअर्थपडिवजवो तेशब्देबोलावतोहोय जे
 अर्थतेवस्तुमा धर्मपणोप्रगटदेखाय तेनेज तेवस्तुमाने एतयने शब्दानुजायी अर्थप
 रिणमतिजेवस्तु तेनेवस्तुरुहेते काजजिगादिजेदे अर्थनोनेदठे तेनेद तेमते धर्मवस्तु
 माने तेगब्दनयकहिये अनेतेअर्थविना तेवस्तुमध्ये तेपणोवर्ततो देखातोनी तेनेते
 वस्तुपणोसमर्थनकरे तेशब्दानामकहिजे एटलेशब्दनयकह्यो

एकाद्यांचलचिपयांयशब्देपुनिरुक्तिजेदेननिन्नमर्थ समजि
 रोदन्ममनिरूढ इंदनादिइ शकनात्रक पुरदारणात्
 पुरदर इत्यादिपुयथापर्यायध्वनिनामाजिधेयनानात्वमेवक
 टीकुराणस्तदाज्ञास यथाइइ शक पुरदर इत्यादिनिन्नाजिधेये

अर्थ ॥ एतेसमनिरूढनयकहेते जेएकपदार्थनेअचिलबी जेटलासरिखानाम ते
 लारपांयनामयथा तैरपांयनामजेटनाहाय तेटलानिरुक्तिव्युत्पत्तिनिन्नहोय तेअर्थनो
 पणनेदठोय तेअर्थने शके० सम्यक्प्रकार थाराहतो एटलेएटलासर्वअर्थसयुक्तजेदे
 प मंगमनिरूढनयकहिये जेमइइदिशानु परमेश्वरनेअर्थने तेपरमेश्वरवर्तनेइइ
 हिये तयागुरुनरुद्वानिगिरिशक्तिपुनने शकहिये पुरके० दैत्यने दरेके० पिदा
 तेपुरदर अनेगचिनेइइणी तेनांपतिव्यामी तेगचीपतिकहिये एटलामर्मधर्मतेइइमांजे
 तेमादेनेइइनांसागणीने तेनेइइण्येनामैं बोनारेते बीजानामादिकइइने एनामेन
 घेनावे तेटनापर्यायनामते तेनाजेअर्थयाय तेमनेनिन्ननिन्नअर्थकहेते पणएकार्थ
 नचाहेते समनिरूढानामकहिये एटनमनिरूढनयकह्यो

एजितगच्छाच्यनत्वाच्छान्दप्रवृत्तिनिमित्तचतक्रिया
 निशितमयंशाच्य तेनान्युपगच्छेनचत यथाइदनमनुजय
 तिइ शकनात्रक शब्दवाच्यतयाप्रत्यक्षस्तदाज्ञाम यथा
 निशितवेष्टाशून्य घटास्त्वयन्मुन घटशब्दवाच्य घटश
 ब्दजस्यनिज्जायंशून्यवान् पटवदित्यादि

अर्थ ॥ हवे एवं नूतनयकहेते शब्दनीप्रवृत्तिनो निमित्तनूतजेक्रिया तेविशिष्टसंयुक्त
 जेअर्थ तेनेवाच्यजेधर्म तेनेजेपोचतोहोय एटलेतेकारणकार्यधर्मसहिततेनेएवंनूतनय
 कहियें तथा ऐश्वर्यसहित तेइंद्रगकरूप सिंहासनेवेशेतेशक्र गचिके० इंद्राणीनेसा
 थेवेतो तेवारेंगचीपतिकहे एटलेजेगब्दना जेटलापर्याय तेसर्वतेमांपोचताजावने ते
 नामकहिवोलावे अनेजेपर्यायपोचतोदेखेनहीतेपर्यायनीनाकहे जिहांसुधीएकपर्याय
 कणोठेतिहांसुधी समजिरूतनयकहियें अने सर्ववचनपर्यायनेपोचे तेवारेएवंनूतनयक
 हियें जेपदार्थनोनामजेदनो जेददेखीनेपदार्थनीजिन्नताकहे तेएवंनूतनयानासकहिजे
 नामजेदेतेवस्तुजनिन्न जेम हाथी घोडा हिरण्यजिन्नते तेमजिन्नपणोमाने जेमअर्थजि
 न्नपणामाटे घटथी पटजिन्नते तेमइंद्रपणायी पुरंदरपणोजिन्नमाने तेएवंनूतनयनोड
 नयजाणवो एटलेएवंनूतनयकह्यो एरीतेसातनयनी व्याख्याकही.

अत्र आद्यनयचतुष्टयमविशुद्धपदार्थप्ररूपणाप्रवणत्वा
 त् अर्थनयानामव्यक्तसामान्यरूपानयाः शब्दादयो वि
 शुद्धनयाः शब्दावलंबार्थमुख्यत्वादाद्यास्तेतत्त्वभेदधारेणव
 चनमिहंतिशब्दनयास्तावत्समानालिङ्गानां समानवचना
 नांशब्दानां इंद्रशक्रपुरंदरादीनांवाच्यं जावार्थमेवाजिन्न
 मभ्युपैति नजातुचिन्जिन्नवचनंवाशब्दंस्त्रीदाराः तथाआ
 पोजलमितिसमजिरूढवस्तुप्रत्यर्थशब्दनिवेशादिंशक्रा
 दीनांपर्यायशब्दत्वंनप्रतिजानीते अत्यंतजिन्नप्रवृत्तिनिमि
 त्त्वादिजिन्नार्थत्वमेवानुमन्यते घटशक्रादिशब्दा नामिवेति
 एवंनूतः पुनर्यथासंभाववस्तुवचनगोचरं आपृच्छतीतिचेष्टा
 विशिष्टएवार्थांघटशब्दवाच्यः चित्रालेख्यतोपयोगपरिण
 तश्चचित्रकारः चेष्टारहितस्तिष्ठन्घटोनघटः तच्चब्दार्थरहि
 तत्वात् कूटशब्दवाच्यार्थवन्नापिज्ञानः सयानोवाचित्रका
 राजिधानान्निधेयश्चित्रज्ञानोपयोग परिणतिशून्यत्वाज्ञोपा
 लवदेवमभेदभेदार्थवाचिनो नेकैकशब्दवाच्यार्थावलंबिन
 श्चशब्दप्रधानार्थोपसर्जनाच्चब्दनयाइतितत्त्ववृत्तौ एते

पुनैगम सामान्यविशेषोन्नयग्राहक व्यवहारविशेषग्राहक
हक इव्यार्थावलविक्रजमूत्रविशेषग्राहकएव एतेचत्वार इ
व्यनया शब्दादयः पर्यायार्थिकविशेषावलीनावनयाश्चे
ति शब्दादयोनामस्थापनाइव्यनिर्देपादवस्तुतयाजाना
ति परस्परसापेक्षा सम्यक्दर्शनिप्रतिनयन्नेदानाशत तेन
सप्तशतनयाना मितिअनुयोगधारोक्तत्वात्ज्ञेय

अर्थ ॥ एसातनयमा आचनाचारनयजेठे तेअविद्युद्धे शामाटे के जे पदार्थ
के० इव्य तेनेसामान्यपणोकेवाना अधिकारीअ एनयनुकिहाएकअर्थनय एपणनाम
ठे तेअर्थशब्देइव्यलेबु तथाशब्दादिकत्रणनयते शुद्धनयठे केमके शब्दानाअर्थनी
एनेमुख्यताअपेहेजानयतेजेदपणे वचननेवाठेठे अनेशब्दादिकनयते जिगाविके अ
जेदवचने अनेदकहे तयानिन्नवचनने निन्नार्थकहीमाने अनेसमजिरूठते निन्नशब्द
तेनेवस्तुपर्यायनमाने तथाएवजुतते निन्नगोचरपर्यायने निन्नमाने जेचेष्टाकरतोहोय
तेनेपटकहे पणखुणोपडघोपटकहेनही चित्रामकरतोहोय तथातेजउपयोगेवर्ततो
होय तेनेचित्रकारकहे पणतेजचित्रकारसुतोहोय अथवाखावावेगोहोय तेनेचित्रका
रनकहे केमकेतेवपयोगेरहितते माटेएनयतेशब्द तथाअर्थनेअनेदपणोमानेअने अने
अर्थधीगम्यशब्दते प्रमाणनवी अनेशब्दप्रधान अर्थतेइव्यने गणपणोवर्तता शब्दा
दिकत्रणनयठे एमतत्त्वार्थटीरामध्येकहोते

एसातनयनेरिपे पेहेजोर्नगमनयते सामान्यविशेषवेहुनेमानेठे समहनयते सा
मान्यनेमानेठे व्यवहारनयविशेषनेमानेठेअने इव्यार्थावलविक्रजमूत्रतोविश
पग्राहकठे एचारतेइव्यनयठे अनेपाठजा शब्दादिकत्रणनयते पर्यायार्थिक विशेषाव
लीनावनयठे तथाशब्दादिकनयते नामस्थापनाइव्य एपेहेजात्रणनिर्देपाने अ
वस्तुमानेठे निन्हमदनयाणअत्रु एअनुयोगदारसूत्रनुचनठे एसातेनयपरस्परसा
पेदपणे ग्रहेते समरेतिजाणरा अनेजा एनय परस्परविरोधीहोय तोमिथ्यात्वीजा
णरा तथाएसातनयना सोतोजेदयायठे एमसातेनयनामजी सातसाजेदयायठे ए
अधिकार श्रीअनुयोगदारसूत्रथीरुहाते

पूर्णपूर्णनय प्रचुरगोचर पराम्तुपरिमितविषया सन्मात्रगो
चरान्मग्राहाननगमोजायाजावजूमित्वाद्भूरिविषय वन्त

मानविषया ऋजुसूत्राद्यवहार स्रिकालविषयत्वात् बहुविषय
 कालादिभेदेन चिन्नार्थोपदर्शनात् चिन्नादृजुसूत्रविपरीतत्वा
 न्महार्थः प्रतिपर्यायमशब्दमर्थभेदमचीप्सितः समञ्जिरूढा
 वृद्धप्रचूतविषयः प्रतिक्रियां चिन्नमर्थं प्रतिजानात् एवं चूता
 त्समञ्जिरूढः महान्गोचरः नयवाक्यमपि स्वविषये प्रवर्त
 मानं विधिप्रतिषेधान्यांसप्तजंगीमनुव्रजति असंग्राहीनैगमः
 सत्ताग्राहीसंग्रहः गुणप्रवृत्तिलोकप्रवृत्तिग्राहीव्यवहारः का
 रणपरिणामग्राहीऋजुसूत्रः व्यक्तकार्यग्राहीशब्दः पर्यायां
 तरचिन्नकार्यग्राही समञ्जिरूढः तत्परिणामनमुख्यकार्य
 ग्राही एवं चूतः इत्याद्यनेकरूपोनयप्रचारः जावंतियावयण
 प्पहा॥ तावतियाचवहूँतिनयवाया॥ इतिवचनात् उक्तोनयाधिकारः

अर्थ ॥ एप्रकारे पूर्वके० पूर्वलोकेनैगम नय तेनो विस्तारयणोजाणवो अने तेथी
 कपरलो नय तेनो परिमितविषयठे एटले थोडो विषयठे केमके सत्तामात्रनुं ग्राहक संग्रह
 नयठे उतिसत्ताने संग्रहनययहे अने नैगमते उताजाव अथवा संकल्पपणे अठता
 जाव सर्वनेग्रहे अथवा सामान्यविशेष वेधर्मनेग्रहे तेमाटे नैगमनो विषययणोठे. तथा
 संग्रहनयते सत्तागत सामान्यविशेष वेदुनेग्रहे अने व्यवहारते सत् एकविशेषनेज
 ग्रहेठे माटे संग्रहनयथी व्यवहारनयनो विषयथोडोठे. अने व्यवहारनयथी संग्रह
 नयते बहुविषयीठे तथाऋजुसूत्रनयते वर्तमानविशेषधर्मनो ग्राहकठे अने व्यवहार
 थी ऋजुसूत्रनयते कालविषयनो ग्राहकठे तेमाटे व्यवहार बहुविषयीठे अने व्यवहार
 थी ऋजुसूत्रत्रयविषयीठे ऋजुसूत्रनयते वर्तमानकालग्रहे अने शब्दनय कालादि वच
 नलिगथी वेहेचता अर्थनेग्रहे अने ऋजुसूत्रनयते वचनलिगने चिन्नपाडतोनथी तेमाटे
 ऋजुसूत्रथी शब्दनयत्रयविषयीठे ऋजुसूत्रबहुविषयीठे अने शब्दनय सर्वपर्यायनो
 एकपर्यायनेग्रहताग्रहे अने समञ्जिरूढते जेधर्मव्यक्त तेवाचकपर्यायनेग्रहे तेमाटे शब्दन
 यथी समञ्जिरूढनयते अल्पविषयीठे केमके समञ्जिरूढते पर्यायनो सर्वकालगवेप्योठे.
 अने एवचूतनयते प्रतिसमर्थं क्रियाचेदें चिन्नार्थपणो मानतो अल्पविषयीठे तेमाटे
 एवचूतथी समञ्जिरूढबहुविषयीजाणवो अने एवचूत अल्पविषयीजाणवो.

जेनयवचनठे तेपोतानानयने स्वरूपे अस्तिठे अने परनयनास्वरूपनी तेमांनास्तिठे

एमसर्वनयनी विधिप्रतिपेयैरुनीने सप्तजगीरुपजे पणनयनीजेसप्तजगी ते विकजावेशी
जहोय थनेजेसकलादेशीसप्तजगी तेप्रमाणठेपणनयनीसप्तजगीनरुपजे

कक्तच रत्नाकरावतारिकाया विकलादेशस्वजावाहिनयसप्तजगीवस्त्वशमात्रप्ररूप
कत्वात् सकजादेशस्वजावनुप्रमाणसप्तजगी सपूर्णवस्तुस्वरूपप्ररूपकत्वात्एवचनठे ए
टलेपथायोग्यपणेनयनोअधिकारकह्यो

सकलनयग्राहकप्रमाण प्रमाताआत्माप्रत्यक्षादिप्रमाणसि
द्ध चैतन्यस्वरूप परणामीकर्त्तासाक्षात्ज्ञोक्तास्वदेहपरिमा
ण प्रतिक्षेत्रजिन्नत्वेनैवपचकारणसामग्रीत सम्यग्दर्शनज्ञा
नचारित्रसाधनात्साधयतेसिद्धि स्वपरव्यवसायिज्ञानप्रमा
ण तद्विविधप्रत्यक्षपरोक्षनेदात्स्पष्टप्रत्यक्षापरोक्षमन्यत्
अथवाआत्मोपयोगताइन्द्रियद्वाराप्रवर्तनेनयत्ज्ञानतत्प्र
त्यक्ष अधिमनपर्यायोंदेशप्रत्यक्षो केवलज्ञानतुसकलप्र
त्यक्षमतिश्रुतेपरोक्षे तच्चतुर्विध अनुमानोपमानागमार्थाप
त्तिनेदात् लिंगपरामर्शानुमान लिंगचाविनाचूतवस्तुकनि
यनज्ञेययथागिरिगुहिरादौव्योमावलविधूमलेसादृष्ट्याअनु
मानकरोति परंतोयन्दिमान्धूमवलात् यत्रधूमस्तत्राग्नि य
थामदानस एवपचायवयशुद्ध अनुमान यथार्थज्ञानकार
ण सदृश्यावलयनेनाज्ञातवस्तुनायत्ज्ञानउपमानज्ञान य
थागोमनथागमय गोमादृश्येनअदृष्टगवयाकारज्ञान उप
मानज्ञान यथायथापिदेष्टापुम्पआप्त सदनुकृष्टतोवीतराग
मर्ज्ञएव आतांक्तयाम्यआगम रागवेपाज्ञानजयादि
दोपरद्वित्वान् अर्द्धत वाक्यआगम तदनुयायिपूर्वापर
विन्वमिथ्यानामयमरुपायत्रानिरहित स्याददोपेतवाक्य
अन्येपाशिष्टानामपिवाक्यंआगम लिंगग्रहणात्ज्ञेयज्ञा
नोपकारकअर्थापनिप्रमाण यथापीनोद्वेवदत्तोद्विानचुक्तं

नदाश्चर्याज्ञात्रोचुंके एव इत्यादिप्रमाणपरिपाटीगृहीतजीवा
जीवत्वरूप सम्यक्ज्ञानोच्यते.

अथ द्वेप्रमाणानुं स्वरूपकहेतुं सर्वनयना स्वरूपने ग्रहणकर्तारो तथा सर्वधर्मनो
जापंगपणानंजमां एहबुजेज्ञानतने प्रमाणकहिये जेप्रमाणतेमापवानुं नामते त्रणज
गतनासर्वप्रमेयने मापवानुं प्रमाण तेज्ञानते अनेतेप्रमाणनो कर्नाअत्मातेप्रमाता
ते तत्रत्यह्नादिप्रमाणे निःकृ० वहेत्यांते चैतन्यस्वरूपपरिणामीते वलीनवनधर्मयी
उत्पादव्ययपणे परिणमते तेमाटेपरिणामिकतेतथाकत्ताते तथाचोक्ताते जंकत्ताहाय
तेजचोक्ताहोय चोकापणाविना सुखमयीकैवायनही तेचैतन्यसंतारीपणेस्वदेहपरिमा
णते प्रतिक्रिक्रक० प्रत्येकं शरीरनिन्नपणामाटे निन्नजीवते तेजीवपांचकारणनी सा
मग्रोपामोने तन्म्यक्दर्शन तन्म्यक्ज्ञान तन्म्यक्चारित्रनेसायवायी संपूर्णअविनाशी
निर्मल निःकजंक अतहाय अग्रयान स्वगुणनिरावरण स्वकार्यप्रवृत्ति अहूर अच्चा
वायुसुगमयी एवीनिःकृता निःस्पन्नतानीपजे एजसायनमार्गते.

स्वगच्छं करीआत्मा परगच्छं पण्ड्य स्वआत्माचीनिन्न अनंतापरजीवधर्मादिक
तेनाव्यवतायीव्यववेदकजेज्ञान तेनेप्रमाणकहिये तेनामूजनेदवते एकप्रत्यह् बीजो
परोह् तिहांस्पष्टज्ञानते प्रत्यह्कहिये तेयीस्तरक० बीजो जे अस्पष्टज्ञानते परोह्कहि
ये अथवा आत्माना उपयांगयी ईश्वरीप्रवृत्तिविनाजे ज्ञानते प्रत्यह्कहिये तेना
वेजेदते एकदेशप्रत्यह् बीजोत्तर्वप्रत्यह् तेमांअवधिज्ञान तयामनपर्यवज्ञान ते देश
प्रत्यह्के केमके अवधिज्ञान एकपुनरुपरमाणुने इयंतथाहेतुं अने काजें तथाजावें
कंठजाकपयांचनेदेखे तयामनपर्यवज्ञानी मननापर्यायने प्रत्यह्जाणे पणबीजाइ
व्यनेनजाणे माटेवेदुज्ञानने देशप्रत्यह्कहिये कारणके देशयीवस्तुनेजाणे पणसर्व
थीनजाणेमाटे अनेकेवजज्ञान ते जीवतयाअजीव रुपीनयाअरूपीतर्वजोकाजोका
त्रणकालना तर्वजावने प्रत्यह्पणेजाणे माटे सर्वप्रत्यह्कहिये.

तयामतिज्ञान अनेश्रुतज्ञान एवेअस्पष्टज्ञानते माटेपरोह्ते तेपरोह्प्रमाणना चा
रजेदते ? अनुमानप्रमाण १ उपमानप्रमाण २ आगमप्रमाण ३ अर्थापत्तिप्रमा
णतिहांचिन्हकरीने जेपदार्थनेउजखुं तेनेजिंगकहिये तेपरामर्शके० संज्ञाजवायी
जेज्ञानयाय तेनेअनुमानज्ञानकहिये जिंगते जेविना तेवस्तुहोयजनही ते तेवस्तुनुंजि
गजाणुं तेजिंगनेदेखवायी वस्तुनोनिर्धारकरवो तेअनुमानप्रमाणजाणवो.

जेमगिरिगुहिरनेविये आकाशावजंवी धूमनीरेपाइंखीने अनुमानकरेजेएपर्वत अ

प्रसहितवे ए पद्वतथासाध्यकह्यो जेपद्वतेपर्वत अनेसाध्यते अग्रिवतपणो साध्य
तेहेतु जेधूमवतपणामाटे एटलेजिहाधूमहोय तिहांअग्रिववश्यहोयेज आकाश
पोहोचती जेधूमरेपाते अग्रिविनाहोयनही तिहांदृष्टांतकहेते

जेममाहानसके० रसोडो तेरसोडानेविषे धूमतथाअग्नीनेजेलादीगा तेमाटेइ
आयमुकपर्वतनेविषेधूमवे तोतिहांनिश्चेथीअग्नीजेज एहवीव्याप्ति निर्धारिनेज्ञान
रवो तेपचावयवें अथअनुमानप्रमाणकहियें तेअनुमानप्रमाण मतिज्ञान तथाअ
ज्ञाननुकारणवे तेअनुमानेजे यथार्थज्ञानथाय तेनेमानके० प्रमाणकहियें अनेजे
यथार्थज्ञानथाय तेप्रमाणनही

तथासरिखायलंघीपणे अजाणीवस्तुनो जेजाणपणोचाय जेम गोके० बलव
म गवयके० गवो ए गो सरिखो गवयनुज्ञानथपु तेवपमानप्रमाणकहियें

यथार्थनायनो वषदेशकजेपुरुष तेआप्तकहिये तेवल्लष्टयाप्त वीतरागरागद्वेष
हितसर्वज्ञाकेयजज्ञानीते आप्तनोकह्योजेवचन तेनेआगमकहियें जेराग द्वेषतथाअ
नएदोपेआगोपाठो अधिकोउठो बोलायवे तेआगमनही अने राग द्वेष नय अज्ञान
रहितजे अरिहत तेनुचनते आगमप्रमाणजाणवो

तथावज्जीते अरिहतनायचनने अनुजायी पूर्वापरअविरोधि मिथ्यात्व असयम
रुपायपीरहित तेभ्रांतिविनास्यादावेयुक्त तथाजे साधकते साधक बाधकते बाधक
हेपते हेप उपादेयते उपादेय इत्यादिकवेचणसहित जेहोय तेनोकह्योते आगम
प्रमाणजाणवो उक्तच सुतंगणहररश्म तदेवपत्तयबुधरश्मच ॥ सुत्रकेवजीनारहित
अनिब्रदशपुविणारश्म ॥१॥ इत्यादिकसङ्ख्ययोगी नयजीरु जगतजीवोना उपकार
एवाश्रुतथाध्यायधर जेश्रुतनेअनुसारेंकहे तेनोवचनपण प्रमाणमानबु

तथाकोइ फनरूपनिगेकरीने जेथजाण्वापदार्थनो निर्धारकरिये तेथर्थापत्तिप्र
माणकहिये जेमदेवदत्तनो पीनिके० पुष्टरीरते पण तेदेवदत्त दिवसनोजमतोनपीने
बारेंथर्थापत्तिपीनाणीयें जेराजेंजमतोहो माटेपुष्टरीरते एमथर्थापत्तिप्रमाणजा
णवो एप्रमाणतेजाते अनुमाननोअंशते तेमाटे श्रीअनुयोगद्वारमां प्रथमकह्यानपी

इहांदरीनातरीने प्रमाणमानेते पणतेसत्यनथी जेमवप्रकारनाइडिय सन्निकरंथी
रुपनो जेज्ञान तेनेनैयायिक प्रत्यक्षप्रमाणकहेते अने परब्रह्मनेइडियरहितमानतेना
ननंदमपीमानेते तेगरे इडियरहितज्ञानते अप्रमाणथायते इत्यादिकअनेरूपुनिने
तेमाटेनेनमाननही तथाचावोक्कमनराना मात्र एइडियप्रत्यक्षनेज प्रमाणमानते

मदर्शनांतरिना अनेकविकल्पदाजीने सर्वनयनिक्षेप सप्तजंगी स्याद्वाद्युक्त जेवस्तु
 ीव तथाअजीवनोजे सम्यक्ज्ञानतेने सम्यक्ज्ञानीकहियें एज्ञानबुंस्वरूपकबुं:

तत्त्वार्थश्रद्धानंसम्यग्दर्शनं यथार्थहेयोपादेयपरिह्रायुक्त
 ज्ञानेनसम्यग्ज्ञानंस्वरूपरमणपरपरित्यागरूपंचारित्रंएत
 छत्रत्रयीरूपमोक्षमार्गसाधनात्साध्यसिद्धिः इत्यनेनात्मनः
 स्वीयंस्वरूपंसम्यक्ज्ञानंज्ञानप्रकर्षएवात्मलान्नः ज्ञानद
 र्शनोपयोगलक्षणएवात्मा वद्वस्थानांचप्रथमदर्शनोपयो
 गः केवलीनांप्रथमज्ञानोपयोगः पश्चाद्दर्शनोपयोगसह
 कारीकर्तृत्वप्रयोगात् उपयोगसहकारेणैवशेषगुणानां प्रवृ
 त्यन्युपगमात् इत्येवंस्वतत्त्वज्ञानकरणे स्वरूपोपादनं त
 द्यास्वरूपरमणध्यानैकत्वेनैवसिद्धिः

अर्थ ॥ हवेथ्रीवीतरागना आगमधीजाणो जे वस्तुस्वरूप तेनेहेयोपादेयपणे नि
 रिकरवो तेतस्यक्दर्शनकहियें निदांतत्वार्यनेविपेकह्योउं के जे तत्त्वार्थश्रद्धान त
 पक्दर्शन ककंच वचराध्ययने जीवाजीवायवंथो ॥ अष्टुत्रंपावतवोतहा ॥ संचरो
 त्कुरामुक्तो ॥ संतिएनिहियानव ॥ १ ॥ तिहियारंतुनावाणं सदनावेकवएतण॥
 ावेणसहहंतस्स ॥ समचंतिवियाहियं ॥ ७ ॥ इत्यादिकदशस्त्रीधी सर्वजाणबुं जे
 त्त्वार्थ जीवादिपदार्थनो अज्ञाननिधो ते सम्यक्दर्शनकहियें अनेजेनस्यक्दर्शनते
 र्मिनुंमृजते तथाजेहंयतंतजवायोग्य अने उपादेयते अहंप्रकरवायोग्य एहवी परि
 त्तहितजेजाणपणो तेतस्यक्ज्ञानते जेमाहेयोपयोग संकोच अकरणबुद्धीनधी
 णउपादेयनेउपयोगें एहवीचिंतवणापायजेहवे त्विवारेकहं एविनाकंमचास एहवी
 गोबुद्धीनधी तो तेसंदेवनज्ञानते तेथीतंवरकार्यघाय एवोनिधोरनधी.

तथास्वरूपरमण परमावरागहेद विनावादिकनोत्या तैचारित्रिकहियें एअत्रयी
 प परिणामते मोक्षमार्गते एमार्गनेनायवाधी नाभ्यजे पद्मशुभ्यावायपद तेनी
 सिद्धिनिष्पत्तिघाय. जेयात्मानोपोनानुं प तेयथार्थज्ञानते तथा चेतनानादृष्टतेज
 रीवपणोते अने ज्ञाननोप्रकर्ष बहुतराणे आत्मानेजानते ज्ञानतथादर्शननो उप
 तेजज्ञह्वात्माते निदांतअस्थने प्रथमदर्शनोपयोग पदेज्ञानोपयोगते अनेकेअजी

ने प्रथमज्ञानोपयोग पत्रे दर्शनोपयोगे जे सर्व जीवनवोगुणपामे तेनो केवलीने ज्ञानोपयोग तेका जेंथाय तेमाटे प्रथमज्ञानोपयोगवर्त

अने सहकारी जे कर्तृताशक्ति तेजे महतो तेमजठे एकगुणने साह्य करे अने बीजागुणनो उपयोग सहकारे वत्तेने सहकार ते ज्ञानोपयोग विशेषधर्मने जाणे ते जाणतां विशेषते सामान्यने आधारें वत्तेने ते सहित जाणे एटले विशेषते जेला सामान्यग्रहवाणा अने सामान्यग्रहता सामान्यते विशेषता जनकहेता सहित जाणे तेमाटे सर्वज्ञ सर्वदर्शी पणोना एगो एरी ते स्वतत्त्वनुज्ञान करवुं तेथी स्वधर्मनो उपादानके० सेवापणुचाय पत्रे स्वरूप ने पामने स्वरूपमारमणाय ते रमणथकी ध्याननी एकत्वतायाय एटले निर्वैज्ञान निर्वैचारित्र तथा निभेत पणोचाय जेथकी सिद्धिके० मोहनिपजे एति क्षांत जाणवो

तत्र प्रथमतः प्रथिजेदकृत्वा शुद्धश्चक्षुःश्रवणज्ञानी वा दशकपायो पञ्चम स्वरूपैकत्वध्यानपरिणतेन रूपकश्रेणी परिपाटीकृत्यातिकर्मरूप अवाप्तकेवलज्ञानदर्शन योगनिरोधात् अयोगी जावमापन्न अवातिकर्मरूपानंतरं समय एवास्पृशं यज्ञत्या एकानिकात्यंतकानावाधनिरूपाधिः रूपचरित्रानपाशाविनाशिसंपूर्णात्मशक्तिप्राग्जावलक्षणं सुरममनुजयन् सिध्यति साद्यन्तकालतिष्ठते परमात्मा इति एतत्कार्यं सर्वज्ञमाना

अथ ॥ ते प्रथमप्रथिजेदकरीने शुद्धश्चक्षुःश्रवण तथा शुद्धज्ञानी जे जीव ते प्रथमप्रथिजेदकरीने रूपोपगमकरीने पाम्या जे चाग्रि तेथ्यानोपगमत्वययीने रूपकश्रेणीमांसी अनुक्रमे पानिकर्म क्यकरीने केवनज्ञान केवन दर्शनपामे पत्रे एतस्योनीगुणो जगत्पथी अने दुष्टते अने दुष्टते आंतरगणनापुरी मोदीरहीने कोइ तेवलीममुखात करे कोइ तेवलीममुखात करे पण आर्गळकरण सर्वे रेनी करे ते आर्गळकरण एतुमरूपकहेने इहां आत्मप्रदेशो रत्ना जे रम्यते तेपेरे नाचमेने पत्रे वदीरणायापने पत्रे रेनी निहंते निहंते रेनी जिराते रम्यगुणवाणे अटपापुरे तिया आर्गळकरणे ते आत्मप्रदेशगनकर्मद्वने प्रतिममये अगंतव्यातगुणनिर्झंगारगीने ते रत्नद्वने आत्मरीरहीने सर्वनायमानकरीपूरे एतु जे रीयनुप्रवर्तन तथाव हिंरगलरहिं एमद्वनां अगंतव्यद्वनवर्तनां रत्नातो समुद्रपातकरे नदीना रत्ने

तेमाटे आवाङ्मकरण सर्वकेवलीकरे पठे तेरमांगुणगणानेअंते योगनोरोयकरीने
 अयोगी अशरीरी अणाहारीअप्रकंप घनीरुतआत्मप्रदेशीयको पांचलघुअक्षरजेठ
 लोकाल अयोगीगुणगणेरहिने शेषसत्तागत प्रकृतिविद्यमान तथाअविद्यमान स्ति
 बुकसंक्रमे सत्ताथीखपावी सकजपुजसंगपणाथीरहितथयी तेहिजसमये आकाश
 प्रदेशनी वीजीश्रेणीने अणफरसतोयको लोकांतेसिद्धकृतकृत्य संपूर्णगुणप्राग्जावी
 पूर्णपरमात्मा परमानंदी अनंतकेवलज्ञानमयी अनंतदर्शनमयी अरूपीसिद्धयाय उ
 क्तंच उत्तराव्ययने कहिपडिह्यासिद्ध॥कहिसिद्धापयछिया॥कहिवोहचिज्ञाणं॥ कत्यं
 गंतुणसिद्धि अजोएपडिह्यसिद्धा लोचगम्मिपयछिया॥इहवोइंचिज्ञाणं तत्त्वगंतूण
 सिद्धि॥ इत्यादि तेसिद्ध एकांतिक आत्यंतिक अनावाध निरुपाधि निरुपचरित अना
 यास अविनाशी संपूर्ण आत्मशक्तिप्रगटरूपसुखप्रते अनुनवे अव्यावायसुखते प्रदे
 शेंप्रदेशें अनंतोठे उक्तंच उहवाइसूत्रे सिद्धस्तसुहोराणि ॥ तद्वद्वापंनियजहवज्जा
 ॥ सोषंतवगोनइयो ॥ सद्वागातेनमाइज्जा ॥ १ ॥ इतिवचनात् एरीतेपरमानंदसुख
 नोगवतारहेत्रे सादिअनंतकालपर्यंत परमात्मापणेरहेत्रे तोएहिजकार्य सर्वनअने
 करवो तेकार्यनोपुष्टकारण श्रुतान्यासठे तेश्रुतअन्यासकरवामाटे एडव्यानुयोग
 नयस्वरूप लेशथीकह्यो तेजाणपणो जेगुरुनीपरंपराथी हुंपान्यो तेगुर्वादिक्कनी परंप
 रानेतंजास्तुं.

काव्य

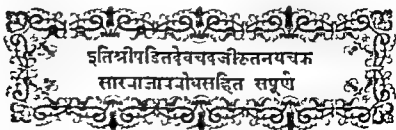
गह्वे श्रीकोटिकारख्येविशेदखरतरेज्ञानपात्रामहांतःसूरिश्री
 जैनचंज गुरुतरगणनृत्शिष्यमुख्याविनीताः ॥ श्रीम
 त्पुण्यात्प्रधानाःसुमतिजलनिधिपाठकाःसाधुरंगाः ॥ त
 च्चिण्याःपाठकेंज.श्रुतरसरसिकाराजसारामुनींजाः ॥ १ ॥

तत्त्वराणांनुजसेवाजीनाः श्रीज्ञानधर्मयराः ॥ तत्त्विष्यपाठकोत्तम दीपचंजःश्रुतरस
 ज्ञाः ॥ २ ॥ नयचक्रलेशमेतत्तेपांशिष्येणदेवचंज ॥ स्वपरांवबोधनार्थं कृतंसदन्या
 सवृथ्यर्थ ॥ ३ ॥ शोधयंतुसुधिय.रूपापराः शुद्धतत्त्वसरसिकाश्रपठंतु ॥ साधनेनरुतसि
 द्धिसत्सुखाः परममंगलजावमश्रुते ॥ ४ ॥ इतिश्रीनयचक्रविवरणंतमाप्तम् ॥

दाहा

सूक्ष्मबोधविणुजविकने ॥ नहोयेतत्त्वप्रतीत ॥ तत्त्वज्ञवनज्ञानविण ॥ नटलेनवत्र
 मनीत ॥ १ ॥ तत्त्वतेआत्मस्वरूपठे ॥ शुद्धधर्मपणतेह ॥ २२२ नागुगचे न

मीगेद्वेएह ॥ १ ॥ तजीपरपरिणतिरमणता ॥ जजनिजनावविद्यु ६ ॥ आत्मनाव
 थोएकता परमानदप्रसिद्ध ॥ ३ ॥ स्याद्वादगुणपरिणमन ॥ रमतासमतासग ॥
 साधेष्टुक्षानदता ॥ निर्विकल्परसरग ॥ ४ ॥ मोक्षसाधनतण्णमूलते ॥ सम्यक्दर्शनज्ञा
 ना ॥ वस्तुधर्मयवबोधविणु ॥ तुसखमणसमान ॥ ५ ॥ आत्मबोधविणुजेक्रिया ॥ तेतो
 बालकचाल ॥ तत्त्वार्थनीवृत्तिमे ॥ जेजोवचनसजाल ॥ ६ ॥ रत्नत्रयीविणुसाधना ॥
 नि फलरुहीसदीप ॥ लोकविजयअथयनमे ॥ धरोवत्तमजीव ॥ ७ ॥ इद्विषयआ
 सतना ॥ करताजेमुनिजिग ॥ सूतातेनवपकमे ॥ नाखेआचारग ॥ ८ ॥ इमजा
 णीनाणीगुणी ॥ नकरेपुज्जनआस ॥ छु-क्षात्मगुणमेरमे ॥ तेपामेसिद्धिविलास ॥ ९ ॥
 सत्यारयनयज्ञानगिनु ॥ नहोयेसम्यक्ज्ञान ॥ सत्यज्ञानविणुदेशना ॥ नकहेअनिन
 नाण ॥ १० ॥ स्यादवादवादीगुरु ॥ तसुरसरसियाशीस ॥ योगमिलेतोनीपजे ॥ पू
 रणसिद्धजगीस ॥ ११ ॥ वक्ताश्रोतायोगथो ॥ श्रुतअनुनवरसपीन ॥ ध्यानधेयनी
 एकता ॥ करताशियमुखलीन ॥ १२ ॥ इमजाणीशासनरुची ॥ करजोश्रुतअन्यास
 ॥ पामीचारित्रसपदा ॥ छेहेसोलीजविलास ॥ १३ ॥ दीपचड्गुरुराजने ॥ सुपसा
 पेवप्रास ॥ देवचड्जनीहितनणी ॥ कीयोग्रयप्रकाश ॥ १४ ॥ सुणतेनणसतेन
 यिक ॥ एह्यंयमनरग ॥ ज्ञानक्रियाअन्यासतां लहेशेतत्वतरग ॥ १५ ॥ द्वादशता
 रनयचक्रे ॥ मज्झवादिठतल्ल ॥ सप्तशतिनयवाचना ॥ कीधीतिहांप्रसिद्ध ॥ १६ ॥
 अथपमतिनाचित्तमे ॥ नावेतेविस्तार ॥ मुख्ययूलनयजेदनो ॥ नाप्योअटपविचार ॥
 ॥ १७ ॥ सरतरमुनिपतिगणपति ॥ श्रीजिनचड्सूरिस ॥ तासशीसपाठकप्रवर ॥ पुन्य
 प्रभानमुनीम ॥ १८ ॥ तसुंजिनयीपाठकप्रवर ॥ सुमतितागरसुसहाय ॥ साधुरंगु
 पारमनिधि ॥ राजसारववङ्गाय ॥ १९ ॥ पाठकज्ञानधर्मगुणी ॥ पाठकश्रीदीपचड्
 ताससीसदेवचदरुत ॥ जणतापरमानद ॥ २० ॥ इतिश्रीनयचक्रविवरणसमाप्त ॥

इतिश्रीपडितदेवचदजीरुतनयचक्र

सारजाजारयोपसहित संपूर्ण

श्रीगीतमशुन्योनमः

अथ

श्रीआनंदधनकृत ऋपज्ञप्रमुखचोवीसजिनस्तुति
वालाबोधसहितप्रारंभकरियेवैयें॥

दोहा.

चिदानंदआनंदमय चिदरूपित्यविकार ॥ सिद्धबुद्धसुविद्युद्धतुं तुंगपरमाधार ॥ १ ॥
तुंजरुपाजिताथीकृतं नापानापातरूप ॥ तयनाजिनवावीसनी आनंदधनरसकूप ॥ २ ॥
राजकृद्धिजेमदेखीने डमककरेमनआस ॥ बुद्धिद्विविणहुंमुमक अरयराजकृद्धिरा
स ॥ ३ ॥ आशयआनंदधनतणो अतिगंजिरकदार ॥ बालकवाहपत्तारिजिम कहे
छदधिविस्तार ॥ ४ ॥ तेममनोरथमुज्जमने बुद्धिविणकिमथाय ॥ गुरुरुपाथीगहनन
ग पंगुपारलंघाय ॥ ५ ॥ सीनापानापातणी कोएहेडुंकहिदेय ॥ पीत्यानंसुपीतवूं पी
सेठाएनलेय ॥ ६ ॥

॥ अथश्रीऋपज्ञजिनस्तवनलिख्यते॥

॥ रागमारुकरमपरिहाकरणकुमरचओरेएदेशी ॥

ऋपज्ञजिनेश्वरप्रितममाहरोरे ॥ ओरनचाहुंरेकंत ॥ रीज्यो
साहेवसंगनपरिहरेरे ॥ जांगेंसादिअनंत ॥ ऋपज्ञ ॥ १ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइपूठजे एतवनोकेटलानामलवाथीथयी तेनेकहेठे जे शुद्धचेतना
अक्षासखीने पोतानाधरनीवातोदेखाढतिकहेठे के हेसखिमाराजचारनो वृत्तांतसांज
लवाथी माराधरनोसर्ववृत्तांत तुंपोतानीमेलेसमजीजइस केमके पोतानोचर्तार खी
नाकथनमांहोय तोवीजातोहोयज माटेवीजासर्वमाराकथनमां एकचर्तारनेपठवाडे
ठे तेमारोचर्तार ऋपज्ञदेव रागादिकेशून्य एवोचर्तार पामिने हुंओरशब्द रागादिक
परिणतियें परिणम्या एवादेवोने चर्तारपणोवांतुनही तेमाराजचारनो एवोस्वभावजठे
जेमाराविना बीजाकोइथी एतुंरंजनयायजनही एटलेजेदिवसथी मारासाथेंरीज्योठे
तेदिवसथीआजपर्यंत मारासाहेवेंमारोसंधकेवारेंभूक्योनथी तेमआवतेकालेंभूकसे

पणनही अनेदरूपेंमिल्योकेवारें जिन्नथायनही तेथीजमारासाहेवनोरीजवानो सादि
अनतजांगो प्रवचनमांकह्योठे शुद्धस्वनावप्रगट्योतेसादि अनेतेस्वनावत्रिकालेंअक्षय
माटेअनत अथवा बीतरागपणे प्रतीतकस्योतेसादि अनेतत्स्वनाव स्वरूपतानावि
तन्मपिनाव आचरणहेतुयें करीथयोतेअनत तेथीमारोसाहेव रीत्यापठे विवद
वामा समजेज नही ॥ १ ॥

प्रीतसगाईरेजगमासढुकरेरे ॥ प्रीतसगाईनकोय ॥ प्रीतस
गाईरेनिरूपाधिककहीरे ॥ सोपाधिकधनखोय ॥ रूपज ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवे लोकोत्तरप्रीति तेने लौकिकप्रीतपडें दृढकरतो कर्ताकैहेठे जगतमा
अन्योन्य प्रीतवधारवामाटे समस्तजगतवासी जीव पुत्रपुत्रीनीसगाईसबधकरेठे परं
तु तेप्रीतीनामिजापने पिचारीजोडवुतो हेअक्षामारानत्तारना प्रीतनीजेरीत तेमातो
एरीसगाईसर्वधमात्र कोयनथी केमकेमारानत्तारनी प्रीततेस्वनावनुमिजापठे माटे
निरूपाधिकप्रीतिठे अनेसिद्धांतमांषण प्रीतीनीरीत उपाधिरहितकहीठे तोहेअक्षवि
नागिठतो स्वनाविद्वज्जनपरमात्मासाथे सोपाधिकप्रीतकरवावांठतो स्वनावनीप्राप्तिस
बधी इज्जजिननीप्रीतिरूप परमधनने खोवे एटसे आत्मगुणनोनाशकरे ॥ २ ॥

कोइकतकारणकाष्टनक्षणकरेरे ॥ मलसुकंतनेधाय ॥ एमे
लोनाविकुद्विपसंजवेरे ॥ मेलोवामनठाय ॥ रूपज ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ करितोपाधिकप्रीतपडूनादृष्टांतथी निरूपाधिकप्रीतपडूदृढकरेठे जे हेअ
क्ष कोइरुग्नीनत्तारनेमिजवायास्ते काठचढे एटसेसतिथाय अथवा पदांतरें कोइम
तवादि निरंजननत्तारनेमजगसाकं पंचाग्रिजपापातसमाधिकरे शामाटे जेधायके ० दो
हीनेतुरतस्ननेमनसु तथा धरतिमापेसबु इत्यादिक महाकष्टोनेकरये निरंजनयितुरत
मनसु पातुएरीतेंतो नत्तारनोमजगो त्रणोकाजमांसनवतोनथी केमके अमुकगति
मातुंषणजजे अनेदंषणतेनगनिमांतेजस्थानकेआवीस एवाविचारथी अग्रिमानसम
पथी धनीमरवुं एमेनानांतामन्याननही एमजनिअंथायनही तथापंचाग्रिजपापाता
दिकें मरणपाम तेपणगनमरणमाटे निदृश्यानरने निभैथीनहीजमिले ॥ ३ ॥

कोइपनिरंजनअतिवणोतपकरेरे ॥ पतिरजनतनताप ॥ एप
निरजनमेंनचिचिन अर्चुर ॥ रंजनधातुमिलाप ॥ रूपज ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ इनी हेअक्ष माराइजननत्तारथी मिजगमाटे कोइरुग्यान्वीनीत तेमा

पतिने रंजनके० राजीकरवाभाटे अत्यंतयणोत्पत्तरे तेचीपण मागेनत्तार राजी
पायनही केमके जेएफंततपस्या नेनो तनतापके० मात्रगरीरनेतपावबुने माटेएरी
नेनपस्यादिक बाह्यकरणियें मारापतिनेराजीकरबु तेहेश्रद्धासखी मेचित्तमानथा
हुं एटलेनंतराबुं केमके माराचत्तारने राजीकरवानीगीततो धातुमिजापजेवी एटले
रनीयातुप्रकृतिते तोतेचीप्रकृतिवंतठतोमिले तेथीराजीयाय ॥ ४ ॥

कोडकहेलीलारेअलखअलखतणरि॥ लखपूरेमनआसा॥ दोप
रहितनेलीलानविघटेरे ॥ लीलादोपविलास ॥ रूपन० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बलिकेडकश्रवादी एमकहेने के अलखजेपरमेश्वरतेनीजीजा ते अलख
के० लखिजायनही जाणीजायनही तेमाटेअलखनामकहेतेनेपोतानीशक्तिफोरवीने
जीजानीपरमकारणीनूत माचारची तेसर्वजगतनुं चटनविचटनरूपलीजानुं लखबुं
जाणबुं तेज जननामननी लाखोगमेआशापूरेने पणहेश्रद्धासखीजे एबुंकहेने एण
बायकवचनने केमके जेरागादिदोपेंरहितनहोय तेनेअलखकेवायनही अनेअलखक
ही फरितेनेलीजाकेवी एयटमाननयी केमकेजे लीजातेतो दोपनुंविलासजेहेरेने मा
टेरागादिदोपविना लीजानोविलासनजहोय तो अलखकहि फरीपरमेश्वरनेलीजाते
राववी एतोपहेजीतुंपहिरणोसाचो एमथबुं ॥ ५ ॥

चित्तप्रसन्नरेपूजनफलकह्युरे ॥ पूजअखंमिह ॥ कपटर
हितययीआतमअरपणारि॥ आनंदघनपदरेह॥ रूपन० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथीहेश्रद्धा तपसंयमनियम व्रतपालन एतारीजीजाते अथवातुं तपसं
यमादिककीबाविनाज लाखोगमेना मननीआशानो पूरणहारवो एवीआधीनतानुंजाप
बुं तेपूजननही पणजे चित्तनीप्रसन्नता अट्टहादपणुं तेजपूजननीसफलतावे जोअखं
मंतंज्ज वस्त्र धूप दीप नैवेद्य फज जल फूज केशर चंदनादि सर्वसामग्रीअखंमठते
चित्तनीप्रसन्नताजे शुभनाव तेनेअजावें तेअखंमपूजानही जेशुभनावतेज अखंमिहपू
जाजाणवी माटेहेसखी जेप्राणीआनंदघनपद पामवानीचित्तमां अजिजापाकरे तेप्रा
णीमारा रूपननत्तारथी कपटरहित निष्कपटीयची वहिरात्मापणोभूकी अंतरआ
त्मावतठतो यिरस्वजावें परमात्मस्वरूपने पोतानाआत्मासांचितवे एरीतें रूपनपर
मेश्वरथी आत्मानुंअर्पणकरे तेप्राणी आनंदशब्दे ज्ञानानंदनुंपद जे मुक्तिपद तेनी
रेहके० रेखा एटलेमिजापठतेसिद्धते ॥ ६ ॥ इतिरूपनजिनस्तवनंसमाप्तं॥

॥ अथ श्रीअजितजिनस्तवनं ॥

रागाद्यासाकरीमारुमनमोहुरेश्रीविमलाचलेशैवेशी

पथडोनिहालूरेबीजाजिनतणोरे ॥ अजितअजितगुणधाम ॥

जेतेजीत्यारेतेणोदुज्जितोरो ॥ पुरुपकिस्युमऊनाम ॥ पथ ० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ आनदघन सुमतिप्रतेकहेत्रे जे बीजाअजितजिनतुं पंथके० मार्गप्रवर्तनाते पूयन्नटमृगनीपरे निहाजूके० जोऊहु एटलेजेमार्गप्रवर्तने अजितप्रभु निर्वाण पदपास्या तेमार्गनेगवेपूतु तेअजितनाथकेवाठे के जव्यरासोविना प्राणीमात्रेजित्वा नजाय तेराअनतज्ञानदर्शनादिक जेयुणतेनाधामठे एवापरमेश्वरथी सुमतिवतवतो आनदघनरुहेत्रे जेहेअजितजिन जेरागद्वेषमोहादिकवैरीउने तमेएकलेजीत्या तेण रागद्वेषादिरु मुऊनेजीतिजोरो एटले ते रागादिकेमुऊनेहराव्यो तोहेपरमेश्वरमारु पुरुषनामए एटलेधर्मिना धर्मेनीउलखाणशानी जिमतमेएकले पुरुषत्वधर्मे रागादि बनेजीया तेमहुजीत्योहृत तोहुपणपुरुषकेवात तेतोनीजित्यो माटेमारोपुरुषनामनदी

धर्मेनपणकरीमारगजोवतोरे ॥ जूलोसयलससार ॥ जेणे

नपणेकरीमारगजोडपेरे ॥ नयणतेढीव्यविचार ॥ पंथ ० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हेपरमेश्वर धर्मेचटपेररी अथवा बाह्यदृष्टीपेररी तमारोमार्गजे आत्मि स्वस्वरूप रीतगणपणितिये पणिणाम्यो परमात्माधर्मे धर्मितमार्गे जोवतोय जो समानगतामात्र जूनीनग्यात्रे एटले बांध नैयायक साख जेमनीय वैशेषिका दिक मतममदी एतानादी सर्वतमागमार्गने जूनीनग्यात्रे माटेहेपरमेश्वर जेनेवैकरी तमारोमार्ग जेसुद्धस्याहाद परमात्मतमयी जैनदर्शन आत्मिस्वरूप साक्षात्कार करवामाटे अनाधारणकारण एरोमार्ग वैरीशक्तिये तेता दीव्यके० ज्ञानरूपनेत्रज विचारके० ज्ञान एटले अचितपरमेश्वरनामार्ग तेज्ञानरूपचरुधीजजाय ॥ १४ ॥

पुरुषपरपरअनुत्तरजोवनारे ॥ अथोअवपुलाय ॥ वस्तु

विचारिजेआगमेकरसि ॥ चरणपरणनदीजाया ॥ पथ ० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ वनीहेमुनि पुरुषोनीपरंपराजेथेणी एटलेमाज्ञानामणियां नेअनुक्रमे १ हंसुमंभामी प्रनशव्यामि सर्वनशदिकनी अपेहाये एकचननथी पणगुणानाति चंदरगद मतममदी परनवनीरिक्की अणमृता गणुस्यापते परंपरायावी एवापु राने अनुत्तर ० विवरीतोडये ताउत्तरपदमोदृष्टान साक्षात्गननउ एटले अथ

अंधपहंनिता पूरमदानगह्वर एवमुत्तुयगडांगना पहेलाश्रुतस्कंधने वीजेअध्ययनेकहुं
 माटे जेमआपलोअंधजाने गामांतरे पोचडवावांठे पणपोचीशकेनही तेथी ग्या
 नेत्र तथापुरुषपरंपरा एवेकारणमार्गपामवानातो निरर्थकथया अने आगमजेलि-
 तेथीजो वस्तुके० तत्वविचारणाकरियें तोजेरीतें अजितपरमेश्वरप्रवर्त्या तेवोतेणें
 मार्गजाप्यो तेमांसपूर्णप्रवर्तवुंतो वेगळुरहुं पणतेमां चरणके० पगभूकहुं तेपणगम
 केकाणोपडवुंजकवणठे एटलेतेप्रमाणे पगमात्रप्रवर्तवुंपणकवणठे ॥ ३ ॥

तर्कविचारेंरेवादपरंपरारे ॥ पारनपहोचेकोया॥ अजिमतेव
 स्तुवस्तुगतेंकहेरे ॥ तेविरलाजगजोय ॥ पंथ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलोहेसुमति तर्कविचारेंजो मार्गनेविचारुं तो एककथन तेकपरवीजुं ते
 कपरत्रीजुं एककथननीपरंपरा एटलेकथनकपर कथनचाळुंजाय एवीवादनीपरंपरा
 जोतांतो मारोजन्मवितिजाय तोपणपारनपासुं तेहुंतोशीगणतिमां पणकोइथीपारन
 पोचाय तोहेसुमति अजिमतेकें० पामवायोग्य जे वस्तुके० पदार्थतेजिनमार्गिं लि
 क्षांतनेविपे गतशब्दें जिमरहुंठे तिमनुंतिमकहे पणएकअद्दर हिनाधिकनकहे तेवा
 प्राणीजगतनेविपे केइकविरलाज तुं जोयके० देख एटलेयशोविजयकपाध्यायजीपण
 एमजकहेते जे शुद्धजापकनीबलिहारी ॥ ४ ॥

वस्तुविचारेंरेदीव्यनयणतणारे॥विरहपडयोनिरधार॥तरत
 मजोगेरंतरतमवासनारे ॥ वासितबोधआधार ॥ पंथ०॥५॥

अर्थ ॥ माटे जेणेकरीवस्तुनो यथार्थस्वरूपविचारुं एवाजेज्ञानरूपनेत्र तेनुंतोरा
 गादिकेंकरी विरहके० अंतर निरधारके० निश्चैथीपडहुं एटले मारोआत्मज्ञानरूप ने
 त्रफूटिगहुं अथवात्रीजेपहुं वस्तुके० तत्वविचारें विचारोयेंतो दीव्यनयणते केवलज्ञा
 नीविना शुद्धमार्गनपामियें ते केवलज्ञानीनो निश्चैथीविरहपडयो माटेहेसुमति चर्म
 नेत्र पुरुषपरंपरा आगमयीरहत्वनुंविचार शुद्धकथक केवलज्ञानी इत्यादिकमार्गपाम
 वाना कारणनुंतो अजावययो एमनिसदेहयोग तोएकालेंकोइनेहाथेंचटेनही तांमार्ग
 किहांथीपामियें एटलेतरतमयोगेकरी वासनजे श्रद्धातेपण तरतमजययि पणमंदेह
 हित श्रद्धाठेरीनहीतोएवीश्रद्धायेप्रतिवातित सुगंधितबोधग्यानतेनुंआधारमारोते॥५॥

काललवधिलढीपंथनिहालसुरे ॥ एआस्याअविलंबा॥एज
 नजीविरेजिनजीजाणजोरे॥आनंदघनमतअंबा॥पंथ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एपूर्वोक्तमर्वातोविचारी सुमनिसहित आनंदघन खाखोविलखोथयीने

विनतीकरेते जेहेप्रभु परिपाककालपामिने एटले चरमावर्त्तन नवस्थितनुपरिपाक ए
वीकालरूपलब्धिपामिने पथके० तारोजेमार्गते निहालसुके० जोहुं आकाशेंतोतारोमा
गंदाथेआववानु कोइकपायनथी तोहेपरश्वर काललब्धिरूप आस्याएटले मननेधि
ता एयास्याने अविजंवनके० ग्रहणकरीने एजनके० आजपचमकालनापुरुषते जी
वेके० जीवतारेहेते कालहेपनाकरीरह्याते एटलेनिराधारठतां कालनेपूरोकरेते एवी
पचमकाजवासीजीवोनी विवस्थातेहे जिनजीके० अजितजिनेश्वरतुमे जाणजोके०
जाण्यारहेजो हेप्रभुतमेकेवाठो आनदशब्दें ज्ञानानवतेनो धनके० अतिंइयमुखनो
समूह एटले केवलज्ञाननीकारक जेष्टुइस्यादादमत तेनाअवठो सदाफलठो शुद्ध
स्यादादपरिणतिना परिपाकपणायो ॥ ६ ॥ इतिअजितजिनस्तवनसपूर्ण ॥

॥अथश्रीसंज्ञजिनस्तवनप्रारंभ ॥

रागरामगिरिरातडीरमिनेकिहांथीआवियारे एवेशी
संज्ञयदेवतेधुरसेवोसवेरे ॥ लहिप्रभुसेवनजेद ॥ सेवनकार
णपहेलीजूमिकारे ॥ अजयअद्वैतअखेट ॥ संज्ञव० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेसुमतिवतठतो निजआत्मस्वरूपानुजायी पुष्टालवन परमकारणनूत
ग्रीजा सनउपरमेश्वरनु सेवन तेजपरमेश्वरपासेथी मागवावांठतोठतो पोतेतेमनस
बने ठपदेशरूप चीनतिकरतांकरहेते नोनव्यप्राणीयो सनवदेवतेने धुरके० प्रथमसेवो
केमरेआत्मापोतानो थनतकाजनुनूयोजे आत्मिकस्वरूप तेस्वरूपनीथोजखाण प्र
थमपरमेश्वरने सेव्याविना थायजनही तथाथसेपणनही एटलेजेजव्यप्राणीये पो
तानाआत्मस्वरूपने अतितकालेंउजख्योठे तथायर्तमानेंउजखेठे थनेथनागतें
लखशे तैतप्रथमची प्रभुनास्वरूपनुमेवनकरीने उजखाणथचीने इहासिह तथावाग
नाट्टांते निममानानीयाणमां सोनुमाटीसायेजजीरह्याते तेमआत्माथनादिकानुं
कर्मथीनिजीरह्याते तेप्रथमसनउदेथी पोतानीएकताजाणी जडस्वनाथचीनिजस
जाउपणुजाणितेनइथी आत्मानिजथाय तेमाटेथनादिकालनो जख्योठताआत्माने
सनावनीप्राप्तिने अमागण कारणनूतपणु तेधुरथीसनवतुनथी तोहेसुमति शुद्ध
रमप्रवर्त्तये परमेश्वरनेमरूपें सेवननुरदम्यपामिने सनउपरमेश्वरनु सेवन तनीएतो
पेनीनिमिक्के० पेनुंरापुने परतुण्णापुवेनुने जेसेवनानुपूर्वें लक्षणरूप तेसेवनारूप
कार्यनुकाररूपणु तेप्रणप्रकारें १ अनयपणु २ अद्वैतपणु ३ अवेदपणु एमव
नानाकारणनी पेनीनूमिके एटलेस्थानकछु ॥ १ ॥

नयचंचलनाहोजेपरणामनीरि ॥ द्वेपअरोचकजाव ॥ खेदप्रव
त्तिहोकरनायाकीयेंरे ॥ दोपअबोधलखाव ॥ संजव० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एत्रणमांथी पेनुंअनयनुंजहणकेहेने संजवजिननुंचितवनकरतां तेचिंतव
नाथी परिणाम चजायमानयथीने अन्यचिंतवनामां मननुंप्रवर्तवुं इत्यादिकपरिणा
मनुं चंचलतापणुं अचिरपणुंतेनेनयकहिंयें अनेतेसर्वपजटावीने एकाग्रस्वरूपनुं चित्त
वनतेअनय हवे अहेपनुंजहणकेहेने संजवजिननुंसेवन नजन स्वरूपचितवन तेचि
त्तांमरुचेनही सुदापनही इत्यादिक अरोचकजावते६प अनेप्रभुनो स्वरूपचिंतवन
रुढोलागेतेअहेप द्वेयखेदनुंजहणकेहेने संजवप्रभुना स्वरूपचिंतवणानी प्रवृत्तिमां
मनप्रवर्त्योथको थोडाकालमां थाकीजाय पनेतेप्रवृत्तिमां प्रवृत्तिशकेनहीतेखेद अने
जे संजवदेवना स्वरूपचिंतवनथकी निवृत्तेनहीतेयखेद माटेहेसुमति जेनेसंजवदेव
नीसेवनामां अनय अहेप अने अखेदीपणुंते तेनेतोस्वरूपानुयायी बोधनुंलखावठे
अने जेनीसेवामां नय हेप अनेखेदपणुंते तेने अबोयके० स्वरूपनुंयजाणपणु ने
दोपनुं लखावके० लखनुंते ॥ २ ॥

चरमावर्तहोचरमकरणतयारे ॥ नवपरिणतिपरिपाक॥ दोपट
लेवलीदृष्टीखुलेजळरि ॥ प्रापतिप्रवचनवाक ॥ संजव० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेदोपटालवानाजेकारण श्रीसंजवनार्थे पोतानामुखयी तिश्चांतोमांकह्या
वे तेकहुंवुं तेमापेनुकारणतो जीवनेसंतारमां परिभ्रमणकरतां अनंतिवत्तापिणि
अवतापिणीययी तेमांवेलीवत्तापिणी अथवाअवतापिणी संतारभ्रमणकरवानीहो
य तेचरमावर्तन अनेबीजोकारण अपूर्वकरणादिमानुंतेजोकरण तेचरमकरणकहि
यें तथाके० तेमजत्रीहुंकारण नवजेसंतारनीगल्यागति तेनुंजेपरिणमनुं तेनोपरि
पाक एटले गल्यागतिनोअजावते नवपरिणतिपरिपाकनामाकारण माटेहेसुमति
एत्रणेकारण मिलताज जीवने नय हेप अनेखेदरूप दोपटलीजाय तिवारें अचयी
अहेदी अखेदी आत्मायताज नजीआत्मस्वरूपानुयायी एवीज्ञानरूप दृष्टीके० च
हुते खुलेके० वयहे तेज्ञानदृष्टीखुजवायी प्रवचनवाक जेतिश्चांतोना ससनयाश्रित
वाक्य तेनीशंकारहित प्राप्तिाय ॥ ३ ॥

परिचयपातिकघातिकासधूसूरे॥ अकुशलअपचयचेता॥ ग्रंथ
अध्यातमश्रवणमननकररि ॥ परिशीलननयहेता॥ संजव०॥४॥

अर्थ ॥ जेवारे प्रवचनामृतनीप्राप्तिथी तेवारे मिथ्यादर्शनीथी पेलापरिचयह तो तेदजीने आश्रवरोधि सवरसोधि प्राणातिपातादिकनाथातक मोहमार्गनासाध क एवासाधुथी तेजीवने परिचयके० आसेवनथाय तेवारे आत्मस्वरूपामवा ने थकसाणकारी एवोजेअसुद्धश्रद्धा तद्रूपअकुशजपणानो थपचयके० नाशकर नार एगो चेतके० चित्ताय एटलेस्वरूपानुयायी चित्ताय तेवोचित्तययाथी सम ति तत्वार्ये थथात्मशार थथात्मरूपद्रुमादिक थथात्मिग्रंथोनु श्रवणके० सां जनुयाय मननके० परिचितवन युक्तिसहितविचारणा तेणेकरी नेगमादिक सातेन पनो निन्न निन्नहेतुयें निन्ननिन्नकथन केमके हेतुनिन्ननेथजावें कथननिन्ननोथजा वठे तोइशानयोनाहेतके० हेतुयेंकरीने सजवनाथनास्वरूपथी पोतानाआत्मस्वरूप तुं परिके० समस्तपणे शीजनके० सजावथीमिजावबुधाय ॥ ४ ॥

कारणजोगेदोकारजनीपजेरे ॥ एमाकोइनवाद ॥ पणकारण
विणकारजसाधियेरे ॥ एनिजमतउनमाद ॥ सजव० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेपरमेश्वरना स्वरूपथी निजसजावनुमजावबु तद्रूपकारणनेसयोगे पो तातोस्वरूपरूपकार्ये निदधाय एमाकाइयावदथी केमके कारणकार्येनिपजे एमातो शुंहेबु पणश्रीमन्नदेवना स्वरूपनुगेवनरूपजेकारण तेकारणविना निजस्वरूपरूप कार्ये तेअव्यक्त करगने साधयात्रियें एटलेकारणविना कार्येनोसिद्धता वांठवी ते तापोतानीमतिनीदन्मतता दठप्रादीपणुने थयवापोतानी बहिरात्मापणारूपद्रुम विना उमादरे० गितित्रिमताने ॥ ५ ॥

मुगधसुगमकरीमियन आदरेरे॥सेवनथगमअनूप ॥ देजोक
दाचिनमेअकयाचनारे ॥ आनदघनरसरूप ॥ सजव० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेमन्नदेवना मेअनरूपकाणने सजारे पोतानास्वरूपरूपकार्येनुं नि सदेहमज्ञादीपणुने पणतेमेअनरूपोडुक्कने परनुमुग्धजे सेवननाथसमजस जइ कजोक्कने सुामनाणीने मन्नददनुमेअनथादर पणुथतरात्माविना सन्नदेवना मेअननीकोइने गम्यनथी एमेअनतापग्मोन्मष्ट निरूपमरुद्रुने तेमेअनथानेतां पा मबु छनेनउ माटे मन्नदपग्मेश्वरथी विनतिकरुबु जे चग्माअर्ननादि काणमिनाये पणुन कदाचिनके० कोइनने तेनरमी द्रुतमागेमरुजे पामरतेनी याअनाएटले सेव नरूपरूपेना तेनुअदेना मरुनरुगनो देपग्मेश्वरनेमेअनां आनदशब्द इशानान इ तेनु इनरे० सपुट एटलेतेअनदान केअनदर्शनेरुगी इथ्यनाथनतापुणादिने

जाणदेयी उपनोजे ध्यानं तद्वपरस तेवे रूपके० स्वरूपकयनजेनो एवातमेवो
॥ ५ ॥ इति श्रीतन्त्रवजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथ श्रीअग्निनंदनजिनस्तवनलिख्यते ॥

रागधन्यातिरिसिंधुओआजनिहेजोरेदीसेनाहलोएवेणी

अग्निनंदनजिनदरशाणतरसियें ॥ दरशाणदूर्लभदेवा॥ मत

मतजेदेरेजोजईपृथिवी ॥ सद्गुथापेअहमेव ॥ अग्नि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अग्निनंदनपरमेश्वरना दर्शनप्रतें एटलेजैनदर्शनप्रतें तरसियेंके० कोइरी
तेमिले तेवांठियेंठियें पणहेप्रभु तारो जैनदर्शनतेदूर्लभते दुखेनलज्यतेतिदूर्लभ एटले
गतकालेनपाम्यो आजन्ममांपामवानी धिवस्या आगलकहीत माटेदूर्लभ कसुं इहां
कोइपोतें अजाणठतो बीजानेमार्गपूठे तेन्याये जेजुदीजूटीमतवालात्रे तेमनेजइपुठि
यें जे शुद्धस्वरूपांजुजायी आत्मिकस्वरूपाविघेदकावघनदर्शनतेस्यो तेवारें सद्गुमतांत
रनाधारकते अहमेवके० अहंएव एटलेनिश्चयमेज प्रवृत्तियेठियें तेजशुद्धदर्शनते प
ण अमारादर्शनथी स्वरूपनीप्राप्तिथी एवुंकोइकहेनही ॥ १ ॥

सामान्येकरीदरिशाणदोहेजुं ॥ निरणयसकलविशेष ॥ मद

मैंवेरचोरिआंधोकेमकरे॥ रविशसिरूपविलेप ॥ अग्नि० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ माटेहेपरमेश्वरसामान्यप्रकारेंमतमतांतरना जेवेंकरी एटलेएकांतवादिउनेपू
ठतांतमारोजैनदर्शन पामवोदूर्लभते वली निरणयके० निश्चेंसंघातें स्वरूपांजुजायी प
रमतात्विकपणे अंततेकेवलज्ञानीवैजायुं तदाकारजुतें समस्तनयांजुजायी विशेषपणें
तमारुंदर्शन प्रत्यक्षपणेकेवुं तेषणकठणते हवेतेमतमतजेदिउथीपूठतां तमारोदर्श
ननजपामियें तेवपरइष्टातकहेवे जेमकोइकजन्मांधप्राणीवे तेणे फिरिमद्यपान क
सुंदोय तेप्राणी सूर्य तथाचंद्रमानास्वरूपनो विशेषपणे लखवुंके० जाणवुं तेशीरी
तेकरीशके तेमज जेमिथ्यादर्शनेकरी अंधतोवे वलीमतममत्वरूप मदिरामांघेराणा
तेसूर्य चंद्ररूपजैनदर्शननुं विशेषपणेलखवुं केमकरीशके अर्थांत नजकरीशके ॥ २ ॥

हेतुविवादेंहोचित्तधरिजोइयें ॥ अतिदुरगमनयवाद ॥ आग

मवादेंहोगुरुगमकोनही ॥ एशबलोविपवाद ॥ अग्नि० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीहेपरमेश्वर जे साधवायोग्य कार्यनीप्राप्तिकरे एवा हेतुके० कारणो
नो विवादके० विशेषपणेकथन तेने चित्तमांधारीने एटलेमनमा विचारीनेजोइये अ

ध्यातज्ञानदृष्टीये विचारीजोषुतो तमारादर्शनमां नयोनुं वादके० कथन एवोठे जेए
कवस्तुने एकनयेंयापिये तोथन्यनयें उद्यापिजायठे माटेनयवादनीपण दूर्गमताठे ए
टलेगम्यनपडे बलीतमारा आगमके० सिद्धांतोनो वादके० कथन तेथीतोसहज तमा
रोदर्शनपामिशकियें पणतमारा सिद्धांतोनाकथननुं गुरुगमकोइनथी एटले जेगुरुय
की सिद्धांतोनी गम्यथाय समजपडे एवोगुरुकोइनथी अथवा गुरुपारतंत्रेकरीसम
ज्युंहोय एवोपरंपरागमि कोइगुरुयाकालमां देखातोन्थी माटे मतमतांतरोनाजेदधी
हेतुविवादोधी तेमजनयवादोधी तथा आगमवादधी तमारादर्शननी प्राप्तिनपी एज
सबजोके० बलवान मनमां विपवादके० उद्देगठेअसमाधिठे ॥ ३ ॥

घातिडुंगरआम्हाअतिघणा ॥ तुजदरिशाणजगनाथ ॥ धीठा
ईकरिमारगसचरू ॥ सेगूकोइनसाथ ॥ अजि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ माटेहेजगनाथके० त्रिजगतनास्वामि तारोदर्शन पामवाने अंतरायनाकर
नार घातकारक एवापूर्वोक्त जेकारणकह्या तद्रूपपर्वतोपम एवा अत्यंत पणामांयणा
पूर्वोक्तह्या तेथी हजीयणागहिगयाठे माटेकेटलाककडु तो पणहुं धीठाइकरि एटले त
मारोदर्शनपामवानी घातनाकरनाराठे तेनेनहीगणता हजानुयोगें जैनदर्शननामार्ग
मां सचरुके० प्रवृत्तनकरु पण छुट्या छदमार्गोनो प्रवृत्ताववावालो तेने सैयूकहि
यें तेवोकोइज्ञातापुरुष रस्तोदेखामनारसाथेनथी जेनासहायधीमांमों प्रवृत्तियें ॥ ४ ॥

दरशाणदरशाणरटतोजोफरू ॥ तोरणरोजसमान ॥ जेहनेपी
प्रासाहोअमृतपाननी ॥ किमजाजेविपपान ॥ अजि० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेअजिनदन परमेश्वर तारादर्शननी पूर्वोक्तकारणे अप्राप्तिजाणीने मा
त्रदर्शनीओथो दर्शनदर्शन अहोउपगारियो छुट्यात्मिक स्वरूपानुयायी परमपद
प्रापक एवोदर्शनजेममारेहाथेचडे तेरीतबतावो एमरटतोके० केहेतोथको जोके०
कोइरीते फिरुके० परित्रमणकरु एटलेजैनीओसहीत सर्वमतोनावाचकधर्मिओथी
वारवारपूठतोनटकु तोहेप्रभुतारोदर्शन एरीतेंतोहाथेचडेनही पणठलटो जैनदर्शननी
सोपकरतोदेखीने सर्वदर्शनीएमकहेजे आतोमनुष्यकारें जगलनारोजशरखो मूर्खशे
खरठे माटेएरीतेंसर्वदर्शनीओथी जैननीसोपकरतेठते कोइमहाचचकी नयनापह्यधी
एवीवातसजजाविआपे के जेथकी जैनदर्शननी प्राप्तितोदूररहीपणजोकोइनयरूपनी
वात पेटमांफाजिपाना फालिपानरीआपे तेथीत्रष्टप्रह्मठतो अथ्यमत प्रवर्त्तनआद
रीने जैनमतनी हेजनाकरवा लागीजाव माटेजेनीचाहना तेतोमलेनही पणजेडुन

तुं तेजेहेरूपमारीश्रद्धां प्रवेशकरीजाय तोएअन्यमतिथोनी एवाथीसुखं केमके
नेअमृतपीवानी पीपासाहोय तेनेजेरआपेठते अमृतनी तृपाकेमनांजे ॥ ५ ॥

तरसनआवेहोमरणजीवनतणो ॥ सीजेजोदरिशणकाज॥ दरि
शणदूर्लभसुलभकृपाथकी॥आनंदधनमहाराज॥अभि० ॥६॥

अर्थ ॥ माटेहेपरमेश्वर एजैनदर्शन रूपकार्य जोकोइरीतेंसिद्धयाय तोमरणजी
ननो तरसके० त्रासएटलेजनयनआवे तेप्राणी जन्मजरामरणादिकना दुःखरहितथ
री मोक्षपामें परंतुतारोदर्शन दुखे.पामवामांआवे पणतमारीरूपाथी स्वरूपज्ञानया
अने जेस्वरूपग्यान तेजैनदर्शनमां अनेदपणेठे माटेतमारीरूपाथकी सुलभके० सु
वैपामियें तोहे आनंदधनशब्दें ज्ञानानंदना सयनपणासहित एटलेज्ञानतुं अत्यंतप
रंजराव तेनामहाराज तेआनंदधनमहाराज तमारीरूपाथी शुद्धस्वरूपात्मजैनदर्शन
पामियें ॥ ६ ॥ इतिअजिनंदनजिनस्तवनस्तमाप्तः ॥

॥ अथश्रीसुमतिजिनस्तवनलिरच्यते ॥

॥रागवसंततथाकेदारो॥

सुमतिचरणकजआतमअरपणा ॥दरपणजिमअविकार ॥
सुग्यानी ॥ मतितरपणबहुसम्मतजाणियें ॥ परिसरपणसु
विचार ॥ सुग्यानी ॥ सुमति० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ सुमतिनाथ परमेश्वरना पदपंकजमां माराआत्मानो अरपणके० स्या
न जेनिब्रमपणे परमात्मानुं स्वरूपचितवन तेआत्मअरपणकहियें तेपरमेश्वर क
राधिजनितजे विकारतेथीरहित जेमथारीत्तामां जेवीअवस्थाहोय तेवीनाते तेथी
नेन्नपणेनजाते तेनीपरंनिर्विकारीत्रे यथातथ्य कांतिवंतत्रे जज्ञाकेवलग्यानीत्रे माटे
हेसुमतिवंतप्राणी तेजे बहुके० यणामततेमने सम्मतचालतां तो आत्मअरपणानुं
स्वरूपते मतितरपणथयीजाय एटलेबुद्धिनी तृतीययीजाय तेदज्ञाबुद्धिजाणियें सम
जीजहियें पत्रे परिके० समन्तपणे जेअन्यमतिथोमां आत्मानोअरपण तेथी तरप
णके० ओत्तरबुं ऊपरगंगोप्रवर्तबुं तेज सुविचारके० नजोयोग्यविचारत्रे ॥ १ ॥

त्रिविधशकलतनुंधरगतआतमा ॥बहिरातमधुरिजेदा॥मु०॥वी

जोअंतरआतमनिसरो ॥ परमानमअविच्छेद मु०॥सुमति०॥७॥

अर्थ ॥ तेपूर्वोक्त एकरूआत्मअरपणथी ओनरबुंयोग्यकह्या अनेवीजेआत्मनेर्दे आ

त्मअरपण योग्यकसुते तेथीआत्मनाजेदकहेते समस्त शरीरधारिओना शरीरनेवि
पेरहोजे आत्माते त्रिविधके० त्रणप्रकारेंते तेमांपलोवहिरात्मा बीजोअंतरात्मा त्री
जोअविष्टेदपरमात्मा इहाकोइपुतेजे सिद्धअनताते माटेअनताजेद केमनकहा तेने
कत्तर जेअनतासिद्धनोरूपएकते माटेअविष्टेद अजेदकह्यो इहापेहेलोबीजो त्रीजो
आत्माकह्यो एलेखेतो जघन्य मध्यम कल्हृष्टआत्मात्रणप्रकारनाथया परतुसत्तानि
त्रयीकोइपूते तोतेना जेदअनताथाय ॥ १ ॥

आतमबुद्धेकायादिकेग्रह्यो॥वहिरातमअघरूप ॥सुग्यानी ॥ काया
दिकनोहोसाखीधररह्यो॥अंतरआतमरूपा॥सुग्यानी॥सुमति०॥३॥

अर्थ ॥ तैपूर्वोक्त त्रणेआत्मानोस्वरूपकहेते वहिरात्माते कुत्सितबुद्धियेंकरीने का
यादिकशरीरादिकेग्रह्यो एटलेअहबुद्धिये शरीरादिकयीवधाणो एकायानेसुखेदुसुखी
एकायानेदुखेदुसुखी आदिशब्द भायाममता मिथ्यात्वादिकेग्रह्यो तेपरिणतियें परण
म्यो इत्यादिकलक्षणो लक्षितजेआत्मा तेनेवहिरात्माकहिये तेआत्माने अयके० पा
परूपव्यापारवतजाणवो अने जे कायाके० शरीर आदिशब्द अगोपागादिक नूमिष
रादिकनो शाखनोजरवावालो एटलेअतरात्मावत दसमेंद्वारआत्मास्यापे अनेब्राति
पामि ए सजीयेकिंवानिर्जीवते तेनोस्वासरुधिरादिके साखनोदातार तथा कायादि
कनो निरममत्वीआत्मस्वरूपनोज्ञातातेनेअतरआत्मानो रूपएटलेलक्षणजाणवु॥३॥

ज्ञानानदेहोपूरणपावनो॥ वरजितसकउपाधि सुग्यानी॥अतिदि

यगुणगणमणिआगरू॥इमपरमातमसाध॥सुग्यानी॥सुमति०॥४॥

अर्थ ॥ स्वरूपज्ञानथी प्रगटगोजेआनद तेहपेंकरीने सपूर्ण पावनोके० पवित्र
वलीकर्मजनित एवीसमस्त उपाधिओधीरहित केमके उपाधिरहितविना ज्ञानादिगु
णो सहितनथाय माटेउपाधिवर्जितकह्यो तथाशब्द रूप रस गंध स्पर्श इत्यादिक इ
डीयजनितगुणोना अजावयी प्रगटगोजे अतिदिगुण ज्ञानदर्शनादिकना अनता
समूह तडूपमहामणियोनो, आगर जेमाथी मणिनासमूह पामियेतेस्थानक एरीतें
परमात्मापणाने हेसुमतिनु, तिद्धकर ताराविना एपरत्मानु लक्षणसिद्धनजथाय॥४॥

वहिरातमतजअतरआतमा ॥ रूपयईधिरजावा॥ सु० ॥ परमा

तमनुहोआतमजाववू ॥ आतमअरपणदाव ॥ सु० ॥ सुम०५ ॥

अर्थ ॥ इहाकोइपुतेजे आनदधने प्रथमथी, सुमतिपरमेश्वरने चरणे आत्म

प्रपणाएवुंरुं पतिआत्माना त्रणलक्षणकेहेवाजागा तेतुं तेनेउत्तरजे आत्माना
त्रणलक्षणकयाविना आत्मप्रपणानो स्वरूपजणायनही माटे वहिगतमपणुं
पूरीने अंतरात्मानुंजेस्वरूप तेमांथिरजावेंचयी एकाग्रस्वजावेंचयीने परमात्मानुंस्व
रूप पोतानाआत्मांमां जावुं चिंतवुं एआत्मप्रपणानुं दावके० उपायठे॥ ५ ॥

आतमप्रपणवस्तुविचारतां॥ नरमटलेमतिदोषा॥ सु०॥ पर
मपदारथसंपतिसंपजे ॥ आनंदघनरसपोष ॥ सु०॥ सु०॥ ६॥

अर्थ ॥ माटेआत्मप्रपणानो वस्तुविचारतां एटलेतत्वविचारणा करतां जेपर
स्वरूपने त्रमथीमानीरह्योहूतो तद्रूप मतिके० बुद्धिनोदूषणमटीजाय तेत्रमतामटी
जताज केवजज्ञान केवलदर्शनथी पामिजेमुक्ति तेथीउपनोजे आनंदनो घनके० नराव
तेणेकरीउपनोजेअनिर्वचनीयरस तेरस्तनीपुष्टताठेजेनेविपेएवो परमपदार्थजे उत्कृष्ट
मोक्षरूप संपतिके० सपदाते संपजेके० प्राप्तथाय॥ ६॥ इति श्रीसुमतिजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अग्रश्रीपद्मप्रज्जिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागमारुतथासिंधुउंचांदलीयासंदेसोकेहेजेमाराकंतनेरेएवेशी ॥
पद्मप्रज्जिनतुजमुजआंतरूरे ॥ किमजाजेनगवंत ॥ करम
विपाकेंकारणजोडनेरे ॥ कोइकहेमतिमंत ॥ पद्म० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अहोश्रीपद्मप्रजपरमेश्वर लिखांतवचनपढें तमारीतायेमारे अंतरकांइन
थी तोतमारेमारेअंतराज्ञानो पणअन्वय व्यतिरेकलक्षणें तमारेमारेअंतरपणुपड्युं
माटे हेनगवंतके० ज्ञानवंत तेअंतरागरीतीतेजांजसे ते तमेग्यानेकरीनेकहो हेपरमेश्व
र तमागमाराअंतरनो ग्यानावर्णादिक कर्मना विपाकके० परणमवुं तेनाकारण
मिथ्यात्वाविरति कपाययोगना वंधनेजोयीने कोइकमहाबुद्धिमंतग्यानी मतिमंतपुरु
ष तेणे तुजथीअतरपड्युं तेकष्ट केजेठतेतेठतुंतेअन्वय अनेजेअठते तेअठतुंतेव्यतिरे
क एटलेकर्मबंधकारणनेअज्ञावें अंतरनोपणअज्ञाव थाय ॥ १ ॥

पयडिडिअणुजागप्रदेशथीरे॥ मूलऊत्तरवहुजेद ॥ घातीअ
घातीहोबंधूदयऊदिरणारे ॥ सत्ताकरमविचैद ॥ पद्म०॥ १॥

अर्थ ॥ हवेअंतरपडवाना कारणमतिमंत पुरुषकहेते १ प्रकृतिबंध २ स्थितिबंध
३ अनुजागतेरसबंध ४ प्रवेशतेदलनुंसंचय एचारप्रकारेंबांधे तेकर्मतेनीमूलप्रकृति
थावठे अनेऊत्तरप्रकृति एकसोअघावनठे तेमांवलीएकजेद आत्मगुणोना घातकर

नारचारकर्म तथाबीजोद्देश आत्मगुणना अघातिआचारकर्म बलीबीजोद्देश
 कृदय कदिरणा सत्ता इत्यादिक एकर्मना विघेदके० विघेदनेदजाणवा बली
 शब्दथी ध्रुवबंधी अध्रुवबंधी ध्रुवोदयी अध्रुवोदयी ध्रुवसत्ता अध्रुवसत्ता तेमज
 विपाकि क्षेत्रविपाकी जीवविपाकी पुञ्जविपाकी तेमजसर्वघाति देशघाति पर
 मान पुण्यप्रकृति पापप्रकृति इत्यादिकसर्व कर्मनाविघेदते ॥ २ ॥

कनकोपलवत्पयडिपुरसतर्णरि ॥ जोडीअनादिस्वभाव ॥ अ
 न्यसंजोगीजिहालगेआतमारे ॥ ससारीकहेवाय ॥ पद्म ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एरीतें कर्मनी पयडिके० प्रकृति तेपुरुसशब्द जीवनीसाथे अनादि
 नी जोडीके० मिलापठे एटलेसयोगसंबंधते जेमखाणमा सुवर्ण तथापाखाणने
 दि सयोगसंबंध स्वभावजेते तेमप्रकृतिपुरुपनीजोडीते तेअनादिनीस्वभावजेते
 जिहालगे आत्मा पुञ्जलादिकअन्यसयोगीते तिहालगे एआत्माससारीकेवायते ॥

कारणजोगेहोवधेवधनेरे ॥ कारणमुगतिमूकाय ॥ आश्रवस
 वरनामअनुक्रमेरे ॥ हेयऊपादेयसुणाय ॥ पद्म ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ आत्माभिध्यात्वाविरति कपाययोगादिक कारणनेयोगे कर्मप्रकृतिरूप
 नेबांधे तेमजकर्मवधथी मुक्तयवानाकारण सम्यक्त विरति अकपायी मुनमनोप
 दिकथी तूटे एमअनुक्रमे कर्मवधना कारणनेमिलापेंआश्रव अनेकर्मतूटवाना
 रणनेमिलापेंसवर यथा आसमतात्श्रवति कर्मजलप्रतिआश्रव माटेआश्रवते
 के० ठामवायोग्य अनेसवृयते आवायते आश्रवधारप्रतिरितिसवर तेमाटेसवरते
 पादेयके० आदरवायोग्य एरीतें सिद्धांतोनेंविपे सुणायके० सजलायते ॥ ४ ॥

यूजनकरणेहोअंतरतुजपड्योरे ॥ गुणकरणेकरीजग ॥ अथ
 नुक्तेकरीपणितजनकह्योरे ॥ अतरजगसुअंग ॥ पद्म ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेथीपणितजने आनदधनप्रतेकह्यो के सिद्धांतोनीऊकें त्रणकारणक
 तेमाजे कारणेकरी आत्मानेकर्मसघातेजोडवु मिलाववु तेने यूजनकरणकहिये
 यूजनकरणेकरीने हेआनदधनतारे परमेश्वरसाथें अतरके० निज्जनाविपणु पडि
 ठे ते ज्ञानकरणे आत्मस्वरूपजाणने गुणपणेआचरणा एटले कार्यकारणनावु
 नेदोषचारते तेथी ज्ञानदर्शनतेआत्मा अनेआत्मातेज्ञानदर्शन एवाअनिज्जनावे
 ने हेआनदधन तारेपद्मप्रभुसाथें अतरनुजांजवु तूटवुते तेवारेंफरि तेपणितोने

नंदघनेपुठथुंजे एकथनतमे तमारीबुद्धियेंकहोठो तेवारेंपंडितोयें प्रत्युत्तरकथुं जे हेआ
नंदघन जैननाग्रंथजेसिद्धांतो तेनान्यायथी अथवा कर्त्तके० तेसिद्धांतोना वचनथीक
हियेठैयें पण स्वेष्टायेंकेतानथी माटेहेआनंदघन तमारेपरमेश्वरनेआंतरोनांगवानो
रहस्यार्थें स्वरूपें एकथवानो एहिज सुश्रंगके० नलोकपायठे ॥ ५ ॥

तुजमुजअंतरअंतरजाजसेरे ॥ वाजसेमंगलतूर ॥ जीवसरो
वरअतिशयवाधसेरे ॥ आनंदघनरसपूर ॥ पद्म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ तेथीहेपद्मप्रभु जेवारें हुंगुणकरणेप्रवर्तिस तेवारेंतारेमारे आताथ्येरूप
पजे अंतरठे तेजांजसे एटलेजेदअनाविपणुंयासे तेथीस्वरूपप्राप्तिना हपोल्कपनूं धो
सरूपअनाहिद्वनीरूपमांगलिकना वांजीत्रवाजसे एरीतेआत्मा परमात्मस्वरूप पा
मेंथकेज आनंदघनगद्दे केवलज्ञान केवलदर्शनथी अनंताज्ञेयनो चटनविचटनना अ
वलोकनथी कपजगेजेअव्हादरूपरस तेनापूरनरावथी अत्यंतसुष्क एवोजीवरूपजे
सरोवर तेअनंतेज्ञानेकरी अत्यंतवृद्धिपामग्रे ॥ ६ ॥ इतिपद्मप्रजिनस्तवनसमाप्तं ॥

॥ अथश्रीसुपार्श्वजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागसारंगमब्धारजलनानीश्वरी ॥

श्रीसुपासजिनवंदियें ॥ सुखसंपत्तिनेहेतु॥ ललना ॥ शांत
सुधारसजलनिधि॥ नवसागरमांसितू॥ ललना॥ श्रीसु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हवेसुमतिवंतठतो आनंदघन कुमतिसहचारी प्राणीओप्रतें आत्मसाध
ननुंउपाय कंथनपूर्वक श्रीसुपार्श्वपरमेश्वरनी स्तवनाकरतोकहेठे जेहेनव्यो श्रीसुपार्श्व
परमेश्वरने द्वादशवर्चवाटणायेंवांढियें तेमोहेरूपसुख स्वभावप्राप्तिरूपसंपत्तिनाहेतुयें
एवटनठे ललनाइतिवाक्यालंकारे परंतुते सुपार्श्वजिनकेवाठे आत्मस्वरूपानुजवें राग
दोषादिकनेअनावें प्रगटयोजे नवमुंशातरस तेनाममुद्धेवलीनयजेशंतागममुद्धिवा
तीजीवोने सेतूके० पाऊसमानठे ॥ १ ॥

सातमहाजयटालनो॥ सप्तमजिनवरदेव ॥ ललना॥ साय
धानमनसाकरी॥ धारोजिनपदसेवा॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ बलीसुपार्श्वनाथकेवाठे बज्रोपम एवामोटा इहलोकपरजोकाहि नातज
य अथवा काम क्रोध मद हर्ष राग द्वेष मिथ्यात्व एगातजयनाटाजणहागने एवोगण
नाथेंनातमो श्रीसुपार्श्वते जिनके० सामान्यकेवजीनां वग्नप्रधानत्रयमामी देवदुनि

यतः एतत् स्वरूपकान्वितं एवापरमेश्वरने अहोवहिरात्माश्च तमेसावधान
एकाग्रतयाकार मनप्रवृत्तियेकरी एतत्त्वहिरात्मापणोमूकीने अतरात्मावततता
जिनेश्वरना चरणकमजनीसेवनत्रणोकासे तज्जतध्यानेधारो ॥ २ ॥

शिवशकरजगदीश्वरू॥ चिदानन्दजगवान् ॥ ल० ॥ जिनश्च
रिदातीर्थकरू॥ ज्योतिसरूपश्चसमान ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ एवुयानदघनेकहेते शीघ्रनासेवकअलखनाउपाशनी योगी तथानिरज
नोपाशनी गिरिचोपासनी कृषीकेशोपाशनी इत्यादिक सर्वमतनाधारको ध्यानदघ
नने पुनराज्ञाणा जेहेध्यानदघन तेसरीनुसेवन उपाडीने एकसुपार्श्वपरमेश्वरनु सेवन
पाप्या नातेसर्वअनिधाननी सत्ताएमांते तेवारेध्यानदघनकहेते के शिवतेकमांषड्व
निगारक सत्तरतेहणनोक्तता जगदिश्वर एतत्त्वजगतईश्वरपणएहिजने तथाचिदानव
तेदत्तानदिने वनीनगवानते ज्ञानमहातमारूप वीर्य वेरागवतने तथारागादिकनी
जीतर माटेजिनपणएहिजने तयामर्गनीइध्यानावपूजानेयोग्य अथवा कर्मरूपशत
नेहणतार एगोअरितपणएहिजने तथा गणधर द्वादशांगिप्रवचनकारक साधु साथ
वीश्वर आशिरास रूप तीर्थनोरनारपणएहिजने वजीअसममहावज्रवज्रज्योतिसर
पीनेरएहिजनेअसमानएतत्त्व जगतमा एनीनु त्नासरनार बीजीकोइज्योतिनयी ॥ ३ ॥

अलमनिरजनयनल॥ मरुलजतुविमराम ॥ ल० ॥ अचय
दानदातामहा ॥ पूरणआतमराम ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अत्रिनामा गतारीवीराधी तस्याज्ञाप्योनजाय माटे अलम तथा कर्म
रूप अन्तर् ॥ येनपीनेने माटेनिरजनमरामाणीअने त्रितकारीमाटेवद्यु प्रसाय
रसवेनीय नरअदरीमानमता कमेतापे अत्यततप्या जन्मजरामरण आश्रियागि
दु र्गोपयेनअने सातानाम्थानर माटेअश्रामनोशमने तथाजेमरणचीउचारु ते
अनररहिसे तेनादाननामदादाता एतेनेप्रनुनोदमरमरणनपायेनाजिनिमरणनही
निर्णयमरणनही तथा ज्ञानादिगुणेनया माटे आत्मरामपणतुजना अथवा
मरुने ध्याननरुपमा सुमीग्योउ प्रवृत्तिहाना ॥ ४ ॥

वीतरागमदरुपना ॥ गतिअगतिनयमोग ॥ ललना ॥ नि

बानबानुरमा ॥ गतिअवागिनयोग ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वनी ॥ गणदेवद्विजने माटेवीतराग तथा मदनेमरुपेनगतागतिनी
तदएतने मरुपद्विजनाधी गतिनेगगतिनयमाटे तथाअगतिने ६५पी

रहितपणासाटे धनंतातनयरहित तथा शोगतंलोचनाग्रहित धनंनिडाग्रहित तथातं
 धाते धाजगरहित बली दूक्रे० इष्टव्याग्रहितते इहां नगगता मठ कटपना रति
 धरति नय शोक निडा नडा तथा एकमनोयोग बीजोवचनयोग बीजांकाययोगना
 जेबापरपणा धरिगंधकपणा तेत्तर्वयी श्रीसुपार्श्वप्रचुरहितते तेमाटे धवाधित एट
 लेएमर्वनी पटाग्रहितययोगयो तेयीधवाधितयोगीते ॥ ५ ॥

परमपुरपपरमातमा ॥ परमेश्वरपरधान ॥ ललना ॥ परम
 पदारथपरमिष्टी ॥ परमदेवपरमान ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जगतनेविषे यावत्तमात्र जेटज्ञाष्टुपठे तेमांठळुष्ट पुरतत्वधर्मसहित पु
 रूपएते तथापरमोन्ष्ट आत्मापणएते सर्वमनुष्यशिरोमणी परमेश्वरत्रणजगतनोना
 यकउं बलीत्रणजगतमां परमोन्ष्ट पदार्थके० वस्तुतेएते अथवा परमपदजेमुक्तिपद ते
 नारदस्थते तथापरमइष्टते परमोन्ष्ट इष्टवांठितपदार्थते एटलेनव्यने परमवांठनीकए
 ठे बली परमदेवने माटेदेअन्यदेवसेवीप्राणिथो तमे सर्वदेवोमां परमदेवपणे एसु
 पार्श्वप्रचुरे परमानके० प्रमाणकरो धवधारो ॥ ६ ॥

विधिविरंचिविश्वंजरु ॥ ऊपीकेशजगनाथ ॥ ल० ॥ अघह
 रअघमोचनधणी ॥ मुक्तिपरमपदसाथ ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बली एप्रचुरेसेवेते तुजवांधे धनेजेनसेवेते धतुजवांधे धनेवांधेंतेवोजोगवे
 तेयीविधातालेखनुंलेखकएते तथासंतारीजीवधने एप्रचुरेसत्तायेएकठे माटेथ्रेष्ठनोक
 र्ता विरंचिजेब्रह्मातएजठे तथा संतारीजीव एनेध्याधारेंते माटे विश्वजरतेसंतारनोधा
 रकएजठे बलीजे कूपीराजठेते एनेजथ्यावेते माटेकूपीउनोइशके० स्वामितेएजठे तथा
 जगतवासीजीवांने शुद्धस्वरूपनोपोषक माटेयगतनोनाथते एजठे बली अयजेपोता
 नापाप तेनोहरनारो दूकरनारो तथा अघमोचनते अनेककालना पापीप्राणीथोना
 पापनोहरनार माटेयणीयापनोकर्ताठे बली मोहूरुपरमपदनो साथठे अथवा क
 र्मनेमूकवायी मुक्तययो माटे परमपदतेनिरवाणपद तेमां सहचारीपणोठेजेनुं ॥ ७ ॥

एमअनेकअनिश्वाधरे ॥ अनुभवगम्यविचार ॥ ल० ॥

जेजाणेंतेदनेकरे ॥ आनंदघनअवतार ॥ ल० ॥ श्रीसु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ एमके० एपूर्वजेअनेकरीतोऊही तेयीपण बीजीवणी अनिश्वाके० श
 क्तिथोनांधारेठे एटले अजर अमर अक्षर अकज अनादिसवरुपि । अलि
 प्रभात्मा संतु स्वपंतु साव अज अच्युत अविरोध इत्यादिक

नो धारकत्रे तेयी एनेसेवो एनेसेव्यायीमर्वनु सेवनएमांयंतनूतवे एमअनेकनामो
नोअर्थ तेनोविचाररहम्यचितवन एटलेएकेकनामनो व्युतपतिसहित अर्थनुविवेच
नकरनु तेनेअनुनउगम्यरुहिये एरीतेंजेनामोनो विचार हेतुसहितचितवन तेनी
रीनजे जाणे तेप्राणीने श्रीसुपार्श्वपरमेश्वर आनदधनअवतारकरे एटलेपरमानदपणे
अवतरणकरे ॥७॥ इतिश्रीसुपार्श्वजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीचंडप्रचजिनस्तवनलिरख्यते ॥

॥ रागकेदारोतयागोडीकूमरीसंवेयारुंदकरेमुनेकोश्मूकावेएवेशी ॥
देखणदेरेमखीमुनेदेखणदे ॥ चंडप्रचमुराचद स० ॥ उपश
मरमनोफट ॥ स० ॥ गतकलिमलदुखदद ॥ सखी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ शुद्धचेतनत्वधर्मधर्मित एवीशुद्धचेतना परमेश्वरना मुखप्रमुख आंगोपा
गमा व्यापीरुद्धि तेपरमेश्वरनामुखादिक देखया आपेनहि हवेथनादिकाजनो कर्म
उपायिपेउपायित एगोआनदधननोआत्मा सुमतिवतठतो परमेश्वरना मुखमुंदरीन
करया वांछतां शुद्धचेतनानेकहेते के हेगरीआवमांचडप्रचप्रचुं मुखरूपचडमा ते
सुजनेइंगयाथाप केमके एग्रहनांमुखतुतोअर्थनिसंजुएते अने हुतोआगलकहित तेते
रपानरे सुगदीवुनयी मांटीरीनतिरुनु हवेतेचडप्रचसामीनो मुखरूपचडमाकेउजे
तेहेते रागकेदरुहितपणायी उपशमरमयीउपनुजेप्रशमरस तेनु कदके० उगतान
बोकिनापते यीजेनेगगनिहापना मुग्गे० देवता तथा मनुष्य इत्सरसेवीरुद्धाते
तेगोपनागनारनिमाजेपाय तथाउ सोनादमजे समुदापते गतके० नासिगपाते मा
देहेगरी मनैरणनांगयाप जेयीमागपणरुजीमजड पदरुजतारहे ॥ १ ॥

मुटमनिगांठनदेगिओ ॥ म० ॥ वादरअतिदिशिसेस ॥ म०

पुटरीआनुनलेगिओ ॥ म० ॥ तेनुआनुनलेम ॥ म० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वनीहेगरी अथअज्ञागमां सुअनिगादमां एचडप्रनुनोमुगवनदीता वरी
नपपानही केमके सुअनिगाद रूपनुअमनर रूपनाअमनर चहुनोअसनर तेयी
वेदगानुमनर कर्पापीडांय मांटेहगरीमुजनेनांगद रीहेगरी वादरनिगादमांता
अक्षतजिंरगरे दीहोनही केमके मुअनिगादमानदीता तोपणमिहनाजीयायीनजी
हते एटनेमिहजेअमपण मुअनिगांठने पणवादनोदूकडोरेगमनयी तेमांटेगद
रानां अक्षतजिंरगरेनदीतु वनीटुपीयाय अपहायमांयण नजग्यो एटने वसु
इदंननअनने जगदमनआथ्यो तथा एकेडीनिशेअनने मांटेनाणगामनन

आव्यो वलीतेवकाय तथावाचकायमांपण जेसमात्रनदीगे केमके मनुष्यनवेंप्रभुनुं
दर्शनकरी मरणपामिने जोआवेतोअपर्याप्ताअवस्थायें पूर्वजनवतुंजेसपामे पणमनुष्य
एवेनिकायमां आवेजनही माटेनदीतुं ॥ ३ ॥

वनसपतिअतिघणदिहा ॥ स०॥दीगेनहीदीदार ॥ स० ॥
वितिचनुरिंदीजललिहा ॥ स०॥ गतिसत्रीपणधार ॥ स०॥ ३ ॥

अर्थ ॥ वलीहेशखी मारोजीव वनस्पतिकायमांपण अत्यंतघणादिवश एटलेय
एकालरह्यो तिहांपणअनंतोकालशुधी जोवानोविरहपड्यो तेथीप्रभुनो दीदार
के० मुखकमलनदीतुं एरीतेंएकेडीमांचहुनोअनावमाटे नदीतुंफरीहेशखीतुंएमकहि
स के एतोतेंसर्वएकेडीनाज स्थानकवताव्या पणएकेडीमांथीवूटीने वेंडी तेंडीनेचहु
नथी पणचौरेडीनेतोचहुठे तेपण चहुकेवीठे केजललिहाके० पाणीनीलीकजेम
निष्फज तेमतेआखपण दर्शनकार्यनीअसिद्धता माटेनिष्फजठे जेमपाणीमां लीक
पामियें पणथायनही तेमआखठतेदर्शननथाय तेथीचहुपामि पणनिर्थक माटेसुज
नेजोवादे वली संझीपणानी पणके० पांचेगतिमांपणनदेख्यो एमहेसुद्धचेतनाशखी
तुं धारके० अवधार ॥ ३ ॥

सुरतिरिनिरयनिवासमां ॥ स०॥ मनुजअनारजसाथ ॥ स०॥
अपक्कनाप्रतिज्ञासमां ॥ स०॥ चतुरनचढीओहाया ॥ स०॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीविपयाशकठते देवतानीगतिमां तथा विवेकनाविकलपणामाटे ती
रुपणनथयु तोदेखवुंकिहाथीथाय तेमज जिहांधर्माधर्मनुंज्ञातापणुनथी एवाअनार्य
मनुष्यना साथके० सगते एटलेअनार्यमनुष्यमांअपनेथके तेमज अपर्याप्तमनुष्यनी
प्रतिज्ञा एटलेप्रतिविवतेजलक तेपणधर्माधर्म विवेकविकलपणामाटे अपर्याप्तानेस
सजातेठे जातेतेमनुष्यठे इत्यादिकपूर्वाक्त स्थजमात्रमां चतुरके० महानिपुण एवो
रमेश्वर मारेहायेंनआव्यो एटलेदर्शननी योगवाइनमिलि पणहमणादर्शननी योग
रामलोठे माटेतुंकेमजोवादेतिनथी तोहेशखीहमणातुंमनेजोवाआप ॥ ४ ॥

एमअनेकयलजाणियें ॥ स०॥ दरिशाणविणुजिणदेवा ॥ स०॥
आगमथीमनजाणियें ॥ स०॥ कीजेनिरमलसेवा ॥ स०॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंपूर्वेंकह्या तेमज कामि कोथी लोनी मोहि रागी अश्रद्धा अन्यम

ति चोराशीलकूजीवायोनीपरसते इत्यादिकबीजापण अनेकस्थलजाणियें तेस्थजो
नेत्रिये सामान्यकेवलीमां राजासरिखा एवाजिनदेवना दर्शनदीठाविना तेसर्वस्थल
निर्धरुगया माटेहेसखीमनेदेखवायाप हवेसुमतिवतआनदधन शुद्धचेतनानेकदेवे
के गयाजपतेतोरह्यापण ह्मणामनुप्यनवमां शीरीतेंसेवाकरु तिवारेशुद्धचेतना प्र
त्युत्तरकहेते हेआनदधन आगमसिद्धांतोना कथनथी पूजानो भतके० कथनजाणि
यें एटलेसिद्धांतोमा हिथ्याए सुहाए निस्सेसाए मुक्तिप्रापकसेवाजाणीने अनप अ
देष अखेदपणे निर्मलनावाकित पूजाकरियें ॥ ५ ॥

निरमलसाधुजगतिलही ॥ स०॥योगअवंचकहोय ॥स०॥

किरियाअवचकतिमसही ॥स०॥फलअवचकजोया ॥स० ॥६॥

अर्थ ॥ तेमजनिर्मज शुद्धमुक्तिमार्गसाधक साधुओंनीं नकिनावाकित वाठव्यप
ण लहिके० पामि एबीजोकारणमल्लुं तेनासज्जावे ज्ञानादिक आत्मगुणनेउगेनही
एरा मनवचनकायाना प्रयोयोगनीप्रवृत्ति अवचकथाय तेवारेक्रियाकरवानुं सर्वप्रव
र्तनतेंपण अचकके० अठगाइरूपथाय तेवारेमनोयोग अवचकपणेप्रवर्तते तेथी त
हिके० निधेथी आत्मस्वरूप अयष्टेदफलपणअवचक जोयके० हेसखीतुवेख ॥ ६ ॥

प्रेरकअसरजिनवरू ॥ स०॥मोहनीयक्यजाय स० ॥१॥

कामितपरणसुरतरू ॥ स० ॥ आनघनप्रजुपाय ॥ स०॥३॥

अर्थ॥जेथयशरअवचकफल स्वरूपप्राप्तिथाय तेटापो प्रेरकके०प्रेरणानुकारकपोता
नास्वरूपथी अन्यनास्वरूपनु थोज्ञावनार तेचइप्रनपरमेश्वर प्रावर्तकडे अनेआत्मा
प्रवर्तकडे एमहेमत्पीस्वरूपतवाकारपणे आत्माप्रवर्त्यो तेयारें अचितनीयआत्मश
क्तियें मोहनीयकर्मनोद्वेषथाय तेथी केवलज्ञान केवलदर्शनजुंजेपरमानद तेनुय
नके० जराय तेजनेस्वरूपजेनु एवोजेचइप्रनप्रद तेनाचरणकेवाळे कामितके० नि
जस्वरूपानिजापीप्राणीउनां मनोवांछितपूरवाने शाश्वत सुरतरूके० फटपटहूजे॥३॥

॥ अथश्रीसुबुद्धिजिनस्तवनप्रारंभ ॥

॥ रागकेदारोएमपन्नोधनेपरचावेएदेशी ॥

सुबुद्धिजिणेभरपायनमिने ॥ शुभकरणीएमकीजिरे ॥ अति

धेगानुलद्वयंगरीने ॥ प्रदुग्धीपूजीजिरे ॥ सुव० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेआनदधन सुबुद्धिजिननां पूजननाजेदपूर्वक स्तवनकरतो जप्यप्राणीयां

ने यथातथ्यपूजनं फलवपदेशेने के अहो नव्योतमे प्रथमतो सुबुधिपरमेश्वरना
रणकमलनेनमिने एमके० आगलजेदेखाडीत तेरीतें सुनकरणीकरियें स्वरूपानुज
यीकर्तव्य आचरियें अथवा आत्मानेदेवतानीगतिसंबंधीमुखदायककरणी तेसुनकर
णीआचरियें तेसुनकरणीकहेते जेमसंसारीजीवोने विवाहप्रमुख ते अतिहर्षनुंस्य
नकठे अथवा अष्टप्रियानेयरेपुत्रोत्पत्तिथाय तेथीअत्यंतघणोठलटथाय एवीरीतें
त्यंतउल्लास अंगमाधारणकरीने रोमांचितदेहकरी जन्ममांतेदीवशने धन्यमानत
अहो नव्योतमे एवेहर्षोत्कर्षसहित प्रजातनेविपे ठरीनेबीजोसंसारसंबंधिकोइपणक
र्षकखाविना सुबुधिपरमेश्वरनापदकमलनेनमिने पठेपूजनरूपसुनकरणीकरो ॥ १ ॥

ज्व्यजावसुचिनावधरीने॥ हरखेंदेहरेजइयेंरे ॥ दहतिग
पणअहिगमसाचवतां ॥ एकमनाधुरिथइयेंरे ॥ सु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ एटले जेजेवखतेंपूजाकरवी तेते वखतें शरीरधोयी तथाधोतिप्रमुखधोय
धोयीसुकावीसुकावीने पेरवातेथीजमात्र सुचिके० पवित्रताकरवी तेतोकर्त्तायेमाननीनह
पणजावनेधारवे इव्यतथाजावएवेनीसुचिताकहिठे एवोठतांसाडात्रणक्रोडरोमउल्ला
सितयका निस्तहिप्रमुखदसत्रिक तथा पांचअनिगमन जेरीतेंप्रवचनसारोद्धार तथा
चित्यवंदनजाप्यप्रमुखग्रंथोमांकहाठे तेसर्वरीतसांचवतांथकां हर्षनरहियें जिनमंदिरे
जइयें तिहांजइने धुरिके० प्रथमतो एकमात्रपूजाकरवानेविपेज मननीएकाग्रता त
दाकारवृत्तिराखवी पणअन्यस्थानकोथीसर्वथाप्रकारें मननीनिवृत्तिकरवी एमतन्मयी
पूजामयीजथइयें एरीतेंसुनकरणीकरिये ॥ १ ॥

कुसुमअद्वतवरवाससुगंधो धुपदीपमनसाखीरे॥ अंगपूजा
पणजेदसुणीएम ॥ गुरुमुखआगमजाखीरे ॥ सु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेपूजानाचारजेदठे १ अंगपूजा २ अग्रपूजा ३ नावपूजा ४ प्रतिपत्तिपूजा
एचारजेदोमां प्रथमअंगपूजाकहिठे १ कुसुमतेफूलचवेलीप्रमुख अद्वततेअखंडित
तंदूल ३ वरके० प्रधान चदनकपूरकस्तुरिकादिकसुगंधीइव्येयोजेचास ४ चंदनश्वे
त अंगर वालठठ कपूरकाचरी कस्तुरी नीमसेनीवरास सैजारस अथएगंधधूपजाण
वो ५ घृतमौलीसुतरनीचतिनोदीप एसर्वएकाग्रतायें मननीसाखें सार्थकठे तेविना
निर्थकजाणवो अंगपूजाते पूर्वोक्त पणके० पांचजेदे तेजेरीतेंआगममांजापी तेरीतें
गुरुमुखेथी सांनलीकर्णगोचरकरी ॥ ३ ॥

एहनुफलदोयजेदसुणीजि ॥ अनंतरनेपरपररे ॥ आणापा
लणचित्तप्रसत्री ॥ मुगतिसगतिसुरमदिररे ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेपूर्वोक्तजे अगपूजानीविधिकही तेनोफलकहेते एनुकार्यसिद्धरूपफल
एअनंतर वीजापरपरारूप एवेजेदे सिद्धातोमाथी साजटुंते तेरीतंकडुतु जेपूजा
मातदाकारवृत्तियें स्वामिसेवकसवधेप्रवर्त्ते तेपरमेश्वरनीआज्ञानजलोपे चित्तप्रसन्नितें
मननोहपेवृत्तियें आज्ञापाजनरूपफलनीप्राप्तिथाय तेपूजानु अन्तरके० आंतरेहि
तफजजाणु केमकेजेने प्रभुआज्ञानीप्राप्तिथयी तेनेजेनदर्शननु सर्वसहायेंचढु
तथाएरीतेआज्ञासहित पूजनकरनारने परपरफलतो मुक्तिसिद्धप्राप्ति तथा मुगति
के० गाननिष्क्रमुप्यपणानीगति अथवा सुरमदिरतेदेवचुवनपामें तेमापणजावारी
फपणेमुक्तिजरुहि तेजावाधिरूपणुपण तथाविधते परतुनवस्थितितुपरिपाककारण
नमसे तांपण मनुष्यअथवा देवतानीउत्तमगतिपामें ॥ ४ ॥

फूलअक्षतवरधूपपड्यो ॥ गवनैवेद्यफलजलजररीरे ॥ अग
अग्रपूजामलिअडविध ॥ जावेजविकसुजगतिवररीरे ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेअग्रपूजानामें बीछपूजानोचेदकहेते तेमापाचजेदतोतेअग्रपूजानाज
ने करिप्रणरीनामनाया परतुआगज सतरजेदादिक अन्यजेदकेजे तेसर्वअग्रपूजा
नाजेदमजगारीपजे हाजअग्रपूजाआठजेदतेतेनानामकहेते १ फूल २ अक्षत ३ प्र
धानधूप ४ पड्योरे० ५ प्रष्टदीप ६ सुगंधासद्वेष ७ नैवेद्य ८ फल ९ गंगाप्रसूरा
नाजन एरीतें अग्रपूजानापांचतेमज अग्रपूजानात्रणमजिने अडविधके० आठजेद
दयपा तेअग्रअग्रपूजाजे जयजीर जावसहितकरे तेप्राणीमुजगतिशब्द पंचमगतिने
परें ॥ माटेपूजातेमोक्षपदनीप्राप्तिरनागिरे ॥ ५ ॥

मत्तरजेदएकवीमप्रकारे ॥ अष्टोत्तरसतजेदेरे ॥ जावपूजा
बहुविधिनिरगारी ॥ दोढगदुरगतिजेदेरे ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेअग्रअग्रपूजानाजेदकिमिन्तरजेदमांजिजेते १ न्हण २ मिलेपत
यखुट्टा ३ गंगागेहण ४ पुष्पागेहण ५ माजागेहण ६ पंचरणीपुष्पागेहण ७ चुए
ह ८ पताका ९ आनरण १० पुष्प ११ पुष्पपर १२ अष्टमगन १३ पु
१४ गीत १५ नृत्य १६ गजप्र एमतरजेद तथाएनीएरीमप्रकारे तेमनयनी
अष्टोत्तरगने० एष्टमाठजेदे तथाएरुहाजआठजेद एमअग्रअग्रपूजानाजेद
तेनवेआचरतामुगतिपरें हवेप्रीतोपूजानाजेद जावपूजाजे तेकहेते जावगदें परम

श्वरनास्वर्गपनेज्ञानादिक बहुविधिके० घणाप्रकारें निरधारीके० तेतेजकृणेअवधारी
ने चितयवुं एत्रीजीपूजाते तेनुंफल पुनंग्यजेस्वरूपनीअप्राप्तिरूप एवीकर्मसंवधनीचा
रेडुर्गति तेनो वेदके० नामकरे नेपंचमगतिनीप्राप्तिकरे ॥ ६ ॥

तुरियजेदपमिवत्तीपूजा ॥ उपशमस्वीणसयोगीरे ॥ चनुदा
पूजाइमनुत्तरअयणे ॥ जापीकेवलजोगीरे ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेपूजानो तुग्यिके० चोथोनेदजे प्रतिपतिपूजातेनुंस्वरूपलिखेठे प्रति
पतिके० पडियजवुं अंगिकारकवुं एटलेपोतानास्वरूपने अविउनपणेजेआदरवुं
तेप्रतिपतिपूजा ते इग्याग्मांउपशम तथा वारमांहिणमोह अने तेरमां सयोगीगुण
वाणेपामे एरीतेचारप्रकारंनीपूजा तेवक्तव्यतायें उत्तराव्ययनसूत्रना सम्यक्तपराक्रम
नामा अथ्ययने जेकेवलज्ञानना जोगीपुरपो तेणेजापीके० उपदेशीठे तोअहोनव्यो
कोइमतममत्वमांअस्याठतां परजवनावीकनेअवगणी उत्सूत्रजापणकरता परमेश्व
रनीफूलधुपादिक पूजामांआरंजवतावेठेतेजो केवलज्ञानीपूजामां आरंज जाणतातो
पोतेजनि-क्षांतोमां पूजानेनिषिधकरता परंतुइहांतोलाजजाणीउपदेशीठे ॥ ७ ॥

एमपूजाबहुजेदसुणीने ॥ सुखदायकसुनकरणीरे ॥ जा
विकजीवकरसेतेलेसे ॥ आनंदघनपदधरणीरे ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेनव्यो एरीतेंइव्यजावपूजानाघणाजेद ते सुखशब्दभुक्तिनासुखदेवा
नेअर्थ पूजातेसुनकरणी एटलेआत्मानेस्वस्वरूपकरणीनाकर्तव्य सांजलीने श्रोत
गोचरें मनमांअवधारणकरीने इव्यपूजा जावपूजा जेजाविकजीवकरज्ञो आदरज्ञो ते
प्राणी आनंदशब्द अनिर्वाच्य अतिसयानंदनो धनके० अत्यंतनरावरूपपद तेभुक्ति
पदनी धरणीनामस्थानते लेसेके० पामते ॥ ८ ॥ इतिसुबुधिजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीशीतलजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागधन्यासरिगोमीमंगलिकमालागुणहविसालाएदेशी ॥

शीतलजिनपतिललितत्रिजंगी ॥ विविधजंगीमनमोहरे ॥

करूणाकोमलतातीक्ष्णता ॥ उदाशीनतासोहरे॥शी०॥१॥

अर्थ ॥ देशीतलजिन सामान्यकेवलीनास्वामि तमारास्वरूपमां रमणथयीरहि वि
रोधानासप्रत्यक्ष तेतमारेविषे अविरोधपणेप्रवृत्ति माटे ललितके० मनोहरकहीए
वी त्रिजंगीके० त्रणठेप्रकारजेना तेएकत्रिजंगीनेविषे फरिमूलजंगीनानामोनाअर्थवि

एहनुफलदोषजेदसुणीजे ॥ अनंतरनेपरपररे ॥ आणापा
लणचित्तप्रसन्नी ॥ मुगतिसगतिमुरमदिररे ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेपूर्वोक्तजे अग्रपूजानीविधिकही तेनोफलकहेते एनुकार्यसिद्धरूपफन
एकअनतर बीजोपरपरारूप एवेजेदे सिद्धातोमाथी सांजळुठे तेरीतेंकहुहु जेपूजा
मातदाकारवृत्तिये स्वामितेवकसवधेप्रवर्ते तेपरमेश्वरनीआज्ञानजलोपे चित्तप्रसन्निते
मननीहपेवृत्तियें आज्ञापालनरूपफलनीप्राप्तिथाय तेपूजानु अनंतरके० आतरेरहि
तफजजाणवु केमकेजेने प्रभुआज्ञानीप्राप्तिथयी तेनेजेनदर्शननु सर्वस्वहाथेंवड्डुं
तथाएरीतेंआज्ञासहित पूजनकरनारने परपरफलतो मुक्तिसिद्धप्राप्ति तथा मुगति
के० सोननिकमनुष्यपणानीगति अथवा मुरमदिरतेवेवचुवनपामे तेमापणजावाधि
कपणेमुक्तिजरुहि तेनावाधिरूपणपण तथाविधते परतुजवस्थितितुपरिपाककारण
नमजे तापण मनुष्यथयया देवतानीउत्तमगतिपामे ॥ ४ ॥

फूलअक्षतवरचूपपडवो ॥ गधनैवेद्यफलजलजररी ॥ अग्र
अग्रपूजामलिअडविध ॥ जावेजविकसुजगतिवररी ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेअग्रपूजानामें बीजुपूजानोजेदकहेते तेमापांचजेदतोतेअग्रपूजाना
वे फरित्रणीनामजाव्या परतुआगल सतरजेदादिक अन्यजेदकेडो तेसर्वअग्रपूजा
नाजेदमजवायीयडो दालअग्रपूजाआठजेदेतेतेनानामकहेते १ फूल २ अक्षत ३ प्र
धानधुप ४ पद्मके० ५ प्रच्छदीप ५ सुगंधवासद्वेप ६ नैवेद्य ७ फल ८ गंगाप्रसृत
नानन एरीतें अग्रपूजानापांचतेमज अग्रपूजानात्रणमलिने अडविधके० आठजेद
दयया तेअग्रअग्रपूजाजे जयजीय जायसहितकरे तेप्राणीसुजगतिशब्दें पंचमगतिने
वरे ॥ माटेपूजातेमोक्षपदनीप्राप्तिरनारीते ॥ ५ ॥

मतरजेदएकवीमप्रकारे ॥ अष्टोत्तरसतजेदेरे ॥ जावपूजा
वहुविधिनिरपारी ॥ दोहगदुरगतिवेदेरे ॥ सु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेअग्रअग्रपूजानाजेदकिगितरजेदमानिवेते १ न्हवण २ विलेपन ३
वस्त्रपुग ४ गंगारोहण ५ पुष्पारोहण ६ मालारोहण ७ पंचपर्णपुष्पारोहण ८ चुप
ट ९ पनाफा १० आभरण ११ पुष्पार १२ पुष्पपगर १३ अष्टमंग १४ धू
प १५ गीत १६ नृत्य १७ वाजीत्र एसतगजेद तयारणीएकरीसप्रकार तेमनवनी
अष्टोत्तरमते० एकमोआठजेद तयाएकदुजाग्याठजेद एसअग्रअग्रपूजानाजेद
तेनावेद्यावरतामुगतिपामे हवेजीनोपूजानोजेद जावपूजाजे तेरहेते जावशब्दें परम

श्वरनास्वरूपनेष्टानादिक बहुविधिके० घणाप्रकारें निरधारीके० तेतेजकृणोअवधारी
ने चिंतवहुं एत्रीजीपूजाते तेनुंफल इग्यजेस्वरूपनीअप्राप्तिरूप एवीकर्मसंबधनीचा
रेडुर्गति तेनो ठेदके० नासकरे नेपंचमगतिनीप्राप्तिकरे ॥ ६ ॥

तुरियजेदपन्धिवतीपूजा ॥ उपशमस्वीणसयोगीरे ॥ चनुहा
पूजाइमनुत्तरअयणे ॥ जापीकिवलजोगीरे ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ द्रवेपूजानो तुरियके० चोथांजेदजे प्रतिपतिपूजातेनुंस्वरूपलिखेते प्रति
पतिके० पडिचजहुं अंगिकारकरहुं एटलेपोतानास्वरूपने अविठनपणेजेआदरहुं
तेप्रतिपतिपूजा ते इयारमाउपशम तथा वारमांक्षिणमोह अने तेरमां सयोगीशुण
वाणेपामे एरीतेचारप्रकारनीपूजा तेवक्तव्यतायें उत्तराध्ययनसूत्रना सम्यक्पराक्रम
नामा अथ्ययने जेकेवलज्ञानना जोगीपुरयो तेणेजापीके० उपदेशीत्रे तोअहोचव्यो
कोइमतममत्वमांप्रस्थाठतां परजवनावीकनेअयगणी उत्सूत्रजापणकरता परमेश्व
रनीकृजधुपादिक पूजामांआरंजवतावेतेतेजो केवलज्ञानीपूजामां आरंज जाणतातो
पोतेजनिक्षांतोमां पूजानेनिषिधकरता परंतुइहांतोलाजजाणीउपदेशीत्रे ॥ ७ ॥

एमपूजावहुजेदसुणीने ॥ सुखदायकसुनकरणीरे ॥ जा
विकजीवकरसेतेलसे ॥ आनंदधनपदधरणीरे ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेजव्यो एरीतेंइव्यजावपूजानावणाजेद ते सुखशब्देमुक्तिनासुखदेवा
नेअर्थ पूजातेसुनकरणी एटलेआत्मानेस्वरूपकरणीनाकर्तव्य सांजलीने श्रोत
गोचरे मनमांअवधारणकरीने इव्यपूजा जावपूजा जेजाविकजीवकरशे आदरशे ते
प्राणी आनंदशब्दे अनिर्वाच्य अतिसयानंदनो धनके० अत्यंतनरावरूपपद तेमुक्ति
पदनी धरणीनामस्थानते लेसेके० पामसे ॥ ८ ॥ इतिमुद्युविजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीशीतलजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागधन्यासरिगोमीमंगलिकमालागुणहविसालाएदेशी ॥

शीतलजिनपतिललितत्रिजंगी ॥ विविधजंगीमनमोहरे ॥

करूणाकोमलतातीक्ष्णता ॥ उदाशीनतासोहरे॥शी०॥१॥

अर्थ ॥ हेगीतलजिन सामान्यकेवलीनास्वामि तमारास्वरूपमां रमणथपीरहि वि
रोधानासप्रत्यक्ष तेतमारेविषे अविरोधपणेप्रवृत्ति माटे लजितके० मनोहरकहीए
वी त्रिजंगीके० त्रणठेप्रकारजेना तेएकत्रिजंगीनेविषे फरिमूलजंगीनानामोनाअर्थवि

एदनुफलदोषजेदसुणीजि ॥ अनतरनेपरपररे ॥ आणापा
लणचित्तप्रसन्नी ॥ मुगेंतिसगतिमुरमदिररे ॥ सु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेपूयोंक्तजे अग्रपूजानीविधिकही तेनोफलकहेते एनुकार्यसिद्धरूपफन
एअनतर बीजोपरपरारूप एवेजेदे सिद्धातोमाथी सांजळुंते तेरीतेंकहुवु जेपूजा
मांतदाकारवृत्तियें स्वामिसेवकसद्वधेप्रवर्त्तें तेपरमेश्वरनीआज्ञानजलोपे चित्तप्रसन्निते
मननीद्वपंचित्तियें आज्ञापालनरूपफलनीप्राप्तिथाय तेपूजानु अनतरके० आंतरेहि
तफजजाणवु केमकेजेने प्रभुआज्ञानीप्राप्तिथयी तेनेर्जनदर्शननु सर्वसहायेचद्रु
तथाएरीतेंआज्ञासहित पूजनकरनारने परपरफलतो मुक्तिसिद्धप्राप्ति तथा मुगति
के० सांजनिर्गमनपुण्यानीगति अथवा मुरमदिरतेदेवचुवनपामे तेमापणजावाधि
कपणेमुक्तिजरुहि तेनायाविरुपणुण तथाविधते परतुनवस्थितनुपरिपाककारण
नमजे तापण मनुष्यअथवा देवतानीवत्तमगतिपामे ॥ ४ ॥

फूलअन्नवरधूपपड्यो ॥ गधनैवेद्यफलजलजरिरे ॥ अग्र
अग्रपूजामलिअडविध ॥ जावेचविकसुन्नगतिवरिरे ॥ सु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हवेअग्रपूजानामे बीजपूजानोचेदकहेते तेमापांचजेदतोतेअग्रपूजानाज
ने फरित्रणीजामजाया परतुआगल सतरजेदादिक अन्यजेदकेशे तेसर्वअग्रपूजा
नाजेदमजगयीवगे हाजअग्रपूजाआठजेदतेतेनानामकहेते १ फूल २ अक्षत ३ प्र
धानधुप ४ पड्योरे० प्ररुष्टदीप ५ सुगंधयासहेप ६ नैवेद्य ७ फल ८ गंगाप्रमुल
नाजज एरीतें अग्रपूजानापांचतेमज अग्रपूजानात्रणमजिने अडविधके० आठजेद
दपया तेअग्रअग्रपूजाजे जयजीर जावसहितरु तेप्राणीसुन्नगतिशब्दे पंचमगतिने
परे ॥ माटेपूजातेमोक्षपदनीप्राप्तिरुगनारीते ॥ ५ ॥

मत्तरजेदएकरीमप्रकारे ॥ अष्टोत्तरसतजेदेरे ॥ जावपूजा
बहुमिनिनिरगारी ॥ दोढगदुरगतिवेदेरे ॥ सु ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेअग्रअग्रपूजानाजेदकिम्मितरजेदमांजियेते १ न्दरण २ गिलेपन ३
बन्धुग ४ गंगारोहण ५ पुष्पारोहण ६ मानारोहण ७ पंचरणीपुष्पारोहण ८ चुप
द ९ पनाफा १० आनरण ११ पुष्पगर १२ पुष्पपगर १३ अष्टमगन १४ पू
द १५ गति १६ नृत्य १७ गजरी एमनरजेद तथागजीएरीतप्रकार तेमजगनी
अष्टोत्तरमनरे० एकमोआठजेद तथाएरुदजाग्याठजेद एगवैअग्रअग्रपूजानानद
तेमावेद्याचगंगासुगतिररे हवेपूजापूजानोचेद जावपूजाते तेकहेते जावशब्दे परमे

श्वरनास्वरूपनेहानादिक बहुविधिके० घणाप्रकारें निरधारीके० तेतेजकृपेअवधारी
ने चिंतवहु एत्रीजीपूजाते तेनुंफल दुर्नाग्यजेस्वरूपनीअप्रातिरूप एवीकर्मसंबधनीचा
रेडुर्गति तेनो ठेदके० नासकरे नेपंचमगतिनीप्रातिकरे ॥ ६ ॥

तुग्यिजेदपन्निवत्तीपूजा ॥ उपशमखीणसयोगीरे ॥ चनुहा
पूजाइमनुतरअवणे ॥ जापीकेवलजोगीरे ॥ सु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हवेपूजानो तुग्यिके० चोथांजेदजे प्रतिपतिपूजातेनुंसवरूपलिखेठे प्रति
पतिके० पडिजवुं अंगिकारकरवुं एटलेपोतानास्वरूपने अविठनपणेजेआदरवुं
तेप्रतिपतिपूजा ते इयारमांउपशम तथा वारमाह्णिणमोह अने तेरमां सयोगीशुण
वाणेपामे एरीतेचारप्रकारनीपूजा तेवक्तव्यतायें उत्तराध्ययनसूत्रना सम्यक्तपराक्रम
नामा अथ्ययने जेकेवलज्ञानना जोगीपुरयो तेणेजापीके० उपदेशीत्रे तोअहोनव्यो
कोइमतममत्वमांअस्याठतां परजवनावीकनेअवगणी उत्सूत्रजापणकरता परमेश्व
रनीकूलधुपादिक पूजामांआरंजवतावेठेतेजो केवलज्ञानीपूजामां आरज जाणतातो
पोतेजसिद्धांतोमां पूजानेनिषिधकरता परंतुइहांतोलाजजाणीउपदेशीत्रे ॥ ७ ॥

एमपूजावहुजेदसुणीने ॥ सुखदायकसुनकरणीरे ॥ जा
विकजीवकरसेतेलेसे ॥ आनंदघनपदधरणीरे ॥ सु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेनव्यो एरीतेंइव्यजावपूजानाघणाजेद ते सुखशब्देंमुक्तिनासुखदेवा
नेअर्थ पूजातेसुनकरणी एटलेआत्मानेस्वस्वरूपकरणीनाकर्तव्य सांजलीने श्रोत
गोचरें मनमांअवधारणकरीने इव्यपूजा जावपूजा जेनाविकजीवकरशे आदरशे ते
प्राणी आनंदशब्दें अनिर्वाच्य अतिसयानंदनो धनके० अत्यंतचरावरूपपद तेमुक्ति
पदनी धरणीनामस्थानते लेसेके० पामसे ॥ ८ ॥ इतिसुबुधिजिनस्तवनसंपूर्ण॥

॥ अथश्रीशीतलजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागधन्यासरिगोमीमंगलिकमालागुणहविस्सालाएदेशी ॥

शीतलजिनपतिललितत्रिजंगी ॥ विविधजंगीमनमोहरे ॥

करुणाकोमलतातीक्ष्णता ॥ उदाशीनतासोहरे॥शी०॥१॥

अर्थ ॥ हेशीतलजिन सामान्यकेवलीनास्वामि तमारास्वरूपमां रमणथयीरहि वि
रोधानासप्रत्यक्ष तेतमारेविषे अविरोधपणेप्रवृत्ति माटे ललितके० मनोहरकहीए
वी त्रिजंगीके० त्रणठेप्रकारजेना तेएकत्रिजंगीनेविषे फरिमूलजंगीनानामोनाअर्थवि

जेवें जगांतरनीरचना विविधके० नानाप्रकारनीते तेजव्यजीवोने मनोहरचमत्कारक
पठे परंतुमनमानयानकपणोद्धर्षनयी तेत्रिजंगीनीजंगरचनाकहेते १ करुणातेम
ननी कोमलतादयानापरिणामतेशीतलपरेमेग्वरना सनावे थदिसकनावज परिण
म्यावे तेनेकरुणाकहियें इहां करुणानोकोमलतायर्थ योजनामांजकयुं तेनुंदुजे
जाप्यनिर्धुक्तिमां पोतानापदनोअर्थ पोतेंजयोजनामांकरिजाय माटेदोपनयी वजीती
कृणतातेतीकृणवृति एटलेकूरताद्धर्षपण एवीजोनांगोअनेउदाशीनवृतिएत्रीनोनां
गो एटले जव्यजीवनेकालपरिपाककारणमिलें सहजेंसिद्धाय माटेदयाचितवेसु बी
छकर्मपणसहजखपीजाशेमाटेकोमलता तथातीकृणतामा मध्यस्थनावेंप्रवृत्तिजाण
वी तेउदासीनता एवीसीतलपरमेग्वरनीमनोहरत्रिजगीकही ॥ १ ॥

सर्वजंतुहितकरणीकरुणा ॥ कर्मविदारणतीक्ष्णरे ॥ हाना
दानरहितपरणामि ॥ उदाशीनताविक्ष्णरे ॥ शी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेएजत्रिजगीनुंसनववतावेते समस्त सुखवादर त्रसथावरसत्तारीनीव
मात्रनेहितकारीचितवणा तेकरुणानामेंपेलोनांगो बीजोज्ञानावरणादिकर्मनुविदारु
अनावकरवु एतीकृणतावे इहांनिर्दयीपणुते एटलेबापडाजडोनेकृणहो एमकर्मोना
नासकरवामांदायाआवतिनयी तेवीजुजगो हवेत्रीजाउदासीनजगनू वजयविलक्षणी
माटेअसंनवजवे तेनुसजवकहेते हानके० ठोडवायोग्य आदानके० ग्रहणकरवापो
ग्य तेथीरहितपरिणामिटे एटले ठोडवायोग्यवस्तुनेठोडवानीइच्छानयी तथाग्रहणक
रवायोग्यवस्तुनेग्रहवानीइच्छानयी एरीतेंइच्छानोनिरोधकरुते तेपणजाणीने रोकनि
यी पणस्वजावेंज इष्टअनिष्टवस्तुउपरयीहानादानपणुवरीगणु तेउदाशीनतावृत्तिप
णु विक्ष्णके० विचक्षण तेपदपूरोकरवामाटेविक्ष्णपदमूक्युं एवदाशीनतानुजकृण
कहेते जेअनादिनिजस्वरूपनुंग्रहणतेआदान अनेपरपरिणतिनुत्याग तेहान एवेथी
रहितपरिणामिपणुते केमके एमारोअनादिस्वजावते तेदुपाम्योमाटेतेनोशोर्हर्जे
मग्यानदर्शनतेआत्मा अनेआत्मातेग्यानदर्शन तेमजनिअनेयंत्रणोकाळें आत्मां
कर्मनोअसजवजवे तेनोपणशोकहर्षनयी एरीतेंउदाशीनतानुसजवकसु ॥ २ ॥

परदुखवेदनइच्छाकरुणा ॥ तीक्ष्णपरदुखरीजिरे ॥ उदाशी
नताऊजयविलक्षण ॥ एकठामेकेमसीजिरे ॥ शी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवेएजत्रिजगीनेविषे अर्थजेवेंत्रिजगीदेखाहेते सत्तारोजीवोने अनादिकालउ
परपुत्रतादिजडनेसवधे थयोजेडु ख तेनेवेदवानीइच्छातेकरुणा एपेलोचगो तथाजेम

तेशक्ति तेजशक्तिथी स्वस्वजावनुं प्रत्यक्षकरबुतेव्यक्ति अनेसगुणग्रहणकरता शक्ति
 रचवानुस्योकार्य एतोआत्मानागुणहता तेजयात्माभाप्रगट्या माटेनशक्ति अनेआ
 त्मापोतानास्वजावमारम्योतेमांसुप्रत्यक्षकरबु तेनव्यक्ति एपेहेलीत्रिजगी बली त्रणजग
 तनापूज्यमाटेत्रिभुवनप्रभुता बाह्यान्तरग्रथीयेरहितमाटेनिग्रथता स्वगार्थेप्रिजगत
 पूज्यनाथवाठकपणामाटे नत्रिभुवनप्रभुता पात्रोंउयोमुद्रपतिनराखे निग्रथीयथीने
 फिरेनही माटेननिग्रथता एबीजीत्रिजगीरुही १ योगी २ जोगी ३ नयोगीनजोगी
 मनवचनफायानुयोगीने पोतानागुणने जोगवगामाटेनोगीने सिद्धास्थाचितवतांन
 योगीनेयोगरहितवे निजगुणनेजोगवतोवेपरतुस्वजावेसिद्ध गुणनोयतर्जावीपणामाटे
 नजोगी एबीजीत्रिजगीरुहि १ वक्तावे २ मानीने ३ नवक्ता नमीनी द्वादशांगीनां
 वक्ता आश्रवसबंधीयचननुकथननकरेमाटेमौनी अनतातीर्थकरे द्वादशांगीनापीतेथी
 काइपणहिनाधिकनरुहु तेथीनवक्ता तीर्थप्रवृत्तनसमये तेद्वादशांगीरचनवर्गणार्थेजा
 पी माटे नमीनी एचोथीत्रिजगीथयी हवेअनुपयोग कपयोगनंसयोगे पांचमीत्रिजगी
 वतावेते १ अनुपयोगी २ कपयोगी ३ नअनुपयोगी नकपयोगी उपयोगप्रपूज्यादिना
 अनतापदार्थ केवलज्ञानथीप्रत्यक्षवे माटेअनुपयोगी केवलज्ञानोपयोगी केवलदर्शना
 पयोगी पणामाटे उपयोगी सिद्धास्थामा केवलज्ञान केवलदर्शन एवेउपयोगीनोस
 नव तेमाटेनअनुपयोगी पणकपयोगप्रपुजवानो कारणकोइयारें पडतुनथी तेमाटेन
 उपयोगी एमपणकपुजाय एपांचमीत्रिजगीरुही ॥ ५ ॥

इत्यादिकबहुजगत्रिजंगी॥चमतकारचित्तदेतीरे॥ अचरिज

कारीचित्रविचित्रा ॥ आनदघनपदलोतीरे ॥ सी०॥ ६ ॥

अर्थ ॥ इत्यादिपूर्वकही तेआदेंदेइनेबहुदिकसयोगी त्रिजगीओनाजांगते जेम १
 कामक्रमें २ क्रोधक्रमे ३ नकामक्रमे नक्रोधक्रमे स्वस्वरूपग्रहवानो कामके० अजिना
 पते क्रमके० व्यापिरह्योवे मोहादिकशत्रुहणता क्रोधव्यापिरह्योवे जिवारेसज्वजननो
 लोनावपावी वारमेंगुणगणेशेचढयो तिवारेनकामीनक्रोधी इहांकामक्रोधादिकसहुनो
 त्यागीने एत्रिजगीथयी तेमज १ सकामी २ निष्कामि ३ नसकामिननिष्कामी स्वस्व
 रूपग्रहवाने अजिनापेंसकामी परपरिणतिने अणग्रहवेनिष्कामी कामकरमनेत्यागे
 नसकामी अने तारायनतागुणोमाथी तेंएकगुणहीनग्रहणनकस्यो माटेतुननिष्का
 मि इत्यादिक अनेक त्रिजगीओवे असजवपणाने प्राप्तकरतिथकी चित्तनेचम
 त्कार कपजावनारीने केमके चित्रके० नानाप्रकारना विचित्राके० अनेकजगतर

गनी त्रिचंगी तेअसंजवसंजवरूप माटेअचरिजकारीते जेमकरणातिहांज तीक्ष्णता
वलीनिहांज ऊदागीनता एकेमसंजवे माटे आश्चर्यकारीकही एत्रिचंगीओनीफलप्रा
प्तिते ज्ञानानंदनुं नरावरूपजेमोक्षपदतेने लेतीके० ग्रहणकरतीते एटलेत्रिचंगीओ
ना चंगतरगते केवलज्ञान केवलदर्शनात्मकते अथवाएकेकजंगते आनंदघनपदार्थ
व्यापिने रह्युंते माटे आनंदघन पदलेतीयकीकही ॥ ६ ॥ इतिशीतलजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीश्रेयांसजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागगोडीअहोमतवालेसाजनाएदेशी ॥

श्रीश्रेयांसजिनअंतरजामी ॥ आतमरामीनामरि ॥ अध्या
तममत्प्रणपामी ॥ सहजमुगतिगतिगामीरि ॥ श्रीश्रे० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ श्रीश्रेयांसजिनने ताहीनूतकरीनेकहेते हेसुमति केवलज्ञानदर्शनसंबंधी ज
ज्ञानहित श्रेयांसपरमेश्वर तेआपणा अंतरके० गुह्यनीसर्ववातना जामीके०
जाणनारते एसर्वनोअंतरजामीमाटेज एनोआत्मारामएवोनामते जेणे स्वरूपसंबंधी
मतिके० बुद्धिते पूरणके० अखणित जेपरमेश्वरेपामि तेमाटे अध्यात्ममतिनेपू
रणपामी तेथीसहजनिप्रयासेमुक्तिगतिनागामीके० जबावालाते ॥ १ ॥

सयलसंसारीइंद्रियरामी ॥ मुनीगुणआतमरामीरि ॥ मुख्य
पणेजेआतमरामी ॥ तेकेवलनि कामरि ॥ श्रीश्रे० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ सर्वसंसारीजीवमात्र तेतोइंद्रियोनामुखजे गद्दरूपरसगंधस्पर्शतेमां तढाका
रीपणेप्रवृत्तिरह्याते माटेइंद्रियआरामीते अनेएजसंसारमां सिद्धांतोक्तियें जेमुनीगजते
तेआत्मगुणज्ञानादिकमां रमिरह्याते स्वरूपनेनजीरह्याते तोमुख्यपणेतेनिश्चैनयजे
गुणगुणीनेअनेदें आत्मस्वरूपमातढाकार तद्रूपपणेप्रवृत्तिरह्या एवाजेमुनीराजतेनेतो
निःकेवल एकआत्मस्वरूपविना अन्यअजिनापमात्रनथीगुण एवानिष्कांमीते ॥ २ ॥

निजस्वरूपजेकिरियासाधे ॥ तद्अध्यातमलहियेंरे ॥ जेकिरि
याकरिचनुगतिसाधे ॥ तेनअध्यातमकहियेंरे ॥ श्रीश्रे० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हेसुमतिजेप्राणी पोताना आत्मस्वरूपे रमतां प्रतिक्रमणादिक पापनि
वर्त्तनक्रियामात्रनेसाधे तेप्राणी अध्यात्मशब्द आत्माने अग्रिअंतर्वर्तीरह्युं एवो
स्वरूपअविहेदकारूप आत्मस्वरूप ते लहियेके० पामियें एटलेतेनेतो अध्यात्म
कहिये पणजेप्राणी निजस्वरूपानावे क्रियाकरीचारगतिनेसिद्धकरे एटलेमुनकरणि

ये देवता तथामनुष्यनीगतिनेसिद्धकरे अथगात्रसुनक्रियाजे प्राणातिपातादिक तेरि
याकरीने नरकतीर्थचादिक गतिनेसिद्धकरे एटसेसाधुपणामां देवतामनुष्यनीगतिनेसिद्ध
करे अने तेजसाधुवते वचकपणानी करणी करे अथवा प्राणातिपातादिके नरकतीर्थचनो
गतिसिद्धकरे तो ते क्रियाने अथ्यात्मस्वरूपानुजायी न कहिये ॥ ३ ॥

नामअध्यातमठवणअध्यातम ॥ अव्यअध्यातमठमोरे ॥ ना
वअध्यातमनिजगुणसाधे ॥ तो ते हसुरढममोरे ॥ श्रीश्रे ० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेअध्यात्मक्रियाना चारप्रकारठे तेकहेठे एकतो जेअध्यात्मशब्दनुमा
त्रअर्थपणनजाणे अनेजेपूढेतेनेकहेजे अर्मेअध्यात्मीठियें तेनामअध्यात्म तथावीड
अध्यात्मशब्दनु अक्षरविन्याशीपणु तेस्थापनाअध्यात्म त्रीजु रेचक पूरक कुनकादि
केकरी बाह्यवृत्तियें एवुअध्यानबतावे जेथकीजोकएमजाणेजे एणोअंतरवृत्तियें आत्मा
नुस्वरूपप्रत्यक्षकसुंदेखायठे पणपोतेकोरानाकोरा एडव्यअध्यात्म एत्रणैअध्यात्मठा
मवायोग्यठेतेठांमो अनेजेनिजस्वरूपसहित क्रियानुप्रवृत्तबु एवोजेनावअध्यात्म तेआ
त्मानागुणज्ञानदर्शनादिकनेसाधे नावअध्यात्मपणुसिद्धकरे माटेअहोनव्योजोतम
ने निजगुणनीसिद्धताकरवीठे तोनावअध्यात्मथीज रढममोके ० रढनाकोरे ॥ ४ ॥

शब्दअध्यातमअरथसुणीने ॥ निरविकल्पआदरजोरे ॥ शब्द
अध्यातमजजनाजाणी ॥ हानग्रहणमतिधरजोरे ॥ श्रीश्रे ० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेनव्यो आत्माने अतर्वर्त्ति आत्मरूपमा तदाकारीपणोरमबु एवुअध्या
त्मशब्दनुअर्थठे तेगुरुमुखथीसांनलीने निश्चैनय आत्मानेविपे स्वरूपनुनिरविकल्पि
पणुअजेदिपणुठे ते आदरजो अवधारजो तथा अध्यात्मशब्दमा बली बेनेदवे एट
से एकमां स्वरूपअध्यात्मपणुठे अनेवीजामांस्वरूपअध्यात्मपणुनथी माटेनजनाठे
एटसेजे नि केवलनाम अर्थविनाएकलो अध्यात्मशब्द तेमास्वरूपअध्यात्मपणुन
थी तेथीशब्दअध्यात्ममा स्वरूपनीअसिद्धतामाटे हानके ० गंमवानी मतिके ० बुद्धी
धारजो अने अर्थअध्यात्ममा स्वरूपनीसिद्धतामाटे ग्रहणकरवानी बुद्धिधारजो ॥ ५ ॥

अध्यातमजेवस्तुविचारी ॥ बीजाजाणलबासीरे ॥ वस्तुग
तेजेवस्तुप्रकाशे ॥ आनदघनमतवासीरे ॥ श्रीश्रे ० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटे वस्तुशब्दआत्मतत्त्वने तदैकपणेविचारवावाला लक्ष्मणनाअनि
त्रविचारी तेतोअध्यात्मनेग्रहणकरेठे अनेजेवस्तुविचारीअध्यात्मथीनिन्न हवमाहीप
णैगुण्यरुदयवतां अध्यात्ममतममत्वी एकनिश्चैनयवादी तेतो लबाडठे अनेजेमुनी

राज जेवमुनामसिद्धांतोनेविषे गतके० प्राप्तययो जेतत्वशब्देअध्यात्मतत्व तेने प्र
काशेके० प्रगटकरे एटलेजेरीतेंसिद्धांतोमां अध्यात्मतत्वनायुंठे तेमप्रकाशे एवाको
एहोय जेअनंदशब्देअनंतकेवलज्ञानी तेअनोजेसप्तनयाश्रितमत तेनेजिनमतकहि
यें तेजमतनेप्रकाशे ॥ ८ ॥ इतिश्रीश्रियांसजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथवासुपूज्यजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ रागगोडीतथापरजीउतंगीयागिरिसिखरसोहेएदेशी ॥

वासुपूज्यजिनत्रिभुवनस्वामी॥घननामीपरनामीरें॥निराका
रसाकारसचेतन ॥ करमकरमफलकामीरें ॥ वासु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ अहोनव्यो वासुप्रज्यजिन तेत्रणभुवनना पूज्यपणामाटेस्वामिठे वलीय
ननामीके० घणाठेनामजेना एटलेजे परमात्मानानाम तेपरिणामेजपरिणामिरह्याठे
हवे एकबहिरात्मा बीजाअंतरात्मा एरीतें संसारीजीवोनावेचेदठे तेमां अंतरात्मा
नुं एकनिराकार तेसामानोपयोग बीजोसाकारतें विशेषोपयोगएवाठपयोगलक्षणैस
के० सहितते चेतनकहियें तेकरमकरमफलकामीके० सामान्यविशेषसुनासुनोपयोगें
प्रवृत्ततो चेतन कर्मजेज्ञानावरणादिक तेनुं कामीके०अजिलापी तेमांसुनोपयोगेंप्रव
र्ततोचेतन सुनपुष्पप्रकृतिनो कामीके० अजिलापी असुनोपयोगेंप्रवृत्ततोचेतन अ
सुनपापप्रकृतिनोकामी एम सुनासुनोपयोगेंकीधाजे सुनासुनकर्म तेनासुनासुनफल
नो कामीके० अजिलापी तेचेतनजाणवो १ ॥

निराकारअनेदसंग्राहक ॥ नेदग्राहकसाकारोरे ॥ दर्शन

ज्ञानदुनेदचेतेना ॥ वस्तुग्रहणव्यापारोरे ॥ वासु० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेनिराकारनोलक्षण उलखावेठे जेनेदरहितनोसंग्रहीक तेनिराकार व
र्तनोपयोगीपणुं अनेजे नेदके० निन्ननिन्नस्वरूपनुंग्राहक तेसाकारज्ञानोपयोगीपणुं
एनिराकारसाकारवेठपयोगनेनेदें चेतनापणवेनेदेंथयी एरीतें सामान्यविशेषवेठप
योगें जडथीआत्मतत्वनेस्वरूपेंग्रहणुं निन्नके० जूदोकरीलेठुं तेठे व्यापारके० प्रवृत्त
नजेनुं एचेतनावतअंतरात्मानोलक्षणकणुं ॥ २ ॥

कर्तापरिणामिपरिणामो ॥ कर्मजैजीवेंकरियेंरे ॥ एकअने

करूपनयवादें ॥ नियतेंनरअनुसरियेरे ॥ वासु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ कर्मनुंकर्तापणुंतेपरिणामिके० व्यापीने परिणामोके० परिणमेठे एटलेक

र्मनु कर्त्तापणुतेपरिणामेव्यापिरसुते पणजीरमानथी ॥ हांकोऽपुनेजे जोरमाकर्त्तापणु
केमनथी तेनेउत्तरजे करियेके० जेपरिणामेप्रवृत्तियें तेकर्मजीरकरियें जेममिष्या
त्वपरिणामेपरिणमतोजीव मिष्यात्वकर्मप्रवृत्तिनेकरियें पणअग्रितप्रतेंनकरियें ते
थोर्कर्त्तापणुपरिणाममाते पणजीरमाकर्त्तापणुनथी जेकरियेंतेकर्म तेथीकरवामात्र
कर्मतोएकजठे परतुनयवादेके० नयवचनमार्गे तेनाअनेकरूपते एटले वस्तुतले
एकनयवचनमार्गे ज्ञानावर्णादिकर्मआवठे तेहे नरके० नयमनुष्यो नियतके० निभे
सधाते अनुसरियेके० अवधारणकरिये एटलेकर्त्तापणानापरिणामे जेजीरकरियें ते
वाकर्मनयवादेआवथाय तेनिश्चयीअवधारियें ॥ ३ ॥

दुससुखरूपकरमफलजाणो ॥ निश्चयएकआनंदोरे ॥ चेतन
तापरिणामनचूके ॥ चेतनकहेजिनचदोरे ॥ वासु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ तोहेनव्यो दूखस्वरूप अनेसुखस्वरूप एवेकर्मनाफलजाणो तेव्यग्रहान
यनीअपेक्षये अनेनिश्चैनय विचारिने अनादिसिद्धअपेक्षायेंजोइयेतो त्रणोकाळें नि
जस्वजावनोजकर्त्ताते निश्चयीएकअद्वितीयआनंदमयीते अनेचेतनानेविषे चेतनाध
र्मतेचेतनतापणुते तेचेतनतानोपरिणामके० परिणमनने नचूके एटलेचेतनाचेतनता
रूपधर्मनेमूकेनही तेचेतनजाणवी केमके चेतनतातेचेतननोधर्मते तेधर्मधीधर्मिनी
ओलखाण्याय दोहा ॥ धर्मिअपनेधर्मकू ॥ नतजेतिनूकाल ॥ आत्मज्ञानगुणनातेजे
जडकरियाकीचाल ॥ १ ॥ माटेधर्मनेअजावे धर्मिनोअनात्र जेमजलाव गारणधर्मने
अजावे घटधर्मिनोअनात्र तेथीचेतनताधर्मवतने श्रीजिनचडे चेतनकह्यो ॥ ४ ॥

परिणामिचेतनपरिणामो ॥ ज्ञानकरमफलजावरी ॥ ज्ञान
करमफलचेतनकहिये ॥ लोजोतेढमनावरी ॥ वासु० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ एटलेचेतनताधर्मे परिणामिके० व्यापीरह्यो एवोजेचेतन जीर तेनो प
रिणामोके० परिणामनसुते एटलेधर्मसुते तेरुहेनेजे ज्ञानशब्दे निजस्वरूपज्ञान एट
लेदुचेतनहु अनेजेपुत्रजादिकमा रमिरह्योहुतेजडतेदुअविनासी एजडतेविनासी दुचे
तनाधर्म एसडणपडण विघ्नसणधर्मि तोएयात्मानु करमके० करहु तेनुफल शुद्धा
त्मस्वरूप प्राप्तिरूप तेनुजाविके० चिंतक विचारकरनारो तेथी ज्ञानके० आत्मज्ञाननु
करमके० करतु प्रयुजहु तेनुफलतेस्वरूपप्राप्तिरूप तेनेचेतनताचतचेतनकहियें एटलेज
ह्णसहितचेतनकहियें केमकेसिद्धातोमा स्वरूपप्राप्तिथयी तेनेलह्णसहितचेतनक
सुते अनेवीजातोरुयनमात्रचेतनजाणवा माटेअहोजव्यो तेहके० तेसुद्धात्मरूपने

नावीजेजो अहोगत्रतेदयीज हंतराखजो स्वरूपमांजप्रवर्त्तजो एटजेस्वरूपचितवन
वेना अन्यचितवन कोइमात्रकरतामां अनिइउंमाटे ॥ ५ ॥

आनमज्ञानीश्रमणकहावे ॥ बीजातोड्य्यालिंगरि ॥ वस्तुग
तेजेवस्तुप्रकासे ॥ आनंदघनमतिसंगरि ॥ वासु० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेजेअंतरआत्मावंतने साधुनेकहिये केमके ते गुढ आत्मस्वरूपनाग्या
माटे तोजेनेआत्मस्वरूप प्रत्यक्षयथीगुंठे तंथीजन श्रमणके० साधुकेवायवे नाणे
प्रयमुणीहोइतिवचनात् अनेबीजाजेस्वरूपज्ञानथीरहितवेततो मात्रउयासुहपतिना
आरकड्य्यालिंगीते पणजावजिगीपणुंनो स्वरूपग्यानमांआपीगुंठे अनेउयासुहपति
मांड्य्यालिगीपणुंआपिगुंठे माटेजे वस्तुगतयद् आत्मवस्तुजवावे तंरीतेज आत्मव
स्तुत्वनेप्रकासे प्रगटकं एटजेआत्माथीबाहिरस्वरूपग्याननथी पणआत्मासांहेज
आत्मस्वरूपज्ञानकहे ते आनंदघनमनिनंगीके० चित्आनंदनुंसमृद् तेनीमतिजेसुम
ने तेनासंगीएटजेतद्वचारीहोय ॥ ६ ॥ इतिश्रीवासुपुत्र्यजिनस्तवनसमाप्तः॥

॥ अथश्रीविमलजिनस्तवनप्रारभ्यते ॥

॥ रागमद्भाग्यमद्यांवाद्यांवाजीरे ॥ इमदाडिमडाखएदेगी ॥

दुखदोहगदूँटल्यारे ॥ सुखसंपदसुंजेट ॥ धींगधणीमाये
कियार ॥ कुणगंजेनरखेट ॥ विमलजिन ॥ दीजालोयणआ
ज ॥ मारामिश्रावंगिकाज ॥ विमलजिन ॥ दीजण ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेसुमनि विमलपरमेश्वरनांदेववाथी चाग्ननिनंवेथी दु ख अनेअनादि
काजनाअग्याननंवेथी दीर्घाय तेदूँटल्या वेगजायया अनेनेत्रोनाजोवाथी दर्पनिर्ज
गात्रे जेआत्मानंदद्वामयतुंनदूँपगुणउपतुं तेनुगथीप्रगटी जेनमदमखम विचक्षण
रची एकतमारीस्वरूपपातुंजायी अस्तुजव नंवेथीनीप्रीन तेथी निजम्यरूपसंपदाजे रत्न
त्रयरूपतेथी जेटके० निजपथतु ताहेसुमनि जेपरमेश्वरना देववाथी छत्रदीर्घा
ग्यदूंगया अनेनुवनंरदार्थमिजापथतु गटजाजारेतो मात्रएकदेववाथीजयया तो
एवा धींगके० नमदेवानने मायेरणीरुग्नादना एटजे इजवानथीनागेवरुने वे
टनके० वेदानाकरना जेवेदोवायनेमावायाजा एटजे गत्रदिदगकांगणे नदी
पण तेनाइजाजमांजप्रवृत्तिग्यावे एवानाजजुंम्वरमर्वतजे मोडाडिज कयाय
तेमांथीमुजनेकोपगंजीदके एटजेतांगंजवानेमनयेनथी एवाविमलजिनमेश्वरने मेमा

रानेत्रोथीआजदीग एटलेदर्शनकखु माटेआजनोदीगश वेलाघडीधन्यठे तेविमननि
ननादेखवारूप कारणथी मारामनोवांछितकार्यसिद्धयथा ॥ १ ॥

चरणकमलकमलावसेरे ॥ निरमलधिरपददेख ॥ समल
अधिरपदपरिहरीरे ॥ पंकजपामरपेख ॥ वि०॥टी०॥१॥

अर्थ ॥ एगाथानुअर्थअन्वयकरिलखियेंतेंयें हेसुमति केमलाजेलक्ष्मीतेणेपोताने
वसवानु पदके० स्थानकजेकमल तेकादवमाउपजवाथी समलके० मलसहितजाणु
फरिएकवेदीवशमा फूलीनेपाखडीपाखडीखरिजाय तेवारें तेस्थानकमूकीने फरिची
जाकमलनु स्थानकग्रहणकरबुपडे तेथीतेकमलरूपस्थानकने फरिअधिरपणेपणजा
एणु तेअधिरजाणीने लक्ष्मीजीयें पोतानेवसवानुकमल तेने पामरपेखके० राकसमान
गणीने परिहरिके० तेकमलमूकीने निरमलके० कर्मरूपमेजरहित एवोविमलनाथ
परमेश्वरना चरणकमलके० पगरूपकमल तद्रूप धिरपददेखके० स्थिरस्थानकदेखी
ने तेमांवास्तकखु एटलेत्रिजगलक्ष्मीते परमेश्वरनाचरणकमलोमांवासेठे मुग्धप्राणील
क्ष्मीनुवास अन्यस्थानकोमाधारिरह्याठे तेजुगाठेमाटेविमलजिनना चरणकमलानेते
वोजेथीसमस्तलक्ष्मीसपजे केमकेनिर्वाणपदादिक सपदानोवास्तो एनाचरणमाठे॥१॥

, मुळमनतुळपदपकजेरे ॥ लीणोगुणमकरद ॥ रक
गणेमदिरधरारे ॥ इटचदनागिद ॥ वि०॥ टी०॥३॥

अर्थ ॥ हेपरमेश्वर मकरदनीपरें एटले कमलनापानउपर जेम भ्रमराकमज
मांतदाकारथाय तेममारोमनरूपभ्रमरते अतताज्ञानादिकगुणवेजेमां एवातमारापद
पकजमां लीणोके० तदाकारथयीगुठे वसीनूतथयीगुठे तेहपेंकरीनेएवोवन्मतथ
योठे के मदिरके० मरुपर्वतनीपृथ्वीसुवर्णमयी अथवानदनवनादिकनी धराके० पृ
थ्वीतेने रकसमानगणेठे दरिडीनीगणतिमागणेठे एटलेतमाराचरणकमलनीनक्ति
आगल ए शीवस्तुठे एमजमारोमनजाणेठे तेमजवेवतानापतिइइने चडमाने तथाना
गिइते नागकुमारवासीइइ इत्यादिकसर्वनेराकतुल्यगणेठे एवोमारोमनमोदुथयीगुठे

साद्विसमरथतुघणीरि ॥ पाम्योपरमनुदार ॥ मनवि
सरामीवालहोरे ॥ आतमचोआधारा॥ वि०॥ टी०॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अहोसमर्थसाहेव हेपरमेश्वर ताराजेवोधणीडुपाम्यो तोहवेमाराआठेक
र्मरूपशत्रुतेपरिवारसहित मुज्जनेगजीशकसेनही तेमजतुनुष्टमानथाय तोपोतानुज

पदध्यापे माटेपरमउदार एवोयणीतुंगे ते हुंपाम्यो फरितुमनेमायेधारतांज मुज्जनेधिर
ताध्याविगयी माटेमननोविधामि एवोतुयणीहुंपाम्यो बलीमिव्यात्वमतेमजिन एवोमा
रोआत्मा तनेस्वरूपप्राप्तिनुंआधार आश्रयतेतुंगे केमकेजिवारेहुंमाराआत्मानुंरूपपा
मिन ते तारेजआसरेपामित्त माटेमारीआत्मानुंनुंआधारतो ॥ ४ ॥

दरिद्राणदीडेजिनतणारे ॥ संशयनरद्वेधे ॥ दिनकरकर

जरपसरंतारे ॥ अंधकारप्रतिस्वेधे ॥ वि० ॥ दी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेवीहेसुमति एवाविमलपरमेश्वरनेमें लोचनेकरीआजदीग ते परमेश्वरनुं
एवोप्रजावठे जेएनुंदर्शनदेखवायी जेफलयायतेसांनज एनोनावष्टुक्षतायें दर्शन
यतांज जेनीमति एकायेंएनादर्शनमांतरी तेनेस्वरूपनी मननेविपे संतयजेप्रांतिते
नरहे तेमज एप्रह्मनोनेमारीस्वरूपएकमाटे तंमांविरोधनयी एहुंमननुंनिरदोपपणुंयची
जाय माटे वेधनरहे तेनोदृष्टांतकहेठे जे दिनकरके० सूर्यतंना करके० किरणनो न
रके० सपूह तेजगतमांपतारोकरतावतां अंधकारनुंप्रतिपेयके० निपेयययीजाय एट
लेमूयोंटयें अंधकारजाय तेमजतारोदर्शनयतांज संनय तथावेधमात्ररहेजनही॥५॥

अमीयजरीमूरतिरचरि ॥ उपमनघटेकोय ॥ शांतिसुधार

सजीलतिरे ॥ निरपिततृपतिनहोय ॥ वि० ॥ दी० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ परमेश्वरनीमूर्ति रचनानी अधिक्यतानोवर्णन एकमुखेंकेटलोकरीशकुं परं
तु थोडामांयणुकंहिवतावुं जगतमांअमृततमान प्रसंताकरवायोग्य बीजोकोउपदार्थ
नयी तेनि केवलअमृतयीजरीने जेमकांइगचे तेवीजतारीमूर्तितहजे रचाणीठे एमू
त्तिनेजगतमां प्रत्यक्षप्रमाणेएटलीउपमांअमांयी कोइअव्याप्ति अतिव्याप्ति दूषणत
हित प्रत्यक्षप्रमाणे अथवा उपमानप्रमाणे पणकांउपमानुंसंनवजनयी इहांजेमूर्ति
ने अमीयजरीकहि तेतोवचनगोचरकरवामाटेकही पणएमूर्ति रागद्वेषनीपरिणतिना
हूयथकी सहजआत्मस्वभावें प्रगटयोजे गांतरूपअमृतरसतेमांज जीजीरहिते जा
णियेंमूर्तिउपरशांतरसवरसीरखुंठे तेयीउपमानोअसंनवठे केमकेअमृतकीएकबुंदमें
अजरहातसवथंग तोएमूर्तितेंसंपूर्णगांतरसवरूपयीजरी जन्ममरणरहितमाटे शी
उपमासंनवे तेमाटेनिरपीनिरपीने मारीचकु तथामारेदर्शननीइहा तेमजमाराइद
यनेत्रयीस्मरण एमांयीएकनेपणवृत्तिनहोय एटलेअनइकवृत्तिनपाय ॥ ५ ॥

एकअरजसेवकतर्णरि ॥ अवधारोजिनदेव ॥ कृपा

करीमुज्जदीजीयरे ॥ आनंदघनपदसेवा॥वि०॥दी०॥७॥

अर्थ ॥ हवेसुमतिवतथानदधन मिमतापरमेश्वरधी आशीनवृत्तिषे वीनतिकरेते
 केहेजिनदेव अहोसामान्यकेवलीथोनापुजनीक हुत्ताजानदनामा तमारोयनुवरसे
 वक तेनीएकअरजते अथधारोके० मानोतो माराउपररापूर्णरूपानजररुनीने मुक्ते
 देवावांठोतो अन्यजेपांचअनुत्तर वासीप्रमुख देवतानामुगवनु हुअनिजापीनपी प
 एनिजस्वरूपथीउपनुजेआनदनोचराय तेपदनीकरनारी एवीसेवा दीजीयेके० आपो
 अथवाहेजिनदेव बीजातोषणानी वीनतिअवधारोठो परतुएअरजमारीपण अवधा
 रोजेमाराउपररूपाकरीने आनदधनपदनीसेवाआपो अथवाहेजिनदेव मुजयानदधन
 उपररूपाकरीनेतमारापदकमलनीसेवाआपो ॥ ७ ॥ इतिविमलजिनस्तवनसपूर्ण ॥

॥ अथश्रीअनंतजिनस्तवनलिरख्यते ॥

॥ रागरामगिरिकडखानादेशीनीदाल प्रसिद्धते ॥

धारतरवारनीसोहेलीढोहेली ॥ चनुदमाजिनतणी
 चरणसेवा ॥ धारपरनाचताडेखवाजीगरा ॥ सेव
 नाधारपररहेनदेवा ॥ धा० ॥ १ ॥ एअक्रणीठे

अर्थ ॥ आनदधन आपचकमालामा जैनदर्शनीथोनी जैनदर्शनधीविरुद्ध आ
 चरणदेखीने ५ खी तेमजअनतपरमेश्वरसेवितचारित्रनीडुकरता डसमकालेंदेखीने
 महाड खीठतो सुमतिनेकहेते के अत्यततीक्ष्णतेधाराजेनी एवीतरवारतेनीगारउप
 र उगाढेपगेचालबु तेदोहेलुठे परतुगिचारीजोताते सोहेजीठे पण चउदमापरमेश्व
 रनी चरणके० चारित्र तेनुसेवबुनामप्रवर्त्तना तेदोहेजीठे एठलेतरवारनीधारपी ए
 चारित्रनीधारकवणठे केमके बाजीनोकरवावालो तेचागठामांचारेदिशाये चारतरवा
 रबांधीने तेतरवारोनीधारोत्रिचे गुजाटाखातोखातो निकलीजाय एवाबाजीगरपणा
 नाचतादीठठे भाटेतरवारनीगाराउपरनाचबुसुगमठे परतु चारित्रनाप्रवर्त्तननीने
 आसेवनारूपधारा तेउपरें तोमहाशक्तिनाधारक एवादेवतापणनरहिशके केमकेदेव
 तानाजवमाव्रतउदयनुजअसजवठे तोचारित्रप्रवर्त्तनकिहांथीहोय तेचीतरवारनीधा
 रातेसुगमठे अनेचारित्रनासेवननीधाराविषमजाणवी ॥ १ ॥

एककहेसेवियेविविधकिरियाकरी ॥ फलअने
 कातलोचनदरे ॥ फलअनेकातकिरियाकरीवा
 पडा ॥ रडवडेचारगतिमाहेलेखे ॥ धा० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ एककोऽकगणजेदीसमुदायनाधारक कहेजे विविधप्रकारेतपस्य
नी किरियाके० आचरणआचरीने परमेश्वरनाचारित्रनीसेवनाकरियें केमकेचारि
लक्रियाठे जेमहुंडकादिककरेठे तेनीपरें परंतुतेप्रवचनरहस्यनाअजाणठे केमके
धीजेमांएकांतफल तेनेअनेकांतफलकहियें एटलेअनेकक्रियाओनाअनेकफलठे
क्रियानिन्ननिन्न तेनुंफलपणनिन्ननिन्नठे उदयपणनिन्ननिन्न नोगपणनिन्ननिन्न
मशालिजइसुखनोगव्याते संगमानेजवेदानुंफलते लोचनके० आखेनथीजोतासुं
अनेकांतफलजेनां एवीअनेकक्रियाकरीने परमायेंसुन्य तेवापडा निर्थकवतांआध
नासेटनीपरें चारेगतिमां रहवढेके० परिभ्रमणकरे तेलेखेके० न्यायेंरडवडे केमके
अनेकांतफलें गतिनीसमृद्धियाय अनेगतिसमृद्धीपणेनवप्रमणटलेनही तेथीआत्मा
नीशीसिद्धीयाय एवीएकांतक्रियाजकरवी तेता आश्रवमांगणीठे ॥ २ ॥

गठनाजेद्वहुनयणनिहालतां ॥ तलनीवातक
रतांनलाजे ॥ उदरभरणादिनिजकाजकरताथ

का ॥ मोहनभियाकलिकाजराजे ॥ धा० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ इहांगवशद्धेतुमुदायविशेष अथवा खरतर तपाजोकादिगद्यो तेगद्योनीमतो
नाजेद्वहणें प्रतिजेदुंनपणहण तेथीमतमतांतरना बहुके० गणाजेद्वप्रतिजेद्व ते
नयणनिहालतांके० तात्विकदृष्टीये रुदयरूपनंत्रंविचारीजोता तेनिर्जळआत्मतलनी
वातोकरतावतां लाजतानथीसुं केमकेममत्व अनेतलनीवातने महोमांहेदिसंवाठे
जेमकोटरमांअग्रीवतां वृक्षनेनवपक्षवथवातुंविसंवाद तेमममत्वीनेस्वरूपउजवाणनी
वातकरतांदेवीने तत्वज्ञानीतेनेनिर्जळजाणे केमके गवजेदीअनेतो जेटजीवर्मकर
णीप्रमुखनुंकरवुतेपोतानापेटजरवानेअर्थ तथाआदिशब्द क्रोधमानमायाजोन्न गग
नीनानथीवाकीजीजातोसर्ववेशनाकरनाग जाणवा केमके आकजिमाजजडुममकाज
नुंअधुयराज्यते बीजासंतारीओथीपण गवथाग्न्यांउपनं विगेषणपणेप्रवृत्तिरह्यो
माटेमोहननदयाकह्या तेनुंहून्यार्थेने जेनंतारीजीवोमां मोहन कोऽगज कोऽ
तयें कोऽकंडे कोऽज्याप्रमुखनदयाठे अनेगवजेदीनांमाथासुकीनदीपांच्याठे ॥ ३ ॥

वचननिरपेक्षव्यवहारजुंकोह्या ॥ वचनमापे
क्षव्यवहारसाचो ॥ वचननिरपेक्षव्यवहारमं
सारफल ॥ सांजलीआद्रीकांदराचो ॥ धा० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ जेमतवादिहोय तेथपेक्षासहितवचनीयायजनही एकातवादी निरपेक्षीएटले अथेक्षारहितवचनीजथाय तोथपेक्षारहितवचने जोअव्यतकठणचारित्रमां प्रवर्त्तनहोय तोपणतेव्यवहार जूठोके० आझाथीविरुद्धजाणवो तोहेजव्यो वांठा येसहित तेसापेक्षकहिये तेसापेक्षवचने जेमनिश्चैसवधीवचन व्यवहारनीवांठाराखे तेमज्ञानक्रियासहित उत्सर्गअपवाद सापेक्षवचने जे व्यवहारके० चारित्रनुप्रवर्त्तन तेसिद्धांतानुजायीव्यवहारठे तेचारित्रआझाथी अविरोध माटेसाचोकह्यो तो गयीठेवांठाजेवचनथी तेनेनिरपेक्षवचनकहिये तेवाएकातवादियीनुचारित्रते सत्तार फलनुदेवावालोठे माटेते एकांतवादीओनावचन स्वरूपानिजापीओने सानजवायोग्य नथी कदाचित्सांजओ तो तेवचनआदरवायोग्यनथी अनेजोआदखोतो तेनावपरा चबुनही एमनिरपेक्षिवचन जेममतथीविरुद्धजठे तेसांजलीआदरीने काराचोठो ए टलेतेमनाथी रागराखोठो तेनहिजराखो ॥ दोहा ॥ नापेनिरपेक्षकवचन ॥ क्रिया देखावेकूर ॥ वाकोतपसयमसरव ॥ कखोकरायोधूर ॥१॥ माटे जेएकातक्रियापदी एकातदयापदी एकातपूजापदी एकातनक्तिपदी एकातगुरुपदी जेमगुरुगुरुजपना ओरसबसुपना इत्यादिकोनेवचनेजेप्रवर्त्तसे तेचारगतिमांजटकसे ॥ ४ ॥

देवगुरुधर्मनीशुद्धकदोकेमरहे ॥ केमरहेशुद्ध
श्रद्धानआणो ॥ शुद्धश्रद्धानविणसर्वकिरिया
करी ॥ ठारपरलीपणोतेहजाणो ॥ धा०॥५॥

अर्थ ॥ अहोनव्योते एकातवादिओनावचनथी शुद्धदेव शुद्धगुरु शुद्धधर्म एत्रण नीपरिहाकेमरहिशके अर्थात्तनजरहिशके तोशुद्धदेवगुरुधर्मनोउजस्वाणनेअजावे साचादेवगुरुठपरश्रद्धाजेप्रति तपणकेमरहे केमकेसाचीवस्तुनीउजस्वाणविना सा चीप्रतितनठपजे एगीतें आणोके० अवधारणकरो अनेशुद्धप्रतितविना सर्वक्रियातुं करतु तेकेबुठे जेम ठारके० राख अथवाठारतेखात्रनीष्ट्थी तेनावपराणप्रमुखतु लीपणुकरवो तेनीपेरेनिर्यकजाणवु ॥ ५ ॥

पापनहीकोइतूसूत्रजापणजिशो ॥ धर्मनहीकोइ
जगसूत्रसरिपो ॥ सूत्रअनुसारजेनविकिरिया
करे ॥ तेहनोशुद्धचारित्रपरिखो ॥ धा० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ माटेजेनिरपेक्षकवचनते उत्सूत्रजापीपणोठे तोतेउत्सूत्रथीविरुद्धजापण करतु तेसरखुंजगतमाचीजोकोइपापनथी उत्सूत्रजापीमहापापीम्ह्योठे एपापसर्वोप

तेमजजगतनां सूत्रमावचनद्वयेनप्रमाणेज जायणकरुं तेनगिवां बीजोत्पत्तं
मादिमापण धर्मकोशनी माटे सूत्रअनुसारके० सूत्रनीमर्यादायें जेजव्यजीव त
नयमादिक्रियाकां तेंचागिन्निआनुं शुद्धचारित्र एट्जेजेवांचवडमांपरमेश्वरंचारि
मेश्वरो तेंवांजतनुंपणचारित्र पग्निवांक० पग्निवाकरो जाणो ॥ ६ ॥

एहउपदेशानुसारसंक्षेपयी ॥ जेनराचित्तमेंनित्य
ध्यावे ॥ तेनरादीव्यबहुकालसुखअनुभवी ॥ नि
यनआनंदवनराजपावे ॥ ध्या० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एपूर्वांक्षउपदेशांनुं नारक० रहस्यजेसूत्रांनुंजायीचारित्रनुंप्रवर्तवुं तेंसंक्षेप
कीकृत्यो नेनेजजव्यप्राणी पोतानाचित्तमांनिरंतरध्यावे एट्जेआजनागध्यागिधो
शुद्धधर्मतत्त्वपुण्यायकां हठग्राहीपणुंतीखावे एवामतवादीआनुंउपदेश नथादर
एबीवांगानायारी सूत्रांनुंतांगप्रवचकमनुष्यते दीव्यक० निरुपमिअथवादेवतात्तं
धी अथवादीव्यक० मनोहरमनुष्यत्वंधी वणापत्योपमतागरोपमकाजसुधी तातावे
नीना विपाकोदयने अनुभवीक० जोगवीने नियतक० निश्चेतंदेहरहितपणे ध्यानं
शब्दं परमानंद ते अर्तेंडीयआनंदनुंनभूह एट्जेमोहस्थानकतुराजपामे ॥ ७ ॥
तिथ्यनंतजिनम्वनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीधर्मजिनम्वनलिरव्यते ॥

॥ गगगोडीतारंगरस्तीयानींदेतीनां ॥

धरमजिनेमरगाठरंगमुं॥ जंगमपडसोहोप्रीता॥जिनेसर॥ बीजो
मनमंदिरआणुनही॥ एअमकुलवटरीत॥ जिनेसर ॥ धर्म० ॥ १॥

अर्थ ॥ आनंदयन शुद्धचेतनावंतवतां जावोह्वातें ह्योत्कर्षो परंतुप्रीतजंगनाजपें
ननोकीयको शुद्धचेतनानेवतजावतांदीनवचने धर्मपरमेश्वरनी स्तवनाकरेवे धर्मपर
मेश्वरने निजस्वरूपप्राप्तिरूप रंगके० गगयीवचनगोचरम्वनार्येस्तवुं पणहृष्टीरागा
डिक्कनही पणहृष्टुद्धचेतना धर्मपरमेश्वरनीस्तवनारूप कार्यप्रारंभ्यो तेअविद्विधभारापें
पारपानजां पणकोडविषपडमांमां एधर्मजिनेश्वरविनाबीजा रागद्वेषं परिणम्यादेवो
ने मागमनरूपमेहेजमां जावुंनही अर्थात्मागमनमां बीजारागाविद्वोपमहित देवो
नुंध्यानकरुंनही एट्जेजेजुनआनित्वधर्मधर्मित जेआत्मातेवाआत्माभात्रनाकुजनी
वटक० मयादाएजवे एजधर्मने एजजह्णवे जेबीनरागविना बीजानेनध्यावे ॥ १॥

धरमधरमकरतोजगसद्धिरे॥धरमनजाणेहोमर्मा॥जि०॥ धर
मजिनेसरचरणग्रह्यापणि॥कोइनवाधेहोर्मर्मा॥जि०॥धर्म०॥१॥

अर्थ ॥ हेष्टु६चेतनाए अमारुविष्णुधर्म अमारुशिवधर्म अमारुशन्यासधर्म अमा
रुब्रह्मचर्यधर्म अमारुग्रहस्थाश्रमधर्म अमारु तापसधर्म कुलधर्मादिधर्मइत्यादिक
धर्मधर्मकरता एजगतमात्रना सर्वप्राणीते निर्यकत्रमणकरीरह्याठे परतुतेसर्वप्राणी
धर्मशब्दतुजे मर्मके० रहस्यतेनेजाणतानथी एटलेआत्मस्वभावरूपधर्म जेणेकरीवि
जाव परिणतिथीतूटवु अनेस्वभावपरिणतिथी परिणमवु तद्रूपधर्मनु रहस्यजाणवि
ना धर्मधर्मपोकारेठे तेवाप्राणीधर्मनु लक्षणजाणतानथी तोहेष्टु६चेतना धर्मपरमेश्व
रना चरणकमलोमा धर्मनुमर्म समाहीरह्युठे केमके जेप्राणीयेवहिरात्मापणुमूकी अं
तरआत्मावतठता धर्मपरमेश्वरना चरणकमलमा पोतानास्वरूपप्रवर्तियें मननेथा
प्यु तोतेप्राणीआश्रय द्वारे कोइपणनयोर्म वधमानपाडे ॥ १ ॥

प्रवचनअंजनजोसदगुरुकरे ॥ देखेपरमनिधान॥ जि०॥रुद्र
यनयणनिहालेजगधणी॥महिमामेरुसमान॥जि०॥धर्म०॥३॥

अर्थ ॥ तेधर्माथनुस्वरूप शरीरिंतंजलाखाय तेकहेठे हेतुमति शु६उपदेशकगुरु
जोरुपाकरीने रुद्रयरूपचक्रुनेविषे सि६ांतरूपअंजनकरे तोतेथीअनादिकाल मिष्या
त्वरूपी रुद्रयनेत्रनुरोग दूरजाय तिवारेपोतानास्वरूपरूप निधानके० धनजेअनादि
नुअजाणोगयो तेनेप्रत्यक्षकरे पठेतेरुद्रयरूपनेत्रंकरीने त्रिजगतनास्वामिने निहाले
के० देखे स्वस्वजाये पोतानास्वरूपने प्रगटजाणे जेप्राणीयेपोताना स्वरूपनेउजळ्यो
तेजप्राणी रुद्रयनेत्रंकरी परमेश्वरनुस्वरूप उजळीशके तेप्राणीनो महिमाके० प्रभुता
तेमेरुसमानमहोठोठे एटलेजगतमा मोटाइनीअवधिहती तेकहीवतावी पणतेवुं
महिमातो निरुपमठे उपमाकोइनथी ॥ ३ ॥

दोडतदोडतदोडतदोडी॥जेतीमननरिंदोड ॥ जि० ॥ प्रेमप्रती
तविचारोदूकडी ॥ गुरुगमलेजोरेजोड ॥ जि० ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हवेष्टु६चेतना आनदधनप्रतेकहेठेके प्रवचनकारणविना परमनिधानदे
खवानो बीजामतममत्विथोनो कहेतुजेसि६ांत तेकारणनथीसु तिवारेआनदधन शु
६चेतनानेकहेठेके कुतोनिजस्वरूपउजळ्यावामाटे दोडीदोडीने थाक्योमतमात्र हेरी
हेरीनेहेखा तेवाह्यप्रीयेनही पण तेथोनासकटिपत वेदांतन्यायादिक सि६ांतोमां जे

टलीमारामननीदोडहति तिहांसुधीदोडयो परतुस्वरूपप्राप्तिनययी माटे विचारकरियें
प्रयूजनकरियें तो प्रेमनामस्वरूपानिलाप तेनीप्रतितनिश्चें तेसर्वथीधर्मजिनेश्वरनीप्री
तटुकडीके० अत्यंतनजीकठे वेगलीनथी एटलेआत्मांमांहेजठे परंतुनजीकठतां दूर
केमथयीरहीठे एटलेपामियें नही तोनजीककेमजाणियें तेतो गुरुगमके० गुरुयेंवता
व्योजेमार्ग तेजोडके० सहचारीकरीजेजो एटलेसूत्रमर्यादाथी गुरुजेमार्गवतावे तेमागें
तोनिश्चेंथीनिजस्वरूपनी धर्मजिनेश्वरथीप्रीतटुकडीठे ॥ ४ ॥

एकपखीकेमप्रीतिवरेंपमे ॥ उन्नयमित्याहुएसंधि ॥ जि० ॥

हुंरागीहुंमोहेंफंदिओ ॥ तुंनिरागीनिरबंध ॥ जि० ॥ ध० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेधर्मजिनेश्वरनीसाथें एकतोप्रीतनोअजिलापीठे अनेवीजोप्रीतनुं अजि
लापीनथी एटलेहुंतोप्रीतनुं अजिलापीहुं अनेप्रभुतोप्रीतना अजिलापीनथी एरीतें
तोप्रथमप्रीतथायजनही कदाचित एकपखीप्रीतययीतो वरेंपडेनही निजेनही एटले
विरुद्धस्वजावें प्रीतनथाय नेथायतोनिजेनही तेथीहुंस्वरूपरहित अनेप्रभुस्वरूपसहित
तेनीशरीरितेंप्रीतवने अनेकदाचितवनीतो वरेंकिमपडे माटे उन्नयके० वेदुसमानधर्मम
व्यां तंधिके० मिलापहोय माटेहेजिनेश्वर हुंतुजथी सिंधिमिलापकरवावाहुंतुं परंतु
मारामनथी मारापरिणामनो परिणमनविचारीजोउं तोविपश्चमृतजेटलोफेरठे केम
के हुंरागी तुंनिरागी हुंमोहेंफंदे फंदाणुके० वंधाणुहुं अनेतुंतोवंधनमात्ररहित मा
टेतारेमारे प्रकृतियेंमिलापनहि तोप्रीतकेमथाय दोहा ॥ प्रकृतिमिलेतेंमनमिले अ
नमिलतेनमिलात दूधदहिंतेंजमतहे कांजीतेंफटजात तेमहुंतथातुसचायेंतोएकठेयें
जेमकांजीतथादही वेखटागणोएक परंतुदहीनाखटास तथाकांजीनाखटागनी प्रकृ
तिनिन्न तेथीदहीनाखटासंदूधजंमे पणकांजीनाखटासंदूधफाटीजाय तेममारीसरा
गप्रकृति तारीनिरागप्रकृति तेथीप्रीतरूपदूधजमेनही एटलेहुंतोप्रीतनेजमाहुं पणता
रोवीतरागपणाथी प्रीतफाटवानुंधर्म तेथीएकपखीप्रीत वरेंपमेजनही ॥ ५ ॥

परमनिधानप्रगटमुखआगलें ॥ जगतनुलंघीहोजाय ॥ जि० ॥

ज्योतिविनाजुनुजगदीसनी ॥ अंधोअंधपुलाय जि० ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीहेद्युद्धचेतना जगतनीविपरीत रीतवताहुं तेतोसांनल के पूर्वेंजा
व्योजे महानिधान तेजपरमनिधान तेठतोहीयामांज गडयोपडयोठे परंतुठीप्योनथी
प्रत्यक्षमुखआगलें रुदयकमलमांजठे पणवेगळुंनथी तोपण जगतनाप्राणीमात्र ते
नेउलंघीजायठे केमकेजिहांथीपामियें तेस्यानक नथीजजोता अनेकटक्रियादिक

जिहाधीनपामियें तेनेजहेरीग्याने केमके जगतिनागामिनी ज्ञानप्रकाशकान्ति
अनेएआत्मानि स्वरूपप्राप्तिनीज्योनि एनेनेअजेदपणुंने पणजुओके गिनाके० तेम
रूपज्योतिनेअनावें आंधलापूतेंआंधला दोड्याजाय तेमज्ञानमरूपदृष्टीनेकूटवे अज्ञा
नतिमिरनेपसरवे अज्ञानेअज्ञानीठजायने एटनेकेआवाजा पणआंधजाने ओतापण
आंधला एमजनिजेते॥ ६ ॥

निरमलगुणमणिरोटणनूधरा ॥ मुनीजनमानसहंश ॥ जि०॥३

न्यतेनगरीयनवेलाघडी ॥ मातापिताकुलवंश ॥ जि०॥धर्म०॥७॥

अर्थ ॥ जेजगदीश्वरनीज्योतिरिनाजगतमां अकारप्रवृत्तिरसुत्रे तेजगदीश्वरके
वाठे महाउज्ज्वल ज्ञानादिक अततगुणनो आरोहणके० स्थापननो उपमानकरते
वते नूधराके० पर्यंतोपमठे बलीमुनीगजोनो मानसके० मनतेंनेगिरे हसनुअ उब
लजाशेठे अथवामुनीराजोनामनज मानशरोवरनेगिरे हमठे एटलेमुनीनामनमां बशी
रह्याठे एरापरमेश्वरे जेनगरीमाजन्मजीउ तेनगरीसर्जनगरीओमां उच्छ्रुटमाटेधन्य त
थाजेवेलाजेवेघडी तेपणधन्य बलीजेमातानीकुट्टीनेगिरे जन्मघपो तेकुट्टीनीधारक
माता तेसर्वस्त्रीयोमाधन्य तथातेमजजेपीताने परमेश्वरजेवा पुत्रकेवाणा तेपीताने
धन्य तथाजेकुजमांपरमेश्वरें जन्मलीगुतेकुज तथावशसर्वनेधन्यठे ॥ ७ ॥

मनमधुकरवरकरजोमीकट्टे ॥ पदकजनिकटनिवासा ॥ जि०॥घन

नामीआनदघनसाजलो ॥ एसेवकअरदाश ॥ जि०॥धर्म०॥७॥

अर्थ ॥ तेमाटे वरके० प्रधानएवोमारोमनरूपप्रभर तेपरमोक्षास्तवतवतो हाय
जोडीनेवीनतिकरेठेके हेप्रभुमाराउपररुपाकरीने तमाराचरणकमलोमां निकटके० न
जीकडुकडोवास्तदीजीयें अहोघननामी एटलेघणाठेनामजेना एवाधर्मपरमेश्वर हेचिदा
नदनासमूह पदकजनिकटनिवास सगंधी सेवकनीअरदास आधीनवृत्तियें तेरुपाकरी
नेसांजलो ॥ ८ ॥ इतिश्रीधर्मजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीशातिजिनस्तवनप्रारंभ ॥

॥ रागमट्टहारचतुरचोमासोपडिकमीएदेशी ॥

शातिजिनएकमुऊवीनती ॥ सुणोत्रिजुवनरायरे ॥ शातिसरूप

केमजाणिये ॥ कडोमनकिमपरस्वायरे ॥ शाति०॥१॥ एआकणी ॥

अर्थ ॥ हवेआनदघन शातिपरमेश्वरथी शातिस्वरूप सपहु परपहें निश्चंकरवा

कारणे वीनतिरूपप्रश्नकरेजे जेहेत्रणचुवननाराजा ते मारीविनतीरुपाकरीनेसांजलोश्च
होशांतिपरमेश्वरतुमें शांतरसेंपरिपूरितमाटे तमारोनामशांतिठे परंतुतेशांतरसनुं स्व
रूप यथातथ्यपणे गीरीतेंजाणिशकियें तेथीरुपाकरीने मुज्जनेवपदेशो जेथकी मारा
मनने शांतरसनी परखायके० परिह्वाथयीजाय तेरीतेंकहो ॥ १ ॥

धन्यतुंआतमजेहने ॥ एहवोप्रश्नअवकाशरे ॥ धीरजमन
धरीसांजलो ॥ कहुंशांतिप्रतीजासरे ॥ शांति० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हवेआनंदघन पोतानामनयी हर्षवंतथकोकहेजे जेहेमाराआत्मा तुंसर्व
आत्मामात्रमांउत्कृष्ट माटेतुज्जनेधन्यठे केमकेमाराआत्माने शांतरसनास्वरूपतुंप्रश्न
पुढवानो अचकासके० अवगर तेजधन्यतुंकारण एमशांतिप्रचुनेपुढवाथी जिमप्र
चुयें पाठोउत्तरदीयो तेरीतेंजव्यजीवोने आनंदघनकहेजे केअहोजव्यो दुशांतिस्वरू
पकहुंते तमेमनमाधीरजधरी एटलेएकाग्रमननेराखी सांजलो जेरीतें शांतिजिनेश्वरें
जाप्योतेनी प्रतिजासनामतेजरहस्यायेंकहुंनुं पणस्वमतकल्पनायें कहेतोनी ॥ २ ॥

जावअविशुद्धसुविशुद्धजे ॥ कहाजिनवरदेवरे ॥ तेतेमअ
तथ्यसद्दे ॥ प्रथमएशांतिपदसेवरे ॥ शांति० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ षट्पञ्चनाशुद्धाशुद्धजाव जेरीतेंजिनवरदेवेंकहाठे तेमांशुद्धजावनेशुद्धप
णे तयाअशुद्धनेअशुद्धपणे अविशुद्धके० नित्रांतपणेशद्दे ए प्रथमके० पेहेजोशां
तिरसनोपदनामस्थानक तेअहोजव्यतुं सेवके० आदर एटलेशुद्धश्रद्धान आख्या
विना आगलसंपूर्ण शांतिपदनुंकथनकष्ट तेसंजवेजनही माटेप्रथमशुद्धश्रद्धानरूप शां
तरसनुंस्थानकते हेआत्मातु सेवके०आदर ॥ ३ ॥

आगमधरगुरुसमकेति ॥ किरियासंवरसाररे ॥ संप्रदायी
अवचंकसदा ॥ सुचीअनुजवावारे ॥ शांति० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बलीपरमेश्वरजापीतसिद्धांतोना धारकगुरु 'इहांको'इरुहेजे नवपूरव्यु
द्धीतो अचव्यपणजणे तोआगमधारीगुरुनी नीअधिक्यता तेनेउत्तरजे शुद्धदेवगुरु
धर्मनी प्रतितवत एवाममकेतिगुरुथी शातस्वरूपपामे तेगुरुकेवादांय मारके० प्रधा
न आश्रवनिरोधीने संवरसंबंधनीक्रिया माधवामां प्रवर्तिरह्याठे बली मुग्धप्राणीआं
ने उगवानी संप्रदायीके० परपगलेनेनथी एटलेगुरुक्रमागतेंजेमां अग्न्यानेउगवानी
आचरणप्रवर्तननथी माटेशुद्धसंप्रदायीठे बली मुग्धीके० पवित्रआत्मस्वरूपग्यानरा

रक एवोअनुनवसमूर्तेनिन्नतात्काजिकस्वरूप ज्ञानरूप अनुनवनाआधारते एटले
जेरात्रदीवश स्वरूपचितवनमांज प्रवर्त्तिरह्याते तेवागुरुगिना शांतिसरूपनपामो॥४॥

शुद्धआलंबनआदरे ॥ तजीअवरजजालरे ॥ तामसीवृ
तिसविपरिहरी ॥ नजेसात्विकीसालरे ॥ शांति० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बलीगुरुकेहेवाते आत्मानुनवेकरी प्रगट्यो जेयागमानुजायी शुद्धस्व
रूपसवधी निर्मलज्ञानयी सिद्धस्वरूपनु अवलवके० आधारतेने आदरे एटले
स्वरूपमावतो सिद्धादिकनुध्यान अविलंबीरह्याते ते अवरके० बीजाजेरागादि क्रो
धादिमोहआर्त्तरांड इत्यादिक व्यानसत्रधी विप्रकारकजजालोने तजीके० दूरकरीने स्व
रूपनुआलंबन करीरह्याते तथातामसीके० क्रोधसत्रधनी वृत्तिआजीरिकाते मकार
घकारादिककहीने आहारप्रमुखलावबु तेनेपरिह्योते अथवाक्रोसबधी हतप्राही
पण प्राणायामादिकनु प्रवर्त्तनतजे एवी शालके० प्रधान ज्ञानादिकगुणधीउपनीने
सात्विकवृत्तितेंथी शत्रुमित्रनीसाथेसमपरिणामेवत्तें सर्वजीववपर माहणघु धीधारे॥५॥

• फलविसंवादजेमानही ॥ शब्दतेअर्थसबधारे ॥ शकल
नयवादव्यापिरह्यो ॥ तेशिवसाधनसधारे ॥ शांति० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एवागुरुतेवत्तूत्रनापिनजहोय जेवचनजापे तेमां विसवादके० विरुद्धपण
तोहोयजनही जेवचननोफलविरुद्धनजहोय बली विसवादफलेरहितजेवचननु अर्थ
के० रहस्यार्थते तेजेज रहस्यार्थ तेवचनसबधितते मित्योते फरीतेवचनमां नैगमादि
सातेनयनु वादके० कथनेकरी तेशब्दनुअर्थ व्यापीरह्योते अहोनव्यो एवोशांतरते
नयुजेसक्त तेशिवसाधननाहेतुनी सिधिमिलापकारकते ॥ ६ ॥

विधिप्रतिपेधकरीआतमा ॥ पदारथअविरोधरे ॥ ग्रहणवि
धिमहाजनेपरिग्रह्यो ॥ इसोआगमबोधरे ॥ शांति० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एवागुरुनेमिलापें स्वरूपानिजापीप्राणी स्वकार्यसाधे तेविधिकहेते जेयकी
आत्मस्वरूपनु ग्रहणसुखेथाय एवोजे विक्रिके० आचरवायोग्यआचरण तेमजथा
त्मइथ्यने सुखेग्रहणकरवाने अविरोधिके० विरुधनकरे एवोजे प्रतिपेधविधिके० प
रजडादिस्वरूपनु निपेयविधि एटलेअनाचरणीयविधि तेविधिनेप्रतिखेधेंकरी आत्मासु
किपदनाअर्थकार्यनोकारकथाय तेमाटेग्रहणकरवायोग्य विधिकर्तव्यकह्यो तेग्रहण
करवायोग्यकार्य तो महाजनशब्दे महासुनीराजें समस्तपणोग्रहणकस्यो एगोपरमे

श्वरज्ञापित सिद्धांतनेविषे बोधके० जाणपणोठे अथवा आगमेके० सिद्धांतोचीबोध
जाणलो एटले पूर्वोक्तगुरुनीसंगते स्वरूपप्राप्तिरूपफलथाय ॥ ३ ॥

दृष्टजनसंगतिपरिहरी ॥ नजेसुगुरुसंतानरे ॥ जोगसाम
र्थ्यचित्तनावजे ॥ धरेमुगतिनिदानरे ॥ शांति० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ वलीशांतरसाजिजापिपुरुषते दुष्टके० दुष्टपुरुषजे मतममत्वनाग्राहक ह
वग्राहि तेनाकेवाचीत्रष्टश्रद्धावानथाय माटेतेनीसंगतनकरे अनेरुढागुणनाधारकजेगु
रु तेना संतानीआ एटलेपरंपरागते शीष्यशीष्यादिकोने नजेके० सेवे पठेजोगसामर्थ्य
जे मनादिक व्रणयोग्यते स्ववसीजूतठते चित्तनेविषे नावके० आत्मस्वनाव अठेद
अज्ञेदादिकने जेप्राणी धरेके० धारीराखेतेप्राणीमुक्ति तेकर्ममुकीजवानुं निदानके०
मूलकारणठे केमकेचित्तवृत्तिनुरोधन तेजकर्ममोहनुंमूलकारणठे ॥ ८ ॥

मानअपमानचित्तसमगणे ॥ समगणेकनकपाखाणरे ॥

वंदकनिंदकसमगणे ॥ इशोदोयतुंजाणरे ॥ शांति० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ एवानिजात्मस्वनावमांप्रवृत्त्यां तेपुरुषोनाचित्तकेवाहोय तेनेकोइस्तका
रशन्मानादिककरे तेमांहर्षउच्चाहनधरे कोइअनादरें अस्तकारकरे अस्तन्मानादिके
अपमानकरे तोपणमनमांविषवादनधारे एरीतंचित्तनी समवृत्तिहोवाची लोचदगामं
दपडिगयी तेथीतेना मुखआगलकोइसूवर्णमूके तेमजकोइपठरनीजोढी आगलआवी
मूकेतोपणतेवेनेतुल्य सरिखामाने पणसुवर्णने अधिकनमाने अनेलोढानेहिननमाने
वलीकोइके प्रसंसाकरीवंदनाकरी तेथीमनमांप्रश्ननथाय तेमजकोइकं निदाअठताठ
ताअवगुणकह्यातोतेनाउपर रोसआणेनही मनमांउत्तुक अनुत्तुक स्वनावनहोय
हेनव्य एवोजाणके० प्रवीणतुंहोय ॥ ९ ॥

सर्वजगजंतुनेसमगणे ॥ गणेतृणमणिनावरे ॥ मुक्तिसंसा

रवेदुसमगणे ॥ मुणेत्रवजलनिधिनावरे ॥ शांति० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ वलीत्रसथावरमात्रसमस्तजगतना जंतुके० जीवोने एकराजा एकरांक एकेश
त्रु एकमित्र एकस्वजन एकपरजन इत्यादिकने समतुल्यमाने तेमजतृण तथा मणीशब्दें
सूर्यकांति चंद्रकात्यादिकमणीने नावके० समनावेगणे पणहिनाधिकपणेनगणे वली
मुक्ति तथाचारगतिरूप संसारएवेदुने समतुल्यमाने एटलेअप्रमादिशातमां गुणवाणे
प्रवर्तनेएकयनठे तेथीतिहामनस्वस्थित वृत्तियेंते हिनाधिकथीमनउगीगुं माटेसं

सारथी उदाशीनवृत्तिजातिरही अने मोहूपामवानीहर्षवृत्तितेपणजातिरही इहामा
रापदने दुषामु तेनोशोर्हर्ष तेजव्य जगके० ससाररूपसमुद्भवां शातरसने नावसमा
न मुणेके० जाणे अथवा नवजलनिधिनो शातरशरूपनावायेंकरी मुणेके० पारपा
मे एवोतुजाणथाय आगलीतथाआगाथावेदुनुअर्थसंबंधीतठे ॥ १० ॥

आपणोआतमचावजे ॥ एकचेतनाधाररे ॥ अवरसविसा
यसंयोगयी ॥ एहनिजपरिकरसाररे ॥ शाति० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ हेनव्यवली एवोजाणजे मारोआत्मा ज्ञानदर्शन स्वचाववतठे तेएकअधि
तीय स्वरूपमयीचेतनानेआधारे आश्रयकरी आत्मारह्योठे एटलेचेतनानेआधारया
त्माआधेयठे अनेएचेतनाविना अवरके० बीजो सर्वसाथजे पुज्जसवयीशरीरपुण्य
पापमुखडु खादितेसयोगजन्यठे अनेज्ञानादिकगुण समवायसवयेठे अनेरागध्वक्रोधा
दिक बुद्धीइडादिक सर्वआरोपितधर्मठे पणतेआत्मस्वचावनयी एरीतेंपूर्वोक्तथापु
न खल्यादि शातदात्यादि समित्यादितेपोतानुसारके० प्रधान परिवार जाण ॥ ११ ॥

प्रभुमुखयीएमसाजली ॥ कहेआतमरामरे ॥ ताहरेदरिश
णेनिस्तरयो ॥ मुजसिद्धासर्वीकामरे ॥ शाति० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ अहोज्यो एपूर्वकह्युते जेरीतेंपरमेश्वर पोतानामुखयीकहु तेजरीतेंमें
सिद्धातोक्थीसाजली तेएवीवाणीसाजलताज मारोआत्माराम अत्यंतवज्रासपाय्यो
थकोकहेठे के अहोपरमेश्वर तुमारादर्शनयी एटलेतमाराजैनदर्शनयी निस्तरपाम्यो
एटलेशांतरसनास्वरूपनुपारपाम्यो माटेकारणेकायोपचारात् तेथीशांतरसनु स्वरूप
जाणवारूप कारणथोमारास्वस्वरूपादिकसर्वकार्यनी सिद्धताथयी ॥ १२ ॥

अहोअहोदुमुजनेकहु ॥ नमोमुजनमोमुजरे ॥ अमितफ
लदानदातारनी ॥ जेहनीजिठयीतुजरे ॥ शाति० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ आनदधनकहेठेके अहोज्यो मेपरमेश्वरथी शातरसनोप्रभुपुठु अनेप
रमेश्वरेमुजनेउत्तरआप्या तेथीदुउत्तरुर्हर्षवतथयोयको माराआत्मानेकहुठु उपदे
वुठुजे अहोइतिआश्चर्य एमआश्चर्य वतोयथोयकोकहुठु जेमुजनेनमस्कारकरो नम
स्कारहोजो माराआत्माने दुमाराआत्माने नमस्कारकरुठु इहाकोइपुठुशेजे पोतानी
आत्मानेज पोतेनमस्कारशावास्तेकथु तेनेउत्तरजे माराआत्माने अमितके० प्रमा
णरहित दानदेवु एटलेजेदाननोपारनपामिये एवादाननोदातारजे देवावाजो एवोअ

शांतिपरमेश्वरनी मुजनेजेठके० प्राप्तिथयी तेथी अहोअहो नमोनमोमुजने एमकहुं
परंतुएगाथानुंरहस्यार्थतो आनंदघने श्रीशांतिपरमेश्वरने शांतरसनुंभ्रकखुं तेना
दर्पयी एवचनते ॥ १३ ॥

शांतिसरूपसंक्षेपथी ॥ कह्योनिजपररूपरे ॥ आगममां
हेविस्तरघणो ॥ कह्योशांतिजिनचूपरे ॥ शांति० ॥ १४ ॥

अर्थ ॥ आनंदघनकहेते अहोचव्यो एस्तवनमां शांतरसनुंस्वरूपते निजरूपेंएटले
पोतानोस्वरूप तथापरजव्यजीवोनोस्वरूपप्राप्तिकारणे यथातथ्यकथने संक्षेपथीसूत्रें
करीकह्यो पणअहोचव्यो जोतमेविस्ताररुचीगे तो शांतिजिनराजे शांतरसनुंस्वरूप स्व
नापितसिद्धांतोनेविषे अत्यंतविस्तारपणे नाप्योते तिहांथीअवधारणकरजो ॥ १४ ॥

शांतिसरूपएमजावसे ॥ धरीशुद्धप्रणिधानरे ॥ आनंदघन
पदपामसे ॥ तेलेहेसेवहुमानरे ॥ शांति० ॥ १५ ॥

अर्थ ॥ माटेअहोचव्यो एमपूर्वोक्तरीते रागद्वेषविषय कपायादिकेरहित तेशुद्ध
निर्मल अने प्रणिधानते मननीनिश्चलतावृत्ति एकाग्रताधारीने जेप्राणीशांतरसनुंस्वरूप
पजावसे विचारसे तेप्राणी आनंदशब्देंपरमानंदनो समूह तेसंबंधी निर्वाणपदपामसे
त्रणजगत्पूज्यपणानो वहुमानपामसे ॥ १५ ॥ इतिश्रीशांतिजिनस्तवनसमाप्तः ॥

॥ अथश्रीकुंयुजिनस्तवनप्रारंभः ॥

॥ रागगुर्जरीतयारामकजीअंवरदेहोमुरारीहमारोएदेशी ॥

कुंयुजिनमनडुंकिमहीनवाजेहो ॥ कुं० ॥ जिमजिमजत
नकरीनेराखूं ॥ तिमतिमअलगुंजाजेहो ॥ कुं० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेकुंथुपरमेश्वर मांमनमहोटेकष्टकरी तुजथीवजाववावांहुं जोडवाचा
हुं तोपण नावस्तवसंबंधी ध्यानादिकमा कोइप्रकारेनवाजे नमिले एटलेअन्यस्थायी
नके मजिरहुंते पणतुजथीवाजतुनथी हेपरमेश्वर जेमजेमहुंमारामनने प्रयत्नकरीष
णोजावतोकरी राखवावांहुं एटलेप्राणायामादिके रेचकपूरककुंजके इत्यादिकउद्यमेक
रीराखू एटलेहुंतोएमजाणुजे एनेएकाग्रराखवावुं पायजेध्यानहतो तेजमेकखो मा
टे एकाग्रतेसे परंतु एमन तेमतेमतुजथीवेगलुं नासीजाय पणताराथीवाजेनही ॥ १ ॥

रजनीवासरवसतीउजम ॥ गयणपायालेंजाय ॥ साप
खाएनेमुखडुंथोथु ॥ एहओखाणोन्यायहो ॥ कुं० ॥ २ ॥

थये॥ इहांकोइएमकहेसेजे मननोएवोस्वजावजहसे जे कोइस्थानकेनजाय माटेप
रमेधरकने पण नथोजातो एटजे एनोफिरवानोस्वजाव नथी एबुवोजनारने आन
दयनउत्तरथापेठे केहेनाइतेतोमारोजीरजाएोठे एतोजेमरात्रें तेमदीवसे जेमवस्ती
मां तेमउजाडमां जेमआकाशमां तेमपातालमांजाय एरीतेंमनफरीरह्योठे पणएनीग
तिकोइस्थानके रोकेते रोकानिनथी तेथीएमननी अप्रतिहतगतिठे फरीत्रमणशीनीठे
एनीउघजतानी उपमानकरिये तेवोकोइजगतमां चवजपदार्थनथी इहांकोइकेरोके
जेकिरेतेवरेपणखरो माटे शब्दरूप रस गंध स्पर्श एवनोस्वादमनमा मिजतुहसे ते
नां दृष्टान जेमकोइपुरुषनेसपेंखाथो एबुकोइयेकलु तेनेकोइयेपूठथुंजे सापनामुखमां
कांइमासआय्यु तिवारेतेएकलु सापनामुखमांसुआवे सापनुमुखतो थोथुके० खाजी
जरसुं मात्रमापेंखाथो एनुनामयसु पणसापनामुखमां मासतोएककवलमात्र नथी
आय्यु एथोराणों न्यायके० सायुठे तेमज शब्दरूपादिकनुस्वादमात्रतो पांचेईजिइ
गपा थनेमननामुगमांतो काइपडघुनहीतेथी थोथुके० नराणुनही ॥ २ ॥

मुगतितणाअजिलापीनिपीया ॥ ज्ञाननेध्यानअन्यासे ॥

ययरीडुकाइएहवुंचिते ॥ नारेअलवेपासेहो ॥ कु० ॥३॥

थये ॥ माटेएमनते मनाडुटनिर्दपीठे केमकेजेएकमोहनाजअजिलापी तपस्या
नारनार तेमननेसाधवामाटे ग्यानध्याननेअन्याते एटजेआत्मस्वरूपजाणवामाटे
ग्याननोअन्यामकरिआठे तथापोतानुस्वरूपप्रगटकरवामाटेध्यानते तदाकारवृत्तियें
स्वरूपचिंतवनानु अन्यासफरीग्याठे एगमहासुनीओनेपण एमनरुपमहाडुष्टरातु
तेहोइण्णीतिनुचितें एटजेएवोहोइमाटनु विचारविचारे जे अजारेके० सहर्जनिप्रपा
से एटजेहोइरिओपरिचागणारूप उद्यमकगारिनाज कर्मरूप पायके० जानमाना
सीआपे जेमप्रवचदरानइरीने सातमीनरुना दत्तियावशारीदीश तेमजएकआस
नावनानामां केउनज्ञानपणउपजारीदीशु ॥ माटेजिहांसुधीमनगमनआवे तिहांसु
पी कटकिपायरेनि फननाणरी ॥ २ ॥

आगमआगमवरनेहायें ॥ नापेकिणविधिआकु ॥ किहा

कणेनोटउकगीटटकुं ॥ तोव्यालनणीपरवाकुहो॥ कुं० ॥ ४ ॥

थये ॥ इहांकोइमेने निहासुरी आगमनीप्रवृत्ति जाणीनहोय निहांसुरीमनड
साथ्यठे तेनुउत्तर जे आगमनो मननी न्यिरतानुंमाणहोय तोआगमनागना
आगमहापमानत्र वनीनेममनदमनरुगु तेनुअप्रिमा वांरीग्याठे तटाणेंपण

स्थिरतायी हेप्रभुताराचरणकमलोमां किणविधिके० कोश्रीतेंनावे एटलेतमारा चर
एकमलमां लाववाना जेटला यत्नकरुं तेटलासर्वप्रयास नि.फलकरीआपे केमकेए
आंकुंके० वांकुंते शरलनथी वक्रते विना रोक्योतोकदासारहिपणजाय परंतु रोक्योतो
रहेजनही एमकोइप्रकारें तमाराचरणोथीनवाजे एवुंजोयीनेहुं किहांकणोके० कोइस्था
नके एमननेहठकरीनेजो हटकुंके० हटकुं तोजेमसर्पनुंगमन तेठेडकीधाविनाजवक्रते
तोठेडकखापठिवक्रतायीनुंसुंकेवुं तेमएमननेपण हटक्युंनही तिहांसुधीतोनुं अने
जोहटक्यो खीजव्योतोतेवारे सर्पनीवक्रतानीपरेंवाकुंययीने हेकुंधुपरमेश्वर मारुं
मननुजयीवाजतुंनथी एटलेमारामननी प्रकृतितुजयीमलतिनथी ॥ ४ ॥

जोठगकहुंतोठगतोनदेखुं ॥ साढुकारपणनाही ॥ सर्वमाहिंने
सहुयीअलगुं ॥ एअचरिजमनमांहीहो ॥ कुं० ॥ ५ ॥

अर्थ॥ अहोपरमेश्वरजो एमननेतगाइकरतोदेखूंतोठगकहुं पणएतोपाचेंडीनेप्रेरकठे
माटेतगाइनाकारकतोइंडीठे पणएनेतगाइकरतावेख्याविना ठगकेमकहुं तेमजएनी प्रेर
कशक्तिनेअनावें इंडीठगीशक्तानथी पांचेडीएनाप्रवृत्ताव्याविना प्रवर्त्तनकरीशक्तानथी
एटलेइंडीयोने शब्दरूपादिकमां प्रवर्त्ताविवानुं मूलकारणमनठे माटेसाढुकारपणनथी
तेथीएमनते नारदजेवुंमहाठग जणायठे केमके सर्वशब्देपांचेंडीयोमां एनोइंडीमलिर
ह्योठे एकीनूतययीरह्योठे एनामिलापविना पांचेंडीओथीतगाइथायजनही वलीइंडि
योशब्दरूपसादि पोतपोतानाविषयग्रहणकरे तेवखतें एपोतानीपातीवेचीजेतोनथी
माटेसहुयीवेगलुंपणठे तेथीहेपरमेश्वर एमारामनमां महोठुंआश्चर्यलागेठे केमकेजे
सर्वथीजेनुं तेवेगलुंकेमकेवाय अनेजेसर्वथीवेगलुं तेजेनुंकेमकेवाय एमअन्योन्यविरो
धिठे परंतु एनेविपेवेदुविरोधते अविरोधपणेनेलारह्याठे एआश्चर्यठे ॥ ५ ॥

जेजेकहुंतेकाननधारे ॥ आपमतेरहेकालो ॥ सुरनरपंदि
तजनसमजावे ॥ समजेनमाहरोसालोहो ॥ कुं० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीमाहरामनने जेजेहुंहीतगीह्यानुं उपदेशकरुं तेमारोवचनमात्रकाने
जनधारे एटलेपोतानी इत्यर्थें जेजेसुनासुनतरगउपजे तेप्रमाणेरहे तेथीएमारोमनते
कालोके० महामेलोठे आर्चरीइंचितवनायें उपगतमाटेस्थामठे तोहुंसुंसमजावीशकु
पण सुरके० देवतामहाशक्तिवंत तेपणमनने समजावेठे तेमजप्रवजमनुष्य जेथकी
सिंह अष्टापदपद्धीजेवापण जयपामे एवापुस्त्रोमांपणवली पंढितके० मन्त्रविद्वते

शान्त्वार्देसमजाये तोपणसमजेनही तोएमारी कुमतिखीनो प्राता माटेसाजोठे थ
ने थान्मा खुक्षोपयोगे प्रवृत्ते तेवारे सुमतिखीनुप्रातापण एहिज्जठे ॥ ६ ॥

मेजाण्णुएलिगनपुसक ॥ सकलमरदनेठेले ॥ बीजीवाते
समरथवेनर ॥ एहेनेकोडनजेलेहो ॥ कु० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ यज्ञीग्रहोस्वामि मेशास्तद्वाराये एमननेनपुसकजिगीठे एमनिश्वंकसुं प
रुतुप्रत्यक्षप्रमाणे पिचारीजोयुतो एमनसमस्तमरदोने ठेले हटावीनाखे एटजेजोपुरुष
त्वयमे सहीनहोपण जो तेनोमनअन्यवेकाणे प्रवृत्तिरखुहोय तोठतोपुरुषखीनेसयो
ग नपुमकगमानययीजाय केमकेएमहामरदरूपमनजो पुरुषनेसहायी जेतोनन
यातो ठतोमरदते नपुमकप्रायेययीजाय तोएमन सर्वमरदोमांअग्रगामीठे माटेतप
कगमां कटक्रियासाधगमां सिहनागादिकनेदमनकरचामां समुद्रादिकजलतरण
क्रियामां आकाशगमनमां जूतपोशाचादिक वस्तीकरणक्रियामां मनुष्यसमर्थठे परंतु
रेटुपुरमेयर एमनने एक जपपरिणतिपरिपाकी मुनिराजपिना बीजोकोइपण जेजे
५० जीपीगकेनरी एटजे एनीगतितेनरोकीशकेनही एकाग्रतायेराराशिकेनही माटे
मान्मन पांड्रीतंतमारीमाये तदाकारथातुनथी ॥ ७ ॥

गनमाध्युतेणेमचलुमाध्युं ॥ एदवातनहीसोटी ॥ एकद्वे
माध्युतेनयीमानु ॥ एकद्विवातवेमोटीहो ॥ कु० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रतु घचनतामिदारीने एकाग्रताये जेपुण्येमनने साध्युके ० यतीनूतरु
सुं तेपुण्ये सरितपतयमादिकार्य साध्या एटजेएफसाये सर्वसाध्यु केमकेसाधनउं
यत मननुसाधवुठे तेथीनेप्राणीये मनयमरुगु तेणेआत्मवट्टाराडनु मूासिद्धकगु
एयातरे ० एकाग्रणीसोटीनथी निमदेहमाचीठे पणकोइमाराजेयो महामूर्ख माया
वीउतो पोतानामुन्यथी एकद्वेहे मेमांमनसाध्यु तेनारुह्यायचनप्रत मातुनही म
मातुनकरकेमं मेमनयशक्यु एयातमोटीठे घणीनाचीठे पणवाटीनथी ॥ ८ ॥

मनहुदुराराथ्यतेयमआणु ॥ तेआगमथीमितिआणु ॥ आन
दवनप्रभुमादन्आणो ॥ तामाचुकर्रीजाणुहो ॥ कु० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रतु ५ गगन्य नेहु गेहगीमाधगमायाये एमुमनते तुमेगगु
तेमनरगगगानीगत आगमके ० मिहानाथी मारीगुढीनेपियेआणु एमनमजम
मनयकगु तेनुढीजागेमिहानाचीठे पणप्रत्यक्षनथी तादपरमानदनाममृग्याप्रतु

रमारेविपे थिरतायें
एकरुं एटलेशब्दप्र
प्रमाणे प्रमाणकरुं

ही ॥

स्वपरसम

इआकणी

महोदामहिमावंत
गपति तथाअन्यपुरु
गनी महोदीमहिमा
रुष्टयर्म तेहुंकेमजा
सिद्धांतप्रमाणेप्रवर्त
न्यजे समयप्रमाणे
जावो ॥ १ ॥

॥ परवडी

॥ २ ॥

रूपवत्ति निरुपाधिक
हुं तेअनुनवकहिये ए
या छदसिद्धांतनो वि
यी निन्नयावत्मात्रक
मअनुनवीपणुंनयी ए
कथनमां शुद्धात्मअनु
थनमां आत्मअनुनव
हिरहुंते तेमांसर्वथा

तोपरसमयनयी पणठायामात्रव एटलकाशकनय चापनजुनवयी परकयनठे तो
कर्त्ताआनंदयनना आसयप्रमाणे तोतिहांपणपरमेश्वरें परसमयकहुं पणनिजसम

यनयीकहुं रहस्यायेतेविरुध समयके० सिद्धातनो निवासके० स्थानकठे एटजे ॥
 -दात्मनाथनुनवयी कोरखाडीतेज परसमयजाणवु ॥ ३ ॥

तारानक्षत्रग्रहचदनी॥ ज्योतिदिनेसमजाररे ॥ दर्शनज्ञा
 नचरणयकी ॥ शक्तिनिजातमधाररे ॥ ध० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरिआनदघनकहेठे अहोस्वामि शुद्धात्मानुनवमा अनेज्ञानदर्शनचारि
 त्रमां नेदठेकिवाथनेदठे हवेपरमेश्वर दृष्टातसहितउत्तरकहेठे जेम तारा नक्षत्र ग्र
 ह चङ्मानीज्योति ते दिनेसके० सूर्यनेविपे अतर्जूतठे तेमज दर्शनशब्द केवलदर्श
 ननीज्योति तथाकेवलज्ञाननीज्योति अने द्वायकचारित्रनीज्योति एत्रणेज्योति तेस
 र्वपोतानायात्मानां अतर्वीर्यरूपजेशक्ति सामर्थ्यता तेथकी धारके० अथधार एटजे
 आत्मशक्तिनीज्योतिमा ज्ञानदर्शनचारित्रनीज्योति अतर्जूतठे ॥ ३ ॥

जारीपीलोचीरुणो ॥ कनकअनेकंतरगरे ॥ पर्याय
 टट्टीनटीजीये ॥ एकजकनकअजंगरे ॥ ध० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ फरीएजकथनउपर दृष्टातकहेठे सूर्यधातुने कोइअजाणयकोपूठे जेता
 तपातुयी एकसूर्यधातुने निजलक्षणे शरीतेउलखाय तेवारेकोइकबोदोये पारादि
 कसर्वधातुयी वजनमांजारीहोयते सूर्यधातुरुहिये कोइबोदोयसर्वधातुमां पीनातेव
 लृष्ट कोइबोदोयसर्वधातुमा अत्यंतसचिकण एमशोनानाअनेक तरगके० पर्यायठे प
 रंतुपर्यायातरें टट्टीनआपियें अपेक्षानराखियेंतो पर्यायातरसबधी जेजगतेवीरहित
 एवोअजग सूर्यइय्यतेएकजठे ॥ ४ ॥

दरशाणज्ञानचरणयकी ॥ अलखसरूपअनेकरे ॥ निरवि
 कलपरसपीजिये ॥ शुद्धनिरजनएकरे ॥ ध० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेमजकेवलदर्शनरूपपर्याये पणएकअलखनोजस्वरूपठे अनेकेवलज्ञान
 रूप पर्यायेजोइयें तोपणएकअलखनोज लक्षणठे वलीद्वायकचारित्ररूप पर्यायेजो
 इयें तोपणएकअलखनोज लक्षणठे एमवीजापण अजर अमर अचज अकल अरु
 ज इत्यादिक अलखजेपरमेश्वर तेनाअनेकरूपठे पण पर्यायांतरसबधी जेदकल्प
 नायेकरीरहित इत्यादिकरूपठे अजेदवृत्तिचितवनरूप निरविकटप रूप अमृतोपरा
 नुपानकरियें तोशुद्धनिर्मल कर्मअजनरहित जेपरमेश्वर तेएकजठे जेमइपना
 महावीरपर्यंत सर्वनीर्थकर सत्तायेनिज पणरूपेअजिन्न ॥ ५ ॥

परमान्प्रपञ्चकदं ॥ तैरंजणकान्तरे ॥ व्यव
हारं लक्ष्यजेरदं ॥ नन्दनान्निद्रान्तरे ॥ ध० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ जे परमारे ० कल्प अर्थ ० शरीरानां कर्माणां जे पंचके ० मार्गते जे
० लक्ष्यजेरदं ते एकांतनिश्चयनाज रंजके ० गंगीजे एतज्जेसमात्र व्यवहारन
ता अपेक्षीकनथी एकांतनिश्चयनाज अपेक्षीकते अथवा एवंपदोना अर्थनो अन्व
यीरीतैरुगियं तो गिरीशनीयानां एतज्जे एकांतगंगी ते परमार्थपंचकहे एतज्जेवल्क
मार्गपरं पणधीजाथीनराया गमुनिश्चयनं कथनरुद्रीने वजीजेप्राणी व्यवहार
नंज लक्ष्यके ० जाणीनंग्याजे एतज्जेनिश्चं तथा व्यवहार एवेनयमां एकव्यवहारने
एवज्जाणीग्याजे ते अरुत्तरनयवादीयोना नेदके ० विरूप अन्तरे ० ध्याते ॥ ६ ॥

व्यवहारं लखेदोहिजा ॥ कांडन आवेदाथरे ॥ गुह्यनयथा
पनासेवता ॥ नवीरहं विधासाथरे ॥ धर्म ० ॥ ७ ॥ ॥

अर्थ ॥ जे प्राणी व्यवहारना रसियाहोय ते स्थिविरगुणप्रवृत्तकाविकोनी घणीतेव
दिक कटकियाथी तपसंयमादिक व्यवहारने लवके ० शीखीने दोहिजाके ० महा
टंपरने परंतु ते वा व्यवहारने सेवता जन्मारोवहीजाय पण एकजा व्यवहारनी कडा
टकरणीकरतां कांड जंगारमात्र स्वरूपप्राप्तिरूपवन्तु हाथें आवेनही तेथीजोगुह्यन
ने थापनाके ० प्रमाणकरीने एतजे आत्मागुह्यनिर्मल कर्मोपाधिरहित एवीकरि
ने गुह्यनयनीस्थापना सेवियेके ० विचारियेतो आत्मागुह्यस्वरूपरहित अथवा
आत्माआत्मस्वरूपपामसे एवो दुविधाके ० द्विधा नावीपणानो शायके ० कल्पना वि
रणातेनरहे एतजे आत्मा त्रणोकाजें गुह्यआत्मस्वरूपीजते अथवा नाथनो धर्म एवो तेथ
ने प्रसारें दुविधानी विचारणानरहे ॥ ७ ॥

एकपखीलखिप्रीतनी ॥ तुमसाथें जगनाथरे ॥ कृपा
करीने राखजो ॥ चरणतलें ग्रहीदाथरे ॥ ध० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ माटेजोगुह्यआत्मस्वरूपीहुंवुंतो तमे गुह्यआत्मस्वरूपीजतो परंतु हुंरागी तुंनि
गी माटेतमारेमारे असमानार्थमिपणुंते तेथीमेंतमारीसाथे एकपखीप्रीत लखिके ०
प्राणी एतजेतमोनेतो मारीसाथे प्रीतकरवानी इच्छाजनथी तोप्राणे प्रीतशीरीतेंथाय
थीयहो त्रिजगतनाथ तमारासाथें प्रीतनीरीत नजथाय तमे त्रणजगतपूज्य हुंजग
निसारी लोकोक्तिपणएमठे के वर विवाह अने प्रीतते शरिपासाथें करिये तोमहो

टाथीप्रीतशी महोदानीतो कृपाजजोइये दयावतपणानुं तमारुविरुद्धे माटेमाराव
पर कृपाकरीने तमारा चरणके० पगनेनीचे मारोहाथग्रहीनेराखजो इहा परमेश्वर
तो सिद्धगतिपाम्यामाटे तेमनेचरणनुं असजव तथासेवकनुंहाथग्रहनुं तेनुंपणअस
वजठे परतुएवचन नक्तिपहनुते तेथीदूषणनथी नक्तलोकथोलवा देताजआव्याठे॥७॥

चक्रीधरमतीरथतणो ॥ तीरथफलततसाररे ॥ ती

रथसेवेतेलहे ॥ आनंदघननिरधाररे ॥ ध० ॥ ए ॥

अर्थ॥ अहोपरमेश्वर एपूर्वोक्त तमारासमयधर्मनुं शुद्धात्मस्वरूप प्राप्तिरूपफलकसु
अनेतमाराधर्म समयसवधीतीर्थनुं आनंदघनप्राप्तिरूपफल आगलरण्युं तेधर्मतीर्थ
शब्दं चतुर्विधसपनातमे चक्रवर्तिनो तेमाटेज धम्मवरचाउरतचक्रवट्टीणकसु तेथीतमा
रीआण चतुर्विधश्रीसधमा अखंमपणेप्रवर्त्ते तेमज तीरथफजके० चतुर्विधसपनातु
मेफलतो तेमज तीरथशब्दसाथे ततशब्दमिलावबु तेवारेतीर्थनातत्वतो रहस्यतो
तेमजतीर्थमा सारके० प्रधानवस्तुतमेतो एटलेजेतीर्थनुं ताराजेवो चक्रवर्तिप्रवर्त्तक त
थाजेमांताराजेवो फलचूतपदार्थ वलीजेमाताराजेवोतत्व वलीजेमा ताराजेवोतारप
दार्थ एवोजेतमारातीर्थ जेनेतमाराजेवा नमोतीघस्त एवीवाणियें नमस्कारकरेते एवो
जेचतुर्विधसधरूपतीर्थ तेनेजेप्राणीसेवे आदरे तेप्राणी निरधारके० निश्चैथी नितवंद
पणे आनंदघननुंसमूहपामे ॥ ए ॥ इतिश्रीयरजिनस्तवनसमाप्त ॥

॥ अथश्रीमल्लिजिनस्तवनप्रारंभ ॥

॥ रागकाफितेवककिमअवगणियेंहोएदेशी ॥

सेवककिमअवगणियेंहो॥मल्लिजिन॥एहअवसोनामारी॥अव
रजेहनेआदरअतिदीए ॥ तेहनेमूलनिवारीहो ॥ मल्लि० ॥ १॥

अर्थ ॥ अहोमल्लिपरमेश्वर अवके० हवेकर्मनेक्यकरवाथी पाम्याजे केवजज्ञान
केवलदर्शन तेनीसोजा सारीके० रुडीप्रधानपामिने पोतानीसाचीमेवानुकरनार चाक
रतेनी एवेटाणेकेमयवज्ञाकरोतो एटलेमारीअवज्ञाकरवी योग्यनथी अवरके० ताराथी
बीजाजे माराजेवा ससारीजीव रागादिपरिणतिये ग्रस्याने जेनेआस्यादासी अत्यंत
आदर सत्कारथापेते तेयास्यादासीने हेप्रभुतमें मूलथीके० जडथी निवारणकरीते
रहस्यार्थे जडथी निर्जोनताकितियेंकरी छलेडीनाखीने दिहालेताज अम्यानुत्यागक
गु अनेजेवारें बाग्मेंगुणगणेषुदया तेगारेंमुक्तिप्राप्तिरूप आम्यानेपणनिवारी ॥ १॥

ज्ञानसुरूपअनादितुमारुं ॥ तेलीधुंतुमेंताणी ॥ जुठअज्ञान
दशारीसावी ॥ जातांकाणनआणीहो ॥ मल्लि० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभुतमारुं अनादिकालनुं ज्ञानस्वरूप तेमोह्यीप्रगटीजे अज्ञानदशाते
थी आवाहितहवूं तेतुमेंताणीजीधूं अनेहेसुमतितुमे जुठके० देखो अनादिकालनी
खीरनीरवत् जेअज्ञानदशानामे स्त्री तेमल्लिनाथपरमेश्वरने आत्मस्वरूपानुंनवने असु
हामणीजागी तेथीअप्रीतकारणीजाणीने तेनेआत्मरूपवरथी जाताजाणी पणकाण
नआणी एटलेथी अनादिकालनुंघरवासहवूं तेघरठांमीने जेमठवनेसीधगया तेम
जायतेतोनेजेजाओपरंतुएथीजापणकरवूं एटलीपण काणके० मर्यादनआणी॥१॥

निज्ञासुपनजागरउजागरता॥तुरियअवस्थाआवी॥निज्ञा
सुपनदशारीसाणी॥जाणीननाथमनावीहो ॥ मल्लि० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ तेमजहेपरमेश्वर नव्यअनव्य शंतारीजीवोनेविपे निज्ञातथा सुपनएवे अ
वस्थापामियें तेमजनव्यने नव्यत्वपणानो परिपाककाल तेरमेंगुणगणोथाय तिवारे
एवेअवस्थानो नासथाय अनेजागृतथवस्थापामे तथाचउदमांगुणगणाना अंतथी
सिद्धनेविपे उजागरथवस्थाहोय एचारथवस्थांमां हेप्रभुतमारुं तुरियके० चोथीउ
जागर थवस्था प्राप्तथयी तेजोयीने निज्ञादशामां गर्जितसुपन अवस्था तेणेजाण्युं
जे अमोनेप्रभुयें दूरवचनकह्याविनाज अमारीप्रतिपक्षणीओने मनावी माटेअमारो
तीरस्कारथयो एमजाणीने रीसाणीथकी आत्मवरथीजातीदेखीने स्वरूपमांअंतराय
कारकजाणीने हेनाथतमेतेनेमनावीनही ॥ ३ ॥

समकेतसायेंसगाडकीधी ॥ सपरिवारसुंगाढी ॥ मिथ्याम
तिअपराधणजाणी ॥ घरथीवाहिरकाढीहो ॥ मल्लि० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीहेपरमेश्वरतमे मिथ्यात्वथी उपरांगथयीने उपशम विवेक संवगदि
कपरिवारसहित समकेतसायें सगाडते गाटीके० अत्यंतनिवढकरी तिवारेतमे आ
त्मस्वरूपथी विरुधप्रवर्तिका एवीमोहनीयनीपुत्रीजे मिथ्यामति तेआत्मथी मिजवा
नीवांठाने जांजीनाखनारी माटेअपराधीजाणीने हेप्रभुतमेतमारा आत्मवरथी वाहे
काढीमूकी पणसर्वथाप्रकारें एनुंवरमांप्रवेसज नयीराख्युं ॥ ४ ॥

हास्यअरतिरतिशोकदुगह्ना॥नयपांमरकरसाली॥नोकपा
यथ्रेणीगजचटतां ॥ श्वानतणीगतिजालीहो ॥ मल्लि० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ तेमजहेप्रभु नवनोकपायमां १ हास्यमोहनी २ अरतिमोहनी ३ रति
मोहनी ४ शोकमोहनी ५ डगछामोहनी ६ जयमोहनी तेनोकपायमाटे क्रोधादिकक
पायनीअपेक्षाये पामरके० रांक तथाससाररूपखेतिनी वृथीकारकमाटे करसाके० खे
तीखेडानी थालीके० पक्तितेक्रोधादिककपायथी सदसमाटेनोकपाय तेजिवारें तमेह
पकश्रेणीरूप गजके० हाथीनीस्वारीरुतीवारे तेणे ध्यानके० कुतरानीरीतग्रहणकरी जे
मराजमार्गेंहाथीचालता हाथीउपरचढनारने कुतरापोचीशकेनही परतुहूहूतोकरेज ते
मपरमेश्वर श्रेणीगजेंआरूढथया तिवारेंगरजतोसरेनही पणहाकधीतो हास्यादिक
वणग्यानही माटेकुतरानीपरे हाकहाककरतारह्या ॥ ५ ॥

रागद्वेषअविरतिनीपरिणति ॥ एचरणमोहनायोधा॥ वीतरा
गपरिणतिपरणमता ॥ उठीनावावोधाहो ॥ मल्लि० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ वलीरागदशा द्वेषदशा एवेनववीजनाअकूरनाउत्पादक तेमज अविरति
पणानेविषे तदाकारीपणेप्रवर्तवु एवणेनुपरिणमन ते चारित्रमोहनीयना योधाके०
सुनटवे एटलेचारित्रमां प्रवर्ततामुनीराजोने चारित्रधीपाडवाना योधावे परतुहेपर
मेश्वर तमेजिवारे वीतरागपरणतिनेविषे परिणमनके० तदाकारपणेथाताठता एटले
तमोनेवीतरागपणामां एकाग्रवृत्तियेप्रवृत्ततानीदशाजोझे तेणेविचांखुजे अमारीविरो
धी वीतरागता एवरमांआवी माटेआंझमोठेरियेंनही एमविचारीवोधावुथ अदगम
ने जाणताठतां पोतानीमेलेज उठीने नासीगयाएकार्यतमारो सहजेथयो ॥ ६ ॥

वेदोदयकामापरिणामा ॥ काम्यकरसहुत्यागी ॥ नि कामीकर
णारससागर ॥ अनतचतुष्कपदपागीहो ॥ मल्लि० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ वलीअहोपरमेश्वर वेदनोउदयतेथी कामना परिणामके० अनिलाप ए
टले पुरुषस्त्री स्त्रीपुरुष एवेनोअनिलाप वेदोनाउदयथीथाय तेवेदनाउदयथी काम
नुपरिणामपणुतो वेगलुरखु पणतमेतो कामके० वांठितकर्ममात्र सर्वनात्यागीतो
तोवेदोसर्वथायनाच तेनीशीअधिक्यता केमके वांठितकर्ममात्रना त्यागीथयातेथी
शब्दरूपरसगधादिकना अनिजापनुपण सर्वथाअनावयथीचूकू माटेनिरअनिला
पीपणार्थीज करूणारूपरसना समुद्रो निष्कामीविना दयानापरिणामनु अनाव
जहोय तेथीतमे अनतज्ञान अनतदर्शन अनतचारित्र अनतवीर्य अयनतचतुष्क
पद तेनिर्वाणपदनातमे पागीके० पदनारगाणा एटलेमोहपदमांलीनठो ॥ ७ ॥

दानविघ्नवारीसद्गुजनने ॥ अन्नयदानपददाता ॥ लाजविघ्न
जगविघ्ननिवारक ॥ परमलाजरसमाताहो ॥ मल्लि० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ बलीहेपरमेश्वरतमेकेवायया दानसंबंधीविघ्न एतज्जेदानांतरायतुं निवार
एकरीने नव्यरासीजीवमात्रने अन्नयपदजेमुक्तिपदतेना दानना दाताके० देवावा
लायया बलीतमेपोतातुं लाजाअंतराय निवारीने जगतवासी सर्वजीवोने लाजाअं
तरायना निवारकके० दूरकरनारययीने पोते परमके० उत्कृष्टआत्मरूढि तेसंबंधी
रत्न अन्नयपदप्राप्ते उपनोजे अतिदीपरत्न तेरसमां माताके० मग्नो ॥ ७ ॥

वीर्यविघ्नपंथितवीर्यहृणी ॥ पूरणपदवीयोगी ॥ जोगोपजोग
दोयविघ्ननिवारी ॥ पूरणजोगसुजोगीहो ॥ मल्लि० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ बलीतमारे परमआत्मस्वभावनेपामवें उपनुंजेपरमोद्धास तेउद्धासे उद्धृष्टी
त परमआत्मवीर्य तडूपदरसपंडितवीर्य एतज्जेपराक्रमेकरीने वीर्यांतरायनेहृण्युं तेथी
संपूर्णतीर्थकरपदवीपाम्याहो एतज्जेआत्मवीर्यफोरवतां आत्मपदवीनोरोधक विघ्नक
रताजेमोह तेनेतमें पंथितवीर्यहृण्यो तेथीपूर्णपदवीपाम्या एयोग्यते इहांसूत्रकारेयो
गीपदगुंय्योत्रे तेपदनुंप्राप्त मेलववामाटे गुंय्योत्रे नेयोगीपदनुंअर्थकरिये तोतेपदवीथी
संयोगथयो तेआत्मानेस्वरूपपदवीनुं समवायसंबंधतंजवे पणसंयोगसंबंधनसंजवे
तेथीयोगशब्दनाअर्थ एपदवीनेयोग्यते एमनिखुं कर्त्तानुंआशयकर्त्ताजाणे बलीतमें जो
गांतराय उपनोगांतराय एवेअंतरायने आत्मवीर्यथी निवारणकरीने संपूर्णति-
त्मसंबंधी आठगुणरूपजोगना सुजोगीके० जलानोगवनाराहो एतज्जेसुजोगने अंतराय
करनारा जोगोपजोगांतराय एवेरोधकोनो नाशययो ॥ ८ ॥

एअटारदूपणवरजिततनुं ॥ मुनिजनवृंदेगाया ॥ अविर
तिरूपकदोपनिरूपणानिरूपणमनजायाहो ॥ मल्लि० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ माटेहेपरमेश्वर एमअटारेदोपनुंपूर्व वर्णनकलुं एअटारेदोपनाकर्त्ता दूप
णतेथी तमारो तनुंके० अतंख्यातप्रदेगरूप आत्मपिंजरहितथयो तेथीतमे मुनी
जनोना वृंदके० समूहनेगावायोग्यथया मुंनीनाबुदोयें तमोनेस्तव्या परतुहेसुमति
अविरतीथी एतज्जेविरतिपणारहितथी नथीनिवर्त्तनुंजेने तेतोदोपनोनिरूपणकथनते
एतज्जेअटारेदूपणमां प्रवर्त्तनु तेदोपतो सर्वजीवमात्रनेकेवाय पणप्रचुतो तेअविरतादि
कदूपणथी रहितथयामाटेनिरूपणपणे मनजायाके० मारामनमांसुहाया ॥ १० ॥

इणविधपरस्वीमनविसरामी ॥ जिनवरगुणजेगावे ॥ दीनबंधु
नीमहिरनजरथी ॥ आनदघनपदपावेहो ॥ मल्लि० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेसुमति जेस्वरूपज्ञाताप्राणीते एपूर्वें अठारदोष वर्जवानी विधिके०
रीतकही तेरीतें मनविसरामीके० मननेथिरतानावेप्रवर्त्तात्री नेजेअठारदूषणेरहित
तेजअरिहत देवाधिदेव एवीपरिक्काकरीने सामान्यकेवलीओमाप्रधान एवाजेमद्विप
रमेश्वर तेनागुणग्राम एटलेस्तवनाकरे अथवामनने विसरामनाधाम एवामद्विजिन
ना गुणवर्णवीनेजे प्राणीगावेते मोहमद्वेहएषा एवानिजस्वरूपैरहित ससारमाज
न्मजरादिके खिन्नथयला एवादीनप्राणीयोने बंधुके० भ्रातानीपरें सहायनाकारक
एवामद्विपरमेश्वरनी महिरके० रुपासबंधी सीतलदृष्टीयी तेगुणगातापुरुष अति
झीयानदनोसमूह एवोजेमुक्तिपद तेनेनि सवेहपणेषामें ॥ इतिमद्विजिनस्तवनस्तपूष

॥ अथश्रीमुनीसुव्रतजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागकाफीआथाआमपधारोपूज्य ॥ एवेशी ॥

मुनीसुव्रतजिनरायएकमुजवीनतिनिसुणो ॥ आतमतत्वयुजा
एयुजगतगुरु ॥ एहविचारमुजकहियो ॥ आतमतत्वजाएयाविण
निरमल चित्तसमाधिनविलहियो ॥ मुनी० ॥ १ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ अहोमुनीसुव्रतजिनराज मुजआनदयननी एकआत्मतत्वसवधनी दीन
तिके० प्रार्थनाते अतिशयपणेषानजो हेत्रिजगज्जुरु आत्मानेविसख्यो जे आत्मयर्मरूप
तत्व तेतमेकेमजाएषो एटलेशरीतेनिश्चैरुखो एहके० एआत्मतत्वतमे जेरीतेंजाएषो
तेनुविचार अनुक्रमविधते मुजनेरुपाकरीनेकहेजो केमके आत्मतत्वजाएयाविना पु
ज्जादिकजडथी आत्मानेनिन्नअवधारणकखाविना काम क्रोध लोभ मोहादिकनेवसे
तो मननीसमाधिके० स्थिरतासहजेंपामिये परतुअकामि अक्रोधि अमानि अमाई
अलोनि अमाई इत्यादिकनेविषे निर्मलगतो चित्तनिवृत्तिनिरोध तदाकारें स्वस्वरूप
नेविषेजप्रवर्चनते नविलहियोके० नपाम्यो माटे आत्मतत्वजेमजाणुतेउपदेशो ॥ १ ॥

कोइअवधआतमततमाने ॥ किरियाकरतोदीसे ॥ क्रियात

णुफलकहोकुणजोगवे ॥ इमपूव्युचितरीसे ॥ मुनी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ इहांकोइहेजो सर्ममतोमा आत्मतत्वनुकयनवेतो परमेश्वरधीज पुठवारुठ
कार्य तेनोउत्तरजे एमुनीसुव्रतप्रभुविनाजो बीजाने आत्मतत्वनुनिरणयहोयतो काइ

जने शान्तिरिहमनमज्ञाने अर्थप्रपणे आत्मतत्त्वमानेने विगु तोनव यने नमुजने एट
 ते आत्मा जने शान्तिरिहमनमज्ञाने तोनिश्चयनां एजने उगुअवद्वानयनीअयेदायें व
 दानि आत्मने अर्थप्रमानेने अनेपांतेज नामजोशदिकउपयोगें प्रवर्तने तेनेरुद्रियेजे
 नृप रसंवेधानुज्ञानेविवागंम वनरुद्रियेजे मान्योनोर्मयेव गणो अनेआत्ममजावेनिर्मे
 लत्र एरोमिआग्नितां आ मानवं गणुं एवीनीनेरुद्रानिप्रमुगु सुखयीरुद्धे अनेफगितेज
 प्राणी क्रियारग्नो दीनेक० देखायते माटेदेगु६चेतनामतेनेक्रियामां प्रवर्ततुंजोयीने
 चिन्गीनेक० मननीगीनेधी एटलेगीननारगिामें एमपुत्रयुं प्रश्नरुगुं जेतमेआत्मनेतो
 अर्थप्रमानोतो एटलेजुजागुनरगियें जुजागुनरये आत्मानयीजांयतो आत्माआत्म
 लजावे निर्मलने अर्थप्रकृते नो मद्राकप्रकृतिने जुजरणीकरी तेक्रियानुंकल जोका
 पणेमानगोतो आत्मन्यर्थप्रमानोतोते तमागेपरुद्धेयोकेवाते अनेजो क्रियानुंफ
 ल आत्मानजांगये एमकेदेमोतो क्रियाकरोतो तेनुंकलसोणजोगयगे अनोजो करे
 लीक्रियानुंफज जोगयवामानन्यावेनो क्रियानुंरुगु अने६थपुं तोहेगु६चेतना एवा
 नेपुत्रयाथी हुंआत्मनत्वकेमपामुं माटेजप्रलुनवीनतिकरीपुत्रयुं ॥ २ ॥

जमचेतनएआतमएकज ॥ थावरजंगमसरिखो ॥ दुखसु
 रनंकरदृपणआवे ॥ चित्तविचारीजोपरिखो ॥ मुनी०॥३॥

अर्थ ॥ वलीअर्धनवादीना त्रणपद्धते १ अर्धन २ ईताईत ३ विशिष्टाईत
 एविजोष्टाईतपट्टी तेविसुखामिनावपाशनी तो जडचेतनके० जडसंव्यधितचेतन ए
 आत्माएकजने एटले वायतूमात्रसर्वजरीग्यागियोंमां एकांतेपरमात्मा व्यापिरह्योते
 एकमवर्गनोनित्य एतेमनोमूलनि ६त तेथीएकांज माटेजीवात्मा कोइकालें परमात्मा
 पणेनजथाय त्रणेकालें एजीवात्मा सेवक परमात्मात्वामिडल्यादिक केडलोजिखुं वली
 ईताईतपट्टीने कथंचित् थावरजंगममां जेदमानेने तेवली विजोष्टाईतनेपुत्रेके पृ
 थ्वी अण्ण तेज वायु वनस्पति पृथ्वीनेअंतर्जावीमानोतो तेथीथावरजंगममां जडसं
 वधीत चेतनाएकने अथवा कथंचित्पणेजेदते किंवावथी तेवारेतेकहेजे थावरजं
 गमसरिखोएटले थावरमाने जंगममाअजेदते तोहेगु६चेतना मतेअोनेपुत्रयुं जेत
 मतेमारोमतजेयापुंतेने चित्तविचारीजोपरिखोके० तमेजतमारामनथीविचारीने परि
 हाकरो एटजेतमारामतमां तमाराजकेवाथी सुखडुखसंवंधी संकरदृपण आवेके०
 प्रवेशकरते एटलेमुखडुखने परस्परमाहोमाहे अत्यंतसर्वथा अजाविपणुंते जेसुख
 तेडु रनथाय अनेडु सतेसुखनथाय तेमुखडु खने समान एकअधिकरणहोएटले

शुखनो कर्त्तापिणथावरजगममयी जडचेतन अनेहु खनोकर्त्तापिण थावरजगममयी
जडचेतन तेथीथावरनोकरेलो सुखदुखजगममां प्रवेशथुजोइये तेमजजगमनुंकरेलो
सुखदुख थावरमांप्रवेशथुजोइयें तोएमकेवाथो शकरदुपण थावरजगमथाय ॥३॥

एककहेनित्यजआतमतत ॥ आतमदरशाणलीनो ॥ कृतवि
नाशअकृतागमदूपण ॥ नवीदेखेमतहीणो ॥ मु० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीकोइक अद्वैतवादी तेरापंथी समेसारीया वासिष्टसारमंथी एमकहे
ठे जेनित्यके० निश्चैथी आत्माचारगतिसबथी हरेकजवनेपाय्यो पणआत्मापोताना
स्वरूपदर्शनमां लीनोके० व्यापकठे एटलेत्रणेकालें आत्मास्वरूपदर्शनेरहितनथी तेने
मेंएमपुवजुजे आत्मा आत्मस्वरूपेलीनहोयतो कृतविनाशके० साधवादिककरणीतु क
तकरवां तेनोविनासजावडपणते तु नवीदेखेके० नथी देखतोसुं अनेबीजोडपण अरु
तागम एटले अणकीयातुंआवबु नकखानुप्राप्तथावु एटले जोआत्मा स्वरूपदर्शनमां
नित्यलीनमानोतो स्वरूपेलीनगतो आत्माडु कृतनेतो नजबांधे अनेप्राणीओने ड कृत
आगमथयो एटलेपापनुवदयआव्यो तेअरुतडुं कृतनोआगमरूपडपण तेनेहेमतही
णातमे नथीजोतासुं एटलेतमाराज शास्त्रोमांएबुवाक्यठेजे कृतविनाननोक्तव्य तेमा
देकीयाविनाजोगवबुसुं ॥ ४ ॥

सुगतिमतिरागीकहेवादी ॥ क्षिणकएआतमजाणो ॥ बधमो
खसुखदुखनघटे ॥ एहविचारमनआणो ॥ मुनी० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ वलीहेसुखचेतना सुगतके० बौधमतनारागीप्राणी वादीके० बौधमत
नाशास्त्रनो पद्वकर्त्ताएमकहेठे यावन्मात्रआत्माते क्षणक्षणदीव निन्ननिन्न जाणो
के० अवधारो एटलेजगतमां आत्मामात्र तेमजअन्यपदार्थमात्र सर्वक्षणिकठे जेप्र
थमक्षणेअविधिनेठे तेथीवीजेक्षणेतेनथी, एवोतेनुसिद्धांतठे तेबौधवादीने मेंकसुजे
आत्माने क्षणक्षणदीवजोतमे निन्ननिन्नवेरावशोतो बधके० शुनातुंनकर्मबंधने ते
मज मोक्षके० कृतकर्मना खपाववाने तथासुकृतकरे सुखनानोगववाने फरिडकृत
करे ड खनानोगववाने एकपक्षग्रहणकरवाचीतो पूर्वैकह्याचारेप्रकारोने एआत्मा
नघटेके० नसजने केमकेजे बधननोकर्त्ता आत्माक्षणेबधकरे अनेतेक्षणीवीजेह
पोतो आत्मानिन्नठे तेवारंबधनोकर्त्ता आत्मापणनिन्न जोक्ताआत्मापणनिन्न एम
कर्त्ताकोइक अनेनोक्ताकोइरु एरीतेंथसजवनोविचार मनमां आणोके० लावो माटे
हेसुखचेतना जेपांतेजआत्मतत्व पाम्यानथीने नूलाजफरेठे तेथोथीपुवताहु आ

सुखनो कर्तापणथावरजगममयी जडचेतन अनेहु खनोकर्तापण थावरजगममयी
जडचेतन तेयीथावरनोकरेलो सुखसुखजगममां प्रवेशथजुजोइयें तेमजजगमनुंकरेलो
सुखसुख स थावरमाप्रवेशथजुजोइयें तोएमकेवाथो शकरडुपण थावरजगमयाय ॥३॥

एककढेनित्यजआतमतत ॥ आतमदरशाणलीनो ॥ कृतवि
नाशअकृतागमदूपण ॥ नवीदेखेमतहीणो ॥ मु० ॥ ४ ॥

अये ॥ रजीकोइक अदेतवादी तेरापंथी समेसारीया वासिएसारमयी एमकहे
वे जेनित्यके० निर्भेयी आत्माचारगतिसबधी हरेकजवनेपास्यो पणआत्मापोताना
सरूपदर्शनमां लीनोके० व्यापकते एटलेत्रणोकार्ले आत्मासरूपदर्शनेरहितनधी तेने
मैएमपुत्रपुजे आत्मा आत्मसरूपपैजीनहोयतो कृतविनाशके० साधवाविकरणीतुं रु
तररया तेनोशिनसनावडुपणते तु नवीदेखेके० नधी देखतोसुं अनेजीजोडपण थरु
तागम एटजे अणलीगनुथायतुं नकयानुप्राप्तयातु एटजे जोथात्मा सरूपदर्शनमां
नित्यजीनमातातो सरूपेनीनगतो आत्माहु कृतनेतो नजबांधे अनेप्राणीआने ड रत
यागमपयो एटजेपापनुंवदयथाप्यो तेथरुतडु कृतनोआगमरूपडुपण तेनेहेमतही
णातमे नधीतोतासुं एटजेतमाराज शास्त्रोमांएयुशक्यवेजे कृतशिनाननोकव्यं तेमा
देसीशिनानोगवयुसुं ॥ ४ ॥

सुगतिमतिरागीकढेयादी ॥ दिणकएआतमजाणो ॥ यधमो
समुगदु गनपटे ॥ एटविचारमनआणो ॥ मुनी० ॥ ५ ॥

अये ॥ यतीहेसुखचेतना सुगतके० धौगमतनारागीप्राणी कवीके० बोधमत
नातासुनो पहरतांएमहरेवे यागनमात्रआत्माते ह्णह्णदीव निन्ननिन्न जाणो
के० अररातो एटजेतगतमां आत्मामात्र तेमजअन्यपदार्थमात्र सरुहणिरवे जेप्र
पमहएथेअशिद्धिनेवे तेयीजीनेह्णनेनधी एगोतेनुनिह्णितवे तेजीधरादीने मैरुसुंजे
आत्मामाने ह्णह्णदीवनीनोतमे निन्ननिन्नवेगगगोना यरहे० शुनासुनसर्मयपने ते
मन मोहरे० रतकम्मेना गपारगाने तथासुगतररे सुगनानोगगाने फरिडुगत
हरे डु मनननोगववाने एरुपहमदणकररायीतो पुर्वैकथापारेप्रसारोने एयागमा
नदरेके० मननवे केमनेवे धवननोकरतां आत्माह्णैयरररे अनेतेह्णयीजीनेह
एको आत्मनिग्रहे तेरापरनोकरतां आमापणनिन्न जोनाआमापणनिन्न एम
ह्णह्णदीव अनेनककंडेक एगैनेअमननारिचार मनमां आणो० ॥ लावा माट
रेह्णह्णचेतना जेअनेनयाधमतन पाप्मानर्थने नृनाजकनेवे तेथोयीपुननाटु था

अर्थ ॥ हेष्टु-चेतना में प्रश्रपुठधु तेनोवलतु त्रिजगतगुरुमुनीसुव्रतस्वामीये तेजायुं तेकहुबु जे प्राणी आत्मतत्वज्ञाणवानीचाहनाकरे ते प्राणी एकातपद्धी-
र्वर्णामी सर्वथा मूकीने रागद्वेषमोह अज्ञाननोपद्रवजे ते प्राणी अग्रय आत्म-
प्राप्तिथी रात्रदीप्त सुताजागता उठतावेसता स्वातापीता कार्यादिकमाप्रव-
परतु अंतरवृत्तियें मननी प्रवर्त्ति आत्मस्वरूपमा प्रवर्त्तिरहिजे ॥ ७ ॥

आतमध्यानकरेजोकोउ ॥ सोफिरऽणमेनावे ॥ वागजाल

बीजुसद्गुजाणे ॥ एहतत्वचित्तचावे ॥ मुनी० ॥ ए ॥

अर्थ ॥ एरीतेजे प्राणी ब्रह्मरधमथ्य आशुनपूरीने आत्मामालयलीनथयी
कारवृत्तियें शुद्धात्मस्वरूपनु ध्यानकरे ते प्राणी अनेकमतवादीओना विव्रमम-
पजालमाफसेनही ते प्राणी एक आत्मस्वरूपकथनप्रिना अन्यजे जप तप पूजा नि-
दिक कथनमात्रने वागजालके० वचननुजाल आत्मानेफसवानु फंदजाणे ॥
आत्मस्वरूपनु तत्वते पोतानाचित्तनेरिपे चावेके० चितवे ॥ ए ॥

जेणेविवेकधरीएषखग्रहिये ॥ तेततज्ञानीकहिये ॥ श्रीमुनी

सुव्रतकृपाकरोतो ॥ आनदधनपदलहिये ॥ मुनी० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ माटेजेविवेकनो बारधावालो विवेकवतप्राणी ते आत्मध्यानसर्व-
हनेग्रहणकरियें ते प्राणीने तत्वज्ञानी आत्मतत्त्वनो वेत्ताकहिये माटे श्रीके०
सपदानाधारक एगग्रहो मुनीसुव्रतजिन रुपाकरो एटजे आत्मतत्त्वनी उजर-
कगवो तो अनादिकालनु एलेगमायु चितामणिसरिखो एवोपरमानदनु सख-
अर्थात्सुक्तिपद ते लहियेके० पामिये ॥ १० ॥ इति श्रीमुनीसुव्रतजिनस्तवनसमा-

॥ अथ श्रीनमिजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागआत्याउरी धनधनसप्रतिसाचोराजाएवेजी ॥

पटदरसणजिनअगजणीजे ॥ न्यासपडगजोसाधेरे ॥ नमिजिनव

रनाचरणनुपासक ॥ पटदरज्ञानआराधेरे ॥ पट० ॥ ११ ॥ एआकणी

अर्थ ॥ हेष्टु-चेतना पूर्वस्तयनायें परुषितगृहदर्शन ते जिनके० परमेश्वरन-
गजणिजे एटनेपग्मेग्रपोते एवग्रगोनागारकने केमके एकजनदर्शनविना बी-
चेदर्शन एनेकनयनाथपेक्षीजे माटेअन्यथगकह्या अनेजेनसतनयाश्रीत माटेक-
गरुड परगुरुत्तानोआगयणजे एग्रगोनेठेठेते जिनेग्रनुउछेदकजाणवो रम-

नेश्वरनाथंगने माटे. इहांकोइपुत्रेजे एगंतेहोयमिष्ठं एकेमकलु परतु जेजेमतोनाथा
 रकोथी जेनीस्थजकरतो जेजेमतोने एस्तवनामां जेजेअंगठेराव्या तेतेजिनश्वरनाथं
 गवतावे परतु तेउनेमव्या अस्त्यकहेनही केमके कर्तायेपटदर्शनजिन अंगनणिजें
 एवंपाठकलु पणदर्शनएवुनकहुंमाटे. परंतुएदर्शनते हेगुछचेतना तुजने नमाराथ
 नकरी निरममत्वी नमपणिमित्रतो पढंगके० एस्तवनमांजेम ठएमतोनेठएअंगोनो
 न्यासके०स्थापनकरुंते तेरीतेंजोकोइप्राणीसाथं तोनिष्करे तेंकोणसिद्धकरेजे नमिप
 रमेश्वरनाचरणोपासकी एटलेचारित्रनी सेवानाकरनार निरममत्वी निरअहंकारी पु
 त्यातेजेरीतेंएस्तवनमां परमेश्वरनाथंगउपर ठएदर्शनयाप्यातेवीज रचनाये आराध
 के० साधनाकरीशके कर्तानोआगयतो एमजणायते जेमात्रदर्शनीते तेसर्वेएकेकन
 याश्रीते तेमनेतेतेनयेस्त्यकहं परतुजेनयनावचनथी तेमनोपद्वयपे तेवोवचन
 जेहागुछी अन्यदर्शनी जेनदर्शनउद्यापक वचननकहेतिहागुछी जेनीपणतेनेदूपव
 तोवचननजकहे केमकेएणपरमेश्वरनाथंगनेतेमाटे॥१॥
 जिनसुरपादपपायवखाणुं ॥ सांग्यजोगदोयजेदेरे ॥ आ
 तमसत्ताविवरणकरता॥ लहोदुगअंगअखेदेरे॥ पट०॥३॥
 अर्थ ॥ ह्वेठएमतोमा जेजेमत परमेश्वरनुंजेजेअंगठे तेतेकहिवतावेठे एकसांख्य
 वीजां जोगके० नैयायिक एवेदर्शन ते नमिपरमेश्वरनाथ सुरपादपके० कल्पवृक्ष
 नउपमांतेजेने एवा पायके० चरण वखाणुंके० व्याख्यानकरुं केमकेजेम शरी
 ताणपगोथी तेमजीवमात्रनुंमंमाणसत्तायकीते तेमएवेदर्शनपण आत्मसत्तानुं
 नकरवावालावे जेमगांख्यदर्शनकहेते आत्ममात्र पुष्करपत्रवन्निरूप लेपप्रकृ
 ती तेहनेमुखआगजविरुति इत्यादिककथनयणुंते परंतुआत्मसत्तानुं विवेचन
 न नैयायिकपण आत्मामात्रमा सत्तातोएकजमाने परंतु एकजीवात्मा वीजो
 एमआत्मानोवैजातमाने तेमांजीवात्माते मात्रकार्यनुं कारणजुतमाने अने
 आत्मानेमाने एगीतेंहेगुछचेतना जेममत्तामवनुंमूल तेमअंगोनुंमूलपाद माटे
 परमेश्वरनाथ अंगअंगके० वेचरण ते अखेदके० प्रश्नचिन्तता लहोके० जा
 गेनुं विज्ञापस्वरूप पडदर्शनसमुच्चय प्रमुख अंथोथीजाणुं ॥ २ ॥
 अनेदसुगतमीमांसक ॥ जिनवरदोयकरचाररि ॥ लो
 कोकअवलंबननजिये॥गुरुगमथीअवधाररि॥पट०॥३॥
 जीसुगतके० वीददर्शन अने मीमांसकदर्शन तेमां बीद

हृणोवस्तुने चेदके० निद्रमाने अने मीमांसकते नित्यआत्माश्रयकर्तावे तेथीत्रणोकाजें
स्वरूपेअचेदवे उक्तच एहएवहीनूतात्मा नूतेनूतेअस्थित एहपावदुधाचेअ हृश्यते
जलचड्यत् ॥ १ ॥ पुन एक सर्वगतोनित्य पुन वेदेविगुणोनव्रथ्यते नमुच्यते माटे
एवेदर्शनते जिनवरके० परमेश्वरना दोषकरके० वेहायते नारीके० गनीराशयपणे
समजवाकठिणमाटे गुरुगमके० गुरुयेवताव्योजे रेचक कुंजर पूरकसवधी प्रवर्तन
तेथीप्रथमतो लोकशब्दे ब्रह्मरध्रयकी अवजोपहेतुलरह्युजे शरीर तेनेनूगोजसझावे ते
माटेलोककह्यु तेने अयजंवनके० आत्मानेआश्रयणकरीने एवेदर्शनरूपजे परमेश्व
रनावेहाय तेने अवधारिके० निर्णयकरीने नजियेके० ध्याइये तेमज अजोरुके० गु
न्यमाटेखगोलसझा तेब्रह्मरध्रनेउ तेथीअलोकशब्दे ब्रह्मरध्रनेरिपे आत्मानेआशयक
रीने एवेदर्शनरूपवेहायने निर्णयकरीनेनजिये ध्यानकरिये

एटलेएवेदर्शनमा वोद्धदर्शनतेजेविद्यमान तेहृणोहृणोनिद्रनिद्रवे एतेमनोसिद्धी
तवे तोजोआत्माप्रमुखने व्यवहारनयथी पर्यायांतरेकालथी अवधारियेता हृणहृ
णदीव निद्रनिद्रवे अनेमीमांसकते वस्तुनेअचेदमानेउ तेजेमयापणे निश्चैनयनी अ
पेह्याये आत्माप्रमुख सर्ववस्तु पोतपोतानाधर्म लक्ष्णथी त्रणोकाजेअचेदमानीयेते
ये तेथीआत्मापण स्वस्वरूपलक्षणधर्मे त्रणोकाजेअचेदसहीतवे एरीतेएवेदर्शनते व्य
वहार तथानिश्चैनयना अपेहीकवे अनेपरमेश्वरनु प्रवर्तनपणनिश्चैतयाव्यवहारथीउ
माटे वोद्धदर्शननुव्यवहारे प्रवर्तनते परमेश्वरनु वामकरवे अनेमीमांसकनु निश्चै
प्रवर्तनते परमेश्वरनुदक्ष्णकरकह्यु एआशयसमजवामा कठीनवेमाटे गनीरकह्यु ए
रीतेपरमेश्वरना चारअंगवर्णव्या ॥ ३ ॥

लोकायतिककूपजिनवरनी ॥ अशविचारीजोकीजेरे ॥ त

त्वविचारसुधारसधारा ॥ गुरुगमविणकेमपीजेरे ॥ पट० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वली नमिपरमेश्वरनी कूपिके० पेटते नास्तिकवादी लोकायतिकके०
चारवाकदर्शनते एटले जीव पुण्य पाप गत्यागति काइनथी एनास्तिकशून्यवादीनु
मतवे तेसर्वासेतो परमेश्वरनो पेटनथी पण अशविचारीजोकीजेके० एकअसेविचा
रीजोइयेतो परमेश्वरनीकूखवे केमकेतेनास्तिक शून्यवादीवे तेमपरमेश्वरनी कूप
णशून्यमाटे एकअसेनास्तिक परमेश्वरनीकूखकही परतुतत्वविचारें विचारीजोइयेतो
एसर्वदर्शन वाणीधीउर्णव्या तेवाणीकूखथीउपनी माटेएकूखते पांचेअंगनु खजानुवे
एकूखथीपांचेदर्शननी उत्पत्तिवे माटे सुधारसधाराके० अमृतरूपरसनुप्रवाहवे तेथी

एसवींगोनी धाराके० प्रवाहनुं मिलापकरीने पीजेके० रसआस्वादनकरियें तेनिरम
मत्वीगुंस्नोवताव्योजेमार्गे तेविना सर्वांगदर्शननुं मिलापरूप तत्त्वनुंविचार तद्रूपसु
धारसनीधारा शीरीतेंपानकरीशकीयें ममत्वरूपडुर्जनते पानकरतांढोलीआपे एरीतें
पांचअंगवर्णव्या ॥ ४ ॥

जैनजिनेश्वरवरउत्तमअंग॥ अंतरंवगहिरंगेरे ॥ अक्षरन्या
सधराआधारक ॥ आराधेधरीसंगेरे ॥ पट० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ बलीजैनदर्शनते नमिपरमेश्वरनुं वरके० प्रधान सर्वअंगोमां शिरोमणी
उत्तमांगते मस्तकठे केमके अंतरंगें जैनदर्शननाअन्नावें स्वस्वरूपप्राप्तिनथाय नथाते
अने बाह्यांगेंजोइयेंतोपण एजैनदर्शनसर्वासीठे केमकेएदर्शननुंकथन सर्वनयापेक्षी
कठे तेमाटेअतरंगें बाह्यांगेंपण उत्तमअंगजठे परंतुजेप्राणी निरममत्वीठतो अक्षर
न्यासके० एकेकअक्षरनुंस्थापन एटलेएअक्षरपहेलुं एवीजुं तेनीधराके० नूमिका
स्थानक एटलेएपेहेला अक्षरने रहेवानुंस्थानक एवीजाअक्षरने रहेवानुंस्थानक ते
केकाअक्षरनो आधारकके० आधारभूत एटलेआश्रयकरीनेरह्यु जेअर्थ तेअर्थने सं
गेधरीके० सायेंकरीने जेसर्वांसीजैनदर्शनने आराधेके० आराधनकरें एटलेएकअक्ष
रमात्रनुं उठेदनकरनुं तेतोवेगलुंरह्युपण अक्षरआगलपाठलपण नकहेनुं एवोजैनद
र्शननुं आराधनकरे एठदर्शन परमेश्वरनाठअंगठे तेवर्णव्या ॥ ५ ॥

जिनवरमांसघलादरिशाणठे ॥ दर्शनेजिनवरजजनारे ॥ सा
गरमांसघलीतटनीसही ॥ तटनीमांसागरजजनारे ॥ पट० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ एरीतें नमिपरमेश्वरमा सर्वदर्शनठे तेमाटे एठएदर्शन परमेश्वरना अंग
ठे पणएकेकादर्शननेविपे सर्वांगसत्तानपामियें एटलेसर्वदर्शनोमां सर्वांसं जैनदर्श
ननपामिये तेनीजजनाठे केमके एकअंगेपामियें पणसर्वांगेनपामिये जेमसमुद्रमां
यावत्मात्र तटनीके० नदीओते सहीके० निश्चयीपामियें पण नदिओमां समुद्रनी
जजनाजाणवी एटलेजेनटी समुद्रमांजलि तेमांसमुद्रनी वेजुनुंपाणीआवे एमनदीओ
मांसमुद्रते एकदेशेंसंजवेठे तेरीतेंसमुद्रोपम जिनवरना एठएदर्शनते अंगकहियें ॥ ६ ॥

जिनस्वरूपथइजिनआराधे ॥ तेसहीजिनवरहोवेरे ॥ जूं
गीईलीकानेचटकावे ॥ तेजुंगीजगजोवेरे ॥ पट० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ एरीतेंसर्वदर्शनोनुं एकजनावरूप जिनेश्वरदेवनुंस्वरूपके०

रें पोतेंथयीने तदाकारवृत्तिये परमेश्वरनु आराग्नकरे ध्यानवरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्चैथीजिनवरशब्दे केवलनाणदसणीथाय जेम जूंगीके० नमरीते उभकाजमा मदेआ
 वे तेमदनीउन्नतताथी एकतोचवलताववे बीजोपोताना काटामांपणपिपये पठे
 काली अथवापीजी जीजेलीमाटीमा पोतेंलवमूकी गोलीवालीने एकेरुगोजीनावी
 घरवांधी तेमापोतें झंजीकाजे लटतेने कांटाथीचिटकुदेऽ तेजटने घरमामूकी फरीएक
 गोलीयेते घर तुंमुढोढाकीने सत्तरमेंदीपस चटकाथीते घरतुंमुगवखोजताजेलटतेनमरी
 थयीचडीजाय तेजटथीनमरीथयीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपंथयीनेजिननेश्वराधनु ते
 जथयुपोते जटरूपआत्मानेचटक पठेनिजस्वरूपमा परिणमवृत्तेपरमा रहेबु अनेते
 घरमाज लटनुजमरीथयीजाबु तेमजनिजस्वरूपरूपपरमा जिनस्वरूपनी प्रातिपाय
 पठेत्रणेजगतजोतेवते सिद्धमागमन तेचडीजावुंथाय ॥ ३ ॥

चूरणनाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुभवरे ॥ समय

पुरुषनाअगकह्याए ॥ जेवेदेतेदुरभवरे ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीशुद्धश्रद्धा परमेश्वरनुउत्तमागरूप जैननुसवधित समयपुरुषतेना
 ठअगठे १ पूर्वधरुत डुटकपठनी व्याख्या तेचृणि २ नाप्यतेसूत्रोक्तार्थ ३ सू
 त्रते गणयरादिरुत सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीरुतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रत्तरव्याख्या ६ परपरअनुभवते गुरुसंप्रदायथी अनुभवके० यथार्थस्मृतिथी नि
 वृतात्काजिकज्ञान एरीतें समयके० सिद्धांतरूप पुरुषत्वधर्मवतना एपूर्वोक्त चूर्ण
 नाप्यादि ठर्थगठे तेनेजेप्राणी परजनावीकने अगणी निर्नयथको उष्टेदीने ममत्व
 रूपरसे हीनाधिकनापे तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा डुरभवके० डुष्टजगामिजाणवो ॥८॥

मुद्राबीजधारणाअक्षर ॥ न्यासअरथविनयोगेरे ॥ जेध्या

येंतेनधिवचीजे ॥ क्रियाअवचकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुद्राबीजधारणा अक्षरन्यास एवथाध्याननाअगठे अने अर्थके० एमु
 द्राबीजधारणादिकनु तात्पर्यांतरहस्य तेनो रिफे० विशेषपणो नियोगीके० विरिम
 पेयी विविनोद्वाता एध्याननाअगोनो रहस्य तेमुज्जेतोआड्जासतुतथी अनेकतां
 येंतो आगलजेथावे एवुपदगुथ्यु तेथीनेसातो ध्याननुजकयनठे परतुमुज्जेनेननास्यो
 कर्त्तानुआशयकर्त्ताजाणे माटेजेप्राणीसमवपशमी निरममत्वीरुतो एपूर्वोक्तमुद्राबी
 जधारणादिके एस्तवनानी उक्तिविधेयावे एटलेएकाग्रचित्ते तदाकार तद्रूप तन्म
 यी तलेसी तदानिज्ञापीरुतो ध्यानकरे विषयविषयी अजिज्ञपणेनासे एवोययो तो

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपं चिन्तामणीरत्नते रागादिके अथवा इष्टमतममत्वीगो
थीनवंचिजेके० उग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियानुं चोगीथाय एटलेजेगु६स्तर
ल स्वभाविक करणीनुंचोगीथाय तेमाचावीवचनोयी उगायनही इहांकोइकप्रतमां
जेथ्यावेनेठकाणेजेसाथे एवंपाठने तेनोअर्थ मुझावीजधारणादिकेजे समयपुरुषने ता
धे तेक्रियाअवचकनोचोगीहोय एपदनुंरहस्यकर्ताजाणे मुज्जेनेतोनात्थो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करीनविसाधिसकीये ॥ एविपवादचित्तसधलेरे॥ पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेगु६चेतना एकांजेप्रवर्तने मारोकाजकूपयायने तेममुज्जेनेकहुंहुं
तेसांजल ऐनदर्शननुं श्रुतं० सिद्धांतनुं नंगमादिक नयानुजायीकथनने तेवचन
वर्गणायें कहेतांठतां किहांनुंकिहानिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपाठने नजरआग
जराखी अर्थकर्ता विचारीविचारीबोलुं परतुसिद्धांतमा यथाविधयुरुनो लक्षणकथुंने
जेविशु६अथावंत ज्ञानी आत्माथि परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
सम सतनयानुंजायी जिनप्रवचन विशु६जायी तथाविधके० तेवोसोजनयुरुनी जो
गवाइमुज्जेनेनमिले तेथीनुत्रमयांदायेंविचारीनेबोलुंतांनुंयुं परतुतेमयांदामारहीनेसा
धुसंबंधी क्रियाकरी प्रवर्तताने उदयआव्युंजे साधुपणुंते नविमाधीसकीयेके० नि६
करीनगकीये कमकेश्रुतमयांदायेंपण चारित्रसाधवी अतिकठिननेमाटे एक अनेवी
जां तथाविधयुरुनी यांगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीगहुं माटेठतोचेपधारीहुं तो
पणकोइपुत्रेतुंकोणठां तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखयीकहुंजे हुंजैननोजंगोहुं ते
थीनमस्त चित्तनेविप्रेप्रदेगंप्रदेगें विपवादके० उदामीनतालागीरहीने ॥ १० ॥

तेमाटेनुंजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकहीथिरे ॥ समयचर
णसेवाशुद्धेजो ॥ जेमअनंदयनलहीथिरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेगु६चेतनातुं तथाहुंअने त्रीजीशु६अथा आपणेउत्रे परमेश्वरआ
गल वेदाथजोडी उजायकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमारोचापित समयके० सिद्धांततं
बंधी शु६चारित्रतेनी सेवाके० सबहुंप्रवर्तनुंतेदेजो जेमअमेपणअनंदनासमृह ल
हियेंके० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्तन चरमकरण जवपरिणतिना प
रिपाकसमयें शु६आगमोक्त चाग्रिनीसेवादेजो अथवा चरमावर्तनादिककालें शु६
आगमोक्त तमाराचरणकमजनीसेवादेजो जेमअनंदयनपटपामियें ॥ ११ ॥ इति
श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रे पोतेययीने तदाकारवृत्तिर्ये परमेश्वरं श्राराधनकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्वेयीजिनपरशब्दे केवलनाणदसणीथाय जेम जुगीके० जमरीते उल्लकालमा मदेया
 वे तेमदनीउन्मत्ततायी एकतोचचलतावये बीजोपोताना काटामांषणविपत्रये पठे
 काली अथवापीली जीजेलीमाटीमा पोतेंलवमूकी गोलीगलीने एकेकगोजीजात्री
 घरबांधी तेमापोते ईजीकाजे लटतेने काटायीचटकुदेइ तेजटने घरमामूकी फरीएक
 गोलीयेते घर नुमुढोढाकीने सत्तरमेंदीवस चटकायीते घरनुंमुखखोलताजेलटतेनमरी
 ययीउडीजाय तेजटयीजमरीययीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेंथयीनेजिननेश्रायधु ते
 जयधुपोते लटरूपआत्मानेचटकू पठेनिजस्वरूपमा परिणामधुतेघरमा रहेधु थनेते
 घरमाज लटनुजमरीययीजाधु तेमजनिजस्वरूपरूपघरमा जिनस्वरूपनी प्रातिषाय
 पठेत्रणोजगतजोतेठते सिद्धमागमन तेउडीजावुंथाय ॥ ३ ॥

चूरणजाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुजवरे ॥ समय
 पुरुपनाअगकह्याए ॥ जेठेदेतेदुरजवरं ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीशुद्धश्रद्धा परमेश्वरनुंउत्तमागरूप जैननुसवधित समयपुरुपतेना
 ठअग्रठे १ पूर्वधरुत हुटकपदनी व्याख्या तेचूर्णि २ जाप्यतेसूत्रोक्तार्थ ३ सू
 त्रते गणयरादिरुत सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीरुतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रतरव्याख्या ६ परपरअनुजवते गुरुसप्रदाययी अनुजवके० यथार्थस्मृतियी नि
 न्नतात्काजिकज्ञान एरीते समयके० सिद्धांतरूप पुरुपत्वधर्मवतना एपूर्वोक्त चूर्ण
 जाप्यादि ठअग्रठे तेनेजेप्राणी परजगनाबीकने अयगणी निर्नेयचको वड्ढेदीने ममत्व
 रूपरसे हीनाधिरुजापे तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा डुरजवके० डुष्टनवगामिजाणवो ॥८॥

मुझावीजधारणाअक्षर ॥ न्यासअरयविनयोगेरे ॥ जेध्या
 वेतेनविवच्यजे ॥ क्रियाअवंचकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुझावीजधारणा अक्षरन्यास एवधाध्याननाअग्रठे अने अर्थके० एमु
 झावीजधारणादिकनु तात्पर्याथरहस्य तेनो सिके० विज्ञेयपणो नियोगीके० विविध
 पेपी विधिनोज्ञाता एध्याननाअगोनो रहस्य तेमुजनेतोआज्ञासतुतयी अनेकर्ता
 येतो आगलजेध्याये एधुपदगुण्यु तेयीदेखातो ध्याननुजकथनठे परधुमुजनेननास्यो
 कर्तानुश्राययत्तीजाणे भाटेजेप्राणीसमउपशमी निरममत्वीगतो एपूर्वोक्तमुझावी
 जधारणादिके एस्तवनानी उक्तिविधेध्याये एटलेएकाग्रचित्तें तदाकार तद्रूप तन्नम
 यी तलेसी तदाजिज्ञापीगतो ध्यानकरे विषयविषयी अजिन्नपणेजाते एवोययो तो

तेप्राणीतो आत्मस्वरूपस्य चित्तमणीगन्तने गगादिके अथवा इष्टमनममन्वीजो
 धानद्विजोऽथ वा जायनदी तेप्राणी अथवा कृत्यानुं नांभीयाय पटलेजेष्टुऽत्त
 त स्वजायिक रणीनृजायीयाय नमाप्रावीचननांभी रगायनदी इद्रांकोऽप्रनमा
 जेप्रादनेनृजाणेजनाय एवपाठने तेनांअर्थ मुद्रावीजगगादिकेज समयपुस्तने सा
 धे नेजियाअथचरुनांजांभीयाय एष्टुंद्रग्यकनांजाणे मुक्तनेनानेनान्यो ॥ ९ ॥

अनन्यनृमात्रिचारीशोलं ॥ मुगुनन्याविधितमिलेर ॥ किरिया
 करीनविमाधिमकीयं ॥ एविपचादचित्तसद्योजेरे ॥ पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ इष्टेष्टुऽचेतना एष्टुजेप्रवर्तने मागेकात्रेष्टुथायने तेमनुजनेकहुंहुं
 नेगानल एजनद्विजने अनेकं० निष्ठातनुं नेगमादिक नयानुजायीस्थनने तेवचन
 चर्गणाये कतेनांनता निष्ठानुंरिष्ठानिमगीजाय माटे अनुत्तारकं० तेपाठने नजरआग
 लग्नी अर्थरत्नां विचारीविचारीशोलं परनुनिष्ठातमां यथाविधगुरुनां लक्षणकथने
 जेविष्टुऽअष्टावत दानां आत्मार्थ पंगेपसारी निर्मायी निर्ममत्वी कथनीरणी
 मम समनयानुंजायी जिनप्रवचन विष्टुऽजायी तथावियकं० तेवोत्तोजनगुरुनी जो
 गवाऽमुक्तनेमिले तेथीनृत्रमयांदायें विचारीनेवांलुंतोतुंयथुं परंतुतेमयांदामारद्वीनेसा
 धुनंवंथी क्रियाकरी प्रवर्तनाने उदयआयुंजे साधुपणुते नविस्तार्थीनरीयेकं० निः
 करीनगरीये केमकंअतमयांदायेंपण चारित्रमाधवी अनिकठिननेमाटे एएक अनेवी
 जां तथाविधगुरुनी योगवाऽनमिले तेथीनेवीक्रियानकरीशकुं माटेवतोजेपयारीहुं तो
 पणकोऽष्टुनेतुकाणठां तिवारंमहाहीनवचने पोतानामुखचीकहुंजे हुंजेननोजंगोहुं ते
 थीगमस्त चित्तनेविपेप्रवेजोप्रवेजो विपवाडकं० उदासीनतालागीरहीने ॥ १० ॥

तेमाटेनुजाकरजोनी ॥ जिनवरआगलकहीयेंरे ॥ समयचर
 णसेवागुऽदेजां ॥ जेमआनंदचनलहीयेंरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेष्टुऽचेतनातु तथाहुंअने व्रीजीशुऽअष्टा आपणेत्रणे परमेश्वरआ
 गल वेहाथजोडी उचाथकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमाराजापित समयके० सिद्धांततं
 वंधी शुऽचारित्रतेनी सेवाके० संयथुंप्रवर्तनुतेदेजो जेमअमेपणआनंदनासमूह ल
 द्वियेंकं० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्तन चरमकरण नवपरिणतिना प
 रिपाकसमये शुऽआगमोक्त चारित्रनीसेवादेजो अथवा चरमावर्तनादिककाले शुऽ
 आगमोक्त तमाराचरणकमजनीसेवादेजो जेमआनंदचनपटपामियें ॥ ११ ॥ इति
 श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रे पोतेथयीने तदाकारवृत्तिये परमेश्वरनुध्यायानकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्चेषीजिनवरशब्दे केवलनाणदसणीयाय जेम जूंगीके० नमरीते उज्जकालमा मदेया
 वे तेमदनीउन्मत्तताथी एकतोचचलताववे बीजोपोताना काटामापणविपवधे पठे
 काली अथवापीत्री जीजेलीमाटीमा पोतेंलवमूकी गोलीगालीने एकेकगोलीनागी
 घरबांधी तेमापोते ईलीकाजे लटतेने काटाथीचटकुदेड तेलटने घरमामूकी फरीएक
 गोलीयेते घर नुमुढोढाकीने सत्तरमेंदीस चटकाथीते घरनुमुखखोलताजेलटतेनमरी
 थयीउडीजाय तेलटथीनमरीथयीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेथयीनेजिननेअराधु ते
 जथयुपोते लटरूपआत्मानेचटकू पठेनिजस्वरूपमा परिणमबुतेपरमा रहेबु अनेते
 घरमाज लटनुनमरीथयीजाबु तेमजनिजस्वरूपरूपघरमा जिनस्वरूपनी प्राप्तिथाय
 पठेत्रणोजगतजोतेठते सिद्धमागमन तेउडीजाबुथाय ॥ ४ ॥

चूरणजाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुचवरे ॥ समय
 पुरुपनाअगकह्याए ॥ जेठेदेतेदुरनवरे ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीबुद्धशब्दा परमेश्वरनुउत्तमागरूप जैननुसंनित समयपुरुपतेना
 उअगठे १ पूर्वधरुक्त बुटकपदनी व्याख्या तेचूणि २ जाप्यतेसूत्रोक्तार्थ ३ सू
 त्रते गणधरादिरुक्त सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीरुक्तनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रतरव्याख्या ६ परपरअनुचवरे गुरुसंप्रदायथी अनुचवरे० यथार्थस्मृतिथी नि
 सतात्काजिकज्ञान एरीते समयके० सिद्धांतरूप पुरुपत्वधर्मवतना एपूर्वोक्त चूर्ण
 जाप्यादि उअगठे तेनेजेप्राणी परनवनाबीकने अचगणी निर्जयथको उधेदीने ममत्व
 रूपरसे हीनाधिकजापे तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा दुरनवके० दुष्टनवगामिजाणवो ॥८॥

मुद्रावीजधारणाअह्वर ॥ न्यासअर्थविनयोगेरे ॥ जेध्या
 वेनेनविवचीजे ॥ क्रियाअवचकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुद्रावीजधारणा अह्वरन्यास एवथाध्याननाअगठे अने अर्थके० एमु
 द्रावीजधारणादिकनु तात्पर्यांतरहस्य तेनो त्रिके० विज्ञेयपणो नियोगीके० विविक्त
 पेवी विविनोद्गाता एध्याननाअगोनी रहस्य तेमुक्तेनेतोआज्ञासनुतथी अनेकर्ता
 पेंतो आगजजेध्यावे एवुपदगुण्यु तेथीदेरगातो ध्याननुजकथनठे परतुमुक्तेनजास्यो
 कर्तानुआशयकर्ताजाणे माटेजेप्राणीसमउपशमी निरममत्वीगतो एपूर्वोक्तमुद्रावी
 जधारणादिके एस्तवनानी उक्तिविध्यावे एटलेएकाग्रचिते तदाकार तद्रूप तन्नम
 यी तलेसी तदानिज्ञापीगतो ध्यानकरे विषयविषयी अजिज्ञपणेजाते एवोययो तो

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते रागादिके अथवा छुटमत्तम
 धीनवंचिजेके० उग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियातुं नोगीथाय एटलेजे
 ल स्वभाविक करणीतुंनोगीथाय तेमायावीवचनोधी उगायनही इहांकोइ
 जेध्यावेनेतेकाणेजेसाधे एहुंपावठे तेनोअर्थ मुझावीजधारणादिकेजे समयपुरु
 धे तेक्रियाअवचकनोनोगीहोय एपदुंरहस्यकर्त्ताजाणे मुजनेतोननाम्यो ॥ ए
 श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतयाविधिनमिलेरे ॥ किरि
 करीनविसाधिसकीयें ॥ एविपवादचित्तसधलेरे॥पट० ॥ १० ॥
 अर्थ ॥ हवेहेशुद्धचेतना एकालेंजेप्रवर्त्तने मारोकालक्षेपथायठे तेमजुजनेक
 तेसाजल एजेनदर्शनतुं श्रुतके० सिद्धांततुं नैगमादिक नयानुजायीकथनठे तेवच
 वर्गणाय कहेतांठतां किहांतुंकिहांनिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपावने नजरआ
 लराखी अर्थकर्त्ता विचारीविचारीबोलुं परतुसिद्धांतमा यथाविधयुरुनो लक्षणकथुं
 जेविशुद्धश्रद्धावत ज्ञानी आत्मार्थे परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
 सम सतनयानुजायी जिनप्रवचन विशुद्धजापी तथाविधके० तेवोसोजनयुरुनी जो
 गवाइमुजनेनमिले तेथीसूत्रमर्यादायेंविचारीनेबोलुंतासुंथयुं परतुतेमर्यादामारहीनेसा
 धुसंबंधी क्रियाकरी प्रवर्त्तताने उदयआव्युंजे चारित्रसाधवी अतिकठिनठेमाटे एक अनेवी
 करीनगकीयें केमकेश्रुतमर्यादायेपण यांगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीशकुं माटेठतोनेपथारीतुं तो
 जो तथाविधयुरुनी तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखशीकहुंजे हुंजैननोजदोतुं ते
 पणकोइपुठेकुणठो तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखशीकहुंजे हुंजैननोजदोतुं ते
 थीसमस्त चित्तनेविप्रेप्रवेगेप्रवेगे विपवादके० उदासीनतालागीरहीने ॥ १० ॥
 तेमाटेनुजाकरजोमी ॥ जेमआनंदघनलहीयेंरे ॥ समयचर
 एसेवाशुद्धदेजो ॥ जेमआनंदघनलहीयेंरे ॥ पट० ॥ ११ ॥
 अर्थ ॥ माटेहेशुद्धचेतनातु तथाहुंअने त्रीजीशुद्धश्रद्धा आपणेत्रणे परमेश्वरआ
 जल वेदायजोडी उनायकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमारोनापित समयके० सिद्धांतसं
 धी शुद्धचारित्रतेनी सेवाके० सेवबुप्रवर्त्तवुंतेदेजो जेमअमेपणआनंदनासमूह ल
 येके० पामिये अथवा हंपरमेश्वर मारे चरमावर्त्तन चरमकरण जवपणिपतिना प
 कसमये शुद्धआगमोक चारित्रनीमंवादेजो अथवा चरमावर्त्तनादिकालें शुद्ध
 मोक्त तमाराचरणकमजनीसेवादेजो जेमआनंदघनपदपामियें ॥ ११ ॥ इति
 मिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रे पोतेययीने तदाकारवृत्तिये परमेश्वरनु आराधनकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्चयीजिनवरशब्दे केवलनाणदसणीथाय जेम जूंगीके० नमरीते उभकालमा मदेआ
 वे तेमदनीउन्मत्तताथी एकतोचचलतावये बीजोपोताना काटामापणपियरे पठे
 काली अथवापीजी जीजेलीमाटीमा पोतेलवमूकी गोलीमालीने एकेकगोलीजावी
 घरवांधी तेमापोते ईलीकाजे लटतेने काटाथीचटकुदेऽ तेलटने घरमामूकी फरीएक
 गोलीयेते घर नुमुढोढाकीने सत्तरमेंदीवस चटकाथीते घरनुमुग्यखोलताजेजटतेनमरी
 ययीउडीजाय तेजटथीनमरीययीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेययीनेजिननेअराधनु ते
 जययुपोते जटरूपआत्मानेचटक पठेनिजस्वरूपमा परिणमनुतेघरमा रहेबु अनेते
 घरमाज जटनुनमरीययीजाबु तेमजनिजस्वरूपरूपघरमा जिनस्वरूपनी प्रातिपाय
 पठेत्रणेजगतजोतेठते सिद्धमागमन तेउडीजाबुंथाय ॥ ७ ॥

चूरणजाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुचवरे ॥ समय

पुरुपनाअगकह्याए ॥ जेवेदेतेदुरचवरे ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीबुद्धिपरमेश्वरनुउत्तमागरूप जैननुसत्रयित समयपुरुपतेना
 उअगते १ पूर्वधरकृत बुटकपदनी व्याख्या तेचूर्णि २ जाप्यतेसूत्रोकार्य ३ सू
 त्रते गणयगदिरुत सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीरुतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रतरव्याख्या ६ परपरअनुचवते गुरुसप्रदायथी अनुचवके० यथार्थस्मृतिथी नि
 त्रतात्काजिकज्ञान एरीते समयके० सिद्धांतरूप पुरुपत्वधर्मवतना एपूर्वांक चूर्ण
 जाप्यादि उअगते तेनेजेप्राणी परचवनावीरुने अचवणी निर्नयथको उधेदीनेममत्व
 रूपरसे हीनाधिकजाये तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा दुरचवके० दुष्टचवगामिजाणवो ॥८॥

मुझावीजधारणाअह्वर ॥ न्यासअरथविनयोगेरे ॥ जेध्या

वैतेनविवचीजे ॥ क्रियाअवचकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुझावीजधारणा अह्वरन्यास एवथाध्याननाअगते अने अर्थके० एमु
 झावीजधारणादिकनु तात्पर्याथैरहस्य तेनो रिके० विजोपणो नियोगीके० विशि
 पेयी विधिनोहाता एध्याननाअगोनो रहस्य तेमुजनेतोआज्ञासतुतथी अनेकर्ता
 येंतो आगजजेथ्यावे एवुपदगुथ्यु तेथीनेखातो ध्याननुजकथनठे परतुमुजनेनचास्यो
 कर्तानुआशयभर्त्ताजाणे माटेजेप्राणीसमउपशमी निरममत्वीरितो एपूर्वांकमुझावी
 जधारणादिके एस्तवनानी उक्तिविधेयावे एटलेएकाग्रचित्तें तदाकार तद्रूप तन्म
 यी तलेसी तदानिज्ञापीठतो ध्यानकरे विषयविषयी अजिन्नपणेजासे एवोययो तो

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते रागादिके अथवा छुटतमममत्वीगो
थीनवचिजेके० उग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियानुं नोगीयाय एटलेजेगुक्षर
ल स्वभाविक करणीनुंनोगीयाय तेमायावीवचनोयी उगायनही इहांकोइकप्रतमां
जेथ्यावेनेतेकाणेजेसाधे एवुपाठे तेनोअर्थे मुझावीजधारणादिकेजे समयपुरुषने सा
धे तेक्रियाअवंचकनोनोगीहोय एपदनुंरहस्यकर्ताजाणे मुऊनेतोननास्यो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करीनविसाधिसकीयें ॥ एविपवादचित्तसधलेरे ॥ पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेगुक्षचेतना एकालेंजेप्रवर्तने मारोकालक्षेपथायठे तेमनुऊनेकहुंनुं
तेसांनल एजेनदर्शननुं श्रुतके० सिद्धांतनुं नैगमादिक नयानुजायीकथनठे तेवचन
वर्गणायें कहेतांतां किहांनुंकिहांनिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपावने नजरआग
लराखी अर्थकतां विचारीविचारीबोलुं परतुसिद्धांतमां यथाविधयुरुनी लक्षणकथंठे
जेविगुक्षध्रष्टावंत ज्ञानी आत्मार्थे परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
सम सतनयानुंजायी जिनप्रवचन विगुक्षचापी तथाविधके० तेवोगोचनयुरुनी जो
गवाइमुऊनेनमिले तेथीनुत्रमर्यादायें विचारीनेबोलुंतोसुंथयुं परतुतेमर्यादामारहीनेसा
धुसंवंधी क्रियाकरी प्रवर्तताने उदयआव्युंजे साधुपणुंते नविनाधीनकीयेके० सिद्ध
करीनशकीयें केमकेश्रुतमर्यादायेपण चारित्रसाधवी अतिकठिनतेमाटे एएक अनेवी
जो तथाविधयुरुनी योगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीशकुं माटेवतोनेपथारीनुं तो
पणकोइपुत्रेतुंकोणठो तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखथीकहुंजे हुंजेननोजंदोहुं ते
थीतमस्त चित्तनेविपेप्रदेगंप्रदेगें विपवादकं० उदासीनतालागीरहीते ॥ १० ॥

तेमाटेनुजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकहीयेरे ॥ समयचर
णसेवाशुद्धेजो ॥ जेमअनंदघनलहीयेरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेगुक्षचेतनातु तथाहुंअने त्रीजीशुद्धध्रष्टा आपणेत्रणे परमेश्वरआ
गल वेहायजोडी उनायकाकहियें जेहंपरमेश्वर तमारोचावित समयके० सिद्धांतसं
बंधी शुद्धचारित्रतेनी सेवाके० संवतुंप्रवर्तवुतेदेजो जेमअमेपणअनंदनासमृद्ध ल
हियेके० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्तन चरमकरण नवपणितना प
ण्पाकसमयें शुद्धआगमोक्त चारित्रनीनेवादेजो अथवा चरमावर्तनादिकालें शुद्ध
आगमोक्त तमाराचरणकमलनीनेवादेजो जेमअनंदघनपटपामियें ॥ ११ ॥ इति
श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रें पोतेथयीने तदाकारवृत्तिये परमेश्वरनु आराधनकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्रेयीजिनपरगद्दे केवलनाणदसणीथाय जेम जूंगीके० चमरीते उभकालमा मदेथा
 रे तेमदनीउन्मत्ततायी एकतोचचलतावये बीजोपोताना काढामांपणरिपवधे पडे
 काजी अथवापीनी जीजेजीमाटीमां पोतेंलमूकी गोलीसलीने एकेरुगोनीनापी
 पद्यापी तेमापोने ईनीकाजे लटतेने कांटाचीचटकुदेइ तेजटने घरमांमूकी फरीएक
 गोनीयेते पर मुमुटोडाकीने सत्तरमेदीम चटकापीते घरनुमुखखोजतांजेजटतेनमरी
 पपीवडीचाय तजटयीनमरीययीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेथयीनेजिननेश्वराधयु ते
 चयपुपोने नटरूपयान्मानेचटकू पडेनिजस्वरूपमा परिणमबुतेपरमा रहेबु थनेते
 परमाज लटनुनमरीययीचायु तेमजनिजस्वरूपपरमा जिनस्वरूपनी प्राप्तिपाय
 पडेप्राप्तेनगतजोतेवने निहमागमन तेवडीजायेयाय ॥ ७ ॥

यूगजाप्यमूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुचवरे ॥ समय

पुष्पनाथगुरुग्राए ॥ जेवेदेतेदुरचवरे ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहंमारीगुह्रक्षा परमेश्वरनु उत्तमांगरूप जैननुमप्रथित समयपुरुषतेना
 उद्यगते १ पूरेगुरुन वृट्पदनी व्याख्या तेवृत्ति २ जाप्यतेसुत्रोक्तार्थ ३ सु
 प्रते गणधगमिन यत्रयनमात्र ४ पूरेमारीगुह्रनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रतव्याख्या ६ परमेश्वरनुगत मुग्गप्रदाययी अनुनरके० यथार्थस्मृतिथी नि
 प्रतायानिस्तान एगिन समय० निहतिग्य पुष्पत्वार्थप्रतना एप्रार्थक वृत्ति
 जाप्यादि उद्यगते तेनप्राणी परनरनापीन अगणी निर्नेयथको उद्येदीने ममय
 रूपरमं हीनाप्रिनाये तेप्राणीद्विगुही अथवा दुर्जनरके० दुष्टनगामिजाणरो ॥८॥

मुञ्जावीन गगणाश्चर ॥ न्यामश्चरश्चरिनयोगेरे ॥ जेभ्या

वेतनमिर्युजिने ॥ क्रियाश्चर्यकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुञ्जावीनगगणाश्चरग्याम एप्रग्याननाथगते अने अर्थरे० एमु
 डावीनगगणादिस्तु ताव्दग्येगद्दम्य तेना रिरे० गिगेयपणा नियोगी० गिरिम
 रेरी गिरिनात्ता एयाननाथगोनो रदम्य तेमुजनतायाडनागतुतयी अनरता
 ऐतो अगननेथ्यावे एवुयदएयु तेयीग्याता ध्याननुजयनने परनुमुजनेननाय्या
 कलानुश्रान्तरनाताण माटेनेप्राणीममयप्रमी निगममन्वीनतो एप्रार्थकमुञ्जावी
 जगणादिरे एप्रनानी वृत्तिरिथ्यारे एदमेएग्यचिन तदासा नदूय तत्रम
 री तदेग्यो नदनिनार्दितो ध्यानर रिथयिथयी अजिप्रपणोनामे एयोययो ता

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते रागादिके अथवा इष्टमतममत्वीगो
थीनवचिजेके० गग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियातुं नोगीयाय एटलेजेगु-
ल स्वभाविक करणीतुंनोगीयाय तेमायावीवचनोथी गगयनही इहाकोइकप्रतमां
जेव्यावेनेठेकाणेजेसाधे एवंपाठते तेनोअर्थ मुझावीजधारणादिकेजे समयपुरुषने सा
धे तेक्रियाअवचकनोचोगीहोय एपदनुरहम्यकनीजाणे मुजनेतो नान्यो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करीनविसाधिसकीये ॥ एविपवादचित्तसधलेरे ॥ पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेगु-धचेतना एकालेंजेप्रवर्तने मारोकाजक्षेपथायठे तेमतुजनेकहुंतुं
तेसांजल एजैनदर्शनतुं श्रुतके० मि-क्षांतुं नंगमादिक नयानुजायीकथनठे तेवचन
वर्गणाये कहेतांठतां किहांतुंकिहानिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपाठने नजरआग
लराखी अर्थकत्तो विचारीविचारीबोलुं परतुमि-क्षातमा यथाविधगुरुनो लक्षणकथंते
जेविगु-धश्चक्षावंत ज्ञानी आत्मार्यं परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरण
सम सतनयानुजायी जिनप्रवचन विगु-धचापी तथाविधके० तेयोगोचनगुरुनी जो
गवाइमुजनेनमिले तेथीतूत्रमयांदाये विचारीनेबोलुंतोमुंथयु परतुतमयांदामांद्गीनेसा
धुतंवंधी क्रियाकरी प्रवर्तताने उदयआव्युंजे साधुपणुंते नविताथीसकीयेके० मि-
करीनशकीये केमकेभुतमयांदायेपण चागित्रसाधवी अतिकठिननेमाटे एएक अनेवी
जो तथाविधगुरुनी योगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीशकुं माटेवतोनेपयागीतुं तो
पणकोइपुठेतुंकोणठो तिवारेमहाहीनवचने पोतानामुखथीकहुंजे हुंजननोजगहुं ते
थीसमस्त चित्तनेविपेप्रदेगेप्रदेगें विपवादके० उदामीनतालागीगहीठे ॥ १० ॥

तेमाटेनुजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकढीयेरे ॥ गमयचर
णसेवाशुद्धेजो ॥ जेमआनंदयनलढीयेरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेगु-धचेतनातु तथाहुंअने त्रीजीगु-धश्चक्षा आपणेउरणे परमेश्वरआ
गज वेहाथजोडी उजायकाकद्वियें जेहेपरमेश्वर तमागेजावित नमयके० मि-क्षांतुं
बंधी गु-धचागित्रतेनी सेवाके० संवबुंप्रवर्तवुंतेदेजो जेमअनंदपणआनंदनानसृष्ट ज
हियेके० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मागे चग्मावर्तन चग्मकरण नवपणिनिता प
गिपाकसमयें गु-धआगमोक्त चागित्रनीनेवादेजो अथवा चग्मायनेनादिकमात्रें गु-
धआगमोक्त तमागचरणकनजनीनेवादेजो जेमआनंदयनपदपामियें ॥ ११ ॥ इति
थीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रे पोतेंथयीने तदाकारवृत्तिर्ये परमेश्वरनुं आराधनकरे ध्यानकरे तेप्राणी सहीके० नि
 श्वेथीजिनवरशब्दे केवलनाणदसणीथाय जेम जुंगीके० नमरीते उल्लालमा मदेआ
 वे तेमदनीउन्मत्तताथी एकतोचचलतावये बीजोपोताना काठामांणविपरधे पठे
 काली अथवापीली जीजेलीमाटीमा पोतेंलवमूकी गोलीपालीने एकेकगोलीजावी
 घरवांधी तेमापोते ईलीकाजे लटतेने कांठाथीचटकुदे५ ते लटने घरमामूकी फरीएक
 गोलीयेते घर नुमुढोढाकीने सत्तरमेदीस चटकाथीते घरनुमुखखोजताजे लटतेनमरी
 थयीउडीजाय ते लटथीनमरीथयीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेथयीने जिनने अराधयु ते
 जयधुपोते लटरूपआत्मानेचटकू पठेनिजस्वरूपमा पणिममुतेयरमा रहेबु थनेते
 घरमाज लटनुनमरीथयीजाबु तेमजनिजस्वरूपरूपघरमा जिनस्वरूपनी प्रातिपाय
 पठेत्रणेजगतजोतेवते सिद्धमागमन तेउडीजाबुथाय ॥ ३ ॥

चूरणनाप्यसूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुनवर ॥ समय

पुरुपनाअगकहाए ॥ जेठेतेदुरनवर ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अहोमारीछुद्धा परमेश्वरनुउत्तमागरूप जैननुसवधित समयपुरुपतेना
 ठग्रगठे १ पूर्वधरकृत डुटकपदनी व्याख्या तेचृणि २ नाप्यतेसूत्रोक्तार्थ ३ सू
 त्रते गणयराविकृत सूत्रवचनमात्र ४ पूर्वधारीकृतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेटीका नि
 रतरव्याख्या ६ परपरअनुनवरते गुरुसप्रदायथी अनुनवरके० यथार्थस्मृतिथी नि
 न्नात्काजिकज्ञान एरीते समयके० मिद्धांतरूप पुरुपत्वधर्मवतना एपूर्वोक्त चूर्ण
 नाप्यादि ठग्रगठे तेनेजेप्राणी परचवनाबीकने अथवा निर्ययको उष्टेदीने ममत्व
 रूपरसे हीनाधिकनाये तेप्राणीदूरबुद्धी अथवा डुरनवरके० डुटनवगामिजाणवो ॥ ८ ॥

मुझावीजधारणाअक्षर ॥ न्यासअरथविनयोगेरे ॥ जेध्या

वैतेनविचजीजे ॥ क्रियाअवचकजोगेरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुझावीजधारणा अक्षरन्यास एवथाध्याननाग्रगठे अने अर्थके० एमु
 झावीजधारणादिकनु तात्पर्याथिरहस्य तेनो गिके० विजोषणो नियोगीके० विधित
 पेयी विधिनोज्ञाता अध्याननाग्रगोनो रहस्य तेमुजनेतोआज्ञासतुतथी अनेकर्ता
 येतो आगलजेध्याये एवुपदगुथ्यु तेथीदेखातो ध्याननुजकथनठे परतुमुजनेननास्यो
 कर्तानुआशयकर्ताजाणे माटेजेप्राणीसमउपशमी निरममत्वीगतो एपूर्वोक्तमुझावी
 जधारणादिके एस्तवनानी वक्तिविधेध्यावे एटलेएकाग्रचित्ते तदाकार तद्रूप तन्म
 यी तत्तेसो तदाजिज्ञापीगतो ध्यानकरे विषयविषयी अनिन्नपणेजासे एवोययो तो

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते गगादिके अथवा इष्टमतममत्वीगो
थीनवचिजेके० तग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियानुं नोगीथाय एटलेजेगु-इसर
ल म्वजाविक करणीनुंनोगीथाय तेमायावीवचनोयी तगायनही इहांकोइकप्रतमां
जेथ्यावेनेतेकाणेजेसाथ एवुपावने तेनोअर्थ मुडावीजधारणादिकेजे समयपुरुषने सा
थे तेक्रियाअवचकनोनोगीहोय एपदनुंरहस्यकत्ताजाणे मुऊनेतोननास्यो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करीनविसाधिसकीयें ॥ एविपवादचित्तसधलेरे॥पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेगु-इचेतना एकालेंजेप्रवर्तने मारोकालहेपथायते तेमतुऊनेकहुंहुं
तेसांनल एजेनदर्शननुं श्रुतके० सिद्धांतनुं नैगमादिक नयानुजाचीकथनते तेवचन
वर्गणायें कहेतांठातां किहानुंकिहानिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपावने नजरआग
लराखी अर्थकनो विचारीविचारीबोलुं परतुसिद्धातमा यथाविधगुरुनो लक्षणकसुंते
जेविगु-इअवत ज्ञानी आत्मार्थे परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
सम सतनयानुंजायी जिनप्रवचन विगु-इजापी तथाविके० तेवोसोजनगुरुनी जो
गवाइमुऊनेनमिले तेथीसुत्रमर्यादाये विचारीनेबोलुंतोसुंययुं परंतुतेमर्यादामारहीनेसा
धुसंबंधी क्रियाकरी प्रवर्तताने उदयआय्युंजे साधुपणुंते नविताधीसकीयेके० सि-इ
करीनगकीयें कमकेश्रुतमर्यादायेपण चारित्रसाधवी अतिकठिनतेमाटे एक अनेवी
जां तथाविधगुरुनी योगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीगकुं माटेठतोचेपथारीहुं तो
पणकोइपुठेतुंकोणठो तिवारेंमहाहीनवचने पोतानामुखचीकहुंजे हुंजेननोजंदोहुं ते
थीनमस्त चित्तनेविपेप्रदेगंप्रदेगं विपवादके० उदासीनतालागीरहीते ॥ १० ॥

तेमाटेनुजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकहीयेंरे ॥ समयचर
णसेवागु-इदेजो ॥ जेमअनंदघनलहीयेंरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेगु-इचेतनातु तथाहुंअने त्रीजीगु-इअ-इ आपणेत्रणे परमेश्वरआ
गल वेहायजोडी उनाथकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमारोनापित समयके० सिद्धांतसं
बंधी गु-इचारित्रतेनी सेवाके० संवबुंप्रवर्तवुंतेदेजो जेमअमेपणआनंदनासमूह ल
हियेके० पामियें अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्तन चरमकरण नवपरिणतिना प
गिपाकसमयें गु-इआगमोक्त चारित्रनीसेवादेजो अथवा चरमावर्तनादिककालें गु-इ
आगमोक्त तमाराचरणकमलनीसेवादेजो जेमआनंदघनपदपामियें ॥ ११ ॥ इति
श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

रे पोतेययीने तदाकारवृत्तिये परमेश्वरनु आराधनकरे ध्यानधरे तेप्राणी सहोके० नि
 श्रेयीजिनग्रन्थे केवलनाणदंसणीयाय जेम नृगीके० नमरीते वल्लकानमां मदेया
 ये तेमदनीउन्मनतायी एकतोचचलतावये बीजोपोताना काटामांपणपिपये पने
 राजी श्रययापीनी नीजेजीमाटीमा पोतेलवमूकी गोलीगलीने एकेरुगोजीतापी
 घग्वा री तेमापोते ईज्जीकाजे लटतेने काटाथीचटकुदे५ तेजटने घरमांमूकी फरीएक
 गोनीपते २२ मुमुदोडांकीने सत्तरमेदीयम चटकाथीते घरनुमुखवोलताजेलटतेनमरी
 ययीवडीनाय तेजटयीनमरीययीने जगतदेखे तेमजिनस्वरूपेययीनेजिननेश्राधयु ते
 चयपुपोते लटरुपयान्मानेचटकू पनेनिजस्वरूपमा परिणमयुतेयरमा रहेयु थनेते
 पग्मांन लटनुनमरीययीजायु तेमजनिजस्वरूपरूपपरमा जिनस्वरूपनी प्राप्तिथाय
 पनेत्रणेजगनजोतेवने नि६मागमन तेउडीजावुयाय ॥ ७ ॥

चरणनाप्यमूत्रनिर्युक्ति ॥ वृत्तिपरपरअनुचवरे ॥ समय

पुरुषनाश्रगकह्याए ॥ जेवेदेतेदुरजपर ॥ पट० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ अश्रमागीशु६अ६५ परमेश्वरनु जन्मांगरूप जिननुसंयित समयपुरुषतेना
 वृ२अ६५ १ पुरंधरन वुटफपदनी व्याख्या तेवृत्ति २ नाप्यतेसुत्रोक्तार्थ ३ सु
 ग्रने गणधगदित्त मत्ररचनमात्र ४ पुरंधारीरुतनिर्युक्तिवचन ५ वृत्तितेदीका नि
 रंजव्याख्या ६ परमेश्वरनुनरते शुभगप्रदाययी अनुनरके० यथार्थस्मृतिथी नि
 म्नातामतिरुजान एरीने समयये० नि६निरूप पुरुषत्वधर्मगतता एपूर्वांक चूर्ण
 नाप्यादि वृ२अ६५ तेननप्राणी परनरनापीने अश्रगणी निर्नेययको वृ२ेदीन ममत्व
 रूपग्मे हीनाप्रिसनाये तेप्राणीरनु६५ अथवा डुनरके० डुष्टनरगामिजाणयो ॥७॥

मुडापीनपागणाश्रतर ॥ न्यामश्रयविनयोंगरे ॥ जेभ्या

पेतननिर्युक्ति ॥ क्रियाश्रयचक्रजोगरे ॥ पट० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ मुडापीनपागणा श्र६अ६५५ एवमायाननाश्रगने अने अर्थये० एमु
 श्र६पीनपागणादिकनु तात्पर्यायिग्रन्थ तेनो रि६० रि६०विषया निर्यागीरे० रि६गि
 पेरी वि६नाज्ञाना म्याननाश्रगोना र्द्रम्य तमुजनेताश्रांजामनुनथी अनरता
 येता आगतनेयावे एवुददमुष्यु नयीरुगानो ध्याननुजक्यनने परनुमुजनेनाम्या
 र्द्रम्यनुआपयनानाणे माटेनेप्राणीमिमउपशमी निर्गममन्वीजना एपूर्वांकमुडापी
 जश्रगणाकिं एमरनानी वक्तिविश्यावे एटनेएमायचिने तदाश्र तद्वप तत्रम
 र्दी तदेमी तदानीनापीजिनो व्यानरने वि६यवि६यी अजिअपणेनागे एमायया तो

तेप्राणीनो आत्मस्वरूपरूप चिंतामणीरत्नते रागादिके अथवा इष्टमतममत्वीगो
थीनवंचिजेके० उग्योजायनही तेप्राणी अवचकक्रियानुं नोगीयाय एटलेजेष्टुदसर
ल स्वजाविक करणीनुंनोगीयाय तेमायावीवचनोथी उगायनही इहांकोइकप्रतमां
जेव्यावेनेतेकाऐजेसाधे एवंपाठते तेनोअर्थे मुद्रावीजधारणादिकेजे समयपुरुपने सा
धे तेक्रियाअवंचकनोनोगीहोय एपदनुरहस्यकर्ताजाणे मुज्जनेतो नजास्यो ॥ ९ ॥

श्रुतअनुसारविचारीबोलुं ॥ सुगुरुतथाविधिनमिलेरे ॥ किरिया
करीनविसाधिसकीयें ॥ एविपवादचित्तसधलेरे ॥ पट० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ हवेहेष्टुदचेतना एकाजेजेप्रवर्तने मारोकालहेपथायते तेमतुज्जनेकहुंहुं
तेसाजल एजेनदर्शननुं श्रुतके० सिद्धांतनुं नैगमादिक नयानुजायीकथनते तेवचन
वर्गणायें कहेतांठतां किहांनुंकिहांनिसरीजाय माटेअनुसारके० तेपाठने नजरआग
लराखी अर्थकर्तो विचारीविचारीबोलुं परंतुसिद्धांतमां यथाविधगुरुनो लक्षणकखुंते
जेविष्टुदश्रद्धावत ज्ञानी आत्मार्थी परोपकारी निरमायी निरममत्वी कथनीकरणी
सम सत्तनयानुंजायी जिनप्रवचन विष्टुदजापी तथाविधके० तेवोसोजनगुरुनी जो
गवाइमुज्जनेनमिले तेथीसूत्रमर्यादायेविचारीनेबोलुंतोसुंययुं परंतुतेमर्यादामारहीनेसा
धुसंबंधी क्रियाकरी प्रवर्तताने उदयआयुंजे साधुपणुंते नविसाधीसकीयेके० सिद्ध
करीनशकीयें केमकेश्रुतमर्यादायेपण चारित्रसाधवी अतिकठिनतेमाटे एक अनेवी
जो तथाविधगुरुनी योगवाइनमिले तेथीतेवीक्रियानकरीशकुं माटेठतोजेपधारीहुं तो
पणकोइपुत्रेतुंकोणतो तिवारेमहाहीनवचने पोतानामुखधीकहुंजे हुंजैननोजदोहुं ते
थीसमस्त चित्तनेविपेप्रदेशेप्रदेशे विपवादके० उदासीनतालागीरहीते ॥ १० ॥

तेमाटेउजाकरजोमी ॥ जिनवरआगलकहीयेंरे ॥ समयचर
णसेवाशुद्धदेजो ॥ जेमआनंदघनलहीयेंरे ॥ पट० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेष्टुदचेतनातु तथाहुंअने त्रीजीष्टुदश्रद्धा आपणेत्रणे परमेश्वरआ
गल वेदाथजोडी उजाथकाकहियें जेहेपरमेश्वर तमारोनापित्त समयके० सिद्धांतसं
बंधी शुद्धचारित्रतेनी सेवाके० सेवबुप्रवर्तनुंतेदेजो जेमअमेपणआनंदनासमूह ल
हियेके० पामिये अथवा हेपरमेश्वर मारे चरमावर्तन चरमकरण जवपरिणतिना प
रिपाकसमये शुद्धआगमोक्त चारित्रनीसेवादेजो अथवा चरमावर्तनादिककासं शुद्ध
आगमोक्त तमाराचरणकमजनीसेवादेजो जेमआनंदघनपटपामियें ॥ ११ ॥ इति
श्रीनमिजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अथश्रीनेमनाथजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागमारुणीवणराढोलाएदेडी ॥

अष्टजवंतरवालहरि ॥ तुमुऊआतमराम ॥ मनरावाला ॥

मुगतिस्त्रीसुआपणेर ॥ सगपणकोइनकाम ॥ म० ॥ १ ॥

घरआवोहोवालिमघरआवो ॥ मारीआस्यानाविसराम॥म०॥

रथफेरोहोसाजनरथफेरो॥साजनमारामनोरथसाथ॥म०॥१॥

अर्थ ॥ नेमपरमेश्वर राजेमतिनुं पाणिग्रहणकरवामाटे तोरपोयाव्या तिहांमृगती
त्तरादिकपद्युने सजयदेखी अनयबुद्धीयें सारथीनेकही रथपातुफेराव्यु तेसमयनु रा
जेमतिजीनुवचन नेमपरमेश्वरथीजे अहोपरमेश्वर आठजवमा एकेजवनेविपे अबल
जनही पणजवनवनेविपे प्रीतपात्रबु तेमाटेतु मारायात्मानेविपे रमोरह्योढो एटले
मारा दीजकमजनी पाखडीपांखडीदीठ तुरभिरह्योढो वसीरह्योढो तेमाटे मननावल
जढो प्याराढो माटेहेस्वामि मुक्तिस्त्रीताथे आपणोस्त्रीजित्तरिनो सगपण सवधकरवा
नु कोइकामनथी केमके मुक्तिस्त्रीतो रूपरहितठे अनेदुराजकुमरी शोन्नरुपा एवी
स्त्रीरत्नठता रूपरहितमुक्तिस्त्रीथी सवधकरवानुंस्तोकाम अथवामाराउपर मुक्तिस्त्रीने
जावशां तेवारेंतेस्त्री मारीशोकयसे अनेस्त्रीनेतो शोकनाडु खजेबु मरणपणनथी तेथी
तमारेमारे परमप्रीतीजे तेनुनासकगुहोय तोतमेवीजीस्त्रीजावो ॥ १ ॥ माटेअहो
वालेसर उग्रसेनजीना घरनेविपेआवो इहायत्यतरागे रजीतचित्थी विकलचित्त ए
न्यरुदययइगइयकी राजेमतीकहेदेके मारीआस्याना विशरामके० धामतमेढो केम
केमारेआधारें मारीआस्था आधेयपणेरहीजे तेथीहेमनवालेसरी विलवमकरो मारी
आस्थारूपवेलजुटीतो फरीसधासेनही तेथीहेसाजनरथने पाढोवालोअने मारामनना
मनोर्थे पुराकरो केमकेतमारारथने मारामनोरथजेबु साथफरिमलसेनही ॥२॥

नारीपखोस्थोनेहलोरे ॥ साचकदेजगनाथ ॥ म० ॥ २ ॥

श्वरअरधमेधरि ॥ तुमुऊजालेनहाथ ॥ म० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ नारीविनास्यो स्नेह ययपिस्नेहनुवास रुदयांतरवर्तिते परतुनारीस्नेहज
ताठे स्नेहरूपफलनीप्रापकाठे माटेनारीते शाकातमूर्त्तवतस्नेहजठे तेथीअहोनाथ
जगतवासीजीवते नारीविनानेहनकहे तेसाबुकहेजे जोरुदाचित् नारीविनाज स्नेहय
नुहोय तो महादेव सृष्टीसहारकर्त्ताकहेवाय तेणोपोताना अधांगमा पार्वतीनारी

केमधारीजीतुं नकरवायोग्यकार्यकथुं तमनेतोतेमकरबुंनथी पणसगाऽकरीने पा
ग्रहणतो सर्वजगतकरेवे अनेतमेमुज्जे हाथेनहीजांलो करपीमनतोकरो ॥ ३ ॥

पसुजननीकरुणाकरिरे ॥ आणीऽदयविचार ॥ म० ॥

माणसनीकरुणानहीरे ॥ एकुणघरआचार ॥ म० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभुतमेपसुजननी करुणानोविचार रुदयमांआण्यो जे एटलापसुओ
संहारयसे माटेधि.कारपडोमारापरणवाने तोएवांअविवेकी प्राणीओनीदयाकरीने
गठोफेरव्यो तोतेथीअसंख्यातगुण पुण्यप्रबल एवामुजसरिखा माणसनीदयानथी
बती एक्याघरनोआचार एटलेजगतमां हीनमांहीन अधिकमांअधिक जातोना घ
मात्रमां एवंप्रवर्त्तननथीजणातुं ॥ ४ ॥

प्रेमकलपतरुवेदीयोरे ॥ धरियोजोगधतूर ॥ म० ॥ च

तुराऽरोकुणकहोरे ॥ गुरुमिलियोजगसूर ॥ म० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामी तमे जेमकल्पवृक्ष आनवसंवंधी मनोवांठकठे तेमप्रेमरूपकल्पत
रण आनवसंवंधी मनोवांठितनो पूरनारोठे एटलेस्त्रीओना जलारूप हावजाव सु
विकार मंदहास्य वक्र तीक्ष्णकटाक्ष तेमजमनजावता पटरसनोजन तथाअंतर पु
तादिकनीमुरजि इत्यादिकमनोवांठित प्रेमकल्पतरु उठेदीने योगरूपधतुरो धारणक
ते केमकेदुधापिपासा शीतउल्लदंगमगक तेगरीरनीसाताने विपप्रायठे अगाताना
तरकमाटे धतुरप्राय तोहेमनवध्वज एवोतमोने जगतमां सरके० यावतमात्र चंड
अह्नद्वत्रतारास्थाने चतुर्गोलीखवनारोगुरु कहोनेस्वामीकोणमिळुं आपने
थे रत्नप्रायेकिहाथीचढयो ॥ ५ ॥

मारुंतोएमांकिंहुंहीनहीरे ॥ आपविचारेंराज ॥ म० ॥

राजसजामेवेसतारे ॥ किसडीवधसीलाज ॥ म० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेराजन् मनेमूकीनेतमेजाओठो तेमामारीतो बदनामोसी किंचितमात्र
थी केमकेतमे पोतानीइवाये रथपाठोफेरव्यो तेथीमेंअकार्यकथुं एमकोऽकेसेनही
णतमेमुज्जे परिहरोठो तेतमेंपोतेतमारा चित्तमांजविचारो जे तमेंतमारावरोवरिया
जानीसजामां जयीवेसगो तेवारें किसडीके० केवीज्ञोनापामगो एटलेयणातोनकहे
पणकोऽकबहुवोलोहगे तेतमनेसजामा आवतादेखीनें कहेसेजेजुओ आपुरूपत्व
अर्धवत पुरुषआख्या तेवारें केवीज्ञाजवयगे घणीसरमजेवीवातठे मांटेहजीकाऽवग
इंनथी तेथीरथपाठोफेरवो ॥ ६ ॥

प्रेमकरेजगजनसदुरे ॥ निरवाहेतेओर ॥ म० ॥ प्री
तकरीनेगोमीदेरे ॥ तेसुंनचालेजोर ॥ म० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ ससारीजीयमात्ररागीठे माटेप्रीततोकरे केमकेसरागीपणुते प्रीतरूपका
येंनुकारणठे परतुहीनाधिकवचन नविचारतां प्रीतनोनिरवाहकरे तेवाप्राणी ओर
के० बीजाजाणया पणतमेतेवानथी एटलेतमेप्रीतकरगामाठो परतुप्रीतनु निजावत
मयीनयाय दोहा ॥ प्रीतरीतअतिकविनहे समजकरइयोकोय जागनखतासोहली
जहिरांमुसकजहोय ॥ १ ॥ तोहेवखनजेप्राणी प्रथमतोअत्यंतप्रीतबाधे फरीतेजप्री
तनेठोडी त्रोडीनाखे तेप्राणीसाथेजोरनचाले जेमप्राणेप्रीतनयाय एवीकेवतठे॥१॥

जोमनमाएहबुहुतुरे ॥ निसपतिकरतनजाण ॥ म० निसप
तिकरीनेगामतारे ॥ माणससदुयेनुकसाण ॥ मन० ॥ ८ ॥

अर्थ ॥ जोआपनाचितमा प्रथमथीजएबुहतुजे तोरणथीज रथनेपाठो फेरवसुं
एटले प्रथमथीजमने ठोडवानीइहाहतीतो जाणके० तेइहातमारामनमांजाणीने
निसपतिकरतनके० सबधनकरता एटलेतमोने मारीसाथे सबधकरबुयोग्यनहतु ते
तमेपोतेजविचारो पणखीमात्रनी जिहांसुधीसगाइनथयी तिहांसुधीसर्वजनथयी सबध
ठे थने जेवारसगाइथयी तेवारें तेपुरुषथीसबधरह्यो पठेतेपुरुषजेवारेंगाम्निथापे
तेवारें तेखीनेबीजोपुरुषतो राधेलीहांमीप्रायेजाणीने नजवाठे अथवाकोइरवाठे तेने
बीजापुरुषकहेके थहोनलाआदमी तमनेएगिना बीजीकोइखीजगतमानथीमजती
सु केमकेएनीतोसगाइथयीहती तेणेमूकीदीवी तेथीविपकन्यादिदूषणविना सगाइय
यापठे कोणमूके माटेसगाइययापठेगाम्बु तेतो माणसनुं नुकसानठे तेहनेअवतुदो
पभगटकरीने कलंकितकरबुठे ॥ ८ ॥

देतादानसयत्सररि ॥ सदुलहेववितपोप ॥ म० ॥ सेव
कववितनवीलहेरे ॥ तेसेवकनोदोष ॥ मन० ॥ ९ ॥

अर्थ ॥ हेसामीरथफेरीने घरेपहोतासु एवेअवसरें लोकांतिकदेवतायें दीहानो
थवसर नजीकजाणीने हेपरमेश्वरतुज एवावचने अथसरजाणवताज प्रभुसवत्स
रदान देवाजागा तेथीसर्गप्राणीमात्र मनोवातितनीपुष्टतापामें एटलेएकदानदीधुतेज
नोना घरनरीजदीग एवीदाननीगर्पा वरसताठतापण मुक्तजेवो परमसेवक तेकांइ
पणवतीतनपामें यया पेडाखावेदूरका जूवामरेहजूरका अथवाघरनाठेयापरटीचाटे

पाडोसएनेपेडा एकेवतहेप्रभुतमे साचीकरीवतावी पणतेसर्वहुं तमारीसेवकनोजदो
पठे एटलेतेसर्वना जोगकर्मनो उदयहतुं तेणेतमथीइव्यपामी अनेमारेआजवें तमा
रीसायें जोगोपजोग कर्मनाउदयनो असंजव माटेवंढीतपोपनपासुं तेमारापूर्वकृतना
उदयनुंदूपणठे ॥ ९ ॥

सखीकहेएसामजोरे ॥ हुंकहुंलक्षणसेत ॥ म० ॥ इणल
क्षणसाचीसखीरे ॥ आपविचारेहेत ॥ म० ॥ १० ॥

अर्थ ॥ आजसुधी जेटलापुरुषमेंपारख्या ते तेमजनिवड्या परंतुतमनेहुं परखीश
कीनही केमकेजेटाणे सगाइथी तेटाणे मारी सखीनावर्गे मने कळुजे एतमारोजतारि
वाहिरतेमजअंतरपणइयामठे तेवारेंमेकळुं एवाह्यतोइयामठे पणअंतरथीलक्षण से
तके० उज्वल निष्कपटीठे परंतु जलाराजनी पुत्रीयोथी प्रथमसंबंधकरीने पठेते
नेकालीयारे धसकाइवेथी एलक्षणतो सखीओनावर्गनुंकेहेहुं साचुंययुं मारीपरीक्षा
सर्वनिरर्थकयथीएरीतेंजे हेतके०कारणकह्या तेमांअसत्यहोयतोतमेंविचारीनेदेखो०

रागीसुरागीसदुरे ॥ वैरागीस्यरोग ॥ म० ॥ रागविना
किमदाखवोरे ॥ मुगतिसुंदरीमाग ॥ म० ॥ ११ ॥

अर्थ ॥ माटेहेप्रभु हुंतरागणीहुं तेमतमनेपण सरागीयहुं योग्यठे केमके जग
तनीएनीतठे जेपोताथी रागराखे तेथीसदुरागराखे पणजेपोते वैरागीके० रागर
हितहोय तेनेकोइथी सानोरागहोय तेमहुंतमाराकपर रागवंतहुं माटेतमारामांपण
जोरागहोयतो तमेमुजथीरागराखो पणतमारामां रागवस्तुजनथी तेथीतमारेकोइथी
रागठेहेखुंनही तो माराथी शानोरागहोय हवेराजेमती पोतानामनमां स्वामीनेस्थापन
करी मनवचनयोगथी उजंजारूप वीनतिकरेठे हेस्वामी पोतानावजनथीपण यथा
स्थितवात बताववानोनीतीनापहें अटकावनथी तेमाटेजोतमें रागीनथी तोरागनेअ
जावें जेमार्गेप्रवर्त्तिने मुक्तीपामियें तेनेमुगतिसुंदरीमार्गकहियें तेमार्ग वारेपरखदामां
सर्वने सांजजताकेम दाखवोके०देखाडो तेमाटे कोठेंहोयतेहोठें तेथीएमजणाचरे जेत
मारो तेमुक्तीथीरागठे माटेजसर्व समह लज्जाअवगणीने स्मरोठो तेथीठेरागेंमु
जनेकेमपरिहरोठो अनेजेना अनेकजत्तारिठे एवीमुक्तीनेवांठोठें एस्याघरनोआचार११

एकगुह्यघटनुंनथीरे ॥ सघलोईजाणेलोक ॥ म० ॥ अने
कांतिकजोगवोरे ॥ ब्रह्मचारीगातरोग ॥ म० ॥ १२ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामी सर्वलोकमुजने आवीरुहेते जे एताराजतारनी सीचालनेजे तोर
 पोथ्याया तुजनेमूकीगया तेवारेअमे सर्वलोकेजाणुजे नेमनायथी कामरूपीओ रो
 गगयु तेमाटेब्रह्मचारीने परतुराजेमतीएकरहितोसुं पणतेतो थनेकातिरुजोगवेते ने
 फरीब्रह्मचारी कहेवायते तेथीतुजइनेसमजाव केजोब्रह्मचारीनामकहावोतो दुंअर
 जरुहु जे एरुगुह्यघटतुनथी एटलेजोकराणीशके एशानोयुह्यबुपावबु सुजोकरुसर्व
 जाणेजे एयनेरुजोगवेते नेफरीब्रह्मचारी नि कामोनामधारबु एतोयघटतुगुह्यने घटतु
 गुह्यनो तेनेरुहियं जेनेजोकरुनजाणीशके थनेजोलोकेजाणीजीधु तोशानोयुह्य चतुर
 नोयुह्यतो जन्मारोअहिजाय तोपणकोइजोक जाणीशकेनही परतु तमारोयुह्यतो
 हरेरुमुजनही लोरुमा प्रगटययीगयु जे थनेकनेजोगरोजठो तोएक मनेजोगववा
 मां सुप्रचर्यनो जगययीजायते थनेजो ब्रह्मचर्यने थस्वरुपात्माचाहोठो तो थने
 कांतनेजोगवयु मूकीयो पणतमेतो वेघोडेचढोठो थनेकातनेजोगवोठो नेफरी ब्रह्म
 चारी नामग्रावोठो ॥ १२ ॥

जिणजोणीतुमनेजोरुरे ॥ तिणजोणीजोवोराज ॥ म० ॥

एकवारमुजनेजुओरे ॥ तोसीजेमुऊकाज ॥ म० ॥ १३ ॥

अर्थ ॥ हेस्वामीटु जिणजोणीके० जेजांवानीरीतें तुमने जोवके० वेखु एटलेत
 रागवर्तिये एकाघतदागरे सतुणेनेत्रे हुतमोने निरखणकरुनु तेमारानेत्रोथी निरखया
 नुतगग मागमनथी विप्युनथी माटेहुआपथी अरजरुहु केजेरीतें हुतमोने निरखु
 बु तेथीनरीतें तमेपण मुजनेराप्रदीगम अदयनेत्रेंजूया तोमाटीरुपाकरो कदाचितरात्र
 दिवसनचूयांतोरबु पणएरागतो मुजनेचूयो तोपणमारोअठितकार्य सिद्धयाय ॥ १४ ॥

मोहदशाधरीनावनारे ॥ चित्तलहेतत्वविचार ॥ म० ॥ १५ ॥

तरागनाआदरि ॥ प्राणनायनिरार ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ एटजामुनीनां राजेमतिर्य पोतानी सगियथोमघाते श्रीनेमनाय सघातें
 मोहदशानी विरुप्यामवरी मोहनीना वचनजाण्या हरेचित्तमा मोहदशाये जथाणो
 मन तेनमननेरिये जायनाके० वागनायनामाथी इहाप्रस्तारें एक एकत्वजायनाज
 इचित्तने फगिएजनायनानेआजयें मप्ररुचायें पावतीगायाना उत्तरपदमां एकरामुज
 नेचूयो एमनेहगयी गनेमतीनीयें जेटनामोहमयी वचनफह्या तेनेहेताठतांजित
 मा एकरुवनायनाआरी एटनेमारोआन्मइयतेमागआन्मप्रदेगोने आशारेंह्या ता
 मारेनेथोने गोमयने एरां आन्मनवनो विचारके० जेदने राजेमतीनी पाम्यायरा

पोतानीआत्माने कहेते केहेआत्मा प्राणनाथके० प्राणोनानाथजे नेमनाथ स्वामी ते
 एो निरधारके० निश्चैथकी वीतरागता आदरीके० ग्रहणकरी तोहेआत्मा तारोराग
 एहुनेकेमनेदीगके तेमाटे एहुनुनेमारो शोसंबंध एमएकत्वनेविचारताहुवा ॥ १४ ॥

सेवकपणतेआदरेरे ॥ तोरहेसेवकमाम ॥ म० ॥

आशयसाथेचालीयेरे॥एहीजरूडूंकामा॥म०॥१५॥

अर्थ ॥ हवेराजेमतीजी नीतीनापढें सन्मुखदृष्टीयें एकत्वनावना जावनकरेते
 हेमाराआत्मा तने नेमनाथजीसाथें स्वामीसेवक संबंधकरवुं योग्यहतुं केमके ते
 संबंधकखा उपरांत परवशवर्त्तिपणे प्रवर्त्तवुं पडे अनेजे परवशवर्त्तिपणे प्रवर्त्तवुं ते
 स्वेष्टाचारीने नरकप्रायते परंतु एवात प्रथमथीविचारवी योग्यहती हवेपाठलथी विचा
 रकरेगीसिद्धी तेमाटे स्वामीये वीतरागता आदरी तेज सेवकपण निश्चैथीअंगीकार
 करे तेवारें सेवकनो मामके० धर्मस्थिररहे माटेअहो माराआत्मा स्वामीनामननो
 आशयके० अनिप्राय तेनीसाथेचालीयें एटले अनिप्रायानुंजायी चालियें स्वामीना
 आशयसाथें प्रवर्त्तवुं तेजरूडूंकामते एटले सेवकनोसेवकत्वधर्म तेएहिजते जेपोताने
 हित अहितनजुए पणस्वामिनी आझाप्रमाणेवर्त्ते एजसेवकपणानुं जळणते ॥ १५ ॥

त्रिविधयोगधरीआदरयोरे ॥ नेमनाथनरतार ॥ म० ॥ धार

एपोपणतारणोरे ॥ नवरसमुगताहार ॥ म० ॥ १६ ॥

अर्थ ॥ माटेअनेमनाथ स्वामियें त्रिविधधरीके० त्रणप्रकारनेधरी योगआदखो ए
 टले मनथी वचनथी अनेकायथी योगआदखो तोतेजआशयलेइनें मुजनेपण तेज
 योगधारवुं रूडूंकामते परंतुमारामननो वल्लजश्री नेमनाथ नर्तारकेहेवोते माराआ
 त्मिकगुणानो धारणके० आधारते वलीमाग आत्मिकगुणोनो पोपणके० पुष्टनुं क
 रनारपण एहिजते तेमज मारेसंसारसमुद्धथी तारनारपण एहिजते वलीगृंगार हा
 स्य करुणा रौड वीर नयानक वीजत्त अद्भुत गांत एनवरसरूप मुगताके० मो
 तीनोहार माराकंठनोगृंगाररूप तेएहिजते एटले निरुपम आत्मिकस्वरूपते अहिती
 यशृंगार अनादिकनकोपलीनीपरं प्रकृतपुरुषनी जोडीथीवियोग तेथीअतींद्रियनो ह
 पौत्कर्षतेथयुं परमहास्थरस्य सर्वजंतुनें अजयदानदेवुं तेकरुणारस कर्मनेविदारवुं ते
 रौडरस इत्यादिक सर्वगतोनोसंचय यथातथ्यविचारीलेजो आइंजिखतां बधीजाय मा
 टेनलखुं एनवरसोना शुनशुनंतरजाव तरंगरूप घणामोती तेमाटेहारसंज्ञावांधी ॥ १६ ॥

कारणरूपीप्रज्जुनज्योरे ॥ घण्णोनकाऊअकाऊ ॥ म० ॥

रूपाकरीमुऊदीजीपिरे ॥ आनदघनपटराज ॥ म० ॥ १७ ॥

अर्थ ॥ अहोनेमनाथ परमेश्वर मेंतमोने जज्योके० सेव्यो तेकारणस्वरूपीसेव्यो
एटले मारामनमां परमेश्वरना स्वरूपरूप कारणप्रवर्त्ति प्रवर्त्तते तेवारंमारु आत्म
स्वरूपरूपकार्य सिद्धयासे निश्चैथीएमजाणीने जज्यो परतुतमारोसेवनकरतेठते मेंका
र्यअर्थ गण्णोनही एटलेजेम ससारिनेशब्दादिकु सेवनतेकरणीय अनेदीहानुंसे
वनते अकरणीय तेवेहुनेगण्णोनही एकपरमेश्वरने स्वरूपेजसेव्यो माटेहेपरमेश्वर ह
वेमाराउपर रूपाकरीने अथवा रूपाके० प्रसन्नययीने आनदघनके० निरवाणपद
सबधी राजके० ठकुराइ तेमुज्जे दीजीयेके० बक्षीये ॥ १६ ॥ इतिनेमनाथजिनस्त
वन सपूर्ण ॥ इतिश्रीआनदघनरुत चावीसीसपूर्ण एवावीसतवनोनोटवो ज्ञानसार
जीयें श्रीरुक्मिणीदेहीने सवत १७६६ना जादरवासुद १४ नादीउसेकसुठे तेनोनावा
र्य लहीनेवाप्युठे तेमानूलपूकरहीहोयते वाचनारसज्जनोए शुद्धारीवाचवु हवेफरी
आनदघनजीना पोतानाजकरेला ठेलावेतवनोहता तेवेप्रतउपरयी जडया तेवेप्रत
नालखनारे एबुंलख्युहुतुजे एतवनोआनदघनजीनास्वरुतठे माटेतेवेतवनलिखीयें
ठैयेंअनेएवेस्तवननोटवो ज्ञानविमलजीरुतठे एवुकप्रतमांलख्युहुतु ॥

॥ अथश्रीपार्श्वजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागसारगरसीआनीदेशी ॥

ध्रुवपदरामीहोस्वामिमाहरा॥निकामीगुणराया॥सुग्यानी॥ निजगुण
कामीहोपामीतुधणी ॥ ध्रुवआरामीहोयाय ॥ सुग्यानी ॥ ध्रु० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ ध्रुवके० निश्चलपदजेसिद्धतापणु तेना रामिके० रमणहारजेप्रभु तेमारा
स्वामीने वजी कामकदर्पना अजिजापरहितठे माटेनि कामीने तथा अष्टगुणेरुतीत
हित माटेगुणरायठे अव्यावाधसुखना जोगीने केवलज्ञानेसहितमाटे सुग्यानीने पो
तानागुणना अजिजापीने एटलेस्वस्वभाव प्रगटवोतेनाअर्थीने माटेसम्यक्दृष्टीजीय
ते तमाराजेवो वणीपामीने ध्रुवपदआरामीके० अचलमुखी नित्यआत्मारामीयाय
केमकेजे परमात्मानेसेवे तेपरमात्माथाय ॥ १ ॥

सर्वव्यापीकहेसर्वजाणगणणे॥परपरिणमनसरूपा॥सु०॥प
ररूपेकरीतलपणुनही॥स्वसत्ताचिदरूप॥सु०॥ध्रु०॥२॥

अर्थ ॥ हेप्रभुतमने सर्वज्ञपणामाटे केटलाक सर्वव्यापीकेहेते तेतोआरोपेंघटेने प
रंतुजो वस्तुधर्मे सर्वव्यापिकहेतो दोषउपजे केमके जेपरमांव्यापे तेपरपणेपरिणमे
अनेपरपरिणमन स्वरूपथयेतो इव्यनुं अस्थिरस्वभाव तथा अजव्यस्वभावरूप दूष
णथाय बलीपररूपे एटले अन्यइव्यरूपेंथयो तोतत्वपणुंनलहे माटेपोतानीसत्ताज चि
दूषज्ञानस्वरूपठे तेणेकरी तत्वपणुंकहिये ॥ १ ॥

ज्ञेयअनेकेंहोज्ञानअनेकता ॥ जलज्ञाननरविजेमा॥सु०॥इव्यए
कत्वपणुंगुणएकता ॥ निजपदरमताहोखेमा॥सु०॥ध्रु० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ बलीज्ञेयजे सर्वइव्यते अनेकठे तेनेज्ञानेकरीजाणे तेणेकरी आत्मानुंज्ञान
अनेकठे एटलेज्ञेयनाजेदें ज्ञानपणअनेकरूपठे यद्यपिसूर्यएकठे तोपण जलज्ञान
मां प्रतिविंवपडवेकरी अनेकजणायठे तेमज ज्ञानगुणाधिकरणनूत सर्वआत्मजावतुं
अस्यलीनूतजे जीवइव्य तेनेएकपणे गुणनोपणएकपणो जाणवो केमके पर्याय
अविनाग अनेकता पणज्ञायकरूपकार्यअनेदें ज्ञानगुणएकठे तेथीसर्वगुण पोतपोता
तुं खेत्रजेइव्य तेमां रमतां हेमकव्याणठे एटलेकोइगुण परपरिणामीनथी ॥ ३ ॥

परहेत्रेंगतज्ञेयनेजाणवे ॥ परहेत्रेंथयुंज्ञाना॥सु०॥ अस्तिप
णुंनिजहेत्रेंतुमेकह्यो॥निर्मलतागुणमाना॥ सु० ॥ ध्रु० ॥४॥

अर्थ ॥ स्वयवगाहनाथी परके० अन्यहेत्रेंरह्युजे जीवइव्य तथाअजीवइव्यरूप
ज्ञेय तेनेमात्रजाणवेकरीने एज्ञानपरहेत्रीथयुं पणजेगुणीहोयते गुणथीअनेदपणेहो
य तेथी ज्ञानते निजहेत्रेंके० पोताना असंख्याताप्रदेशें आत्मांमध्ये व्यापकपणेरह्युजे
तेमाटेतुमेने अस्तिपणुंकह्युं तेज्ञानमां निर्मलतास्वभावठे तेथीएज्ञानमां इव्यआरी
सानीपरें जासेठे परंतुज्ञाननेहेत्रें ज्ञेयजातो नथी अनेज्ञानते ज्ञेयमांआवतुंनथी ॥४॥

ज्ञेयविनासेहोज्ञानविनिश्चरू ॥ कालप्रमाणेरेथाय ॥ सु०॥

स्वकालेंकरीस्वसत्तासदा ॥ तेपररीतिंनजाय ॥ सु०॥ध्रु०॥५॥

अर्थ ॥ कोइकेहेसेजे ज्ञेयघटपटादिकने विनागें ज्ञानपणविनाशीकठे अतीतअता
गत वर्त्तमानने परावर्त्तें जे अनागतपर्यायतेवर्त्तमानपणुं पामे वर्त्तमानपर्यायते अ
तीतपणुंपामे तेसर्वपर्यायनो जासनधर्मज्ञानमध्येठे तेजासनपर्याय एरीतें परिणमेठे
तेथीज्ञानमध्ये विनाशीकधर्मठे तेनेउत्तरकहेठेजे स्वकालेंकरी पोतानाउत्पादव्यय

एष पणिमननोनां गानधनादयस्य पत्रे नोदनामे नमनामिने विवासे
मनापगुपामेनद्री पगनुजायती। वातनेप्रहणनं नंरी नन्दनमने ॥ ७ ॥

परजायिकीपगनापामना ॥ न्वमनाश्रिगण ॥ सु० ॥ आत्मव
नुष्कमरीपरमानदी ॥ नोकिममद्वनरेजाणासुं० ॥ ६ ॥

अथ ॥ वनीपगनावेकनी पगनावना जातिपगनादे डाननेन नान पताम
पामे पणधमनादपत्रे तेम्यगम्यानकत्रे माटेजे न्वमनाप्रदान नंकेवागेन पगु
मनद्री गदजेआन्मचनुष्कमयीपगोनं पगमानपामिरे जंभुडय न्वद्वेन न्वकाज न
वपणं आन्मानोयमेडायेन अन्यमानपामिरे एमनिगारकयो इहकांइद्वेजे तेवारे
न सर्वपगदयनोजाण जंभयरां ॥ ६ ॥

अगुनलधुनिजगुणनेदेवनां ॥ ज्यमकलदेखंत ॥ सु० ॥ मा
धागणगुणनीमाधम्यता ॥ दप्येणजलनेदटांत ॥ सु० ॥ पु० ॥ ॥

अथ ॥ तेनवत्तकदेवेजे जीयाडिमवेइयमा अगुनजयुमने तेनवइयने ता
गणते तेजीरमापण मरीयापीने तपोनानां अगुनजुनावदयता न्वइयनेदेवे स
नेजाण एदजेदजीनपणउपयां ज्ञानपणउपयां अने सागणगुणेने नित्यत्तादि
ने नया अगुनजुत्वाडिकने ममानग्रमि तेथीएकनेजाणवे सर्वनुजाणयाप जेमथ
ग्मीमां सर्वनुप्रतिवित्रपदेने पणजेनुप्रतिवित्र आगीनामापदेने तेवन्नुमा आरीनां
वेगुगुतोनीयी अनतेगुपण आगसीमा प्रवेगुगुतीनीयी तेमज जजके० पापीनां
दानपण जाणरां तेजगीतं ज्ञानक्षेयमध्ये परिणमतोनीयी अनेक्षेयज्ञानमध्ये परिण
तानयी एगीतं सयअगादनागत ज्ञानगुणतेआत्मानुं स्वरूपते ॥ ७ ॥

श्रीपारमजिनपारमरमसमो ॥ पणइहापारमनादि ॥ सु० ॥ पूरणर
मीतहोनिजगुणपरसनो ॥ आनदधनमुकमाहिं ॥ सु० ॥ धु० ॥ ॥

अथ ॥ एसापार्थनायनगगान पारमपायाणममानने जेमपारसपायाणनेकरत
ये लोते वगनयाय अगुइतादाज्ञे तेमपार्थप्रनुनेयोगे सेवकपरमात्मायाय पण
हापार्थनाय जगयानमां पागसपायाणनो रसनयी पणपोतानाअनतज्ञानादिकगुण
पपारसपायाणनो पूर्णगसीयावेते अनतआनदमयी माहरेमाहेपणने परतुमतात्प
दे अनेतमार प्रगटे माटेनुमेपूज्यतो ईश्वरतो ॥ ८ ॥ इतिपार्थजिनस्तवनसमाप्त

॥ अथश्रीमहावीरजिनस्तवनलिख्यते ॥

॥ रागधन्यासरी ॥

वीरजीनेचरणेलागुं ॥ वीरपणुतिमागुरे ॥ मिथ्यामोह
तिमिरजयजगुं ॥ जितनगारुवागुरे ॥ वी० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हुंश्रीमहावीरजगवान चोवीसमांतीर्थकरनेपगेलागीने ह्यायकवीर्यपणुंमां
गुठुं जेवीर्यनाउल्लासयकी मिथ्यात्वते कुत्रक्षारूप तथामोहतेमूढतारूप तद्रूपजे ति
मिरके० अंधकारनुंजय तेदूरगणुंते एवा हेप्रसुतमेअनादिकर्मशत्रुजीतिने जीतनोन
गारुंजवाव्यो तेवीर्यमांगुठुं जेवीर्यथीहुंपण कर्मशत्रुनेजीतु ॥ १ ॥

उमथ्यवीरयलेस्यासंगे ॥ अजिसंधिजमतिअंगेरे ॥ सु
हृमयूलक्रियानेरंगे ॥ योगीययोनुमंगेरे ॥ वी० ॥ २ ॥

अर्थ ॥ हेप्रसुतअस्थवीर्यते ह्योपशमीवीर्य तेलेस्याये जेपरिणाम्योते अजिसंधि
जवीर्य अनेककर्मग्रहणकरे जे मतिपूर्वक उपशुकवीर्य तेअजिसंधिजवीर्यकहियें ते
सूक्ष्मक्रियाकंपनरूप स्थूलक्रिया आकुंचप्रसारणरूप एटले नावयोग तथा इव्ययो
गरूप सूक्ष्मतथास्थूल क्रियानेरंगे योगवंतययोयको आत्मासंसारमध्ये उमंगपामिर
ह्योते एविचार कम्मपयडीग्रंथमध्येते ॥ २ ॥

असंख्यप्रदेशोंवीर्यअसंखें ॥ योगअसंखितकंखेंरे ॥ पुजल
गणतेणेलेसुविशेषें ॥ यथाशक्तिमतिलेखेंरे ॥ वी० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ आत्माना असंख्याताप्रदेशते तेएकेकाप्रदेशे असंख्याता वीर्यविजागळे
एकम्मपयडीमध्ये योगस्यानकेकह्याते एरीतेंजीवने योगपणोअसंख्यातोते एटलेजेह
योपशमीवीर्य असंख्यातोतेते योगरूपते तेएकरीजीव कर्मपुजलना समूहनेलोये
योगविशेषें विशेषकर्मनेलीये यथाके० जेहवीयोगबलशक्ति तेवाकर्मनादलजीवलीयें
एमतिजाणवी ॥ ३ ॥

उत्कृष्टवीरयनेवेसैं ॥ योगक्रियानवीपेसेरे ॥ योगतणीश्रु
वतानेलेसैं ॥ आतमशगतीनखेसेरे ॥ वी० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ अनेजिहां उत्कृष्टके० अनंतोअचलवीर्य तिहांकर्मनलागें अनेचलवीर्य
होयतिहांकर्मलागें जेप्रदेशोमां उत्कृष्टवीर्यहोय तिहांयोगक्रियाजे कर्मग्रहणरूप कि

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

नयाश्रयोसोयके० आत्माते तेजआत्मा निश्चैनयविचारिग्येतो आठरुचकप्रदेशथीएआ
त्मानु स्वरूपत्रणोकासे अखदितठे अणाअप्रपङ्कसिए एनंगमाटेअनादिठे आत्मा
नेसर्वथा ज्ञाननोअजाव नययोमाटे अचल त्रणोकासे अनाशअपेक्षायेनित्यठे अवाप्रि
तते अनादिस्वरूपनी अपेक्षाये बाधापीठानहीमाटेअव्यावा एरीते सोयके० आत्माते

अन्वयहेतुव्यतिरेकथी ॥ अतरोनुजमुजरूपरे ॥ अंतरमे
टवाकारणे ॥ आत्मस्वरूपअनूपरे ॥ पास० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभु अन्वयहेतुथी तथा व्यतिरेकहेतुथी एटले स्वरूपनेअजावे परमा
त्मानोअजाव तेथीतारारूपथी तु रदित तेनेव्यतिरेक कहिये तेव्यतिरेकहेतुथी तारा
मारास्वरूपमा अतरके० जेदपडथोठे तेतारेमारे अतरमिटावचाने अन्वयहेतु का
रणठे अनूपके० निरुपम एवोजेताराआत्मानु आत्मस्वरूपते अन्वयहेतुथीठे एटले
जेठते तेठतुते अन्वयकहिये ॥ ४ ॥

आतमतापरमात्मता ॥ शुद्धनयजेदनएकरे ॥ अवरआ
रोपितधर्मठे ॥ तेहनाजेदअनेकरे ॥ पास० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ हेप्रभु माराआत्मानेविपेरह्यो जे आत्मत्वधर्म तेनेविपेरहीजे आत्मताते
मां अने परमात्मानेविपेरहीजे परमात्मतातेमा जेदकिवाअजेद तेनुवत्तरजे हेअन
दधन ताराआत्मा अने मारापरमात्मा मा शुद्धनयके० निश्चैनयथीकोयजेदनथी के
मके अवरके० स्वरूपथी व्यतिरिक्त यावन्मात्र जेटलासयोगजन्य आगेपितधर्मठे
कर्मैआरोपितठे तेनायनेकजेदठे यथा कबहुहाटककबहुनाटक काटककबहुक
हु कबहुसाटककबहुफाटक चेटककबदुरहुं करमकींसीवातकहु एमअनेकजेदठे ॥ ५ ॥

धरमीधरमथीएकता ॥ तेहमुजरूपअजेदरे ॥ एकसत्ता
लाखएकता ॥ कहेतेमूढमतिखेदरे ॥ पास० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हेअनदधन आत्मत्वधर्मसहिततेआत्मा तेनारूपमा अनेमारास्वरूपमा
अजेदपणुठे केमके आत्मत्वधर्म सहितहुतु तेमजबीजोजेआत्मत्वधर्म सहितथयो
तेमांअने मारामाजेदकाइनथी परतुपरमात्मानी सत्ताजेमनिर्मजठे तेमहुशरीरमांरह्यो
थको त्रणोकाजे कर्मलेपरहित निर्मजतु एवुजे एकताके० एकतापणुते अद्वैतपद्मी
लाखके० जिखेजेकहेते तेनेविपे मूढमतिके० मूर्खबुद्धीनो खेदके० प्रयासठे ए
से हठमाहीपणो अतात्विकपणुठे ॥ ६ ॥

आत्मधरमनुसरी ॥ रमेजेआतमरामरे ॥ आनंद
घनपदवीलहे ॥ परमआतमतसनामरे ॥ पास ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हेआनंदघन जेआत्मा आत्मधर्मेने अनुसरी अंगीकारकरीने तद्वत्ततो
रमेके० प्रवर्ते तदाकारपणुंजजे तेआत्मानुंनाम अनिधेयरामकहियें फरीतसके० ते
ज आत्मानुंनाम आनंदशब्द अनंतापदार्थोनुर्योग्यता तद्रूपज्ञाननोजराव तेसंबंधनी
पक्षी जेमुक्तिपदवी तेनुंज लहेके० निदर्शनकरे वलीतेजआत्मानुंनाम परमात्माप
एकहिये एरीतेंअहोप्रभु तमाराकेवाथी मुजने तमारारूपनो प्रतिज्ञास करतजवत्थुं
॥ ७ ॥ इतिश्रीपार्श्वजिनस्तवनसंपूर्ण ॥

॥ अयश्रीमहावीरजिनस्तवनलिरव्यते ॥

॥ पंयडोनिहालुंरेवीजाजिनतणोरेएदेशी ॥

चरमजिणेसरविगतस्वरूपनूरे ॥ जावुंकेमसरूप ॥ साका
रीविणध्याननसंजवेरे ॥ एअविकारअरूप ॥ चरम ० ॥ १ ॥

अर्थ ॥ हेबुद्धचेतना चरमजिणेसर शासननायक तेनुंस्वरूपतुंचितव तेवारे छु
द्धचेतनाकहेते जे तेतोविगतस्वरूपीते एटले मनपर्यायज्ञानीथी पण जेनुंस्वरूप
जाणुंजायनही तोहुंशीरीतेंजाणीगकुं वलीसिद्धांतोमां सालवनध्यानकलुंते तोरूप
विना आलवनकेमसंजवे अने आनवननेअजावे ध्याननोअसंजव तेमाटे साकारी
के० आकाररहितविना ध्यानकेमकरीगकुं फरीएपरमेश्वर ज्ञानावरणादिक कर्मना
विकाररहित माटेअविकारी तथारूपआकाररहित माटेअरूपी तोएवाचरमपरमेश्वर
अलखस्वरूपीने स्वरूपेकेमचिंतवीशकुं ॥ १ ॥

आपसरूपेंआतममारमेरे ॥ तेहनाधुरवेजेद ॥ असंखनु
कोसंसाकारीपदेरे ॥ निराकारीनिरजेद ॥ चरम ० ॥ ७ ॥

अर्थ ॥ हेबुद्धचेतना तेंकलुंजे विगतस्वरूपिने शीरीतेंध्यायीगकुं तेतांघचन त
ल्यासतते केमके० अरूपीनुंध्यानसंजवे तेमाटेसत्य अनेतुंपण चेतनाचिंतवयारुपठो
माटेधर्मरहित अनेतुंपण आत्माठतो अघरूपीतुं माराधमैरहिततुं एटलेआपणेवे
विगतस्वरूपीनोध्यानध्यायवाने निरर्थकतुं परंतुतुंज बुद्धचेतनाययीयसी मागध्यात्मा
मारमें तेवारेंतुंपण आपसरूपजे मारोआत्मा तंमांगुं जेआत्मा आपसरूपेंआत्मा
मारमे तेआत्माने ध्याताध्येयपणुं फगिकलुंते केमके तेआत्माने तयापरमात्माने

अनेदने घनयातीत्या चारकर्मस्वपीने अघातीत्याचारकर्म अवज्ञेपरहिगया तेथी ते वायात्माना प्रथमयीवेजेदयया एकसाकारी परमात्मा बीजोनिराकारी परमात्मा तेमामाकारी परमात्माना वजीवेजेदने एकतीर्थकर नामकमोदयी साकारी बीजो अतीर्थकरनामकमोदयी साकारी तेमांतीर्थकर साकारीपद उल्लेखपदे १४० अने अतीर्थकरसाकारी उल्लेखपदे नवकोडी केवली जेध्याकारसहित वर्ते तेसाकारी रुद्रिये बीनो परमात्मानो जेद आकाररहित माटे निराकारी ते अनतसिद्धो ना एकरूप माटे निरनेद जेदरहित जाणया केमके अनतसिद्धोनो एकरूप माटे निरनेद जाणवा ॥ २ ॥

मृगमनामकरमनिराकारजेरे ॥ तेदजेदेनहींअत॥निराका
रजेनिरगतिकर्मथरि ॥ तेदअनेदअनत ॥ चरम० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरीदेशुद्धनेतना आग्रचनरुद्रुते टाडनुवचनछे जैनिराकार ॥ ३ ॥
एकमूदनामरुग्मि निराकार एकनिर्गतकर्मनिराकार एमतेअनाकथननु
नकारणीयतो प्रमागनयी परनु निराकारनाममात्र जेदनाकथन केयाकारपो
मणार जे मूदनामरुग्मोदययी पाण्यजेणेनिराकारीणु तेनीजेदराक्षापरिये
शरतही पाण्यगे अननानेमाटे रनीनिर्गतनाम ॥ ३ ॥ १४१५ ॥ १४१५ ॥
निराकारीणुं मद्रजेगिद्वयपुने तेनानेदपणअनतछे सर्वमिद्धोनीतसा
देण्यमक निरपणामाटे अनतछे ॥ ३ ॥

ये सत्तानवीजहेके० इत्यनुंठतापणुंनपामियें अने सत्तानेअजावें रूपके० स्वरूपपण
म्यो माटेदेअनंदघन रूपनेअजावें वस्तुनोजअजाव तेवा
रेएकवेत्रणचारनी गणनापणनसंजवे तोसिद्धनी अनंतताकेमसंजवे माटे चरमजिने
सगुं न्वरूपचितवन तमेकसुपणते अकलस्वरूपनुं स्वरूपकेमजावुं तेतमेजकहो॥५॥

३ आत्मतापरिणतिजेपरिणम्यारे ॥ तेमुऊजेदाजेद ॥ तदाका
रविणमारारूपनुरे ॥ ध्यावुंविधप्रतिपेध ॥ चरम० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ हवेगुद्धचेतना तथा आनंदघन एवेप्रतें चरमजिनेश्वरकहेते के आत्मा
वेपे रह्यजे आत्मत्वधर्म तेनेविपें आत्मतानुंपरिणमवु तद्रूपयावुं एटलेजेआत्मस्व
यनेविपेधिरताजावे प्रवर्त्या रूपातीतजावें अनेदोपचारे ज्ञानदर्शनतेआत्मा आ
ताते ज्ञानदर्शन एवीपरिणतीयें परिणम्या तेमुऊजेदाजेदके० तेआत्माने तथामा
एटलुंजजेद के तेसाकारीपरमात्मा अनेहुंनिराकारी परमात्मा माटेजो वहिरात्म
पणुंमूकी अंतरआत्मस्वरूपवतथयी मारोअनेद अठेदादिक स्वरूपधर्मठे तेनेविपे
तदाकारीठतो मारारूपनुं ध्यावुंके० ध्यानकरे तेतो विधके० ध्याननोविधिठे अ
ने तेवातदाकारीपणा विणके० विना स्वरूपधर्मनेअजावें रहस्यार्थें वहिरात्मवंतठते
करते प्रतिपेधके० निपेधविधिजाणवो ॥ ६ ॥

अंतिमजवगहणेतुऊजावनुरे ॥ जावसुंशुद्धस्वरूप ॥ तइयें
आनंदघनपदपामसुरे ॥ आतमरूपअनूपा॥चरम०॥ ७ ॥

अर्थ ॥ माटेवीरपरमेश्वरयी हाथजोडीवीनतीकरेते केअहोस्वामिअंतिमजव
शेके० आगलसर्विया अजावीपणुं एवोजवते चरमावर्तन चरमकरण तयानव
णति नेपरिपाक तेटाणे तुजजावनुंके० परमात्मस्वजावतुं शुद्धस्वरूपजेइने ता
रमात्मानो माराआत्मासां जावसुंके० चितवनकरसुं तेवारें उपमारहित आ
न पदपामसुं तेआनंदघनपद केतुंजे जेमां उपमाउपमेयरहित एवो आत्मानुंस
वठे एटले आत्मानुं आत्मित्वधर्मपणुंते ॥ ७ ॥ ॥ इतिमहावीरजिनस्तवनसंपू

आचोवीसीनो वालवोध ग्यानसारजीरुतठे परंतुतेमांकेटलुंक पुनरुक्ति
त घणुंविस्तारकरेलुंते माटेतेमनालखवाथीकाइकनूनकरनीने मेंठाप्युंते तोपणते
जावार्थे सर्वलीयोठे कदापिउतावलमां कापीओलखतां किहांचूकथयीहसेतो वा

अनेदने एनवाती प्रा चारुर्मगपीने अवातीयागकर्म आगेपरश्रिगवा तेवी
वायात्माना प्रथमयीनेनेदयया एकराकारी परमात्मा बीजोनिगकारी
तेमांसाकारी परमात्माना तीनेनेदने एकीयकर नामकमांदयी साकारी
अतीर्यकरनामकमांदयी साकारी तेमांतीयकर साकारीपद उरुष्टारे ॥ १०
अतीर्यकरसाकारी वल्लुष्टपर्व नरकाडी केरजी जेयाहागसहित वरें
कहियें बीजो परमात्मानो जेद आकारररित माटे निराकारी ते
ना एकरूप माटे निरजेद जेदरहित जाणवा केमके अनतसिद्धोनो
माटे निरजेद जाणवा ॥ २ ॥

सूखमनामकरमनिराकारजेरे ॥ तेदजेदेनहीअत॥ निराका
रजेनिरगतिकर्मथीरे ॥ तेदअजेदअनत ॥ चरम० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरीहेष्टुद्धचेतना आवचनकदुते जाडनुवचनवे जे
एकसूक्ष्मनामकर्म निराकार एकनिर्गतकर्मनिगकार एमतेथोनाकयननु
नकारणीयतो प्रस्तावनथी परतु निराकारनाममात्र जेदनाकयन केवाकारणे इहाप्र
सत्ताव जे सूक्ष्मनामकमांदयी पास्यजेणेनिराकारीपण तेनीजेदसद्भाकरिये तोतेनो
अंतनही पारनही अनताठेमाटे वलीनिरगतनाम सर्वथावपाव्यात्रेकर्मजेणे तेथी
निराकारीपण सहजेसिद्धयपुते तेनाजेदपणअनतवे सर्वसिद्धोनीसत्ता असख्यातप्र
वेशात्मक निरपणामाटे अनतवे ॥ ३ ॥

रूपनहीकश्येवधनघटधुरे ॥ वधनमोक्षनकोया॥ बंधमोर
विणसादिअनतनुरे ॥ जगसगकेमहोय ॥ चरम० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ वलीहेअनवधनजो आत्माने रूपनहीतो वधनकश्येवघटधु एटलेकर्म
थींधाज्जावु क्यालेंसजय्यु एटलेरूपविनावधनु असजय अनेजेवारेवधनही आ
त्मात्रणोकाळें अवधकमानसो निरलेपमानसोतो पुण्यपापनाक्ययी जेमोक्ष तेमोक्ष
कोपनही तेमोक्षनेअजावे सादिअनतजगानुसगके सजवकेमहोय ॥ ४ ॥

जव्यविनातेमसत्तानवीलहेरे ॥ सत्ताविणस्योरूप ॥ रूपवि
नाकेमसिद्धअनततारे ॥ जावुअकलसरूप ॥ चरम० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेमकोश्मनुयें कोश्नेपुठ्युजे एनूतलमांघटवे तेवारेंतेणे नूतलसामुजो
पीने नूतलमां घटस्वरूपनदीतु तेवारेंकलुंजे नूतलेंघटइव्यनथी तेमजइव्यनेथना

वें सत्तानवीजहेके० इत्यनुंठतापणुंनपामिवें अने सत्तानेअनावें रूपके० स्वरूपपण
म्यो माटेहेआनंदघन रूपनेअनावें वस्तुनोअनावथयो अनेजो वस्तुनोजअनाव तेवा
रेएकवेत्रणचारनी गणनापणनसंजवे तोसिद्धनी अनंतताकेमसंजवे माटे चरमजिने
सरनुं स्वरूपचितवन तमेकद्युपणते अकलस्वरूपनुं स्वरूपकेमजावुं तेतमेजकहो॥५॥

आत्मतापरिणतिजेपरिणम्यारे ॥ तेमुऊजेदाजेद ॥ तदाका

रविणमारारूपनुंरे ॥ ध्यावुंविधप्रतिपेध ॥ चरम० ॥ ६ ॥

अर्थ ॥ ह्वेशुद्धचेतना तथा आनंदघन एवेप्रतें चरमजिनेश्वरकहेठे के आत्मा
रहुंजे आत्मत्वधर्म तेनेविपें आत्मतानुंपरिणमनुं तद्रूपथावुं एटलेजेआत्मस्व
विपेधिरतानावें प्रवर्त्या रूपातीतजावें अनेदोपचारें ज्ञानदर्शनतेआत्मा था
ने ज्ञानदर्शन एवीपरिणतीये परिणम्या तेमुऊजेदाजेदके० तेआत्माने तथामा
नुंजजेद के तेसाकारीपरमात्मा अनेहुंनिराकारी परमात्मा माटेजो वहिरात्म
नी अंतरआत्मस्वरूपवंतययी मारोअजेद अठेदादिक स्वरूपधर्मते तेनेविपे
गीततो मारारूपनुं ध्यावुंके० ध्यानकरे तेतो विधके० ध्याननोविधिठे अ
नदाकारीपणा विणके० विना स्वरूपधर्मनेअनावें रहस्यायें वहिरात्मवंतठते
प्रतिपेधके० निपेधविधिजाणवो ॥ ६ ॥

अंतिमजवगहणेतुऊजावनुरे ॥ जावसुंशुद्धस्वरूप ॥ तइयें

आनंदघनपदपामसुरे ॥ आतमरूपअनूप॥चरम०॥ ७ ॥

अर्थ ॥ माटेवीरपरमेश्वरथी हायजोडीवीनतीकरेठे केअहोस्वामिअंतिमजवग
हणेके० आगलसर्वथा अजावीपणुं एवोनवते चरमावत्तेन चरमकरण तयानवप
गिणति नेपरिपाक तेदाणे तुजजावुंके० परमात्मस्वजावुं शुद्धस्वरूपलेजे तारा
परमात्मानो माराआत्मां जावसुंके० चितवनकरुं तेवारे उपमारजिन आनंद
घन पदपामसुं तेआनंदघनपद केवुंठे जेमां उपमाउपमेयरहित एवो आत्मानुंस्वरु
पने एटले आत्मानुं आत्मित्वधर्मपणुंते ॥ ७ ॥ ॥ इतिमहावीरजिनम्वननंपूर्ण ॥

आचोवीसीनो बालवोयें ग्यानमारजीरुतठे परतुतेमांकेटलुं पुनन्तिसदि
त धणुंविस्तारकरेवुंठे माटेतेमनालखवाची कांश्चन्यनकरीने मेंदाप्युं तांपणतेमनो
जावार्थ सर्वजीयोठे कदापिउतावजमां कापीओजखतां किहांचूकययीइततो वायना

अनेदठे घनघातीआ चारकर्मखपीने अघातीआचारकर्म अवशेपरहिगया तेथी ते
वाआत्माना प्रथमथीवेजेदयया एकसाकारी परमात्मा बीजोनिराकारी परमात्मा
तेमासाकारी परमात्माना बलीवेजेदठे एकतीर्थकर नामकर्मोदयी साकारी बीज
अतीर्थकरनामकर्मोदयी साकारी तेमातीर्थकर साकारीपद वल्लुपदे १३० अने
अतीर्थकरसाकारी वल्लुपदे नवकोडी केवली जेआकारसहित वर्ते तेस
कहियें बीजो परमात्मानो जेद आकारसहित माटे निराकारी ते अनंत
ना एकरूप माटे निरजेद जेदरहित जाणवा केमके अनंतसिद्धोनो एकरूप
माटे निरजेद जाणवा ॥ ३ ॥

सूखमनामकरमनिराकारजेरे ॥ तेदजेदेनहींअता॥निराका
रजेनिरगतिकर्मथीरे ॥ तेदअनेदअनत ॥ चरम० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ फरीहेछुद्धचेतना आवचनकहुतुते जाडनुवचनठे जैनिराकारनावेजे
एकसूक्ष्मनामकर्म निराकार एकनिर्गतकर्मनिराकार एमतेअनाकथननु आइया
नकारणीयतो प्रस्तावनथी परतु निराकारनाममात्र जेदनाकथन केवाकारणे इहाप्र
सत्ताय जे सूक्ष्मनामकर्मोदययी पाम्यजेणेनिराकारीपणु तेनीजेदसद्वाकरियें तोतेनो
अतनही पारनही अनताठेमाटे बलीनिरगतनाम सर्वथाखपाव्याठेकर्मजेणे तेथी
निराकारीपणु सदजेसिद्धयुठे तेनाजेदपणअनतठे सर्वसिद्धोनीसत्ता असख्यातप्र
देशात्मक निन्नपणामाटे अनतठे ॥ २ ॥

रूपनहीकश्येवधनघट्युरे ॥ वधनमोक्षनकोय॥वधमोख
विणसादिअनतनुरे ॥ जगसगकेमहोय ॥ चरम० ॥ ४ ॥

अर्थ ॥ बलीहेयानदघनजो आत्माने रूपनहीतो वधनकश्येवघट्यु एटलेकर्म
पीवधाइजातु क्यालेंसजव्यु एटलेरूपविनावधनु असजव अनेजेवारेंवधनही आ
त्मात्रणेकालें अवधकमानसो निरलेपमानसोतो पुष्पपापनादययी जेमोक्ष तेमोक्ष
कोयनही तेमोक्षनेयजावे सादिअनतजगानुसगके० सजवकेमहोय ॥ ४ ॥

ज्व्यविनातेमसत्तानवीलहेरे ॥ सत्ताविणस्योरूप ॥ रूपवि
नाकेमसिद्धअनततारे ॥ जावुअफलसरूप ॥ चरम० ॥ ५ ॥

अर्थ ॥ जेमकोश्मनुयें कोझेपुठ्युजे एनूतजमाघटने तेवारेंतेणे चूतलसामुजो
पीने चूतजमा घटमरूपनदीतु तेवारेंकलुंजे चूतलेंघटइअनथी तेमजइअनेअना

रे सुधारीवाचवु तथा वेत्रणतेकाणे मनेपणचूकजेबुलागेठे पणपरतएकजहति वी
 जीपरतो ज्ञानविमलजोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटवानुंवरार मिलापनय
 पु तेयीसुधारीशक्योनथी फरीपेला श्रीरूपनदेवना स्तवनमध्ये कोइकहेलीजारेलुन
 खथलखतणी तेनेतेकाणे थलखथलखतणी एममूलपाठमालखाणुठे तथापाचमे
 श्रीसुमतिनाथजीना स्तवननी चोथीगाथानु बीजोपद वरजितसकलउपायिने
 ए वरजित सकलउपायि नजरचूकयीथयीगयीते तथाचोदमा अनतपरमेश्वर
 यननीबीजीगाथामा फलथनेकातलोचननदेखे तेतेकाणे लोचनदेखे एमपदलखार्थ
 गपुठे फरीएजतवननी पाचमीगाथामा देवगुरुधर्मनी शुद्धिनेतेकाणे शुद्धकहोकेमर
 हे एमचूकयीथपुठे इत्यादिकचूकययेलीतेते मारीनजरमा पाठलथीआवी माटेआइ
 लखीते जेनहीआवी तेनुमिष्टाडुक्रमे ॥

इति श्रीआनंदयनरुत चोवीमजिनस्तुति तथा श्री
 ग्यानसाररुत वे स्तवनमजी ठरीमस्तयन
 बालाप्रोधसहितसमाप्त

ANURCHAND BHAROSAR
 JAIN LIBRARY

Mohalla Marotian W
 Bikanir.

रे सुधारीवांचवु तथा वेत्रणठेकाणे मनेपणचूरुजेतुलागेठे पणपरतएकजहति वी
 जीपरतो ज्ञानविमलजोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटवानुवरावर मिजापनय
 पु तेथीसुधारीशक्योनथी फरीपेला श्रीरूपजदेवना स्तवनमध्ये कोष्कहेजीजारेजुन
 ख अलखतणी तेनेठेकाणे अलखअलखतणी एममूलपाठमालखाणुठे तथापांचम
 श्रीसुमतिनाथजीना स्तवननी चोथीगाथानु बीजोपद वरजितसरुलउपासने
 ए वरजित सकउपाधि नजरचूकथीथयीगयीठे तथाचौदमा अन्नतपरमेश्वर
 वननीबीजीगाथामा फलअनेकांतलोचननदेखे तेठेकाणे लोचनदेखे एमपदलखाया
 गयुठे फरीएजतवननी पाचमीगाथामा देवशुरुधर्मनी शुद्धिनेठेकाणे शुद्धकहोकेमर
 हे एमचूकथीययुठे इत्यादिकचूकथयेलीठेते मारीनजरमां पाठलथीआवी माटेआइ
 लखीठे जेनहीआवी तेनुमिछाडुकमठे ॥

इतिश्रीआनंदधनरुत चोवीसजिनस्तुति तथाश्री
 ग्यानसाररुत बे स्तवनमली ठवीसस्तन
 बालाबोधसहितसमाप्त

ANGURCHAND BHAIRODAL
 JAIN LIBRARY

Moholla Marotian W
 Bikanir,

रे सुधारीगंचवु तथा वेत्रणतेकाणे मनेपणचूकजेबुलागेते पणपरतएकजहति बी
 जीपरतो ज्ञानविमज्जजोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटवानुंवरावर मिलापण
 पु तेयीसुधारीगच्योनथी फरीपेला श्रीरूपनदेवना स्तवनमध्ये कोइकहेलीजारेल
 रथजगत्तणी तेनेतेकाणे थलखथलखतणी एममूलपाठमाजखाणुते ॥
 श्रीसुमनिनायजीना स्तवननी चोथीगाथानु बीजोपद वरजितसकलउपाधिने
 णे परजित सकलउपाधि नजरचूरुथीयथीगयीते तथाचौदमा अततपरमेस्वरनी
 यननीबीजीगाथामां फजअनेकांतजोचननदेखे तेतेकाणे लोचनदेखे एमपदलखाय
 गपुते फरीएजतवननी पाचमीगाथामां देवगुरुधर्मनी शुद्धिनेतेकाणे शुद्धकहोकेम
 ह एमचूरुथीयपुते इत्यादिरुचूरुथयेजीतेते मारीनजरमां पाठलथीथावी माटेआइ
 नरीते जेनहोयावी तेनुमिछाडुकमते ॥

इतिश्रीआनंदयनदत्त चोवीमजिनमुति तथाश्री
 ग्यानमाहटन रे स्तवनमजी ठरीमस्तयन
 वाजागोपसहितसमाप्त

ANURCHAND BHAIRODAJI
 JAIN LIBRARY

Mohalla Marotian W
 Bikaner.

रे सुधारीवाचतु तथा वेत्रणतेकाणे मनेपणचूकजेतुलागेठे पणपरतएकजहति
 जीपरतो ज्ञानविमलजोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटवानुंवरावर मिलापन
 यु तेथीसुधारीशक्योनथी फरीपेला श्रीरूपनदेवना स्तवनमध्ये कोइरहेलीजारेज
 ख अलखतणी तेनेतेकाणे अलखअलखतणी एममूलपाठमांलखाणुठे तथापांचो
 श्रीसुमतिनाथजीना स्तवननी चोथीगाथानु वीजोपद वरजितसकलउपाधिने
 एो वरजित सकलउपाधि नजरचूकथीथयीगयीठे तथाचौदमा अनतपर
 वननीवीजीगाथामा फलअनेकांतलोचननदेखे तेतेकाणे लोचनदेखे एमपदलखा
 गयुठे फरीएजतवननी पाचमीगाथामा देवगुरुधर्मनी शुद्धिनेतेकाणे शुद्धकहोकेम
 हे एमचूकथीययुठे इत्यादिकचूकथयेलीठेते मारीनजरमा पाठलथीयावी माटेअ
 लखीठे जेनहीआवी तेनुमिष्टाडुक्रमे ॥

इति श्रीआनंदयनरुत चोवीसजिनस्तुति तथा श्री
 ग्यानसाररुत वे स्तवनमली उवीसस्तवन
 वालाबोधसहितसमाप्त

ANUGURCHAND BHAIRODAN
 JAIN LIBRARY

Moholla Marothan Wadd
 Bikanir.

रे सुधारीगंधवु तथा वेत्रणतेकाणे मनेपणचूकजेबुलागेठे पणपरतएकजहति वी
 जीपरतो ज्ञानविमज्जोनाटवानीहती माटेतेमनीसाथे एटवानुंबरावर मिलापनय
 पु तेयीसुधारीगंधोन्थी फरीपेला श्रीरूपनदेवना स्तवनमध्ये कोइरुहेलीजारेजल
 ख अलखतणी तेनेतेकाणे अलखअलखतणी एममूलपाठमाजखाणुते तथापाचमी
 श्रीसुमतिनायजीना स्तवननी चोथीगाथानु बीजोपद वरजितसकलउपाधिने
 एो वरजित सकलउपाधि नजरचूकथीयथीगथीने तथाचोदमा अतपरमेश्वरनी
 वननीबीजीगाथामा फजअनेकतलोचननदेखे तेतेकाणे लोचनदेखे एमपदलखायी
 गपुते फरीएजतवननी पाचमीगाथामा देवगुरुधर्मनी शुद्धिनेतेकाणे शुद्धकहोकेमर
 हे एमचूकथीयपुते इत्यादिरुचूकथयेलीनेते मारीनजरमां पाठलथीयावी माटेयाइ
 तायीने जेनहीयावी तेनुमिष्टाडुकमते ॥

इतिश्रीग्रान्दवनदत्त चोरीमजिनसुति तथाश्री
 ग्यानगारदत्त वे स्तवनमन्त्री वरीमस्तवन
 वाजाग्रोपसहितसमाप्त

AUGURCHAND BHAIRODAS
 JAIN LIBRARY

Moholla Marotian W
 Bikanir

